

ព្រះ
ក្រសួងពិធីបន្ទាន់
និង
សេដ្ឋកិច្ច នគរាមី
នគរាមី
នគរាមី
នគរាមី
នគរាមី
នគរាមី

មហាបទានស្ត្រី មហានិទានស្ត្រី
និង មហាពិធីបន្ទាន់ស្ត្រី

ជ្រើនធម្មាយជាយសម្រោះអភិវិរិស្សក្នាមហាសង្គរជាចិបតី ឬ តិ
សម្រោះមហាសង្គរជាគណៈដម្លូយុត្តិកានិកាយ
ដែលជាការបង្ហាញការងារ

៧. ស. ២៥៥៣

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស

ពិធីយោ ភាគោ

មហារោគ្រោ

នមោ តស្ស កករោគោ អរយាងោ សម្ងាសម្ងួនស្ស ។

មហាបទានសុត្ត បបំ

[១] ធនម្ម សុត្ត ។ ធនាំ សមយំ កកក
សារតិចឃឺយំ វិយារតិ ដោតរណៈ អនាថបិណ្ឌិកស្សកាមេ
ការិកុដិកាយំ ។ អចខោ សម្ងាលុណាងំ កិត្យុងំ
បញ្ញាកត្តំ បិណ្ឌាជាពយ្យដិត្តាងំ ការិមណ្ឌាលមាណ្នោ
សន្ទិសិត្តាងំ សន្ទិបតិតាងំ បុព្វិកសយ្យដិសំយុត្តា
ធម្លូ កចា ឧទជាតិ តតិយិ^(១) បុព្វិកសោ តតិ-
ិ^(២) បុព្វិកសោតិ ។ អស់ណិ ខោ កកក

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ

តាតិយភាគ

មហារត្ត

សូមនមស្តារ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
ជាមរហន្តសម្រាសមួន ព្រះអង្គនោះ ។

មហាបទានសូត្រ ទី ១

[១] ខ្ញុំបានស្ថាប់មកហើយយ៉ាងនេះ ។ សម័យ ១ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រឹះគីឡូកុងករើកុងធនការ^(១) កុងវត្ថុដេតណន របស់អនាគម្ពិ-
ល្តីកសេដ្ឋី ឡ្វែបក្រុងសារតី ។ ត្រានោះនេះ កិត្តិថាំនូវយោ ត្រឹះន
រូប ត្រូវប់មកពីបិណ្ឌាបាត (បានធ្វើកត្តិកិច្ចប្រប្រហែល) កុងរោល
ក្រាយកត្តិ កំអង្គយប្រជុំត្រា កុងសាលាសម្រាប់អង្គយ ដែលគេធ្វើនោះជាតិ
ករើមណ្ឌល ហើយក៏កើតជាចម្លើកបា គីការនិយាយអំពិធម៉ែ ប្រកប
ដោយបុព្ទនិភ័សបា បុព្ទនិភ័ស ដូចខ្លះខ្លះ បុព្ទនិភ័ស ដូចខ្លះខ្លះ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រឹះបានទូពាក្យបរចានេះ របស់កិត្តិថាំនូវនោះ ដោយព្រះ

១ អង្គកបា ពន្លឺល់បា "ករើ" ប្រែបា ដើមច្បាន់ ។ មណ្ឌលដែលគេកំណត់ដោយដើម
ច្បាន់នោះ ឈ្មោះបា ករើមណ្ឌល ។ ករើមណ្ឌលនេះនឹង តាំងនៅឡ្វែបទ្វារកុងធនការ បានបា
ហោបា ករើកុងធនការ ។ នេះជាកុងធនការ ១ ដូចតូនិងវិបារដេតណនមានកុងធនការ ១ បុន្តែ ករើកុងធនការ ១
កោសមួន ១ គីតុនិង ១ សម្លឺលយោះ ១ កុងធនការ ១ ដើម្បីអស់តែម្ខោះ ១ សែនកហាបណា៖ ១
បណ្តាកុងធនការ ១ សម្លឺលយោះ ព្រះបានបសនទិន្នន័យ ១ ក្រោតីនេះ សុខុំតែអនាគម្ពិ-
ល្តីកតាតិយភាគ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្គា

ឯក្សាយ	សោត្តិតុយ	វិសុទ្ធយ	អតិថិជ្ជមាន-
សិកាយ	តែសំ	កិច្ចិន	នម
អបទា	កកវ	ឧដ្ឋាយសនា	យេន
មាល្វ	តេណុបសណ្ឌមិ	ឧបសណ្ឌមិទ្ធា	បញ្ញត្តាសនេ
និសិទិ	។	និសដ្ឋ	ទោ
កាយ	ឯត្ត	កិច្ចិរ	ធនរហូ
កា	ច	បន	ហោ
រោគ្គា	កកវ	ធនរណ៍	ធនរហោ
កំ	បង្ហាកត្តា	ិល្អាចាតប្បដិថិជ្ជមាន	ករិមិល្អាល-
មាល្វ	សន្ទិសិទ្ធាន	សន្ទិបតិតាន	បុព្វិកសប្ប-
ិសំយុត្តា	ធម្មិ	កចា	ឧណជាតិ
សោ	តតិបិ	បុព្វិកសោតិ	អយំ
អន្តរកចា	រិប្បគតា	អប	កកវ
តដ្ឋយ្យាប	នោ	តុមេ	កិច្ចិរ
ធម្មិ	កចា	សោតុនិ	ធនសួរ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ទិញសោតជាតុដបរិសុទ្ធ កួនធនបជ្ជន្ទវសោត៖នៃមនុស្សសាមញ្ញ ។ ទីប
ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រូវបានអាសន់ ឡើងចូលសំដោទោរេនករិ-
មណ្ឌល លុះចូលទោដល់ហើយ ក៏តួន្ទិលើអាសន់ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។
លុះព្រះមានព្រះភាគ គឺសិប់ហើយ ឡើងត្រាស់នឹងកិភុទាំងឡាយថា
ម្នាលកិភុទាំងឡាយ អម្បាច្រោមិញ្ញនេះ អ្នកទាំងឡាយ អង្គួយប្រជុំត្រា
និយាយពីរឿងអ្នី អន្តរកកច្បាប់ដូចមេច ដែលអ្នកទាំងឡាយ បញ្ចប់
ទោរិញ្ញ ។ កាលបីព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រាស់យ៉ាន់នេះហើយ កិភុទាំងនេះ៖ ក៏ក្រាបបង្កិតុលព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះបាន បពិត្រព្រះអង្គួយប្រជុំន
កាលដែលខ្ចោះព្រះអង្គួយប្រជុំឡាយ ត្រូវប់មកពីបិណ្ឌាបាត់ (បានធ្វើកត្តកិច្ច
ប្រសិបហើយ) កិច្ចនៅក្រោមកត្ត អង្គួយប្រជុំត្រាកិច្ចនៅក្រោមណ្ឌល
នេះ៖ ក៏កោតជាចម្លើកបាន ប្រកបដោយបុព្វនិភ័សបាន បុព្វនិភ័សដូចខ្លះ៖
បុព្វនិភ័សដូចខ្លះ៖ បពិត្រព្រះអង្គួយប្រជុំន នេះជនជាអន្តរកកច្បាប់ដែលខ្ចោះព្រះ
អង្គួយប្រជុំឡាយបញ្ចប់ ដីត្រូវប្រះមានព្រះភាគស្អែបមកដល់ ។ ព្រះអង្គួយ
ឡើងត្រាស់បាន ម្នាលកិភុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ បង្កិតុលដូចមីកបាន
ប្រកបដោយបុព្វនិភ័សដែរបុ ។ កិភុទាំងឡាយក្រាបបង្កិតុលបាន បពិត្រ
ព្រះមានព្រះភាគ កាលនេះជាកាលត្រូវ ដល់ការធ្វើដីមីកបាន់៖ហើយ

១ ពាក្យនិយាយពីគុណនិងទោសហើយជាចំនោ ។

មហាបទានសុត្រ បប់មភាពវាំ សត្តសម្ងាលមួនបងគ្រិ

ធមស្ស	សុកត	គាលេយំ	កករ	បុព្យិភាសប្បជិ-		
សំយុត្តិ	ដម្លី	គចំ	គរយោ	រចន់ ^(១)	សុត្រា	
កិត្យូ	ធារស្សនីតិ	។	តែលហិ	កិត្យូរ	សុណរាជ	សាចុកំ
មនសិគេច	ភាសិស្សនីតិ	។	ធរំ	កញ្ចតិ	ខោ	តែ
កិត្យូ	កករតោ	បច្ចុស្សសំ	។	កករ	ធមនរោច	តោតោ
សោ	កិត្យូរ	ធមនរោតោ	គយ្យា ^(២)	យំ	វិបស្សី	កករ
អរបាំ	សម្ងាលមួន	លោកេ	ឧណទានិ	។	តោតោ	
សោ	កិត្យូរ	ធមនតិសោ	គយ្យា ^(៣)	យំ	សិវិ	ក-
កករ	អរបាំ	សម្ងាលមួន	លោកេ	ឧណទានិ	។	
តស្សិយោរ	ខោ	កិត្យូរ	ធមនតិសោ	គយ្យ	បៀប្បក្រ	
កករ	អរបាំ	សម្ងាលមួន	លោកេ	ឧណទានិ	។	
តមស្សិយោរ	ខោ	កិត្យូរ	កដ្ឋគយ្យ	គក្វុសម្ងោ	ក-	
កករ	អរបាំ	សម្ងាលមួន	លោកេ	ឧណទានិ	។	

១ និ. ម. ចែននឹង ន ទិស្សិ ។ ២ ម. ឯកនិគិកយ្យ ។ ៣ ម. ឯកតិសោ គយ្យ ។

មហាបទានសូត្រ ភាគរារេទី ១ ប្រចិនព្រះសម្តាសមុខ ល ព្រះអង្គ

បពិត្រព្រះសុគត្ត កាលនេះជាកាលគ្រប់ការធ្វើដឹងមួយចាន់៖ ហើយ គ្រព្រះ
មានព្រះភាគច្រើនធ្វើដឹងមួយចាន់ ដែលប្រកបដោយបុព្ទនិវាស កិច្ចិទាំងឡាយ
ស្ថាប់ព្រះពុទ្ធផីក របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ នឹងចងចាំទុក ។ ព្រះ
អង្គច្រើនធ្វើត្រាស់បាន ម្ចាលកិច្ចិទាំងឡាយ ហើយ ចិត្តបាន បូរាណកិច្ចិទាំងឡាយចាំ
ស្ថាប់ បូរប្បធម៌ធ្វើទុកកិច្ចិទាំងឡាយ តាមចំណាំ តាមចំណាំ និងសម្រេច ។ កិច្ចិទាំង
នេះ ទិន្នន័យព្រះពុទ្ធផីកនៃព្រះមានព្រះភាគបាន សូមច្រើនព្រះមេត្តាប្រាស
យ៉ានហើយ ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនធ្វើត្រាស់យ៉ាននេះបាន ម្ចាលកិច្ចិទាំង
ឡាយ រប់អំពើកទុកបុរាណ៖ (ចយក្រាយទៅ) ៤១ កប្ប ព្រះវិបស្សី
មានព្រះភាគ អរហន្តសម្តាសមុខ ច្រើនកើតឡើងកិច្ចិទាំងឡាយ ។ ម្ចាលកិច្ចិទាំង
ឡាយ រប់អំពើកទុកបុរាណ៖ ៣១ កប្ប ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្តាសមុខ ច្រើនកើតឡើងកិច្ចិទាំងឡាយ ។ ម្ចាលកិច្ចិទាំងឡាយ កិច្ចិទាំង
ឡាយ ៣១ នេះដែរ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្តាសមុខ ច្រើន
កើតឡើងកិច្ចិទាំងឡាយ ។ ម្ចាលកិច្ចិទាំងឡាយ កិច្ចិទាំងឡាយ នៃ
ព្រះភាគសន្តែមានព្រះភាគ អរហន្តសម្តាសមុខ ច្រើនកើតឡើងកិច្ចិទាំងឡាយ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

នមស្សីយេរ	ខោ	ភិគ្គារ	កណ្ឌកាប្បៃ	កោលាកម្មនោ
កកវ	អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា	លោកេ	ឧណទានី ។
នមស្សីយេរ	ខោ	ភិគ្គារ	កណ្ឌកាប្បៃ	កស្សូចោ ក-
កវ	អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា	លោកេ	ឧណទានី ។
នមស្សីយេរ	ខោ	ភិគ្គារ	កណ្ឌកាប្បៃ	អបាំ ធភរហិ
អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា	លោកេ	ឧប្បទ្ទា	។
[២] រិបស្សី	ភិគ្គារ	កកវ	អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា
ឧត្តិយោ	ជាតិយា	អបោសិ	ឧត្តិយកុលេ	ឧណ-
ទានី ។	សិទី	ភិគ្គារ	កកវ	អរបាំ សម្បាសម្បុទ្ទា
ឧត្តិយោ	ជាតិយា	អបោសិ	ឧត្តិយកុលេ	ឧណទានី ។
ឯ ។ ឬស្សុក្តុ	ភិគ្គារ	កកវ	អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា
ឧត្តិយោ	ជាតិយា	អបោសិ	ឧត្តិយកុលេ	ឧណទានី ។
កត្តុសទ្ទា	ភិគ្គារ	កកវ	អរបាំ	សម្បាសម្បុទ្ទា
ព្រឹងុលេ	ជាតិយា	អបោសិ	ព្រឹងុលេ	
ឧណទានី ។	កោលាកម្មនោ	ភិគ្គារ	កកវ	អរបាំ
សម្បាសម្បុទ្ទា	ព្រឹងុលេ	ជាតិយា	អបោសិ	

សុគន្លឹមិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ម្នាលកិភុទាំងឡាយ កូដ្ឋកច្ចកប្បនេះដែរ ព្រះកោនតមនេះមានព្រះកាត់
 អរហត្ថសម្បាសមួល ធម៌ជើងកូដ្ឋលោក ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ កូដ្ឋ
 កច្ចកប្បនេះដែរ ព្រះកសុប្បៈមានព្រះកាត់ អរហត្ថសម្បាសមួល ធម៌ជើង
 កូដ្ឋលោក ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ តឡ្វេនេះ តបាតត អរហត្ថ-
 សម្បាសមួល កើតឡើងកូដ្ឋលោក កូដ្ឋកច្ចកប្បនេះដែរ ។

[២] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះកាត់ អរហត្ថ-
 សម្បាសមួល ព្រះអង្គជាទតិយជាតិធម៌ជើងកូដ្ឋខត្តិយត្រូវល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះសិធនីមានព្រះកាត់ អរហត្ថសម្បាសមួល ជាទតិយជាតិធម៌ជើង
 កូដ្ឋខត្តិយត្រូវល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះសុវត្ថិមានព្រះកាត់
 អរហត្ថសម្បាសមួល ជាទតិយជាតិធម៌ជើងកូដ្ឋខត្តិយត្រូវល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះកូដ្ឋសន្ដេះមានព្រះកាត់ អរហត្ថសម្បាសមួល ជាព្រោហ្មណ-
 ជាតិ ធម៌ជើងកូដ្ឋព្រោហ្មណេះត្រូវល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះ
 កោនតមនេះមានព្រះកាត់ អរហត្ថសម្បាសមួល ជាព្រោហ្មណជាតិធម៌ជើងកូដ្ឋ

មហាបទានសុត្រ បប់មកាមណរាំ សត្វសម្ងាល់អូចូប្បគ្រឿន

ព្រៃយ្យុលាកុល់ ឧណទានី ។ កស្សូជោ កិត្យូវ កកវ
អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ ព្រៃយ្យុលោ ជាតិយា អយោសិ
ព្រៃយ្យុលាកុល់ ឧណទានី ។ អបាំ កិត្យូវ ធនរបិ
អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ ឧត្តិយោ ជាតិយា អយោសិ
ឧត្តិយកុល់ ឧប្បញ្ញ ។

[៣] វិបស្សី កិត្យូវ កកវ អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់
កោល្បាចោ កោត្តុន អយោសិ ។ សិទី កិត្យូវ កក-
វ អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ កោល្បាចោ កោត្តុន អ-
យោសិ ។ បស្សុរី កិត្យូវ កកវ អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់
កោល្បាចោ កោត្តុន អយោសិ ។ កល្អុសញ្ញា
កិត្យូវ កកវ អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ កស្សូជោ កោត្តុ-
ន អយោសិ ។ កោនាគមនោ កិត្យូវ កកវ អរបាំ
សម្ងាសម្ងាត់ កស្សូជោ កោត្តុន អយោសិ ។
កស្សូជោ កិត្យូវ កកវ អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ កស្ស-
ូជោ កោត្តុន អយោសិ ។ អបាំ កិត្យូវ ធនរបិ
អរបាំ សម្ងាសម្ងាត់ កោតមោ កោត្តុន អយោសិ^(១) ។

១ និ. អយោសិនិន ន ទិស្សុត្រិ ។

មហាបទានសូត្រ ភាគាណរោទី ១ ប្រភើនេព្យេសម្បាសមុខ និងព្យេសអង្គ

ក្នុងព្រោហ្មណាប្រព័ន្ធល ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកសុបះមានព្រះភាគច
អរហន្តសម្បាសមុខ ជាផ្រោហ្មណាដាតិ ទ្រឹងកៅតក្នុងព្រោហ្មណាប្រព័ន្ធល ។
ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ តឡ្វេរោទី ៣ តិចាតត អរហន្តសម្បាសមុខ ជាទិញ-
ជាតិ កៅតក្នុងទិញជាតិយប្រព័ន្ធល ។

[៣] ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះវិបសុវិមានព្រះភាគច អរហន្តសម្បា-
សមុខ ជាកោណ្ឌាច្ញោតោត្រ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមាន
ព្រះភាគច អរហន្តសម្បាសមុខ ជាកោណ្ឌាច្ញោតោត្រ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ
ព្រះនៃសុវត្ថមានព្រះភាគច អរហន្តសម្បាសមុខ ជាកោណ្ឌាច្ញោតោត្រ ។
ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកកសុខៈមានព្រះភាគច អរហន្តសម្បាសមុខ ជាក
កសុបគោត្រ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះកោនតមនៈមានព្រះភាគច
អរហន្តសម្បាសមុខ ជាកកសុបគោត្រ ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ ព្រះ
កសុបះមានព្រះភាគច អរហន្តសម្បាសមុខ ជាកកសុបគោត្រ ។ ម្នាលកិក្ខុ
ទាំងឡាយ តឡ្វេរោទី ៣ តិចាតត អរហន្តសម្បាសមុខ ជាគោតមគោត្រ ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហារោគ្គា

[៤] វិបស្សិស្ស ភិត្យកេ កករតោ អរហតោ
 សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស អសិតិរស្សសហស្សានិ^(១) អាយុប្បមាឃ-
 ជា អប់រាសិ ។ សិទិស្ស ភិត្យកេ កករតោ អរហតោ
 សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស សត្វតិរស្សសហស្សានិ អាយុប្បមាឃ-
 ជា អប់រាសិ ។ បស្សកុស្ស ភិត្យកេ កករតោ អរហ-
 តោ សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស សដ្ឋិរស្សសហស្សានិ អាយុប្ប-
 មាខជា អប់រាសិ ។ តត្តិស្សស្ស ភិត្យកេ កករតោ
 អរហតោ សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស ចត្តាជីសរស្សសហស្សានិ^(២)
 និ^(៣) អាយុប្បមាខជា អប់រាសិ ។ គោលកមណស្ស
 ភិត្យកេ កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស តិសរស្ស-
 សហស្សានិ អាយុប្បមាខជា អប់រាសិ ។ តស្ស-
 បស្ស ភិត្យកេ កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស
 វិសតិរស្សសហស្សានិ^(៤) អាយុប្បមាខជា អប់រាសិ ។
 មយ៉ា ភិត្យកេ ធនរកិ អប្បកា អាយុប្បមាខជា បរិត្តិ
 លបុកា យោ ចិរ ជីរតិ សោ វស្សសតា អប្ប រ
 ភិយោរ ។

១ និ. អសិតិ វស្សសហស្សានិ ។ ២ និ. ចត្តាជីស វស្សសហស្សានិ ។ ៣ និ.
 វិសតិ វស្សសហស្សានិ ។

សុត្តនលិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៤] មាលភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មានព្រះជនូយ ៩ ហើនឆ្នាំ ។ មាលភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មានព្រះជនូយ ៩ ហើនឆ្នាំ ។
 មាលភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះនេស្សរិមានព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មានព្រះជនូយ ៦ ហើនឆ្នាំ ។ មាលភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះកកស្ទះ មានព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មានព្រះជនូយ ៦ ហើនឆ្នាំ ។ មាល
 ភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះកោនាគមនេមានព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មាន ព្រះជនូយ ៩ ហើនឆ្នាំ ។ មាលភីកុទាំងខ្សោយ ព្រះកស្សបេមាន ព្រះរាជ អរហន្តសម្ងាសម្ងៃ មានព្រះជនូយ ៨ ហើនឆ្នាំ ។ មាលភីកុទាំងខ្សោយ តខ្សោនេះ ជនូយរបស់តបាតតមានប្រមាណតិច ៣ប៉ែរបៀស បុគ្គល (កុទាំងសម្បូរសេះ) ដែលរស់នៅយោងយុរបានត្រឹម ១០០ ឆ្នាំ និង តិចជាង ១០០ ឆ្នាំ បុរីនជាង ១០០ ឆ្នាំ កំមាន (ដោយតិច) ។

មហាបទានសុត្រ បប់មភាពវាំ សត្តសម្ងាល់មួនបងគ្គិ

- [៥] វិបស្សី កិច្ចូរ កកក អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ
 ទានលិយា ម្បលេ អភិសម្ងាញេ ។ សិទី កិច្ចូរ ក-
 កក អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ បុណ្យវិកស្ស ម្បលេ អភិ-
 សម្ងាញេ ។ សិស្សកូ កិច្ចូរ កកក អរបាំ សម្ងាញេ
 សម្ងាញេ សាលស្ស ម្បលេ អភិសម្ងាញេ ។ កាត់-
 សេះ កិច្ចូរ កកក អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ សិរិសស្ស
 म្បលេ អភិសម្ងាញេ ។ កោលាកមណោ កិច្ចូរ កកក
 អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ ឯធម៌រស្ស ម្បលេ អភិសម្ងាញេ ។
 កស្សជា កិច្ចូរ កកក អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ និគ្រា-
 នស្ស ម្បលេ អភិសម្ងាញេ ។ អយាំ កិច្ចូរ ធនរបី
 អរបាំ សម្ងាសម្ងាញេ អស្សត្វស្ស ម្បលេ អភិសម្ងាញេ ។
- [៦] វិបស្សីស្ស កិច្ចូរ កកវតោ អរហតោ សម្ងាញេ
 សម្ងាញេស្ស ទណ្ឌាតិស្ស នាម សារកយុកំ អបេកសិ
 អកំ កទ្ធយុកំ ។ សិទីស្ស កិច្ចូរ កកវតោ អរហតោ

មហាបទនសូត្រ ភាគភារេខី ១ ប្រភពនៃព្រះសម្បាលមុខ ៧ ព្រះរដ្ឋ

[៥] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមប្រាកដលិត្តីក្ស (ដើមផ្លូវ) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមបុណ្យរីកត្តីក្ស^(១) (ដើមស្មាយ-ស) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះនៃសូក្រុមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមសាលត្តីក្ស ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះកកសន្ទះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមសិរីសត្តីក្ស (ដើមប្រែស) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាម ឧទុន្យត្តីក្ស (ដើមល្អ) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះកសុបះមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមនិគ្រាបត្តីក្ស (ដើមត្រូវ) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ក្តុងកាលតឡាយនេះ តបាតត អរហន្តសម្បាលមុខ ត្រាស់ក្រាមអស្សិត្តីក្ស (ដើមពេជ្ញបាយ) ។

[៦] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ មានគូនៃសរៀកដ៏ប្រសើរ ជាកូដ៏ចម្លើនយោះ ខណ្ឌ៖ ១ តិស្ស៖ ១ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ អរហន្តសម្បាលមុខ ១ បុណ្យរីកសញ្ញនេះ បើក្នុងទីនៅក្នុងទេរ៉ែត ប្រជាយុក-ស កំបាន ។ តែក្នុងទីនេះបានបារាំប្រជាយុក-ស ព្រោះអដ្ឋកថា ថា សេតម្ភសូក្រុម នឹងបោចា សេតម្ភត្តីក្ស ដូច្នេះវិញកំបាន ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

សម្ងាត់សម្ងាត់ស្ស	អភិវឌ្ឍសម្ងាំ	ជាម	សារគិយុកំ	អបោ-
សិ អតំ កណ្ឌយុកំ ។	សែល្វកុស្ស	កិត្យូរ	កករតោ	
អរបាតោ	សម្ងាត់សម្ងាត់ស្ស	សោណ្ឌត្តាំ	ជាម	សារគិយុកំ
អបោសិ	អតំ កណ្ឌយុកំ ។	កត្តុសម្ងាត់ស្ស	កិត្យូរ	
កករតោ	អរបាតោ	សម្ងាត់សម្ងាត់ស្ស	វិច្ឆូរសព្ទៀរំ ^(១)	ជាម
សារគិយុកំ	អបោសិ	អតំ កណ្ឌយុកំ ។	គោលាតម-	
នស្ស	កិត្យូរ	កករតោ	អរបាតោ	សម្ងាត់សម្ងាត់ស្ស
កិយោសុត្តាំ	ជាម	សារគិយុកំ	អបោសិ	អតំ កណ្ឌ-
យុកំ ។	កស្សបស្ស	កិត្យូរ	កករតោ	អរបាតោ
សម្ងាត់សម្ងាត់ស្ស	តិស្សការត្រាងំ	ជាម	សារគិយុកំ	
អបោសិ	អតំ កណ្ឌយុកំ ។	មយ៉ែ	កិត្យូរ	ធនរបិ
សារិបុត្តមោត្តល្អាងំ	ជាម	សារគិយុកំ	អបោសិ	អតំ
កណ្ឌយុកំ ។				

១ ម. វិច្ឆូរសំដើរ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

សម្បទេ មានគូនែសវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ អភិវឌ្ឍ ១

សម្បេះ ១ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះនៃសូក្រមានព្រះភាគ អរហន្ស-

សម្បាសម្បទេ មានគូនែសវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ សោន់ ១

ឱត្តរេះ ១ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះកកុសន្ទេះមានព្រះភាគ អរហន្ស-

សម្បាសម្បទេ មានគូនែសវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ វិធីរេះ ១

សព្វីរេះ ១ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះភាគ អរហន្ស-

សម្បាសម្បទេ មានគូនែសវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ កិយោរោសេះ ១

ឱត្តរេះ ១ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ព្រះកសុបេះមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ប-

សម្បទេ មានគូនែសវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ តិស្សេះ ១ ការ-

ទាចេះ ១ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ កុងកាលតឡាងនេះ តិចាតតមានគូនែ

សវេកជីប្រសើរ ជាកូជីចម្រើន ឈ្មោះ សវិបុត្រ ១ មោគល្អាន ១ ។

មហាបទានសុត្រ បប់មកាលាកាំ សត្វសម្ងាត់អម្ចូចបងគ្គិ

[៣] រិបស្សីស្ស កិត្យូរ កកវតោ អរហតោ សម្ងាត់
 សម្ងួនស្ស តយោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសំ
 ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសិ អដ្ឋសង្ឃឹកិត្យូ-
 សតសហស្សាំ ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសិ
 កិត្យូសតសហស្សាំ ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អ-
 យោសិ អសិតិកិត្យូសហស្សានិ ។ រិបស្សីស្ស កិត្យូរ
 កកវតោ អរហតោ សម្ងាត់សម្ងួនស្ស តមេ តយោ សារ-
 ការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសំ សព្វសំយោ ទីលាភស-
 រណ៍ ។ សិទិស្ស កិត្យូរ កកវតោ អរហតោ សម្ងាត់
 សម្ងួនស្ស តយោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសំ
 ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសិ កិត្យូសតស-
 ហស្សាំ ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសិ អសិ-
 តិកិត្យូសហស្សានិ^(១) ធនោ សារការណ៍ សន្ទិចាតោ
 អយោសិ សត្វតិកិត្យូសហស្សានិ ។ សិទិស្ស កិត្យូរ
 កកវតោ អរហតោ សម្ងាត់សម្ងួនស្ស តមេ តយោ សារ-
 ការណ៍ សន្ទិចាតោ អយោសំ សព្វសំយោ ទីលាភសរណ៍ ។

^(១) និ. អសិតិកិត្យូសហស្សានិ ។

មហាបទានសូត្រ ភាគាណ៖ទី ១ ប្រចិត្តនៃព្រះសម្បាលមួល ន ព្រះអង្គ

[៧] ម្នាលកិក្ខុ ទាំងខ្សាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ទ-
 សម្បាលមួល មានសារកសន្តិប្តាត (ប្រជុំសារក់) ៣ ដង គីសារកសន្តិ-
 ប្តាត មានកិក្ខុបំនួន ៦ លាន ៩ សែន្យរបមួន សារកសន្តិប្តាត មានកិក្ខុ
 ១ សែន្យរបមួន សារកសន្តិប្តាត មានកិក្ខុ ៩ ហីន្យរបមួន ៧ ម្នាលកិក្ខុ
 ទាំងខ្សាយ សារកសន្តិប្តាត របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ទសម្បा-
 លមួល ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធឌែជាមីណាងប្រព័ន្ធទាំងអស់ ៧ ម្នាលកិក្ខុ
 ទាំងខ្សាយ ព្រះសិធមានព្រះភាគ អរហន្ទសម្បាលមួល មានសារក-
 សន្តិប្តាត ៣ ដង គីសារកសន្តិប្តាត មានកិក្ខុ ១ សែន្យរបមួន សារក-
 សន្តិប្តាត មានកិក្ខុ ៩ ហីន្យរបមួន សារកសន្តិប្តាត មានកិក្ខុ ៧ ហីន្យរប
 មួន ៧ ម្នាលកិក្ខុ ទាំងខ្សាយ សារកសន្តិប្តាត របស់ព្រះសិធមានព្រះភាគ
 អរហន្ទសម្បាលមួល ទាំង ៣ ដងនេះ សុទ្ធឌែជាមីណាងប្រព័ន្ធទាំងអស់ ៧

សុភន្ធបិធីការ
ទីយនិកាយស្ស មហាអគ្គ

ឯស្សកុស្ស	កិត្យឈរ	កកវត្វា	អរយត្តោ	សម្បាសម្បុទ្ទស្ស	
តយោ	សារការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសំ	ឯកោ	សារ-
ការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសិ	អសិតិកិត្យុសហស្សនិ		
ឯកោ	សារការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសិ	សតិតិកិត្យុ-	
សង្កិចតាតា	ឯកោ	សារការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសិ	
សង្កិចតិកិត្យុសហស្សនិ	។	ឯស្សកុស្ស	កិត្យឈរ	កកវត្វា	
អរយត្តោ	សម្បាសម្បុទ្ទស្ស	តមេ	តយោ	សារការណ៍	
សង្កិចតាតា	អយោសំ	សព្វសំយោរ	ឱណាសរណ៍	។	
កត្យុសនុស្ស	កិត្យឈរ	កកវត្វា	អរយត្តោ	សម្បាសម្ប-	
ស្ស	ឯកោ	សារការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសិ	
ចត្តាច្បីសកិត្យុសហស្សនិ	។	កត្យុសនុស្ស	កិត្យឈរ		
កកវត្វា	អរយត្តោ	សម្បាសម្បុទ្ទស្ស	អយំ	ឯកោ	
សារការណ៍	សង្កិចតាតា	អយោសិ	សព្វសំយោរ	ឱណាស-	
សរណ៍	។	កោនាកមនស្ស	កិត្យឈរ	កកវត្វា	
អរយត្តោ	សម្បាសម្បុទ្ទស្ស	ឯកោ	ឯកោ	សារការណ៍	

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាធត្ថុ

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះនៃសូរភូមានព្រះភាគ អរហន្សសម្បាសម្ពុទ្ទ មាន
 សារកសន្តិប្តាត ៣ ដង គីសារកសន្តិប្តាត មានកិត្តិ ៤ ហើនរូបម៉ង់
 សារកសន្តិប្តាត មានកិត្តិ ៤ ហើនរូបម៉ង់ សារកសន្តិប្តាត មានកិត្តិ
 ៥ ហើនរូបម៉ង់ ៦ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សារកសន្តិប្តាត របស់ព្រះនៃសូរ
 មានព្រះភាគ អរហន្សសម្បាសម្ពុទ្ទ ទាំង ៣ ដងនេះ សុខតែជាមិណាប្រព័
 ទាំងអស់ ៧ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះភកកសន្ទះមានព្រះភាគ អរហន្ស-
 សម្បាសម្ពុទ្ទ មានសារកសន្តិប្តាតតែម៉ង់ មានកិត្តិ ៨ ហើនរូប ៩ ម្នាល
 កិត្តិទាំងឡាយ សារកសន្តិប្តាត របស់ព្រះភកកសន្ទះមានព្រះភាគ អរហន្ស-
 សម្បាសម្ពុទ្ទតែម៉ង់នេះ សុខតែជាមិណាប្រព័ទាំងអស់ ១០ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះភាគ អរហន្សសម្បាសម្ពុទ្ទ មាន

មហាបទនសុគ្រិ បប់មភាពណវាំ សត្តសម្ងាលមួនូចប្រគិត

សន្តិចាល់ អយោសិ តីសកិត្យុសហស្សនិ ។ កោ-
 នាកមនស្ស កិត្យុរ កកវតោ អរយតោ សម្ងាលមួនូចស្ស
 អយំ ធគោ សារកានំ សន្តិចាល់ អយោសិ សព្វ-
 សំយេរ ីធនាសវណំ ។ កស្សយស្ស កិត្យុរ កក-
 វតោ អរយតោ សម្ងាលមួនូចស្ស ធគោ សារកានំ
 សន្តិចាល់ អយោសិ វីសតិកិត្យុសហស្សនិ ។ កស្ស-
 បស្ស កិត្យុរ កកវតោ អរយតោ សម្ងាលមួនូចស្ស
 អយំ ធគោ សារកានំ សន្តិចាល់ អយោសិ សព្វ-
 សំយេរ ីធនាសវណំ ។ មយ៉ា កិត្យុរ ធគតរហិ ធគោ
 សារកានំ សន្តិចាល់ អយោសិ អផ្សតេជ្រសានិ^(១)
 កិត្យុសតានិ ។ មយ៉ា កិត្យុរ អយំ ធគោ សារ-
 កានំ សន្តិចាល់ អយោសិ សព្វសំយេរ ីធនាស-
 វណំ ។

[៥] វិបស្សិស្ស កិត្យុរ កកវតោ អរយតោ សម្ងាល-
 មួនូចស្ស អសោគោ នាម កិត្យុ ឧបដ្ឋាគោ អយោ-
 សិ អត្ថុបដ្ឋាគោ ។ សិីស្ស កិត្យុរ កកវតោ
 អរយតោ សម្ងាលមួនូចស្ស ខេមត្តៃរ នាម កិត្យុ

១ ម. អផ្សតេជ្រសានិ ។

មហាបទានស្ថីត្រ ភាពវរេចិនី ១ ប្រភពនៃព្រះសម្បាសមួន ៧ ព្រះអង្គ

សារកសន្តិបាតតែម្លៃ មានកិត្តិ ៣ ប្រើនរប ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្លាយ
 សារកសន្តិបាត របស់ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះកាត អរហត្ថសម្បាសមួន
 តែម្លៃនេះ សុខតែជាផីណាប្រពទាទាំងអស់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្លាយ
 ព្រះកសុយបេះមានព្រះកាត អរហត្ថសម្បាសមួន មានសារកសន្តិបាតតែម្លៃ
 មានកិត្តិ ៤ ប្រើនរប ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្លាយ សារកសន្តិបាត របស់
 ព្រះកសុយបេះមានព្រះកាត អរហត្ថសម្បាសមួន តែម្លៃនេះ សុខតែជាផីណាប្រពទាទាំងអស់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្លាយ តុខ្មែរនេះ តិចាតតមាន
 សារកសន្តិបាតតែម្លៃ មានកិត្តិ ៥ ពាន់ ២ រយ ហាសិបុរប ។ ម្នាល
 កិត្តិទាំងខ្លាយ សារកសន្តិបាត របស់តិចាតត តែម្លៃនេះ កើសុខតែជាផីណាប្រពទាទាំងអស់ ។

[៨] ម្នាលកិត្តិទាំងខ្លាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះកាត អរហត្ថសម្បាសមួន
 មានកិត្តិលេហ្ឈេះអសោក់ ជាទបដ្ឋាកអូកបម្រិដ្ឋប្រសីរ ។ ម្នាលកិត្តិ-
 ខ្លាយ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះកាត អរហត្ថសម្បាសមួន មានកិត្តិលេហ្ឈេះទេមជ្រះ

សុគន្លលបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ឧបឆ្នាំកោ	អយោសិ	អតុបឆ្នាំកោ	។	វស្សរកុស្ស			
ភិត្យូរ	កករតោ	អរហតោ	សម្បាសម្ពុជ្នស្ស	ឧបសញ្ញា ^(១)			
នាម	ភិត្យូ	ឧបឆ្នាំកោ	អយោសិ	អតុបឆ្នាំកោ	។		
កាគ្វុសណ្ឌស្ស	ភិត្យូរ	កករតោ	អរហតោ	សម្បា-			
សម្ពុជ្នស្ស	រួមិធោ ^(២)	នាម	ភិត្យូ	ឧបឆ្នាំកោ	អយោ-		
សិ	អតុបឆ្នាំកោ	។	កោនាគមនស្ស	ភិត្យូរ	កករតោ		
អរហតោ	សម្បាសម្ពុជ្នស្ស	សោត្តិធោ	នាម	ភិត្យូ			
ឧបឆ្នាំកោ	អយោសិ	អតុបឆ្នាំកោ	។	កស្សបស្ស			
ភិត្យូរ	កករតោ	អរហតោ	សម្បាសម្ពុជ្នស្ស	សព្វ-			
មិត្តា	នាម	ភិត្យូ	ឧបឆ្នាំកោ	អយោសិ	អតុបឆ្នា-		
កោ	។	មយំ	ភិត្យូរ	ធនរបិ	អណញ្ញ	នាម	ភិត្យូ
ឧបឆ្នាំកោ	អយោសិ ^(៣)	អតុបឆ្នាំកោ	។				

១ និ. ឧបសន្ទកោ ។ ២ និ. ម. ពុទ្ធធោ ។ ៣ និ. អយោសិតិ ន ទិស្សិតិ ។

សុគន្លឹមិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ជាមួយអ្នកអ្នកបម្រើដែលបាន និងមានកិត្តិថាំងខ្សោយ ព្រះនៃស្បែក
 មានព្រះភាគ អរបណ្ឌសម្ងាត់មួច មានកិត្តិយោះខបសន្ទះ ជាមួយអ្នក
 អ្នកបម្រើដែលបាន និងមានកិត្តិយោះខ្សោយ ព្រះកកុសន្ទះមានព្រះភាគ
 អរបណ្ឌសម្ងាត់មួច មានកិត្តិយោះវិធីដែលបាន ជាមួយអ្នកអ្នកបម្រើដែលបាន និង
 មានកិត្តិយោះព្រះភាគ ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះភាគ អរបណ្ឌសម្ងាត់មួច
 មានកិត្តិយោះសោត្តិដែលបាន ជាមួយអ្នកអ្នកបម្រើដែលបាន និងមានកិត្តិ
 ថាំងខ្សោយ ព្រះកសុបះមានព្រះភាគ អរបណ្ឌសម្ងាត់មួច មានកិត្តិយោះ
 សញ្ញមិត្ត៖ ជាមួយអ្នកអ្នកបម្រើដែលបាន និងមានកិត្តិយោះព្រះភាគ តុល្យវិនេះ
 តូចតាត មានកិត្តិយោះអានន៍^(១) ជាមួយអ្នកអ្នកបម្រើដែលបាន និង

១ អដ្ឋកថា ថា គួរបែងពេជ្ជិកាល មិនមានកិត្តិអ្នកបម្រើព្រះមានព្រះភាគជាប់ជានិច្ចទេ
 ដូនណារោះនាគសមាលគ្គោ ដូនណារោះនាគតគ្គោ ដូនណារោះខបវណាគ្គោ ដូនណារោះសុ-
 នភ្ន័តគ្គោ ដូនណារោចិនសមណាគ្គោ ដូនណារោះសាគតគ្គោ ដូនណារោះមេយិយគ្គោ បម្រើ ។
 ឬ៖ជល់កាលខាងក្រោមក ទីបានព្រះអានន៍គ្គោ ចូលមកបម្រើជាប់រហូតដល់ព្រះអង្គច្បល
 ព្រះបរមនិញ្ញាន ។

មហាបទនសុត្រ បប់មភាពវាំ សត្តសម្ងាល់អូចូប្រគិតិ

[៩] រិបស្សីស្ស កិត្យាំ កកវត្វ អរយត្ត សម្ងាត-
 សម្ងួលស្ស ពន្លឹម នាម កជ ិតា អយោសិ ពន្លឹមតី
 នាម ឈើ មាតា អយោសិ ធនេតី ពន្លឹមស្ស រញ្ជា
 ពន្លឹមតី នាម នកំ កដុណី អយោសិ ។ សិទិស្ស
 កិត្យាំ កកវត្វ អរយត្ត សម្ងាសម្ងួលស្ស អរុណោ
 នាម កជ ិតា អយោសិ បការតី នាម ឈើ មាតា
 អយោសិ ធនេតី អរុណាស្ស រញ្ជា អរុណាតី នាម
 នកំ កដុណី អយោសិ ។ ឯស្សកុស្ស កិត្យាំ
 កកវត្វ អរយត្ត សម្ងាសម្ងួលស្ស សុប្បតីត្រ នាម
 កជ ិតា អយោសិ យសវតី នាម ឈើ មាតា
 អយោសិ ធនេតី សុប្បតីតស្ស រញ្ជា អនោមំ នាម
 នកំ កដុណី អយោសិ ។ គក្វុសន្លួស្ស កិត្យាំ
 កកវត្វ អរយត្ត សម្ងាសម្ងួលស្ស អគ្គិនត្រ នាម
 ពាយ្យាយោ ិតា អយោសិ វិសាទ នាម ពាយ្យាយ៉ា
 មាតា អយោសិ ធនេតី ។ តេន ខោ បន កិត្យាំ
 សមយោន ខោមោ នាម កជ អយោសិ ខោមស្ស
 រញ្ជា ខោមតី នាម នកំ កដុណី អយោសិ ។

មហាបទានស្ថូគ្រ ភាពវរេចី ១ ប្រភពនៃព្រះសម្បាសមួន ន ព្រះអង្គ

[ស] ម្នាលកិក្ខុទាំងខ្យាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 អរហត្ថសម្បាសមួន ជាប្រោះរដ្ឋ ព្រះព្រោះនាមពន្លឹម: ព្រះមាតាប្រោះនាម
 ពន្លឹមតីទៅ ជាប្រោះដល់តី (មាតាបង្កើត) ព្រះនគរឈ្មោះពន្លឹមតី ជាប
 រាជធានីនៃព្រះបាទពន្លឹម: ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងខ្យាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះសិទ្ធិ
 មានព្រះភាគ អរហត្ថសម្បាសមួន ជាប្រោះរដ្ឋព្រះព្រោះនាមអរុណា: ព្រះ
 មាតាប្រោះនាមបរាជតីទៅ ជាប្រោះដល់តី នគរឈ្មោះអរុណាតី ជាបរាជធានី
 នៃព្រះបាទអរុណា: ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងខ្យាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះនៃស្សីមាន
 ព្រះភាគ អរហត្ថសម្បាសមួន ជាប្រោះរដ្ឋព្រះព្រោះនាមសុប្បតីតិ៍: ព្រះមាតា
 ព្រះព្រោះនាមយសរតីទៅ ជាប្រោះដល់តី នគរឈ្មោះអនោម: ជាបរាជធានីនៃព្រះ
 បាទសុប្បតីតិ៍: ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងខ្យាយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកកុសន្ទោះមានព្រះ
 ភាគ អរហត្ថសម្បាសមួន ជាប្រោះនាមអតិថិជ្ជ ព្រះមាតាប្រោះនាមអតិថិជ្ជ
 នាមវិសាង ជាបន្ទី ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងខ្យាយ សម្បែរនោះជន មាន
 ព្រះរដ្ឋព្រោះនាមខេម: នគរឈ្មោះខេមតី ជាបរាជធានីនៃព្រះបាទខេម: ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្រា

កោពាកមនស្ស កិត្យាំ កកវតោ អរហតោ សម្ប-
 សម្បទួស្ស យព្យុជត្តោ នាម ពាយុលោរ ិតា
 អបោសិ ឧត្តក នាម ពាយុណី មតាត អបោសិ
 ដន្លី ។ តែន ខោ បន កិត្យាំ សមយេន សោកោ
 នាម រដ្ឋ អបោសិ សោកស្ស រព្យា សោកតី នាម
 នកំ រដ្ឋធនី អបោសិ ។ កស្សបស្ស កិត្យាំ
 កកវតោ អរហតោ សម្បសម្បទួស្ស ពាយុជត្តោ នាម
 ពាយុលោរ ិតា អបោសិ ដន្លី ។ តែន ខោ បន កិត្យាំ
 មតាត អបោសិ ដន្លី ។ តែន ខោ បន កិត្យាំ
 សមយេន កិតិំ^(១) នាម រដ្ឋ អបោសិ កិតិស្ស
 រព្យា ពាកណានី នាម នកំ រដ្ឋធនី អបោសិ ។
 មយ៉ា កិត្យាំ ធនរហូ សុទ្ធជនោ នាម រដ្ឋ ិតា
 អបោសិ មយា នាម^(២) ឱវី មតាត អបោសិ^(៣)
 ដន្លី កិលរត្តិ^(៤) នាម នកំ រដ្ឋធនី អបោសិ-
 តិ^(៥) ។ និមង់ កកវ នំ វត្តាន សុកតោ
 ឧផ្ទាយសន វិបកំ ចាវិសិ ។

១ ន. ម. កិតិំ ។ ២ ន. នាមតិ ន ទិស្សតិ ។ ៣ ន. ម. អបោសិតិ ន
 ទិស្សតិ ។ ៤ ន. ម. កិលរត្តិ ។ ៥ ន. ម. អបោសិតិ ន ទិស្សតិ ។

សុន្មតិចិដក ទីយនិកាយ មហាធគ្គ

ម្នាលកិភិទាំងខ្សោយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកោនាគមនេះមានព្រះកាត អរហត្ថ-
សម្រាលមួន ជាប្រព័ន្ធឌាមយព្យូទ័រ ព្រះមាតាដាប្រព័ន្ធឌាម
ធម្មោរ ជាប្រះជនេត្តិ ។ ម្នាលកិភិទាំងខ្សោយ សម្ប័យនោះជន មាន
ព្រះរដ្ឋប្រព័ន្ធនៅក្នុងវិសាទិនី នគរឈ្មោះសោកស្រែ ជាករដបានឯន្តព្រះប្រុទ
សោកស្រែ ។ ម្នាលកិភិទាំងខ្សោយ ព្រះបិតារបស់ព្រះកសុបែះមាន
ព្រះកាត អរហត្ថសម្រាលមួន ជាប្រព័ន្ធឌាមព្យូទ័រ ព្រះមាតាដាប្រព័ន្ធឌាម
ធម្មោរ ជាប្រះជនេត្តិ ។ ម្នាលកិភិទាំងខ្សោយ សម្ប័យ
នោះជន មានព្រះរដ្ឋប្រព័ន្ធភីកិវិ នគរឈ្មោះពោរណាសី ជាករដបានឯន្តព្រះប្រុទ
ឯន្តព្រះប្រុទកិវិ ។ ម្នាលកិភិទាំងខ្សោយ តម្លៃនេះ ព្រះបិតារបស់
គ្រប់គ្រង ជាប្រះរដ្ឋប្រព័ន្ធនៅក្នុងសុខ្ណាន់ ព្រះមាតាប្រជុំព្រះនាម
មាយាទី ជាប្រះជនេត្តិ ព្រះនគរឈ្មោះកបិលវត្ថុ ជាករដបានឯន្ត ។ ព្រះមាន
ព្រះកាតបានត្រាស់ពោក្យនេះហើយ លុំព្រះសុគត្ត បានត្រាស់ពោក្យនេះ
ចប់ហើយ កើត្រិន្តិក្រាក់បាកអាសន៍ ស្អែបចូលទៅកាន់ព្រះវិហារ ។

មហាបទានសុត្រ បបមភាពករំ ភគរតោ បុព្យនិវាសានុស្សគិកថា

[១០] អចលោ តែសំ កិត្យានំ អចិរប្បញ្ញត្តស្ស

ភគរតោ អយមណ្ឌកកថា ឧណទានី អច្ចរឃំ អរុសោ

អព្វតំ អរុសោ តចាកតស្ស មហិន្ទិកតា មហាផ្ទុការ-

តា យត្រ ហិ នាម តចាកតោ អតិតោ ពុធ បរិនិច្ចោ

និច្ចិបបញ្ញ និច្ចិវុដុម បរិយាជិច្ចិរដ្ឋ សព្វុជុគ្គិរតិរតោ

ជាតិតោបិ អណុស្សិស្សតិ នាមតោបិ អណុស្សិស្សតិ

តោត្តតោបិ អណុស្សិស្សតិ អាយុប្បញ្ញតាតោបិ អ-

ឌុស្សិស្សតិ សារតាយុកតោបិ អណុស្សិស្សតិ សារត-

មហាបទានសូត្រ ភាគរៀនទី ១ ពេលអំពីបុព្វនិភាសានសូត្រិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ

[១០] កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្អែចចោនៅ មិនយុរប័ណ្ឌន
 កើនលំដាប់នោះ អនុវក្សានោះ ក៏កើតឡើង ដល់កិត្តិការណ៍នោះបា
 ម្នាល់លោកមានអាយុទាំងឡាយ អស្សារុណាស់ ម្នាល់លោកមានអាយុ
 ទាំងឡាយ ហេតុនោះ មិនធ្លាប់ដែលមានឡើយ ព្រះតថាគតព្រះអង្គ
 មានបុទ្ទិប្រើន មានអានុភាពប្រើនធនាស់ប៉ុំ អម្ពាលដូចប្រះអតិតពុទ្ទេ
 ទាំងឡាយ ដែលគ្រឹងផ្លាប់ផ្តូល នូវកិលសជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរមាន
 ដំណើរយើតយុរ^(១) គ្រឹងផ្លាប់ផ្តូល នូវកម្មជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលរណៈ^(២)
 គ្រឹងគ្រូបសិនតែ នូវកម្មជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលរណៈ^(៣) គ្រឹងកន្លែងបង់នូវ
 ទុក្ខទាំងពួន^(៤) គ្រឹងបរិនិញ្ញានៅ ហើយ ក៏ព្រះតថាគតព្រះរូបឱ្យ
 ព្រះជាតិដែន រូបឱ្យព្រះនាមដែន រូបឱ្យព្រះគោត្រិដែន រូបឱ្យ
 យើញ្ញប្រមាណនៅព្រះដន្តាយុដែន រូបឱ្យគូនៃសរីកដែន រូបឱ្យ

១ អដ្ឋកម្តា ថា ធមិជាគ្រឹងធ្វើដំណើរសត្វិដែលត្រាច់ខ្លាត់ឡើកឯងរដ្ឋិសង្គរឡើយើតយុរ
 ហេតុ បបញ្ចម់ សំដែយកកិលសទាំង ៣ គី តណ្ហាន មាន: ទិន្និ ១ ២ កម្មជាកុសលនិងអកុសល ហេតុ កុសលាកុសលកម្មរដ្ឋ ជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលកេត វិលស្សាប់
 នៅក្នុងលោក ១ ៣ ពាក្យថា គ្របសង្គតែនូវកម្មជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលរល់ជាពាក្យផ្លាស់ប្តូរ
 និងពាក្យថា ផ្លាច់ផ្តើលនូវកម្មជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលរល់នោះដែរ បានសេចក្តីថា គ្របសង្គតែប្រ
 ជាច់ផ្តើលនូវកម្មទាំងពួនដែលជាគ្រឹងឡូកំនីសត្វូរិលកេត វិលស្សាប់ ១ ៤ បានដល់កន្លែងបង់
 នូវទុក្ខទាំងអស់ដែលជាបស់រដ្ឋ: ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

សង្វិចាសត្រាបី	អណុស្សិស្សតិ	ឯរំដ្ឋាន	តែ	កករោគ្រា		
អយោសំ	តតិបិ	ឯរំនាមា	តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	តតិបិ
ឯរំកោត្តា	តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	តតិបិ	ឯរំសីលា	
តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	តតិបិ	ឯរំដ្ឋាន	តែ	កករោគ្រា
អយោសំ	តតិបិ	ឯរំបញ្ញា	តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	
តតិបិ	ឯវិហារី	តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	តតិបិ	
ឯវិមុត្តា	តែ	កករោគ្រា	អយោសំ	តតិបិតិ ^(១)	។	គី នុ
ខោ	អារុសោ	តចាកតសេវា	នុ	ខោ	ឯសា	ធម្មជាតុ
សុប្បជិទ្ធតា	យស្សា	ធម្មជាតុយា	សុប្បជិទ្ធតា	តចាក-		
តោ	អតិតែ	ពុទ្ធទុ	បរិនិពុទ្ធទែ	ធិនុបបោគ្រា	ធិនុវង្វមេ	
បរិយាជិនុវង្វមេ	សព្វុទុក្រិតិរោគ្រា	ជាតិត្រាបី	អណុស្សតិ			
នាមត្រាបី	អណុស្សតិ	កោត្តាបី	អណុស្សតិ	អាយុប្ប-		
មានាបី	អណុស្សតិ	សារកាយុកត្រាបី	អណុស្សតិ	អាយុប្ប-		

១ និ. ម. ឯរំនាមា ឯរំកោត្តា ឯរំសីលា ឯរំដ្ឋាន ឯរំបញ្ញា ឯវិហារី ឯវិមុត្តា តែ កក-
រោគ្រា អយោសំ តតិបិតិតិ ទិស្សតិ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

យើង្វារកសន្តិចាតិដីជា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានព្រះជាតិ
 យ៉ាងនេះខោ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខោ
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះខោ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនេះ មានសិលយ៉ាងនេះខោ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មាន
 ធម័យ៉ាងនេះខោ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានប្រាប្រាយយ៉ាងនេះខោ
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានវិបារធម័យ៉ាងនេះខោ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនេះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខោ ។ ម្អាលអរុសោទាំងឡាយ ធម្មជាតិ
 ណា ដែលព្រះព្រះបាត់ត្រាស់ដីជីវិ៍ហើយ ធម្មជាតិនៃ៖ ជីព្រះព្រះបាត់
 ត្រាស់ដីជីវិ៍មេនបុ បានជាប្រះអតិតុទ្ទទាំងឡាយ ដែលប្រជែងផ្តាហ័ណ្ឌរ
 កិលេសជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឬមានដំណើរយើតយុរ ទ្រជៀងផ្តាហ័ណ្ឌនូវកម្ម
 ជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឬវិលរល់ ទ្រជៀងគ្របសង្គត់នូវកម្មជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ
 ឬវិលរល់ ទ្រជៀងកន្លែងបង្កើនូវទុកទាំងពួន ទ្រជៀងបរិនិញានទៅហើយ ក៏
 ព្រះព្រះបាត់ រលីកយើង្វាប្រះជាតិដី រលីកយើង្វាប្រះនាមដី រលីក
 យើង្វាប្រះគោត្រដី រលីកយើង្វាប្រមាណានៃដន្តាយុដី រលីកយើង្វា

មហាបទនសុត្រ បបមាណាកវាំ កតវត្តា ឬព្រៃនិភាសានុស្សគិកថា

សារកយុតតោបី អណុស្សរតិ សារកសណ្ឌិចតតោបី
 អណុស្សរតិ ឯរ៉ែច្ចាត តែ កករដ្ឋា អយោសំ សតិបិ ឯរ៉ែ-
 មា ។ ឯរ៉ែកាត្តា ។ ឯរ៉ែសីលា ។ ឯរ៉ែម្នាត ។ ឯរ៉ែបញ្ញា ។
 ឯរិយារី ។ ឯរិមុត្តា តែ កករដ្ឋា អយោសំ សតិ-
 បិតិ ឧបាយា ឈរតា តចាកតស្ស ឯតមត្តំ អារេចសំ
 យេន តចាកតោ អតិតែ ពុទ្ធប បរិនិពុទេ ជិនិបយព្រោះ
 ជិនិរដ្ឋុមេ បរិយាទិនិរដ្ឋ សព្វុទុក្រិតិរត្រ ជាតិតោបី អ-
 ណុស្សរតិ នាមតោបី អណុស្សរតំ កោត្តាតោបី អណុស្សរតិ
 អយុប្បមាលាតោបី អណុស្សរតិ សារកយុតតោបី អ-
 ណុស្សរតិ សារកសណ្ឌិចតតោបី អណុស្សរតិ ឯរ៉ែច្ចាត តែ
 កករដ្ឋា អយោសំ សតិបិ ឯរ៉ែម្នាត ។ ឯរ៉ែកាត្តា ។
 ឯរ៉ែសីលា ។ ឯរ៉ែម្នាត ។ ឯរ៉ែបញ្ញា ។ ឯរិយារី ។
 ឯរិមុត្តា តែ កករដ្ឋា អយោសំ សតិបិតិ ។ អយញ្ញ
 ឯ តែសំ កិច្ចុណំ អន្តកកចា វិយ្យកតា យកតិ ។

មហាបទានស្សែត្រ តាមវារៈទី ១ ពេលអំពីបុព្វនិភាពនូស្សិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 គ្មានសារកែង រលីកយើញសារកស្ទិចាតដុជបា ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ មាន
 ព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសិលយ៉ាងនេះ ។ មានធមយ៉ាងនេះ ។
 មានប្រាប្រុងយ៉ាងនេះ ។ មានវិបារធមយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បួចបារិតទាំងឡាយ ក្រាបបង្កិតុល
 នូវសេចក្តីផ្តើម ចំពោះព្រះតាតិតមេដឹង បានជាប្រះអតិតុឡុទាំងឡាយ
 ដែលប្រើបង្ហាញប៉ុណ្ណោះ នូវកិលេសជាគ្រឹះនូវសត្វូឡូមានដំណើរយើតយុរ
 ប្រើបង្ហាញប៉ុណ្ណោះ នូវកម្មជាគ្រឹះនូវសត្វូឡូវិលរល់ ប្រើបង្ហាញប៉ុណ្ណោះ
 ជាគ្រឹះនូវសត្វូឡូវិលរល់ ប្រើបង្ហាញបង្កិតុឡុទាំងឡាយ ប្រើបង្ហាញ
 ទៅហើយ កំព្រះតាតិតមេ រលីកយើញព្រះជាតិដុជ រលីកយើញព្រះនាម
 ដុជ រលីកយើញព្រះគោត្រយ៉ាង រលីកយើញប្រមាណនៃព្រះជនាយុដុជ
 រលីកយើញគ្មានសារកែង រលីកយើញសារកស្ទិចាតដុជបា ព្រះមាន
 ព្រះភាគទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។
 មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសិលយ៉ាងនេះ ។ មានធមយ៉ាងនេះ ។
 មានប្រាប្រុងយ៉ាងនេះ ។ មានវិបារធមយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ នេះជន ជាអនុកកបា ដែលកិត្តិ
 ទាំងនោះ (និយាយ) ហើយ បញ្ចប់ទៅ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

[១១] អចឡាច កកវ សាយណ្ឌាសមយំ បដិសល្អ-
 នា រួនិតោ យេន ការិមណ្ឌាលមាន្តា តេជុបសង្ក័មិ
 ឧបសង្ក័មិត្រា បញ្ញាញោ អាសនេ និសិទិ ។ និសង្គ ខោ
 កកវ កិច្ច អាមព្វោសិ កាយ ឯក្តុ កិច្ចរ ធភារហិ
 កថាយ សន្ទិសិន្ងា កា ច បន ហោ អន្តកកថា
 រិប្បគតាតិ ។ ឯវ រោត្ត តេ កិច្ច កកវនំ ធមេ-
 ហោចំ តេ កត្ត អន្តកំ អចិរិប្បគតិន្តស្ស កកវតោ
 អយមន្តកកថា ឧទចានិ អច្ចរិយំ អរុសោ អព្វំ
 អរុសោ តចាកតស្ស មហិទិកតា មហាផុករតា
 យត្ត ហិ នាម តចាកតោ អតិតេ ឬទ្រ បរិនិពុតេ
 និន្ទបបញ្ញោ និន្ទរិដុមេ បរិយាតិន្ទរដោ សព្វិបុគ្គិរតេ
 ជាតិតោបិ អណុស្សវិស្សតិ នាមតោបិ អណុស្សវិស្សតិ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិតិ

[១១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវបែងព្រៃអំពីទីសម្រេច
 កុងសាយណ្ហាសម៉ែយ ស្អែចចូលទៅដឹកធមិករើមណ្ហាល លុះចូលទៅដល់
 ហើយ កើតីលើអាសន៍ដែលគេប្រាលប្រាម ។ លុះព្រះមានព្រះ
 ភាគគីឡូសិប់ហើយ ទីប្រាស់នីវិនិកីកុងទាំងខ្លាយបាន ម្នាលកីកុងទាំងខ្លាយ
 អ្នកទាំងខ្លាយ ប្រជុំគ្នានិយាយអីហើយ អម្ពាល់មិញ្ញនេះ អនុកកបាថ្មបម៉ែប
 ដែលអ្នកទាំងខ្លាយបញ្ចប់ទៅ ។ កាលបរិព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់
 ស្អាយៗនេះហើយ កីកុងទាំងនោះ កើត្រាបបដីខ្លួលព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះ
 បានបានព្រះអនុជ័យម្រិន កាលព្រះមានព្រះភាគ ស្អែចបែងព្រោះ មិន
 យុរបីនាន អនុកកបាន៖ កើតីឡើង ដល់ខ្លួនព្រះអនុទាំងខ្លាយកុងទី
 នេះបាន ម្នាលអារុសោ អស្សារុណាស់ ម្នាលអារុសោ ហេតុមិន
 ដែលមានកីឡាដាមាន ព្រះតាមាតត្រូវបុន្ទិប្រើបាន មានអានុភាព
 ប្រើបានឈាស់ហើយ អម្ពាលដូចប្រះអតិតាតុទាំងខ្លាយ ដែលទ្រូវបាន
 ផ្តិលនូវកិលេសជាក្រីនូវប្រាំនៃសត្វូល្មានដំណើរយើតយុរ ទ្រូវបាន
 នូវកម្មជាក្រីនូវប្រាំនៃសត្វូល្មានរល់ ទ្រូវបានបានឱ្យត្រូវបាន
 នូវកម្មជាក្រីនូវប្រាំនៃសត្វូល្មានរល់ ទ្រូវបានបានឱ្យត្រូវបាន ទ្រូវបាន
 រលិកយើងព្រះជាតិដី រលិកយើងព្រះជាតិដី រលិកយើងព្រះជាតិដី

មហាបទានសុត្រ បបមភាពវាំ កតវត្ត បុព្វនិភាសានុស្សពិកថា

កោត្តលោបិ អណុស្សរិស្សតិ អាយុប្បញ្ញាណាលោបិ អ-
 ណុស្សរិស្សតិ សារគយុកលោបិ អណុស្សរិស្សតិ សារ-
 គស្សិចាតលោបិ អណុស្សរិស្សតិ ធនំដ្ឋាត តេ កត-
 រឡា អយោសំ សតិបិ ។ ឬ ។ ធនំដ្ឋាត តេ កត-
 រឡា អយោសំ សតិបិតិ ។ តី នូ ខោ អរុសោ
 តចាកតសែវេ នូ ខោ ធនោ ធនោចាតុ សុប្បជិទ្ធតា
 យស្ស ធនោចាតុយា សុប្បជិទ្ធតា តចាកតោ អតិតេ
 ពុទ្ធបិនិពុទ្ធផេ ធនំដ្ឋាបបញ្ញា ធនំដ្ឋាបុមេ បរិយាជិនិរណ៍
 លពុទ្ធច្នូរិតិរឡា ជាតិលោបិ អណុស្សតិ នាមលោបិ
 អណុស្សតិ កោត្តលោបិ អណុស្សតិ អាយុប្បញ្ញាណា-
 លោបិ អណុស្សតិ សារគយុកលោបិ អណុស្សតិ សារ-
 គស្សិចាតលោបិ អណុស្សតិ ធនំដ្ឋាត តេ កត-
 រឡា អយោសំ សតិបិ ធនំនាម ។ ធនំកោត្តា ។
 ធនំសីលា ។ ធនំដ្ឋាត ។ ធនំបញ្ញា ។ ធនំ ធនំ-
 ធនំ ។ ធនំម៉ោត្តា តេ កតរឡា អយោសំ សតិបិតិ
 ឧបាយុ ធនោតោ តចាកតសែ ធនោមត្តោ អារោមសំ

មហាបទានសូត្រ កាលវារេទី ១ ពេលអំពីបុព្វនិភាសានុស្សពិរស់ព្រះមានព្រះកាត់
 រលីកយើង្ហានេះគោត្រដង រលីកយើង្ហាប្រមាណានេះព្រះជនាយុដង រលីក
 យើង្ហាគ្នូនៃសារេកដង រលីកយើង្ហាសារេកសន្តិប្តាតដងចា ព្រះមានព្រះ
 កាត់ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ហើយ ព្រះមានព្រះកាត់ទាំង
 នោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ធម្មជាតុណា
 ដែលព្រះមានព្រះកាត់ត្រាសៀវភៅហើយដោយល្អ ធម្មជាតុនោះ ព្រះតាម-
 តាម ត្រាសៀវភៅដោយល្អមែនបុ បានជាទ្រះអតិថិជ្ជទាំងឡាយ ដែល
 ទ្រដែងផ្ទាប់ផ្តូល នូវកិលេសជាក្រឹងញូរំនសត្វូរំមានដំណើរយើតយុរ ទ្រដែង
 ផ្ទាប់ផ្តូល នូវកម្មជាក្រឹងញូរំនសត្វូរំមានដំណើរយើតយុរ ទ្រដែង
 កន្លែងផ្ទាប់ផ្តូល នូវកន្លែងបង្កើតនូវទុកទាំងពួន ទ្រដែងត្របសង្គត់នូវកម្មជាក្រឹងញូរំនសត្វូរំមានដំណើរយើតយុរ ទ្រដែង
 ទៅហើយ កំព្រះតាមតាម រលីកយើង្ហានេះជាតិដង រលីកយើង្ហានេះ
 នាមដង រលីកយើង្ហានេះគោត្រដង រលីកយើង្ហាប្រមាណានេះព្រះជនាយុ
 ដង រលីកយើង្ហាគ្នូនៃសារេកដង រលីកយើង្ហាសារេកសន្តិប្តាតដងចា
 ចា ព្រះមានព្រះកាត់ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះ
 នាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសិលយ៉ាង
 នេះ ។ មានធម្យយ៉ាងនេះ ។ មានប្រាប្រាយយ៉ាងនេះ ។ មានវិបារ-
 ធម្យយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះកាត់ទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បុប្រា-
 ទេរតាពាំងឡាយ ក្រាបបង្កិច្ចុលសេចក្តីនេះ ចំពោះព្រះតាមតាមទេដើម្បី

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

យេន	តចាកតោ	អតិតេ	ពុធ្លឹ	បរិនិពុតេ	ធម្មប-
បញ្ញា	ធម្មរដ្ឋុមេ		បរិយាជិន្មរដ្ឋ		សព្វុណុគ្គវិតិរត្ត
ជាតិតោបិ	អណុស្សរតិ	នាមតោបិ	។	យ	។
រកសន្ទិចាកតោបិ	អណុស្សរតិ		ឯរំជញ្ជា	តេ	កត-
រដ្ឋា	អយោស៊ុ	សតិបិ	ឯរំនាមា	។	យ
មុត្តា	តេ	កតរដ្ឋា	អយោស៊ុ	សតិបិតិ	អយំ
កដ្ឋា	អន្តុកកថា	វិល្បកតា ^(១)	អច	កតក	អណុប្បញ្ញត្តា-
តិ	តចាកតលេយ្យរោសា	កិត្តុរេ	ធម្មជាតុ	សុប្បជិន្តា	
យស្សា	ធម្មជាតុយា	សុប្បជិន្តត្តា	តចាកតោ	អតិតេ	
ពុធ្លឹ	បរិនិពុតេ	ធម្មបញ្ញា	ធម្មរដ្ឋុមេ	បរិយាជិន្មរដ្ឋ	
សព្វុណុគ្គវិតិរត្ត	ជាតិតោបិ	អណុស្សរតិ	នាមតោបិ	អ-	
អណុស្សរតិ	កោត្តុតោបិ	អណុស្សរតិ		អយុប្បមាលាតោបិ	
អណុស្សរតិ	សារកាយុកតោបិ		អណុស្សរតិ	សារកសន្ទិ-	

សុភន្ធបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បានជាង្លោះអតិតពុទ្ធឌាំងឆ្លាយ ដែលប្រជែងផ្ទាប់ផ្តើលនូវកិលសជាគ្រឹះ
 ព្រៃំនៃសត្វូរមានដំណើរយើតយុរ ប្រជែងផ្ទាប់ផ្តើលនូវកម្មជាគ្រឹះព្រៃំនៃសត្វូ
 ូរិលរល់ ប្រជែងគ្របសង្គត់នូវកម្មជាគ្រឹះព្រៃំនៃសត្វូូរិលរល់ ប្រជែង
 កន្លែងបង់នូវខុកចាំងពួន ប្រជែងបរិនិញ្ញានទោហើយ ក៍ព្រោះតបាតត រលីក
 យើញ្ញព្រោះជាតិដៅ ប្រជែងរលីកយើញ្ញព្រោះនាមដៅ ។ បេ ។ រលីកយើញ្ញ
 សាកេសនិច្ចាតិដៅ ព្រោះមានព្រោះកាតចាំងនោះ មានព្រោះជាតិយ៉ាង
 នេះខ្លះ មានព្រោះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។ ព្រោះមានព្រោះកាតចាំងនោះ
 មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ បពិត្ថព្រោះអន្តិចបម្រិន អន្តកកបានេះដៅ ដែលខ្ពស់
 ព្រោះអន្តិចាំងឆ្លាយបញ្ចប់ទេ ព្រោះព្រោះមានព្រោះកាតស្អែចមកដល់ ។
 ព្រោះអន្តត្រាស៊បា ម្ចាលកិត្តិចាំងឆ្លាយ ធម្មជាតុណា ដែលព្រោះតបាតត
 ត្រាស៊ដីជំហើយដោយណូ ធម្មជាតុនំះ ព្រោះតបាតតត្រាស៊ដីជំនួនដោយ
 ណូហើយ បានជាង្លោះអតិតពុទ្ធឌាំងឆ្លាយ ដែលប្រជែងផ្ទាប់ផ្តើលនូវកិលស
 ជាគ្រឹះព្រៃំនៃសត្វូូរិលរល់ ប្រជែងគ្របសង្គត់ នូវកម្មជាគ្រឹះព្រៃំនៃសត្វូូរិល
 រល់ ប្រជែងកន្លែងបង់នូវខុកចាំងពួន ប្រជែងបរិនិញ្ញានទោហើយ ក៍តបាតត
 រលីកយើញ្ញព្រោះជាតិដៅ រលីកយើញ្ញព្រោះនាមដៅ រលីកយើញ្ញព្រោះ
 គ្រប់គ្រង រលីកយើញ្ញប្រមាណនៅព្រោះជន្តាយុដៅ រលីកយើញ្ញក្នុង

មហាបទានសុត្រ បបមភាពរកវា កតវត្ត ឬពិនិត្យស្ថានស្សាកថា

ចាតលោបី អណុស្សវតិ ធរជញ្ជា តែ កតវត្ត អយោសំ
 សតិិ ធរជាយា ។ យេ ។ ធរិមុត្តា តែ កតវត្ត អយោសំ
 សតិិិតិ ឈរតាមិ តចាកតស្ស ធរមត្តំ អារោចសំ
 យេន តចាកតោ អតិតេ ពុទ្ធប បរិនិពុទេ ដិនិបបញ្ញ
 ដិនិរដ្ឋុម បរិយាទិនិរដ្ឋ សព្វុណុក្តូវិរត្តោ ជាតិលោបី
 អណុស្សវតិ នាមលោបី ។ យេ ។ សារកសន្ទិចាតលោបី
 អណុស្សវតិ ធរជញ្ជា តែ កតវត្ត អយោសំ សតិិ ធរ-
 ជាយា ។ យេ ។ ធរិមុត្តា តែ កតវត្ត អយោសំ
 សតិិិតិ ។ តច្ចោយ្យាប យោ គុឡេ កិត្តុប កិយ្យាសោ
 មត្តាយ ឬពួនិកសប្បដិសំយុត្តំ ធម្មិ គចំ សោគ្លិ ។
 ធរស្ស កតវ គារោ ធរស្ស សុតត គារោ
 យំ កតវ កិយ្យាសោ មត្តាយ ឬពួនិកសប្បដិ-
 សំយុត្តំ ធម្មិ គចំ គរោយ កតវតោ សុត្តា កិត្តុ

មហាបទានសូត្រ កាលវារេទី ១ ពេលអំពីបុព្វនិភាសានុស្សពិរបស់ព្រះមានព្រះភាគ
 សារ៉ែកដង រលីកយើញ នូវសារ៉ែកសន្តិបាតដងជា ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះខ្លះ ។ បេ ។
 ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ទាំងពួកទេវតា កំបាន
 ប្រាប់សេចក្តីនូវដល់ពាណិជ្ជកម្ម បានជាប្រះអតិថិជ្ជកម្មទាំងឡាយ ដែល
 ធ្វើដោយប៉ុណ្ណោះ នូវកិលសជាគ្រឹះស្ថិតិមានដំណើរយើតូល្យ ធ្វើ
 ដោយប៉ុណ្ណោះ នូវកិលសជាគ្រឹះស្ថិតិមានរៀលរៀល ធ្វើគ្របសង្គត់នូវកម្មជាគ្រឹះ
 គ្រឹះស្ថិតិមានរៀលរៀល ធ្វើកន្លែងបង្កើនូវទុកទាំងពួក ធ្វើបរិនិញ្ញាន
 ទៅហើយ កំពុជាត រលីកយើញព្រះជាតិដង រលីកយើញព្រះនាមដង
 ។ បេ ។ រលីកយើញសារ៉ែកសន្តិបាតដងជា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 មានព្រះជាតិយ៉ាងនេះខ្លះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។ បេ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះខ្លះ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ បង្កើតមួយបានប្រកបដោយបុព្វនិភាស ឲ្យប្រើប្រាស់ជាដៃ
 ប្រមាណាដែរបុន្ទំ ។ កិត្តិទាំងនោះក្រាបបង្កើលបា បពិត្រព្រះមាន
 ព្រះភាគ កាលនេះជាកាលគ្នា ដើម្បីធ្វើនូវដែម្បីកបានឱ្យហើយ បពិត្រព្រះ
 សុគត់ កាលនេះជាកាលគ្នា ដើម្បីធ្វើនូវដែម្បីកបានឱ្យហើយ សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគធ្វើនូវដែម្បីកបា ដែលប្រកបដោយបុព្វនិភាស ឲ្យប្រើប្រាស់ជាដៃ
 ប្រមាណាពីរ កិត្តិទាំងឡាយបានស្ថាប់ដែម្បីកបា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ

សុត្តនិច្ច ទីយនិកាយស្ស មហាក្រោ

ជារស្សនិតិ ។ តេលបិ ភិត្តូរ សុវាគ សាងុក
 មនសិកាភេ ភាសិស្សនិតិ ។ វា កត្តិតិ ខោ
 តេ ភិត្តូ កករតោ បច្ចុល្លាសំ ។ កកវ ធនុវេច
 តោ សោ ភិត្តូរ ធនុវេគ តាមោរោ ធនុវេរោ ធន-
 ិបស្សិ កកវ អរបា សម្ងាសម្ងុឡោ លោកោ ឧណ-
 ិដិ ។ ិបស្សិ ភិត្តូរ កកវ អរបា សម្ងាសម្ងុឡោ
 ធនិយោ ជាតិយា អបោសិ ធនិយកុលោ ឧណិ-
 ិ ។ ិបស្សិ ភិត្តូរ កកវ អរបា សម្ងាសម្ងុឡោ
 គោល្បាចោ គោត្តុល អបោសិ ។ ិបស្សិស្ស ភិត្ត-
 ូរ កករតោ អរបាតោ សម្ងាសម្ងុឡុស្ស អសិតិស្ស-
 សហស្សនិ អយុប្បមាណា អបោសិ ។ ិបស្សិ
 ភិត្តូរ កកវ អរបា សម្ងាសម្ងុឡោ ធនិយោ
 ម្ងុលោ អកិសម្ងុឡោ ។ ិបស្សិស្ស ភិត្តូរ កករតោ
 អរបាតោ សម្ងាសម្ងុឡុស្ស ធម្ងាតិស្ស ជាម សារក-
 យុក អបោសិ អកិ កត្តិយុក ។ ិបស្សិស្ស ភិត្តូរ

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

ក៏នឹងចាំទុក ។ ព្រះអង្គត្រាស់បា ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ បើដូច្នោះ ចូរអក់
ទាំងខ្លាយចាំស្តាប់ចុះ ចូរប្រជែងទីកិច្ចិកកុងបិត្តដោយប្រពេចុះ តបាតតនឹង
សម្ងាត់ ។ កិភូទាំងនោះ ក៏ទួលព្រះពុទ្ធដីការណ៍ព្រះមានព្រះកាតបា ព្រះ
ករុណាប្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះកាតប្រជែងមានព្រះពុទ្ធដីការដូចំបា ម្នាល
កិភូទាំងខ្លាយ រប់អំពីកុទ្ធកុប្បនេះ (បយក្រាយទេ) ៩១ កុប្ប ព្រះ
វិបស្សីមានព្រះកាត អរហន្តសម្បាសមួន ទ្រជ័យកិច្ចិកុងលោក ។ ម្នាល
កិភូទាំងខ្លាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះកាត អរហន្តសម្បាសមួន ជាមិនឈាត់
ទ្រជ័យកិច្ចិកុងទត្តិយេះត្រូវឱ្យ ។ ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះ
កាត អរហន្តសម្បាសមួន ជាកោណ្ឌញាត់គ្រោះ ។ ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ ព្រះ
វិបស្សីមានព្រះកាត អរហន្តសម្បាសមួន មានព្រះជន្ទាយុ ៧ ហីនឆាំ ។
ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះកាត អរហន្តសម្បាសមួន ត្រាស់
ក្រាមដើមបាតដលិត្រីក្ស (ដើមជ្រើន) ។ ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ ព្រះ
វិបស្សីមានព្រះកាត អរហន្តសម្បាសមួន មានគូនៃសារកិច្ចប្រសើរ ជាកូ
ដ៏ប្រើប្រាស់ ឈ្មោះទណ្ឌេះ ១ តិស្សេះ ១ ។ ម្នាលកិភូទាំងខ្លាយ ព្រះវិបស្សី

មហាបទនសុត្រ បចំភាសាពាហ៍ ពោធិ៍សត្វស្ស ធម្មតាកថា

កកវត្តា អរហត្ថ សម្ងាត់មួលស្ស តយោ សារការណ៍
 សន្តិចាតា អយោសំ ធនោ សារការណ៍ សន្តិចាតា
 អយោសិ អដ្ឋសង្ឃិភីកិត្យុសតសហស្ស ធនោ សារការណ៍
 សន្តិចាតា អយោសិ កិត្យុសតសហស្ស ធនោ សារ-
 ការណ៍ សន្តិចាតា អយោសិ អសិតិភីកិត្យុសហស្សនិ ។
 វិបស្សិស្ស កិត្យុវ កកវត្តា អរហត្ថ សម្ងាត់មួលស្ស
 តមេ តយោ សារការណ៍ សន្តិចាតា អយោសំ សព្វសំ-
 យោ ឱិនាសរាលំ ។ វិបស្សិស្ស កិត្យុវ កកវត្តា
 អរហត្ថ សម្ងាត់មួលស្ស អសោគោ នាម កិត្យុ
 ឧបផ្ទាកោ អយោសិ អកុបផ្ទាកោ ។ វិបស្សិស្ស
 កិត្យុវ កកវត្តា អរហត្ថ សម្ងាត់មួលស្ស ពន្លឹមា
 នាម រដ្ឋ ិតា អយោសិ ពន្លឹមតី នាម ឈើ មាតា
 អយោសិ ជនតី ពន្លឹមស្ស រញ្ជា ពន្លឹមតី នាម នកវ
 រដ្ឋនី អយោសិ ។

[១២] អចខោ កិត្យុវ វិបស្សិ ពោធិ៍សត្វា តុសិ-
 តា កាយ ចវិត្តា សត្វា សម្បជាគោ មាតុ កុដី
 ឱ្យលូមិ ។ អយោមេត្ត ធម្មតា ។

មហាបទានស្រីត ភាណវារេទី ១ ពោលអំពើចម្លាប់បស់ព្រះពេជិសត្តុ

មានព្រះរាជ អរហន្សសម្ងាត់មួន មានសារកសិន្ទិបាត ៣ ដង គី
 សារកសិន្ទិបាត មានកិត្តិ ៦ លាន ៨ សែន្យបម្បី សារកសិន្ទិបាត មាន
 កិត្តិ ១ សែន្យបម្បី សារកសិន្ទិបាត មានកិត្តិ ៩ ហូន្យបម្បី ឬ ម្នាល
 កិត្តិទាំងឡាយ សារកសិន្ទិបាត របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្ស-
 សម្ងាត់មួន ទាំង ៣ ដងនេះ សុខទៀតជាប្រព័ន្ធដឹណាប្រព័ន្ធទាំងអស់ ឬ
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្ងាត់មួន
 កិត្តិឱ្យៗអស់រាជ ជាទិបង្កាកដ្ឋកបម្រឿងប្រសើរ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្ងាត់មួន ជាប្រព័ន្ធទាំង
 ព្រះព្រះនាមពន្លំ ព្រះមាតាប្រព័ន្ធដឹងពន្លំ ជាប្រព័ន្ធទាំង នគរឱ្យៗ
 ពន្លំ ជាកដជាកី នៃព្រះប្រព័ន្ធដឹងពន្លំ ឬ

[១៨] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីពោជិសត្តុ ចូរពាក
 ហានតុសិត ទ្រួស់មានសតិសម្បរជញ្ជាញ ចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះមាតា ឬ
 នេះជាចម្ងាត់ (របស់ព្រះពោជិសត្តុ) កុងអលាដែលចុះកាន់ផ្ទៃនៃព្រះ
 មាតានេះ ឬ

សុភន្ធបិធី
ទីយនិកាយស្ស មហាធោត្តា

[១៣] ធម្មតា ធរា កិត្យឈ យទា ពោធិ៍សត្វា
 តុសិតា គាយ ចវិត្តា មាតុ គុចិ ខ្លួនមតិ ។
 អច សដរគេ លោកេ សមារគេ សព្វប្រកេ
 សស្សមណ្ឌលប្រជាយ បជាយ សដរមណុស្សយ
 អប្បមាគេ ឧឡាភេ ខ្លួនសោ លោកេ^(១) ចាតុក-
 រតិ អតិត្យម្យរ^(២) ឈរណំ ឈរណុកាំ ។ យិ តា
 លោកណ្ឌិតា អយា អសំរុតា អណ្ឌការតិមិសា យត្ថ-
 ិម ចន្ទិមសុរិយា ធរំមហិត្តិតា ធរំមហានុការ អ-
 កាយ ជានុកោត្តិ តត្តិ អប្បមាគេ ឧឡាភេ ខ្លួនសោ
 ចាតុករតិ អតិត្យម្យរ ឈរណំ ឈរណុកាំ ។ យិ តត្តិ
 សត្តា ឧបបញ្ញា តើ តេលោកាសន អត្យមព័ត្រ
 សព្វនាលត្តិ អព្យិមិ តិរ កោ សន្តិ សត្តា តងុបបញ្ញ-
 តិ ។ អយព្យ ធនសសហស្សិ លោកចាតុ សត្តិម្យតិ
 សម្បគម្យតិ សម្បរោះតិ^(៣) អប្បមាគេ ច ឧឡាភេ
 ខ្លួនសោ លោកេ ចាតុករតិ អតិត្យម្យរ ឈរណំ
 ឈរណុកាំ ។ អយមេត្ត ធម្មតា ។

១ ន. ម. លោកតិ ន ទិស្សតិ ។ ២ ន. អតិត្យម្យ ។ ៣ ន. ម. សម្បរោះតិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិតិ

[១៣] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីត្តិកាលដែលពោធិ៍សត្វ
ចូរតាកស្ថានតុសិត ចុះកាន់ផ្ទៃនៅព្រះមាតា ។ ត្រានោះ ពន្លឹកីស្សាន
ច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន កូនមនុស្សលោក ព្រមទាំងខ្លែរលោក
មារលោក ព្រហ្មលោក កូនពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណាប្រាប្បុណ្ឌ ទាំង
មនុស្សជាសម្ព័ន្តិទេ និងមនុស្សដែល កំកើតប្រាកដឡើងកូនលោក
ដ៏ក្នុងបង់នូវទេរងុកាត់នៅខែតាមីនឡាយ ។ ឱកសណាដែល
ចំហទទេ នៅកូនទីបំផុតនៅលោកតែមានអ្នបាតំរង់រង់ មានតែអ៉ូនីតិ៍
ព្រះចន្ទព្រះអាចិត្តិទាំងនេះ សិទមានបុត្រិក្រើនយ៉ាងនេះ មានអានុកាត់
ក្រើនយ៉ាងនេះ កំដ្ឋាយពន្លឹកីស្សានដល់កូនទីណា ពន្លឹកីស្សានច្បាស់
រកប្រមាណមិនបាន ក្នុងនូវទេរងុកាត់នៅខែតាមីនឡាយ កំកើត
ប្រាកដឡើងកូនទីទាំងនោះ ។ ពួកសត្វណាដែលកំកើតឡើងកូនទីទាំងនោះ
សត្វអម្ចាល់នោះ កំស្តាប់គ្នានិងគ្នាច្បាស់ ដោយសារពន្លឹកីនោះថា អើយ
មានពួកសត្វជាទី កំកើតកូនទីនេះដោរ ។ លោកជាតុទាំងមួយប្រើននេះ
កំកើតក្រុករំពើកញ្ចប់ព្រោះ ទាំងពន្លឹកីស្សានច្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន
កំកើតប្រាកដឡើងកូនលោក ក្នុងនូវទេរងុកាត់នៅខែតាមីនឡាយ ។ នេះ
ជាជម្រើន (របស់ពោធិ៍សត្វ) កូនរោលដែលចុះកាន់ផ្ទៃនៅព្រះមាតានី៖ ។

មហាបទនសុត្រ បបេមភាពវរាំ ពោធិសត្វសួយ ធម្មតាកម្រា

[១៤]	ធម្មតា	ឯសា	កិត្យាបេ	យជា	ពោធិសត្វា
មាតុ	កូចិ	ីត្វាលោ	យោតិ	ចត្តាបេ ^(១)	ដោរឲក្រាល
ចាតុទិសំ	រគ្រាយ	ឧបកច្ចនិ	មា	នំ ^(២)	ពោធិសត្វ
វ	ពោធិសត្វមាតាំ	វ	មណុស្ស	វ	អមណុស្ស
កោចិ	វិហាបេសិតិ	។	អយមេត្ត	ធម្មតា	។
[១៥]	ធម្មតា	ឯសា	កិត្យាបេ	យជា	ពោធិសត្វា
មាតុ	កូចិ	ីត្វាលោ	យោតិ	បកតិយា	សីលវតិ
ពោធិសត្វមាតា	យោតិ	វិតា	ចាណាតិចាតា	វិតា	
អិត្វាតាង	វិតា	គាមសុ	មិត្វាបាក	វិតា	មុសាក-
នា	វិតា	សុកមេរយមច្ចប្បមានដ្ឋានា	។	អយមេត្ត	
ធម្មតា	។				

មហាបទានសូត្រ ភាសាហរ៍ទី ១ ពោលអំពើផ្លូតារបស់ព្រះពេជិសត្វ

- [១៤] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធម៌រដ្ឋលព្រះ
ពេជិសត្វបុះកាន់ផ្លូព្រះមាតា មានទេរបុត្រ ២ អង្គ តែងចូលទៅក្រោកធម៌
ទិសទាំង ២ ដោយគិតថា កុំឡូមនុស្សនិងអមនុស្សណានីមួយ ហៀត-
ហៀនព្រះពេជិសត្វ និងព្រះមាតានៃព្រះពេជិសត្វនោះបានឡើយ ។ នេះ
ជាជម្រាន កូនុស់រដ្ឋលព្រះពេជិសត្វ បុះកាន់ផ្លូនៃព្រះមាតានី៖ ។
- [១៥] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធម៌រដ្ឋលព្រះ
ពេជិសត្វបុះកាន់ផ្លូនៃព្រះមាតា ព្រះមាតានៃព្រះពេជិសត្វ ជាអ្នកមាន
សិល^(១) ដោយប្រក្រតិ ជាអ្នករៀបចាកបាណាពិបាត រៀបចាកអធិនាទាន
រៀបចាកកាមេសុមិត្តាតា រៀបចាកមុសារ៉ែ រៀបចាកសុវមេរយមធ្លប្រ-
មានផ្លាន ។ នេះជាជម្រាន កូនុស់រដ្ឋលព្រះពេជិសត្វ បុះកាន់ផ្លូន
ព្រះមាតានី៖ ។

១ អង្គកម្ម ឬ កាលដែលព្រះពុទ្ធដាម្បាស់មិនទាន់កែតឡើង មនុស្សទាំងឡាយតិចបង្កើត
កូនុសម្ងាក់នៃពួកតាបសនិងបិញ្ញាចកហើយអង្គុយប្រហោងសមាទានសិល សូម្រឿព្រះមាតានៃ
ព្រះពេជិសត្វបស់យើងទាំងឡាយ កំឡើងសមាទានសិលកូនុសម្ងាក់នៃកាលទេវិលតសិដ្ឋ
តែដល់ពេជិសត្វគឺនៅក្នុងផ្លូព្រះនាង ។ មិនគឺជាមួលនៃអ្នកដែឡើយ ឡើងគឺជាលើ
អាសន់ស្អើ គ្រាន់តែពីចារណាសិលដែលសមាទានហើយបុណ្ណោះ ហេតុដ្ឋាន៖ បានជាលោក
ឬ ព្រះមាតានៃពេជិសត្វប្រើគាន់សិលដោយព្រះអង្គុង ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហាផ្ទៃ

[១៦] ដម្លាតា ឯសា កិត្យាប់ យណា ពោធិសត្វ
 មាតុ គុបី ឱ្យត្រឡប់ យកតិ ន ពោធិសត្វមាតុ បុរីសេ-
 សុ មានសំ ឧប្បជ្ជតិ កាមគុណ្យាបសំហើតំ អនតិត្យម-
 និយា វ ពោធិសត្វមាតា យកតិ កោដចិ បុរីសេន
 រត្តចិត្តលុន ។ អយមេត្ត ដម្លាតា ។

[១៧] ដម្លាតា ឯសា កិត្យាប់ យណា ពោធិសត្វ
 មាតុ គុបី ឱ្យត្រឡប់ យកតិ លកិនី ពោធិសត្វមាតា
 យកតិ បញ្ញុងំ កាមគុណារំ ។ សា បញ្ញាបិ កា-
 មគុណោយបិ សមប្បតា សមដ្ឋីក្នុតា បរិចាប់តិ ។ អ-
 យមេត្ត ដម្លាតា ។

[១៨] ដម្លាតា ឯសា កិត្យាប់ យណា ពោធិសត្វ មាតុ
 គុបី ឱ្យត្រឡប់ យកតិ ន ពោធិសត្វមាតុ កោចិដេរ
 អាពាវោ ឧប្បជ្ជតិ សុខិនី ពោធិសត្វមាតា យកតិ
 អគិលន្ទកាយ ពោធិសត្វញ្ច ពោធិសត្វមាតា តិកោ-
 គុបីកតំ បស្សតិ សព្វដ្ឋប្បច្ចដ្ឋ អបីនិត្យិយំ^(១) ។ សេយ-
 ចាបិ កិត្យាប់ មណិជ្ជក្រុយ សុកោ ជាតិមា អង់សោ

^(១) និ. អភិនិត្យិយំ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

- [១៦] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះ
ពោធិសត្វបុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតា ព្រះមាតានៅព្រះពោធិសត្វ មិនមានបិត្ត
ប្រកបដោយកាមគុណ ភូជបុរសទាំងឡាយ ព្រះមាតានៅព្រះពោធិសត្វ
មិនដែលមានបុរសណាមួយ មានបិត្តត្រួតអរប្រព្រឹត្តកន្លែងបានឡើយ ។
នេះជាគម្ពាល់ ភូជរោលដែលព្រះពោធិសត្វ បុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតាន៉ែះ ។
- [១៧] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះ
ពោធិសត្វបុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតា ព្រះមាតានៅព្រះពោធិសត្វ តែងបាននូវ
កាមគុណទាំង ៥ ជាប្រក្រតិ ។ ព្រះមាតានៅព្រះពោធិសត្វនោះ តែង
សូប់សូលប្រកបព្រម មានអ្នកដ្ឋាប់បម្រិយោយកាមគុណទាំង ៥ ។ នេះ
ជាគម្ពាល់ ភូជរោលដែលព្រះពោធិសត្វ បុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតាន៉ែះ ។
- [១៨] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះពោធិ-
សត្វបុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតា អាពិណានីមួយ កែមិនកែតិឡើនដល់ព្រះ
មាតានៅព្រះពោធិសត្វឡើយ ព្រះមាតានៅព្រះពោធិសត្វ មានតែសេចក្តី
សុខជាប្រក្រតិ មានកាយមិនបានលំបាក មួយឡើត មាតានៅព្រះពោធិសត្វ
តែងមែលយើញព្រះពោធិសត្វ ហាក់ដូចជាបិតនោក្រោផ្ទើ សព្វអរយេរៈ
ទាំងជីទាំងត្តុប មានត្រីយកែមិនមែកបយ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ
កែរមណីពិទ្ធូរដៃលូ មានកំណើតជីបិសុទ្ធ មានប្រុង ៥ ដែលជាដ្ឋី

មហាបទានសុត្រ បបំពាលណវាំ ពោធិសត្វស្ស ធម្មតាកម្ព

សុបរិកម្ពត្តត្រលោ អន្យ វិយសញ្ញា សញ្ញាការសម្បញ្ញ
 តត្រស្ស^(១) សុត្រ អរុតំ នីលំ វ ីតំ វ លោបិត-
 កំ^(២) វ ឌីជាតំ វ បណ្តុសុត្រ វ តមេនំ ចក្ខុមា
 បុរិសោ បាន្តុសុ^(៣) គិត្តា បច្ចុបេត្តូយ្យ អយំ ខោ
 មជាបេដ្ឋុរិយោ សុកោ ជាតិមា អង្គ់សោ សុបរិកម្ពត្ត-
 ត្រលោ អន្យ វិយសញ្ញា សញ្ញាការសម្បញ្ញ តត្រស្ស^(៤)
 សុត្រ អរុតំ នីលំ វ ីតំ វ លោបិតកំ វ ឌីជាតំ
 វ បណ្តុសុត្រ វ^(៥) ធរមេ ខោ កិត្តុប់ យណា ពោធិ-
 សញ្ញា មាតុ គុបី ឌិត្តុញ្ញា ហេរាទិ ន ពោធិសត្វមាតុ
 កោចិនេរ អាពាណោ ឧប្បជ្ជតិ សុទិនី ពោធិសត្វមាតុ
 ហេរាទិ អគិលន្តត្រកាយោ ពោធិសត្វញ្ញា ពោធិសត្វមាតុ
 តិកោបុបិកតំ បស្សតិ សញ្ញសង្គម្បច្ចុណី អហើនិញ្ញឺយំ ។
 អយមេត្ត ធម្មតា ។

១ ម. តត្រ យំ ។ ២ និ. លោបិតំ ។ ៣ និ. បាន្តុ ។ ៤ និ. ម. តត្រិកំ ។
 ៥ និ. ម. វាតិ ។

មហាបទានស្សព្វ ភាសាខ្មែរ: ១ ពោលអំពើចម្លាបស់ព្រះពេជិសត្តិ

លូហីយ ដ័ប្ញាស្តាតប្រាសចាកមន្ទិល សមរម្យដោយអាការគ្រប់យ៉ាង
ចេសពណ៌ខ្សែក្តី ពណ៌លីវីធ្លូក្តី ពណ៌ក្រុហមក្តី ពណ៌សក្តី ពណ៌លីវី
ទុក្តី ដែលគេដោតហីយក្នុងក្រវេនៅ៖ បុរសដែលមានក្នុក ដាក់ក្រវេនៅ៖
លីធេ ពិចារណាយើព្យាបាយស់បា ក្រវេមណីពិទ្ធូរនេះជន ដំលីមាន
កំណើតបរិសុទ្ធមានដ្ឋី ឬ ដែលជាដានថ្វូលូហីយ ដ័ប្ញាស្តាតប្រាស
ចាកមន្ទិល សមរម្យដោយអាការគ្រប់យ៉ាង ចេសពណ៌ខ្សែក្តី ពណ៌
លីវីក្តី ពណ៌ក្រុហមក្តី ពណ៌សក្តី ពណ៌លីវីទុក្តី ដែលគេដោតក្នុង
ក្រវេនៅ៖ មានឧបមាឃួចមេចមិញ ម្នាលកិក្តុទាំងឡាយ ក្នុងកាលដែល
ពេជិសត្តិបុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតា អាពិជណានីមួយ មិនដែលកែត្រឹះ
ដល់ព្រះមាតាប្រពេះពេជិសត្តិទ្រឹះ ព្រះមាតានៅព្រះពេជិសត្តិ ជាម្នក
មានសេចក្តីសុខជាប្រក្រតិ មានកាយមិនបានលំបាក ម្នាយទ្រូត ព្រះ
មាតានៅព្រះពេជិសត្តិ តែជីមិលយើព្យានីព្រះពេជិសត្តិ ហាក់ដូចជា
បិតនៅក្រោងផ្ទុ ទាំងអរយេរៈជំនួចទាំងអស់ មានតត្រឹយមិនបាកបយ
មានឧបមេយ្យដូចខ្លោះជន ។ នេះជាចម្ល៏ ក្នុងរោលដែលព្រះពេជិសត្តិ
បុះកាន់ផ្ទើនៅព្រះមាតានេះ៖ ។

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

- [១៩] ធម្មតា ឯសា កិច្ចាំរ សត្វាបាទាល់ ពោ-
ិសត្តិ ពោធិសត្វមាតា គាល់ គារេតិ គុបិតំ
គាយំ ឧបបង្រៀតិ ។ អយមេត្តិ ធម្មតា ។
- [២០] ធម្មតា ឯសា កិច្ចាំរ យថា វញ្ញា តតិ-
គា នៃ រ នស រ មាស់ តព្វំ គុបិជា បរិហរិត្តា
វិធាយន្តិ ន យោរំ^(១) ពោធិសត្វមាតា វិធាយតិ ។
នស់ មាសានិ ពោធិសត្តិ ពោធិសត្វមាតា គុបិជា
បរិហរិត្តា វិធាយតិ ។ អយមេត្តិ ធម្មតា ។
- [២១] ធម្មតា ឯសា កិច្ចាំរ យថា អញ្ញា តតិគា
ិសិទ្ធា រ និបន្ធា រ វិធាយន្តិ ន យោរំ ពោធិសត្តិ
ពោធិសត្វមាតា វិធាយតិ បិតា ច^(២) ពោធិសត្តិ
ពោធិសត្វមាតា វិធាយតិ ។ អយមេត្តិ ធម្មតា ។

១ និ. ម. ឯក្រឹន ពោធិសត្តិនិ ទិស្សិតិ ។ ២ និ. ម. វ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

[១៩] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីភុទាលព្រះពោធិសត្វ
ប្រសុតមកបាន ៧ ថ្ម ព្រះមាតានែនព្រះពោធិសត្វ តែងធ្វើមរណកាល
ទៅកើតនៅស្ថានតុសិត ។ នេះជាជម្យតា ភីអនុវត្តនៃព្រះពោធិសត្វ
ប្រសុតចាកដ្ឋូនព្រះមាតាន៉ះ ។

[២០] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីស្រីទាំងឡាយដែល
តែងប្រព្រឹងគីស៊ែន ៨ ខែខែ ១០ ខែខែ ទីបានប្រសុតយ៉ាងណា
ព្រះមាតានែនព្រះពោធិសត្វ មិនប្រសុតយ៉ាងនោះឡើយ ។ ព្រះមាតានែន
ពោធិសត្វតែងប្រព្រឹងគីស៊ែនពោធិសត្វ អស់ ១០ ខែគត់ ទីបានប្រសុត ។ នេះ
ជាជម្យតា ភីអនុវត្តនៃព្រះពោធិសត្វប្រសុតចាកដ្ឋូនព្រះមាតាន៉ះ ។

[២១] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីស្រីទាំងឡាយដែល
តែងអង្កួយសម្រាប់មាន យ៉ាងណា ព្រះមាតា
នែនព្រះពោធិសត្វប្រសុតព្រះពោធិសត្វមិនមែនយ៉ាងដ្ឋានៗទេ ព្រះមាតា
នែនព្រះពោធិសត្វ រម៉ែនសិត (លយ) ប្រសុតព្រះពោធិសត្វ ។ នេះជាជម្យតា
ភីអនុវត្តនៃព្រះពោធិសត្វប្រសុតចាកដ្ឋូនព្រះមាតាន៉ះ ។

មហាបទានសុគ្រិ បប់មភាគណាកាំ ពោធិសត្តស្ស ធម្មតាកម្រា

[២៦]	ធម្មតា	ធហា	កិត្យាបេ	យជា	ពោធិសត្តា
មាតុ	កុដ្ឋិស្តា	និត្យមតិ	ឈរ	បបមំ	បដិត្តល្អាឯិ
បង្ហា	មណុស្សា	។	អយមេត្តា	ធម្មតា	។
[២៧]	ធម្មតា	ធហា	កិត្យាបេ	យជា	ពោធិសត្តា
មាតុ	កុដ្ឋិស្តា	និត្យមតិ	អប្បត្តា	ច ^(១)	ពោធិសត្តា
បបវី	យកតិ	ចត្តារេ	នំ	ឈរបុត្តា	បដិត្តយោត្តា
បុរតោ	បបេន្ទិ	អត្ថមជ្ឈា	ឈវិ	យករិ	មយោសត្វា
បុត្តា	ឧប្បញ្ញតិ	។	អយមេត្តា	ធម្មតា	។
[២៨]	ធម្មតា	ធហា	កិត្យាបេ	យជា	ពោធិសត្តា
មាតុ	កុដ្ឋិស្តា	និត្យមតិ	វិសោះ	រ	និត្យមតិ
ក្តូតោ	ឧឡូន	អមក្តូតោ	សេឡូន	អមក្តូតោ	រុបិ-
នេន	អមក្តូតោ	កេនចិ	អសុចិនា	សុឡោ	វិសុឡោ
					។

មហាបទានស្សព្វ ភាណវារេខី ១ ពោលអំពើផ្សម្ភតារបស់ព្រះពេជិសត្វ

- [២៦] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះពេជិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូនព្រះមាតា ទេវតា^(១) ទាំងឡាយ តីវិនិច្ឆ័យ (ព្រះពេជិសត្វ) មុន ទីបម្លុសុទាំងឡាយទួលក្រាយ ។ នេះជាមម្នាតា កុងរោលដែលព្រះពេជិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូនព្រះមាតានៅ៖ ។
- [២៧] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះពេជិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូនព្រះមាតា ព្រះពេជិសត្វមិនទាន់បុះដល់ដែនដីមានទេរបុត្រាំង ២ ទួលព្រះអង្គ តមល់កុងខាងមុខនៃព្រះមាតាបាបពិត្រព្រះនាន់ទេវី សូមព្រះនាន់មានចិត្តវិកាយបុះ បុត្ររបស់ព្រះនាន់ជាអ្នកមានស៊ីភិដិ ប្រធ័តកើតឡើងហើយ ។ នេះជាមម្នាតា កុងរោលដែលព្រះពេជិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូនព្រះមាតានៅ៖ ។
- [២៨] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ទំនៀមនេះ គីកធនកាលដែលព្រះពេជិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូនព្រះមាតា ដំណឹង (ស្រស់បស់) បេញមកមិនប្រឡាក់ដោយទីក (ក្រោះ) មិនប្រឡាក់ដោយស្ម័គ្គ មិនប្រឡាក់ដោយល្មាម មិនប្រឡាក់ដោយអស់បីណានីមួយឡើយ ជាអ្នកស្ថាតបរិសុទ្ធ ។

១ អង្គកម្ម ថា ពួកទេវតាបែលមកទួលពេជិសត្វនោះ គីតុកព្រហ្មជាមីលាប្រព័ន្ធកុងជាន់សុទ្ធភាស ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

សេយ្យចាបិ កិត្យាបេ មជារតណែ កាសិកោ រត្ត និត្តិត្ត
 នេវ មជារតណែ កាសិកែ រត្ត មក្វោតិ និ កាសិកែ
 រត្ត មជារតណែ មក្វោតិ តំ កិស្ស ហោតុ ឧភិន្ទំ សុន្លឹតា
 ធនមេរ ខោ កិត្យាបេ យធា ពោធិសត្វា មាតុ កុដិស្ស
 និត្តិមតិ វិសោះ វ និត្តិមតិ អមក្វិតោ ឧឡូន អ-
 មក្វិតោ សេម្រោន អមក្វិតោ រូបិល អមក្វិតោ កោ-
 និ អសុចិន សុឡា វិសុឡា ។ អយមេត្ត ធម្ពតា ។
 [២៥] ធម្ពតា ឯសា កិត្យាបេ យធា ពោធិសត្វា
 មាតុ កុដិស្ស និត្តិមតិ ឡើ ឧណកស្ស ធភាក អន-
 ិត្តា ចាតុករណិ ឯកា សីតស្ស ឯកា ឧណាស្ស
 យន ពោធិសត្វស្ស ឧណកកិច្ច កកោនិ មាតុ ច ។
 អយមេត្ត ធម្ពតា ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហារត្ត

ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ កែវមណីដែលបុគ្គលដាក់ចុះលើកសិកព្រៃន កែវ
 មណី (នោះ) មិនប្រឡាក់នូវកាសិកព្រៃនឡើយ កាសិកព្រៃនក់មិន
 ប្រឡាក់នូវកែវមណីដែរ ហេតុអីធានដាបាច្ប័េះ ព្រោះសំពត់និងកែវ
 មណីទាំងពីរដារបស់ស្អាត មានឧបមាច្បាប់មេបមិញ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ
 ក្នុងកាលដែលព្រោះពោធិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូន់នៅព្រោះមាតា ដឹងលូណុះបេញមក
 មិនប្រឡាក់ដោយទីក (ក្រោះ) មិនប្រឡាក់ដោយសេស្ស មិនប្រឡាក់
 ដោយណាម មិនប្រឡាក់ដោយអស់បីណានីមួយឡើយ ជាផ្ទុកស្អាត
 បរិសុទ្ធម៌ មានឧបមេយ្យដ្ឋូប៉ះនឹង ។ នេះជាជម្រើន ក្នុងផែលដែលព្រោះ
 ពោធិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូន់នៅព្រោះមាតានី៖ ។

[២៥] ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ទីនៅមនេះ គីក្រុងកាលដែល
 ព្រោះពោធិសត្វប្រសួតបាកដ្ឋូន់នៅព្រោះមាតា មានជាទីក ២ ប្រចុះមកអំពី
 អាកាស ជាទីក ១ ត្រូវជាក់ ជាទីក ១ កៅ ធើនូវការលានជម្រោះព្រោះពោធិ-
 សត្វដែន ព្រោះមាតាដែន ។ នេះជាជម្រើន ក្នុងផែលព្រោះពោធិសត្វ
 ប្រសួតបាកដ្ឋូន់នៅព្រោះមាតានី៖ ។

មហាបទនសុត្រ បចំភាពាហរ ពោធិ៍សត្វស្ស ធម្មតាកម្លា

[២៦] ធម្មតា ធនា កិត្តិវ សម្បតិជាតោ ពោធិ៍-
លត្តា សមេហិ ចាណេហិ បតិដ្ឋហិត្តា ឧត្តមេហិមុខោ^(១)
សត្វូបណ្ឌិតិយារេ តងតិ សេត្តមិ នត្វោ អនុជានិយមា-
នេ^(២) សញ្ញា ច ជិសា អនុវិលោកេតិ^(៣) អាសកិញ្ញា
វចំ ភាសតិ អត្ថាយមស្សិ លោកស្ស ដៃដ្ឋាយមស្សិ
លោកស្ស សេដ្ឋាយមស្សិ លោកស្ស អយមនិមា
មេ^(៤) ជាតិ នត្វិជានិ បុណ្តុលោកិ ។ អយមនុ ធម្មតា ។

[២៧] ធម្មតា ធនា កិត្តិវ យជា ពោធិ៍សត្តា
មាតុ គុដ្ឋិស្សា និត្តិមតិ អច សនេរកេ លោ-
កេ សមារកេ សិត្សិយោកេ សស្សមណ្ឌលិយោ-
ជិយា បជាយ សិទេរមនុស្សិយ អប្បមាលោ
ឧន្ទារោ ឱកាសោ ចាតុករតិ អតិត្សាមេរ ដោរំ
ដោរំការំ ។ យបិ តា លោកត្សិរិកា អហា
អសំរុតា អនុការតិមិសា យត្សិមេ ចនិមសុរិយា

១ និ. ឧត្តមកិមុខោ ។ ២ និ. អនុបីមានេ ។ ៣ និ. វិលោកេតិ ។ ៤ និ. ម.
មេតិ ន ទិស្សិកិ ។

មហាបទានសូត្រ ភាសាហរោះទី ១ ពេលអំពីធម្មតារបស់ព្រះពេជិសត្វ

[២៦] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ទិន្នន័យ៖ គីរាលដែលប្រាង់ពេជិសត្វ
ប្រសុតមក្នាម ទ្រឹន្ឌប្រតិស្សាន (យរណើផនដី) ដោយប្រាង់បាទ
ជាន់សិប់ ព្រោះក្រុមការទិសខ្លួន ទ្រឹន្ឌយានុយានទៅបាន ៧
ជំហាន កាលដែលមហាផន កំពុងប្រាំងសេវត្រួចត្រូវយ៉ាយ កំរមិលមេិល
នូវទិសទាំងពីរដី ទ្រឹន្ឌពេលនូវអាសកិរាត គីរាលដីខ្លួនមធ្យេបាន អញ្ច
ជាបុគ្គលូខ្លួនសំរបស់លោក អញ្ចជាបុគ្គលដីបំផុតរបស់លោក អញ្ចជ
បុគ្គលប្រសើរបំផុតរបស់លោក នេះជាកំណើតបំផុតរបស់អញ្ច តុខ្សោរោនេះ
ការព្រឹត្តិតិនេះទោទ័រ មិនមានឡើយ ។ នេះជាចម្លាត់ កុងអេហាបែលប្រាង់
ពេជិសត្វប្រសុតបាកដ្ឋានព្រះមាតានី៖ ។

[២៧] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ទិន្នន័យ៖ គីត្តុកាលដែលពេជិសត្វ
ប្រសុតបាកដ្ឋានព្រះមាតា គ្រានោះ ពន្លឹកកីស្សានប្រាស់ រកប្រមាណមិន
បាន កើតប្រាកដឡើងកុងមនុស្សលោក ព្រមទាំងទេរលោក មារលោក
ព្រហ្មលោក កុងពពុកសត្វ ព្រមទាំងសមណាប្រាប្បុណ្ឌ ទាំង
មនុស្ស ជាសម្បតិថនិជមនុស្សជីស់ស កិន្លឹននូវទេរនុកាតនៃទេតា
ទាំងឡាយ ។ ឱកសណាបែលបំហទទេ នៅកុងទីបំផុតនៃលោក តុត
មានអីប្រាំងរំង មានតើអ៊ូណុនីត ព្រះបន្ទនិងព្រះអាចិត្យមានបុទ្ទយោងនេះ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាផ្ទៃ

ឯរំមហិត្តិកា	ឯរំមហាថ្មុករា	អាកាយ	នានុក្រោនិ																												
តត្តិ	អប្បមាគេរា	ឧណ្ឌរោ	ខិកាសោ																												
អតិត្តិម្យេរ	ដោរំ	ដោរោការំ	។ យិ	ឯបបន្ទា	តើ	តើពោកាសែន	អញ្ញមចាំ	អញ្ញិ	គិរិ	គោ	សន្ទិ	អយព្យុ	ិសសហស្សី	លោកចាតុ	សត្វម្បតិ	គម្លិតិ	សម្បរោដតិ	អប្បមាគេរា	ឯបបន្ទា	សោ	លោកេ	ខាតុក្រតិ	អតិត្តិម្យេរ	ការំ	ដោរំ	ដោរោកេ	ដោរោ-	។ អយមេត្ត	ធម្មតា	។	
ឯបបន្ទា	តើ	តើពោកាសែន	អញ្ញមចាំ																												
អញ្ញិ	គិរិ	គោ	សន្ទិ																												
អយព្យុ	ិសសហស្សី	លោកចាតុ	សត្វម្បតិ																												
គម្លិតិ	សម្បរោដតិ	អប្បមាគេរា	ឯបបន្ទា																												
សោ	លោកេ	ខាតុក្រតិ	អតិត្តិម្យេរ																												
ការំ	ដោរំ	ដោរោកេ	ដោរោ-																												
។ អយមេត្ត	ធម្មតា	។																													

[២៥]	ជាត់	ខោ	បន្ទ	កិត្តិរោ	វិបស្សិតិ	គុមារ
ពន្លិមតោ	រញ្ជា	បដិរោសំ	បុត្រោ	តេ	ដោរំ ^(១)	ជាតោ
តំ	ដោរោ	បស្សិតិ	។ អន្តសា	ខោ	កិត្តិរោ	ពន្លិម
រដ្ឋ	វិបស្សី	គុមារំ	ិស្សា	ដោមិត្តោ	ព្រឹងុណា	
អាមន្ទាយត្តា	ឯតណកោច	បស្សិតុ	គោត្តោ	ដោមិត្តោ		
ព្រឹងុណា	គុមារនិ	។ អន្តសំសុ ^(២)	ខោ	កិត្តិរោ		
នំ ^(៣)	ដោមិត្តោ	ព្រឹងុណា	វិបស្សី	គុមារំ	ិស្សា	

១ ម. ទេ ពេ ។ ២ និ. អន្តសាសំ ។ ៣ និ. នន្តិបទំ នត្តិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

មានអាពុកាតព្រឹនយ៉ាងនេះ ផ្សាយពន្លឹះទៅមិនដល់ក្នុងទីណាង ពន្លឹះក្នុងស្អាតប្បាស់ រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងទីទាំងនេះ កន្លែងនូវទេរងកាតព្រឹនទេរតាទាំងឆ្លាយ ។ ពួកសិទ្ធិណាងដែលកើតក្នុងទីទាំងនេះ សិទ្ធិអម្ពាលនោះ ក៏ស្ថាលប្បាស់នូវភ្លានិធីភ្លា ដោយសារពន្លឹះនោះ បាន អើយ្យ មានពួកសិទ្ធិដែលកើតក្នុងទីនោះដែរ ។ លោកជាតុ ១ ហើននេះក៏ក្រើករំពើកញ្ចប់ព្រំ ទាំងពន្លឹះក្នុងស្អាតប្បាស់ក៏រកប្រមាណមិនបាន ក៏កើតប្រាកដឡើងក្នុងលោក កន្លែងនូវទេរងកាតព្រឹនទេរតាទាំងឆ្លាយ ។ នេះជាចម្លាតោ ក្នុងផែលប្រព័ន្ធឌោជិស្សប្រសិតចាកដ្ឋីនៃប្រព័ន្ធមាត្រីនេះ ។

[២៥] ម្នាលកិត្តិទាំងឆ្លាយ កាលដែលប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារ ប្រសិតមក្សបហើយ ការបុរសទាំងឆ្លាយ ក៏ក្រាបបង្កំឡុលប្រព័ន្ធបានពន្លឹម៖បានបតិត្រប្រព័ន្ធសម្រាតិទេ ប្រព័ន្ធផារបស់ប្រព័ន្ធគ្មេះប្រសិតហើយ សូមប្រព័ន្ធគ្មេះប្រសិតបុរិប្រព័ន្ធភារបុត្រិនោះ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឆ្លាយ ប្រព័ន្ធបានពន្លឹម៖ប្រព័ន្ធគ្មេះប្រសិតយើព្រំប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារ លុះប្រសិតយើព្រំហើយ ក៏ត្រាស់បង្ហាប់ឲ្យហោ ពួកប្រាប្រុណ៍ជាបោរកមកហើយ មានប្រព័ន្ធផារិត្តរដ្ឋប៊ែង៖បាន ពួកប្រាប្រុណ៍ជាបោរកក៏មិនបែលកុមារ (នេះ) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឆ្លាយ ពួកប្រាប្រុណ៍ជាបោរកក៏មិនបែលនូវប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារនោះ លុះបានយើព្រំហើយ

មហាបទានសត្វ បបមភាពរវាំ ទួតិ៍សមហាបុរិសលក្ខណកថា

ពន្លឹមត្ត់ ^(១)	រដ្ឋាភិបាល	ធមធ្យរ	អត្ថមន្តរ	នៅ	យោតិ
មយោសគ្រោ	តែ ^(២)	បុត្រា	ឧប្បញ្ញ	លកា	តែ
រដ្ឋាភិបាល	សុលន្ទន្ទោ	មហាករណី	យស្ស	តែ	ជុំលោ
បុត្រា	ឧប្បញ្ញ	អយំ	ហិ	នៅ	ជុំលោ
បាបុរិសលក្ខណៈរោង	សម្រាកតោ			ជុំលោ	ទួតិ៍សម-
កតស្ស	មហាបុរិសស្ស	ឡើ	r ^(៣)	តិចិយោ	កវត្តិ
សចេ	អគារំ	អផ្លារសតិ	រដ្ឋា	យោតិ	ចក្ខារតិ
ធម្ភរដ្ឋា	ចាតុរញ្ញ	វិជិតារី	ធមលធម្មារិយប្បញ្ញ		សត្ត-
រតនសម្រាកតោ	តស្សិមានិ		សត្តរតនានិ	កវត្តិ	លេយ្យ-
នីជំ	ចក្ខារតជំ	ហត្ថិតជំ	អស្សរតជំ	មជើរតជំ	តតិ-
រតជំ	កហាបតិរតជំ	បរិនាយករតនមេ		សត្តមំ	បរេស-
ហស្សាំ	ខោ	បនស្ស	បុត្រា	កវត្តិ	បរេស-
ធម្មជន្ទោ	សោ	សមំ	បបី	សាករបិយជំ	អនលោន

១ និ. ពន្លឹមំ ។ ២ និ. តែ នៅ ។ ៣ និ. សែគ្រា និតិ ។

មហាបទានសូត្រ តាមវារៈទី ១ ពេលអំពីមហាថ្មីសលក្តុណា: ៣៤

ក្រាបបង្កិច្ចលព្រះបាទនឹម: យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះសម្បតិទេព សូម
 ព្រះអង្គមានព្រះហប្បិចិយវិករាយ ព្រះរាជបុត្របស់ព្រះអង្គ មានស៊ីភិជ្ជ បាន
 កើតឡើងហើយ បពិត្រមហាកាស ព្រះអង្គមានលាកហើយ បពិត្រ
 មហាកាស ព្រះអង្គបានដោយលូហើយ ព្រះរាជបុត្រដែលមានសកាល
 ផ្ទិច៖ កើតឡើងកួនត្រូវលព្រះអង្គហើយ បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ដីតិច
 ព្រះរាជកុមារនេះប្រកបដោយមហាថ្មីសលក្តុណា: ៣៤ ឯមហាថ្មីសលក្តុណា
 ប្រកបដោយមហាថ្មីសលក្តុណា: ៣៤ រួមមានគតិតែ ២ យ៉ាង មិន
 មានគតិដីឡើតទេ គីមីនោត្រប់ត្រូវគេហដ្ឋាន នីធឺណានជាស្ថិចចក្រ-
 ពត្រជាជម្យកាស ប្រកបដោយធម៌ ជាក្សុត្រិយ័យឃ៊ស្រីមានទីបំផុតទល់
 នីធឺសមុទ្រទាំង ២ មានដនបទដីម៉ោង ប្រកបដោយរតន: ៧ ប្រការ ឯ
 រតន: ៩៦ ៧ ប្រការរបស់ព្រះអង្គ ផ្ទិច៖ គីមីនោត្រូវគេហដ្ឋាន (ប្រក្រិក) ហត្ថិ-
 រតន៍ (ដីរីករ) អស្សរតន៍ (សេះករ) មណិរតន៍ (ករុមណិក) តត្តិ-
 រតន៍ (ស្តីករ) គបាបតិរតន៍ (គបាបតិករ) បរិនាយករតន៍ (នាយ
 បរិនាយកករ) ជាតម្លៃ ៧ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្រប្រើនជាន់ ជា
 អ្នកក្រុងក្រា មានសកាលជាអ្នកព្យាយាម (ក្រាបន) អាបញ្ញាំញ្ញរ
 សេនារបស់ស្ថិចដីបាន ព្រះអង្គត្រូវបសនីត្រូវដែនដីនេះ មានសាតរ
 ជាទីបំផុត ទ្រូវប់ត្រូវគេយធម៌ មិនបានប្រើអាជ្ញា មិនបានប្រើ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

អសត្តិន ធមេន អភិវិជ្ជយ អដ្ឋរសតិ សច ខោ
 បន អគារស្ពា អនការិយំ បព្វផតិ អរហា យោគតិ
 សម្រាសម្ពុទ្វា លោកេ វិធិធ្លោ ។ គតមេហិ ចាយំ
 នៅ គុមាគេ ទួតិីសមបាបុរិសលក្តុណោហិ សម្រោ-
 តតោ យេហិ សម្រាកតស្សុ មបាបុរិសស្សុ ទ្វ វ
 តតិយោ កវត្ថិ អនញ្ញា សច អការំ អដ្ឋរសតិ រាជ
 យោគតិ ចក្ចារតិ ធមូកោ ធមូរាជា ចាតុរោទ្វា វិធិតានី
 ដនបនធ្ងារិយប្បទ្វា សត្តរតនសម្រាកតោ តស្សិមានី
 សត្តរតនានី កវត្ថិ សេយ្យបីំ ចក្ចារតំ ។ ឃ ។
 អភិវិជ្ជយ អដ្ឋរសតិ សច ខោ បន អគារស្ពា
 អនការិយំ បព្វផតិ អរហា យោគតិ សម្រាសម្ពុទ្វា
 លោកេ វិធិធ្លោ ។

[២៩] អយំ ហិ នៅ គុមាគេ សុប្បតិដិតងានោ
 យំងាយំ នៅ គុមាគេ សុប្បតិដិតងានោ តុលម្បិស្ស
 មបាបុរិសស្សុ មបាបុរិសលក្តុណា កវតិ ។

សុត្តនលិចកក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ស្រាវជ្រើយ ប្រសិនបើច្រើន់បេញពាកគេហដ្ឋាន ទៅច្រើន់ព្រះផ្ទះផ្ទះស
នីធឺណីនានា ជាត្រាប្រព័ន្ធសម្ងាល់មួនក្នុងលោក មានដំបូលគីកិល់ស
របីកហើយ ។ បពិត្រព្រះសម្បតីទេ ព្រះរាជកុមារនេះ ប្រកបដោយ
មហាមុរិសលក្ខណៈ ៣២ ដូចមេចខេះ មហាមុរសដែលប្រកបដោយមហា-
មុរិសលក្ខណៈ ៣២ រមេងមានគតិត់ ២ យ៉ាង មិនមែនមានគតិដទៃ
ទៀតទើយ គីបីនៅត្រូវបានគេហដ្ឋាន នីធឺណីនានា ស្អែចចក្ខុត្តិ
ប្រកបដោយធម៌ ជាក្សុត្រិយ័យច្រើន់ធម៌ ជាក្សុត្រិយ័យធម៌ស្រាមមានទីបំផុត
ទល់នឹងសម្បទានំនៅ ២ ព្រះអង្គមានដនបទដំម៉ូន ប្រកបដោយរតន៖ ៧
ប្រការ ឯរតន៖ ៧ ប្រការរបស់ព្រះអង្គដូចខេះ គីបីករៀតន៍ ។ ហើ ។
ច្រើន់ធម៌បានស្អែចចក្ខុត្តិ ប្រសិនបើព្រះរាជកុមារនេះ បេញពាកគេហដ្ឋានទៅ
ច្រើន់ព្រះផ្ទះផ្ទះសុត្តនលិចកក នីធឺណីនានា ជាត្រាប្រព័ន្ធសម្ងាល់មួនក្នុងលោក មានដំបូល
គីកិល់សរបីកហើយ ។

[២៩] បពិត្រព្រះសម្បតីទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះបាទ
ប្រតិស្សានសិប់ បពិត្រព្រះសម្បតីទេ ព្រះរាជកុមារដែលមានព្រះបាទ
ប្រតិស្សានសិប់នេះជន ជាមហាមុរិសលក្ខណៈរបស់មហាមុរសនោះ ។

មហាបទានសត្វ បប់មភាពរកាំ ទួត្តិសមហាបុរិសលក្ខណកថា

នមស្ស	នៅ	គុមារស្ស	យោដ្ឋាជានតល់ស្ស		
ចល្លាតិ	ជាតាតិ	សហស្សរកនិ	សនេមិកាតិ	សនាកិ-	
កាតិ	សញ្ញាការបិបិយកនិ	យំបិ	នៅ	នមស្ស	គុមា-
រស្ស	យោដ្ឋាជានតល់ស្ស	ចល្លាតិ	ជាតាតិ	សហស្សរ-	
កនិ	សនេមិកាតិ	សនាកិកាតិ	សញ្ញាការបិបិយកនិ		
នុទម្រិស្ស	មហាបុរិសស្ស	មហាបុរិសលក្ខណែ	កវតិ	។	
អយំ	ហិ	នៅ	គុមារេ	អាយតលបញ្ញា	។
អយំ	ហិ	នៅ	គុមារេ	ធិយដ្ឋុលី	។
អយំ	ហិ	នៅ	គុមារេ	មុខតលុលហត្ថជានោ ^(១)	។
អយំ	ហិ	នៅ	គុមារេ	ជាលហត្ថជានោ	។

^(១) មុខតលនបាត់ពិ បាត់ ។ ឯ. មុខតលុលហត្ថបាត់ ។

មហាបទានស្សព្វ កាលវារេ:ទី ១ ពោលអំពីមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣៤

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ចក្ខុងខ្សោយកើតមាន ត្រីដៀត្វូន្តែព្រះ
រាជកុមារនេះ ប្រជាប់ដោយកំម្មយពន់ ព្រមទាំងខ្ញុំកដិនិជ្ជជុំមានចន្ទោះ
ស្រីគ្មានត្រីបំផុះ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារដែលមានរូបចក្ខុ
កើតត្រីដៀត្វូន្តែព្រះបាទាធង្រាម ប្រជាប់ដោយកំម្មយពន់ ព្រម
ទាំងខ្ញុំកដិនិជ្ជជុំ មានចន្ទោះស្រីគ្មានត្រីបំផុះ នេះជនជាមហាបុរិស-
លក្ខណៈ របស់មហាបុរសនោះ ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះមានព្រះបណ្ឌិ គីកធន
ព្រះបាទាធង្រែ^(១) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះអង្គុណីតី
ម្រាមព្រះហស្តិនិជ្ជម្រាមព្រះបាទាធង្រែ^(២) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានដ្វូន្តែព្រះហស្តិ
និជ្ជព្រះបាទាធង្រេន់លូន់ (ដូចជាថុំសំឡើដែលគេចែចចអស់ម្មយ
រយដង) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានដ្វូន្តែព្រះហស្តិ
និជ្ជព្រះបាទាធង្រេប្រទាក់ដោយក្រុងក្រុងចាសំណាត់ ។

១ បើចេកសិរីប្រួលត្រួងនោះជា ៥ ភាគ ពីភាគជាចុងព្រះបាទ មួយភាគ ជាកព្រះ
បាទ មួយភាគជាបណ្ឌិ ។ ២ ចំណោកខាងព្រះហស្តិ ម្រាមទាំង ៥ នឹងស្រីគ្មាន ព្រះបាទ
ម្រាមទាំង ៥ ដែលស្រីគ្មាន ម្រាមទាំងអស់មួលត្រសូលរៀលូ ដូចជាដែលនោះបានសិលា ដែលគេ
ឈាយប្រជុះហើយលញ្ច ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ឧស្សដ្ឋទានោ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ធភាពធ្លៀ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ិតកោ វ អនាគមញ្ញា

ឧការិ ចាបើតលេហិ ជនុកានិ បរិមសតិ^(១)

បរិមផ្ទិតិ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ កោសោហិតវត្ថុកុយ្យ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សុវណ្ណារិខ្សោ គាត់ន-

សន្តិភតងោ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សុខុមផ្ទិ សុខុមត្តា

វិរិយា រដ្ឋាមល្អ គាយ ន ឧបលិម្បតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះបានដូចជា
អណ្ឌភតខ្សែនឹងខាងលើ (ហាក់ដូចជាមិនជាប់គ្នានឹងខ្ពស់ព្រះ
បាន) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះដង្គារ គី
ស្សន៍ (រៀរមួលត្រសូល) ស្របដៃនឹងស្សន៍សត្វព្រាយ (ពី
នោះសោត្តស្របដៃនឹងដៃនឹងម្រោរ) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ កាលបរិច្ឆេទព្រះ
សណ្ឌាត គីឡូនីយ មិនមិនព្រះអង្គបុះ អាបស្តាបព្រះ
ជាតុក គីជនីដី ដោយផ្ទៃព្រះហស្សុទាំង ២ បាន ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះអង្គរយោះ
ដែលគូរឱ្យហាក់ ទូកំបាំងដោយសំពត់ បិតនោគ្ននៃក្រោម
(ប្រើហេលដូចជាមង្គជាត នៃដំវីបុគ្គលជាថីម) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះនរិណ្ឌ
គី សម្បរ (លើនឹងគីសន្ទី) ដូចជាសម្បរនៃមាស ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះនគីសម្បរ
លិត្តធ្មនី រលីនឹងស្រិលរតលដូលី ។ ឆ្នាក់មកត្រូវមិនជាប់ព្រះ
កាយ ។

មហាបទានសុត្រ បបមភាពរវាំ ទួត្តិសមហាបុរិសលក្ខណកថា

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ធគេតាង ធគេតាង

គានី លោមានី លោមកូបសុ ជាតានី ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ឧទ្ទក្រលោម ឧទ្ទក្រលោម

លោមានី ជាតានី នីលានី អញ្ជូនលូកានី គុណ្ឌ-

លាក្រានី ធនក្រិលាករដ្ឋជាតានី^(១) ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ពុលុដ្ឋកត្តា ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សត្វស្សើនោ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សីហាបុព្យូន្មគាយេ ។

១ និ. កុណ្ឌលគ្រានី ធនក្រិលាករដ្ឋជាតានី ។

មហាបទានសូត្រ ភាគភារេខី ១ ពេលអំពីមហាមុនិសលក្ខណៈ ៣៤

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះលោមាតី
ហេម ក្នុងរណែរម្យយ ១ តែម្យយសរស ១ រលូរណែរ ១
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានចុងព្រះលោមា
ជីឡើងលើ ជាទក្កិណារដ្ឋរិលវង់ព័ទេទៅខាងស្តាំ មាន
ពណ៌ខៀវស្រស់ ដូចជាពណ៌នៃផ្លាមព្យ័ន ១
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះកាយត្រួតៗ
ដូចជាកាយព្រហ្ម ១
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះមំស៊ី
សាប់ ៣ អនីពេញលេញ (គីត្រួតខ្នួនព្រះបាស្តទាំង ២ ខ្នួន
ព្រះបានទាំង ២ ព្រះអង្សីក្នុងគីត្រួតធម្មយស្តាទាំង ២ និងត្រួត
ព្រះខន្តប្បុទេសគីព្រះក សវិរប្រទេសទាំង ៣ អនីនេះ
មានសាប់ពេញលេញណូ តតមានយើព្យុសរស់ឡើយ) ១
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានចំណោកកន្លែ៖
ព្រះកាយ^(១)ខាងដើម ស្រដៀរត្រួតធម្មចំណោកកន្លែ៖កាយនៃ
រដ្ឋសីហ៍ ១

១ អធុកថាថា សត្វសីហ៍មានកាយពាក់កណ្តាលទៅលើពេញលេញ កាយខាងក្រោមមិន
ពេញទេ ចំណោកព្រះមហាមុនិសលក្ខណៈ ក៏មានព្រះកាយពាក់កណ្តាលខាងលើពេញលេញ ដូចកាយ
សីហ៍ដើរ ១

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកៅត្រា

អយំ ហិ លោរ គុមារេ បីតន្ល់រំសោ^(១) ។

អយំ ហិ លោរ គុមារេ និត្រាងបិមណ្ឌលោរេ

យារតក្បស្ស គាយោ តារតក្បស្ស ព្រោមោ យារ-

តក្បស្ស ព្រោមោ តារតក្បស្ស គាយោ ។

អយំ ហិ លោរ គុមារេ សមរដ្ឋក្បញ្ញ ។

អយំ ហិ លោរ គុមារេ រសក្តុសក្តី ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានចង្វែនព្រះ

បិដិប្រទេសពេញបរិបុណ្យ គីមានខ្ពស់ពេញស្មើ តតមាន

ចង្វែនតុខ្ពស់ត្រូវកណ្តាលឡើយ ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានប្រជែងប្រាយ

ព្រះកាយប្រហែលនឹងបរិមណ្ឌលនៃដើមផ្លូវ^(១) គីមានកាយ

និងព្យាមប្រវិធីត្រូវ (ដូចជាប្រជាមានប្រវិធីដើម និងមេកមិន

លើសមិនខ្ពស់ស្ថាបុន្ណាន) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះខ្ពស់ប្រ-

ទេស គីព្រះសុវន មួលសម ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះ

ប្រសាទ គីសរស លីត្យារដីលើសលើដ សម្រាប់ទួល

រសាងការ^(២) ។

១ ដើមផ្លូវមេកបេកចេញពីដើមមានប្រវិធីស្មើត្រាទោះបី ៥០ ហត្ថ ឬ ១០០ ហត្ថកំមាន
ប្រមាណត្រូវត្រូវមិនខ្ពស់ ទាំងបណ្តុះបណ្តាលទាំងទីនឹង ចំណោកខាងព្រះកាយរបស់ព្រះមានព្រះ
ភាគត កំមានប្រមាណត្រូវត្រូវ ទាំងដំបារព្រះកាយទាំងព្យាមដើរ ។ ២ អង្គកថា ៩ មានសរស់
យ៉ាងឆ្លានិត ៧ ពាន់ ប្រជុំស្រោបត្រូវព្រះសុវន (សម្រាប់ទួលនាំរសាងការឲ្យផ្លូវត្រូវបាប
ឲ្យឲ្យផ្លាយក្នុងព្រះកាយទាំងមួលបាន តតមានទីសាក់) សូមឱ្យអាងយ៉ាងតិចបីនគ្រាប់ល ១
ដែលទ្រូវដាក់ត្រូវចុងព្រះជិត្ត កំអាចផ្លូវត្រូវបាសព្វុសពាក្យកាយបាន ។

មហាបទានសុត្រ បបមភាពរវាំ ទួត្តិសមហាបុរិសលក្ខណកថា

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សីហាយណុ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ចន្ទាតីសិទ្ធិផ្លា ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សមិទ្ធិផ្លា ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ អវិវឌ្ឍធម្មផ្លា^(១) ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ សុសុគ្គលាហោ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ បហ្គតជិញ្ញ ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ពុលុស្សុរោ ករិក-

ភាគី ។

មហាបទានសូត្រ តាមវារៈទី ១ ពេលអំពីមហាថ្មីសលក្តណ៍: ៣៤

- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះហនុ
គីបង្កា សណ្ឋាគនស្រដៃនឹងចង្វារាងសីហ៍ (ពេញបរិប្បណ៍
ប្រហែលដួចប្រព្រះបន្ទត្តិថ្មី ១២ ភើព) ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះទន្លេ
គីធ្លោ ២០ គត់ (ខេត្តលី ២០ ខេត្តក្រោម ២០) ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះទន្លេកបស្សី
(មិនប្រជុស បុប្រាណិសនីស៊ុចាបឡើយ) ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានរបៀបនៅព្រះ
ទន្លេជិតស្និទ្ធលូ ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះទាប់
គីព្រះចង្វុម (ទាំង ៤) សរស្តាត (កីរីនីរីនីជាន់ទន្លឹ
ជាយត្តិក) ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះជិតជ័យទន្លេ
លូមនៅលូ ។
- បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ព្រះរាជក្រុមរនេះ មានព្រះសុរស់រៀង
គីសុរសព្យសំឡេងក្រាន់ក្រោម ដួចជាសំឡេងនៃមហាថ្មប្រាំ
កាលបីបញ្ញាបញ្ញាប្រពេនាបានពីពេលដែលបានសិករវិក ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហរោគ្រា

អយំ ហិ នៅ គុមារេ អភិវិលនេឡា ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ កោបខុមេ ។

តមស្ស នៅ គុមារស្ស ឯណ្ឌា កម្ពុកណ្ឌេ ជាតា

ខិជាតា មុនុ ត្បូលសន្ទិកា ។ យំបិ នៅ^(១) តមស្ស

គុមារស្ស ឯណ្ឌា កម្ពុកណ្ឌេ ជាតា ខិជាតា មុនុ

ត្បូលសន្ទិកា ។

អយំ ហិ នៅ គុមារេ ឯណ្ឌីសសីសោ យំចាយំ

នៅ គុមារេ ឯណ្ឌីសសីសោ តណម្លិស្ស មហាយុ-

សស្ស មហាយុសលក្បែង កវតិ ។

សុត្ថនិបិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះនៅត្រឡប់
ស្រស់^(១) (ភូនិដែលគួរឡើង) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានដួងព្រះ
នៅត្រឡប់នឹងដួងដ្ឋាកនៃគោលការណ៍ ៖ (មានដួងព្រះនៅត្រឡប់ ២
ថ្ងាយដែលដួងនឹងដួងដ្ឋាកនៃគោលការណ៍ នៅសម្បរក្របាម ដួលទីប
នីងសម្រាល់មួយវំពេច) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះឧណ្ឌារ-
ហេម គីហេមដុះត្រីចន្ទោះព្រះរាជម្ភ (ចិញ្ញីម) មានសម្បរ
សក្តុស ទន្ល់លួនដួងបាសំឡើ ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ មានព្រះសិរីបាក់
ដួងបារប្រជាប់ដោយក្រោមធន្តូរក្រោមធន្តូរព្រះរាជក្រឹង ៖ (រួនរើសដួងបារប្រជាប់
មហាក្សត្រិយ៍ដួលទ្រួសទូរក្រោមធន្តូរព្រះរាជក្រឹង) ។

បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាជកុមារនេះ ដួលមានព្រះសិរី
បាក់ដួងបារប្រជាប់ដោយក្រោមធន្តូរព្រះរាជក្រឹង ៖ ដោយហេតុណា
ហេតុនេះជនជាមហាបុរីសលក្ខណៈ របស់មហាបុរសនោះ ។

១ អដ្ឋកម្រា មា ត្រដឹងនៅនៅដួលគួរឡើរក៏ឡើសសំដួងបាត្រាត្រេកំពត ឬ ផ្តាក់ណែនាំ ត្រដឹង
នៅនៅដួលគួរឡើង ក៏ឡើងស្រស់ដួងបាត្រាកណ្តុក... ក្រហមស្រស់ដួងបាត្រាច្នារ... សប្តា
ត្រចេះដួងបាត្រាយព្រឹក... ឡើសសំដួងបាត្រាដំ ។

មហាបទានសុគ្រិត បបមភាពករំ វិបស្សីប្បរដ្ឋិកថា

[៣០] នមេហិ ខោ អយំ នៅ គុមារោ ទួត្តិ-
សមបាបុរីសលក្តារោហិ សមផ្ទាកតោ យោហិ ស-
មផ្ទាកតស្ស មបាបុរីសស្ស ទ្វ វ^(១) តតិយោ កវិនិ
អនញ្ញ សច អគាំ អធ្លារសតិ រដ្ឋ យោតិ ចក្ខារតិ
ធមិកោ ធមុរដ្ឋ ចាតុរញ្ជ វិជិតី ធមបណ្តារិ-
យប្បត្តា សត្តរតនសមផ្ទាកតោ តស្សិមានិ សត្តរតន-
និ កវិនិ សេយ្យិចំ ចក្ខារតនំ ហត្ថិរតនំ អស្សរតនំ
មជារតនំ តតិរតនំ កហាបតិរតនំ បរិនាយករតនំមេ
សត្តមំ បពេសហាស្សំ ខោ បនស្ស ឬត្តា កវិនិ ស្សរ
វិជ្ជរតា បរសេនប្បមជ្ជនា សោ សំ បបី សាករបិ-
យផ្តំ អនឡោន អសត្តិន ធមេន សមេន អកិវិជិយ
អធ្លារសតិ សច ខោ បន អគារស្ស អនគារិយំ
បព្វជិតិ អរហាំ យោតិ សម្បាសមុត្តោ លោកោ វិ-
ធម្បនោ យោតិ^(២) ។

[៣១] អចខោ កិត្តិរោ ពណ្ឌមា រដ្ឋ នេមិត្ត
ព្រឹម្បុរោ អហាគោហិ វត្ថុហិ អធ្លាណត្តា^(៣) សព្វ-
គាមេហិ សណ្ឌប្បសិ ។ អចខោ កិត្តិរោ ពណ្ឌមា

១ និ. សេត្តា នគិ ។ ២ និ. ម. យោតិតិ បាតោ នគិ ។ ៣ និ. ម. អធ្លាណត្តា ។

មហាបទានសូត្រ ភាគភារេទី ១ ពោលអំពីប្រវត្តិបស់ព្រះនិបសុយុគ្គមារ

[៣០] បពិត្រព្រះសម្បតិចេះ ព្រះរាជកម្មារនេះ ប្រកបដោយ
 មហាបុរិសលក្តិណា៖ ៣២ ប្រការនេះជន មហាបុរសដែលប្រកបដោយ
 មហាបុរិសលក្តិណា៖ ៣២ ប្រការ វម៉ែនមានគតិតែ ២ យ៉ាង មិនមានគតិ
 ដែលទ្វេរៀយ គឺបើនៅត្រូវបំពុះគេហដ្ឋាន នឹងបានជាស្ថិចច្បាប់ត្រូវបានគតិ
 ប្រកបដោយជម៌ ជាក្យុត្រិយ៍ទ្រង់ជម៌ ជាក្យុត្រិយ៍ល្អេះស្រ្រាម មានទី
 បំផុតលេខនៃសម្បតិចេះ ៤ ព្រះអង្គមានជនបចិះមាំមួន ប្រកបដោយ
 នគនេះ ៥ ប្រការ ជនគនេះ ៥ ប្រការរបស់ព្រះអង្គដូឡេះ គឺ ចក្រកែវ
 ដីវិកែវ សេះវិកែវ វិកែវមណី ស្រីវិកែវ គុបាបតិវិកែវ នាយបរិនាយក
 វិកែវ ជាគម្រប់ ៥ ព្រះអង្គមានព្រះរាជបុត្រប្រើនជាន់ដីក្រោរក្រា មាន
 សកាល ជាមួកមានព្យាយាម អាចញ្ចាំញ្ញនូវសេវាបស់ស្ថិចដែលបាន
 ព្រះអង្គត្រូវបស់គ្មានដីនេះ ដែលមានសាធារណចិះបំផុត ទ្រង់ត្រូវបំ
 គ្រឿងដោយជម៌ដីស្ទើ មិនបានប្រើអាជ្ញា មិនបានប្រើស្រាវជ្រើយ
 ប្រសិនបើទ្រង់បេញចាកគេហដ្ឋាន ទៅទ្រង់ព្រះដ្ឋីស នឹងបានត្រាស់
 ជាទ្រះអរហន្តសម្រាមមួកធម្មុកធម្មុកលោក មានដំបូលគីកិលសរបើកហើយ ។

[៣១] ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ ត្រានោះជន ព្រះបានពន្លឹម៖ ៥
 ពួកព្រោហ្មណ៍ទាំងទ្វាយដែលជាបោរ ស្មូកដណ្តាប់សំពតត្រូវ ៦ ហើយ
 ៥ នៅពួកសុប់សុល់ដោយវត្ថុជាទីប្រាប្រាទាំងពួន ៦ ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រ

រាជ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស ជាតិយោ ឧបផ្ទាប់សិ ។
 អញ្ញ ីវំ^(១) ចាយផ្លូ អញ្ញ នហាបេផ្លូ អញ្ញ ជា-
 ង្លឹ អញ្ញ អធ្វើន បរិយាយ្លឹ ។ ជាតស្ស ខោ បន
 កិត្យេរ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស សេតច្បត្តិ ជាយិត្តិ ឯ-
 រ ចេរ រតី ច ម នំ សីតំ រ ឧណ្ឌា រ តិណា
 រ រដោ រ ឧស្សាគេ រតិ^(២) ។ ជាតោ ខោ បន
 កិត្យេរ វិបស្សិ គុមាគេ ពហុនោ ជនស្ស ិយោ
 អបោសិ មនាថោ ។ សេយ្យចាយិ កិត្យេរ ឧប្បលំ
 រ បឌុមំ រ បុណ្យវីកំ រ ពហុនោ ជនស្ស ិយំ
 មនាបំ ធរមេរ ខោ កិត្យេរ វិបស្សិ គុមាគេ ព-
 ហុនោ ជនស្ស ិយោ អបោសិ មនាថោ ។
 ស្សាស្សុណំ អធ្វើនេរ អណ្ឌី បរិយាយិយតិ ។ ជាតោ ខោ
 បន កិត្យេរ វិបស្សិ គុមាគេ មញ្ញស្សាគេ ច អបោ-
 សិ វត្ថុស្សាគេ ច មង្គរស្សាគេ ច យេមនីយស្សាគេ ច ។
 សេយ្យចាយិ កិត្យេរ ហិមរណោ បញ្ចោះ ករិកា នាម
 សកុលាដាតិ មញ្ញស្សាកេ ច វត្ថុស្សាកេ ច មង្គរស្សាកេ ច

១ និ. សុទំ ។ ២ និ. រ ពាណិតិ ។ ម. រ ពាណិត្តិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

លំដាប់នោះ ព្រះបានពន្លមេ: គ្រឹងត្រាស់បង្ហាប់ព្រមដោះទាំងន្ដាយប្រជើ
 ព្រះវិបស្សីកុមារ ។ ពួកស្រីខែ:ប្រាយព្រះកូវិរស ស្រីខែ:ប្រាយព្រះស្ថាន
 (ផ្ទុកទីក) ស្រីខែ:ប្រាក់ប្រម ស្រីខែ:បីបមប្រម-៣ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងន្ដាយ
 កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារ ប្រសុតមកហើយ រដបុរសទាំងន្ដាយតែង
 បានដែលព្រះវិបស្សីកុមារស្រីប្រជើយប់ ដើម្បីកំពើព្រះប្រាក់ប្រុញ ស្មោប្បុជីលី
 ប្រុទីកសនឡើមពាល់ត្រូវបាន ។ ម្នាលកិត្តុទាំងន្ដាយ ម្នាយទៀត កាល
 ដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសុតមកហើយ រម៉ឺនធាតិស្រីប្រាយព្រះជាតិ តិចបិត្ត
 របស់ដនប្រើនគ្នា ។ ម្នាលកិត្តុទាំងន្ដាយ ផ្ទាយប្បរលកី ផ្ទាយកក្រហម
 កី ផ្ទាយកសកី តែងធាតិស្រីប្រាយព្រះជាតិ ជាតិគាប់បិត្តរបស់ដនប្រើនគ្នា
 មានខបមាងូចមេចមិញ ម្នាលកិត្តុទាំងន្ដាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ រម៉ឺនធាតិ
 ស្រីប្រាយព្រះជាតិ ជាតិគាប់បិត្តរបស់ដនប្រើនគ្នា កីមានខបមេយ្យដូច្នោះជន ។
 មានដំណាល់បាន ព្រះវិបស្សីកុមារនោះ គេតែងដណ្តើមបី-៣ ផ្ទាស់ប្បុ
 គ្នា ។ ម្នាលកិត្តុទាំងន្ដាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសុតមក
 ហើយ មានសំឡែងស្រឡែន់ មានសំឡែងកេករោងក្រាយ មានសំឡែង
 ផ្ទុមល្អម មានសំឡែងគ្មានព្រមកិច្ចការស្រឡែន់ ។ ម្នាលកិត្តុទាំង-
 ន្ដាយ សកុណាភាគតិល្យាង:ករវិក ដែលនៅលើកិច្ចការពន្ល មានសំឡែង
 ស្រឡែន់ មានសំឡែងកេករោងក្រាយ មានសំឡែងផ្ទុមល្អម មានសំឡែង

មហាបទានសុត្រ បប់មកាលវាំ វិបស្សីប្បរដ្ឋិកចា

យេមនីយស្សក ច ធរមេវ ខោ កិត្យាប់ វិបស្សី គុ-
 មាគោ មញ្ចូស្សកោ ច អយោសិ វត្ថុស្សកោ ច មង-
 រស្សកោ ច យេមនីយស្សកោ ច ។ ជាតស្ស ខោ
 បណ កិត្យាប់ វិបស្សីស្ស គុមារស្ស គម្ពុវិចាកដំ ឯពុ-
 ចក្តាំ ចាតុរយោសិ យេណ ឬវ៉ា សមត្ថ យោជនំ
 បស្សតិ ឯក ថែវ វត្ថិ ច ។ ជាតោ ខោ បណ កិត្យាប់
 វិបស្សី គុមាគោ អនិមិស្សនោត្រា^(១) យេក្តាតិ សេយ្យចា-
 បិ កិត្យាប់^(២) នេវត្រា^(៣) តារតឹសា អនិមិស្សនោ^(៤)
 យេក្តាតិ ធរមេវ ខោ កិត្យាប់ វិបស្សី គុមាគោ អនិមិ-
 ប្បនោត្រា យេក្តាតិ^(៥) ។ ជាតស្ស^(៦) ខោ បណ កិត្យាប់
 វិបស្សីស្ស គុមារស្ស វិបស្សីត្រូវ^(៧) សមព្ភោ ឧណ-
 ចាតិ ។ អចខោ កិត្យាប់ ពន្លុមា រងោ អន្លឺក-
 រណោ^(៨) និសិត្រា វិបស្សី គុមារំ អត្ថៃ និសីជាយេត្រា

១ និ. ម. សុទំ ។ ២ និ. អនិមិសនោ ។ ៣ និ. អនិមិសនោ ។ ៤ និ. ម. កិត្យាប់ ន
 ទិស្សតិ ។ ៥ និ. ម. នេវ ។ ៥ និ. ម. អនិមិសនោ ។ ៦ និ. ម. ធរមេវ ខោ កិត្យាប់
 វិបស្សី គុមាគោ អនិមិស្សនោត្រា យេក្តាតិតិ ន ទិស្សតិ ។ ៧ និ. ជាតស្សតិ បាយោ ន
 ទិស្សតិ ។ ៨ និ. ម. វិបស្សី វិបស្សី ត្រូវតិ អាមេណិតាំ ទិស្សតិ ។ ៩ និ. ម. អត្ថករណា ។

មហាបទានសូត្រ ភាណវរេះទី ១ ពោលអំពីប្រភេទសំណង់ស្រួល

គ្រុរឡូអូកដឹងស្រឡាញ់ដូចមេបមិញ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ
 កំមានសំឡែងស្រឡន់ មានសំឡែងកែវាគក្កាយ មានសំឡែងផ្ទៃមល្មម
 មានសំឡែងគ្រុរឡូអូកដឹងស្រឡាញ់ ដូចខ្ងាប់ដែរ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសុតមកហើយ មានចក្ខុដូចជាទិញ កំពើតអំពី
 កម្ពុវិធាក កំពើមានប្រាកដ អាចមើលយើញនូវទីត្រាយចំនួនមួយយោជន៍
 ដោយជីវិញ្ញាតាន ទាំងនៅប្រើប្រាស់ទាំងនៅយប់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 ព្រះវិបស្សីកុមារ ដែលប្រសុតមកហើយ តែដែលសំឡើងមើលមិនប៉ែប្រិច
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ទេវតាទាំងឡាយ ដែលបិតនៅក្នុងបានត្រួតត្រួតឱ្យ
 តែដែលសំឡើងមើលមិនប៉ែប្រិច យ៉ាងណាមិញ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះ
 វិបស្សីកុមារ កំពើតែដែលសំឡើងមើលមិនប៉ែប្រិចយ៉ាងនោះជន ។ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារប្រសុតមកហើយ ព្រះនាមបា
 វិបស្សី កំពើតែឡើងប្រាកដ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ គ្រានោះជន ព្រះ
 បាទពន្លឹម៖គឺជំនួយតិចម្រោះកី ព្រះពេញធម៌ព្រះវិបស្សីកុមារឡូតិច់លើព្រះខ្សោះខ្សោះ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្តា

អធ្លោ^(១) អណុសាសតិ ។ តតិ សុំ កិត្យាប់ វិបស្សី
 គុមាប់ ចិតុ អធ្លោ និសិញ្ញា វិចយ្យ វិចយ្យ អត្ថ
 បនាយតិ ព្រាណោន ។ វិចយ្យ វិចយ្យ គុមាប់
 អធ្លោ បនាយតិ ព្រាណោនតិ ។ អចោះ កិត្យាប់
 វិបស្សីស្ស គុមារស្ស កិយ្យាភោ មត្តាយ វិបស្សីទ្រូរ
 សមញ្ញ ឧណទានិ ។ អចោះ កិត្យាប់ ពន្លុមា រដ្ឋា
 វិបស្សីស្ស គុមារស្ស តយោ ចាសាគោ ការបេសិ
 ធនំ រស្សិកំ ធនំ ហោមនិកំ ធនំ កិមិកំ បញ្ចា-
 កាមកុណានិ ឧបង្ហាបេសិ ។ តតិ សុំ កិត្យាប់ វិបស្សី
 គុមាប់ រស្សិកេ ចាសាគោ មត្តាប់ មាស់ និប្ប-
 វិសេហិ គុរិយហិ បរិចារយមានោ^(២) ន ហោង្ហា-
 ចាសាគំ^(៣) ទីហោនតិតិ ។

បបែមភាគវាំ ។

១ និ. ម. អត្ថ ។ ២ និ. បរិភារយមានោ ។ ម. បរិចារិយមានោ ។ ៣ ម.
 ហោង្ហាបាសាទា ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ពិភាក្សាក្តីទាំងឡាយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មានដំណាកលបា ក្តី
 កាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារគន្ល់នៅនាមព្រះខ្ពស់បិតា ពិចារណានៅ
 កំដើរប្រាស់ នូវសេបកិទាំងឡាយ ដោយព្រាតា ។ ព្រះវិបស្សីកុមារ
 ពិចារណានៅពេល កំដើរប្រាស់នូវកិត្តិ ដោយព្រាតា ។ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ ត្រានោះជន ព្រះនាមបា វិបស្សី កំកើតឡើងដល់ព្រះ
 វិបស្សីកុមារ ដោយសុះសាយឡើង ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់
 នោះ ព្រះបាយពន្លឹម: ឡើងសង្គមប្រាសាទ ៣ ខ្លួន សម្រាប់ព្រះវិបស្សី
 កុមារ (គី) គីប្រាសាទ ១ សម្រាប់គីក្តីក្តីស្ថានរដ្ឋវ ប្រាសាទ ១
 សម្រាប់គីក្តីក្តីស្ថានរដ្ឋវ ប្រាសាទ ១ សម្រាប់គីក្តីក្តីមួរដ្ឋវ មាន
 កាមគុណ ៥ ធ្វើធ្វើបម្រើដុក ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មានសេបកិត្តិ
 ដំណាកលបា ក្តីកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារមានសុខតែពីក ព្រៃនី
 តតមានបុរស បម្រើដោយត្រីទាំងឡាយ នៅលើប្រាសាទក្តីស្ថាន-
 រដ្ឋវអស់ ២ ខេ មិនដែលចុះមការដោយត្រីឡើយ ។
 ចប់ តាមវរៈទី ១ ។

មហាបទានសុត្រិ ទុតិយភាពរាជា វិបស្សីស្ស ឧយ្យានតូចិតមនំ

[៣៦] អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សី គុមារេ ពហុណំ
 រស្សានំ ពហុណំ រស្សួសតានំ ពហុណំ រស្សួសហស្សានំ
 អច្ចូយេន សារចិ អាមធ្លើសិ យោដេហិ សម្ប សារចិ
 កត្តានិ កត្តានិ យាងានិ ឧយ្យានកូមិ កត្តាម សុកូមិ^(១)
 នស្សាយាយតិ ។ ឯវា នេវតិ ខោ កិត្យាប់ សារចិ
 វិបស្សីស្ស គុមារស្ស បជិស្សុត្រា កត្តានិ កត្តានិ
 យាងានិ យោដេត្រា វិបស្សីគុមារស្ស^(២) បជិវេនតិ
 យុត្តានិ ខោ តេ នេវ កត្តានិ កត្តានិ យាងា-
 និ យស្សាយានិ គារំ មញ្ញសីតិ ។ អចលោ
 កិត្យាប់ វិបស្សី គុមារេ កត្តិ^(៣) យោនំ អកិរុបិត្រា
 កត្តូហិ កត្តូហិ យោដេហិ ឧយ្យានកូមិ និយ្យាសិ ។
 អត្ថសា ខោ កិត្យាប់ វិបស្សី គុមារេ ឧយ្យានកូមិ
 និយ្យាម្លា បុរីសំ ជិន្ទា កោចាងសិរ៉ា កត្តិ^(៤) និល្ទ-
 បកយោនំ បង់មានំ កត្តានំ អតុវា កតែយោព្យានំ ជិស្សា
 សារចិ អាមធ្លើសិ អយំ បន សម្ប សារចិ បុរីសា

១ និ. កូមិ ។ ២ និ. ម. យោងបេត្រា វិបស្សីស្ស គុមារស្ស ។ ៣ និ. ម. កត្តិ ។
 ៤ និ. ម. កោត្តិ ។

មហាបទានស្សត្រ ភាពវរោះទី ២ ព្រះវិបស្សីកុមារសេដ្ឋកែវការនៃខិត្តិន្ទាន

[៣៧] ម្នាលកិត្តុទាំងឆ្នាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះកន្លែងកាល
 ក្រឹមរយ ក្រឹមពាណ់ឆ្នាំថោ ក៏ត្រាស់ហោនាយសារបីមកបា សោរាយ
 សារបីជាសំឡាង្ល័ំស្មើចិត្តអើយ ចូរជនរៀបចិនធនយានទាំងឆ្នាយ ដែល
 លី ។ យើងនឹងទៅការនៃខិត្តិន្ទានមេឱលទិន្នមិធីលី ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឆ្នាយ
 ជាយសារបី ក៏ទួលលស្សាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារបា បពិត្ត
 ព្រះសម្បតិទេ ព្រះករុណាឌ្វីវិសស ហើយក៏ទិន្នន័យានទាំងឆ្នាយ
 ដែលលី ។ រូបហើយ ក្រាបបង្កែងទួលព្រះវិបស្សីកុមារបា បពិត្តព្រះសម្ប-
 តិទេ យានទាំងឆ្នាយលី ។ ខ្ញុំព្រះអង្គទិន្នរូបហើយ តម្លៃវនេះ សូម
 ព្រះអង្គកំណត់នូវកាលដ៏គុរបុះ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឆ្នាយ លំដាប់នោះ
 ព្រះវិបស្សីកុមារ ឡើងគឺយានដ៏លីចេញទៅការនៃខិត្តិន្ទាន ដោយយាន
 ទាំងឆ្នាយដែលលី ។ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឆ្នាយ ព្រះវិបស្សីកុមារ កាល
 ដែលសេដ្ឋកែវការនៃខិត្តិន្ទាន បានទត្រូវយើង្វុបុរសបាស់ មានផ្ទិតដំនឹះ
 ផ្ទុចជាបង្កែង មានខ្លួនកោដ មានយើង្វិតតែងតាមបំណុល់ កំពុងញ្ចាប់ញ្ចៀះ
 ក្រុហល់ក្រុហាយ មានវិយកន្លែងហើយ លុះយើង្វុហើយក៏ត្រាស់ហោ
 នាយសារបីមកបា សោរាយសារបីជាសំឡាង្ល័ំស្មើចិត្តអើយ ចុះបុរសនេះ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

កីតាគោ តោសាបិស្ស ន យចា អព្វោសំ គាយ-
 បិស្ស ន យចា អព្វោសណិ ។ ធនោ ជោ នៅ
 ជិោញ្ញា នាយតិ ។ កី បនោសោ សម្ប សារិ ជិោញ្ញា
 នាយតិ ។ ធនោ ជោ នៅ ជិោញ្ញា នាម នានិ
 នៅ ថិរ ជិវិតំ កវិស្សតិតិ ។ កី បន សម្ប សារិ
 អរិបិ ជាងម្នាត ជា អនតិតាតិ ។ តួព្យ នៅ
 មយព្យម្នាត សព្វ ជាងម្នាត ជា អនតិតាតិ ។ នៅ-
 ហិ សម្ប សារិ អលព្យនាលផ្ទ ឧយ្យារក្បិយា តតោ
 ច^(១) អណ្តូបុរំ បច្ចុនិយ្យាយីតិ ។ ធនោ នៅតិ នៅ
 កិត្តិរ សារិ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស បចិស្សត្រា តតោ
 ច អណ្តូបុរំ បច្ចុនិយ្យាសិ ។ តតិ សុណំ កិត្តិរ

សុគ្គនាយកដៃក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ធ្វើដូចមេប បានជាសក់គាត់មិនដូចជាសក់អ្នកជាទ្វោត ទាំងកាយគាត់
ក៏មិនដូចកាយអ្នកជាទ្វោតដែរ ។ នាយសារបីក្រាបបង្កើលបា បពិត្រ
ព្រះសម្បតិទេ នោះជនហោបា បុរសបាស់ ។ ក្រោមនាយសារបីជាសំឡាល់
ស្ថិតិថ្មី ឬដូចមេបបុរសនុះ បានជាមេញៗបា បុរសបាស់ ។
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ឬបុរសនេះ បានជាមេញៗបា បុរសបាស់ តើនេះ
ទៅនឹង គាត់នឹងមិនរស់នៅយុរិបុន្ណានទេ ។ ក្រោមនាយសារបីជាសំឡាល់
ស្ថិតិថ្មី ឬដូចមេបអាណាព្យាប័ណ្ឌរបស់មានសេចក្តីបាស់ជាធម្មតា មិនកន្លែង
សេចក្តីបាស់ទៅបានទេ បុដ្ឋបម្រឈប់ ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ មនុស្ស
ទាំងអស់គ្នា ទោះព្រះអង្គភី យើងខ្ញុំទាំងឡាយភី សុខតែមានសេចក្តី
បាស់ជាធម្មតា មិនកន្លែងសេចក្តីបាស់ទៅបានទេ ។ ក្រោមនាយសារបី
ជាសំឡាល់ស្ថិតិថ្មី បើដូច្នោះ ការទៅខ្សោយក្នុងថ្មីនេះលួមបុណ្យឯក
ហើយ ឬជួរត្រួរបំពើទីនេះទៅកាន់ខាងក្រុងបុរីព្យូចំ ។ ម្នាលកិត្តិ
ទាំងឡាយ នាយសារបី ក៏ទូលស្ថាប់ព្រះបន្ទូលព្រះវិបស្សីកុមារបា បពិត្រ
ព្រះសម្បតិទេ ព្រះករុណាបុរីសេស ហើយក៏បេញបំពើទីនោះ ត្រួរបំ
ទៅខាងក្រុងបុរីព្យូទេ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលបា

មហាបទានសត្វ ទុកិយភាពវរា បប់មទេទូតទស្សនកថា

រិយស្សី គុមារ អណ្តូបាំ កតោ ធម្មិំ ធម្មនា បដ្ឋារ-
យតិ ជិរតុ គិរ កៅ ជាតិ នាម យតិ ហិ នាម
ជាតស្ស ធន បញ្ញាយិស្សតិតិ ។

[៣៣] អចឡា កិត្យិក ពន្លឹមា រាជ សារិំ
អាចឆ្លាប់ត្រា ធផលនៃការ គិតិ សម្ប សារិំ គុមារ
ឯយ្យនកុមិយា អកិរមិត្ត គិតិ សម្ប សារិំ គុមា-
រ ឯយ្យនកុមិយា អត្ថមនោ អប់រំតិ ។ ន ឡា
នៅ គុមារ ឯយ្យនកុមិយា អកិរមិត្ត ន ឡា នៅ
គុមារ ឯយ្យនកុមិយា អត្ថមនោ អប់រំតិ ។ គិ
បន សម្ប សារិំ អណ្តុស គុមារ ឯយ្យនកុមិំ
និយ្យឆ្លាតិ ។ អណ្តុស ឡា នៅ គុមារ ឯយ្យនកុមិំ
និយ្យឆ្លា បុរិសំ ជិន្ទោ កោចានសិរីដី កតំ ធនលាបក-
យសំ បង់មានំ កច្ចានំ អត្តុាំ កតោយោព្យសំ ជិស្ស មំ
ធផលនៃការ អយំ បន សម្ប សារិំ បុរិសោ គិកតោ

មហាបទានសូត្រ ភាណវរេខេត្តទី ២ ពោលអំពីការទែនយើងទេទៀតទី ១

កុដ្ឋារកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះថាជជល់ខាងកុដ្ឋារបុរីហើយ កំណែន
សេចក្តីព្រៃយ តួចព្រះទីយ សញ្ញាប់សញ្ញីដោយព្រះតម្រូវបាន ឱ្យឱ្យ អើហ្ម
សេចក្តីចាស់ តើដែលមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកៅតហើយ ។

[៣៣] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ គ្រានោះ ព្រះបាទពន្លម៌ត្រាស់បង្ហាប់
ឲ្យរាជបុរសហរនាយសារបីមកហើយ ទ្រដែលព្រះបន្ទលស្ថរបាន នៃ
នាយសារបី សំឡាល់ស្មើបិត្តអើយ កុមារមានសេចក្តីព្រៃកអរកុដ្ឋារខ្លាង
ដែរបុ នៃនាយសារបី សំឡាល់ស្មើបិត្តអើយ កុមារមានបិត្តវិករាយកុដ្ឋារ
ខ្លាងដែរបុ ។ នាយសារបី ក្រាបបង្ហិទ្ធលបាន បពិត្រព្រះសម្បតិទេ
ព្រះរាជកុមារ មិនមានសេចក្តីព្រៃកអរកុដ្ឋារខ្លាងទេ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ
ព្រះរាជកុមារ មិនមានព្រះទីយវិករាយកុដ្ឋារខ្លាងទេ ។ នៃនាយសារបី
សំឡាល់ស្មើបិត្ត កាលដែលកុមារចេញថោកន់ខ្លាង បានយើងអីខ្លះ
ដែរបុ ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ កាលដែលព្រះរាជកុមារស្អែចថោ
កន់ខ្លាង បានទែនយើងបុរសចាស់ មាននឹងដំនឹរដូចបង្ហី មានខ្លួន
កោដ្ឋ មានយើងប្រត់ជាប្រើប្រាស់បែងចែល កំពុងឡាននឹងក្របាលក្រហាយ
មានរីយកន្លែងហើយ លុះទែនយើងហើយ កំណែនព្រះបន្ទលដូចខ្លះនឹង
ខ្លួនព្រះអង្គបាន វិហាយសារបី សំឡាល់ស្មើបិត្ត ចុះបុរសនុះដូចមេបុ

សុគ្គនាមិនកៅ ទីយនិកាយស្ស មហារោត្តា

តេសាបិស្ស ន យចា អញ្ជសំ គាយោបិស្ស ន
 យចា អញ្ជសត្តិ ធនសោ ខោ ឈរ ជិល្ខ្ងា នាមាតិ
 កី បណ្ឌសោ សម្ប សារចិ ជិល្ខ្ងា នាមាតិ ធនសោ
 ខោ ឈរ ជិល្ខ្ងា នាម នជានិ តេន ចិរ ជីវិតពុំ
 កិស្សតិតិ កី បន សម្ប សារចិ អបំបិ ដកដម្នា
 ជា អនតិតាតិ ត្វូឡា ឈរ មយព្យូម្លា សព្វ ជក-
 ម្នា ជា អនតិតាតិ តេនហិ សម្ប សារចិ អលម្លា-
 នដ្ឋ ឧយ្យារកុមិយា តតោ ច អញ្ញបុរំ បច្ចនិយ្យា-
 ហីតិ ជា ឈរ ធោតិ ខោ អបំ ឈរ វិបស្សិស្ស កូ-
 មារស្ស បដិស្សត្រា តតោ ច អញ្ញបុរំ បច្ចនិយ្យានី

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បានជាសក់គាត់មិនដូចជាសក់អ្នកទាំងឡាយជាមួយទេ ទាំងកាយរបស់គាត់
ក៏មិនដូចកាយអ្នកទាំងឡាយជាមួយទេ ដែរ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្រាបបង្គំឡូលបា
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ នូវជនឝុះបា បុរសចាស់ ព្រះរាជកុមារស្ថានទេ បា
បា នៅនាយសារបី សំឡាល្អៈស្រីបិត្ត ឬ៖ដូចមេបុរសនៃ៖ បានជាមុះ
បា ចាស់ ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំឡូលបា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ បុរសនៃ៖
បានជាមុះបា បុរសចាស់ តិចនេះទេ គាត់នឹងមិនរស់នៅបានយុរ
បូឌានទេ ព្រះរាជកុមារស្ថានទេ បា នៅនាយសារបី សំឡាល្អៈស្រី
បិត្ត ទុកជាមាត្រាមញ្ញ ក៏មានសេចក្តីចាស់ជាគម្មតា មិនកន្លែងនូវសេចក្តី
ចាស់ទៅបានទេបុច្ចោមបេប ខ្ញុំព្រះអង្គក្រាបបង្គំឡូលបា បពិត្រព្រះសម្បតិ-
ទេ មនុស្សទាំងឡាយត្រូវប៉ុន្មាន ទោះព្រះអង្គក្តី ទោះយើងខ្ញុំទាំងឡាយកើ
សុខ តើមានសេចក្តីចាស់ជាគម្មតា មិនកន្លែងនូវសេចក្តីចាស់ទៅបានទេ ឱ្យឲយ
ព្រះរាជកុមារ ក៏មានព្រះបន្ទូលបា នៅនាយសារបី សំឡាល្អៈស្រីបិត្ត
បើជូនប្រោះ ការទោះឆ្នោតក្នុងថ្ងៃនេះលូមបុណ្ឌីយេរើយ ជនបូរិច្ឆេទបំពី
ទិនេះ ទោះការខាងក្រុងបុរីព្រោះ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ខ្ញុំព្រះអង្គក៏ទេ លូល
ស្ថាប់ព្រះបន្ទូលនៅព្រះរិបស្បីកុមារបា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះរាងរា
បុរីសេស ហើយក៏ចោរសំពីទិនេះ ត្រឡប់មកខាងក្រុងបុរីព្រោះ

មហាបទនសុត្រ ទុគិយភាសាកាំ ទុគិយទេទុកទស្សនកថា

សោ ខោ លោ កុមាណ អន្តូបុរំ កតោ ឌុក្តី ឌុម្ចោះ
 បផ្លាយតិ ជិរតុ កិរ កោ ជាតិ នាម យច្ច ហិ នាម
 ជាតស្ស ជក បញ្ញាយិស្សតិតិ ។ អចខោ កិត្យុប់
 ពធុមស្ស រញ្ជា ធបតុបោរសិ មា យោរ ខោ វិបស្សី
 កុមាណ ន រដ្ឋំ គារសិ មា យោរ វិបស្សី កុមាណ
 អការស្ស អនការិយំ បញ្ចិ មា យោរ នេមិត្តានំ
 ពិហុណានំ សច្ចំ អស្ស រចនានិ ។ អចខោ កិត្យុប់
 ពធុម រដ្ឋំ វិបស្សិស្ស កុមារស្ស កិយោរសោ
 មត្តាយ បញ្ញាគាមកុណានិ ឧបង្ហាប់សិ យច្ច វិ-
 បស្សី កុមាណ រដ្ឋំ គារយោ យច្ច វិបស្សី កុ-
 មាណ ន អការស្ស អនការិយំ បញ្ចុដោយោ យច្ច
 នេមិត្តានំ ពិហុណានំ មិញ្ញា អស្ស រចនំ ។ តតុ
 សុណំ កិត្យុប់ វិបស្សី កុមាណ បញ្ញាបិ គាមកុណោ-
 បិ សមប្បិតោ សមជើក្បុតោ បរិចាប់តិ ។

[៣៥] អចខោ កិត្យុប់ វិបស្សី កុមាណ ពិហុណំ
 វស្សានំ ។ យោ ។ អធុសា ខោ កិត្យុប់ វិបស្សី
 កុមាណ ឧយោនក្បិតិ និយោន្តោ បុរិសំ អាពាទិកំ

មហាបទានស្ត្រី ភាគវារេនី ៤ ពោលអំពីការទត្តយើង្ហោះទូតិខិះ ៤
 បពិត្រព្រះសម្បតិទេព ឯព្រះកុមារនោះ លុះទោដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ
 កំមានសេចក្តីទុក្ខ តួចព្រះទីយ សញ្ញាប់សញ្ញីជា បីយ អើហ្ម័េ សេចក្តី
 ចាស់ តែងមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកែតែហើយ ។ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ គ្រានោះជន ព្រះបាទពន្លឹម៖ទ្រឹមព្រះតមិះផ្លែៗជា កំពុង
 វិបស្សីកុមារខានសោយរដ្ឋយើយ កំពុងវិបស្សីកុមារបេញចាកគេហដ្ឋាន
 ទៅបូសឡើយ កំពុងពេក្រួនព្យាក្រាប្បុណ្ឌជាបោកឡើងឡើយ ។ ម្នាល
 កិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបាទពន្លឹម៖ទ្រឹមផ្លូតផ្លូវប្រមិជ្ជកាមគុណ ៥
 ឬព្រឹនឡើងឡើត ធ្វើយ៉ានធណាមីតែព្រះវិបស្សីកុមារ បានសោយរដ្ឋ
 សម្បតិ ធ្វើយ៉ានធណាមីតែព្រះវិបស្សីកុមារខានបេញចាកគេហដ្ឋាន ៧
 ទ្រឹមព្រះផ្លូវ ធ្វើយ៉ានធណាមីតែព្រះវិបស្សីកុមារខានបេញចាកគេហទុស
 ទៅវិញ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ពួមកុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ
 ត្រួតស្ថប់ស្ថល់ មានត្រួតបំព្រម ដោយកាមគុណាទាំង ៥ ។
 [៣៤] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់តមក ព្រះវិបស្សីកុមារ
 (លុះកន្លឹងកាល) ប្រើនឆ្នាំ៧១ ៦ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ កាលដែល
 ព្រះវិបស្សីកុមារស្វែបទោកន់ខ្សោន បានទត្តយើង្ហោះបុរសមានអាពាធ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

ធម្មតាំ ពាណិជ្ជិលានំ សកេ មុត្តកវិសេ បសិបន្ទំ
 សយមានំ^(១) អព្វូហិ រដ្ឋាបិយមានំ អព្វូហិ សំរ-
 ិយមានំ ធនូសា សារិ អាមធ្លសិ អយំ បន សម្ប
 សារិ បុរិសោ កីកាលោ អត្ថិនិយិស្ស ន យថា អព្វូសំ
 សិរិយិស្ស ន យថា អព្វូសណិ ។ ឯសោ ខោ ឈោ
 ព្រាធិកោ^(២) នាមតិ ។ កី បនសោ សម្ប សារិ
 ព្រាធិកោ នាមតិ ។ ឯសោ ខោ ឈោ ព្រាធិកោ
 នាម អប្បរនាម តម្លោ អាពាង រដ្ឋាបាយរាតិ ។
 កី បន សម្ប សារិ អបំបិ ព្រាធិចម្លោ ព្រាធិ
 អនតិតោ ។ ត្បូព្វ ឈោ មយព្វម្លោ សព្វ ព្រាធិ-
 ម្លោ ព្រាធិ អនតិតាតិ ។ តេនហិ សម្ប សារិ

១ ឯ. សេមានំ ។ ២ ឯ. ព្រាធិកោ ។ ៣. ព្រាធិតោ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

ដល់នូវសេចក្តីទុក លើពួនំ ដែកត្រាំក្បួនទីកម្មត្រួនធលាមករបស់ខ្លួន មាន
ជនទាំងឡាយដែលឱកច្បោរកឡើង មានជនទាំងឡាយដែល ធ្វើកច្បោរ
ដែក លុះទត់យើញពុក ត្រាស់ស្អានាយសារបីថា កែវាយសារបី
សំឡាល់ស្រីបិត្ត បុះបុរសនេះធ្វើដូចមេច បានជាក្នុករបស់គាត់មិន
ដូចក្នុកពួកជនដែល ទាំងក្រាលរបស់គាត់ កើមិនធ្វើបក្រាល នៃពួកជន
ដែល ។ នាយសារបីក្រាបបង្កំឡូលថា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ បុរស
នីមួយៗថា បុរសណី ។ កែវាយសារបី សំឡាល់ស្រីបិត្ត បុះបុរសនីមួយៗ
ក្រោះហេតុដូចមេច បានជាណីមួយៗថា បុរសណី ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ
បុរសនីមួយៗដូចមេច នឹងឡ្យបាកដីនៅបាន (ក្រោះហេតុនោះ) បាន
ជាណីមួយៗថា បុរសណី ។ កែវាយសារបី សំឡាល់ស្រីបិត្ត បុះបំណែក
អាត្រាមព្រមានដំនឹងជាចម្លាត់ មិនកន្លែងសេចក្តីលើចាប់ទៅបានទេ បុងប
មេច ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ មនុស្សទាំងឡាយត្រូវប៉ែន្ទាន់ ទោះព្រះអង្គភី
ទោះយើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុង សុខទៅជាអ្នកមានដំនឹងជាចម្លាត់ មិនកន្លែងសេចក្តី
លើចាប់ទៅបានឡើយ ។ នៃនាយសារបី សំឡាល់ស្រីបិត្ត បើជូនឡាង៖

មហាបទានសុគ្រោះ ទុកិយភាពវារាំ ទុកិយទេឡូតុទស្សនកម្រា

អលឆ្លាតឆ្លួន	ឧយ្យារនកូមិយា	តតោះ	ច	អត្ថបុរី
បច្ចនិយ្យាយីតិ	។ ឯវ៉ា ដេរតិ	ខោ កិត្តុបេ	សារជី	
វិបស្សិស្ស	គុមារស្ស	បធិស្សុត្រា	តតោះ	ច
បច្ចនិយ្យាសិ	។ តតិ សុចំ	កិត្តុបេ វិបស្សិ	គុមារេ	
អត្ថបុរី	តតោះ ធមុត្តិ ធមុមេ	បដ្ឋាយិតិ ធិរត្តុ កិរ		
កោ ជាតិ	នាម យតិ ហិ	នាម ជាតិស្ស	ជក	
បញ្ញាយិស្សតិ	ព្យាធិ	បញ្ញាយិស្សតិតិ	។	
[៣៥]	អចខោ កិត្តុបេ	ពន្លុមា	រជ្រាត	សារជី
អមឆ្លាយេត្តា	ធនុលេរេច	គច្ចិ	សម្រួល	គុមារេ
ឧយ្យារនកូមិយា	អកិរមិត្តិ	គច្ចិ	សម្រួល	គុមារេ
ឧយ្យារនកូមិយា	អត្ថមេ	អយោស៊ិតិ	។ ន ខោ នេរ	
គុមារេ	ឧយ្យារនកូមិយា	អកិរមិត្តិ	ន ខោ នេរ គិ-	
មេ	ឧយ្យារនកូមិយា	អត្ថមេ	អយោស៊ិតិ	។
កិ	បន សម្រួល	សារជី	អទឹស	គុមារេ ឧយ្យ-
នកូមិ	និយ្យាគ្មោតិ	។ អន្តុសា	ខោ នេរ	គុមារេ

មហាបទានសូត្រ កាណាករេះទី ២ ពោលអំពីការទែតយើញទេវទី ២

ការទៅខ្លានក្នុងថ្មីនេះ លួមបូណ្ឌីនហើយ ឯន្តចូរប្រព្រោចំពីទី
នេះត្រូវប់ទោកនៃខាងក្នុងបុរីញ្ញ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ នាយសារដី
ទឹនលស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះវិបស្សីកុមារដោយពាក្យបា បពិត្ថុព្រះសម្បតិ-
ទេទ ព្រះក្រុណាបែវិសេស ហើយកំបែងពីខ្លាននោះត្រូវប់មក
ការនៃខាងក្នុងបុរីញ្ញ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មានសេចក្តីជំណាលបា
ក្នុងកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ លូះទោដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ កំមាន
សេចក្តីទីក្រុង ឲ្យប្រព្រះទីយ សញ្ញាប់សញ្ញីនបា ចីឃយ អើហ្មី ដរតែងមាន
ប្រាកដ ព្យាពិតែងមានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកែតែហើយ ។

[៣៥] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះបានពន្លឹម៖ ប្រជែ
មានព្រះបន្ទូលច្បោយនាយសារដីមកហើយ ត្រាស់ស្អរដ្ឋបេះបា នៃនាយ
សារដី សំឡាត្រៀសីចិត្ត កុមារមានសេចក្តីត្រូវការ ក្នុងខ្លានដែរបុ
នៃនាយសារដី សំឡាត្រៀសីចិត្ត កុមារមានចិត្តវិការយ ក្នុងខ្លានដែរ
បុ ។ នាយសារដីក្រាបបង្កំទឹនបា បពិត្ថុព្រះសម្បតិទេទ ព្រះរាជ-
កុមារ មិនបានត្រូវការក្នុងខ្លានទេ បពិត្ថុព្រះសម្បតិទេទ ព្រះរាជ-
កុមារមិនមានព្រះទីយវិការយ ក្នុងខ្លានទេ ។ នៃនាយសារដី
សំឡាត្រៀសីចិត្ត ចុះកាលដែលកុមារ ទោកនៃខ្លាន បានយើញ
អ្នីខ្លះ ។ បពិត្ថុព្រះសម្បតិទេទ កាលដែលព្រះរាជកុមារ ស្មូបទោកនៃ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ឧយ្យារក្បី	និយោញ្ញា	បុរីសំ	អាពិធីកំ	ឌុក្តិតំ	
ពាណិជ្ជិលានំ	សកេ	មុនិតារីសេ	បលិយន្ទំ	សយមានំ	
អញ្ចបិ	វិធីយមានំ	អញ្ចបិ	សំរើសិយមានំ	ឯិស្សា	
មំ ធម៌នៃកែច	អយំ	បន	សម្បូរ	សារិសោ	
កាត់	អក្សីនិបិស្សា	ន	យថា	អញ្ចបំ	សិរិយិស្សា
ន	យថា	អញ្ចប់សណ្តិ	ធម៌សោ	ខោ	ឈ្មានិកោ
ជាយតិ	តិ	បនេសោ	សម្បូរ	សារិ	ឱ្យកិកោ
មាតិ	ធម៌សោ	ខោ	ឈ្មានិកោ	ជាម	អយ្យរជាម
តម្លោ	អាពិធី	វិធីយក់	តិ	បន	សម្បូរ
អយំបិ	ឱ្យកិចម្វោ	ឱ្យកិ	អនតិតោតិ	ត្វុល្វោ	ឈ្មានិ
មយញ្ញម្ងាត់	សព្វ	ឱ្យកិចម្ងាត់	ឱ្យកិ	អនតិតោតិ	

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ឧទ្ធន បានយើញបុរស មានអាពាច លីធ្លីន់ ដល់នូវសេចក្តី
 ទីក្រុង ដែកខោក្នុងទីកម្មត្រួនិជ្ជលាយករបស់ខ្លួន ដែលជនទាំងឡាយដែល
 កំពុងលើកឡើងរក្សាក ជនទាំងឡាយដែល កំពុងផ្ទៀកឡើងដែក លុំទេ
 យើញហើយ កំឡើងត្រាល់ស្ថាអុំព្យោះអង្គធ្វើប៉ែន់បាន ក្រោនយសារបីជាសំឡាល់ស្រីបិត្ត បុំបុរសនេះធ្វើដូចមេបានជាក្នុករបស់គាត់មិនធ្វើបានក្នុកដែលដែល ទាំងក្រាលរបស់គាត់ កំមិនធ្វើបានឡើងដែលដែល ខ្ញុំព្យោះអង្គក្រាបបង្កើលបាន បពិត្រព្យោះសម្រាតិទេ ឬបុរសនុំលេញៗបានបុរសលី ទីប្រព្យោះរាជក្រុមារស្ថាអេឡិតបាន នៃនាយសារបី សំឡាល់ស្រីបិត្ត បុំបុរសនុំ ហេតុមេបានជាមេោះបាន បុរសលី ខ្ញុំព្យោះអង្គក្រាបបង្កើលបាន បពិត្រព្យោះសម្រាតិទេ បុរសនុំធ្វើដូចមេបាន នឹងឡើរបាកកដំនឹះនោះបាន (ព្រោះហេតុនោះ) បានជាមេោះបាន បុរសលី ទីប្រព្យោះរាជក្រុមារស្ថាអេឡិតបាន នៃនាយសារបីជាសំឡាល់ស្រីបិត្ត បុំបុរសនុំដោកអាណាព្យាមានដំនឹះជាចម្លាត់ មិនកន្លែងសេចក្តីលើចាប់ខោបានឡើ ខ្ញុំព្យោះអង្គក្រាបបង្កើលបាន បពិត្រព្យោះសម្រាតិទេ មនុស្សទាំងឡាយត្រូវប៉ែន្ទាន់ ទោះព្រោះអង្គក្តីទោះយើងខ្ញុំទាំងឡាយក្នុង សុខិតមានដំនឹះជាចម្លាត់ មិនកន្លែងសេចក្តីលើចាប់

មហាបទានសុត្រ ទុកិយភាពវាំ ពន្លមបរិតក្តីកថា

តែនហិ សម្ប សារិ អលឆ្លាមផ្ទ ឧយ្យារក្បុមិយា ត-
 តោ ច អន្តូបុំ បច្ចនិយ្យាបីតិ ធនំ ដេរតិ ខោ
 អហំ ឈរ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស បជិស្សត្រា តតោ
 ច អន្តូបុំ បច្ចនិយ្យាសី ធនេសា ខោ ឈរ គុមា-
 ហិ អន្តូបុំ តតោ ឌុក្តិ ឌុម្មនោ បផ្លាយតិ ធិរត្ត
 កិរ ហោ ជាតិ នាម យត្ត ហិ នាម ជាតស្ស
 ជក បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាងិ បញ្ញាយិស្សតិតិ ។
 អចខោ កិត្តុប់ ពន្លមស្ស រញ្ជោ ធនែលហោសិ ម
 ហោរ ខោ វិបស្សិ គុមាហិ ន រដ្ឋំ គារេសិ ម
 ហោរ វិបស្សិ គុមាហិ អការស្ស អនការិយំ បញ្ចិ
 ម ហោរ នេមិត្តាងំ ព្យាយុលាងំ សច្ចំ អស្ស វច-
 នន្តិ ។ អចខោ កិត្តុប់ ពន្លម កជា វិបស្សិស្ស
 គុមារស្ស កិយ្យាលោ មត្តាយ បញ្ញាកាមកុលាងំ
 ឧបង្ហាយេសិ យចា វិបស្សិ គុមាហិ រដ្ឋំ គារេយ្យ យចា
 វិបស្សិ គុមាហិ ន អការស្ស អនការិយំ បញ្ចេដយ្យ
 យចា នេមិត្តាងំ ព្យាយុលាងំ មិត្តា អស្ស វចំ ។

មហាបទនសូត្រ ភាណវារេខី ២ ពោលអំពីព្រះតម្លៃនៃព្រះបានទន្លេមេ:

ទៅបានឡើយ ឯព្រះរាជកុមារ ក៍មានព្រះបន្ទូលបា នៃនាយសារដី
សំឡាត្រូវឈើបិត្ត ហើដុងប្រាជៈ ការទៅក្នុងខ្សោយក្នុងថ្មីនេះលួមបុណ្យឲ្យកែរ
ឯជច្បារបេញអំពីនឹងនេះត្រូវប់ទៅកាន់ខាងក្នុងបុរីឲ្យ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ
ខ្លួន ទួលស្ថាប់ព្រះបន្ទូល នៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យបា
បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះករុណាប៉ូវិសស ហើយក៍បេញអំពីខ្សោយ
នោះ ត្រូវប់មកខាងក្នុងបុរីឲ្យ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ លុំព្រះរាជកុមារនេះ៖
ទៅដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ ក៍មានសេចក្តីទិញ ឬប្រព្រះទីយ សញ្ញាប់
សញ្ញីនៅបា ឬយ អើហ្មី ដរតែនមានប្រាកដ ព្យាជិតែនមានប្រាកដ
ដល់សត្វលោកដែលកែតែហើយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់
នោះជន ព្រះបានទន្លេមេ:មានព្រះតម្លៃដូចខ្លះបា កុំឡូវិបស្សីកុមារខាន
សោយរាជ្យឡើយ កុំឡូវិបស្សីកុមារ បានបេញចាកគេហដ្ឋានទោប្បស
ឡើយ កុំឡូចាក្យនៃពួកប្រាប្រុណីជាមេរកឡើងឡើយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំង-
ឡាយ គ្រានោះជន ព្រះបានទន្លេមេ:ផ្តល់ផ្តល់បម្រុងកាមគុណាទាំង ៥ ប្រើន
ឡើងឡើត ធ្វើយ៉ាវណាល្អត្រូវតែព្រះវិបស្សីកុមារ នៅសោយរាជសម្បតិបាន
ឡើយ៉ាវណាល្អត្រូវតែពាក្យនៃពួកប្រាប្រុណីជាមេរកឡើងឡើត ។
នៅពីរបានបេញចាកគេហដ្ឋានទោប្បស ព្រះតម្លៃដូចខ្លះបា កុំឡូវិបស្សីកុមារ ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

តត សុំ កិត្យាប វិបស្សី គុមាប បញ្ហាគាយកុ-
 លោយិ សមប្បិតោ សមត្តិភូតោ បរិចាងតិ ។ ឃ ។
 [៣៦] អន្តុសា ខោ កិត្យាប វិបស្សី គុមាប
 ឧយ្យារភូមិ និយ្យញ្ញា មហាជនកាយំ សង្កិចតិតំ
 នាលាព្យាលព្យ ឯស្សានំ វិលតំ គួយិរាងំ ធម្មា
 សារិ អាមធ្លុសិ កី ឯ ខោ សោ សម្ប សា-
 រិ មហាជនកាយោ សង្កិចតិតោ នាលាព្យាលព្យ
 ឯស្សានំ វិលតំ គួយិរីតិ ។ ឃសោ ខោ នៅ
 កាលកាលោ នាមតិ ។ តែនហិ សម្ប សារិ យេន
 សោ កាលកាលោ តែន រច យេសោហិតិ ។ ឃា
 នៅ កាលកាលោ តែន រច យេសោហិតិ ។ ឃា

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

មាលភីកូទាំងខ្សាយ មានសេចក្តីជំណាលលម្បា កូទាំងកាលនោះ ព្រះវិបស្សី
កុមារឡ្វ់ថ្មីតសុប់សុល់ ប្រកបព្រមដោយកាមគុណទាំង ៥ ។ ហើយ
 [៣៦] មាលភីកូទាំងខ្សាយ កាលដែលព្រះវិបស្សីកុមារចេញ^១
ទៅកាន់ខ្សាន បានទទួលយើព្រឹត្តកមហាជន កំពុងប្រជុំត្តាគ្មោះឡ្វៀដ្ឋី
សែង ដោយសំណើមានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗទាំងខ្សាយ លុះយើព្រឹត្តកំរើយ
កំត្រាស់ស្ថានាយសារបីថា ក្រហមសារបី សំខ្សាង់ស្ទើបិតិតិ ចុះពាណិក
មហាជននោះ ប្រជុំត្តាគ្មោះឡ្វៀដ្ឋីសែង ដោយសំណើមានពណ៌ក្រហមផ្សេងៗ
ទាំងខ្សាយ ដើម្បីអ្នី ។ នាយសារបីក្រាបបង្កិច្ចុលបា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ
បុរសនុះឈ្មោះថា ធ្វើមរណកាលហើយ ។ ក្រហមសារបី សំខ្សាង់
ស្ទើបិតិ បើដូច្នោះ ឯធនចូរបរបទ្រូតិថ្នីដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ
(បិត្រនោះ) ។ មាលភីកូទាំងខ្សាយ នាយសារបីទួលសាប់ព្រះបន្ទល
ព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យបា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ ព្រះករុណាប្រែ
វិសេស ហើយកំបរបសំដោទ្រូតិថ្នី ដែលបុរសធ្វើមរណកាលនោះ
(បិត្រនោះ) ។ មាលភីកូទាំងខ្សាយ ព្រះវិបស្សីកុមារបានទទួលយើព្រឹ

មហាបទនសុត្រ ទុតិយភាពវារំ តពិយទេទូតទស្សនកថា

យែតំ គាលកតំ ឯស្តា សារី អាមេឡុសិ កីបណាយ
 សម្ប សារី គាលកតោ នាយតិ ។ ឯសោ ខោ
 ឈរ គាលកតោ នាម នជានិ តំ ឯក្បានិ មាតា
 រ ិតា រ អញ្ញ រ ព្រាតិសារោហិតា សោបិ
 ន ឯក្បានិស្សិ មាតាំ រ ិតាំ រ អញ្ញ រ ព្រា-
 តិសារោហិតៅ ។ កី បន សម្ប សារី អបំបិ
 មរណាងម្នា មរណា អណតិតោ មំបិ ន ឯក្បានិ
 ឈរោ រ ឈរី រ អញ្ញ រ ព្រាតិសារោហិតា
 អបំបិ ន ឯក្បានិស្សិមិ ឈរំ រ ឈរី រ អញ្ញ រ
 ព្រាតិសារោហិតៅ ។ ត្បូព្រឹ ឈរ មយព្វុម្នា សព្វ
 មរណាងម្នា មរណា អណតិតោ តំបិ ន ឯក្បានិ ឈរោ
 រ ឈរី រ អញ្ញ រ ព្រាតិសារោហិតា ត្បូបិ

មហាបទនសូត្រ ភាគភារេខែ ២ ពោលអំពីការទេរដឹងយើងទេទុកទី ៣

បុរសដែលធ្វើមរណកាលទៅកាន់បរឡាកេរីយ លុះទេរដឹងយើងទេទុកទី
 ក៏ត្រាស់ស្ថានយសារបីចា ហេនយសារបីជាសំឡាង់ស្ទើបិត្ត ចុះបុរស
 នៃ៖ដួចមេប ធម៌ជាបោចា ធ្វើមរណកាល ។ នាយសារបី ក្រាបបង្កែងទូល
 បា បពិត្រព្រះសម្រាតិទេ បុរសនុះធន ធម៌ជាយេង់បា ធ្វើមរណកាល
 (ព្រោះបា) កុងកាលតឡានវេះ មាតាក្តិ បិតាក្តិ ញ្ញាតិសាលោហិត
 ទាំងឡាយដែក្តី លិលជយើងបុរសនោះហើយ ទាំងបុរសនោះសោត
 ក៏លិលជយើងមាតាបិតានិនញ្ញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដែដែរ ។ ហេ
 នាយសារបីជាសំឡាង់ស្ទើបិត្ត ចុះបំណោកអាណាមញ្ញមានសេចក្តីស្តាប់ជា
 ជម្រើន មិនកន្លែងសេចក្តីស្តាប់ទៅធម៌ ទោះព្រះបរមបពិត្រ (ជាប្រះរបិតា)
 ក្តី ព្រះនាងទេវី (ជាប្រះរមាតា) ក្តី ព្រះញ្ញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
 ដែក្តី លិលជាបានយើងឡើងអាណាមញ្ញ ទាំងអាណាមញ្ញក៏លិលជាបានយើង
 នូវព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនិនញ្ញាតិសាលោហិតទាំងឡាយដែដែរ
 បួនបួចមេប ។ នាយសារបី ក្រាបបង្កែងទូលបា បពិត្រព្រះសម្រាតិ-
 ទេ មនុស្សទាំងឡាយត្រប់គ្នា ទោះព្រះអង្គក្តី យើងខ្ញុំទាំងឡាយក្តី
 សុខ្សែតិមានសេចក្តីស្តាប់ជាដម្រើ មិនកន្លែងសេចក្តីស្តាប់ទៅធម៌ទៀវីយ
 ទាំងព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះញ្ញាតិសាលោហិតទាំងឡាយ
 ដែក្តី ក៏លិលជាបានយើងព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសោត ក៏លិលជាបាន

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកោត្រា

ន ធនគ្មូស្សសិ ឈរំ រ ឈរ់ រ អញ្ញ រ ញ្ចា-
 តិសាលេហិតេតិ ។ តេលហិ សម្ប សារចិ អ-
 លឆ្នាលផ្ទ ធយកនកុមិយា តតោ ច អន្តូបុរំ បច្ច-
 និយកហិតិ ។ ឯវំ ឈរោតិ ខោ កិត្យកេ សារចិ
 វិបស្សិស្ស គុមារស្ស បដិស្សត្រា តតោ ច អន្តូបុរំ
 បច្ចនិយកសិ ។ តតិ សុណំ កិត្យកេ វិបស្សិ គុមា-
 កេ អន្តូបុរំ តតោ ធផុកី ធម្ពនោ បឆ្លាយតិ ជិរត្តិ
 កិរ កេ ជាតិ នាម យតិ ហិ នាម ជាតិស្ស
 ដក បព្យាយិស្សតិ ព្យាគិ បព្យាយិស្សតិ មរណា
 បព្យាយិស្សតិតិ ។

[៣៧] អចខោ កិត្យកេ ពន្លឹមា រជាតិ សារចិ អ-
 លឆ្នាលេត្រា ឯតណកេច គុកី សម្ប សារចិ គុមាកេ
 ធយកនកុមិយា អកិរមិត្ត គុកី សម្ប សារចិ គុមាកេ
 ធយកនកុមិយា អត្ថមនោ អបេរាសីតិ ។ ន ធន ខោ ឈរ់
 គុមាកេ ធយកនកុមិយា អកិរមិត្ត ន ធន ខោ ឈរ់
 គុមាកេ ធយកនកុមិយា អត្ថមនោ អបេរាសីតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

យើព្រោះបរមបពិត្រ ព្រះនានទៅ និងព្រោះព្រាតិសាបេរិតាគាំន់ខ្សោយ
 ដើរ ។ ហេណាយសារបី ជាសំខ្សោញ្ញៀបិត្ត ហើយខ្លោះ ការទោ
 ឧទ្វានក្នុងថ្មីនេះ លួមបុណ្ណិជំហើយ ឯវប្បុរបេព្រាមំពីទីនេះ ត្រូវប៉ា
 ទោកនៃខាងក្រុងបុរីព្រោចុះ ។ ម្នាលកិភុទាំន់ខ្សោយ នាយសារបីទួល
 ស្ថាប់ព្រោះបន្ទូលនៃព្រោះវិបស្សីកុមារដោយពាក្យបាត់ បពិត្រព្រោះសម្បតិទេ
 ព្រោះកុណាបុរីសេស ហើយកំបេព្រាមំពីទីនោះ ត្រូវប៉ាមកខាងក្នុងនៃបុរី
 វិព្រោ ។ ម្នាលកិភុទាំន់ខ្សោយ មានសេចក្តីជំណាលបាត់ ក្នុងកាលនោះព្រោះ
 វិបស្សីកុមារ លូំស្អែបទោដល់ខាងក្នុងបុរីហើយ កំមានសេចក្តីទុក្ខ ត្រូវប៉ា
 ព្រោះទីយ សព្វប់សព្វីនបាត់ មីយ អើបុំ ដរតីជំនានប្រាកដ ព្យាជីតីជំ
 មានប្រាកដ មរណាប់តីជំនានប្រាកដ ដល់សត្វលោកដែលកែើតហើយ ។

[៣៧] ម្នាលកិភុទាំន់ខ្សោយ គ្រានោះឯង ព្រះបានទន្លម៌ប្រជែំ
 ត្រាស់បង្ហាប់ឡើងដុរសហនាយសារបីមក ហើយប្រជែំមានព្រោះបន្ទូលស្ថារ
 ដូចខ្លោះបាត់ នៃនាយសារបី ជាសំខ្សោញ្ញៀបិត្ត កុមារមានសេចក្តីត្រូវកំ
 អរបំពេះឧទ្វានដើរបុ នៃនាយសារបី ជាសំខ្សោញ្ញៀបិត្ត កុមារមាន
 ចិត្តវិកាយក្នុងឧទ្វានដើរបុ ។ នាយសារបីក្រាបបង្គិទ្យលបាត់ បពិត្រ
 ព្រោះសម្បតិទេ ព្រោះរាជកុមារមិនបានត្រូវអរបំពេះឧទ្វានទេ បពិត្រ
 ព្រោះសម្បតិទេ ព្រោះរាជកុមារមិនមានព្រោះទីយវិកាយ ក្នុងឧទ្វានទេ ។

មហាបទានសុត្រ ទុកិយភាសាករំ តតិយទេទុកទស្សនកថា

តី បន សម្ប សារិ អណ្ឌស គុមារ ឧយ្យាងក្បី
 និយ្យញ្ញាតិ ។ អណ្ឌសា ខោ នៅ គុមារ ឧយ្យាងក្បី
 និយ្យញ្ញា មហាផន្លាយំ សន្ទិបតិតំ នាងរត្តាលញ្ញច
 ឯស្បែលំ វិលាតំ កយិរមាលំ ធម្មា មំ ឯតនហេច តី
 ឯ ខោ សោ សម្ប សារិ មហាផន្លាយោ សន្ទិបតិ-
 តោ នាងរត្តាលញ្ញ ឯស្បែលំ វិលាតំ កយិរតិតិ ឯសោ
 ខោ នៅ កាលកតោ នាមាតិ តេលហិ សម្ប សារិ
 យន សោ កាលកតោ តេល រជំ យេសេហិតិ ឯរំ
 នៅ ខោ អហំ នៅ វិបស្បិយ្យ គុមារស្បែ បដិស្បុត្រា
 យន សោ កាលកតោ តេល រជំ យេសេសិ អណ្ឌសា
 ខោ នៅ គុមារ បុរិសំ^(១) យេតំ កាលកតំ ធម្មា មំ
 ឯតនហេច តី បនយំ សម្ប សារិ កាលកតោ

១ និ. ម. បុរិសនិ បាយោ ន ទិស្សិតិ ។

មហាបទានស្សត្រ ភាគរៀនទី ៤ ពេលអំពីការទៅយើងទៅតី ៣

នៃនាយសារដី ជាសំឡាល់ស្ទើបិត្ត បុះរាលដែលកុមារចោរកាន់
ខ្សោនបានយើង្វួលដឹង ។ នាយសារដី ក្រាបបង្កំឡូលបា បពិត្រិត្រ៖
សម្រាតិទេ រាលដែលព្រះរាជកុមារស្អែចចោរកាន់ខ្សោន បានទៅពាណិក
មហាផនកំពុងប្រជុំគ្នា ធ្វើត្រូវឯសែវដោយសំពត់ទាំងន្ដាយ មានពណ៌រ
ក្រុហមផ្លូវ ។ លុះទេយើង្វួលហើយ ទ្រូវមានព្រះបន្ទូលដូចខ្លះនឹងខ្លឹំ
ព្រះអង្គបា នៃនាយសារដីជាសំឡាល់ស្ទើបិត្ត ពាណិកមហាផនកនោះប្រជុំគ្នា
ធ្វើត្រូវឯសែវដោយសំពត់ទាំងន្ដាយ មានពណ៌រក្រុហមផ្លូវ ។ ដើម្បីអ្និ
ខ្លឹំព្រះអង្គក្រាបបង្កំឡូលបា បពិត្រិត្រ៖សម្រាតិទេ បុរសនុះជនឈ្មោះ
បា ធ្វើមរណកាលហើយ ទីបព្រះរាជកុមារ បង្កាប់ខ្លឹំព្រះអង្គបា នៃ
នាយសារដីជាសំឡាល់ស្ទើបិត្ត ហើយខ្លះ បុរសនោះធ្វើមរណកាលកុង
ទិនក ចូរបរចោកុងទិនោះ បពិត្រិត្រ៖សម្រាតិទេ ខ្លឹំព្រះអង្គក៍ទូល
ស្ថាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារដោយពាក្យបា បពិត្រិត្រ៖សម្រាតិទេ
ព្រះករុណារិសស ហើយកំបរចសំដោទេទិដែលបុរសធ្វើមរណកាល
នោះ (បិត្រិនោះ) បពិត្រិត្រ៖សម្រាតិទេ ព្រះរាជកុមារក៍បានទេយើង
បុរសដែលធ្វើមរណកាល ចោរកាន់លោកខាងមុខ លុះទេយើង្វួលហើយ
ទ្រូវមានព្រះបន្ទូលដូចខ្លះនឹងខ្លឹំព្រះអង្គបា នៃនាយសារដី ជាសំឡាល់
ស្ទើបិត្ត បុះបុរសនុះ ហេតុដូចមេច បានជាយោះបា ធ្វើមរណកាល

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

នាយាតិ ធម៌សោ ទោ ឈរ គាលគាលោ នាម នណានី តាំ
 ធម្ពនី មាតា វ ិតា វ អញ្ញ វ ព្រាតិសាលោ-
 ហិតា សោហិ ន ធម្ពិស្សិតិ មាតាំ វ ិតាំ វ អញ្ញ
 វ ព្រាតិសាលោហិតិតិ តិំ បន សម្ប សារជិ អបំបិ
 មរណាចម្លា មរណា អនតិតោ មំបិ ន ធម្ពនី ឈោះ
 វ ឈី វ អញ្ញ វ ព្រាតិសាលោហិតា អបំបិ ន
 ធម្ពិស្សិមិ ឈំ វ ឈី វ អញ្ញ វ ព្រាតិសាលោ-
 ហិតិតិ តុព្យ ឈរ មយព្យម្បា សព្វ មរណាចម្លា មរ-
 ណា អនតិតោ តាំបិ ន ធម្ពនី ឈោះ វ ឈី វ អញ្ញ
 វ ព្រាតិសាលោហិតា តុបិ ន ធម្ពិស្សិសិ ឈំ វ
 ឈី វ អញ្ញ វ ព្រាតិសាលោហិតិតិ តេនហិ សម្ប

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ខ្លួនបានរាយការណ៍បញ្ចូលបាន បពិត្រព្រះសម្បតិទេទ ធម្មោរសន្ត់ បានជាថ្មី មេរណកាល (ព្រះបាន) ក្នុងកាលពេទ្យរវេន់ មាតាក្តិ បិតាក្តិ ព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែក្តី លើលេងបានយើរិប្បាយសន្ត់របៀប ទាំងបុរសនោះសោត កំលើលេងបានយើរិប្បាយតាមបិតាណិធព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែរ ទីបព្រះរាជក្តឹមរាជាស់ស្វារទូតបាន ក្នុងការយករាយសារបីជាសំឡាល់ស្រីបិត្ត ចុះចំណោកអាជ្ញាគញ្ញ មានសេចក្តីស្តាប់ជាចម្បតា មិនកន្លែងសេចក្តីស្តាប់ទៅបាន ទោះព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែក្តី លើលេងបានយើរិប្បាយអាជ្ញាគញ្ញរបៀប ទាំងអាជ្ញាគញ្ញសោត កំលើលេងបានយើរិប្បាយព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវីនិធព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែរបុ ខ្លួនបានរាយការណ៍បញ្ចូលបាន បពិត្រព្រះសម្បតិទេទ មនុស្សទាំងឡាយត្រូវប័ក្នុង ទោះព្រះអង្គភី យើងខ្លួនទាំងឡាយក្នុងសុខថែមានសេចក្តីស្តាប់ជាចម្បតា មិនកន្លែងសេចក្តីស្តាប់ទៅបាន ទាំងព្រះបរមបពិត្រក្តី ព្រះនាងទេវីក្តី ព្រះព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែក្តី និងកំលើលេងបានយើរិប្បាយព្រះអង្គ ទាំងព្រះអង្គសោត កំនើនកំលើលេងបានយើរិប្បាយព្រះបរមបពិត្រ ព្រះនាងទេវី ព្រះព្រាតិសាលេហិតទាំងឡាយដែរ

មហាបទានសុត្រ ទុកិយភាពវារំ ពន្លឺមបវិតក្តុកថា

សារចិ អលឆ្លាងដ្ឋី ឧយ្យារនកូមិយា តតោ ច អន្តូបុរំ
 បច្ចុនិយ្យាបាតិ ធរំ នេវតិ ខោ អហា ឈោ វិបស្សិស្ស
 គុមារស្ស បធិស្សត្រា តតោ ច អន្តូបុរំ បច្ចុនិយ្យានី
 សោ ខោ ឈោ គុមារេ អន្តូបុរំ តតោ ឯកីឱ្យ ឯម្ជនោ
 បផ្លាយតិ ជិរតុ កិរ កោ ជាតិ នាម យតិ ហិ នាម
 ជាតិស្ស ធន បញ្ញាយិស្សតិ ព្យាគិ បញ្ញាយិស្សតិ
 មរណា បញ្ញាយិស្សតិតិ ។ អចខោ កិត្យាបេ ពន្លឺមស្ស
 រញ្ជា ធរណិយេសិ មា យោរ ខោ វិបស្សិ គុមារេ
 ន រដ្ឋ គារសិ មា យោរ ខោ វិបស្សិ គុមារេ អគ-
 រស្ស អនការិយំ បព្យាគិ មា យោរ ខោ នេមិត្តា-
 នំ ប្រាប្រុណានំ សច្ចំ អស្ស រចនានិ ។ អចខោ
 កិត្យាបេ ពន្លឺមា រដ្ឋ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស កិយ្យា-
 សោ មត្តាយ បញ្ញាកាមកុណានិ ឧបន្ទាយេសិ យចា
 វិបស្សិ គុមារេ រដ្ឋ គារយោ យចាបិ វិបស្សិ
 គុមារេ ន អគរស្ស អនការិយំ បព្យាខោយោ យចាបិ

មហាបទានស្ត្រី កាលវរោះទី ២ ពេលអំពើព្រះតម្លៃបស់ព្រះបាណណន្តុមេះ

និងប្រព័ន្ធគារមានបន្ទូលបាន ក្រោមឈាយសរី ជាសំឡាល្អ៌ស្រីបិត្ត
ហើយដោយ ការទៅខ្សោនក្នុងប្រព័ន្ធមេនេះ ល្អមបុណ្យឯងហើយ ចូរបេញអំពី
នឹងនេះ ត្រួរប់ទៅខានក្នុងបុរីព្រឹកបុរីព្រឹកបុរីព្រឹកបុរីព្រឹក
ទិន្នន័យបន្ទូលនៃប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យបាន បពិត្រប្រព័ន្ធគឺ
ប្រព័ន្ធដឹងលស្សាប់បន្ទូលនៃប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារ ហើយក្រោមឈាយសរី បពិត្រប្រព័ន្ធ
ប្រព័ន្ធដឹងលស្សាប់បន្ទូលនៃប្រព័ន្ធដឹងលស្សាប់ខានក្នុង
បុរីហើយ កំមានសេចក្តីទុក្ខ តួចប្រព័ន្ធគីយ សញ្ញាប់សញ្ញីឱ្យបាន ចិត្តយ ដើម្បី
ដកតែងមានប្រាកដ ព្យាជិតែងមានប្រាកដ មរណា:តែងមានប្រាកដ
ដល់សត្វលោកដែលកែតែហើយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ លំដាប់នោះជន
ប្រព័ន្ធនឹងមេដ្ឋានប្រព័ន្ធដែលតម្លៃជាបុរីដែរ កំពុងរិបស្សីកុមារខានសោយ-
ការដោយ កំពុងរិបស្សីកុមារ បានបេញចាកគេហដ្ឋានទៅប្រុសដោយ
កំពុងពាក្យរបស់ពួកប្រាប្រុណា ដោយការពិតែង ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ
ត្រានោះជន ប្រព័ន្ធនឹងមេដ្ឋានប្រព័ន្ធដែលតម្លៃជាបុរីដែរ កំពុងប្រើប្រាស់
ទៅតិច ធ្វើយ៉ាងណាងូតែប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារខានសោយការសម្រាតិបាន ធ្វើយ៉ាង
ណាងូតែប្រព័ន្ធរិបស្សីកុមារខានបេញចាកគេហដ្ឋានទៅប្រុស ធ្វើយ៉ាងណាង

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយស្ស មហាក្សត្រ

នេមិត្តានំ ពាយុណានំ មិថ្នា អស្ស វចនំ ។ តតិ
សុដំ កិច្ចាប់ វិបស្សី គុមារេ បញ្ជី កាមកុណាបី
សមប្បិតោ សមដីក្នុតោ បរិចារ៉តិ ។

[៣៥] អចលោ កិច្ចាប់ វិបស្សី គុមារេ ពហុណំ
រស្សានំ ពហុណំ រស្សុសតានំ ពហុណំ រស្សុសហស្សានំ
អច្ចូយន សារចិ អមធ្លើសិ យោដេរិ សម្រ សារចិ
កត្តានិ កត្តានិ យាងានិ ឧយ្យារក្និតិ កត្តាម សុក្និតិ
ធនស្សាយាយាតិ ។ ឬវ នេរាតិ ទោ កិច្ចាប់ សារចិ វិ
បស្សិស្ស គុមារស្ស បជិស្សត្រា កត្តានិ កត្តានិ យាងានិ
យោដេត្តា^(១) វិបស្សិស្ស គុមារស្ស បជិរេនិ យុត្តានិ
ទោ នេរ កត្តានិ កត្តានិ យាងានិ យស្សត្រានិ កាលំ
មញ្ញសិតិ ។ អចលោ កិច្ចាប់ វិបស្សី គុមារេ កាំ
យានំ អភិរុបិត្តា កត្តូរិ កត្តូរិ យោដេរិ ឧយ្យារ-
ក្និតិ និយ្យាសិ ។ អច្ចូសា ទោ កិច្ចាប់ វិបស្សី គុ-
មារេ ឧយ្យារក្និតិ និយ្យាផ្លា បុរីសំ កណ្តា បញ្ចិតំ

^(១) ឯ. យោជាប់ត្តា ។

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ឲ្យតែពាក្យរបស់ពួកព្រោះហើយជាបោកទៅជាទាក្យខ្លួន ។ ម្នាលកិត្តិទាំង-
ទ្វាយ មានសេចក្តីជំណាលបាន ភូមិកាលនោះ ព្រះវិបស្សីកុមារឡើង
ផ្លូតសុប់សុល័យ ប្រកបព្រមដោយកាមគុណភាពទាំង ៥ ។

[៣៨] ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ លំដាប់តមក ព្រះវិបស្សីកុមារ លុះ
កន្លឹងឆ្នាំប្រើនរយ ក្រើនពាន់ទៅ ទ្រង់ហោនាយសារចិះមកបាន នៅនាយ
សារចិះដាសំឡាងត្រៃស្តីចិត្ត ចូរជនទីមយានទាំងទ្វាយដែលលូ ។ យើង
នឹងទៅកាន់ខ្សោនដើម្បីមើលនូវទីលូ ។ ៧ ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ នាយ
សារចិះទូលស្ថាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពាក្យបាន បពិត្ត
ព្រះអង្គ ព្រះករុណារិស់ស ហើយក៏ទីមយានទាំងទ្វាយដែលលូ ។ ៧
រួចក្រាបបង្កំទូលដល់ព្រះវិបស្សីកុមារបាន បពិត្តព្រះសម្បតិទេ យាន
ទាំងទ្វាយដែលលូ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គបានទីមស្របហើយ តុខ្សោរនេះ សូម
ទ្រង់ដ្រាបន្ទូរកាលដ៏គ្មាន ។ ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
កុមារឡើងទៅកាន់យានដ៏លូ ។ ហើយស្អែចទៅកាន់ខ្សោន ដោយ
យានទាំងទ្វាយដ៏លូ ។ ៧ ម្នាលកិត្តិទាំងទ្វាយ កាលព្រះវិបស្សីកុមារ
ស្អែចទៅកាន់ខ្សោន ក៏បានទត្រូវបុរសមានសិស់របីនៅ ជាមួកបុស

មហាបទានសុត្រ ទុតិយភាពវរំ បញ្ជីតទស្សនកថា

គាសាយសំ និស្សា សារចិ អាមណ្ឌសិ អយំ បន
 សម្ប សារចិ បុរិសោ តីកាលោ សីសំបិស្ស ន យថា
 អព្វេសំ រត្តាណិបិស្ស ន យថា អព្វេសនិ ។ ឯសោ
 ខោ នៅ បព្វិតោ នាមតិ ។ កី បនេសោ សម្ប
 សារចិ បព្វិតោ នាមតិ ។ ឯសោ ខោ នៅ បព្វិ-
 តោ នាម សង្គ ធម្មចរិយា សង្គ សមចរិយា សង្គ
 កុសលចរិយា^(១) សង្គ ឬព្យូកិរិយា សង្គ អិរិយីសោ
 សង្គ កូតានុកម្មវតិ ។ សង្គ ខោ សោ សម្ប សារ-
 ចិ បព្វិតោ នាម សង្គ^(២) ធម្មចរិយា សង្គ សម-
 ចរិយា សង្គ កុសលចរិយា សង្គ ឬព្យូកិរិយា សង្គ
 អិរិយីសោ សង្គ កូតានុកម្ម^(៣) តេនហិ សម្ប សារចិ
 យន សោ បព្វិតោ តេន រចំ បេសេហិតិ ។

១ និ. ម. កូសលកិរិយា ។ ២ និ. ម. ឯត្តនន ហិ សម្ប សារចិតិ បទត្តុយំ
 ទិស្សិតិ ។ ៣ ម. កូតានុកម្មវតិ ។

មហាបទានស្សិត្រ ភាគវរេនី ២ ពោលអំពីការទេតយើព្យាមកប្បិជ

ស្តីកដណ្តាប់សំព័ត៌កាសារព្រៃ លុះយើព្យាហើយ ទ្រដែលស្ថាយសារចិ
ចា កែនាយសារចិដាសំឡាត្រៅស្តីបិត្ត ឬ៖បុរសនុ៖ធ្វើដូចមេច បានដាក
ក្បាលរបស់គាត់ មិនដូចដាក្បាលពួកដនដទៃ ទាំងសំព័ត៌របស់គាត់ ក៏មិន
ដូចដាសំព័ត៌ពួកដនដទៃដូចខ្លះ ។ នាយសារចិក្រាបបង្កែលចា បពិត្រ
ព្រះសម្បតិចេន បុរសនុ៖ជនឈ្មោះចា អ្នកប្បស ។ កែនាយសារចិដាក
សំឡាត្រៅស្តីបិត្ត ឬ៖បុរសនោ៖ហេតុដូចមេច បានដាមឈ្មោះចា អ្នកប្បស ។
នាយសារចិក្រាបបង្កែលចា បពិត្រព្រះសម្បតិចេន បុរសនុ៖បានដាមឈ្មោះ
ចា អ្នកប្បស ព្រោះប្រព្រឹត្តិធ័រម៉ែយប្រោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តិនូវធ៉ែម៉ែស្តី
ដោយប្រោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តិកុសលដោយប្រោះ ព្រោះធ៉ែអំពើបុណ្យ
ដោយប្រោះ ព្រោះមិនបានបៀតបៀនដោយប្រោះ ព្រោះអនុគ្រោះដល់
សត្វដោយប្រោះ ។ កែនាយសារចិដាសំឡាត្រៅស្តីបិត្ត បុរសនោ៖មឈ្មោះ
ចា អ្នកប្បស ព្រោះប្រព្រឹត្តិធ័រម៉ែយប្រោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តិធ៉ែស្តី
ដោយប្រោះ ព្រោះប្រព្រឹត្តិកុសលដោយប្រោះ ព្រោះធ៉ែអំពើបុណ្យ
ដោយប្រោះ ព្រោះមិនបានបៀតបៀនដោយប្រោះ ព្រោះអនុគ្រោះ
ដល់សត្វដោយប្រោះ ជាការព្រៃលពិត កែនាយសារចិដាសំឡាត្រៅ
ស្តីបិត្ត បើដូចខ្លះ ចូរអ្នកបរបចេញត្រួតដែលអ្នកប្បសនោ៖បិតនៅបុ៖ ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្តា

ឯរៈ នៅតិ ខោ ភិត្យឈ សារិ វិបស្សិស្ស គុមារស្ស
 បដិស្សត្រា យេន សោ បព្វិតោ តេន រចំ យេស៊ិ ។
 អចខោ ភិត្យឈ វិបស្សិ គុមារេ តំ បព្វិតំ ធប-
 តុនរោច ត្រូ បន សម្ប គិតោ សីសំបិ តេ
 ន យថា អញ្ញសំ វត្ថានិបិ តេ ច យថា អញ្ញ-
 ស្សិ ។ អបំ ខោ នៅ បព្វិតោ នាយតិ ។ គិ
 បន ត្រូ សម្ប បព្វិតោ នាយតិ ។ អបំ ខោ
 នៅ បព្វិតោ នាម សាង ធម្មចរិយា សាង
 សមចរិយា សាង គុសលចរិយា សាង ធម្មកិរិយា
 សាង អរិយីសា សាង កុតានុគម្មតិ ។ សាង
 ខោ ត្រូ សម្ប បព្វិតោ នាម សាង^(១) ធម្មចរិយា
 សាង សមចរិយា សាង គុសលចរិយា សាង ធម្ម-
 កិរិយា សាង អរិយីសា សាង កុតានុគម្មតិ ។

១ និ. ធម្មន ហិ សម្ប សារីតិ ទិស្សិ ។

សុគ្គនិងកិច្ចការយោបល់

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ នាយសារចិទ្ទិលស្ថាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ
ដោយពាក្យម៉ា បពិត្រព្រះអណ្ឌ ព្រះករុណាវិសេស ហើយកំបររបញ្ជាញ
ត្រួតឱ្យអ្នកបួនុសនោះ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីកុមារ
ទ្រួតឱ្យមានព្រះបន្ទូលស្ថាប់ព្រះនឹងអ្នកបួនុសនោះម៉ា នៃអ្នកជាសំឡាល់ស្មើបិត្ត
ចុះអ្នកធ្វើដូចប៉ែប៉ែ បានជាក្រុមបស់អ្នកមិនធ្វើបានជាក្រុមដែលមែនដើម្បី ទាំង
សំណើរបស់អ្នក កំមិនធ្វើបានសំណើទៅការដែលដើរដើម្បី ។ អ្នកបួនុសបានយក^៤
ព្រះពារម៉ា បពិត្រព្រះសម្បតិទេ អាព្យាកាតហើយ ដែលហេ
ម៉ា អ្នកបួនុស ។ នៃអ្នកជាសំឡាល់ស្មើបិត្ត ព្រះហេតុដូចប៉ែប៉ែ បានជាក្រុមបួនុស ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ អាព្យាកាតហើយនិងបាន
ជាក្រុមបួនុស ។ បពិត្រព្រះសម្បតិទេ អាព្យាកាតហើយនិងបាន
ជាក្រុមបួនុស ។ ព្រះប្រព្រឹត្តិជម៌ ដោយប្រព័ន្ធប្រះប្រព្រឹត្តិ
ជម៌ដីស្មើ ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះប្រព្រឹត្តិកុសល ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះធ្វើ
សំពើបុណ្យ ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះមិនបានយកពេលយក ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះ
អនុគ្រោះដល់សត្វ ដោយប្រព័ន្ធ ។ ព្រះវិបស្សីកុមារមានព្រះរាជីន្ទារម៉ា
នៃអ្នកជាសំឡាល់ស្មើបិត្ត អ្នកបួនុស អាព្យាកាតហើយ ព្រះប្រព្រឹត្តិជម៌ ដោយ
ប្រព័ន្ធ ព្រះប្រព្រឹត្តិជម៌ដីស្មើ ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះប្រព្រឹត្តិកុសល
ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះធ្វើសំពើបុណ្យ ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះមិនបានយកពេលយក
ដោយប្រព័ន្ធ ព្រះអនុគ្រោះដល់សត្វដោយប្រព័ន្ធ ជាការលើណាស់ ។

មហាបទនសុត្រ ទុតិយភាងកវា វិបស្សិស្ស បញ្ជា

អជេខា	កិច្ចការ	វិបស្សិ	គុមារេ	សារចិ	អាមណ្ឌលិ
តែនហិ	សម្បូរ	សារចិ	រចំ	អាងាយ	តតោរ
បញ្ហានិយ្យាបិ	អយំ	បន	តដោរ	កោសមស្តី	ឱយការព្យា
កាសាយានិ	វត្ថានិ	អង្វាលេត្រា	អការស្តា	អនការិយំ	
បញ្ចិត្តិស្សមិតិ	។	ធនិ	ដោតិ	ខោ	កិច្ចការ ^(១)
វិបស្សិស្ស	គុមារស្ស	បដិស្សិត្រា	រចំ	អាងាយ	តតោរ
អន្តូបុរី	បញ្ហានិយ្យាសិ	។	វិបស្សិ	បន	គុមារេ
កោសមស្តី	ឱយការព្យា	កាសាយានិ	វត្ថានិ	អង្វាលេត្រា	
អការស្តា	អនការិយំ	បញ្ចិត្តិ	។	អស់រាលិ	ខោ
ពន្លឹមតិយា	កដ្ឋានិយា	មហាងនកាយេ	ចតុកសិ-		
តិចាងសហស្សានិ	វិបស្សិ	តិរ	គុមារេ	កោសមស្តី	
ឱយការព្យា	កាសាយានិ	វត្ថានិ	អង្វាលេត្រា	អការស្តា	
អនការិយំ	បញ្ចិត្តិតោតិ	។	សុត្រាង	នេសំ	ធនិយការសិ

១ និ. កិច្ចការ ន ទិស្សិតិ ។

មហាបទានសូត្រ ភាណភារេនី ២ ការឡើងព្យោះផ្លូវនៃព្យោះវិបស្សីកុមារ
 ម្នាលកិកុទាំងខ្សោយ លំដាប់នោះជន ព្រះវិបស្សីកុមារ ឡើងមានព្រះរាជ-
 និត្តានឹងនាយសារបីចា នៅនាយសារបី ជាសំខ្សោញ្ញែស្ទើបិត្ត ហើយដ្ឋាន
 ឬឯុទ្ធនាំយករបចេញ អំពើទីនេះគ្រប់ទៅខាងក្បែងបុរីញ្ញុបុរី បំណែកអញ្ញ
 នឹងកោសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្កា ស្ម័កដណ្តាប់សំព័ត៌កាសាយ៖ទាំងខ្សោយ
 លេះគេហដ្ឋានបួសក្បួនទីនេះជន ។ ម្នាលកិកុទាំងខ្សោយ នាយសារបីទឹកល
 ស្ថាប់ព្រះបន្ទូលនៃព្រះវិបស្សីកុមារ ដោយពោកម្រោង បពិត្រព្រះអង្គ ព្រះ
 ករុណារិសស ហើយកំនាំយករបចេញអំពើទីនោះ គ្រប់ទៅខាងក្បែងបុរី
 វិញ ។ ព្រះវិបស្សីកុមារ ឡើងជាក់ព្រះកេសានិងព្រះមស្ស ឡើងកាសារ-
 ព្រៃទាំងខ្សោយ លេះគេហដ្ឋានឡើងព្រះផ្លូវសក្បួនទីនេះជន ។ ម្នាលកិកុទាំងខ្សោយ ឯណុកមហាជនក្បួនទួនមតិរាជធានី ប្រមាណ ៤ ពាន់
 នាក់ បានពួកជីវិះចា ព្រះវិបស្សីកុមារ ឡើងជាក់ព្រះកេសានិងព្រះមស្ស
 ឡើងកាសារព្រៃទាំងខ្សោយ លេះគេហដ្ឋានឡើងព្រះផ្លូវហើយ ។ លុំ
 ពួកមហាជនទាំងនេះបានពួកជីវិះហើយ កំណានសេចក្តីត្រីវិនិយោគ ហើយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្តា

ន ហិ នូន សោ ខ្លែកា ចម្បវិនយោ ន សា ខ្លែកា	
បញ្ជាន យត្ត រិបស្សី គុមារេ កេសមស្សា ខ្លាប់	
កាសាយានិ វត្ថានិ អង្វាណ់ អភាពស្សា អភាពស្សា អនការិយំ	
បញ្ចិតោ រិបស្សី ហិ ^(១) នាម គុមារេ កេសមស្សា	
ខ្លាប់ កាសាយានិ វត្ថានិ អង្វាណ់ អភាពស្សា អភាពស្សា	
អនការិយំ បញ្ចិស្សិតិ គិមជី បន ន ^(២) មយនិ ។	
អចលោ កិត្យាប់ មហាផនកាយ ^(៣) ចតុកសិតិជាងារ-	
សហស្សនិ កេសមស្សា ខ្លាប់ កាសាយានិ	
វត្ថានិ អង្វាណ់ រិបស្សី ពោធិសត្តា អភាពស្សា អន-	
ការិយំ បញ្ចិតំ អណុបញ្ចិសុ ។ តាយ សុំ កិត្យាប់	
បិសាយ បរិុតោ រិបស្សី ពោធិសត្តា តាមនិកមជ-	
នបនកដនានិសុ ចានិកា ចរតិ ។ អចលោ កិត្យាប់	
រិបស្សីស្ស ពោធិសត្តស្ស រហោតតស្ស បដិសល្វិនស្ស	

១ ន. ប. ។ ២ ម. ន សទ្ង ន ទិស្សិតិ ។ ៣ ន. សោ កិត្យាប់ មហាផនកាយោ ។
ម. មហាផនកាយោ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ព្រះវិបស្សីកុមារ ព្រះជាក់ព្រះកេសានិធីព្រះមស្ស ព្រះកាសារព្រៃទាំង-
ខ្សោយ លំគេហដ្ឋានទៅព្រះព្រះផ្លូស ចំពោះជម្លវិនីយនិធីបញ្ហាណក
ជម្លវិនីយនិធីបញ្ហាណៈ មិនបែកទាបឡើយ អម្ពាលព្រះវិបស្សីកុមារ
ម្នបព្រះជាក់ព្រះកេសា និធីព្រះមស្ស ព្រះកាសារព្រៃទាំងខ្សោយ
លំគេហដ្ឋានព្រះព្រះផ្លូសទៅហើយ ចុះយើដកណែន្ទា ម្នបក់មិនបួស ។
ម្នាលកិភុទាំងខ្សោយ លំដាប់នោះ ពញកមបាងដនទាំង ៥ ហ្វីន ២ ពាន់នាក់
ក់កោរសក់ ពុកមាត់ ពុកចង្វា ស្មូកដណ្តប់សំព័ត៌កាសាយ៖ទាំងខ្សោយ
ហើយប្រួសតាមព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ដែលបេញចាកព្រះរាជនិភ័យនៃព្រះ
ព្រះផ្លូសកូដ្ឋានកាលនោះនេះ ។ ម្នាលកិភុទាំងខ្សោយ មានសេចក្តីជំណាល
បា ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ មានពួកបរិសទ្យទាំងនោះ ហើយបានសេចក្តីជំណាល
កាន់បានកូដ្ឋានស្រុកនិតមដនបទរាជធានីទាំងខ្សោយ ។ ម្នាលកិភុទាំងខ្សោយ
លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ទៅគឺកូដ្ឋានទិស្សាត់ព្រះពួនសម្រំនោះ

មហាបទានសុត្រ ទុតិយភាពវារំ វិបស្សិស្ស បរិតកោ

ឯាំ	ចេតសោ	បរិតត្វោ	ឧណទានី	ន	ទោ	បនេត់			
បត្រូបំ	យោហាំ	អាគិត្យា	វិហាកមិ	យទ្ទាបាំ					
ធម៌	កណ្តាលា	រួបគាថ្វា	វិហារយ្យិ	។	អចទោ				
កិត្យាប់	វិបស្សី	ពោធិសត្វា	អបរេន	សមយេន					
ធម៌	កណ្តាលា	រួបគាថ្វា	វិហាសិ	។	អញ្ញប់				
តានី	ចតុរាសីតិបញ្ចីតសហស្សានី		អតមំសុ	។					
អញ្ញន	វិបស្សី	ពោធិសត្វា	។	អចទោ	កិត្យាប់				
វិបស្សិស្ស	ពោធិសត្វស្ស	វាសុបកតស្ស	រហោតតស្ស						
បដិសល្បែនស្ស	ឯាំ	ចេតសោ	បរិតត្វោ	ឧណទានី					
គិច្ចំ	រតាយំ	លោកោ	អាបខ្វា	ជាយតិ	ច	ដីយតិ			
ច	មិយតិ	ច	ចរតិ	ច	ឧបបង្វតិ	ច	អច	ច	បនិមស្ស
ឯក្រឹស្ស	និស្សរណាំ	នប្បជាងាតិ	ជកមរណាស្ស	គិ-					
ឯស្ស ^(១)	នាម	តមស្ស	ឯក្រឹស្ស	និស្សរណាំ	បញ្ញ-				
ិស្សតិ	ជកមរណាស្សតិ	។							

មហាបទានសូត្រ ភាណវារេ:ទី ២ ព្រះតម្លៃបស់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ

ក៏មានសេចក្តីត្រីវិនិយោគ ក្នុងព្រះទ័ែយដូចជា អាត្រាមញ្ញនៃលនោប្រុក
 ប្របល់នេះ ជាការមិនសមគូរឡើយ គួរតែអាត្រាមញ្ញ បេញចាកត្បកទៅ
 នៅតែម្នាក់ជន ។ ម្នាលកិក្ខុទាំងឡាយ លុះសម័យជាហានក្រាយមក
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បេញចាកត្បក ទៅគឺតែម្នាយព្រះអង្គ ។ ជាងក
 បញ្ចិតទាំង ៨ ប្រឹន ២ ពាន់រូបនោះ ក៏បានទោនោយឡើកដើរ ។
 ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ក៏បេញទោនោយឡើកដើរ ។ ម្នាលកិក្ខុ
 ទាំងឡាយ គ្រាន់ជន ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ បូលទោគន័ំសម្រេចនៅក្នុងទី
 ស្តាត់ មានសេចក្តីត្រីវិនិយោគ ក្នុងព្រះទ័ែយយ៉ាងនេះបាន និសត្វលោកនេះ ដល់
 នូវសេចក្តីលំបាកណាស់តើ រម៉ឺនកេត់ហើយចាស់ ។ ហើយស្តាប់ ។ ហើយ
 ចុរៈ ។ ហើយកេត់ឡើងឡើត បុន្តែមិនដឹងច្បាស់នូវជម័ជាគ្រឹះរលាស់
 ខ្លួនបេញចាកទុក្ខនេះឡើយ បើមិនដឹងច្បាស់នូវជម័ជាគ្រឹះរលាស់បេញ
 ចាកទុក្ខ គឺជានិធមរណៈនេះហើយ កាលណាមឡើយនឹងដើរការរលាស់
 បេញចាកទុក្ខ គឺជានិធមរណៈឡើងចាកដើរបាន ។

សុត្តនបិដក់ ទីយនិកាយសុស មហារគ្គា

[៣៥]	អចលោ	កិត្យាបេរ	វិបស្សិស្ស	ពោធិសត្វស្ស
ធនធានបេរសិ	គិម្ធិ	នូ	លោ	សតិ
កិចចិបច្ចុយា	ជកមរណ្ឌិ	។	អចលោ	កិត្យាបេរ
ពោធិសត្វស្ស	យោនិសោមនសិកាក		អលុ	បញ្ញាយ
អភិសមយោ	ជាតិយា	លោ	សតិ	បេរតិ
ជាតិប្បច្ចុយា	ជកមរណ្ឌិ	។	អចលោ	កិត្យាបេរ
ពោធិសត្វស្ស	ធនធានបេរសិ	គិម្ធិ	នូ	លោ
បេរតិ	កិចចិបច្ចុយា	ជាតិតិ	។	អចលោ
ពោធិសត្វស្ស	យោនិសោមនសិកាក		អលុ	បញ្ញាយ
អភិសមយោ	ករ	លោ	សតិ	បេរតិ
ករប្បច្ចុយា			ជាតិ	ករប្បច្ចុយា
ជាតិតិ	។	អចលោ	កិត្យាបេរ	ពោធិសត្វស្ស
ធនធានបេរសិ	គិម្ធិ	នូ	លោ	សតិ
កិចចិបច្ចុយា	ករបេរតិ	។	អចលោ	កិត្យាបេរ
ពោធិសត្វស្ស	យោនិសោមនសិកាក		អលុ	បញ្ញាយ
អភិសមយោ	ឧចាង	លោ	សតិ	ករបេរតិ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

[៣៩] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ គ្រាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ
 មានសេចក្តីត្រីវិរៈដូចប៉ះបាន កាលធម្មជាតិអ្នក្រោមនានឡើង ទីបមានដក
 និធីមរណៈ ដកនិធីមរណៈកៅតមាន ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ
 មានសេចក្តីត្រីវិរៈដូចប៉ះបាន ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ
 លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ កៅតិផ្ទើខ្ពស់ព្រោះទៀតដោយព្រោះ
 យោបល់ កំប្រឈរឲ្យដោយព្រោះប្រាក្សាបាន កាលបីជាតិមានហើយ
 ទីបមានដកនិធីមរណៈ ដកនិធីមរណៈកៅតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ចូល ។
 ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លំជាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តី
 ត្រីវិរៈដូចប៉ះទៀតបាន កាលធម្មជាតិអ្នក្រោមនានហើយ ទីបកៅតិជាតិ
 កៅតិមាន ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សី-
 ពោធិសត្វ ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ កំប្រឈរឲ្យដោយព្រោះ
 យោបល់ដោយព្រោះប្រាក្សាបាន កាលកៅតមាន ជាតិកៅតិមាន ព្រោះ
 កៅតិជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លំជាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ-
 សត្វ មានសេចក្តីត្រីវិរៈដូចប៉ះបាន កាលធម្មជាតិអ្នក្រោមនានហើយ កៅតិទីបកៅតិ
 មាន កៅតិកៅតិមាន ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លុះព្រោះ
 វិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះអ្នជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ កំប្រឈរឲ្យដោយព្រោះ
 យោបល់ដោយព្រោះប្រាក្សាបាន កាលឧបាទានកៅតិមាន ។ កៅតិកៅតិមាន

មហាបទានសុត្រី ទុកិយភាពរាំ សមុទ្ធយវរប្បច្ចេផ្តុណា

ឧចាងនប្បច្ចេយា កែវិតិ ។ អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស ធម៌យោសិ គិត្តិ ឬ លោ សតិ
 ឧចាងនំ យោតិ គិបច្ចេយា ឧចាងនតិ ។ អចលោ
 កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិ-
 គាក អហុ បញ្ញាយ អកិសមយោ តណ្ហាយ លោ
 សតិ ឧចាងនំ យោតិ តណ្ហាបច្ចេយា ឧចាងនតិ ។
 អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធម៌យោសិ
 គិត្តិ ឬ លោ សតិ តណ្ហា យោតិ គិបច្ចេយា តណ្ហា-
 តិ ។ អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស
 យោនិសោមនសិគាក អហុ បញ្ញាយ អកិសមយោ
 ង់នាយ លោ សតិ តណ្ហា យោតិ ង់នាបច្ចេយា
 តណ្ហាតិ ។ អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស
 ធម៌យោសិ គិត្តិ ឬ លោ សតិ ង់នា យោតិ
 គិបច្ចេយា ង់នាតិ ។ អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិគាក អហុ បញ្ញាយ
 អកិសមយោ ដស្ស លោ សតិ ង់នា យោតិ

មហាបទានស្សំព្រះ ភាសាហេរោះទី ២ ការឡើងពិចារណាសមុទ្ធយករោះ

កពកើតមាន ព្រោះឧបាទានជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីវិស្សែរដៃដែលបាន កាលដុម្បីជាតិមានហ្ម
ទីបុគ្គាទានកើតមាន ឧបាទានកើតមាន ព្រោះអីជាបច្ចូល ។ ម្នាល
កិត្តុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ឡើងផ្តើមឱ្យកិត្តុទាំងឡើយ
ព្រះយោបល់ កំឡើងឈ្មោះយល់ដោយព្រះប្រាប្រុមា កាលតណ្ឌាកើត
មាន ឧបាទានទីបកើតមាន ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ឌាដាបច្ចូល ។
ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វមានសេចក្តីត្រីវិស្សែរ
ដៃដែលបាន កាលដុម្បីជាតិមានហ្ម តណ្ឌាបើកើតមាន តណ្ឌាកើតមាន
ព្រោះអីជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វឡើង
ផ្តើមឱ្យកិត្តុទាំងឡើយ ដោយព្រះយោបល់ កំណើងឈ្មោះយល់ដោយព្រះប្រាប្រុមា
កាលនៅនោះកើតមាន តណ្ឌាបើកើតមាន តណ្ឌាកើតមាន ព្រោះ
នៅនោះជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សី-
ពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីវិស្សែរដៃដែលបាន កាលដុម្បីជាតិមានហ្ម នៅនោះបើកើត
កើតមាន នៅនោះកើតមាន ព្រោះអីជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ
លុះព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ឡើងផ្តើមឱ្យកិត្តុទាំងឡើយ ដោយព្រះយោបល់ កំ
ឡើងឈ្មោះយល់ដោយព្រះប្រាប្រុមា កាលដុស្សីកើតមាន នៅនោះបើកើត

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

ដស្បួប្បច្ចយា ហេណ្ឌាតិ ។ អចខោ កិត្យាបេ វិបស្បិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស ធម៌លេរាសិ គិត្តិ នូ ខោ សតិ
 ដស្បួរ ហេរាតិ គិបច្ចយា ដស្បួរតិ ។ អចខោ
 កិត្យាបេ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស យេជិសោមនសិ-
 កាក អរុ បញ្ញាយ អភិសមយោ សុណ្ឌាយតនេ ខោ
 សតិ ដស្បួរ ហេរាតិ សុណ្ឌាយតនប្បច្ចយា ដស្បួរតិ ។
 អចខោ កិត្យាបេ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធម៌-
 លេរាសិ គិត្តិ នូ ខោ សតិ សុណ្ឌាយតនំ ហេរាតិ គិ-
 បច្ចយា សុណ្ឌាយតននូ ។ អចខោ កិត្យាបេ វិបស្បិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស យេជិសោមនសិកាក អរុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ នាមរុបេ ខោ សតិ សុណ្ឌាយតនំ ហេ-
 រាតិ នាមរុបប្បច្ចយា សុណ្ឌាយតននូ ។ អចខោ កិត្យាបេ
 វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធម៌លេរាសិ គិត្តិ នូ ខោ
 សតិ នាមរុបំ ហេរាតិ គិបច្ចយា នាមរុបនូ ។ អចខោ
 កិត្យាបេ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស យេជិសោមនសិកា-
 ក អរុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វិញ្ញាគោ ខោ សតិ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

កៅតិតមាន នៅនាកៅតិតមាន ព្រោះដស្សែជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពេជិសត្វ មានសេចក្តីត្រីវិរៈដួងផ្ទះបា កាលជម្ល-
ជាតិមានហ្ម ដស្សែទីបកៅតិតមាន ដស្សែកៅតិតមាន ព្រោះអីជាបច្ចូល ។
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពេជិសត្វ ទ្រដៃធ្វើទុកកុងព្រះទីយ
ដោយព្រះយោបល់ កំទ្រដៃលើឃយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញបា កាលសឡារ-
យតន់កៅតិតមាន ដស្សែទីបកៅតិតមាន ដស្សែកៅតិតមាន ព្រោះសឡាយតន់
ជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពេជិសត្វមាន
សេចក្តីត្រីវិរៈដួងផ្ទះបា កាលជម្លជាតិមានហ្ម សឡាយតន់ទីបកៅតិតមាន
សឡាយតន់កៅតិតមាន ព្រោះអីជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លុះព្រះ
វិបស្សីពេជិសត្វទ្រដៃធ្វើទុកកុងព្រះទីយ ដោយព្រះយោបល់ កំទ្រដៃលើឃ
យល់ដោយព្រះប្រាជ្ញបា កាលនាមរូបកៅតិតមាន សឡាយតន់ទីបកៅតិត
មាន សឡាយតន់កៅតិតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ចូល ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីពេជិសត្វមានសេចក្តីត្រីវិរៈដួងផ្ទះបា កាលជម្ល
ជាតិមានហ្ម នាមរូបទីបកៅតិតមាន នាមរូបកៅតិតមាន ព្រោះអីជាបច្ចូល ។
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីពេជិសត្វទ្រដៃធ្វើទុកកុងព្រះទីយដោយព្រះ
យោបល់ កំទ្រដៃលើឃយល់ដោយព្រះប្រាជ្ញបា កាលវិញ្ញាណកៅតិតមាន

មហាបទានសុត្រ ទុកិយភាពវាំ សមុទយវារប្បច្ចេក្ខណា

នាមរបាំ	យោតិ	វិញ្ញាណាយប្បច្ចេយា	នាមរបនី	។	អចលោ
កិត្យារេ	វិបស្សិស្ស	ពោធិសត្វស្ស	ធនធោយោសិ		គិត្យិ
ឯ	ឡោ	សតិ	វិញ្ញាណា	យោតិ	គិបច្ចេយា
ឯ	ឡោ	សតិ	វិញ្ញាណា	គិបច្ចេយា	វិញ្ញ-
ឯ	ឡោ	សតិ	វិញ្ញាណា	គិត្យារេ	វិបស្សិស្ស
យោនិសោមនសិកាក	អហុ	បញ្ញាយ	អកិសមយោ		
នាមរបេ	ឡោ	សតិ	វិញ្ញាណា	យោតិ	នាមរបប្បច្ចេយា
វិញ្ញាណានី	។	អចលោ	កិត្យារេ	វិបស្សិស្ស	ពោធិសត្វស្ស
ធនធោយោសិ	បច្ចុបានតិតិ	ឡោ	ឥណា	វិញ្ញាណា	នាម-
រួម្រក្តា	នាបាំ	កដ្ឋតិ	ធនតាលា	ជាយេច	រួម្រក្តា
មិយេច	រ	ចេច	រ	ធនយេច	រ
រួម្រក្តា	វិញ្ញាណា	វិញ្ញាណាយប្បច្ចេយា	នាមរបាំ	នាម-	
រួម្របប្បច្ចេយា	សុខ្សាយតាំ	សុខ្សាយតុលប្បច្ចេយា	ធនសេ្ត្រ		

មហាបទានសូត្រ ភាសាករេវេទិន ការប្រជុំពិចារណាសមុទ្ធយករោះ

នាមរូបទីបកើតមាន នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណាគារបច្ចុះយ ។ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រោះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីវិស័យ និង
 កាលជម្លាតមីមានហូ វិញ្ញាណាពីបកើតមាន វិញ្ញាណាកើតមាន ព្រោះ
 អូដាបច្ចុះយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លូវព្រោះវិបស្សីពោធិសត្វប្រជុំដើ
 ទុកកិត្តិធម្មោះយដោយព្រោះយោបល់ ក្នុងព្រោះទេស្សីយល់ដោយព្រោះប្រាង
 បានកាលនាមរូបកើតមាន វិញ្ញាណាពីបកើតមាន វិញ្ញាណាកើតមាន
 ព្រោះនាមរូបជាបច្ចុះយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រោះ
 វិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីវិស័យ និងគេងត្រួរប៉ែនោះ ត្រួរប៉ែន
 ប្រុងប្រែង មិនមែនប្រុសាទានយអំពីនាមរូបទីយ ដោយហេតុមាន
 ប្រមាណបុរិណ៍ៗ បានជាសត្វកើតហើយចាស់ ។ ហើយស្វាប់ ។ ហើយ
 ចុរៈ ។ ហើយកើតឡើងឡើត វិញ្ញាណាកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ចុះយ
 នាមរូបកើតមាន ព្រោះវិញ្ញាណាគារបច្ចុះយ សឡាយតន់កើតមាន ព្រោះ
 នាមរូបជាបច្ចុះយ ផស្សីកើតមាន ព្រោះសឡាយតន់ជាបច្ចុះយ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

ធម្មប្បច្ចយា រេនា រេនាបច្ចយា តណ្ឌា តណ្ឌា-
 បច្ចយា ឧចាន់ ឧចានប្បច្ចយា កេ ករប្បច្ចយា
 ធាតិ ធាតិប្បច្ចយា ធភាមរណា សោគរិនេដុក្តាជោ-
 មនស្បុជាយសា សម្រនិ ធរមេតស្ស គោរលស្ស
 ឌុក្តាគ្តួស្ស សមុទយោ យោតិ ។ សមុទយោ សមុ-
 ទយោតិ ខោ កិត្តិវ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស ឃុព្វ
 អនុស្សតែសុ ធម្មសុ ចក្ខុ ឧណចាតិ ព្រាណា ឧណចាតិ
 បញ្ញា ឧណចាតិ វិជ្ជា ឧណចាតិ អារោកោ ឧណចាតិ ។
 [៤០] អចខោ កិត្តិវ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស
 ធផលយោសិ គិត្តិ នូ ខោ អសតិ ធភាមរណា ន យោតិ
 គិស្ស និរោ ធភាមរណាធោេតិ ។ អចខោ កិត្តិវ
 វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិការ អហុ
 បញ្ញាយ អកិសមយោ ធាតិយោ ខោ អសតិ ធភាម-
 រណា ន យោតិ ធាតិនិរោ ធភាមរណាធោេតិ ។
 អចខោ កិត្តិវ វិបស្បិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធផល-

សុត្តនិចិត្ត ទីយនិកាយ មហានិត្ត

អនុញ្ញារកើតមាន ព្រោះដស្សែជាបច្ចូល តណ្ហាកើតមាន ព្រោះអនុញ្ញារ
បច្ចូល ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហារាជាបច្ចូល កតកើតមានព្រោះឧបាទា
ទានរាជាបច្ចូល ជាតិកើតមាន ព្រោះកតជាបច្ចូល ដភនិជ្ជមរណៈកើតមាន
ព្រោះជាតិជាបច្ចូល សេក់ បរិទេវេះ (សេចក្តីខ្សែកខ្សោល) ទុក្ខ ទោមនស្ស
និជ្ជឧបាយាសេះ (ទីនឹងកុងបិត្ត) កំកើតមានព្រម ការកើតឡើងនៃកុងទុក្ខ
ទាំងអស់នេះ នៅមួយមានដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ
ចក្ខុ ព្រោះ បញ្ញា វិធាន ពន្លឹះ កុងដម្ដែនឡាយដែលមិនធ្លាប់ពុ កុងកាល
មុន កើតឡើងដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វបា កើតឡើង កើតឡើងប្រា ។

[៤០] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ គ្រានោះជន ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ
មានសេចក្តីត្រីវិនិច្ឆ័យ កាលដម្ចាត់អ្និមិនមានប្រា ឡើបដភនិជ្ជមរណៈ
មិនមាន ដភនិជ្ជមរណៈរលត់ទៅ ព្រោះរលត់ដម្ចាត់អ្និ ។ ម្នាលកិត្តុ
ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីជំនោយព្រះប្រជាបា កាល
ជាតិមិនមាន ដភនិជ្ជមរណៈកំមិនមាន ការរលត់ទៅនៃដភនិជ្ជមរណៈ
ព្រោះរលត់ជាតិដូចខ្លះ កំកើតមានឡើងដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះ
ឡើងតិចរណាដោយព្រះយោបល់ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ គ្រានោះ
ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ មានសេចក្តីត្រីវិនិច្ឆ័យ កាលដម្ចាត់អ្និមិន

មហាបទានសុត្រូ ទុកិយភាពភាគា និងធរបូច្ចេក្ខណ៍

ហេកសិ គិត្យិ នូ ម៉ោ អសតិ ជាតិ ន ហេកតិ គិស្ស
 និងេ ជាតិនិងេ ។ អចម៉ោ កិត្យូរ វិបស្សិស្ស
 ពេដិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកាក អបុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ ករ ម៉ោ អសតិ ជាតិ ន ហេកតិ កវិ-
 េ ជាតិនិងេ ។ អចម៉ោ កិត្យូរ វិបស្សិស្ស
 ពេដិសត្វស្ស ធនុហេកសិ គិត្យិ នូ ម៉ោ អសតិ ករេ
 ន ហេកតិ គិស្ស និងេ កវិងេ ។ អចម៉ោ
 កិត្យូរ វិបស្សិស្ស ពេដិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកា-
 ក អបុ បញ្ញាយ អភិសមយោ ឧចាងនេ ម៉ោ អសតិ
 ករេ ន ហេកតិ ឧចាងនិងេ កវិងេ ។
 អចម៉ោ កិត្យូរ វិបស្សិស្ស ពេដិសត្វស្ស ធនុហេកសិ
 គិត្យិ នូ ម៉ោ អសតិ ឧចាងនេ ន ហេកតិ គិស្ស
 និងេ ឧចាងនិងេ ។ អចម៉ោ កិត្យូរ
 វិបស្សិស្ស ពេដិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកាក អបុ
 បញ្ញាយ អភិសមយោ តល្បាយ ម៉ោ អសតិ ឧច-
 ាងនេ ន ហេកតិ តល្បាយនិងេ ឧចាងនិងេ
 តិ ។ អចម៉ោ កិត្យូរ វិបស្សិស្ស ពេដិសត្វស្ស

មហាបទានសូត្រ ភាគភារេទិ ២ ការឡើងពិចារណានិយាយភារេទិ

មានប្រើ គីរិយាតិមិនមាន ការលត់ឡើនជាតិ ព្រោះរលត់ដម្លាចាតសី ។
 ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីនដោយព្រោះប្រាក្តាបា
 កាលបីកំពុងមិនមាន ជាតិកំមិនមាន ការលត់ឡើនជាតិ ព្រោះរលត់
 កំពុងផ្ទះ កំពុងមានឡើង ដល់ព្រោះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះឡើងពិចារ-
 ណាដោយព្រោះយោបល់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ត្រានោះ ព្រោះវិបស្សី-
 ពោធិ៍សត្វ មានសេចក្តីត្រី៖ វិចិត្រឱ្យបាន កាលដម្លាចាតសីមិនមានប្រើ គីរិយាត
 មិនមាន ការលត់ឡើនកំពុង ព្រោះរលត់ដម្លាចាតសី ។ ម្នាលកិត្តិទាំង-
 ខ្សោយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីនដោយព្រោះប្រាក្តាបា កាលឧបាទាន
 มិនមាន កំពុងមិនមាន ការលត់ឡើនកំពុង ព្រោះរលត់ឧបាទានផ្ទះ ប្រើ
 កំពុងមានឡើង ដល់ព្រោះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះឡើងពិចារណាដោយ
 ព្រោះយោបល់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ត្រានោះ ព្រោះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ មាន
 សេចក្តីត្រី៖ វិចិត្រឱ្យបាន កាលដម្លាចាតសីមិនមានប្រើ គីរិយាតានមិនមាន
 ការលត់ឡើនឧបាទាន ព្រោះរលត់ដម្លាចាតសី ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ
 លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីនដោយព្រោះប្រាក្តាបា កាលតណ្ហាមិនមាន
 ឧបាទានកំមិនមាន ការលត់ឡើនឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហាផ្ទៃ ប្រើ
 កំពុងមានឡើង ដល់ព្រោះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះឡើងពិចារណាដោយ
 ព្រោះយោបល់ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ត្រានោះ ព្រោះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ

សុត្តនបិដក់ ទីយនិកាយស្ស មហារគ្គា

ធនធានបេសិ កិច្ចិ ឬ ខោ អសតិ តណ្ហាល ន យកតិ
 កិស្ស និពោ តណ្ហានិពោជាតិ ។ អចខោ កិត្យាបេ
 រិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកាក អ-
 ហុ បញ្ញាយ អភិសមយោ វេណាយ ខោ អសតិ
 តណ្ហាល ន យកតិ វេណានិពោ តណ្ហានិពោជាតិ ។
 អចខោ កិត្យាបេ រិបស្សិស្ស ពោធិសត្វសុស ធនធានបេ-
 សិ កិច្ចិ ឬ ខោ អសតិ វេណាល ន យកតិ កិស្ស
 និពោ វេណានិពោជាតិ ។ អចខោ កិត្យាបេ រិបស្សិ-
 ស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកាក អហុ បញ្ញា-
 យ អភិសមយោ ផលូ ខោ អសតិ វេណាល ន
 យកតិ ផលូនិពោ វេណានិពោជាតិ ។ អចខោ
 កិត្យាបេ រិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធនធានបេសិ កិច្ចិ
 ឬ ខោ អសតិ ផលូ ន យកតិ កិស្ស និពោ
 ផលូនិពោជាតិ ។ អចខោ កិត្យាបេ រិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិកាក អហុ បញ្ញាយ
 អភិសមយោ សទ្ធាយតន ខោ អសតិ ផលូ
 ន យកតិ សទ្ធាយតននិពោ ផលូនិពោជាតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

មានសេចក្តីព្រឹះវិះដូចខ្លះថា កាលធុម្ភជាតិអីមិនមានប្រើ
មាន ការលត់ឡានតណ្ហា ព្រោះរលត់ធុម្ភជាតិ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំង-
ឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីជំន៉ែយព្រះប្រាប្រាបា កាលនៅ
មិនមាន តណ្ហាក់មិនមាន ការលត់ឡានតណ្ហា ព្រោះរលត់នៅដូចខ្លះ
កំកើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះគ្រួងៗពិចារណាដោយ
ព្រះយោបល់ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ
មានសេចក្តីព្រឹះវិះដូចខ្លះ កាលធុម្ភជាតិអីមិនមានប្រើ ទីបន់នាមិនមាន
ការលត់ឡាននៅបន្ទាន់ ព្រោះរលត់ធុម្ភជាតិ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីជំន៉ែយព្រះប្រាប្រាបា កាលផស្សែមិនមាន
នៅបន្ទាន់មិនមាន ការលត់ឡាននៅបន្ទាន់ ព្រោះរលត់ផស្សែមិនមានប្រើប្រាប់ កំកើត
ឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះគ្រួងៗពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ឬ
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះជន ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ មានសេចក្តីព្រឹះវិះ
ដូចខ្លះថា កាលធុម្ភជាតិអីមិនមានប្រើ ទីបន់ផស្សែមិនមាន ការលត់ឡាន
ផស្សែមិនមាន ព្រោះរលត់ធុម្ភជាតិ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តី
ត្រាស់ដីជំន៉ែយព្រះប្រាប្រាបា កាលសង្គាយតន់មិនមាន ផស្សែមិនមាន
មាន ការលត់ឡានផស្សែមិនមាន ព្រោះរលត់សង្គាយតន់ដូចខ្លះ កំកើតឡើង
ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះគ្រួងៗពិចារណា ដោយព្រះយោបល់ ឬ

មហាបទានសុត្រី ទុកិយភាពរារាំ និងរបៀបច្បាស់ដៃខ្លួន

អចលោ កិត្យាបេ វិបស្តិស្ស ពោធិសត្វស្ស ធម៌បោះសិនិ
 គិត្យិ ឬ ខោ អសតិ សង្កាយតនំ ន បោះតិ គិស្ស
 និងោ សង្កាយតននិងោតិ ។ អចលោ កិត្យាបេ
 វិបស្តិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោមនសិការ អបុ
 បញ្ញាយ អកិសមយោ នាមរូបេ ខោ អសតិ ស-
 ង្កាយតនំ ន បោះតិ នាមរូបនិងោតិ សង្កាយត-
 ននិងោតិ ។ អចលោ កិត្យាបេ វិបស្តិស្ស ពោធិ-
 សត្វស្ស ធម៌បោះសិនិ គិត្យិ ឬ ខោ អសតិ នាមរូបំ
 ន បោះតិ គិស្ស និងោ នាមរូបនិងោតិ ។
 អចលោ កិត្យាបេ វិបស្តិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិ-
 សោមនសិការ អបុ បញ្ញាយ អកិសមយោ វិញ្ញ-
 ណោ ខោ អសតិ នាមរូបំ ន បោះតិ វិញ្ញណានិងោតិ
 នាមរូបនិងោតិ ។ អចលោ កិត្យាបេ វិបស្តិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស ធម៌បោះសិនិ គិត្យិ ឬ ខោ អសតិ
 វិញ្ញណាំ ន បោះតិ គិស្ស និងោ វិញ្ញណានិងោតិ ។

មហាបទានស្តីត្រូវ ភាពវារេខី ២ ការគ្រប់ពិចារណានិយោជរោះ

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីនិង រួចរាល់ដែលស្មាយតន់ កាលជម្ចាត់អើមិនមានប៉ុណ្ណោះ ទីបស្មាយតន់មិនមាន ការរលត់ទៅនៃស្មាយតន់ ព្រោះរលត់ជម្ចាត់អើង ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ សេចក្តីត្រាស់ដីជ័យព្រះប្រជាប្រឈម មាន ស្មាយតន់ កំមិនមាន ការរលត់ទៅនៃស្មាយតន់ ព្រោះ រលត់នាមួបដូចខ្លះ កំកើតមានឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះប្រជែង ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីនិងដូចខ្លះ កាលជម្ចាត់អើង មិនមានប៉ុណ្ណោះ ទីបនាមួបមិនមាន ការរលត់ទៅនៃនាមួប ព្រោះរលត់ជម្ចាត់អើង ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មាន សេចក្តីត្រាស់ដីជ័យព្រះប្រជាប្រឈម មិនមានប៉ុណ្ណោះ កាលវិញ្ញាបាមិនមាន នាមួបកំមិនមាន ការរលត់ទៅនៃនាមួប ព្រោះរលត់វិញ្ញាបាមិនដូចខ្លះ កំកើតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ព្រោះប្រជែង ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ មានសេចក្តីត្រីនិងដូចខ្លះ កាលជម្ចាត់អើង មិនមានប៉ុណ្ណោះ ទីបនិញ្ញាបាមិនមាន ការរលត់ទៅនៃវិញ្ញាបាម ព្រោះរលត់ជម្ចាត់អើង ឬ

សុគ្គនាមបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស ពោធិសត្វស្ស យោនិសោ-
 មនសិការ អហុ បញ្ជាយ អភិសមយោ នាមរូបេ
 ខោ អសតិ វិញ្ញាណា ន យោតិ នាមរូបនិកោ ជិត្យាលានិកោតិ ។ អចលោ កិត្យាប់ វិបស្សិស្ស
 ពោធិសត្វស្ស ធនធានយោសិ អធិកតោ ខោ ម្បាយ
 មត្តា^(១) ពោធាយ^(២) យិជិចំ នាមរូបនិកោ វិញ្ញ-
 លានិកោ វិញ្ញាលានិកោ នាមរូបនិកោ នាមរូប-
 និកោ សង្កាយតនិកោ សង្កាយតនិកោ ជិត្យាលានិកោ ជិត្យ-
 ស្សនិកោ ជស្សនិកោ បេនានិកោ បេនានិ-
 កោ តណ្ឌកានិកោ តណ្ឌកានិកោ ឧចាងនិកោ ឧចាងនិកោ
 ឧចាងនិកោ ករនិកោ ករនិកោ ជាតិនិកោ ជាតិនិកោ
 ជាតិនិកោ ជកម្មរាំ សោកបរិទេនុក្រោមនិស្ស-

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

មាលភីកុទាំងខ្សោយ លំដាប់នោះ សេបភីត្រាស់ដីជ័យព្រះប្រាញា
 កាលនាមរូបមិនមាន វិញ្ញាណក់មិនមាន ការលត់ឡានវិញ្ញាណ ព្រោះ
 រលត់នាមរូបដូចខ្លះ ក់កៅតឡើង ដល់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ ព្រោះទ្រឹះ
 ពិចារណាដោយព្រះយោបល់ ឬ មាលភីកុទាំងខ្សោយ ត្រានោះជន
 ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សត្វ មានសេបភីត្រិះវិចិះដូចខ្លះបាន វិបស្សីនាមត្តិនេះ អាត្រា
 អញ្ជ បានត្រាស់ដីជ័យហើយ ការលត់ឡានវិញ្ញាណ ព្រោះរលត់នាមរូប
 ការលត់ឡាននាមរូប ព្រោះរលត់វិញ្ញាណ ការលត់ឡានសខ្សោយតន់
 ព្រោះរលត់នាមរូប ការលត់ឡានផស្សី: ព្រោះរលត់សខ្សោយតន់
 ការលត់ឡានផទនា ព្រោះរលត់ផស្សី: ការលត់ឡានតណ្ហា ព្រោះ
 រលត់ផទនា ការលត់ឡានឧបាទាន ព្រោះរលត់តណ្ហា ការលត់ឡាន
 កត ព្រោះរលត់ឡានឧបាទាន ការលត់ឡានជាតិ ព្រោះរលត់កត ជាភ
 និជមរណៈរលត់ ព្រោះរលត់ជាតិ សោក់ បរិទេរៈ ទុក្ខៈ ឡាមនស្សែនិជ្ជ

មហាបទនសុត្រ ទុកិយភាពវារំ បញ្ហាទានក្នុងនៅសុ ឯទយព្យយានុបស្សីនា

ចាយសា និរដ្ឋស្សី ធរមេតស្សី កោរលស្សី ឯក្តាគ្នូនស្សី
 និពេជា យោតិ ។ និពេជា និពេជាតិ ខោ កិត្តិរ
 វិបស្សីស្សី ពោធិសត្វស្សី ឬព្យ អនុស្សីតែសុ ធម្ល-
 សុ ចក្ខុំ ឧណទានិ ព្យាណា ឧណទានំ បញ្ញា ឧណទានិ
 វិឆ្នា ឧណទានិ អាលោគោ ឧណទានិ ។

[៤១] អចខោ កិត្តិរ វិបស្សី ពោធិសត្វា អយនេ
 សមយេន បញ្ញសុ ឧណានក្នូនសុ ឯទយព្យយានុ-
 បស្សី វិបាសិ តតិ រួបំ តតិ រួបស្សី សមុទយោ តតិ
 រួបស្សី អត្ថិត្តិមោ តតិ រោន្យ តតិ រោន្យយ សមុទ-
 យោ តតិ រោន្យយ អត្ថិត្តិមោ តតិ សញ្ញា តតិ
 សញ្ញាយ សមុទយោ តតិ សញ្ញាយ អត្ថិត្តិមោ តតិ
 សញ្ញាក តតិ សញ្ញាកំ សមុទយោ តតិ សញ្ញាកំ
 អត្ថិត្តិមោ តតិ វិញ្ញាណាំ តតិ វិញ្ញាណាស្សី សមុទយោ
 តតិ វិញ្ញាណាស្សី អត្ថិត្តិមោតិ ។ តស្សី បញ្ញសុ ឧណ-
 ានក្នូនសុ ឯទយព្យយានុបស្សីនោ វិបារតោ ធម្ល-
 រស្សី អណុទានយ អាសរោ ចិត្ត វិមុនិតិ ។
 ទុកិយភាពវារំ ។

មហាបទនស្សត្រ កាលពាហ៍ទី ៤ ការប្រជែងពិចារណានូវការកែតិនិងការលត់ក្នុងឧបាទនក្នុង ៥

ឧបាយសេវាប័ណ្ណ់ទៅ ការលត់ទៅនៅក្នុងទឹកចាំដែនស៊ែន់ រដ្ឋមាន
ដោយអាការយ៉ាងនេះ ។ ម្ចាលភីក្នុងទឹកចាំដែនខ្លាយ ចក្ខុ ព្រោណា បញ្ញា វិធាន
ពន្លឹះ ក្នុងធាម៉ែទឹកចាំដែនខ្លាយ ដែលមិនធ្លាប់ពុ ក្នុងកាលមុន ក៏កែតែឡើង ដល់
ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វថា រលត់ រលត់បុំ ។

[២៧] ម្ចាលភីក្នុងទឹកចាំដែនខ្លាយ លំដាប់នោះ លុះសម័យជាជាន់
ក្រាយមក ព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ប្រជែងពិចារណានូវការកែតិ និង
ការលត់ទៅក្នុងឧបាទនក្នុងទឹកចាំដែនខ្លាយ ៥ ថា រួបយ៉ាងនេះ ការកែតែឡើងនៃរួប
យ៉ាងនេះ ការលត់ទៅនៅរួបយ៉ាងនេះ នៅទនាយ៉ាងនេះ ការកែតែឡើង
នៃនៅទនាយ៉ាងនេះ ការលត់ទៅនៅនៅទនាយ៉ាងនេះ សញ្ញាយ៉ាងនេះ
ការកែតែឡើងនៃសញ្ញាយ៉ាងនេះ ការលត់ទៅនៅសញ្ញាយ៉ាងនេះ សង្ការ
ទឹកចាំដែនខ្លាយយ៉ាងនេះ ការកែតែឡើងនៃសង្ការទឹកចាំដែនខ្លាយ យ៉ាងនេះ ការ
រលត់ទៅនៅសង្ការទឹកចាំដែនខ្លាយយ៉ាងនេះ វិញ្ញាបណ្ណយ៉ាងនេះ ការកែតែ
ឡើងនៃវិញ្ញាបណ្ណយ៉ាងនេះ ការលត់ទៅនៅវិញ្ញាបណ្ណយ៉ាងនេះ ។ កាល
ដែលព្រះវិបស្សីពោធិសត្វ ប្រជែងពិចារណានូវកិរិយាកែតែឡើង និងការលត់
ទៅក្នុងឧបាទនក្នុងទឹកចាំដែនខ្លាយ ៥ មិនយុរបុន្តែន ព្រះទ័យនៃព្រះអង្គ ក៏រួច
ស្រឡែង៖បាកអាសវេះទឹកចាំដែនខ្លាយ ព្រះមិនមានឧបាទ ។

ចចំ ទុតិយភាពរោះ ។

សុត្តនិចកេ ទីយនិកាយស្ស មហាក្សត្រ

[៤២]	អចឡាច	កិត្យាបេរិបស្សិស្ស	កកវត្ថា	អ-
រហាគ	សម្ងាសម្ងួនស្ស	ធនឈបោសិ	យន្តជាយា	
ធម្មំ	ឈើសយុត្តិ	។	អចឡាច	កិត្យាបេរិបស្សិស្ស
កកវត្ថា	អរហាគ	សម្ងាសម្ងួនស្ស	ធនឈបោសិ	
អធិកត្រា	ខោ	មេ	អយំ ^(១)	ធម្មោ
ឱ្យឯកពោធិ៍	សញ្ញា	បណ្តីត្រា	អតល្ងារចោ	និបុលោរ
បជ្ជិតបន្ទីយោ		អាលយកម្ម	ខោ	បន្ទាយំ
អាលយរតា	អាលយសម្ងួនិតា		អាលយកម្មាយ	ខោ
បន	បជ្ជាយ	អាលយរតាយ	អាលយសម្ងួនិតាយ	
ឱ្យឯកសំ	តដំ	ហានំ	យជិដំ	តធនឈបោយតាយ
មុប្បាក់	តធនម្បិ	ខោ	ហានំ	ឱ្យឯកសំ
បជ្ជារសមថោ		សព្វបជ្ជិប្បជិនិស្សកោ		តធនឈបោយោ
វិកកោ	និកពោ	និព្វានំ	អហព្យោរ	ខោ
ឈើសយុ	បរ	ច	មេ	ន
មមស្ស	គិលមថោ	សា	មមស្ស	វិហាសាធិ
				។

សុត្តនិច្ចិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

[២៧] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្បាសមួន ព្រៃន់មានសេបតីត្រីវិរិះដូចខ្លះថា គ្មានតែ តិចតត
សម្រួលិជម៉ែ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្បាសមួន ព្រៃន់មានសេបតីត្រីវិរិះដូចខ្លះថា ធម៌ដែលតាតតត
ត្រាស់ដឹងហើយនេះ ជាជម៉ែជ្រាលឆ្វោ បុគ្គលយើព្រោចានដោយក្រ
ត្រាស់ដឹងតាមប្រានដោយក្រ ជាជម៉ែម្មាប់ទុក ជាជម៉ែថ្មីថ្មី ជាជម៉ែដែល
បុគ្គលត្រីវិរិះយកធនធាន ជាជម៉ែលិត មានតែបណ្តុត ទីបដិនប្រាន
កំពុកសត្វនេះមានអាលីយ តីកាមគុណ ជាទីត្រីកអរ ត្រីកអរកូដកាម-
គុណ វិករយកូដកាមគុណ បដិច្ចសមុប្បទ ដែលមានកាមគុណនេះ ជាបី
បីយ បដិច្ចសមុប្បទនេះ ជាបាន៖ ដែលពុកសត្វមានកាមគុណជាទីត្រីក-
អរ ត្រីកអរកូដកាមគុណ វិករយកូដកាមគុណ យើព្រោចានដោយក្រ
ធម៌ដែលជាត្រីវិរិះម្មាប់នូវសង្គរទាំងពួន លេបដែនូវខបដិកិលេសទាំងពួន
អស់នោះនៅតណ្ហា ព្រាសពាករកត់ រលត់ (នូវកូដទុក) និងព្រះនិញ្ញន នេះ
ឯងកំជាបាន៖ ដែលពុកសត្វយើព្រោចានដោយក្រ ហើទុកជាតបាតតសម្រួលិ
ធម៌ ពុកសត្វដើម្បី កំមិនគប្បិនិងច្បាស់ប្រាន សេបតីលំបាកកាយនោះ និង
មានដល់តាតតត ការបៀវតបៀវនកាយនោះ និងមានដល់តាតតត ។

មហាបទានសុត្រី ពតិយភាពវរាំ វិបស្សិត្វបនិតកកម្ម

អបិស្សដំ^(១) កិត្យាប វិបស្សិ កករដ្ឋ អរហាត់ សម្ងាត់
សម្ងាត់ សមា អនឡុយ គថ បជិកំសុ បុព្យ អស្ស-
តបុញ្ញ ។

គិច្ចេន មេ អធិកតាំ

ហាលឆ្នាតិ បកាសិត្តុ

រកដោសបរេតិ

នាយំ ធម្មា សុសម្ងាត់ ។

បជិសោតកមិ និបុណ្ឌា

កម្ដៃំ ឯន្ទំសំ អណ្ឌា

រករត្តា ន ឯក្ញានិ

តមោត្យាប្រុន អរុតាតិ ។

[២៣] សតិបា កិត្យាប វិបស្សិស្ស កករតោ អរហ-
តោ សម្ងាសម្ងាត់ស្ស បជិសព្វត្យាតោ អប្បរស្សិត្ត-
តាយ ចិត្តិ នមិ នោ ធម្មលេសនាយ ។

១ និ. អបិស្ស ។ អដ្ឋកម្មយុង ឯរមេ ទិស្សិតិ ។

មហាបទានស្សត្រ ភាគាណរេដី ៣ ពោលអំពើការច្រឡ់ព្រះតម្លៃបស់ព្រះពុទ្ធផិបស្សី

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មិនតែបុណ្យោះ មានសេចក្តីជំណាលថា តាម
ទាំងឡាយនេះ ដើម្បីក ដែលព្រះពុទ្ធផិបស្សី ច្រឡ់មិនធ្លាប់បានទូក្រិន
កាលមុន កំច្ចាស់ប្រាកដ ដល់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរក្រឹតសម្រាប់
សម្រួល

តម្លៃនេះ តបាតត គូរនីធសម្រួលិជម៉ែ ដែលតបាតតបាន
ត្រាស់ដីជំដាយកម្ម សត្វទាំងឡាយ ដែលរត់ទោស់ត្រូប
សង្កត់ កំមិនជាយនីជំដាយជម៉ែនេះបានឡើយ ។ សត្វ
ទាំងឡាយ អូកព្រៃកត្រូរាល ដោយរត់ ដែលតំនវនេជីត
គីអវិជ្ជា កំពុងចាក់ត្រេះ មុខជានីជមិនយើញិជម៉ែ ដែលនាំ
សត្វឡ្យដល់នូវព្រះនិញ្ញាន ជាចម័ណ្ឌិតសុខមប្រាណប្រោ ដែល
សត្វយើញិជ្ជំដាយកម្ម ។

[៤៣] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ កាលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរក្រឹតសម្រាប់សម្រួល ពិចារណាយើញ ដោយសេចក្តីត្រីវិច្ឆិះវិច្ឆិះហើយ
ព្រះហប្បទ័យ និនទោរកសេចក្តីខល់ខាយតិប មិននិនទោរកការសម្រួល
ជម៉ែឡើយ ។

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

[២៤] អចេះ កិច្ចកេ អញ្ជាណស្ស មហាវិប្បាយ
 វិបស្សិស្ស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្ពុទ្ធស្ស ថត-
 ស ចេតាបវិតត្ថមញ្ញយ ធនធានហោសិ នស្សតិ វត-
 កោ លោកោ វិនស្សតិ វត កោ លោកោ យតិ ហិ
 នាម វិបស្សិស្ស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្ពុទ្ធស្ស
 អប់រស្សិត្ថតាយ ចិត្ត នមិ^(១) នោ ធម្ពេដសនាយ-
 តិ ។ អចេះ សោ កិច្ចកេ មហាវិប្បាយ សេយ្យចាយិ
 នាម ពលវ បុរសោ សម្ពិត្តតំ វ ពាយាំ បសារយ្យ
 បសារតំ វ ពាយាំ សម្ពិព្យាយ្យ ធនមេវ ពិប្បាយោកោ
 អន្តរហិតោ វិបស្សិស្ស កករតោ អរហតោ សម្បា-
 សម្ពុទ្ធស្ស បុរតោ ចាតុរហោសិ ។ អចេះ^(២) កិច្ចកេ
 មហាវិប្បាយ ធនកំសំ ឧត្តកាសតិ គិត្ត ធនតិធនាគុ-
 មណ្ឌាលំ បបិយំ និធនាមោត្ត^(៣) យោន វិបស្សិ កកវ
 អរយាំ សម្បាសម្ពុទ្យ តេនញ្ញសិ បណ្តាមេត្ត វិបស្សិ
 កកវតំ អរហានំ សម្បាសម្ពុទ្ធតំ ធនធានហោ និសោតិ កត្ត

១ និ. នមតិ ។ ២ និ. ម. អច សោ ។ ៣ និ. ម. និហន្តា ។

សុគន្លឹមិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[២៤] ម្នាលកិភិទ្ធកចាំងឆ្លាយ លំដាប់នោះ មហាវ្វប្ប ១ រូប ធាន
ដើម្បីរបវិតកក់កុំព្យូទ័របាន នៅព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់
សម្បទ ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ទីបតីតាំងពីជួរដៅ៖ថា ឯធម៌លោក
វិនាសតី ឯធម៌លោកវិនាសតី ព្រះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្រាប់សម្បទ មានព្រះបាបទ័របាន មិនខិនទោរកការសម្រេចបាន មិនខិនទោរ
កកការសម្រេចបាន ។ ម្នាលកិភិទ្ធកចាំងឆ្លាយ លំដាប់នោះ មហាវ្វប្ប
នោះ កំបាត់អំពីព្រៃប្បូលោកមកប្រព័ន្ធសាន កុំព្យូទ័រកសេចក្តីផ្លូវបាន នៅព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្បទ ប្រុងបង្កើចបុរសមានកម្មាំងលាង
បេញ្ញរកំភួនដែ ដែលបត់ចូល បូបត់ចូលនូរកំភួនដែ ដែលលាងបេញ្ញ ។
ម្នាលកិភិទ្ធកចាំងឆ្លាយ លំដាប់នោះ មហាវ្វប្បធ្វើនូវសំព័ត៌បង់-ក ធ្វើស្ថាប់
ម្នាល លុតបុះនូវមណ្ឌលនៃដួងឱ្យខាងស្តាំលើដែនដី ប្រណាមួរពិភពលេខ
បំពេះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្បទ កំក្រាបបង់ទូលព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្បទជួរដៅ៖ថា បពិត្រព្រះអង្គិប្រមិន

មហាបទានសុគ្រោះ តតិយភាពវរាំ មហាថ្មបុយាចនកថា

កកវ ធម្ម ឈើសេតុ សុកតោ ធម្ម សណីដ សត្តា
 អប្បរជត្តិជាតិកា អស្សរនតា ធម្មស្ស បរិយាយនិ
 កិស្សនិ ធម្មស្ស អញ្ញតាគេតិ ។ ឯ ឯវ រត្រ កិត្តិរ
 រិបស្សិ កកវ អរហា សម្ងាសម្ងុទ្វ តំ មហាវិប្បានំ
 ធនុលោក មយ៉ូលិ ខោ ព្រៃយ្យ ធនុលោហោសិ យន្តិជាយាំ
 ធម្ម ឈើសេយ្យនិ ។ តស្ស មយ៉ូ ព្រៃយ្យ ធនុលោហោសិ
 អធិកតោ ខោ មេ អយំ ធម្ម កម្ដីរ ឯន្ទុសោ ឯរុណុ-
 ពោធោ សញ្ញា បណ្ឌីតោ អតឡារែក និបុលោក
 បជ្ជាតបេនីយោ អាលយកម្ម ខោ បន្ងាយំ បជ្រ
 អាលយរតា អាលយសម្ងុជិតា អាលយកម្មាយ ខោ
 បន បជ្រាយ អាលយរតាយ អាលយសម្ងុជិតាយ
 ឯន្ទុសំ នដំ ហានំ យជិំ និប្បច្ចិយតា បជិច្ចិស-
 មុប្បាណោ និម្បិ ខោ ហានំ ឯន្ទុសំ យជិំ សព្វ-
 សង្ការសមថោ សព្វបជិប្បជិនិស្សកោ តិណ្ឌាតិយោ

មហាបទានសូត្រ ភាគវរេទិ ៣ ពោលអំពីការអភកដនានៃមហាព្យាយ

សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រះសម្បូជិជម័យ សូមព្រះសុគត់ ព្រះសម្បូជិជម័យ
 (ជ្រើន) សត្វាចាំងឆ្លាយកុងលោកនេះ ដែលមានធ្វូលីគីកាតិកិលេស កុង
 ចក្ខុប្រាលស្ទើដីមាន តែមិនបានស្ថាប់ជម័យ មុខជានឹងសាបស្បួនរួមិនខាន
 ពួកសត្វដែលបម្រើនីធន្តាស្រាស់ជីជម័យ កីត្តិជមានដែរ ។ ម្នាលកិកុងចាំង-
 ឆ្លាយ កាលមហាព្យាយក្រាបបង្កំឡុល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះវិបស្បីមាន
 ព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់មុខ កីត្តាស់ដូចខ្លះនីធន្តាសមហាព្យាយនោះបាន ម្នាល
 ព្យាយ តិបាតតមានសេចក្តីត្រីវិវិះវិវិះបាន គួរតែតិបាតតសម្បូជិជម័យដូចខ្លះដែរ ។
 ម្នាលព្យាយ តិបាតតមានសេចក្តីត្រីវិវិះដូចខ្លះបាន ជម័យដែលតិបាតតត្រាស់
 ជីជម័យនេះ ជាចម័យត្រាលេង សត្វយើព្យាបានដោយក្រ ត្រាស់ជីជ
 បានដោយក្រ ជាចម័យម្មាប់ទុក្ខ ជាចម័យត្រូវបាន ជាចម័យដែលបុគ្គលត្រីវិវិះយក
 ឯកមិនបាន ជាចម័យតិបាតត មានតែបណ្តិតទីបជីជម័យ ពួកសត្វនេះ មាន
 អាលីយដីកាមគុណជាទីត្រូវអរ ត្រូវអរកុងកាមគុណ វិករយកុងកាម-
 គុណ បងិច្ចសមុប្បាទ ដែលមានកាមគុណនេះជាបច្ចុះយ បងិច្ចសមុប្បាទ
 នេះជាបាន: ដែលពួកសត្វ មានកាមគុណជាទីត្រូវអរ ត្រូវអរកុងកាម-
 គុណ វិករយកុងកាមគុណ យើព្យាបានដោយក្រ ជម័យដែលជាគ្រឹះរម្យាប់
 ទូរសង្ឃារទាំងពួន លេបង្កេន្ទុវិបជីកិលេសទាំងពួន អស់ទោនតណ្ឌា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្ត

វិភកេ និពេជ្ជ និញ្ញានំ អយាច្ញារ ខោ បន ចម្លំ នេ-
 សយំ បន ច ម ន អជានេយំ សោ មមស្ស
 គិលមថោ សា មមស្ស វិយាសាតិ ។ អិស្សុណំ ព្រហ្ម
 នមា អនច្បរឃាយ កាទា បធិកំសុ បុព្យ មេ^(១) អស្សត្របុញ្ញ
 គិច្ចន មេ អធិកតំ
 ហាលច្បានិ បគាសិតុ
 ។ មេ ។ អរិតាតិ ។
 តតិហា មេ ព្រហ្ម បធិសព្វិក្តាគោ អយ្យាស្សុត្រ-
 តាយ ចិត្តំ នមិ នោ ចម្លេដសនាយាតិ ។ ធមិយម្បិ
 ខោ កិត្តុរៀ សោ មហាព្រហ្ម ។ មេ ។ តតិយម្បិ ខោ
 កិត្តុរៀ សោ មហាព្រហ្ម វិបស្សី កករណំ អរបានំ
 សម្ងាសម្ងូនំ ធម៌រោច នេសោតុ កណ្ត កករ ចម្លំ នេ-
 សោតុ សុកោ ចម្លំ សន្និច^(២) សត្តា អប្បរដត្តុជាតិកា

១ និ. ម. មេតិ បទំន ទិស្សុគិ ។ ២ និ. ម. សន្និ ។

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ប្រាសចាកកតែៗ រំលត់ (នូវកើនឡើង) និងព្រះនិញ្ញាន នេះជីជាបាន: ដែល
 ពួកស៊ូមើល្អបានដោយក្រ បើទុកដាតបាតតសម្រួលដម្លៃ ពួកស៊ូ
 ដែល មិនគឺអាចដឹងច្បាស់បាន សេចក្តីលំបាកកាយនោះ នឹងមានដល់
 តបាតត ការបៀតបៀននោះ នឹងមានដល់តបាតត ឬ ម្នាលព្រហ្ម មិន
 តែបីណ្ឌោះ មានសេចក្តីដំណាលបា គាថាទាំងឡាយនេះ ចម្លកដែរ
 ដែលតបាតតមិនធ្លាប់បានឡើងកាលមុន កំច្បាស់ប្រាកដដល់តបាតត បា
 តឡាយនេះ តបាតតគ្រសម្រួលដម្លៃ ដែលតបាតតបានត្រាស់
 ដឹងហើយ ដោយកម្រ ឬ ស ឬ កំពុងចាក់ត្រស់
 ម្នាលព្រហ្ម កាលតបាតតពិចារណាយើល្អដ្ឋែ:ហើយ ចិត្តតបាតត
 កំខិនថោរកសេចក្តីខ្លល់ខ្លាយតិច មិនខិនថោរកការសម្រួលដម្លៃឡើយ ឬ
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មហាវ្រហ្មនោះ ក្រាបបង្កិច្ចុលអស់រោះជាតម្រប់ ២ ដង
 ដង ឬ ស ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ មហាវ្រហ្មនោះ ក្រាបបង្កិច្ចុលព្រះ
 វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាលម្នាស់ ដ្ឋែដ្ឋែ:អស់រោះជាតម្រប់ ៣ ដងដង
 បាតិត្រព្រះអន្តិជ់ចម្រិន សូមព្រះមានព្រះភាគសម្រួលដម្លៃ សូមព្រះ
 សុគ្គតសម្រួលដម្លៃ (ផ្លូវ) សត្វាទាំងឡាយកុងលោកនេះ ដែលមានធ្លីលី

មហាបទានសុគ្គ តិចយភាពករំ លោកំ នោលោកនំ

អស្សវនតា	ធម្មស្ស	បរិយាយណិ	កិស្សិ	ធម្មស្ស
អញ្ជាតារេតិ	។ អចឡា	កិត្យាបេ	វិយស្សី	កកក
សម្រាសម្ពុជ្លា	ព្រម្ពេដោ ^(១)	អផ្សេសនំ	វិធិត្រា	សត្វិសុ
ការូច្ចំ	បដិច្ច	ពុទ្ធបត្យុជា	លោកំ	ហោលោកោសិ ។
អន្តុសា	ខោ	កិត្យាបេ	វិយស្សី	កកក
សម្ពុជ្លា	ពុទ្ធបត្យុជា	លោកំ	ហោលោកោដ្ឋាន	សត្វិ
អប្បរជត្តេ	មហារជត្តេ	តិត្យិន្ទិយ	មុជិន្ទិយ	
ស្បាការ	ធ្វាការ ^(២)	សុវិញ្ញាបយេ	ធម្មិញ្ញាបយេ	កព្រៃ
អកព្រៃ	អប្បរកច្ចេ	បរលោកវត្ថុកយុទ្ធស្សាវិដោ		វិហ-
រត្ត ។	សេយ្យចាបិ	នាម ឧប្បលិនិយំ	វ បណ្តិចិនិយំ	
វ បុណ្យរីកិនិយំ	វ អប្បរកច្ចាបិ	ឧប្បលិនិយំ	វ បណ្តិម-	
និ វ បុណ្យរីកាណិ	ន ឧបោក ជាតាណិ ឧបោក	សំរួល្ហ-		
និ(៣) ឧបោកុតាណិ	អផ្សាណិមុកតម្លៃសីនិ	អប្បរកច្ចាបិ		
ឧប្បលិនិ	វ បណ្តិមិនិ	វ បុណ្យរីកាណិ	វ ឧបោក	
ជាតាណិ	ឧបោក	សំរួល្ហិ	សមោជកបិតាណិ ^(៤)	អប្ប-
ធម្មិនិ	ឧប្បលិនិ	វ បណ្តិមិនិ	ធម្មិនិ	

១ ឯ. ឯកនិង ចសទ្វា ទិស្សិ ។ ២ ម. ទ្វាករេតិ ន ទិស្សិ ។ ៣ សំពទានិតិបិបាយោ ។ ៤ ឯ. សមោទកំ បិតាណិ ។

មហាបទានស្សគ្រ កាណាករេះទី ៣ ការប្រជែងប្រមើលមេនូវសត្វលោក

តីកិលសស្រាលស្ទើសុំកុងចក្ខុ តើមិនបានស្តាប់ដម្ច មុខជានឹងសាបស្បន្ស
 មិនបាន ពួកសត្វដែលបម្រើដីនឹងត្រាស់ដីនិងដម្ចក់មានដែរ ។ ម្នាលកិត្តិទាំង-
 ឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាត់មួន ត្រូវ
 ទួលអាកាសនានៃមហាថ្មបានឡើយ កំប្រមើលមេនូវសត្វលោក ដោយ
 ពួនចក្ខុ ព្រោះអាស្រៀយនូវសេចក្តីករុណាទោរកសត្វទាំងឡាយ ។ ម្នាល
 កិត្តិទាំងឡាយ លុះព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាត់មួន ត្រូវ
 ប្រមើលមេនូវសត្វលោក ដោយពួនចក្ខុ បានយើង្ហានូវសត្វទាំងឡាយ
 ពួកខ្លះមានផ្ទូលឱការការទីកិលស ស្រាលស្ទើសុំកុងចក្ខុ ខ្លះមានផ្ទូលឱការទី-
 កិលសស្រាលស្ទើសុំកុងចក្ខុ ខ្លះមានតត្រីយក្រោរក្រា ខ្លះមានតត្រីយទន់ ខ្លះមាន
 អាការលូ ខ្លះមានអាការអាក្រក់ ខ្លះពន្យល់បានដោយធាយ ខ្លះពន្យល់
 បានដោយក្រ ខ្លះមានកំពុង ខ្លះតតកំពុង ខ្លះជាអ្នកយើង្ហានូវចោស កុង
 បរលោកជាសការ៖គួរខ្ញាប ។ ផ្នាធរជាតិពួកខ្លះ គីផ្នាទ្រលិតកី ផ្នាយក
 ក្រហមកី ផ្នាយកសកី កុងគុម្ភនៃព្រលិតកី កុងគុម្ភនៃយុកក្រហមកី
 កុងគុម្ភនៃយុកសកី ដែលដុះកុងទីក ចម្រើនកុងទីក លួតលាស់តាមទីក
 លិចនោកុងទីកនោកុងទីក ផ្នាធរជាតិពួកខ្លះ គីផ្នាទ្រលិតកី ផ្នាយក
 ក្រហមកី ផ្នាយកសកី ដែលដុះកុងទីក ចម្រើនកុងទីក បិតនោត្រីមស្ទើ
 នីងទីក ផ្នាធរជាតិពួកខ្លះ គីផ្នាទ្រលិតកី ផ្នាយកក្រហមកី ផ្នាយកសកី

សុគន្លឹមបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ឧណកោ	ជាតានិ	ឧណកោ	សំរូវានិ	ឧណកា	អចុកតម្លៃ
តិដ្ឋនិ ^(១)	អនុបលិត្តានិ	ឧណកោន	ធរមេរ	ខោ	កិត្តិរោ
វិបស្សី	កករ	អរបាំ	សម្បាសម្ពុញ្ញា	ពុទ្ធបក្សុង	លោកំ
ហេលោកោញ្ញា	អន្ទស	សត្វោ	អប្បរជត្តិ	មហារជត្តិ	
តិត្តិប្លិយេ	មុនិប្លិយេ	ស្បាការ	ធ្លាការ	សុវិញ្ញាយយេ	
ឌិវិញ្ញាយយេ	កព្យ	អកព្យ	អប្បគាថ្វ	បរលោកវដ្ឋក-	
យុទស្សរិយោ	វិយារណុ	។	អចខោ	កិត្តិរោ	មហាវិញ្ញា
វិបស្សិស្ស	កករតោ	អរហាតោ	សម្បាសម្ពុទ្ធស្ស		ថែត-
ស	ថែតោរិតលុមញ្ញយ	វិបស្សិ	កករណ៍	អរហាន៍	
សម្បាសម្ពុទ្ធ	តាមីរិ	អន្យកាសិ			
[៤៨]	សេលោ	យច្ច	បព្យតម្ពុទ្ធនិដ្ឋិតោ		
		យច្ចិ	បស្សី	ផនតំ	សមណតោ

សុត្ថនិបិជក ទីយនិកាយ មហារោគ

ដែលដុះក្នុងទីក	ចម្រើនក្នុងទីក	ដុះឆ្លូស់ឡើងជាតិក	មិនជាប់
ប្រធាក់ដោយទីក	មានឧបមាយ៉ានុវាមិញ្ញ	ម្ចាលកិត្តិទាំងខ្សោយ	ព្រះ
រិបស្សីមានព្រះភាគ	អរបានសម្រាសម្ពឺទុក	ទ្រួស្របមេលន្ទរសត្វលោក	
ដោយពុទ្ធបក្សុ	កំទ្រួស្របមេលន្ទរសត្វទាំងខ្សោយ	ពួកខ្លះមានជូលិតីភាគ-	
ទិកិលេសតិបក្សុបក្សុ	ខ្លះមានជូលិតីភាគទិកិលេសប្រើនក្សុបក្សុ	ខ្លះមាន	
តត្រិយភ្លៀរក្តា	ខ្លះមានតត្រិយទន់	ខ្លះមានអាការណ្ឌ	ខ្លះមានអាការ
អាក្រក់	ខ្លះពន្យល់បានដោយជាយ	ខ្លះពន្យល់បានដោយក្រុ	ខ្លះមានកំពុង
ខ្លះតតិកំពុង	ខ្លះជាអ្នកយើង្វឹងទោសក្សុបរលោក	ជាសការ៖ ត្រូវខ្សោច	កំ
មានឧបមេយ្យយ៉ានុវាមោះជុំ	ម្ចាលកិត្តិទាំងខ្សោយ	ត្រាមោះ	មហ-
ប្រហុ	បានដឹងបរិតិក៖ ក្សុងហប្បទីយ	របស់ព្រះរិបស្សី	ព្រះភាគ
អរបានសម្រាសម្ពឺទុក	ដោយបិត្តរបស់ខនហើយ	កំក្រាបបង្កំឡុលព្រះរិបស្សី	
មានព្រះភាគ	អរបានសម្រាសម្ពឺទុក	ដោយគារបាតាំងខ្សោយ	បា
[ប្រច]	បុរសមានបក្សុ	យររលើកំពុង្វុលក្នុងបុគ្គលិក	មេលិយីញ្ញ
ប្រជុំជន	ដោយជុំវិញ្ញុ	មានឧបមាយ៉ានុវាមិញ្ញ	បពិត្រ

មហាបទានសុត្រ តតិយភាងវាំ ព្រហ្មយាចនតាថា

តច្ចូលមំ ធម្មមយំ សុមេដសោ^(១)

ជាសាជមារួយ សម្លួចក្នុង

សោការគិណ្ឌា ដនតមបេតសោកោ^(២)

អរក្រសុុំ ជាតិជកិភ្លាំ ។

ឧផ្លូវី វីរ វិជិតសត្វាម

សត្វរាយា អនុញ្ញ វិចរ^(៣) លោកោ

នៃសោក្តុ កកវ ធម្មំ អញ្ជាតាង កវិស្សុត្តិតិ ។

[៤៦] ឯវ រត្ត^(៤) កិត្តិវ វិបស្សី កកវ អរយំ

សម្រាសម្ពុទ្ទា តំ មហាវិប្បានំ តាមីយ អធ្លុកាសិ^(៥)

អចារតា នេ^(៦) អមតសុុំ ទ្ទាក

យេ សោតវត្ថា បម្ពុញ្ញនុ សង្គ់

វិហីសសត្វុ បកុណ្ឌា ន ភាសី

ធម្មំ បណ្ឌាតំ មណ្ឌលសុ ពិយេត្តិតិ ។

១ និ. ម. សុមេដ ។ ២ និ. សោការគិណ្ឌា ដនតំ អបេតសោកោ ។ ៣ វិភាគិបិបាយោ ។ ៤ ម. អចេខា ។ ៥ និ. បច្ចុកាសិ ។ ៦ និ. ម. តេសំ ។

មហាបទានសូត្រ កាលវារេទី ៣ គាត់ដាតក្បអាកចនានៃព្រហ្ម

ព្រះអង្គអ្នកមានប្រាប្រាលុ មានសមនុបក្តិ ព្រះអង្គជាអ្នក
 មានសេចក្តីសោកទៅប្រាសហើយ សូមប្រជុំសេច ឡើង
 កាន់ប្រាសាទីព្រះជម់ ប្រមិលមេិលនូវប្រជុំដនអ្នកប្រួចក
 ប្របល់ដោយសេចក្តីសោក ដែលជាតិជរ កំពុងគ្រឿបសង្គត់
 មានឧបមេយ្យយ៉ាន់នោះ ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានព្យាយាម
 អ្នកឈ្មោះសត្វាម អ្នកដឹកនាំពួករោនយុសត្វ អ្នកតតបំណុល
 សូមព្រះអង្គក្រោកឡើង ត្រាប់ទៅក្នុងលោក សូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ប្រជុំសម្រួលជម់ សត្វាចំនួយដែលបម្រួល
 នឹងត្រាស់ដីជម់ កំមានដែរ ។

[២៦] ម្នាលកិត្តុទាំងន្យាយ កាលមហាប្រហុត្តិបន្ថែម យ៉ាន
 នេះហើយ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាតមួន ប្រជុំត្រាស់នឹង
 មហាប្រហុនោះ ដោយព្រះគារ ដូចខែៗ
 ទ្វាននៃព្រះនិញ្ញន គីអរិយមត្តបីកដល់អ្នកហើយ សត្វាចំនួយ-
 ន្យាយណា មានសោតបសាទ សត្វាចំនួយនោះ ចូរបញ្ញាច្បាស់
 នូវសម្រាមកបុះ ម្នាលប្រហុ តបាតតសម្រាលនូវសេចក្តីឡើយ
 លំប្អូក បានដាចិនទាន់សម្រួលជម់ជីថតម ដែលតបាតតស្ថាត់
 ហើយ ក្នុងសម្រាក់មនុស្សទាំងន្យាយ ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

[៤៧] អចលោ កិត្យាបេ មហាវិប្បា គតារកាសោ
 ខោដូ វិបស្សិនា កកវតា អរហតា សម្បាសម្បុទ្ទេន
 ធម្បុទេសនាយកិ វិបស្សិ កកវណ្ឌេ អរហណ្ឌេ សម្បាសម្បុណ្ឌេ
 អភិវឌ្ឍនោ បន្ទិញិណា គត្តា តត្តោវ អណ្តរជាយិ ។

[៤៨] អចលោ កិត្យាបេ វិបស្សិស្ស កកវតោ អរហតោ
 សម្បាសម្បុណ្ឌេស្ស ធនុបោរាសិ គស្ស ឬ ឡោ អហំ
 ធបមំ ធមំ ធនុយំ គោ សមំ ធមំ ិឃ្លួមេវ អជារ-
 ិស្សតិតិ ។ អចលោ កិត្យាបេ វិបស្សិស្ស កកវតោ អរ-
 ហតោ សម្បាសម្បុណ្ឌេស្ស ធនុបោរាសិ អយំ ឡោ ទង្វាក
 ច កដុលោ តិស្ស ច បុរិបុលុតុលោ ពន្ទុមតិយា
 កដុលិយា បដិរសណិ បណ្តិតា វិយត្តា មេជារិនា
 ិឃ្លរតិ អប្បរដត្តិជាតិកា យន្ទិនាយំ ទណ្ឌាស្ស ច
 កដុលិស្ស តិស្សស្ស ច បុរិបុលុតុលិស្ស ធបមំ ធមំ
 ធនុយំ តោ សមំ ធមំ ិឃ្លួមេវ អជារិស្សតិតិ ។
 អចលោ កិត្យាបេ វិបស្សិ កកវវ អហំ សម្បាសម្បុទ្ទោ

សុគ្គនាយកដៃក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៤៧] ម្នាលកិភូទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាឌ្ឋាយ ជ្រាបចា
អត្ថាមញ្ញ ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហត្ថសម្តាសម្ពឺទូ បានប្រទាន
ីកាស ដើម្បីនឹងសម្បូនធភម្លៃថ្មេះហើយ កំប្រាយបង្កំណាម្រោះវិបស្សីមាន
ព្រះរាជ អរហត្ថសម្តាសម្ពឺធ្វើប្រទក្សិណាបេីយ កំបាត់អំពីទីនោះទេ ។

[៤៨] ម្នាលកិភូទាំងឡាយ ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ
អរហត្ថសម្តាសម្ពឺទូ ព្រះមានសេចក្តីព្រឹត្តិវិធីដែលបានបង្ហាញ តាមទំនាក់ទំនាក់
ដល់អ្នកណាមុនប៉ុទ្ទិ អ្នកណាមាបដីនឹងធម្លៃនេះបាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលកិភូទាំងឡាយ
ត្រានោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហត្ថសម្តាសម្ពឺទូ
ព្រះមានសេចក្តីព្រឹត្តិវិធីដែលបានបង្ហាញ ព្រះរាជបុត្រិន្តោះ និងក្នុងបុរាណ-
ហិតិលិខ្ធាង តិស្សេះនេះ ជាបណ្ឌិត ជាអ្នកឈ្មោះ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា
មានជូលីគីតិកាទិកិលេសតិបកិដីបកិ អាប្រើយនោកិនឹងរាជការនឹងឈ្មោះពន្លឹមតិ
ជាយុរអន្ត់ដែរហើយ បើដូច្នោះ គួរតែតាតតសម្បូនធភម្លៃ ដល់រាជបុត្រិ
ព្រះនាម ឧណ្ឌោះ និងក្នុងបុរាណហិតិលិខ្ធាង តិស្សេះ ជាមុនចុះ ជនទាំងនោះ
និងត្រាស់ដីនឹងធម្លៃនេះបាប់រហ័សបាន ។ ម្នាលកិភូទាំងឡាយ នៅនោះ
ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហត្ថសម្តាសម្ពឺទូ ព្រះបាត់អំពីទីជិតនៃពេជិ-

មហាបទនសុគ្រោះ តិចិយភាគាណកាំ ខណ្ឌតិស្សវិគ្គុ

សេយ្យថាបិ នាម ពលរ បុរីសោ សម្បិត្តិតំ រ ពាហំ
 បសារយ្យ បសារតំ រ ពាហំ សម្បិញ្ញយ្យ ធរមេរ^(១)
 ពោធិរុគ្គម្មលេ អន្តរបានិតោ ពន្លូមតិយា កដជានិយា
 ខេម មិកជាយេ ចាតុរបោសិ ។ អចខោ កិត្តិរោ
 វិបស្សី កករ អរហំ សម្បាសម្បុញ្ញ ជាយចានំ^(២) អា-
 មណ្ឌសិ ធមិ ត្តិ សម្ប ជាយចាល ពន្លូមតិ កដជានិ
 បិសិត្តា ទណ្ឌាច្ញា កដបុត្តិ តិស្សច្ញា បុរោិលបុត្តិ
 ធនំ រដោបិ វិបស្សី កករ អរហំ សម្បាសម្បុញ្ញ
 ពន្លូមតិ កដជានិ អនុប្បញ្ញតោ ខេម មិកជាយេ
 វិយារតិ សោ គុមាកំ ឯស្សនកាមោតិ ។ ធនំ
 កណ្ឌតិ ខោ កិត្តិរោ ជាយចាលោ វិបស្សិស្ស កករតោ
 អរបាតោ សម្បាសម្បុញ្ញស្ស បដិស្សត្តា ពន្លូមតិ កដជានិ
 បិសិត្តា ទណ្ឌាច្ញា កដបុត្តិ តិស្សច្ញា បុរោិលបុត្តិ
 ធមេនេរោ វិបស្សី^(៣) កករ អរហំ សម្បាសម្បុញ្ញ
 ពន្លូមតិ កដជានិ អនុប្បញ្ញតោ ខេម មិកជាយេ វិយារតិ
 សោ គុមាកំ ឯស្សនកាមោតិ ។ អចខោ កិត្តិរោ

១ និ. ធរមេ ខោ ។ ២ មិតិទាយបាលនឹងិច បាយោ ។ ធនំ សព្វត្តិ ។ ៣ និ. ម. កណ្ឌតិ ទិស្សវិគ្គុ ។

មហាបទានស្សត្រ តាមវារៈទី ៣ ពីរដែលបានស្វែងរកមាននិងតិស្សកុមារ

ព្រឹក្ស ទោប្រាកដជុំខេមមិត្តទាយវ៉ែន^(១) កុងនគរពន្លមតិកដានី មាន
ឧបមាជូចជាបុរសមានកម្លាំង លាន្ហវកំភ្លនដៃផែលបត់ចូល បួបត់ចូល
នូវកំភ្លនដៃផែលលាច្ប័ែះជន ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្តាសម្ពឺ ឡ្វ៉ែត្រាស់ហោញាយបាល
មកបា ម្នាលសំឡាង់ទាយបាល អ្នកចូរមកណែនេះ អ្នកចូរទោកនៃ
ពន្លមតិកដានី ហើយនិយាយយ៉ាងនេះនឹងកដបុត្តិនាម ឯណ្ឌោះ និង
កុងបុរាណិតលោះ តិស្ស៖ បា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្តា-
សម្ពឺ ឡ្វ៉ែត្រាស់ហោញាយយ៉ែនកុងនគរពន្លមតិកដានីហើយ តួន្យវឡ្វ៉ែត្រាស់នៅក្នុង^(២)
ខេមមិត្តទាយវ៉ែន ព្រះអង្គបន្ទិជ្ធបនីនឹងអ្នកទាំងឡាយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំង-
ឡាយ ឯទាយបាល បានទួលព្រះពុទ្ធតម្លាស់ ព្រះវិបស្សីមានព្រះ
ភាគ អរហន្តសម្តាសម្ពឺ ដោយពាក្យបា បពិត្រព្រះអង្គបន្ទិជ្ធបនីន ព្រះ
ករុណា ដូចំហើយ កើចូលទោកនៃពន្លមតិកដានី បាននិយាយ
នឹងព្រះឧណ្ឌការដបុត្តិនាម ដូចំបា ព្រះវិបស្សីមាន
ព្រះភាគ អរហន្តសម្តាសម្ពឺ ឡ្វ៉ែត្រាស់ហោញាយយ៉ែនកុងនគរពន្លមតិកដានី
ហើយ តួន្យវឡ្វ៉ែត្រាស់នៅក្នុងខេមមិត្តទាយវ៉ែន ព្រះអង្គបន្ទិជ្ធបនីនឹងអ្នក
ទាំងឡាយ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ឯណ្ឌោះកដបុត្តិ

១ តសិបតនមិត្តទាយវ៉ែន កាលត្រានោះ ហោបា ខេមមិត្តទាយវ៉ែន ។

សុត្ថនិធីដក ទីយនិកាយស្ស មហាក្រោ

ទន្លក ច កជបុត្រា តិលិស្ស ច បុពេហិតបុត្រា កត្តានិ
កត្តានិ យាងានិ យោជាប់ត្រា កត្តំ កត្តំ យាងំ អ-
កិរិយាធត្តា កត្តូហិ កត្តូហិ យាងុហិ ពណ្ឌមតិយា កជជា-
និយា និយីសុ យេន ខេមោ មិកជាយោ តេន ចាយីសុ
យារតិកា យានស្ស កុមិ យេន កត្តា យាងា បច្ចាប់
ហិយាធត្តា បត្តិកា^(១) យេន វិបស្សី កកក អរបា សម្បា-
សម្បុទ្ទា តេនុបសណ្ឌមិសុ ឧបសណ្ឌមិត្រា វិបស្សី កក-
រំ អរហានំ សម្បាសម្បុទ្ទំ អគិរប់ត្រា ធគម្មនំ និសី-
និសុ ។ តេសំ វិបស្សី កកក អរបា សម្បាសម្បុទ្ទា
អនុបុត្តិកចំ កចេសិ សេយ្យចីំ ជាងកចំ សិល-
កចំ សក្តកចំ កាមានំ អាជីនាំ ីិការំ សណ្ឌលេសំ
នេត្វាប់ អាណិសំសំ បគាសេសិ ។ យនា តេ កកក
អញ្ញាសិ កលួចិត្ត មុនិចិត្ត វិនិរណិតិត្ត ឧណ្ឌតិត្ត
បសណ្ឌមិត្ត អច យា ពុត្តានំ សម្បត្តំសិកា ធម្មុទេ-
សនា តំ បគាសេសិ ឌុកំ សមុទយំ និងំ មកំ ។

១ និ. ម. ឯត្តនិរ សេទ្ទា ទិស្ស ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

និធិតិសុបុពេរិតបុត្រ កំបង្ហាប់ឡើចិមយានលូ ១ ហើយទ្វីធកាន់យាន
លូ ១ បេញចកពន្លមតិវិជ្ជាណី ដោយយានលូ ១ បរសំដែរកទេម-
មិត្តទាយវ៉ែន រហូតដល់កន្លែងសម្រាប់ដាក់យាន លុះដល់ហើយ កំបុះអំពី
យាន ដើរទោដោយធើនទទេ ចូលសំដែរកព្រះវិបស្សី មានព្រះភាគី
អរហន្តសម្តាសម្បទ លុះចូលទោដល់ហើយ កំប្រាយបង្ហីព្រះវិបស្សីមាន
ព្រះភាគី អរហន្តសម្តាសម្បទ ហើយអគ្គិយក្នុងទិដីសមគ្គរ ១ ព្រះវិបស្សី
មានព្រះភាគី អរហន្តសម្តាសម្បទ ទ្រឹសមេដអនុបុត្តិកបា ដល់ជន
ទាំង ២ នាក់នោះ គីឡូនីក្រោមទានកបា ១ សិលកបា ១ សត្វកបា ១
ទោសនៃកាមទាំងខ្សោយ ដ័រលាមកសេហ្មណី ១ អានិសុវិក្នុងការបេញ
ប្រស ១ ១ លុះព្រះមានព្រះភាគី បានដ្ឋាបបា ជនទាំងពីរនាក់នោះ
មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទេន់ មានចិត្តផុតចាកនីវណាគម៌ មានចិត្តខ្ពស់
ទ្វីធ មានចិត្តដ្ឋែបា ក្នុងកាលណា ព្រះអគ្គិយក្រោមប្រកាសដម្មទេសនា
ដែលព្រះពុទ្ធទាំងខ្សោយ តើដលើកទ្វីធសមេដអយព្រះអគ្គិយក្រោមប្រកាសដម្មទេសនា
សប្ត ១ សមុទ្ធយសប្ត ១ និពេជសប្ត ១ មត្តសប្ត ១ ក្នុងកាលណា៖ ១

មហាបទានសុត្រ តិចិយភាណវាំ ខណ្ឌតិស្សរោគមួចក្បុ

សេយ្យចាបិ នាម សុទ្ធរត្តំ អបកតកាណ្យកំ សម្បជ់
 នៃនំ បដិត្តលោយ ធរមេរ ឧណ្ឌាស្ស ឬ រាជបុត្តិស្ស
 តិស្សស្ស ឬ បុរាណិតបុត្តិស្ស តស្សីយេរ អាសនេ វិរជំ
 វិតមលំ ធម្ពចក្តុ ឧណទានិ យំកិត្តិ សមុទយចម្លំ
 សព្វនំ និរោចធម្ពនិ ។ នៅ និងចម្លា បត្តិចម្លា វិនិត-
 ធម្លា បរិយាតាណ្យចម្លា តិល្បូវិចិត្តា វិកតកចំកថា
 នៅរដ្ឋប្បញ្ញត្ត អបរប្បញ្ញយា សត្វ សាសនេ វិបស្សី
 កករនំ អរហានំ សម្បាលម្ពនំ ធនុលេងំ អភិត្តនំ កណ្ត
 អភិត្តនំ កណ្ត សេយ្យចាបិ កណ្ត និត្តិតំ ក ឯត្ត-
 ផ្លួយ បដិច្ចនំ ក វិរិយេរ មុន្ទស្ស ក មកំ អាចិត្តួយេ
 អច្ចការ ក តែលប្បញ្ញផ្លាតំ នាមយេរ ចក្តុមលោ រួចនិ
 និត្តិតិ ធរមេរ កករតា អនេកបរិយាយន ធម្ព
 បកាសិតោ ធរតោ មយំ កណ្ត កករនំ សរជោ
 គន្លាម ធម្ពព្យ លកេយ្យរាម មយំ កណ្ត កករតោ

មហាបទានស្សែត្រ តាមវារៈទី ៣ ពីរដៃនៃខណ្ឌកដកមាននិងកិស្សកុមារ
 ជម្លាសំពតត្រូវបានបញ្ជាក់ឡើង ត្រូវទទួលទឹកដែលកំណត់ដោយប្រព័ន្ធមានខបមាចុចមេចមិញ ជម្លាបក្នុងគេសាតបត្តិមតិដំប្ដីជាបាកដូល ប្រាសបាកមន្ទិល កំកើតឡើង ដល់ខណ្ឌកដបុត្រ និងតិស្សបុពេកហិតបុត្រកុងទីអង្កែយនោះថា ជម្លាជាតិណាមួយ មានកិរិយាកំតឡើង ជាចម្លាជម្លាជាតិទាំងអស់នោះ រម៉ឺនលត់ឡើងជាចម្លាល មានខបមេយ្យដូចខាងក្រោម និង ១ ជនទាំងពីនោះ បានយើកឱរិយសច្ចុងម៉ែន បានដល់អរិយសច្ចុងម៉ែនបុះបិត្តសិប់កុងអរិយសច្ចុងម៉ែន ន្ទៃដុតសេបកិសង្ឃឹម មិនមានដើរនៅទ្វាល់ ដល់នូវការ៖ជាបុគ្គលភ្នាហន មិនបានដើរស្តាប់បុគ្គលដើម្បី កុងសាសនានៅព្រះបរមសាស្ត្រ ទីបក្រាបបង្ហើលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួនិញ ដូចខាងក្រោម បពិត្រព្រះអង្គដំប្រើន ពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដំប្រើន ពីពេះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដំប្រើន ជម៉ែនប្រព័ន្ធរបស់ដែលផ្តាហ៍ ប្រព័ន្ធរបស់ដែលកំបាំង ពីនោះដូចជាគេដ្ឋាររបស់ដែលផ្តាហ៍ ប្រព័ន្ធរបស់ដែលកំបាំង ពីនោះដូចជាប្រាប់ផ្តាហ៍ ដល់អ្នករដ្ឋើនផ្តាហ៍ ពីនោះសេរាត ដូចជាមនុស្សកាន់ប្រទិប្រទាលបំភ្លើកុងទិន្នន័យគឺត្រូវបានដើរ មនុស្សមានត្រូវក្នុងវីដី នឹងម៉ឺនយើកឱនូវរួបចាំង-ខ្សាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដំប្រើន យើនខ្លឹមព្រះអង្គទាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគដែន ព្រះជម៉ែន ជាសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដំប្រើន

សុគ្គនាមិជក់ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ល្អិក់ បញ្ជី លកេយក ឧបសម្បទ្ធិ ។ អលត្តំ
ខោ កិច្ចូរ ទេឡាក ច កដុត្តា តិស្សរ ច បុពេហិត-
បុត្តា វិបស្សិស្ស កកវត្តា អរហត្តា សម្បាសម្បុទ្ធស្ស
ល្អិក់ បញ្ជី អលត្តំ ឧបសម្បទំ ។ តេ វិបស្សី
កកវ អរបា សម្បាសម្បុទ្រា ធមិយា កចាយ សណ្ត-
ស្សសិ សមានបេសិ សមុត្ត្រេសិ សម្បហំសេសិ
ល្អិក់ អាណីនាំ ឱការ សង្កែលសំ នេគ្រោម្ខ អាណី-
សំសំ បគាសេសិ ។ តេសំ វិបស្សិនា កកវត្តា អរ-
ហត្តា សម្បាសម្បុទ្រន ធមិយា កចាយ សណ្តស្សិយ-
មានេ សមានបិយមានេ សមុត្ត្រិយមានេ ស-
ម្បហំសិយមានេ នចិរស្សរ អនុចាងាយ អសរេរិ
ិត្តានិ វិមុចិសុ ។

[៤៥] អស្សរសិ ខោ កិច្ចូរ ពន្លមតិយា កដុ-
និយា មហាកដនគាយេ ចតុកសិតិចាងាសហស្សនិ
វិបស្សី កិរ កកវ អរបា សម្បាសម្បុទ្រា ពន្លមតិ
កដុនិ អនុប្បត្តា ទេមេ មិកចាយេ វិរាតិ ទេឡាក
ច កិរ កដុត្តា តិស្សរ ច បុពេហិតបុត្តា

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

យើងខ្ញុំព្រះអង្គ សូមបាននូវបញ្ជាយ សូមបាននូវខបសម្បទា កួនសម្ងាត់
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ ឧណ្ឌករដបុត្រ និជ័តិស្ស-
 បុព្វហិតបុត្រ កំបានបញ្ជាយ បានខបសម្បទា កួនសម្ងាត់នៃព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាសម្ពឺ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ស-
 សម្ងាសម្ពឺ ទ្រង់ពន្យល់ដនទាំងនេះ ឲ្យយើល្មូចរាស់ ឲ្យកាន់យក
 ឲ្យអាចបាន ឲ្យវិករាយ ដោយជម្លើកបា ហើយប្រកាសទោសនៃសង្គ្រារ
 ទាំងឡាយ ដំណោះស្រាយបញ្ជី និជ័តិស្សកួនបញ្ជាយ ។ កាលព្រះ
 វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាសម្ពឺ ទ្រង់ណែនាំពន្យល់ដនទាំង ២
 នេះ ឲ្យយើល្មូចរាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចបាន ឲ្យវិករាយ ដោយ
 ជម្លើកបាកើយ មិនយុរបូន្មាន ចិត្ត (របស់ដនទាំងពីរនេះ) ក្រុបចាក
 អាសវេះទាំងឡាយ ព្រះមិនប្រកាន់មំ ។

[២៩] ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្យុកមហាផនកួនគន់នគរពន្លំមតិរាជធានី
 ចំនួន ៥ ប្រើន ២ ពាណិជ្ជការ បានពួជណឹងបា ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្សសម្ងាសម្ពឺ ទ្រង់សេចក្តីជល់ពន្លំមតិរាជធានីកើយ តម្លៃទ្រង់គីន
 នៅនាទីមិត្តទាយវ៉ែន បានពួជបាត្រេ ឧណ្ឌករដបុត្រ និជ័តិស្សបុព្វហិតបុត្រ

មហាបទានសុត្រិ តិចយកាណាកាំ មហាជនកាយបវិតត្តកម្រា

រិបស្សីស្សូ កតវតោ អរហតោ សម្បាសម្បុទ្ធិស្សូ សណិតោ
 តេសមស្សុ ឌិបារេត្តា គាសាយណិ វត្ថានិ អធ្លាគេ-
 ត្តា អការស្បា អនការិយំ បព្វជិតាតិ ។ សុត្រាន នៃសំ
 ដតនបេកាសិ ន ហិ នួន សោ ឌិវតោ ធម្ពវិនយោ ន
 សា ឌិវតោ បព្វឆ្នា យត្ត ឧល្វាត ច កដិបុត្តា តិស្សុ
 ច បុរឱ្យិតបុត្តា តេសមស្សុ ឌិបារេត្តា គាសាយណិ
 វត្ថានិ អធ្លាគេត្តា អការស្បា អនការិយំ បព្វជិតា ឧល្វាត
 ច ហិ នាម^(១) កដិបុត្តា តិស្សុ ច បុរឱ្យិតបុត្តា^(២)
 តេសមស្សុ ឌិបារេត្តា គាសាយណិ វត្ថានិ អធ្លាគេត្តា
 អការស្បា អនការិយំ បព្វជិស្សិត្តិ គិមណិ បន ន
 មយនិ ។ អចខោ សោ កិត្តិរ មហាផនកាយោ ច-
 តុកសិតិជាទាសហស្សុណិ ពន្លឹមតិយា កដិជានិយា
 និត្តិមិត្តា យេន ទេមោ មិកជាយោ យេន រិបស្សី
 កតវ អរហំ សម្បាសម្បុទ្ធា តេណុបសណ្ឌមិសុ ឧបសណ្ឌ-
 មិត្តា រិបស្សី កតវណិ អរហណិ សម្បាសម្បុទ្ធា អភិវឌ្ឍត្តា

១ ម. ហិ នាមាតិ ន ទិស្សិតិ ។ ២ និ. តតោ បាំ វិបស្សិស្សូ កតវតោ អរហតោ
 សម្បាសម្បុទ្ធិស្សូ សនិតោ បាតា ទិស្សិតិ ។

មហាបទានសូត្រ ភាណភារ: ទី ៣ ពោលអំពីសេចក្តីត្រីនិងរបស់ពួកមហាជន

បានដាក់កេសានិធមសុវិណ្ឌ ហើយស្វីកណ្តាប់សំពតតែកសាយ: ចេញចាក
 ផ្លែៗ ទៅបុសក្នុងសម្ងាត់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាត់មួន ។
 លុំពួកមហាជនទាំងនេះ បានទូហើយ កំមានសេចក្តីត្រីនិងជូនដែលបានបាន
 ដូចគ្នាដឹកនិត្តបញ្ញា ដែលព្រះខណ្ឌរាជបុត្រ និធិតិស្សុបុពេកិតបុត្រ ដាក់
 កេសានិធមសុវិណ្ឌ ស្វីកណ្តាប់សំពតតែកសាយ: ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅ
 បុសនោះ ប្រាកដជាមិនមែនបោកទាបទេ បុនអម្ពាលព្រះខណ្ឌរាជបុត្រនិធិ
 តិស្សុបុពេកិតបុត្រ មេបដាក់កេសានិធមសុវិណ្ឌ ហើយស្វីកណ្តាប់សំពតតែ
 កសាយ: ចេញចាកគេហដ្ឋានទៅបុស បុំពួកយើងនោះចាំអ្នកទៀត ។
 មាលភីភីទាំងឡាយ ភីនិងរោងនោះ ពួកមហាជនចំនួន ៧ ហីន ២ ពាន់
 នោះ ចេញចាកពន្លឹមតិវាទានី នាំត្រាដើរសំដែរទៅរកទេមមិតទាយវេន
 ដាចីដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាត់មួននោះ លុំទោះ
 ដល់ហើយ កំប្រាយបង្កិត្យព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្សសម្ងាត់មួន វូរ

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

ធនកម្មណំ និសិទិសុ ។ តែសំ វិបស្សី កកក អរហាំ សម្បា-
 សម្បទ្វា អនុបុព្ទិកចំ កចេសិ សេយ្យចិំណំ ជាន-
 កចំ សិលកចំ សក្តិកចំ កាយាលំ អាជីលំ ឱការាំ
 សង្កែលសំ នេញ្ញម្ខ អាណិសំសំ បកាសេសិ ។
 យនា តេ កកក អញ្ញាសិ កលូចិត្តេ មុនុចិត្តេ
 វិនីរណាចិត្តេ ឧណកិត្តេ បសន្ទិត្តេ អច យា ពុន្ទាលំ
 សម្បតំសិកា ធម្បលេសនា តំ បកាសេសិ ឌុក្តាំ
 សម្បុណយំ និហេដំ មក្តាំ ។ សេយ្យចាយិ នាម សុន្ទរត្តំ
 អបកតកាណ្យកំ សម្បទេរ រដែល បដិក្តលេឡាយ្យ ធរមេរ
 តែសំ ចតុកសិតិចាងាសហស្សន៍ តស្សិយេរ អសនេ
 វិដំ វិតមលំ ធម្បចក្តាំ ឧណចានិ យំកិច្ចិ សម្បុណយ-
 ធម្ប សព្វណំ និហេធម្បនិ ។ តេ ឯធម្បសម្ប បត្វិសម្ប វិនិត-
 សម្ប បរិយាកាណ្យធម្បសម្ប តិណ្ឌវិចិកិច្ចា វិកតកចំកចា

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

អង្គើយក្នួនទីដំសមគ្គរ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរកញ្ចនសម្បាសម្ព័ន្ធ
ត្រូវសម្រេចអនុបុត្រិកបា ដល់ពួកមហាជននោះ អនុបុត្រិកបានោះ គឺត្រូវ
ប្រកាស ទានកបា ទៅសិលកបា ទៅសុគកបា ទៅថោសនៃកាមទាំង-
ឡាយ ដ៏លាយកសហប្បជន ទៅអាណិសង្ឃើក្នួនបញ្ជាតា ទៅព្រះមានព្រះ
ភាគត្រូវប្រាបបា ពួកមហាជនទាំងនោះ មានចិត្តស្រួល មានចិត្តទេនៃ
មានចិត្តធ្វើតាកនឹងរោងចម់ មានចិត្តខ្លួនសំឡើង មានចិត្តដ្ឋែប្រា ក្នួន
កាលណា កំត្រូវប្រកាសធ្មានឈសនា ដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ត្រូវ
លើកឡើងសម្រេច ដោយព្រះអង្គើយ គឺទុកសប្តា ទៅសមុទ្ធយសប្តា ទៅ
និរោបសប្តា ទៅមគ្គសប្តា ទៅក្នួនកាលណោះ ។ ធម្មតា សំពាត់-សស្អាត
ដែលប្រាសបាកពណ៌ខ្មែរ គូរទួលទិកដ្ឋានកំពុង ដោយប្រព័ន្ធមានឧបមា
ផ្លូវមេបច្ចុប្បន្ន ធម្មបក្សគឺសោរាបត្តិមគ្គ ប្រាសបាកជូលី ប្រាសបាក
មនិល កំកើតឡើង ដល់ពួកមហាជនទាំង ៨ ហីន ២ ពាន់នាក់នោះ
ក្នួនទីអង្គើយនោះជនបា ធម្មជាតិណានីម្បយ មានកិរិយាកំតែឡើង ជន
ធម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រួមជនលំទៅវិញ្ញាធម្មតា មានឧបមេយ្យ
ជូនច្រោះជន ។ ដពួកមហាជនទាំងនោះ បានយើង្វារិយសប្តុជម់
បានដល់អរិយសប្តុជម់ បានត្រាស់ជីនអរិយសប្តុជម់ បានចុះចិត្តសិប់
ក្នួនអរិយសប្តុជម់ ទ្វូនិតិត្រូវបក្សសង្ឃើយ មិនមានដើរីនិច្ចល់ ដល់នូវ

មហាបទានសុគ្រោះ តតិយភាគាករា មហាផនកាយសូវ បញ្ជីបសម្បទា

បេហារដ្ឋប្បត្តា	អបរប្បជ្ជយា	សត្វ	សាសនេ	វិបស្តី
កកវត្ថុ	អរហត្ថុ	សម្បាសម្បុទ្ធទុ	ធមលនៅង់	កណ្តុ
អភិត្តុ	កណ្តុ	សេយ្យចាបិ	កណ្តុ	និក្សុធ្លើតាំ
ដ្ឋឹយ	បជិដ្ឋឹយ	វិរិយ៍	វិរិយ៍	វិនុ-
អន្តការ	វិរិយ៍	មួលប្បជ្ជាទាំ	បារយ៍	ធម្ពុមន្ត្រ
រួចានិ	ធម្ពុធ្លើតិ	ធមល	ធមល	អនេកបរិយាយន
ដម្គារ	បកាសិតោ	ធមល	ធមល	
គន្លាម	ធម្ពុព្យ	កិត្តុសដ្ឋឹព្យ	លកេយរាម	ធមល
កកវត្ថុ	សណ្តិកោ	បញ្ជី	លកេយរាម	ធមលសម្ប-
ធម្ពុ	ធមលតាំ	កិត្តុរោ	តានិ	ធម្ពុកសិតិចាងាស-
បាស្បុណិ	វិបស្តីសូវ	កកវត្ថុ	អរហត្ថុ	សម្បាសម្បុទ្ធ-
សូវ	សណ្តិកោ	បញ្ជី	ធមលតាំ	សូវ
កកវ	ធមលតាំ	អលតាំ	ធមលសម្បណាំ	វិបស្តី
អរហាំ	សម្បាសម្បុទ្ធ	ធម្ពុយ	គចាយ	សណ្តិ-
សេសិ	សមានបេសិ	សម្បុទ្ធឈេសិ	សម្បុហំសេសិ	
សដ្ឋាភារណំ	អាណិលាំ	ឱការាំ	សណ្តិលេសំ	និព្ទាលេ ^(១)
អាណិសំសំ	បកាសេសិ	ឱ	តេសំ	វិបស្តីនា
				កកវត្ថុ

^(១) នៅក្នុម្ភំ ចាប់នៅ កិត្តុរោ ។

មហាបទានស្តូត្រ ភាគភារេទី ៣ បញ្ជាមុខបសម្បទារបស់ពួកមហាផន

ការ៖ជាបុគ្គលក្តាបន មិនបានដើរក្របុគ្គលដើទេ ក្នុងសាសនានៅព្រះ
បរមសាស្ត្រ ទីប្រាបទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់
ដូចំបា បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន
ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន ធម៌ដែលព្រះអង្គសម្រួលហើយ
ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេដ្ឋារ របស់ដែលផ្តាហ៊ាប់ បុងធម៌ដែលបង្កាញ
របស់ដែលកំបាំង ពីនោះដូចជាប្រាប់ដូចដែលអ្នកវិនិច្ឆ័យ ពីនោះសោត
ដូចជាកាន់ប្រទិប្រទាលបំភី ក្នុងទីនឹងដីតែដោយគិតថា មនុស្សដែលមាន
ត្រូវក្នុងនឹងម៉ឺនយ៉ែន្ទូនវិរបទាំងឡាយបាន បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន យើង
ខ្ញុំទាំងនោះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគធ័រ ព្រះធម៌ធ័រ ព្រះភិក្ខុ
សង្ឃឹម័រ ថាគារសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន យើងខ្ញុំ សូមបាននៅ
បញ្ជានិនិជ្ជធបសម្បទា ក្នុងសម្ងាត់នៅព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្នាល់
ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកមហាផនទាំង ៨ ហីន ២ ពាក់នាក់នោះ កំបាន
បញ្ជានិនិជ្ជធបសម្បទា ក្នុងសម្ងាត់នៅព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
សម្ងាត់ម្នាត់ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់ម្នាត់ ប្រជែ
ពន្យល់ជនទាំងនោះ ឲ្យយើន្យកំ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចបាន ឲ្យវិក-
រយ ដោយជម្លើកថា ហើយប្រកាសទោសរបស់សង្គរដៃលាមកសោ-
ហ្មុន និងអាណិសង្ឃក្នុងព្រះនិញ្ញន ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាគ្រោះ

អរបាល សម្បាសម្បុទ្ទិន ធម្ពិយ គចាយ សណ្ឌស្សិយ-
មាលានំ សមាជិយមាលានំ សម្បត្តិជិយមាលានំ សម្ប-
ហំសិយមាលានំ នចិរសេវា អណុចាងាយ អសរៀ
ពិត្តានិ វិមុចិសុ ។

[៤០] អសេវាសំ ខោ កិត្យូរ តានិ ចតុកសិតិ-
បញ្ចិតសហស្សានិ^(១) វិបស្សិ គិរ កកក អរហំ សម្ប-
សម្បុទ្ទា បន្ទុមតិ រដ្ឋាភិ អណុប្បញ្ញ ខេមេ មិ-
តាងាយ វិហារតិ ធម្ពុញ្ញ គិរ លេសេតិតិ ។ អចខោ
កិត្យូរ តានិ ចតុកសិតិបញ្ចិតសហស្សានិ យេន
ពន្ទុមតិ រដ្ឋាភិ យេន ខេមេ មិតាងាយ យេន
វិបស្សិ កកក អរហំ សម្បាសម្បុទ្ទា តេនុបសណ្ឌមិសុ
ឧបសណ្ឌមិត្តា វិបស្សិ កកវណ្តែ អរហណ្តែ សម្បាសម្បុទ្ទែ
អកិវាគត្តា ធបកមណ្តែ និសិទិសុ ។ តេសំ វិបស្សិ
កកក អរហំ សម្បាសម្បុទ្ទា អណុបុព្វិកចំ គចេសិ
សេយ្យចិំ ជានកចំ សិលកចំ សក្តកចំ គ-
មាលានំ អាណិលំ ឱការ សណ្ឌិលេសំ នេត្វាមេ អានិ-

១ និ. តានិ បុរិមានិ ចតុកសិតិ បញ្ចិតសហស្សានិ ។ ម. តានិ បុរិមានិ ។

សុត្តនលិចកក ទីយនិកាយ មហារោគ្គ

អរហត្ថសម្តាសម្បទ ទ្រដៃពន្លឺពួកមហាជនទាំងនេះ ទ្វយើព្យាគក់ ទ្វ
កាន់យក ទ្វាគាបាន ទ្វវិកកាយដោយជម្ញីកថា ហើយមិនយុរប័ណ្ឌន
មិត្ត របស់មហាជនទាំងនេះ កើតប្រព្រឡេះចាកអាសដែម៖ទាំងឡាយ
ព្រោះមិនប្រកាន់ម៉ា ។

[៥០] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ បញ្ចិតទាំង ៨ ប្រឹន ២ ពាន់រូបនោះ
បានពួកដំណើនថា ព្រះវិបស្សីមានព្រោះភាគ អរហត្ថសម្តាសម្បទ ស្ថិប
មកដល់ពន្លឺមតិកដារី ហើយទ្រដៃគីន់នៅ ភុទខេមមិតិទាយវេន ទ្រដៃ
សម្បជិចជម៉ែ ។ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ បញ្ចិតទាំង ៨ ប្រឹន
២ ពាន់រូបនោះ កំនាំការកាន់ក្រុងពន្លឺមតិកដារី រូបហើយក៏ដើរ
សំដោឡើរកខេមមិតិទាយវេន ត្រដៃកន្លែង ដែលព្រះវិបស្សីមានព្រោះភាគ
អរហត្ថសម្តាសម្បទ គីន់នៅ លុះទោដល់ហើយ កំប្លាយបង្កិតព្រះវិបស្សី
មានព្រោះភាគ អរហត្ថសម្តាសម្បទ ហើយអគ្គិយកុទិធិជ័សមគ្គ ។ ព្រះ
វិបស្សីមានព្រោះភាគ អរហត្ថសម្តាសម្បទ ទ្រដៃត្រាស់អនុបុត្តិកថា ដល់
ពួកបញ្ចិតទាំងនោះ អនុបុត្តិកថា គីទ្រដៃប្រកាសទានកថា ១ សិល-
កថា ១ សគ្គកថា ១ ទោសនៃកាមទាំងឡាយដែលមកសោហ្មុង ១

មហាបទានសុត្រ តតិយភាពវរាំ ចតុកសីតិបញ្ចិតសហស្សានំ ធម្មចក្ខុ

<u>សំសំ</u>	<u>បកាសេសិ</u>	<u>។</u>	<u>យនា</u>	<u>តេ</u>	<u>កកក</u>	<u>អញ្ញាសិ</u>
កល្លិត្តិ	មុដុចិត្តិ	វិនីរណាចិត្តិ	ឧណកតិត្តិ	ប-		
សន្ទិត្តិ	អច	យ	ពុទ្ធគំ	សម្បគំសិកា	ធម្ម-	
និសនា	តំ	បកាសេសិ	ឯក្តាំ	សមុទ្ធយំ	និកោដំ	
មក្តាំ	។	សេយ្យចាបិ	នាម	សុខ្នរតំ	អបកតកាណ្យកាំ	
សម្បុទេរ	រដំ	បដិត្តលោយ្យ	ធរមេរ	តេសំ	ចតុក-	
សិតិបញ្ចិតសហស្សានំ		តស្សីយេរ		អាសនេ	និជំ	
វិតមលំ	ធម្មចក្តាំ	ឧណទានិ	យំកិត្តិ	សមុទ្ធយចម្បំ		
សព្វនំ	និកោដធម្មនិ	។	តេ	ិន្ទុធម្មា	បត្ថធម្មា	
វិនិតងម្មា	បរិយាកាណ្យចម្មា		តិណ្ឌវិចិត្តិថ្នា	វិកតក-		
ចំកចា	បសារដ្ឋប្បត្តា	អបរប្បច្ចយា	សត្តា	សាសនេ		
វិបស្សី	កកវណ្ឌា	អរហានំ	សម្បាសម្បុទ្ធដំ	ធផតណកោចំ		

មហាបទានស្ត្រី ភាពវារេខី ៣ ដម្លបក្សរបស់បញ្ជីតទាំង ៨ ហើន នៃ ពាន់រប
 អនិសស្ត្រីក្នុងនេរក្នុង: ១ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគច្រើន់ជ្រាបថា បញ្ជីត
 ទាំងនោះ មានចិត្តឆ្លូល មានចិត្តទេរ៉ា មានចិត្តផ្តុតចាកនីវណាចម់
 មានចិត្តខ្លួនសំឡើង មានចិត្តដ្ឋែងប្រា ក្នុងកាលណា កំច្រើន់ប្រកាស
 ធម្មទេសនាដែលព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ច្រើន់លើកឡើងសម្រេច ដោយព្រះ
 អង្គិ៍ គឺ ទុក្ខសប្បី ១ សមុទ្ធយសប្បី ១ និងឈុដសប្បី ១ មគ្គសប្បី ១ ក្នុង
 កាលណោះ ។ ធម្មតា សំពត់ - សស្អាត ដែលជ្រាសចាកពណ៌ខ្មែរ គ្រប់ខ្លួល
 ទិកជ្រលក់ ដោយប្រែែ មានឧបមាណុបម្រឈមិញ្ញ ធម្មបក្ស គីសោតា-
 បតិមគ្គិ៍ជ្រាសចាកដូលី ជ្រាសចាកមន្ទិល កំពើតឡើង ដល់ពួកបញ្ជីត
 ទាំង ៨ ហើន ២ ពាន់នោះ ក្នុងទីអង្គិ៍យនោះបា ធម្មជាតិណានីមួយ
 មានកិរិយាកេតឡើង ជាធិម្មតា ធម្មជាតិទាំងអស់នោះ រម្យជុរលត់ឡើង
 ជាធិម្មតា មានឧបមេយ្យដូចខ្លោះជន ។ ពួកបញ្ជីតទាំងនោះ បានយើង
 អរិយសប្បិជម់ បានដល់អរិយសប្បិជម់ បានត្រាស់ដឹងអរិយសប្បិជម់ បាន
 បុះចិត្តសិប់ក្នុងអរិយសប្បិជម់ ទ្វីនផ្តុតចាកសេចក្តីសង្ឃឹម មិនមានឡើង
 ទ្វូល់ ដល់នូវការ:ជាបុគ្គលក្នាលៗ មិនបាប់ដើរពីពាក្យបុគ្គលដែក្នុង
 សាសនា របស់ព្រះបរមសាស្ត្រ ទីប្រាបបង្គ័ទ្ធលព្វះវិបស្សីមានព្រះភាគ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាគ្រោះ

អភិត្តសំ	កណ្ត	អភិត្តសំ	កណ្ត	សេយ្យចាបិ ^(១)	កណ្ត	
និត្តុធិតំ	រ	ឧត្តមួយ	បដិច្ចន្នំ	រ	វិរិយ	
មុខ្មស្ស	រ	មកំ	អចិត្តួយ	អន្តការ	រ	តេ-
លប្បដ្ឋាតំ	ជាយូ	ចក្ខុមណ្ឌ	រួចាណិ	ចក្ខុណិតិ		
ធរមេរ	កករតា	អនេគារិយាយន	ដម្នាត	បកាសិតោ		
ធនេតេ	មយំ	កណ្ត	កករន្នំ	សរណា	កត្តាម	
កិត្តុសង្ឃព្វោ	លកេយ្យរម	មយំ	កណ្ត	កករតោ	សណិ-	
កោ	បញ្ញន្នំ	លកេយ្យរម	ឧបសម្បជនិ	។	អលត្តំ	
កោ	កិត្តុរ	តានិ	ចតុកសិតិបញ្ញន្និតសហស្សនិ			
វិបស្សិស្ស	កករតោ	អរហាតោ	សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស	សណិ-		
កោ	បញ្ញន្នំ	អលត្តំ	ឧបសម្បជនិ	។	តេ វិបស្សិ កករ	
អរហំ	សម្បាសម្បុទ្ទា	ដម្និយា	គចាយ	សន្លេស្សិសិ		
សមានយេសិ	សម្បុទ្ទិដោសិ	សម្បហំសេសិ	សន្លោស្សិសិ			
អាណីនាំ	ឱការាំ	សណ្ឌិលេសំ	នេគ្គុម្នោ	អាណិសំសំ		
បកាសេសិ	។	តេសំ	វិបស្សិតា	កករតា	អរហាតោ	
សម្បាសម្បុទ្ទិន	ដម្និយា	គចាយ	សន្លេស្សិយនាងាំ			

^(១) សេយ្យចាបិ នាមាតិបិ ។ ២ និ. ម. និញ្ញានេ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិត្ត

អរហត្ថសម្ងាត់សម្បទូដ្ឋុបេះថា បពិត្រព្រះអង្គភ័ប្រមីន ពីរោះណាស់ បពិត្រ
ព្រះអង្គភ័ប្រមីន ពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គភ័ប្រមីន ជម្លៀដែលព្រះ
មានព្រះភាគច្រើនសម្បធម៌រហូត ដោយអនេកបរិយាយ ដ្ឋុបជាគេដ្ឋាររបស់
ដែលធាប់ បុគ្គលិកបង្ហាញព្រៃបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះ ដ្ឋុបជាប្រាប់ដ្ឋុប
ដល់អ្នករដ្ឋឹងដ្ឋុប ពុំនោះសោត ដ្ឋុបគេភាន់ប្រទិបត្រាលបំភី កុងទីនីតិ
ដោយគិតថា មនុស្សដែលមានក្នុងក្នុង មើលយើញនូវរូបទាំងឡាយបាន
បពិត្រព្រះអង្គភ័ប្រមីន យើងខ្ញុំទាំងនេះ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគផែ
ព្រះជម័ែង ព្រះភីកុំសង្ឃឹមផែ បានសរណៈ បពិត្រព្រះអង្គភ័ប្រមីន
យើងខ្ញុំសូមបាន នូវបញ្ជាត និងខបសម្បទា កុងសម្ងាត់នៃព្រះមានព្រះ
ភាគ ។ ម្នាច់កីឡូទាំងឡាយ ពួកបញ្ចិតទាំង ៩ ហីន ២ ពាន់នោះ
កំបាននូវបញ្ជាត និងខបសម្បទា កុងសម្ងាត់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហត្ថសម្ងាត់សម្បទូ ។ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់សម្បទូ ទ្រួស់
ពន្យល់បញ្ចិតទាំងនោះ ឲ្យយើញជាក់ ឲ្យភាន់យក ឲ្យអាបហាន
ឲ្យរើករាយដោយជម្លើកថា ហើយប្រកាសទោស របស់សង្គរដ៏លាមក
សែហក្រុងនិងអាណិសង្ឃុកុងនេក្នុម៖ ។ កាលដែលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហត្ថសម្ងាត់សម្បទូ ទ្រួស់ពន្យល់ពួកបញ្ចិតទាំងនោះ ឲ្យយើញជាក់

មហាបទានសុត្រ តតិយភាពភាគាំ វិបស្សីពួកបរិតក្រា

សមាជិយមាលានំ សម្ងាត់ជិយមាលានំ សម្បយំ សិ-
យមាលានំ នចិរស្សូវ អណ្ឌចាតាយ អាសយេហិ ចិត្តានិ
វិមុនិធមុ ។

[៥៥] តេន ខោ បន^(១) សមយេន ពន្លមតិយា ក-
ដិជានិយា មហាកិត្តុសដ្ឋោរ បជិរសតិ អង្គសដ្ឋីកិត្តុ-
សតសហស្សំ ។ អចខោ កិត្តុវេ វិបស្សីស្សូ កករ-
តោ អរយាតោ សម្បាសម្បួនស្សូ រហោតតស្សូ បជិសល្វ៊-
នស្សូ ឯវេ ចេតសោ បរិតតេនា ឧទជាតិ មហា ខោ
ធនរហិ កិត្តុសដ្ឋោរ ពន្លមតិយា កដិជានិយា បជិរ-
សតិ អង្គសដ្ឋីកិត្តុសតសហស្សំ យន្តចាបំ កិត្តុ
អណ្ឌជានេយំ ចរច កិត្តុវេ ចាវិគំ ពហុជនហិតាយ
ពហុជនសុខាយ លោកាតុកម្បាយ អត្ថាយ ហិតាយ
សុខាយ នៅមន្ទុស្សណំ មា ឯកេន ធ្វើ អកមិត្ត នៅ-
សេច កិត្តុវេ ធម្មំ អាធិកល្អាណា មផ្លូតល្អាណា
បរិយាសននកល្អាណា សាញ៉ែ សព្វព្យានំ កោរលបរិ-
បុណ្យ បរិសុន្តំ ពិប្បុចរិយំ បកាសេច សណ្តិ៍ សត្ថា

មហាបទានស្សត្រ កាណាករះទី ៣ ព្រះតម្រូវបស់ព្រះពុទ្ធផិបស្សី

ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យវិករយដោយជម្លើកចាប់ហើយ មិនយុរប័ណ្ឌន
ចិត្ត (របស់បញ្ជីតទាំងនេះ) ក៏បាននូចស្រឡែ៖ចាកអាសវ់ទាំងនេះ
ព្រោះមិនប្រកាន់ម៉ា ។

[៤១] សម្រេចនៅលើ មានកិត្តិសង្ឃប្រើនប័ណ្ឌន ៦ លាន ៨
សែន្យប នៅអាស្រែយ កុងពន្លេមតិកដាក់ ឬ ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ
ត្រានៅលើ ព្រះវិបស្សីមានព្រះគាត់ អរហន្តសម្ងាត់មួន ព្រៀងកដ្ឋកុង
ទីស្តាត់ សម្រេចព្រះកម្មដាន មានព្រះតម្រូវកុងព្រះហបុទ្ទិយកើតឡើង
យ៉ាងនេះបាន តន្លែរនេះ ពួកកិត្តិដែលនៅអាស្រែយ កុងពន្លេមតិកដាក់
ប្រើនដល់ទៅ ៦ លាន ៨ សែន្យប បើដូច្នោះ គឺតែ តបាតតអនុញ្ញាត
កិត្តិទាំងនេះបាន ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ អ្នកទាំងនេះ ចូរត្រាប់ទៅកាន់
បាកិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន
ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតានិធមនុស្សទាំងនេះ អ្នកទាំងនេះ
ចូរកុំទៅពីរប តាមផ្ទះ ១ ឡើយ ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ អ្នកទាំងនេះ
ចូរសម្រេចដែល ឬមានលម្អបទដើម បទកណ្តាល និងបទចុង
ចូរប្រកាសព្រៃហ្មចិយជម្លើបនិស្សុទ្ទ ប្រកបដោយអត្ថ និងព្យញ្ជាន់
ដែលបានបិបុណ្ណោះទាំងអស់ សត្វទាំងនេះ កុងលោកនេះ ដែលមាន

សុភន្ធបិធីការ
ទីយនិកាយស្ស មហាផ្ទៃ

អប្បរដត្តុជាតិកា	អស្សវនតា	ធម្មស្ស	បរិបាយណិ		
កិស្សិន្ទិ	ធម្មស្ស	អញ្ញតារេ	អិច	ធម្ម	ធម្ម
រស្សានំ	អច្ចូយេន	ពន្លុមតិ	រដ្ឋាភិ	ឧបសណ្ឌមិត្សា	
ចាតិមោគ្គុឡើសាយតិ	។	អចខោ	កិត្តិរោ	អញ្ញតារេ	
មហាពូល្អា	វិបស្សិស្ស	កករតោ	អរហាតោ	សម្បាសម្ប-	
និស្ស	ចេតសា	ចេតាយវិតត្វិមញ្ញយ	សេយ្យចាយិ	នាម	
ពលរ	ឬរិសោ	សម្បិធិតំ	រ	ពាហំ	បសារេយ្យ
វិតំ	រ	ពាហំ	សម្បិព្យេយ្យ	បស-	
បាតោ	វិបស្សិស្ស	កករតោ	អរហាតោ	សម្បាសម្បុន្ទិស្ស	
បុរតោ	ចាតុរហោសិ	។	អចខោ	សោ ^(១)	កិត្តិរោ
មហាពូល្អា	ធរោសំ	ឧត្ថរសណ្ឌិ	កិត្តិរោ	ពូល្អោលោកោ	អច្ចរ-
កករ	អរបំ	សម្បាសម្បុឡា	តេនព្យាលិម្បរណាមេរ្តា		
វិបស្សិ	កករនំ	អរហានំ	សម្បាសម្បុន្ទិ	ធរោ	ធរោ-
តំ	កករ	ធរោមំ	សុកត	ធរោ	ធរោ-
កិត្តិសដ្ឋោ	ពន្លុមតិយា	រដ្ឋាភិយា	បងិរសតិ	អច្ច-	
សដ្ឋិកិត្តិសតសហស្សា	អច្ចុជាតិ	កត្តិយា	កត្តិ	កករ	កិត្តិ

១ និ. សោសទោ ន ទិស្សិតិ ។

ធម្មតាឌីជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

ផ្លូវ តីរាជទីកិលេសតិច កួដ្ឋកក់មាន សត្វទាំងនោះ តែខានស្តាប់ជម័យ
ហើយនឹងសាបស្ទូន្យ (ចាកមត្តិជល) ពួកសត្វដែលបម្រើជាស៊ដីជជម័យ ក៏
មាន ម្បយទៅតែ កាលបឹងហេកន្លឺនៅទោបាន ៦ ឆ្នាំ ១ ហើយ អូកទាំងឡាយ
ត្រូវចូលមកការទន្ទុមតីរាជធានី ដើម្បីសម្រេចបាតិមេក្តុ ។ មាលកិកុ
ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាង្មោប្បុ ១ អង្គ ជីន្ទូរសេចក្តីត្រីឃុំវិំកុន្ត
ព្រះហបុទ្ទីយ របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់មួនដោយចិត្ត
របស់ខុនហើយ ក៏បាត់អំពីព្រះហបុលោក មកប្រាកដកួដ្ឋទីចំពោះព្រះក្រុព្រះ
វិបស្សីមានព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់មួន ប្រុបដូចបុរសមានកម្បាំង ហា
ន្ទូរកំភ្លនដែ ដែលបត់ចូល បូបត់ចូលន្ទូរកំភ្លនដែដែលលាបេញ ។ មាល
កិកុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មហាង្មោប្បុនោះ ធ្វើសំណត់ខត្តកស្សែ:ទៅនៃស្តា
ម្នាជប្រណាម្មអញ្ញលី ច្បាយបង្កំព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់មួន
ហើយក្រាបបង្កំទូលព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហត្ថសម្ងាត់មួនដូចំបា
បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនីំ:យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះសុគត់ ដំណើរ
នីំ:យ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គដែបម្រីន តង្វវនេះ កិកុសង្សែដែលនោរអា-
ស្រែយកួដ្ឋទន្ទុមតីរាជធានីប្រើនុរាស់ ចំនួន ៦ លាន ៥ សែន្យប បពិត្រ
ព្រះអង្គដែបម្រីន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹងអនុញ្ញាតកិកុទាំងឡាយបា

មហាបទនសុគ្រ តតិយភាគណវាំ សារកាន់ ថវិកចរណកម្រ

ចរច	កិត្យីរ	ចាវិកា	ពហុជនហិតាយ	ពហុជនសុខ-
យ	លោកាតុកម្មាយ	អត្តាយ	ហិតាយ	សុខាយ
ដេរមួលស្សានំ	មា	ធនកែវ	ធ្លឹ	អកមិត្ត
ដេសេច	កិត្យីរ			
ធម្មំ	អាជិតលរាងាំ		មឡ្វកលរាងាំ	បរិយាសាន-
កលរាងាំ	សាត្រំ	សព្វព្យានំ	កោរលបិយុណ្ឌាំ	បិសុច្ចំ
ពូលុចរិយំ	បកាសេច	សណីដុ	សត្តា	អប្បរជត្តិជាត-
តិកា	អស្សុវនតា	ធម្មស្សុ	បិបាយពិនិ	កិស្សិនិ
ធម្មស្សុ	អព្យាតាកេ	អបិច	កណ្តុ	មយំ
យជា	កិត្យី	ធម្មំ	ធម្មំ	តជា
កណ្តុ				ករិស្សិម
ជានី	ឧបសត្ថមិស្សិនិ	ចាតិមោកត្តុធ្លឹសាយតិ	។	តណម-
កេច	កិត្យីរ	សោ	មហាផូលុ	តជា
កករំនៃ	អរបានំ	សម្បាសម្បុច្ចំ	អកិរាណត្រា	បណត្តិជាំ
កត្តា	តត្តីរ	អន្តរជាយិ	។	

មហាបទានសូត្រ ភាគាណរ៍ទី ៣ ពោលអំពីការត្រាត់ទៅកាន់ចារិកនៃព្យកសារីក

ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាត់ទៅកាន់ចារិក ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ដល់ដន្តប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដន្តប្រើន ដើម្បីអនុញ្ញាជៈ
ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចប្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ដល់ទេវតានិធមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកំទោពីរូប
តាមផ្ទវ ១ ទីរីយ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រួលដម្លៃ
ទ្រមានលម្អបទដើម បទកណ្តាល និធបទចុង ចូរប្រកាសព្រៃហ្មចិរិយ-
ដម្លៃបរិសុខ ប្រកបដោយអត្ថ និធព្យព្យាន៖ដៀព្យបរិបុណ្ឌទាំងអស់
សត្វទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានចូលិតីកតាចិត្តិលេសតិច ក្នុងត្រូវកិត្តិក
កំមាន សត្វទាំងនោះ តែខានស្អាប់ដម្លៃនឹងសាបសុន្យ (បាកមត្តដល)
ព្យកសត្វ ដែលបម្រើនត្រាស់ដើរដម្លៃគីឡូម៉ែត្រ បពិត្រព្យេះអង្គដំប្រើន មួយ
វិញ្ញូន កាលបឹងលាកន្ទីនិងចោរាន ៦ ឆ្នាំ ១ ហើយ កិត្តុទាំងឡាយ
និធចូលមកកាន់ពន្លឺមតិកដាកី ដើម្បីសម្រួលបាតិមោក្នុយ៉ានុណា យើងខ្ញុំ
កំនឹងធ្វើយ៉ានុនោះ ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ មហាប្រុហ្មនោះ បានពោល
នូវពោក្សរេះ លុះពោលពោក្សរេះរបហើយ កើច្បាយបង្កិលាប្រេះរិបសុវិ
មានព្រះភាគ អរបណ្តុសម្បាសមួន ធ្វើប្រទក្សិណាបេរិយ កើច្បាត់អំពីទី
នោះទេ ។

សុត្តនបិដក់ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

[៥២] អចលោ កិត្យូរ វិបស្សី កកក អរហា សម្បា-
 សម្បទ្វា សាយណ្ឌាសមយេ បជិសល្ងាច វិត្ទិតោ កិត្យូ
 អមត្រឈុសិ តច មយ្ញែ កិត្យូរ រហោកតស្ស បជិសល្វ-
 នស្ស ធនំ ចេតសោ បរិតត្រូ ឧណទានិ មបារ ខោ
 ធនរហិ កិត្យូសធ្វោ ពន្លួមតិយា កដុជានិយា បជិរ-
 សតិ អផ្លូសដីកិត្យូសតសហស្ស យន្លួជាហា កិត្យូ
 អនុជាលេយំ ចរច កិត្យូរ ចារិកំ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុខាយ លោកាណុកម្មាយ អត្ថាយ ហិតាយ
 សុខាយ នេរមនុស្សនំ មា ឯកេដ ទ្រ អកមិត្ត នេ-
 សេច កិត្យូរ ធម៉ែ អាជិកល្អាងំ មធ្វោកល្អាងំ
 បរិយាសនកល្អាងំ សាត់ សព្វព្យាងំ គោរលបរិ-
 បុណ្យា បិសុណ្យំ ពហុចរិយំ បកាសេច សន្តិច សត្តា
 អប្បរជត្យូជាតិកា អស្សវនតា ធម្ពស្ស បិយាយនិ
 កិស្សនិ ធម្ពស្ស អព្យាគកោ អិច ធម៉ែ ធម៉ែ វស្សនំ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិតិ

[៥៦] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
អរហន្តសម្រាមមួន ទ្រូវចេញអំពីទីសម្រាក នៅណែនសាយណ្ឌសម្រេ
ហើយត្រាស់នឹងកិត្តិទាំងឡាយបាន ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតចូលទៅនោះ
កូដ្ឋរហេស្សាន ជាទីសម្រាក មានសេបកិត្តិត្រីវិនិគិតិកើតឡើង យ៉ាងនេះ
បាន តឡាយនេះ កិត្តិសង្ឃឹមដែលនោះអាស្រែយ កូដ្ឋនឹមតិកាជានីត្រីនិណាស់
ចំនួន ៦ លាន ៨ សេន្យប បើដូច្នោះ គូតែតបាតតអនុញ្ញាតដូច្នោះបាន
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូលទៅការទំនាក់ទំនាក់ ដើម្បីប្រយោជន៍
ដល់ដន្តប្រើប្រាស់ ដើម្បីសេបកិត្តិសុខដល់ដន្តប្រើប្រាស់ ដើម្បីអនុត្រាងដល់សត្វ
លោក ដើម្បីសេបកិត្តិប្រើប្រាស់ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេបកិត្តិសុខដល់នៅតា
និធមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកុំទោពីរុបតាមផ្លូវ ១ ឡើយ
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រេចដម្លេរូបមានលម្អបទដើម
បទកណ្តាល និធបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចិរយធម៌ឱ្យបរិសុន្ល ប្រកប
ដោយអត្ថនិធព្យញ្ញនេះ ដ៏ពេញបរិបុណ្ឌទាំងអស់ សត្វទាំងឡាយកូដ្ឋរហេក
នេះ ដែលមានជូលិតីការាជិកិលេសតិចកូដ្ឋនិចកិត្តិមាន សត្វទាំងនោះ តែមិន
បានស្តាប់ដម្លេ និធសាបស្តីនូវ (ចាកមត្តិជល) ពួកសត្វដែលបម្រើនៅត្រាស់
ដើម្បីដម្លេគឺមាន មួយឡើត កាលបើរោកនូវទោបាន ៦ ឆ្នាំ ១ ហើយ

មហាបទានសុត្រ តតិយភាពវារំ សារកានំ ពរិកចរណកថា

អច្ចូយន ពណ្ឌមតី កដ្ឋានី ឧបសត្វិតញ្ញ ចាតិមោ-
 គ្គុឡើសាយតិ អចលោ កិត្យូរ អញ្ញតេ មហាឌូប្បាហ
 មម ចេតសា ចេតាបីតត្លុមញ្ញយ សេយ្យចាទិ នាម
 ពលវ ឬរិសា សម្បិតិតំ វ ពាយំ បសារឃួយ
 បសារិតំ វ ពាយំ សម្បិញ្ញយួយ ធរមេ ពូលុលោកេ
 អន្តរហិតោ មម ឬរតោ ចាតុរបោសិ អចលោ សោ
 កិត្យូរ មហាឌូប្បាហ ធរំសំ ឧត្ថកសតិ ករិត្តា យេ-
 ជាយំ តេនញ្ញលិម្បុណ្ណាមេញ្ញ ចំ ធរោងេ ធរោតំ
 កកវ ធរោតំ សុកត មហា លោ កញ្ញ ធរោហិ កិត្យូ-
 សធ្វោ ពណ្ឌមតិយ កដ្ឋានីយ បជិសតិ អន្តសតិ-
 កិត្យូសតសហស្សំ អន្តជាងាតុ កញ្ញ កកវ កិត្យូ
 ចរច កិត្យូរ ចានិកំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុ-
 ខាយ លោកាតុកម្បាយ អន្តាយ ហិតាយ សុខាយ
 នេរមនុស្សនំ មា ធរោកេ ទ្រ អកមិត្ត នេសេច

មហាបទានសូត្រ ភាសាហរ៍ទី ៣ ពេលអំពីការត្រាត់ទៅកាន់ចារិកនៃព្យកសារីក

អ្នកទាំងឡាយ ត្រួវបូលមកកាន់ពន្លមតិកដាកី ដើម្បីសម្រេចបាតិមោក្តី
 ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ មានមហាព្យប្បុ ១ អណ្ឌ ដឹងនូវសេចក្តី
 ត្រីវិះ កូនិតិត្រូវនៃតបាតត ដោយចិត្តរបស់ខ្លួនហើយ ក៏បាត់អំពីព្យប្បុ-
 លោកមកប្រាកដ កូនិតិចិបំពោះមុខតបាតត ប្រុបជូលបុរសអ្នកមានកម្មាំង
 លាចេញនូវកំភូនដែ ដែលបត់បូល បុបត់បូលនូវកំភូនដែ ដែលលាចេ
 ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ កូនិតិរោលនោះ មហាព្យប្បុនោះ ធ្វើសំពត់ខត្តកស្ស់
 ធ្វើស្អាម្មាន ប្រណាយអញ្ញលី ថ្វាយបង្កំបំពោះតបាតត ហើយពេល
 ពាក្យនេះនឹងតបាតតបា បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ដំណើរនីះយ៉ាងនេះ
 បពិត្រព្រះសុគត់ ដំណើរនីះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអណ្ឌដីបម្រើន តុង្យនេះ
 កិត្តុសង្ស័យលទ្ធផលនោះអាស្រែយ កូនិតិពន្លមតិកដាកីប្រើនិណាស់ ចំនួន ៦ លាន
 ដែលនូវប បពិត្រព្រះអណ្ឌដីបម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ប្រើអនុញ្ញាត
 កិត្តុទាំងឡាយបា ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរត្រាប់ទៅកាន់
 ចារិក ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន
 ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេរតានិជ្ជមនុស្សទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកំ
 ទោពីរូបតាមដ្ឋាន ១ ឡើយ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រេច

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយសួរ មហាកោត្រា

ភិគ្គេរ ធម្ម អាជិតល្អាងា មធ្យោគល្អាងា បរិយោ-
 សាលកល្អាងា សត្វ៉ា សព្វព្យាង់ កោរលបរិបុណ្ឌា
 បរិសុទ្ធបុណ្ឌ ពូប្បុចរិយំ បគាសេច សត្វិច សត្វា
 អប្បរដគ្គុជាតិកា អស្សវេនតា ធម្មស្ស បរិបាយនិ
 ភិស្សនិ ធម្មស្ស អព្យាគារ អបិច កត្តិ មយំ តងា
 ករិស្សាម យចា ភិគ្គេ នឹង នឹង ស្សនំ អច្ចួយន
 ពន្លឹមតី កដុជានី ឧបសណ្ឌិចិស្សនិ ចាតិមោគ្គុឡើសា-
 យាតិ តុចមេរ ភិគ្គេរ សោ^(១) មហាបូប្បុ តុដំ
 ទ្វា មំ អភិវឌ្ឍនោ បន្ទិតិនា កទ្វា តទ្រោ អន្តរ-
 ជាយិ ។ អណុជាពាមិ ភិគ្គេរ ចរច ចារិកាំ ពហុជន-
 ហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកាណុគម្យាយ អត្ថាយ
 ហិតាយ សុខាយ លោមណុស្សនំ មា ធរោន ទ្វោ អកមិត្ត
 លោសេច ភិគ្គេរ ធម្ម អាជិតល្អាងា មធ្យោគល្អាងា
 បរិយោសាលកល្អាងា សត្វ៉ា សព្វព្យាង់ កោរលបរិ-
 បុណ្ឌ បរិសុទ្ធបុណ្ឌ ពូប្បុចរិយំ បគាសេច សត្វិច សត្វា

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ធីចំឡើមានលម្អិតដើម បទកណ្តាល និងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចិរយ-
ជម៉ែបរិសុខ ប្រកបដោយអត្ថនិធីព្យញ្ជាន៖ ដ៏ពេញបរិបុណ្ឌទាំងអស់ សត្វ
ទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ ដែលមានដូលីគីរាជាទិកិលេសតិចក្នុងបក្សកំមាន
សត្វទាំងនេះ តែមិនបានស្ថាប់ធីនិងសាបសុន្យ (បកមត្តផល) ពួកសត្វ
ដែលប្រជិនិងត្រាស់ដឹងជម៉ែ គីម៉ែមាន បពិត្រព្រះអនុជិចម្រិន មួយឡើត
កាលបរិច្ឆេទក្នុងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ៧ ហើយ ក្នុងទាំងឡាយនិងចូលមកការ៖
ពន្លឹមតិកដាក់ ដើម្បីសម្រួលបាតិមោក្នុងយោងណា យើងខ្ញុំកើនិងធ្វើយោង
នោះ ម្នាលក្នុងទាំងឡាយ មហាប្រហ្មនោះ បានពោលពាក្យនេះ លុះ
ពោលពាក្យនេះរបៀប កំប្រាយបង្កំលាតបាតត ធ្វើប្រទក្សិណាបោយ កំបាត់
អំពីនឹងនោះទេ ។ ព្រះវិបស្សីប្រជិនិងត្រាស់បាន ម្នាលក្នុងទាំងឡាយ តបាតត
អនុញ្ញាតឡើងអ្នកទាំងឡាយទៅការ៖បាន ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដន្តប្រិន
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ដន្តប្រិន ដើម្បីអនុត្រាន៖ ដល់សត្វលោក ដើម្បី
សេចក្តីចម្រិន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទោតានិនមនុស្ស
ទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរកំឡើងបានម្ខរ ១ ឡើយ ម្នាលក្នុងទាំង-
ឡាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរសម្រួលជម៉ែ ឡើមានលម្អិតដើម បទកណ្តាល
និងបទចុង ចូរប្រកាសព្រហ្មចិរយជម៉ែ ដ៏បរិសុខ ប្រកបដោយអត្ថ និង
ព្យញ្ជាន៖ ដ៏ពេញបរិបុណ្ឌទាំងអស់ ពួកសត្វក្នុងលោកនេះ ដែលមាន

មហាបទានសុគ្រិ តិចយកាលវាំ ទេវតានំ សញ្ញាណស្សាន់

អប្បរដក្នុងតាតិកា អស្សូវនតា ធម្ពស្ស បរិយក្នុី
 កិស្សុន្ទិ ធម្ពស្ស អព្យាគារ អបិច កិត្យុវ ធម្ព ធម្ព
 រស្សានំ អច្ចួយន ពណ្ឌមតិ រដ្ឋាភានី ឧបសណ្ឌិតញ្ចា
 ចាតិមោក្នុឡើសាយតិ ។ អចខោ កិត្យុវ កិត្យុ
 យកុយោន ធគារោន់ ធមបជារិកាំ បល្លិមិសុ ។
 [៥៣] តើន ខោ បន លមយោន ធម្ពិតិ បតុ-
 កសិតិអភសសហស្សានិ យក្នុី ។ ធគក្មិ រស្សុ
 និត្យុឡើ ធនតា សន្ទិមុន្តស្សារេសំ និត្យុន្ទំ ខោ មារិសា
 ធគករស្សាំ បព្យិកានិ រស្សានិ សេសានិ បញ្ចុន្ទំ រស្សានំ
 អច្ចួយន ពណ្ឌមតិ រដ្ឋាភានី ឧបសណ្ឌិតញ្ចា ចាតិមោក្នុ-
 లើសាយតិ ។ ទិសុ រស្សុសុ និត្យុឡើសុ ធនតា
 សន្ទិមុន្តស្សារេសំ និត្យុឡើនិ ខោ មារិសា ឡើ រស្សានិ
 ចត្តារិកានិ រស្សានិ សេសានិ បតុន្ទំ រស្សានំ អច្ចួយន
 ពណ្ឌមតិ រដ្ឋាភានី ឧបសណ្ឌិតញ្ចា ចាតិមោក្នុឡើសា-
 យតិ ។ តិសុ រស្សុសុ និត្យុឡើសុ ធនតា សន្ទិម-
 ុស្សារេសំ និត្យុឡើនិ ខោ មារិសា តិជាតិ រស្សានិ
 តិជាតិកានិ រស្សានិ សេសានិ តិណ្ឌា រស្សានំ អច្ចួយន

មហាបទានសូត្រ ភាគភារេទី ៣ ការបន្ទីសូរស័ព្ទនៃពួកទេរតា

ផ្សលីគីកតាឆិកិលេសតិច កុងចក្ខុកំមាន សត្វទាំងនោះ តែមិនបានស្តាប់ជម់
នឹងសាបស្តី ឬ (ចាកមគិតិដល) ពួកសត្វដែលបម្រើត្រាស់ដីជជម់ គិតមាន
មាលកិក្ខុទាំងឡាយ តែបា កាលបីកន្លែងទៅបាន ៦ ឆ្នាំ ៧ ហើយ អ្នក
ទាំងឡាយ ត្រូវមកការណ៍ពន្លឺមតិកជជានី ដើម្បីសម្រួលបាតិម៉ាក្តិ ។ មាល
កិក្ខុទាំងឡាយ ត្រានោះ ពួកកិក្ខុប្រើប្រាស់តែបេញទៅការណ៍ចារីក កុងជនបទ
តែមួយចំបីណែនាំ ។

[៥៣] សម្រេចនោះជន កុងជម្លឹមបានអារាសប្រើប្រាស់ ចំនួន ៨
ហីន ២ ពាណ ៧ ដល់កន្លែងទៅបាន ១ ឆ្នាំ ពួកទេរតាកិបន្ទីសូរស័ព្ទបា
បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទេកិទាំងឡាយ កាលកន្លែងទៅបាន ១ ឆ្នាំហើយ តម្លៃ
នោសល់តែ ៥ ឆ្នាំទ្រូវតែ លុះអំណើះទៅ ៥ ឆ្នាំទ្រូវតែ លោកទាំងឡាយ
ត្រូវចូលទៅការណ៍ពន្លឺមតិកជជានី ដើម្បីសម្រួលបាតិម៉ាក្តិ ។ លុះកន្លែង
ទៅបាន ២ ឆ្នាំ ពួកទេរតាបន្ទីសូរស័ព្ទបា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទេកិទាំងឡាយ
កាលកន្លែងទៅបាន ២ ឆ្នាំហើយ តម្លៃនោសល់តែ ២ ឆ្នាំទ្រូវតែ លុះ
អំណើះទៅ ២ ឆ្នាំទ្រូវតែ លោកទាំងឡាយ ត្រូវចូលទៅការណ៍ពន្លឺមតិកជ-
ជានី ដើម្បីសម្រួលបាតិម៉ាក្តិ ។ លុះកាលកន្លែងទៅបាន ៣ ឆ្នាំ ពួកទេរតា
បន្ទីសូរស័ព្ទបា បពិត្រលោកអ្នកនិទ្ទេកិទាំងឡាយ កាលកន្លែងទៅបាន
៣ ឆ្នាំហើយ តម្លៃនោសល់តែ ៣ ឆ្នាំទ្រូវតែ លុះអំណើះទៅ ៣ ឆ្នាំ

សុភន្ធបិធីក ទីយនិកាយសួរ មហាក្សត្រ

ពន្លឹមតី	រដ្ឋបានី	ឧបសណ្ឌិមិត្សា	ចាតិមោគ្គុឡើសា-
យតិ ។	ចត្តុសុ រស្សូសុ និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ
ឯុស្សាហេសំ	និគ្គលើនិ	ខោ មានិសា ចត្តិវិ រស្សូនិ	រស្សូនិ
ឡើនិ រស្សូនិ	សេសានិ	ទិន្នំ រស្សូនាំ អច្ចិយន	អច្ចិយន
ពន្លឹមតី	រដ្ឋបានី	ឧបសណ្ឌិមិត្សា	ចាតិមោគ្គុឡើសា-
យតិ ។	បញ្ញុសុ រស្សូសុ និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ
ឯុស្សាហេសំ	និគ្គលើនិ	ខោ មានិសា បញ្ញា រស្សូនិ ធរ-	ធរ
កំណានិ រស្សាំ សេសំ ធរកស្សា	ធរកស្សា	រស្សូស្សា អច្ចិយន	អច្ចិយន
ពន្លឹមតី	រដ្ឋបានី	ឧបសណ្ឌិមិត្សា	ចាតិមោគ្គុឡើសា-
យតិ ។	នសុ រស្សូសុ និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ	និគ្គលើសុ
ឯុស្សាហេសំ	និគ្គលើនិ	ខោ មានិសា នញ្ញស្សូនិ	សម-
យោនិ ពន្លឹមតី	រដ្ឋបានី	ឧបសណ្ឌិមិត្សា ^(១)	ចាតិ-
មោគ្គុឡើសាយតិ ។	អចខោ តេ កិគ្គរ កិគ្គ	កិគ្គរ	កិគ្គ
អប្បរកចេ	សកេន ^(២)	តន្ទាចុករបេ	អប្បរកចេ
តានំ	តន្ទាចុករបេ	ធរកាយោរេ	ពន្លឹមតី
ឧបសណ្ឌិមិសុ	ចាតិមោគ្គុឡើសាយតិ	រដ្ឋបានី	រដ្ឋបានី

១ និ. ម. ពន្លឹមតី រដ្ឋបានី ឧបសណ្ឌិមិកំ ។ ២ និ. សកេន់ ។

សុគន្លឹមិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

ឡើត លោកទាំងឡាយ ត្រូវបូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី ដើម្បីសម្រេច
បាតិមោក ។ លុះកន្លឹមិទោបាន ២ ឆ្នាំ ពួកទោតាបនីស្សរស៊ូចា បពិត្ថិ
លោកអ្នកនិទ្ទេក្នុងទាំងឡាយ កាលកន្លឹមិទោបាន ២ ឆ្នាំហើយ តន្លែរនៅ
សល់តែ ២ ឆ្នាំឡើតទៅ លុះអំណើះទោ ២ ឆ្នាំឡើត លោកទាំងឡាយ
ត្រូវបូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី ដើម្បីសម្រេចបាតិមោក ។ លុះកន្លឹមិទោ
បាន ៥ ឆ្នាំ ពួកទោតាបនីស្សរស៊ូចា បពិត្ថិលោកអ្នកនិទ្ទេក្នុងទាំងឡាយ
កាលកន្លឹមិទោបាន ៥ ឆ្នាំហើយ តន្លែរនៅសល់តែ ១ ឆ្នាំឡើតទៅ លុះ
អំណើះទោ ១ ឆ្នាំឡើត លោកទាំងឡាយត្រូវបូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី
ដើម្បីសម្រេចបាតិមោក ។ លុះកន្លឹមិទោបាន ៦ ឆ្នាំ ពួកទោតាបនីស្សរ-
ស៊ូចា បពិត្ថិលោកអ្នកនិទ្ទេក្នុងទាំងឡាយ កាលកន្លឹមិទោបាន ៦ ឆ្នាំ
ហើយ តន្លែរដល់រោគត្រូវលោកទាំងឡាយ បូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី
ដើម្បីសម្រេចបាតិមោកហើយ ។ ម្នាលភិក្សាទាំងឡាយ លំដាប់នោះ
កិត្តិក្នុងនោះ មានពួកភិក្សាមួយ បូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី ដោយអាណ-
កាពន្លែបុទ្ធនិរបស់ខ្លួន ពួកមួយបូលទោកន់ពន្លឺមតិកដាកី ដោយអាណកាព
នៃបុទ្ធនិទោតាទាំងឡាយ តែម្នាយថ្មី ដើម្បីនិងសម្រេចបាតិមោក ។

មហាបទានសុត្រ តតិយភាណវរា ចាតិមោក្ខូនិសនំ

[៥៥] តតិ សុជំ កិត្យាប វិបស្សី កតក អរហា
 ចម្លាសម្បញ្ញ កិត្យុសធ្វើ ធម៌ ចាតិមោក្ខំ ឧណ្ឌិសតិ
 ឧណិ បរមំ តមោ តីតិត្យា
 និញ្ញាគំ បរមំ វណ្ឌិ ពុញ្ញា
 ន ហិ បពុជិតោ បរុបយាតិ
 សមលោក យោតិ ធម៌ វិហេបយញ្ញ ។
 សព្វចាបស្ស អករណំ កុសលស្សួបសម្បជា
 សចិត្តបរិយាជបណំ ធម៌ ពុញ្ញានសាសណំ ។
 អនុបរកោ អនុបយាតោ ចាតិមោក្ខេ ច សំរែក
 មត្តញ្ញតា ច កត្តស្សី បណ្តុញ្ញ សយនាសណំ
 អធិចិត្ត ច អាយោកោ ធម៌ ពុញ្ញាន សាសណ្ឌិ ។

មហាបទនសូត្រ ភាសាខាងក្រោម ៣ ការប្រើប្រាស់អ្នកដាក់មេក្តី

[៥៥] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ មានសេចក្តីដំណាលជា កុងសម័យ
 នៅ៖ ព្រះវិស្សីមានព្រះភាគអរហន្តសម្រាលមួន ព្រៃនសម្រេចបាតិមេក្តី
 កុងដំនីសង្គ យ៉ាងនេះជា
 អធិរសនក្នុងឯ ពោលគីសេចក្តីអត់ដន៍ ជាតបជម៌ ដីខត្តម
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ តែងត្រាស់ជា ព្រះនិញ្ញាន ជាចម្លាតខត្តម
 បញ្ជិតអ្នកសម្រាប់សត្វដែល យុត្តូយុត្តូនសត្វដែល មិនរៀបចំ
 ជា សមណៈឡើយ ។
 ការមិនធ្វើដំពើបាបទាំងពួន ការបំពោញកុសល ការព្យាគំង
 ចិត្តរបស់ខ្លួនឲ្យដឹងដី ទាំង ៣ នេះ ជាពក្យប្រដែរបស់
 ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។
 ការមិនពោលតិះដៀរ ការមិនបូតបូន ការសង្ឃមកុង
 បាតិមេក្តី ការេដ្ឋាមុកដីនប្រមាណកុងកតិ ទីដែកទីអង្គយ៉ា
 ស្អាត់ ការបំពោញព្យាយាម កុងអធិចិត្តទាំង ៦ នេះ ជាព
 ក្យប្រដែរ របស់ព្រះពុទ្ធទាំងឡាយ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

[ចច]	ធនាគារជាប់	កិត្យាបេ	សមយំ	ឧត្តម្ចាយំ
វិហាកមិ	សុភរណៈ ^(១)	សាលកដម្គលេ	។	តស្សូ មយ៉ែ
កិត្យាបេ	រហោតតស្សូ	បធិសល្វីនស្សូ	ឯវា	ចេតសោ
បរិតត្រូវ	ឧណទានី	ន	ខោ	សោ
សុលក្រឹមោ	យោ	មយា	អនារុត្វូបុព្វោ ^(២)	តមិនា
ឯធម៌	អទុនា	អញ្ជូត្រី	សុឆ្នាកសោហិ	និរឃិ
យទួលាយំ	យោន	សុឆ្នាកសាតា	នោរ	តេន ឧបសណ្ឌ-
មយុត្តិ	។	អចខោយំ	កិត្យាបេ	សោយុចាបិ នាម
ពលរោន	បុរិសោ	សម្រិត្តិតំ	រ	ពាយំ បសារោយោ
បសារិតំ	រ	ពាយំ	សម្រិត្តិយោ	ឧត្តម្ចាយំ
សុភរណៈ	សាលកដម្គលេ	អត្ថរហិតោ		អិរិយាសុ
និរសុ	ចាតុរហោសី	។	តស្សីយោរ	ខោ ^(៣) កិត្យាបេ
នេវិកាយេ	អនេកានី		នោតាសតានិ ^(៤)	អនេកានី
នោតាសហស្សនិ		យោនាយំ	តេនុសណ្ឌមិសុ	ឧប-
សណ្ឌមិត្រា	មំ	អភិវឌ្ឍត្រា	ធនាគម្លំ	អង់សុ ។

១ និ. ម. សុភរណៈ ។ ២ និ. ម. អនដ្ឋរុត្វូបុព្វោ ។ ៣ និ. ម. នវ. ខោតិ សឡូទូយំ
ន ទិស្សិតិ ។ ៤ និ. ម. អនេកានី នោតាសតានិតិ ន ទិស្សិតិ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៥៥] ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ភុជសម័យម្មយ តបាតតនោឡើប
 ដើមសាលកដ^(១) ភុជសុភវេន ជិតក្រុជិកដ្ឋាត ឬ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ
 សែបភីត្រីវិរះយាននេះ កើតឡើងភុជបិត្ត របស់តបាតត ដែលនោភុជិធនី
 ស្បាត់ជាទិសម្រាកនោះថា ជាន់សុខាតសណ្ឌា ដែលតបាតត មិនធ្លាប់នោ
 អាស្រែយ ជាន់សុខាតសនោះ បុគ្គលមិនជាយនិជ្ជបាន លើកលើដែត
 ពួកទេតា ដែលនោភុជិជាន់សុខាតស ជាយូរអធ្វិ៍មកហើយនេះបេញ
 បើដូចខ្ងះ គួរតែតបាតត ឡើរកពួកទេតា ដែលនោភុជិជាន់សុខាតស
 នោះ ឬ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ លំដាប់នោះ តបាតតប៉ែសបេញអំពី
 ដើមសាលកដ ភុជសុភវេនជិតក្រុជិកដ្ឋាត ឡាង្រាកដភុជិធនីឡាកលោះ
 អវិកា ប្រុបដួចបុរសមានកម្មាធិជ្ជ លាបេញនូវកំភុនដែ ដែលបត់ចូល
 បុបត់ចូលនូវកំភុនដែ ដែលលាបេញ ឬ ម្នាលកិភុទាំងឡាយ ពួក
 ទេតាទាំងនោះ មានពួកទេតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់ ចូលមកតាល់តបាត-
 តត លុះចូលមកដល់ហើយ កំប្បាយបង្កំតបាតត រួចលយរភុជិធនីសមគ្គ ឬ

១ លើដែលជាចំណងគេភុជិធនីប្រា ។

មហាបទានសុត្រ តតិយភាពវាំ ទេតាបដិនធគទនកថា

ឯកមន្ត្រ	បិតា	ទោ	កិត្យាប់	តា	លោតា	មំ	ឯតនៅចំ
តតោ	សោ	មានិស	ឯកលរោតោ		គប់រោ	(១)	យំ
វិបស្សី	កករ	អរបាំ	សម្រាសម្ពុទ្ទា	លោកោ		ឧណជាតិ	
វិបស្សី	មានិស	កករ	អរបាំ	សម្រាសម្ពុទ្ទា		ឧត្តិយោ	
ជាតិយា	អបោរសិ		ឧត្តិយកូលោ		ឧណជាតិ		វិបស្សី
មានិស	កករ	អរបាំ	សម្រាសម្ពុទ្ទា		គោល្លាច្រោ		
គោត្តុន	អបោរសិ	វិបស្សីស្សី	មានិស	កករតោ	អរហ-		
តោ	សម្រាសម្ពុទ្ទិស្សី		អសិតិស្សិសហស្សារិ		អាយុប្ប-		
មានំ	អបោរសិ	វិបស្សី	មានិស	កករ	អរបាំ	សម្រាស-	
	សម្រាសម្ពុទ្ទា	ជាតិយា	មួលោ	អកិសម្ពុទ្ទា		វិបស្សីស្សី	
មានិស	កករតោ	អរហតោ	សម្រាសម្ពុទ្ទិស្សី		ឧណ្ឌាតិស្សី		
ជាម	សារកុយុកំ	អបោរសិ	អតំ	កណ្ឌយុកំ		វិបស្សីស្សី	
មានិស	កករតោ	អរហតោ	សម្រាសម្ពុទ្ទិស្សី		តយោ		
សារកាងំ	សង្សិចតាតា	អបោរសុំ	ឯកោ	សារកាងំ	សង្សិ-		
ចាតោ	អបោរសិ		អង្គសង្គីកិត្យាសតសហស្សី		ឯកោ		

១ និ. ឯកនុគោះ កប្បោ ។ ម. ឯកនុគិកប្បោ ។

មហាបទានសូត្រ ភាគាណរោះទី ៣ ពេលអំពីការក្រាបបង្កើលនៃទេរតា

ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ លុះទេរតាទាំងនៅ៖ ឈរកុងទីដែលមកឲ្យបើយ ក៏
 ពេលពាក្យនេះនឹងតបាតត មា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក រប់អំពីកប្បនេះ
 (ចយក្រាយទេ) ៨១ កប្ប ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន
 ទ្រដៀតឡើងកុងលោក បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះ
 ភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន ព្រះអង្គជាមុនធនិយជាតិ ទ្រដៀតសម្ងាត់ កុង
 ឧត្តិយត្រកូល បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្ងាត់មួន ព្រះអង្គជាកោណ្ឌាថ្វាគោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិប-
 ស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន ព្រះអង្គមានព្រះជន្ទាយ ន ហូនឆ្នាំ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន
 ត្រាស់ក្រាមដើមបានលិព្ទិក្ស (ដើមប្រនៃ) បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក
 ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន ព្រះអង្គមានគូនសារ៉ក
 ដ៏ប្រសើរ ជាកូដ៏ប្រមិន ឈ្មោះខណ្ឌ៖ ១ តិស្ស៖ ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នក
 និទិក្ស ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្ងាត់មួន ព្រះអង្គមានសារ៉ក-
 សន្តិបាត ៣ ដឺតី សារ៉កសន្តិបាតមួន មានកិត្តិ ៦ លាន ន សែន្យប

សុគ្គនាមិជក់ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

សារការណ៍	សណ្ឌិចាតោ	អបេរាសិ	កិត្យុសតសហស្សែង			
ធនកោះ	សារការណ៍	សណ្ឌិចាតោ	អបេរាសិ	អសីតិកិត្យុ-		
សហស្សនី	វិបស្សិស្ស	មារិស	កករោគា	អរហាលោ		
សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស	តមេ	តយោ	សារការណ៍	សណ្ឌិចាតោ		
អបេរាសិ	សព្វសំយេរ	ីធនាសភាន៍	វិបស្សិស្ស	មារិស		
កករោគា	អរហាលោ	សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស	អសោកោ	នាម		
កិត្យុ	ឧបដ្ឋាកោ	អបេរាសិ	អគ្គុបដ្ឋាកោ	វិបស្សិស្ស		
មារិស	កករោគា	អរហាលោ	សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស	ពន្លឹមា		
នាម	រដ្ឋា	ិតាត	អបេរាសិ	ពន្លឹមតី	នាម	លើ
មាតា	អបេរាសិ	ធមេតី	ពន្លឹមស្ស	រព្យោ	ពន្លឹមតី	
នាម	នករំ	រដ្ឋាន៍	អបេរាសិ	វិបស្សិស្ស	មារិស	
កករោគា	អរហាលោ	សម្បាសម្បុទ្ទិស្ស	ធនំ	អកិនិក្យមណ៍		
អបេរាសិ	ធនំ	បព្វដ្ឋា	ធនំ	បណ្តាន៍	ធនំ	អកិសម្រោចិ
ធនំ	ធមួចត្ថូប្បរត្តណ៍	តេ	មយំ	មារិស	វិបស្សិទិ	កក-
រតិ	ពិប្បុចរិយំ	ចវិត្តា	គាមសុ	គាមឆ្លងំ	វិរោះត្តា	
តងុបញ្ញាតិ	។	តស្សិយេរ	ខោ	កិត្យុរោះ	លេវិកាយេ	
អនេកាតិ	លេវាសតាតិ		អនេកាតិ	លេវាសហស្សនី		

សុគ្គនាយិក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

សារកសន្តិបាតម្នល់ មានកិត្តិ ១ សេនរូប សារកសន្តិបាតម្នល់មានកិត្តិ ៨
 ហើនរូប បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់
 សម្រួល ព្រះអង្គមានសារកសន្តិបាតទាំង ៣ ដន់នេះ សុខតែជាប្រពៃណ៌ខិណាប-
 ស្រពទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរ-
 ហន្តសម្រាប់សម្រួល មានកិត្តិលោយ៖អស់កែវ ជាមុខដ្ឋាកអ្នកបញ្ចីដែល
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេ ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្ត-
 សម្រាប់សម្រួល ជាប្រពៃណ៌របស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ ពន្លេមតិ-
 ទេវី ជាប្រពៃណ៌មាតាបង្កើត ព្រះនគរនៃព្រះបាទពន្លេម៖លោយ៖ ពន្លេមតិ ជាប-
 រាជជានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់
 សម្រួល ចេញចេញព្រះអង្គសយ៉ាងនេះ បញ្ជាយ៉ាងនេះ ការព្យាយាម
 យ៉ាងនេះ ការបានត្រាស់យ៉ាងនេះ មានព្រះជម្លើចក្ខុវិន័យ៉ាងនេះ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេ យើងខ្ញុំទាំងនោះ ប្រព្រឹត្តនូវព្រះប្រុប្ប឵យជម្លើក្នុង
 សម្រាប់នៃព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ ហើយនឹងការព្យាយាមពាកស់ចក្ខុវិន័យ
 ចិត្តនិងការមក្ខុងការទាំងឡាយ ទីបានមកកើតក្នុងទីនេះ ។ មានកិត្តិ
 ទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេតាទាំងនោះ មានទេតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់

មហាបទានសុត្រ តគិយភាពករា ទេរតាបដិនិវទនកចា

យោបាបំ តេជុបសត្វិថីសុ ឧបសត្វិថីត្រា មំ អភិវឌ្ឍន៍
 ធម្មនំ អង្គ់សុ ។ ធម្មនំ ិត្តា ខោ កិត្យូរ តា
 ដោតា មំ ធម្មនៅពេង តេតោ សោ មារិស ធម្មត្តិសោ
 កាប្រ យំ សិវី កកវា ។ យោ ។ តេ មយំ មារិស
 សិទ្ធិ កកវិ ។ យោ ។ តស្សិយោ ខោ មារិស
 ធម្មត្តិសោ កាប្រ ហស្សុក្រ កកវា ។ យោ ។ តេ មយំ
 មារិស ហស្សុក្រិ កកវិ ។ យោ ។ តមស្សិយោ ខោ
 មារិស កត្លុកាប្រ កត្លុសញ្ញា ។ តោ កោតាកមណោ ។
 កស្សុខោ កកវា ។ យោ ។ តេ មយំ មារិស កត្លុ-
 សញ្ញិ ។ តោ កោតាកមណិ ។ កស្សុបិ កកវិ
 ពលុចិយំ ចរិត្រា កាមសុ កាមផ្លូន្តំ វិវឌ្ឍន៍
 ឥជុបបញ្ញាតិ ។ តស្សិយោ ខោ កិត្យូរ ដោនិកាយេ
 អនេកាតិ ដោតាសតានិ អនេកាតិ ដោតា-

មហាបទានសូត្រ ភាគវារេទី ៣ ពោលអំពីការក្រោបបង្កេត្តុលនៃទេរតា

ចូលមកគាល់តបាតត លុះចូលមកដល់ហើយ កើត្រាយបង្កេតបាតត រួច
 ឈរកុងទិដីសមត្ថា ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លុះពួកទេរតាទាំងនោះ
 ឈរកុងទិដីសមត្ថរហើយ កើតោលពាក្យនេះនឹងតបាតតបា បពិត្រធព្រះ
 អង្គអ្នកនិទិក រប់អំពីកប្បនេះទ្វីនៅ ៣១ កប្ប ព្រះសិធមានព្រះ
 ភាត ។ បេ ។ បពិត្រធព្រះអង្គអ្នកនិទិក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បាន
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិរិយធម៌ កុងសម្ងាត់នៃព្រះសិធមានព្រះភាត ។ បេ ។
 បពិត្រធព្រះអង្គអ្នកនិទិក កុង ៣១ កប្បនោះជន ព្រះនៃសូក្តីមានព្រះ
 ភាត ។ បេ ។ បពិត្រធព្រះអង្គអ្នកនិទិក យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្ត
 ព្រហ្មចិរិយធម៌ កុងសម្ងាត់នៃព្រះនៃសូក្តីមានព្រះភាត ។ បេ ។ បពិត្រធព្រះអង្គអ្នកនិទិក កុងកណ្តុកប្បនេះ ព្រះកកសន្ទះ: ។ ព្រះកោនាគ-
 មន: ។ ព្រះកសូបះមានព្រះភាត ។ បេ ។ បពិត្រធព្រះអង្គអ្នកនិទិក ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិរិយធម៌ កុងសម្ងាត់នៃព្រះកក-
 សន្ទះ: ។ កុងសម្ងាត់នៃព្រះកោនាគមន: ។ ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិរិយធម៌
 កុងសម្ងាត់នៃព្រះកសូបះមានព្រះភាត ហើយនីយណាយចាកសេចកិ-
 ពេញចិត្តនឹងកាមកុងកាមទាំងឡាយ ទីបានមកកែតិកុងទិនេះ ។ ម្នាល
 កិត្តុទាំងឡាយ កុងពួកទេរតាទាំងនោះ មានទេរតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់

សុត្តនិធីដេក ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

សហស្សនី	យេនាបា	តេណុបសង្គមីសុ	ឧបសង្គ-				
មិត្តា	មំ	អភិវឌ្ឍន៍	ធនាមផ្លូវ	អផ្លូវ	។	ធនាមផ្លូវ	
ិតា	ឡា	កិត្តិរ	តា	ឈរតា	មំ	ធនាមផ្លូវ	ត-
មស្ដីយេរ	ឡា	មារិស	កណ្ឌុគាយ្យ	កកក	ធនាមផ្លូវ	មស្ដីយេរ	
អរបា		សម្បាសម្បុទ្ទា	លោកេ	ឧប្បរទ្ទា	កកក	អរបា	
មារិស	ឧត្តិយោ	ជាតិយា	ឧត្តិយកុលេ	ឧប្បរទ្ទា	កកក	មារិស	
កកក	មារិស	កោតមោ	កោត្តុន	កករតោ	មារិស	កកក	
អប្បកំ	អាយុប្បរមាណា	បរិត្តិ	លប្បកំ	យោ	ចិរ	ជីវិតិ	
សោ	រស្សសតំ	អប្ប	ក	កិយោរ	កកក	មារិស	
អស្សុត្វស្សី	មួលេ	អភិសម្បុទ្ទា	កករតោ	កកក	មារិស	អស្សុត្វស្សី	
សារីបុត្តិមោត្តល្អានំ ^(១)	នាម	សារកាយុកំ	អប់រាសិ ^(២)	សារការានំ	អប់រាសិ ^(៣)	សារការានំ	
អត្តិ	កណ្ឌុយុកំ	កករតោ	មារិស	ធនោសោ ^(៤)	សារការានំ	អត្តិ	
សង្គិចាតោ	អប់រាសិ	អន្លឹងតេឡូសានិ	កិត្តិសតានិ	សង្គិចាតោ	អប់រាសិ	សង្គិចាតោ	
កករតោ	មារិស	អយំ	ធនោកោ	សារការានំ	សង្គិចាតោ	កករតោ	
អប់រាសិ	សព្វសំយេរ	ីធនាសរាងំ	កករតោ	មារិស	អប់រាសិ	អប់រាសិ	

១ និ. សារីបុត្តិមោត្តល្អានោ ។ ២ និ. អប់រាសិតិ ន ទិសួគិតិ ។ ៣ និ. ម. ឯកោ ។

សុត្ថនិបិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ចូលមកគាល់តបាតត	លុះចូលមកដល់ហើយ	កំប្រាយបង្កំតបាតត		
ឃុំរក្តួនទីផើសមគ្គរ	ឱ្យមានកិត្តិការទាំងឡាយ	ឬ៖ ឈុំពួកទេវតាទាំងនោះ		
ឃុំរក្តួនទីផើសមគ្គរហើយ	បានពេលពាក្យនេះនឹងតបាតតបា	បពិត្រ		
ព្រះអង្គអ្នកនិទិក	តឡ្វ់នេះ	កុងកឡូកប្បនេះ	ព្រះមានព្រះភាគ	
អរបញ្ញសម្ងាត់មួល	ទ្រួស់កើតឡើងហើយ	កុងលោក	បពិត្រព្រះអង្គអ្នក	
និទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	ជាមុនធនិយជាតិ	ទ្រួស់ព្រះសម្ងាត	កុងខាងតូយ-
បពិត្រ	បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	ជាគោតមគោត្រ	
បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	មានព្រះជន្ទាយុតិចត្តិចស្ថិច		
ស្ថិជណាស់	បុគ្គល (កុងសម្រៀយនេះ)	ដែលរស់នៅយោងយូរ	បានត្រួម	
១០០ ឆ្នាំ	នឹងតិចជាង ១០០ ឆ្នាំ	បុលីសពី ១០០ ឆ្នាំមានខ្លះដែរ		
បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	ត្រាស់ក្រាមដើមអស្សិត-		
ព្រឹក ^(១)	បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	មានគ្រឿនសារកំជា	
គុងប្រសើរ	ជាកុងប្រមិន	លេខ៖ ព្រះសរីបុត្រ	១ ព្រះមោត្តិល្អាន ១	
បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ	ព្រះអង្គមានសារកស្ទិ-		
បាតតែត្តម្លៃ	មានកិត្តិ ១ ពាន់ ២ រយ ៥០ អង្គ	បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក		
ព្រះមានព្រះភាគ	មានសារកស្ទិបាតតែត្តម្លៃនេះ	សុខតែជាប្រះ		
ឯណាប្រុពទាំងអស់	បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក	ព្រះមានព្រះភាគ		

មហាបទានសុត្រី ពតិយភាពរាំ ទេរតាបដិនិវទនកម្ម

អានឆ្លោ នាម កិច្ចុ ឧបឆ្ងាក់ អបោសិ អតុ-
 បឆ្ងាក់ កកវតោ មាវិស សុឆ្ងាគនោ នាម របាយ
 ចិតា មាយ នាម ឈើ មាតា ធនេតិ កិចិលវត្ថុ-
 នកាំ រដុជានី អបោសិ កកវតោ មាវិស ឃាំ អភិ-
 និគ្គមំ អបោសិ ឃាំ បព្វឆ្ងា ឃាំ បធានំ ឃាំ អភិ-
 សម្ងាតិ ឃាំ ធម្មបច្ចាប្បរត្ថុណំ តេ មយំ មាវិស
 កកវតិ ធម្មចរិយំ ចិត្តា គាមសុ គាមឆ្ងាប់ វិរោះ-
 ត្តា តងុបបឆ្ងាតិ ។ អចឡាយាំ កិច្ចុរោ អវិយោហិ
 នេរហិ សុតិ យេន អតុវ្ង នេរ តេនុបសណ្តិថី ។
 អចឡាយាំ^(១) កិច្ចុរោ អវិយោហិ ច នេរហិ អតុបោរិហិ
 ច នេរហិ សុតិ យេន សុណស្សុ នេរ តេនុប-
 សណ្តិថី ។ អចឡាយាំ កិច្ចុរោ អវិយោហិ ច នេរហិ
 អតុបោរិហិ ច នេរហិ សុណស្សុរិហិ ច នេរហិ សុតិ
 យេន សុណស្សិ នេរ តេនុបសណ្តិថី ។ អចឡាយាំ កិច្ចុរោ

១ និ. ម. អចឆ្ងាយាំ ។

មហាបទានសូត្រ ភាគវរេះទី ៣ ពោលអំពីការក្រោបបង្កើលនៃទេរតា

មានកិត្តិយោះគាននេះ ជាមួកបញ្ជី ជាមួកបញ្ជីដែល បពិត្ត
 ព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះបិតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាទ្រះរាជ ព្រះនាម
 សុខ្សោទនេះ ព្រះមាតាព្រះនាម មាយាវី ជាទ្រះមាតាបង្កើត មានព្រះ
 នគរកបិលវត្ថុ ជាទ្រះរាជធានី បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះមានព្រះភាគ
 មានអភិនិស្សមណ៍យ៉ាងនេះ មានបញ្ជាយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាង
 នេះ មានការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះជម្លើចក្ខុវត្ថុនេះយ៉ាងនេះ
 បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទិក យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិរិយជម់
 កុងសម្ងាត់នៅព្រះមានព្រះភាគ ហើយនៅព្រះមានព្រះភាគ ហើយនៅព្រះមានព្រះភាគ
 ពិត្តនឹងកាមកុងកាមទាំងឡាយ ទីបមកកៅតកុងទីនេះ ។ ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ លំដាប់នោះ តបាតតចូលទោរកញ្ចកទេរតា កុងជាន់អតប្រ
 ព្រមទាំងញ្ចកទេរតាកុងជាន់អវិក ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់
 នោះ តបាតតចូលទោរកញ្ចកទេរតា កុងជាន់សុទស្ស្រ ព្រមទាំងទេរតា
 កុងជាន់អវិក និងញ្ចកទេរតា កុងជាន់អតប្រ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 លំដាប់នោះ តបាតតចូលទោរកញ្ចកទេរតា កុងជាន់សុទស្ស្រ ព្រមទាំង
 ញ្ចកទេរតា កុងជាន់អវិក និងញ្ចកទេរតា កុងជាន់អតប្រ និងញ្ចកទេរតា
 កុងជាន់សុទស្ស្រ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ លំដាប់នោះ តបាតត

សុត្តនបិជ្រកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្តា

អវិយាយី ច លេងី អតិយោរី ច លេងី សុទស្ស-
 ី ច លេងី សុទស្សីឱី ច លេងី សុទិ យេន
 អគាទិធ្លា លេក តេដុបសត្វិមី ។ តស្សីយេរ ខោ កិត្យូរ
 នេរនិភាយ អនេភានិ នេរតាសតានិ អនេភានិ នេរ-
 តាសហស្សីនិ យេនាបំ តេដុបសត្វិសុ ឧបសត្វ-
 ិត្តា មំ អកិរាជត្តា ធភកមន្ត់ អផ្តែសុ ។ ធភកមន្ត់
 ិត្តា ខោ កិត្យូរ តា នេរតា មំ ធភណេរ៉ែ តតោ
 ហោ មារិស ធភនរតោ តាយោរ យំ វិបស្សី កកក
 អរបំ សម្ងាសម្ងុទ្ងា លោកេ ឧទចានិ ។ វិបស្សី
 មារិស កកក អរបំ សម្ងាសម្ងុទ្ងា ទត្តិយោ ជាតិ
 ិយា អបោសិ ទត្តិយកុលេ ឧទចានិ វិបស្សី មារិ-
 ស កកក អរបំ សម្ងាសម្ងុទ្ងា កោណ្តាចោ កោត្តុន
 អបោសិ វិបស្សិស្ស មារិស កកក អរបំ សម្ងាសម្ងុទ្ងា
 សម្ងាសម្ងុទ្ងិស្ស អសិតិរស្សសហស្សីនិ អយុប្បញាដា
 អបោសិ វិបស្សិ មារិស កកក អរបំ សម្ងាសម្ងុទ្ងា
 ទានសិយា មួលេ អកិសម្ងុទ្ងា វិបស្សិស្ស មារិស

សុគ្គលិចកំពង់ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ចូលទៅរកពួកទេវតា កុដានអភិវឌ្ឍ ព្រមទាំងពួកទេវតា កុដានអវិរ
 និងពួកទេវតា កុដានអតិថិជន និងពួកទេវតា កុដានសុទស្សាន និងពួក
 ទេវតាកុដានសុទស្សាន ។ មានកិត្តិថាទ្វាយ កុដានពួកទេវតាទាំងនោះ
 មានពួកទេវតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់ ចូលមកតាមតារាង លុះចូលមក
 ដល់ហើយ កំប្លាយបង្កើតបាត់បាត់ រួចរាល់កុដានទីផែនមគ្គរ ។ មានកិត្តិ
 ថាទ្វាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ យវនោះកុដានទីផែនមគ្គរហើយ បាន
 ពេលពាក្យឈោះនឹងតារាង បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ របៀបអង្គតារាង
 នេះឡើងទៅ ៤១ កប្បរនោះ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់
 សម្រួល ត្រូវកែតារាងកុដានលោក ។ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ ព្រះវិបស្សី
 មានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្រួល ព្រះអង្គជាមិនធនិយជាតិ ត្រូវព្រះសម្រាប់
 កុដានធនិយត្រូវកូល បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ
 អរហន្តសម្រាប់សម្រួល ជាកោណ្ឌាថ្មានគោត្រ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ ព្រះវិ-
 បស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្រួល ព្រះអង្គមានព្រះជនាយុ ៤ ហើយ
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ អរហន្តសម្រាប់សម្រួល ត្រូវ
 ត្រូវត្រូវពីនៃក្រោមដើម្បីជាបានលិត្រិក្ស បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិញ ព្រះវិបស្សី

មហាបទានសុត្រ តិចយកាណាកាំ ទេគាបដិនិវទនកថា

កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បួនស្ស ទណ្ឌតិស្ស នាម
 សារកាយុក អបោសិ អក់ កណ្ឌយុក វិបស្សិស្ស
 មានិស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បួនស្ស តយោ
 សារកាតំ ស្ទើជាត អបោសុ ធនោ សារកាតំ
 ស្ទើជាត អបោសិ អង្គសង្ឃីកិត្យុសតសហស្ស
 ធនោ សារកាតំ ស្ទើជាត អបោសិ កិត្យុសតស-
 ហស្ស ធនោ សារកាតំ ស្ទើជាត អបោសិ អសិតិ-
 កិត្យុសហស្សណិ វិបស្សិស្ស មានិស កករតោ អរហតោ
 សម្បាសម្បួនស្ស តមេ តយោ សារកាតំ ស្ទើជាត
 អបោសុ សព្វសំយោ ីលាសរាលំ វិបស្សិស្ស
 មានិស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បួនស្ស អសោកោ
 នាម កិត្យុ ឧបធ្លាកោ អបោសិ អក្សុបធ្លាកោ វិ-
 បស្សិស្ស មានិស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បួនស្ស
 ពន្លឹម នាម រដ្ឋ ិត អបោសិ ពន្លឹមតី នាម
 ឈើ មាត អបោសិ ធនោតី ពន្លឹមស្ស រព្យា
 ពន្លឹមតី នាម នកាំ រដ្ឋ រដ្ឋ អបោសិ វិបស្សិស្ស
 មានិស កករតោ អរហតោ សម្បាសម្បួនស្ស ធនោ

មហាបទានស្ត្រី ភាណវារេទី ៣ ពោលអំពីការក្រាបបង្កើលនៃទេរតា

មានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ មានគូនសារេក ជាគូដ្ឋប្រសើរ ជាគូដ្ឋប្រមិន ឈ្មោះខណ្ឌេះ ១ តិស្សេះ ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ មានសារេកសន្តិបាត ៣ ដួន គីសារេកសន្តិបាត មួនមានកិត្តិ ៦ លាន ៨ សែន្យរប សារេកសន្តិបាតមួន មានកិត្តិ ១ សែន្យរបសារេកសន្តិបាតមួន មានកិត្តិប្រាំបីសែន្យរប បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ មានសារេកសន្តិបាត ៣ ដួននេះសុទ្ធដែងជាទៅទីឱណាសេចាតំនៃអស់ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ មានកិត្តិឈ្មោះអស់កែវ ជាទុបង្ហាក ជាអ្នកបម្រិដ្ឋប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះបិតារបស់ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ ជាទៅរាជជាថ្មីព្រះនាមពន្លឹម ព្រះមាតាទ្រះនាមពន្លឹមតីទៅជាទៅមាតាបង់តី នគរនៃព្រះបាទពន្លឹម ឈ្មោះពន្លឹមតីរាជជានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទិក ព្រះវិបស្សីមានព្រះរាជ អរហន្សសម្តាសម្បុទ្ទ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

អភិវិគ្គុមនំ	អយោសិ	ឯរំ	បញ្ជានា	ឯរំ	បណ្តៃ																																																
ឯរំ	អភិសម្ងាតិ	ឯរំ	ធម្មចល្លប្បវត្ថុនំ	តែ	មយំ																																																
មានិស	វិយស្សីមិត្ត	កករតិ	ពូហុចរិយំ	ចិត្តា	កា-																																																
មេសុ	កាមង្គលំ	វិរាជទ្វា	សង្គបបន្ទាតិ	។	តស្សីយេរ																																																
ទោ	កិត្យាប់	នៅនិកាយ	អនេកាណិ	នៅតាស-																																																	
តាណិ	អនេកាណិ	នៅតាសហស្សានិ	យេជាបា	តែនុ-																																																	
បស៊ូមិសុ	ឧបស៊ូមិត្តា	មំ	អភិវឌ្ឍទ្វា	ធគមនំ																																																	
អដ្ឋិសុ	ឯរំ	បិតា	ទោ	កិត្យាប់	តា	ឯរំ	ឯរំ	ឯរំ	អភិវឌ្ឍទ្វា	នៅតាស	មំ	ឯតនាកៅបំ	តតោ	សោ	មានិស	ធគតិត្តិសោ	កាយ៉រ	សិទិ	កករ	។	យេ	។	មយំ	រតិ	។	យេ	។	មានិស	សិទិមិត្តិ	រតិ	។	យេ	។	មយំ	មយំ	មេស្សីក្តុ	កករ	។	យេ	។	មយំ	កករតិ	។	យេ	។	មយំ	មយំ	កកនុសម្ងាតា	។	កោនាកមណោ	។	កស្សីទោ	កករ
ឯរំ	ឯរំ	ឯរំ	អភិវឌ្ឍទ្វា	នៅតាស	មំ																																																
ឯតនាកៅបំ	តតោ	សោ	មានិស	ធគតិត្តិសោ	កាយ៉រ																																																
សិទិ	កករ	។	យេ	។	មយំ																																																
រតិ	។	យេ	។	មានិស	សិទិមិត្តិ																																																
រតិ	។	យេ	។	មយំ	មយំ																																																
មេស្សីក្តុ	កករ	។	យេ	។	មយំ																																																
កករតិ	។	យេ	។	មយំ	មយំ																																																
កកនុសម្ងាតា	។	កោនាកមណោ	។	កស្សីទោ	កករ																																																

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហានិតិ

មានអភិវឌ្ឍមណ្ឌលយោងនេះ មានបញ្ហាយោងនេះ មានព្យាយាមយោងនេះ
 មានការត្រាស់ដឹងយោងនេះ មានព្រះធំបកប្រគល់យោងនេះ បពិត្តព្រះ
 អង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព័ន្ធប្រហុចរិយដម្លៃ ក្នុងសម្ងាត់
 ព្រះវិបស្សីមានព្រះភាគ នើយណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុង
 កាមទាំងឡាយ ទីបមកកៅតក្នុងទីនេះ ។ ម្នាលកិត្តិក្នុងទាំងឡាយ ក្នុងពួក
 ទេវតាទាំងនោះ មានពួកទេវតាប្រើនរយ ប្រើនពាន់ ចូលមកគាល់តបាតត
 លុះចូលមកដល់ហើយ កំច្បាយបង្កិតបាតត រួចរាល់ក្នុងទីដែលមាន ។
 ម្នាលកិត្តិក្នុងទាំងឡាយ លុះពួកទេវតាទាំងនោះ ឈរក្នុងទីដែលមានហើយ
 បានពេលពេក្យនេះនឹងតបាតតបា បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង រប់ពីកទ្ទេកប្បរ
 នេះឡើងទៅ ៣១ កប្បរនោះ ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ ។ ហើយ បពិត្តព្រះ
 អង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង យើងខ្ញុំទាំងនោះ បានប្រព័ន្ធប្រហុចរិយដម្លៃ ក្នុងសម្ងាត់
 ព្រះសិទ្ធិមានព្រះភាគ ។ ហើយ បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ក្នុង ៣១ កប្បរ
 នោះជន ព្រះនស្សីមានព្រះភាគ ។ ហើយ បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ក្នុងសម្ងាត់ព្រះនស្សី
 មានព្រះភាគ ។ ហើយ បពិត្តព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ក្នុងកទ្ទេកប្បរនេះជន
 ព្រះកក្កុសន្ទះ: ។ ព្រះកោនាគមន: ។ ព្រះកស្សីបេះមានព្រះភាគ

មហាបទានសុត្រ តគិយភាពករា ទេតាបដិនិវទនកថា

។ យេ ។ តេ មយំ មាវិស កញ្ញុលណ្ឌូនី ។ កោនាត-
 មណ្ឌី ។ កស្សុបន្ទី កកវតិ ពួលុចិយំ ចវិត្តា កាមសុ
 កាមផ្លូនំ វិវាគៅត្តា សុបបន្ទាតិ ។ តស្សីយេ ខោ កិត្តុរេ
 នេវិកាយេ អនេកានិ នេវតាសតានិ អនេកានិ
 នេវតាសហស្សានិ យេជាបំ តេជុបសណ្ឌូមីសុ ឧបសណ្ឌ-
 មិត្តា មំ អកិវាគៅត្តា ធភកម្លៀនំ អង់សុ ។ ធភកម្លៀនំ បិតា
 ខោ កិត្តុរេ តា នេវតា មំ ធភណេហេច្ចំ តមស្សីយេ ខោ
 មាវិស កន្ទុកាប្រឈ កកវ ធភរយិ អរយំ សម្បាសម្បុទ្ទា
 លោកេ ឧប្បទ្ទា កកវ មាវិស ទត្តិយោ ធាតិយា ទត្តិ-
 យកុលេ ឧប្បទ្ទា កកវ មាវិស កោតមោ កោតេន
 កកវតោ មាវិស អប្បគំ អយុប្បមាណា បរិត្តិ លបុគំ
 យោ ចិរ ជីវតិ សោ រស្សុសតំ អប្បំ រ កិយោរ កកវ
 មាវិស អស្សុត្តិស្ស មួលេ អកិសម្បុទ្ទា កកវតោ មាវិស

មហាបទានសូត្រ ភាគវរេះទី ៣ ពោលអំពីការក្រោបបង្កេត្តុលនៃទេរតា

។ ស ។ បពិត្រិព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ យើងខ្ញុំចាំដៅនោះ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិយ-
ធម់ ក្នុងសម្ងាត់ព្រះក្នុសន្ទះ ។ ក្នុងសម្ងាត់ព្រះកោនាគមនេះ ។ បាន
ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចិយធម់ ក្នុងសម្ងាត់ព្រះកសុបះមានព្រះកាត់ នៅឯណាយ
ថាកសេបកីឡេបិត្ត នឹងកាមក្នុងកាមទាំងឡាយ ទីបមកកែើតក្នុងទីនេះ ។
ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ក្នុងពួកទេរតាទាំងនោះ ពួកទេរតាប្រើនរយ ប្រើន
ពាន់ ចូលមកគាល់តបាតត លុះចូលមកដល់ហើយ កំប្រាយបង្កេតបាតត
របុលរក្នុងទីផែសមត្ថា ។ ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ លុះពួកទេរតាទាំងនោះ
ឈរក្នុងទីផែសមត្ថរហើយ បានពោលពាក្យនេះនឹងតបាតតបា បពិត្រិព្រះ
អង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ តម្លៃនេះជាន់ ក្នុងកទ្វកប្បានេះ ព្រះមានព្រះកាត់ អរហន្ស-
សម្ងាសម្ពុទ្ទ ទ្រង់កែើតក្នុងលោក បពិត្រិព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ ព្រះមាន
ព្រះកាត់ ជាមត្តិយជាតិ ទ្រង់ព្រះសមពក្នុងខត្តិយត្រូវុល បពិត្រិព្រះអង្គ
អ្នកនិទ្ទេក្នុ ព្រះមានព្រះកាត់ ជាគោតមគោត្រ បពិត្រិព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ
ព្រះមានព្រះកាត់ មានព្រះជន្ទាយុតិចត្តិចស្ថិចសិនណាស់ បុគ្គលិជល
រស់នោយ៉ាងយុរបានត្រីម ១០០ ឆ្នាំ និងចយចុះពី ១០០ ឆ្នាំ បុ លើសពី
១០០ ឆ្នាំកំមានខ្លះដែរ បពិត្រិព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ ព្រះមានព្រះកាត់ត្រាស់
ក្រោមដើមអស្សិត្តិក្ស បពិត្រិព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុ ព្រះមានព្រះកាត់

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

ហើរូត្វមេភ្លៀជាប់ នាម សារកាយុកំ អបោសិ អតំ
 កធ្លួយុកំ កកវតោ មារិស ធនកោ សារការប់ សណ្ឌិចតោ
 អបោសិ អឡ្យតេល្យសានិ កិច្ចុសតានិ កកវតោ មារិស
 អយំ ធនកោ សារការប់ សណ្ឌិចតោ អបោសិ សព្វ-
 សំយេរ ីធនកោសរប់ កកវតោ មារិស អនញ្ញ នាម
 កិច្ចុ ឧបផ្ទាកោ អតុបផ្ទាកោ កកវតោ មារិស សុទ្ធតា-
 នោ នាម របាយ ិតា មាយ នាម នៅ មាតា
 ធនលតិ កិច្ចុលរត្តនកំ រដុជានិ កកវតោ មារិស
 ធន អកិនិច្ចុមប់ អបោសិ ធន បព្យុជា ធន បជាប់
 ធន អកិសមេដាចិ ធន ធម្ពចក្ចលប្បរត្តនំ តេ មយំ មារិស
 កកវតិ ពិច្ចុចរិយំ ចរិត្តា គាមសុ គាមចង្លំ វិកដោត្តា
 ឥបុបន្ទាតិ ។

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

មានគូនសាក់ ជាកួដ្ឋប្រសើរ ជាកួដ្ឋបម្រីន លេខាជាន់សារិបុត្ថ ១ ព្រះ
មេភាគល្អាន ១ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ព្រះមានព្រះភាគ មានសារក-
សន្តិបាតតែម្លៃ មានភិក្នុង ១ ពាន់ ២ រយ ៥០ រែប បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង
ព្រះមានព្រះភាគ មានសារកសន្តិបាតតែម្លៃបុណ្យ៖ សុខ្មោះជាប្រះខិ-
ណាប្រសពទាំងអស់ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្នុង
លេខាជានន៍ ជាទបដ្ឋាក ជាម្នកបម្រីដ្ឋប្រសើរ បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង
ព្រះបិតារបស់ព្រះមានព្រះភាគ ជាប្រះរាជាប្រះនាមសុទ្ធភនេះ ព្រះមាតា
ព្រះនាមមាយាទី ជាប្រះមាតាបង្កើត មាននគរកបិលវត្ថុ ជាប្រះរាជ-
នានី បពិត្រព្រះអង្គអ្នកនិទ្ទេក្នុង ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានអភិនិ-
ស្សមណ្ឌលយ៉ាងនេះ មានបញ្ជាយ៉ាងនេះ មានព្យាយាមយ៉ាងនេះ មាន
ការត្រាស់ដឹងយ៉ាងនេះ មានព្រះជម្លើចកប្រវត្តនេះយ៉ាងនេះ បពិត្រព្រះអង្គ
អ្នកនិទ្ទេក្នុង យើងខ្ចុំទាំងនោះ បានប្រព្រឹត្តប្រព្រឹត្តបរិយធម៉ែ ក្នុងសម្ងាក់
ព្រះមានព្រះភាគ នីយណាយចាកសេចក្តីពេញចិត្តនឹងកាម ក្នុងកាម
ទាំងឡាយ ទីបមកកែតក្នុងទីនេះ ។

មហាបទានសុត្រ តិចិយភាងវាំ ធម្មធាតុ សុប្បជិនីទា

[៥៦] ឥតិ ខោ កិត្យាប់ តថាកតលេខ្លែរសា ធម្ម-
 ជាតុ សុប្បជិនីទា យស្សា ធម្មជាតុយា សុប្បជិនីទាត់
 តថាកតលោ អតិថេ ពុទ្ធប់ បរិនិពុទ្ធបេ ដឹងបបញ្ចា ដឹង-
 រដ្ឋមេ បរិយាជិនីរដ្ឋ សព្វធម្មគិតិរត្រ ជាតិតោបិ អ-
 ណុស្សរតិ នាមតោបិ អណុស្សរតិ តោត្តិតោបិ អណុស្សរតិ
 អាយុប្បមាងាតោបិ អណុស្សរតិ សារកាយុកតោបិ អ-
 ណុស្សរតិ សារកសន្ទិចាតោបិ អណុស្សរតិ ធរំដ្ឋា
 តេ កករដ្ឋា អយោស៊ុ ឥតិបិ ធរំនាមា ។ ធរំ-
 តោត្តា ។ ធរំសីលា ។ ធរំធម្មា ។ ធរំបញ្ញា ។ ធរំ-
 យកវិ ។ ធរិមុត្តា តេ កករដ្ឋា អយោស៊ុ ឥតិ-
 បិតិ ។ ធរោតោបិ តថាកតស្ស ធរំមត្តំ អាភោចស៊ុ
 យេន តថាកតលោ អតិថេ ពុទ្ធប់ បរិនិពុទ្ធបេ ដឹង-
 បបញ្ចា ដឹងរដ្ឋមេ បរិយាជិនីរដ្ឋ សព្វធម្មគិតិរត្រ

មហាបទានសូត្រ ភាសាខាហែន ៣ ដីមួយចាតិដែលបានបង្កាស់ហើយ

[៥៦] ម្នាលកិត្តុទាំងឡាយ ជីមួយចាតិទុំ តិចតាតិដីជំនួយប្រការ
 ផ្ទៃែះ ព្រោះតែតបាតត ដីជំនួយប្រការ បានជាប្រាប់អតិថិជ្ជកម្ម
 ទាំងឡាយ ទ្រឹះធ្វាប់ផ្ទិលនូវកិលេសជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឲ្យមានជំណើរ
 យើតយុរ ទ្រឹះធ្វាប់ផ្ទិលនូវកម្មជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឲ្យវិលរល់ ទ្រឹះគ្រប
 សង្គត់នូវកម្មជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឲ្យវិលរល់ ទ្រឹះកន្លឹងបង្កើនូវទុកទាំងពីរ
 ទ្រឹះបន្ទិញនៅទៅហើយ ក៏តិចតាតិរលីកយើង្វាប់ជាតិដី រលីកយើង្វាប់
 ជាប្រាប់នាមដី រលីកយើង្វាប់គោត្រាតិដី រលីកយើង្វាប់ប្រមាណ នៃព្រោះ
 ដន្តាយុដី រលីកយើង្វាប់នៃសារកិដី រលីកយើង្វាប់សារកសន្តិចាតិដី
 មានព្រោះមានព្រោះកាត់ទាំងនេះ មានព្រោះជាតិយ៉ាងនេះ មានព្រោះនាមយ៉ាង
 នេះ ។ មានព្រោះគោត្រាតិយ៉ាងនេះ ។ មានសិលយ៉ាងនេះ ។ មានដម្លៃយ៉ាង
 នេះ ។ មានប្រាប់សេចក្តីនេះចំពោះតបាតត ព្រោះអតិថិជ្ជកម្មទាំងឡាយ ដែលទ្រឹះធ្វាប់
 ផ្ទិលនូវកិលេសជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឲ្យមានជំណើរយើតយុរ ទ្រឹះធ្វាប់ផ្ទិល
 នូវកម្មជាគ្រឹះនៅក្នុងសត្វ ឲ្យវិលរល់ ទ្រឹះគ្របសង្គត់នូវកម្មជាគ្រឹះនៅក្នុង
 สត្វ ឲ្យវិលរល់ ទ្រឹះកន្លឹងបង្កើនូវទុកទាំងពីរ ទ្រឹះបន្ទិញនៅទៅហើយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្រា

ជាតិតាបិ	អណុស្សរតិ	ជាមតាបិ	អណុស្សរតិ	តោត្ត-	
តាបិ	អណុស្សរតិ	អាយុបុបមាណាពាត់សិ	អណុស្សរតិ		
សារកាយុកតាបិ	អណុស្សរតិ	សារកសណ្តិចាតតាបិ			
អណុស្សរតិ	ធនជញ្ជា	តែ កករឡាតា	អយោសំ	តិចិបិ	ធន-
ជាមា ។	ធនកោត្តា ។	ធនសីលា ។	ធនម្លោ ។	ធនកោត្តា ។	ធន-
បញ្ញា ។	ធនវិការិ ។	ធនមុត្តា ។	តែ កករឡាតា	អយោសំ	
តិចិបិតិ ។	ឥណទេរេ ។	កករ ។	អត្ថមនា ។	តែ កិត្តិ	
កករតោ ។	ភាសិតំ ។	អកិនធន្តិ ។			

មហាបទានសុត្ត បបែម និធិតំ ។

សុគ្គនាយិក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ពិបាតតក់រលីកយើង្ហានេះជាតិដៃ រលីកយើង្ហានេះនាមដៃ រលីកយើង្ហានេះ
 ព្រះគោត្រដៃ រលីកយើង្ហាប្រមាណានេះដ្ឋាយុដៃ រលីកយើង្ហានេះ
 សារ៉ែកដៃ រលីកយើង្ហាសារ៉ែកសត្វិបាតដៃថា ព្រះមានព្រះភាគទាំង-
 ទ្វាយនោះ ព្រះអង្គមានព្រះជាតិយ៉ាងនេះ មានព្រះនាមយ៉ាងនេះ ។
 មានព្រះគោត្រយ៉ាងនេះ ។ មានសីលយ៉ាងនេះ ។ មានដម្លៃយ៉ាង
 នេះ ។ មានប្រាប្រាយ៉ាងនេះ ។ មានវិបារជម្លៃយ៉ាងនេះ ។ ព្រះមាន
 ព្រះភាគទាំងនោះ មានវិមុត្តិយ៉ាងនេះដូចខ្លះដៃ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្វេះត្រាស់នូវព្រះសុគ្រោនេះ (ចប់) ហើយ កិច្ចិទាំងនោះ មានបិត្តវិករាយ
 ព្រោកអារិន្តភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។
 ចប់ មហាបទានសុគ្រោន៍ ១ ។

មហាឌីទានសុត្តា ទុតិយំ

[៥៧]	ធរម្ភ	សុត្តា	។	ធរា	សមយំ	កកវា
ក្បូសុ	វិយារតិ	កម្មាសជម្លៀ ^(១)	នាម	ក្បូនំ	និភ័យោ	។
អចខោ	អាយស្បា	អានឆ្វោ	យេន	កកវា	តែណុប-	
បណ្ឌិមិ	ឧបសណ្ឌិមិទ្វា	កកវន្តំ	អកិរដោទ្វា	ធរកម្មន្តំ		
និសិទិ	។	ធរកម្មន្តំ	និសិឆ្វោ	ទោ	អាយស្បា	
អានឆ្វោ	កកវន្តំ	ធរតុលេង	អប្បរិយំ	កឆ្លោ	អព្យតំ	
កឆ្លោ	យារកម្មីកេ	ចាយំ	កឆ្លោ	បដិច្ចិសមុប្បាយោ		
កម្មីករកាសោ	ច	អច	ច	បន	មេ	ឧត្តាសកុត្តាសកោ
វិយ	អាយតិតិ	។	មាយេរំ	អានឆ្លោ	អរច	មាយេរំ
អានឆ្លោ	អរច	កម្មីកេ	ចាយំ	បដិច្ចិសមុប្បាយោ	កម្មី-	
ករកាសោ	ច	។	ធរស្បោ	អានឆ្លោ	ធរណុពោោ	

១ កម្មាសជម្លើនិបិ បាយោ ។

មហាឌិទានសូត្រ នី ៤

[៥៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយោងនេះ ។ សម្រួលូយ ព្រះមាន
ព្រះភាគជាម្មាស់ ព្រៃន្ទៀប់នៅក្នុងកម្មាសទួម្ពនិតម របស់អ្នកកុរ ក្នុង
កុរដនបទ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ចូលទៅគាល់ព្រះមាន
ព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ កំថ្មាយបង្កិតព្រះមានព្រះភាគ ហើយ
អង្វិយក្នុងទីធីសមត្ថរ ។ លុះព្រះអាណន្ទមានអាយុ អង្វិយក្នុងទីធីសមត្ថរ
ហើយ ទីបក្រាបទូលព្រះមានព្រះភាគជូន្ទេះថា បពិត្រព្រះអង្វិយចំម្រើន
អស្សារ្យណាស់ បពិត្រព្រះអង្វិយចំម្រើន ចំឡើកណាស់ បពិត្រព្រះអង្វិ
យចំម្រើន ព្រោះបដិច្ចសមុប្បាទនេះដ្ឋាន្ទសប្រមាណាចន៍ ប្រាកដជាប្រាក
ដន៍ ទោះបីមានដម្ងាប់ណែនាំ កំគុងតែប្រាកដដល់ខ្ញុំព្រះអង្វិយ ថាបាកក់
ជូន្ទបជាកក់ត្រូវពេក ។ ព្រះអង្វិយត្រាស់ថា ម្នាលអាណន្ទ អ្នកកំពោលយោង
នេះទេវិយ ម្នាលអាណន្ទ អ្នកកំពោលយោងនេះទេវិយ បដិច្ចសមុប្បាទនេះ
ដ្ឋាកដន៍ ប្រាកដជាប្រាកដន៍ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះមិនបានត្រាស់ដឹង

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្រា

អប្បដិ៍រោ	បរមយំ	បជ្រា	តត្តាកូលការជាតា	កុ-
ឈាតល្អាការជាតា ^(១)	មុព្វបញ្ចុះក្នុង	អចាយំ		ឯកតិ
វិនិចាតំ	សំសារ	ជាតិរត្តិ	។	អតិ
ធម៌រណ្ឌិ	តិ	បុង្ញន	សតា	អន្លូ
រចនីយំ	។	កើបច្ចុយា	ធម៌រណ្ឌិ	អតិតិស្ស
ជាតិប្បច្ចុយា	ធម៌រណ្ឌិ	សច្ចុស្ស	រចនីយំ	។
សុខប្បច្ចុយា	ជាតិតិ	តិ	បុង្ញន	សតា
អតិតិស្ស	រចនីយំ	។	កើបច្ចុយា	អតិ
រដឹយ្យ	កប្បច្ចុយា	ជាតិតិ	សច្ចុស្ស	រចនីយំ
សុខប្បច្ចុយា	កហ៊ិតិ	តិ	បុង្ញន	អតិ-
អតិតិស្ស	រចនីយំ	។	កើបច្ចុយា	អតិ-
យ្យ	ឧចាងប្បច្ចុយា	កហ៊ិតិ	សច្ចុស្ស	រចនីយំ
អតិ	សុខប្បច្ចុយា	ឧចាងន្ទិ	តិ	បុង្ញន
អន្លូ	អតិតិស្ស	រចនីយំ	។	កើបច្ចុយា
				ឧចាងន្ទិ

១ និ. គុណគុណិកជាតា ។ ម. កូលកណ្ឌិកជាតា ។

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ព្រោះមិនបានចាក់ដូចនេះទេ ដើម្បីបញ្ចូរសត្វនេះ កែវតម្លៃជាសុគ្គនាយកដ្ឋាន ដូចជាតម្លៃ (ដែលកណ្តាលកាត់) ដូចជាគំលោះត្រូវទីការបាយរបស់ជាជនត-ម្លៃ បុងចាញសំបុកសត្វស្ថាប ដូចជាស្ថាយាប្បីនិងស្ថាដំណោកទន្ទាយ ដែលជំពាក់ត្រាយ៉ាងនេះ ទីបមិនកន្លែងនេះអាម្ចាយ ទុគតិ វិនិច្ឆាត និងសង្ការ បាន ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបឹមានធេស្តរបា ដកនិងមរណោះកែវតមាន ព្រោះ ធម់នេះជាបច្ចីយមានដែរបុ គប្បីទ្រឹយតបបា មាន ។ បឹមេស្តរទ្រូវតបា ដកនិងមរណោះកែវតមាន ព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា ដកនិងមរណោះ កែវតមានព្រោះជាតិជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបឹមានធេស្តរបា ជាតិ កែវតមានព្រោះធម់នេះជាបច្ចីយមានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បឹមេស្តរទ្រូវតបា ជាតិកែវតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា ជាតិកែវតមាន ព្រោះកពជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអាណន្ទ បឹមានធេស្តរបា កពកែវតមានព្រោះ ធម់នេះជាបច្ចីយមានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បឹមេស្តរទ្រូវតបា កព កែវតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា កពកែវតមានព្រោះឧបាទានជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអាណន្ទ បឹមានធេស្តរបា ឧបាទានកែវតមានព្រោះធម់នេះជាបច្ចីយមានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បឹមេស្តរទ្រូវតបា ឧបាទាន

មហាឌិទានសុត្រ ពួកាណាករា បដិច្ចសម្បជាកថា

តិ	ទេ	រោយ	តណ្ហាយ	ឧទាននិ	តច្ចិស្ស
រចនីយំ	។	អតិ	តុលាយ	តណ្ហាតិ	តិ
សតា	អាល្ស	អតិតិស្ស	រចនីយំ	។	គិបច្ចិយា
តណ្ហាតិ	តិ	ទេ	រោយ	ហេណាបច្ចិយា	តណ្ហាតិ
តច្ចិស្ស	រចនីយំ	។	អតិ	តុលាយ	ហេណាតិ
តិ	បុផ្ទន	សតា	អាល្ស	អតិតិស្ស	រចនីយំ
គិបច្ចិយា	ហេណាតិ	តិ	ទេ	រោយ	ផស្សុប្បច្ចិយា
ហេណាតិ	តច្ចិស្ស	រចនីយំ	។	អតិ	តុលាយ
ផស្សាតិ	តិ	បុផ្ទន	សតា	អាល្ស	អតិតិស្ស
រចនីយំ	។	គិបច្ចិយា	ផស្សាតិ	តិ	ទេ
នាមរបប្បច្ចិយា	ផស្សាតិ	តច្ចិស្ស	រចនីយំ	។	អតិ
តុលាយ	នាមរបនិ	តិ	បុផ្ទន	សតា	អាល្ស
តិតិស្ស	រចនីយំ	។	គិបច្ចិយា	នាមរបនិ	ទេ
វិញ្ញាណាបច្ចិយា	នាមរបនិ	តច្ចិស្ស	រចនីយំ	។	អតិ
តុលាយ	វិញ្ញាណានិ	តិ	បុផ្ទន	សតា	អាល្ស
តិតិស្ស	រចនីយំ	។	គិបច្ចិយា	វិញ្ញាណានិ	ទេ
					រោយ

មហាឌិទានសូត្រ ពុទ្ធកាណារៈ ពោលអំពីបដិច្ចសមុហ្ភាគ

កេវិតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា ឧបាទានកេវិតមាន ព្រោះ
 តណ្ហាជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអានន្ទ បីមានគេស្តូរបា តណ្ហាកេវិតមាន
 ព្រោះធម័នេះជាបច្ចីយ មានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បីគេស្តូរ
 ទេវិតបា តណ្ហាកេវិតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់បា តណ្ហាកេវិតមាន
 ព្រោះនេនាជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអានន្ទ បីមានគេស្តូរបា នេនាកេវិតមាន
 ព្រោះធម័នេះជាបច្ចីយ មានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បីគេស្តូរ
 ទេវិតបា នេនាកេវិតមាន ព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា នេនាកេវិតមាន
 ព្រោះធស្សែជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអានន្ទ បីមានគេស្តូរបា ធស្សែ:កេវិតមាន
 ព្រោះធម័នេះជាបច្ចីយ មានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បីគេស្តូរទេវិត
 បា ធស្សែ:កេវិតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា ធស្សែ:កេវិតមានព្រោះ
 នាមួបជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអានន្ទ បីមានគេស្តូរបា នាមួបកេវិតមាន ព្រោះ
 ធម័នេះជាបច្ចីយ មានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បីគេស្តូរទេវិតបា
 នាមួបកេវិតមានព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា នាមួបកេវិតមានព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ចីយ ។ ម្នាលអានន្ទ បីមានគេស្តូរបា វិញ្ញាណកេវិត
 មាន ព្រោះធម័នេះជាបច្ចីយ មានដែរបុ គប្បីប្រាប់គេបា មាន ។ បី
 គេស្តូរទេវិតបា វិញ្ញាណកេវិតមាន ព្រោះអើជាបច្ចីយ គប្បីប្រាប់គេបា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហារោត្តា

នាមរូបប្បច្ចេយា	វិញ្ញាងានី	ឥច្ចុស្ស	រចនីយំ	។			
ឥតិ	ខោ	អាគន្ទុ	នាមរូបប្បច្ចេយា	វិញ្ញាងា	វិញ្ញ-		
ធយប្បច្ចេយា	នាមរីបំ	នាមរូបប្បច្ចេយា	ធសេវា	ធសេវ-			
ប្បច្ចេយា	រៀលនា	រៀលនាបច្ចេយា	តណ្ហាក	តណ្ហាបច្ចេយា			
ឧចាងនំ	ឧចាងនាប្បច្ចេយា	កក់	ករប្បច្ចេយា	ជាតិ			
ជាតិប្បច្ចេយា	ជកមរណា ^(១)		សោគបរិនោះទុក្ខោនេ-				
នស្សិចាយសា	សម្បរណី	។	ធរមេតស្ស	កោរលស្ស			
ឯក្ខាគ្មេងស្ស	សមុទ្ធយោ	យោតិ	។				
[៤៥]	ជាតិប្បច្ចេយា	ជកមរណី	ឥតិ	ខោ	បនេតំ		
រូតិំ	។	ឥតិន្ទុ	ឥមិនាបេតំ	បរិយាយន	រៀនិតព្រំ	យ-	
ថា	ជាតិប្បច្ចេយា	ជកមរណា	។	ជាតិ	ច ^(២)	ហិ	អាគន្ទុ

១ និ. ឯក្ខាគ្មេង ជកមរណាប្បច្ចេយាតិ បាបោ ទិស្សិតិ អតិរកបាបេន កវិតព្រំ មញ្ញ ។

២ និ. ៩ ។

សុគ្គនាមិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

វិញ្ញាណកៅតមានព្រោះនាមរបជាបច្ចូល ។ ម្នាលអាននេះ វិញ្ញាណកៅតមាន
 ព្រោះនាមរបជាបច្ចូល នាមរបកៅតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ចូល ផស្សែងៗ
 កៅតមាន ព្រោះនាមរបជាបច្ចូល នៅទ្វាកៅតមាន ព្រោះផស្សែងៗជាបច្ចូល
 តណ្ឌាណកៅតមាន ព្រោះផទនាដាបច្ចូល ឧបាទាណកៅតមាន ព្រោះតណ្ឌាដ
 បច្ចូល កំពង់កៅតមាន ព្រោះឧបាទាដាបច្ចូល ជាតិកៅតមាន ព្រោះកំព
 ជាបច្ចូល ដកមរណៈកៅតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ចូល សេចក្តីសោក សេចក្តី
 ខ្សែកខ្សែល សេចក្តីលំបាកកាយ លំបាកកិត្ត និងសេចក្តីបង្កើតចង្វល់បិត្ត
 កៅតមានព្រម ដោយប្រការធ្វើឡើងនៅ ។ កន្លែក្នុងទាំងអស់នេះ រួមទាំង
 កៅតមេដ្ឋីនយោជន៍ ។

[ថែ] ពាក្យបា ដកនិងមរណៈកៅតមាន ព្រោះជាតិជាបច្ចូលនេះ
 ពិតជាតបាតតសម្បទិន្នន័យ ដោយប្រការធ្វើឡើងនៅ ។ ម្នាលអាននេះ
 ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនៃបណ្តិតត្រូវដើរតាមទំនន់ ដែលដកមរណៈកៅត
 មានព្រោះជាតិជាបច្ចូលនេះបុះ ។ ម្នាលអាននេះ សេចក្តីពិតបា បើជាតិ

មហानिखानសुत्ते ពុទ្ធកាណករាំ បដិច្ចសមុប្បទកថា

នាកវិសុស សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ កស្សិ គិតិ-
 និ សេយ្យចិំ នេរល វ នេរត្តាយ គន្លព្យាល វ គន្ល-
 ព្យត្តាយ យគ្យាល វ យគ្យត្តាយ កូតាល វ កូតត្តាយ
 មនុស្សន វ មនុស្សត្តាយ ចតុប្បជាល វ ចតុប្ប-
 នត្តាយ បគ្គិន វ បគ្គត្តាយ^(១) សិរីសចាល វ សិរីស-
 បត្តាយ ។ តែសំ តែសព្វ ហិ អនុន្ល សត្តាល ត-
 ត្តាយ ជាតិ នាកវិស្ស ។ សព្វសោ ជាតិយា អសតិ
 ជាតិនិង អបិ ឌុ ខោ ជកមរណា បញ្ញាយជាតិ ។
 នោ យោតាំ កណ្ត ។ តស្សាតិបានន្ល ធរស់ ធរតុ ធរតាំ

មហាឌិទានសូត្រ ពួកវាមាត្រា: ពោលអំពីបដិច្ចសមុប្បាទ

មិនមានដល់សត្វណាមួយ គួរកពណ៌ ។ ងោយអាការទាំងពួន ងោយ
សការ:ទាំងពួន^(១) ហើយ គីម៉ា ជាតិមិនមាន ដល់ពួកទេរតា ដើម្បីការ:ជា
ទេរតាកី ដល់ពួកគគន្លព ដើម្បីការ:ជាគគន្លពកី ដល់ពួកយក្ស ដើម្បីការ:
ជាយក្សកី ដល់ពួកកុត ដើម្បីការ:ជាកុតកី ដល់ពួកមនុស្ស ដើម្បីការ:
ជាមនុស្សកី ដល់ពួកសត្វដើម្បីប្រឈម ដើម្បីការ:ជាសត្វដើម្បីប្រឈមកី ដល់
ពួកសត្វស្តាប ដើម្បីការ:ជាសត្វស្តាបកី ដល់ពួកសត្វលួនវា ដើម្បី
ការ:ជាសត្វលួនវាកី ។ ម្នាលអាណន្ទ ជាតិមិនមានដល់សត្វនៅ៖ ។ ងោយ
ប្រការផ្ទៃខ្លោះជន ។ កាលបឹងជាតិមិនមានងោយប្រការទាំងពួន ព្រោះ
ជាតិរលត់ហើយ បើផ្ទៃខ្លោះ តើដកមណ៍៖ គប្បីមានប្រាកដដើរប្រ ។ ព្រោះ
អាណន្ទប្រាបទូលប័ា បពិត្រប្រអន្តដែបម្រីន ហេតុន្តែ៖ មិនមានទេ ។ ព្រោះ
អន្តប្រាស់ប័ា ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុផ្ទៃខ្លោះជន ជាតិនេះ ទីបជាបេតុ

១ សេចក្តីនេះត្រូវបានចិត្តថា សត្វទាំងអស់គឺជាការទាំងអស់ កាលបឹងជាតិហើយ ដក
មណ៍៖ ក៏មានដើរ ។

សុភន្ធបិធីកែ ទីយនិកាយស្ស មហាផ្ទៃ

និង ធម៌ ធម៌ សម្រួល ធម៌ ធម៌ បច្ចុប្បន្ន ធម៌
 យិជិដំ ជាតិ ។ ករប្បច្ចុយា ជាតិតិ តិ ខោ បនេតំ
 វត្ថុ ។ តណាលន្ទ តមិនាប់តំ បរិយាយន បេជិតព្វំ យ-
 ថា ករប្បច្ចុយា ជាតិ ។ ករ ច ហិ អនន្ទ នាកិស្ស
 សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ គស្សិ គិមិិិ សេយ្យ-
 ីដំ គាមករ ក ។ រួបករ ក អរួបករ ក ។
 សព្វសោ ករ អសតិ ករនិពោ អិ នុ ខោ ជាតិ
 បច្ចាយជាតិ ។ នោ យោតំ កន្ទ ។ តស្សាពិបាលន្ទ
 ធម៌ យោតុ ធម៌ និង ធម៌ ធម៌ សម្រួល ធម៌ បច្ចុ-
 បោ ជាតិយា យិជិដំ ករ ។ ឧចាលប្បច្ចុយា ក-
 រ តិ តិ ខោ បនេតំ វត្ថុ ។ តណាលន្ទ តមិនាប់តំ
 បរិយាយន បេជិតព្វំ យថា ឧចាលប្បច្ចុយា ករ ។
 ឧចាលព្យ ។ ហិ អនន្ទ នាកិស្ស សព្វន សព្វ
 សព្វថា សព្វ គស្សិ គិមិិិ សេយ្យីដំ គាមុជា-
 នាន ក ិច្ចុជានាន ក សិលព្យតុជានាន ក អត្ថ-
 រុជានាន ក ។ សព្វសោ ឧចាលន អសតិ

សុត្តនិចកិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចូយ នៃជរមរណៈ ។ ពក្យបា
 ជាតិកើតមាន ព្រោះកពជាបច្ចូយនេះ ប្រាកដជាតបាតតសម្បងហើយ
 ដោយប្រការផ្លូវបែន្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហតុនោះ ពក្យនៃ៖
 បណ្តិតត្រួវដឹងតាមទំនួន ដែលជាតិកើតមាន ព្រោះកពជាបច្ចូយនេះ
 ឬ៖ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតជា ហើកពមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ
 គូនកពណោ ។ ដោយអាការ៖ទាំងពួន ដោយសាការ៖ទាំងពួន គឺ កាមកព ១
 រូបភាព ១ អរូបកព ១ ។ កាលហើកពមិនមានដោយប្រការទាំងពួន
 ព្រោះកពរលត់ហើយ ហើយផ្លូវបែន្នេះ តើជាតិគ្មីមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដែលប្រើន ហេតុនៃ៖ មិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហតុ
 ផ្លូវបែន្នេះ កពនេះទីបជាបេតុ ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចូយ
 នៃជាតិ ។ ពក្យបា កពកើតមានព្រោះខ្មោះជាបច្ចូយ នេះប្រាកដ
 ជាតបាតតសម្បងហើយដោយប្រការផ្លូវបែន្នេះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហតុ
 នោះ ពក្យនៃ៖ បណ្តិតត្រួវដឹងតាមទំនួនដែលកពកើតមាន ព្រោះខ្មោះ
 ជាបច្ចូយនេះឬ៖ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតជា ហើយខ្មោះជាបច្ចូយ
 ហើយ ដល់សត្វណាមួយគូនកពណោ ។ ដោយអាការ៖ទាំងពួន ដោយ
 សាការ៖ទាំងពួន គឺកាមប្រាសាន ១ ទិដ្ឋុប្រាសាន ១ សិលពួកប្រាសាន ១
 អត្ថរុប្រាសាន ១ ។ កាលហើយខ្មោះជាបច្ចូយ មិនមានដោយប្រការទាំងពួន

មហानिर्णायक ពុត្រភាពរាជ បដិច្ចសមូហ្គាទកថា

ឧចាងនិងឈាម អិ នូ ខោ កោ បញ្ញាយជាតិ ។
 នោ យោតំ កណ្តើ ។ តស្សាតិបានន្ទ ធបស់ យោតុ ធបតំ
 និងានំ ធបស សមុទ្ធយោ ធបស បច្ចុយោ កវស្ស យិនីជំ
 ឧចាងនំ ។ តល្បាបច្ចុយោ ឧចាងន្ទិ តតិ ខោ បនេតំ
 រីតិំ ។ តបានន្ទ តមិនាយោតំ បរិយាយេន ហិតតំ យជា
 តល្បាបច្ចុយោ ឧចាងនំ ។ តល្បាប ច ហិ អានន្ទ នាក-
 វិស្ស សព្វេន សព្វំ សព្វោជា សព្វំ គស្សិចិ គិតិចិ
 សេយ្យិជំ រួបតល្បាប^(១) សន្ទតល្បាប តន្ទតល្បាប រស-
 តល្បាប ដោផ្លពុតល្បាប ដម្បតល្បាប ។ សព្វេសោ តល្បាប-
 យ អសតិ តល្បាបនិងឈាម អិ នូ ខោ ឧចាងនំ បញ្ញ-
 យជាតិ ។ នោ យោតំ កណ្តើ ។ តស្សាតិបានន្ទ ធបស់
 យោតុ ធបតំ និងានំ ធបស សមុទ្ធយោ ធបស បច្ចុយោ
 ឧចាងស្ស យិនីជំ តល្បាប ។ ហិតាបច្ចុយោ តល្បាបតិ
 តតិ ខោ បនេតំ រីតិំ ។ តបានន្ទ តមិនាយោតំ បរិ-
 យាយេន ហិតតំ យជា ហិតាបច្ចុយោ តល្បាប ។

^(១) រួបតល្បាបតិចិ ។ ឯរមញ្ញសុចិ ។

មហាឌិទានសូត្រ ពួកាណាពារៈ ពោលអំពីបងិច្ចសម្បប្រាក

ព្រោះឧបាទានរលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើកតបុរីមានប្រាកដដែរបុ ។
 បពិត្រព្រះអង្គធម៌បម្រើន ហេតុនៃ៖ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាននេះ ព្រោះ
 ហេតុដូច្នេះជន ឧបាទាននេះទីបងាហេតុ ជាតិទាន ជាសមុទ្រឲយ ជា
 បច្ចុប្បន្នកត ។ ពាក្យម៉ា ឧបាទានកើតមាន ព្រោះតណ្ហាដាបច្ចុប្បន្ន
 នេះ ប្រាកដជាតបាតតសម្បូនហើយ ដោយប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអាននេះ
 ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនៃ៖បណ្តុតត្រូវដើរតាមទំនួនដែលឧបាទានកើតមាន
 ព្រោះតណ្ហាដាបច្ចុប្បន្ននេះបុះ ។ ម្នាលអាននេះ សេចក្តីពិតជា បើតណ្ហា
 មិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ កុងកណ្តាលា ។ ដោយអាការទាំងពួន
 ដោយសការ៖ទាំងពួន គូរបតណ្ហា ១ សម្រួលតណ្ហា ១ គឺតណ្ហា ១
 រសតណ្ហា ១ ធ្វានពួលតណ្ហា ១ ធម្មតណ្ហា ១ ។ កាលបើតណ្ហា
 មិនមានដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះតណ្ហារលត់ហើយ បើដូច្នេះ តើ
 ឧបាទាន គុបុរីមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្រព្រះអង្គធម៌បម្រើន ហេតុនៃ៖មិន
 មានទេ ។ ម្នាលអាននេះ ព្រោះហេតុដូច្នេះជន តណ្ហានេះ ទីបងាហេតុ
 ជាតិទាន ជាសមុទ្រឲយ ជាបច្ចុប្បន្ននេះឧបាទាន ។ ពាក្យម៉ា តណ្ហាកើត
 មាន ព្រោះនេនជាបច្ចុប្បន្ន នេះប្រាកដជាតបាតតសម្បូនហើយ ដោយ
 ប្រការដូច្នេះ ។ ម្នាលអាននេះ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនៃ៖បណ្តុត
 ត្រូវដើរតាមទំនួនដែលតណ្ហាកើតមាន ព្រោះនេនជាបច្ចុប្បន្ននេះបុះ ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

ហេណា ច ហិ អាលន្ទ នាកវិស្ស សព្វន សព្វ-
 ថ សព្វ តាស្សិ គិមិចិ សេយុជិំ ចក្ចុសម្បស្ស-
 ជា ហេណា សេរតសម្បស្សជា ហេណា យានសម្បស្សជា
 ហេណា ជិត្តសម្បស្សជា ហេណា គាយសម្បស្សជា ហេណ-
 ជា មនោសម្បស្សជា ហេណា ។ សព្វសោ ហេណាយ
 អសតិ ហេណាណិរោ អិិ ឯ ខោ តល្បរ បញ្ញាយ-
 ជាតិ ។ នោ ហោតំ កន្ទុ ។ តស្សាតិបាលន្ទ ធបស់
 ហោតុ ធបតំ និធានំ ធបស សមុទ្ធយោ ធបស បច្ចុយោ
 តល្បរយ យជិំ ហេណា ។

[៥៥] តតិ ខោ បនេតំ^(១) អាលន្ទ ហេណា បជិច្ច
 តល្បរ តល្បរ បជិច្ច បរិយសនា បរិយសនំ បជិច្ច
 លាកោ លាកោ បជិច្ច វិជិច្ចយោ វិជិច្ចយំ បជិច្ច
 ន្ទូរកោ ន្ទូរកោ បជិច្ច អន្ទោសានំ អន្ទោ-
 ហានំ បជិច្ច បរិភុបោ បរិភុហោ បជិច្ច មច្ចរិយំ

១ ឯ. បនេតិ ន ទិស្សិ ។

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា បើវិនាមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយក្នុង
ភពណា ១ ដោយគារ៖ទាំងពីរ ដោយសារ៖ទាំងពីរ គឺវិនាកៅតែអំពី
ចក្ខុសមួយ ១ វិនាកៅតែអំពីសេរាបសមួយ ១ វិនាកៅតែអំពីយាន-
សមួយ ១ វិនាកៅតែអំពីជួរសមួយ ១ វិនាកៅតែអំពីកាយសមួយ ១
វិនាកៅតែអំពីមនោសមួយ ១ ១ កាលបើវិនាមិនមានដោយប្រការ
ទាំងពីរ ព្រោះវិនារលត់ហើយ បើដូចខ្លះ តើតណ្ហាគតប្បីមានប្រាកដដោរ
បុ ១ បពិត្រិព្យេះអង្គីជ័បម្រីន ហេតុនុះ មិនមានទេ ១ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះ
ហេតុដូចខ្លះជន វិនានេះ ទីបង្កាប់ ជានិទាន ជាសមុទ្រយ
ជាបច្ចីយនៃតណ្ហា ១

[៥៨] ម្នាលអាណន្ទ តណ្ហាកៅតែមាន ព្រោះអាភ្លីយវិនា ការ
ស្ថិជ្រកកៅតែមាន ព្រោះអាភ្លីយតណ្ហា លាកកៅតែមានព្រោះអាភ្លីយការ
ស្ថិជ្រក វិនិច្ឆ័យគឺសេចក្តីត្រីៗវិនាកៅតែមាន ព្រោះអាភ្លីយលាកក និន្ទកតី
សេចក្តីប្រាថ្ញានិនត្រកម្រកកៅតែមាន ព្រោះអាភ្លីយវិនិច្ឆ័យ សេចក្តីចូលចិត្ត
មាកៅតែមានព្រោះអាភ្លីយទន្លក សេចក្តីហង្គកៅតែមាន ព្រោះអាភ្លីយ
សេចក្តីប្រកាន់មា សេចក្តីកំណានព្រោះកៅតែមានព្រោះអាភ្លីយសេចក្តី

មហानिकानសुគ្រ ពុទ្ធកាណាករំ អកុសលដម្នានំ ហោតុប្បច្ចយកថា

មច្ចិនឃិ៍	បជិច្ចិ	អារក្សា	អារក្សំ	បជិច្ចិ ^(១)	អារក្សា-
ធនការណ៍	ធនល្វាតាលសត្តាធានកលបារិត្តុហិរញ្ញតុវំតុវំបេសុញ្ញ-				
មុសាកណា	អនុកែ	ចាបកា	អគ្គុសលា	ធម្មា	
សម្បរណីតិ	តិ	ខោ	បនេតំ	វត្ថំ	។
នមិនាយេតំ	បរិយាយេន	ហិតិតំ	យថា	អារក្សា-	
ធនការណ៍	ធនល្វាតាលសត្តាធានកលបារិត្តុហិរញ្ញតុវំតុវំបេសុញ្ញ-				
មុសាកណា	អនុកែ	ចាបកា	អគ្គុសលា	ធម្មា	
សម្បរណី	។	អារក្សា	ច ហិ	អនុញ្ញ	ជាកវិស្ស
សព្វុន	សព្វិ	សព្វុថា	សព្វិ	កស្សិចិ	គិចិចិ ។
សព្វុសោ	អារក្សិ	អសតិ	អារក្សិនិភោ	អបិ	
ឯ ខោ	ធនល្វាតាលសត្តាធានកលបារិត្តុហិរញ្ញតុវំតុវំបេសុញ្ញ-				
មុសាកណា	អនុកែ	ចាបកា	អគ្គុសលា	ធម្មា	
សម្បរយុណិ	។	នោ	យោតំ	កញ្ញ	។ តស្សិបានុញ្ញ

១ និ. ម. អារក្សំ បជិច្ចិតិ ន ទិស្សិតិ ។

មហាឌិទានស្ត្រី ពុទ្ធកាណារៈ ពោលអំពីហេតុនិងបច្ចីយនៃអកុសលដមិទាំងខ្សោយ
 ហ្មង់ហេង ការរក្សាមាំភើតមាន ព្រោះអាស្រ័យសេចក្តីកំណាល់ អកុ-
 សលដមិជំលាយកដាប្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់ត្រីវិសស្រាវិជ ការ
 រោងចាន់ទេនវិវាទ ពាក្យម៉ា ឯនមិន ពាក្យញ៉ែន្តៃ ពាក្យកុហក ភើត
 មានព្រោះអាស្រ័យការរក្សាមាំ គីម៉ា មានការរក្សាមាំ ជាបេតុ ពាក្យនេះ
 ប្រាកដជាតិតាតតសម្បង់ហើយដោយប្រការដូចខ្លះ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះ
 ហេតុនោះ ពាក្យនុះ បណ្តុតគ្រឹះដីនាមទំនួន ដែលអកុសលដមិជំលាយក
 ដាប្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់ត្រីវិសស្រាវិជ ការរោងចាន់ទេនវិវាទ
 ពាក្យម៉ា ឯនមិន ពាក្យញ៉ែន្តៃ ពាក្យកុហក រមេនភើតមាន ព្រោះការ
 រក្សាមាំជាបេតុនេះបុះ ។ ម្នាលអានន្ទ សេចក្តីពិតាបា ហើការរក្សាមាំមិន
 មានហើយ ដល់សត្វណាម្បយ កុងកណ្តាល ។ ដោយអាការទាំងពួន
 ដោយសការ៖ទាំងពួន ។ កាលហើការរក្សាមាំ មិនមានដោយប្រការ
 ទាំងពួន ព្រោះការរក្សាមាំលត់ហើយ ហើយដូចខ្លះ តើអកុសលដមិជំលាយក
 ដាប្រើន គឺការកាន់ដំបង កាន់ត្រីវិសស្រាវិជ ការរោងចាន់ទេន
 វិវាទ ពាក្យម៉ា ឯនមិន ពាក្យញ៉ែន្តៃ ពាក្យកុហក គឺបើភើតមានដើរបុ ។
 បពិត្រព្រោះអង្គដែប្រើន ហេតុនុះមិនមានទេ ។ ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រ

ធម៌រ	យោតុ	ធនា	ធនា	ធម៌រ	សមុទ្ធយោ	ធម៌រ
បច្ចុយោ	ធល្ទាងានសត្តាងានកលហាវិត្តុហាវិកានត្បៃត្បៃ-					
យសុព្ភមុសារាងាន	អណ្ឌកោសំ					ចាបកាងាន
សលាងាន	ធម្មាងាន	សម្រាយ	យិជិជា	អារឡាតា		
មច្ចិរិយា	បដិច្ចុ	អារឡាតិ	តតិ	ខោ	បនេតា	វត្ថុ
តុងានឆ្លួន	សមិជាបេតា					បិយាយេន
មច្ចិរិយា	បដិច្ចុ	អារឡាតា	ឬ	មច្ចិរិយញ្ញ ^(១)	ហិ	អានឆ្លួន
នាកិស្ស	សព្វុន	សព្វិថា	សព្វិថា	សព្វិថា	កស្សិចិ	
កិច្ចិចិ	ឬ	សព្វុសោ	មច្ចិរិយ	អសតិ	មច្ចិរិយនិភោជា	
អិ	ឯ	ខោ	អារឡាតា	បញ្ញាយេថាតិ	ឬ	នោ
កឆ្លួន	ឬ	តស្សាតិហានឆ្លួន	ធម៌រ	យោតុ	ធនា	ធនា

១ ឯ. មច្ចិរិយា ឬ ។

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ផ្ទៃខ្មោះ ការក្សាមាំនេះ ទីបង្កើត ជានិទាន ជាសមុទ្ធអីយ ជាបច្ចីយ
នៃកិរិយាខ័ំនៅលើការបង្កើត គឺការកាន់ដំបង កាន់
ត្រូវស្រាវជ្រាវ ការណែនាំ ពាស់ឡើង វិវាទ ពាក្យបា ឯធមិន ពាក្យ
ឡូនៅ ពាក្យកុហក ។ ពាក្យបា ការក្សាមាំ កិរិយាខ័ំនៅក្នុងការ
ស្រួលសេចក្តីកំណាលព្រៃន់ នេះប្រាកដជាព័ត៌មានថ្មី ហើយប្រការ
ផ្ទៃខ្មោះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនៃ៖បណ្តិតគូរដឹងតាមទំនួន
ដែលការក្សាមាំ កិរិយាខ័ំនៅ ព្រោះអាស្រែយសេចក្តីកំណាលព្រៃន់បុះ ។
ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតបា ហើយសេចក្តីកំណាលព្រៃន់មិនមានហើយ ដល់សត្វ
ណាមួយកុងកណ្តាល ។ ដោយអាការទាំងពីរ ដោយសការ៖ទាំងពីរ ។
កាលហើយសេចក្តីកំណាលព្រៃន់ មិនមានដោយប្រការទាំងពីរ ព្រោះសេចក្តី
កំណាលព្រៃន់រលត់ហើយ ហើយផ្ទៃខ្មោះ តើការក្សាមាំ គឺប្រើមានប្រាកដដែរបុះ ។
បពិត្រព្រោះអង្គភ័យមិន ហេតុនៃ៖ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះ
ហេតុផ្ទៃខ្មោះនេះ សេចក្តីកំណាលព្រៃន់ ទីបង្កើត ជានិទាន

មហानिकानសुគ្រ ពុទ្ធកាណករ អកុសលដម្នានំ ហោតុប្បច្ចយកថា

ធស	សមុទ្ធយោ	ធស	បច្ចុយោ	អារឡាស្សី	យនិដា
មច្ចុរិយំ	។	បរិភូហាំ	បជិច្ចុ	មច្ចុរិយនិ	តតិ ខោ
បនេតាំ	វត្តំ	។	តណាល្វួ	តមិនាបេតាំ	បរិយាយេន
ឈើតព្វំ	យចា	បរិភូហាំ	បជិច្ចុ	មច្ចុរិយំ	។ បរិភូ-
យោ	ច ហិ	អាល្វួ	នាកិស្សី	សព្វេន	សព្វ៉ូចា
សព្វំ	កស្សិចិ	កិម្ពិចិ	។	សព្វេសោ	បរិភូយោ អសតិ
បរិភូហានិរោ	អិ	ឯ	ខោ	មច្ចុរិយំ	បញ្ញាយេចាតិ ។
ខោ	យោតាំ	កល្វួ	។	តស្សាតិរាល្វួ	ធសោ យោតុ ធសតាំ
និនានំ	ធស	សមុទ្ធយោ	ធស	បច្ចុយោ	មច្ចុរិយស្សី
យនិដា	បរិភូយោ	។	អផ្លោសានំ	បជិច្ចុ	បរិភូយោតិ
តតិ	ខោ	បនេតាំ	វត្តំ	។	បរិយាយេន
យេន	ឈើតព្វំ	យចា	អផ្លោសានំ	បជិច្ចុ	បរិភូ-
យោ	។	អផ្លោសាល្វោ ^(១)	ហិ	អាល្វួ	នាកិស្សី

១ និ. អផ្លោសានំ ន ។

មហានិទានស្សគ្រ ពុទ្ធកាលវរោះ ពោលអំពីហេតុនិងបច្ចីយនៃព្យកអគ្គសលធិជ
 ជាសមុទ្ធយ ជាបច្ចីយនៃការរក្សាមាំ ។ ពាក្យម៉ា សេចក្តីកំណាលព្យេកើត
 មាន ព្រោះអាស្រែយការហ្មុដ្ឋោះ នេះប្រាកដជាត តិចតតសម្បជិះហើយ
 ដោយប្រការដូចខ្លះ៖ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យន័ំ បណ្តិត
 ធម្មជីវិតាមទំនួន ដែលសេចក្តីកំណាលព្យេកើតមាន ព្រោះអាស្រែយការ
 ហ្មុដ្ឋោះនេះចុំ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា ហើយការហ្មុដ្ឋោះមិនមាន
 ហើយដល់សត្វណាមួយ កុំដឹងការណា ។ ដោយអាការទាំងពួន ដោយ
 សការ៖ទាំងពួនទេ ។ កាលហើយការហ្មុដ្ឋោះមិនមាន ដោយប្រការទាំងពួន
 ព្រោះការហ្មុដ្ឋោះរលក់ហើយ ហើយដូចខ្លះ៖ តើសេចក្តីកំណាលព្យេតប្បីមាន
 ប្រាកដដើរបុ ។ បពិត្រព្រោះអធិដែលមិន ហេតុន័ំមិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ
 ព្រោះហេតុដូចខ្លះជាត ការហ្មុដ្ឋោះនេះ ទីបជាបេតុ ជានិទាន ជា
 សមុទ្ធយ ជាបច្ចីយនៃសេចក្តីកំណាលព្យេ ។ ពាក្យម៉ា សេចក្តីហ្មុដ្ឋោះ
 កើតមាន ព្រោះអាស្រែយសេចក្តីប្រការ់មាំនេះ ប្រាកដជាតតិចតតសម្បជិះ
 ហើយដោយប្រការដូចខ្លះ៖ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះពាក្យន័ំ បណ្តិត
 ធម្មជីវិតាមទំនួនដែលការហ្មុដ្ឋោះកើតមាន ព្រោះអាស្រែយសេចក្តីប្រ-
 ការ់មាំនេះចុំ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា ហើយសេចក្តីប្រការ់មាំមិនមាន

សុត្ថនបិដិកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ គស្សួចិ គិមិចិ ។ សព្វ-
 សោ អផ្លូសានេ អសតិ អផ្លូសានិកោ អិ ឯ
 ខោ បវិកុយក បញ្ញាយចាតិ ។ នោ យោតំ កណ្ត ។
 តស្តាតិបានឆ្ល ធបស់រ យោតុ ធបតំ និធានំ ធបស សមុទ-
 យោ ធបស បច្ចុយក បវិកុបាស្ស យិជិជំ អផ្លូសានំ ។
 ឆ្លកតំ បដិច្ច អផ្លូសានិតិ តតិ ខោ បនេតំ វត្ថុ ។
 តិធានឆ្ល តមិនាប់តំ បវិយាយន ហិតពំ យចា
 ឆ្លកតំ បដិច្ច អផ្លូសានំ ។ ឆ្លកកោ ច ហិ
 អានឆ្ល នាកវិស្ស សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ គ-
 ស្សួចិ គិមិចិ ។ សព្វសោ ឆ្លកកោ អសតិ ឆ្លក-
 និកោ អិ ឯ ខោ អផ្លូសានំ បញ្ញាយចាតិ ។
 នោ យោតំ កណ្ត ។ តស្តាតិបានឆ្ល ធបស់រ យោតុ ធបតំ
 និធានំ ធបស សមុទយោ ធបស បច្ចុយក អផ្លូសា-
 នស្ស យិជិជំ ឆ្លកកោ ។ វិនិច្ចយំ បដិច្ច ឆ្លកកោតិ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

ហើយដល់សត្វណាមួយ កូដកពណ៌ា ។ ដោយអាការទាំងពួន ដោយ
សការ៖ទាំងពួន ។ កាលបីសេចក្តីប្រកាន់មានមានដោយប្រការទាំងពួន
ព្រោះសេចក្តីប្រកាន់មានលត់ហើយ បើធ្វើឡើង តើការហ្សីនៃប្រជាធិបតេយ្យ
ប្រាកដដើរបុ ។ បពិត្រព្រោះអង្គដ៏បម្រើន ហេតុន្តៃ៖ មិនមានទេ ។
មានអាននូវ ព្រោះហេតុធ្វើឡើង សេចក្តីប្រកាន់មានទេ ។ ទីបង្កាប់
ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចីយនៃការហ្សីនៃប្រជាធិបតេយ្យ ។ ពាក្យបា សេចក្តីប្រកាន់
មានកែវតមាន ព្រោះអាស្រែយទន្លកគេ៖ ប្រាកដជា តូចតូសម្បែនហើយ
ដោយប្រការធ្វើឡើង ។ មានអាននូវ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យន្តៃ៖ បណ្តិត
ធ្វើឱ្យតាមទំនួន ដែលសេចក្តីប្រកាន់មានកែវតមាន ព្រោះអាស្រែយទន្លក
គេ៖បុ៖ ។ មានអាននូវ សេចក្តីពិតោះ បើទន្លកមិនមានហើយដល់សត្វ
ណាមួយកូដកពណ៌ា ។ ដោយអាការទាំងពួន ដោយសការ៖ទាំងពួន ។
កាលបីទន្លកគេ មិនមានដោយប្រការទាំងពួន ។ ព្រោះទន្លកគេលត់ហើយ
បើធ្វើឡើង តើសេចក្តីប្រកាន់មានប្រជាធិបតេយ្យប្រាកដដើរបុ ។ បពិត្រព្រោះអង្គ
ដ៏បម្រើន ហេតុន្តៃ៖ មិនមានទេ ។ មានអាននូវ ព្រោះហេតុធ្វើឡើង
ទន្លកគេ៖ ទីបង្កាប់ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចីយនៃសេចក្តី
ប្រកាន់មាំ ។ ពាក្យបា ទន្លកគេ៖កែវតមាន ព្រោះអាស្រែយការវិនិច្ឆ័យ

មហानिर्णय ពុត្យភាពរារាំ និន្ទកតាតីនំ ហោតុប្បញ្ញយកថា

តិ ខេ បនេតំ វិត្ស់ ។ តណាន្ល សមិជាយេតំ បរិយ-
 យន វិនិត្តំ យថា វិនិច្ឆ័យ បដិច្ឆ ន្លែកកោ ។
 វិនិច្ឆ័យ ច ហិ អាន្ល ជាកវិស្ស សព្វន សព្វំ
 សព្វថា សព្វំ គស្សិចិ គិមិចិ ។ សព្វសោ
 វិនិច្ឆ័យ អសតិ វិនិច្ឆ័យនិងោ អិ ធមុ ខេ
 ន្លែកកោ បញ្ចាយថាតិ ។ នោ យេតំ កណ្តោ ។
 តស្សាតិបាន្ល ធមេរ ហោតុ ធមេតំ និជានំ ធមេ
 សមុទ្ធយោ ធមេ បច្ច័យ ន្លែកស្ស យិចិដំ
 វិនិច្ឆ័យ ។ លកំ បដិច្ឆ វិនិច្ឆ័យតិ តិ ខេ
 បនេតំ វិត្ស់ ។ តណាន្ល សមិជាយេតំ បរិយាយន
 វិនិត្តំ យថា លកំ បដិច្ឆ វិនិច្ឆ័យ ។ លកោ
 ច ហិ អាន្ល ជាកវិស្ស សព្វន សព្វំ សព្វថា
 សព្វំ គស្សិចិ គិមិចិ ។ សព្វសោ លកោ អសតិ
 លកនិងោ អិ ធមុ ខេ វិនិច្ឆ័យ បញ្ចាយ-
 ថាតិ ។ នោ យេតំ កណ្តោ ។ តស្សាតិបាន្ល ធមេរ

មហानिटានសូគ្រ ពុទ្ធកាលភាព៖ ពោលអំពីហេតុបច្ចីយនៃពួកដិច្ឆិថតនាគាត់ដានើម
នេះជ្រាកដដា តិចាតតសម្បងហើយ ដោយប្រការផ្ទុច្ចោះ ។ ម្នាល
អាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុះ បណ្តុតត្រួវដឹងតាមទំនួន ដែលទន្លកត
កើតមាន ព្រោះអាស្រែយការវិនិច្ចីយនេះបុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តី
ពិតបា បើការវិនិច្ចីយមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ កូនកណ្តាល ។
ដោយអាការទាំងពួន ដោយសការ៖ទាំងពួន ។ កាលបើការវិនិច្ចីយ
មិនមានដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះការវិនិច្ចីយរាល់ហើយ បើផ្ទុច្ចោះ តើ
ទន្លកត គប្បីមានជ្រាកដដែរបុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រើបាន ហេតុនុះ មិន
មានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុផ្ទុច្ចោះជន ការវិនិច្ចីយនេះ ទិន្នន័យ
ហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ្រីយ ជាបច្ចីយនៃទន្លកត ។ ពាក្យបា ការវិនិច្ចីយ
កើតមាន ព្រោះអាស្រែយលាក នេះជ្រាកដដា តិចាតតសម្បងហើយ
ដោយប្រការផ្ទុច្ចោះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុះបណ្តុត
ត្រួវដឹងតាមទំនួនដែលការវិនិច្ចីយកើតមាន ព្រោះលាកនេះបុះ ។ ម្នាល
អាណន្ទ សេចក្តីពិតបា បើលាកមិនមានហើយដល់សត្វណាមួយ កូនកណ្តាល ។
ដោយអាការទាំងពួន ដោយសការ៖ទាំងពួន ។ កាលបើលាក
មិនមាន ដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះលាករាល់ហើយ បើផ្ទុច្ចោះ តើ
ការវិនិច្ចីយ គប្បីមានជ្រាកដដែរបុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ប្រើបាន ហេតុ
នុះមិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុផ្ទុច្ចោះជន លាកនេះ

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកោត្តា

ហោតុ ធគត់ និធានំ ធមស សមុទ្ធយោ ធមស បច្ចុយោ
 វិនិច្ឆ័យស្ស យិជិចំ លាកេ ។ បរិយេសណំ បដិច្ឆេ
 លាកេតិ តតិ ខោ បនេតំ រូត្តំ ។ តណាល្វ តមិនា-
 បេតំ បរិយាយេន ហេនិតំព្រំ យថា បរិយេសណំ បដិច្ឆេ
 លាកេ ។ បរិយេសនា ច ហិ អនាល្វ នាកិស្ស
 សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ កាស្សិចិ កិម្ពិចិ ។
 សព្វសោ បរិយេសនាយ អសតិ បរិយេសនានិរោបាប
 អបិ ឌុ ខោ លាកេ បច្ចាយថាទិ ។ នោ ហោតុ
 កត្តេ ។ តស្សាតិបាល្វ ធមស់ ហោតុ ធគត់ និធានំ
 ធមស សមុទ្ធយោ ធមស បច្ចុយោ លាកស្ស យិជិចំ
 បរិយេសនា ។ តណ្ហា បដិច្ឆេ បរិយេសនាទិ តតិ
 ខោ បនេតំ រូត្តំ ។ តណាល្វ តមិនាបេតំ បរិយា-
 យេន ហេនិតំព្រំ យថា តណ្ហា បដិច្ឆេ បរិយេសនា ។
 តណ្ហក ច ហិ អនាល្វ នាកិស្ស សព្វន សព្វ សព្វថា
 សព្វ កាស្សិចិ កិម្ពិចិ សេយ្យិចំ កាមតណ្ហក
 ករតណ្ហក វិករតណ្ហក ។ សព្វសោ តណ្ហកយ អសតិ

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ទីបង្កេត ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចីយនៅការវិនិច្ឆ័យ ។ ពាក្យបា
លាកកកើតមាន ព្រោះអាស្រែយការស្មើរកនេះ ប្រាកដជាតជាតតសម្បង
ហើយដោយប្រការដូចខ្លះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនេះ បណ្តិត
គួរដឹងតាមទំនួនដែលលាកកកើតមាន ព្រោះអាស្រែយការស្មើរកនេះបុះ ។
ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា បើការស្មើរកមិនមានហើយ ដល់សត្វណា
ម្បយ កុងកណ្តាល ។ ដោយអាការទាំងពួន ដោយសការ៖ទាំងពួន ។
កាលបើការស្មើរក មិនមានដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះការស្មើរករលត់
ហើយ បើដូចខ្លះ តើលាកតប្បីមានប្រាកដដើរបុ ។ បពិត្រព្រោះអង្គដៃ
បម្រើន ហេតុនេះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុដូចខ្លះជួន ការ
ស្មើរកនោះទីបង្កេត ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចីយនៅលាក ។
ពាក្យបា ការស្មើរកកើតមាន ព្រោះអាស្រែយតណ្ឌានេះ ប្រាកដជាតជាត-
តតសម្បងហើយ ដោយប្រការដូចខ្លះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុ
នោះ ពាក្យនេះបណ្តិតគួរដឹងតាមទំនួនដែលការស្មើរកកើតមាន ព្រោះ
អាស្រែយតណ្ឌានេះបុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា បើតណ្ឌាមិនមាន
ហើយដល់សត្វណាម្បយ កុងកណ្តាល ។ ដោយអាការទាំងពួន ដោយ
សការ៖ទាំងពួន តណ្ឌានោះ គីកមតណ្ឌា ១ កវតណ្ឌា ១ វិភ-
តណ្ឌា ១ ។ កាលបើតណ្ឌាមិនមានដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះតណ្ឌា

មហानिराशសुគ្គុ ពុទ្ធភាពរារាំ នៅនាយ ហោតុប្បច្ចយកថា

តណ្ហានិភោះ អិ នូ ទេ បរិយសនា បញ្ញាយ-
ចាតិ ។ នោ ហោតំ កត្លើ ។ តស្សាតិបានន្ទ ធម៌
ហោតុ ធម៌ និធានំ ធម៌ សមុទ្ធយោ ធម៌ បច្ចុយោ
បរិយសនាយ យិនី តណ្ហាន ។

[៦០] តតិ ទេ អាលន្ទ តម ទ្រ ធម្ម នូ-
យន ហេនាយ ធម៌សមេសរុណា កវន្ទិ ។ ធម្ម-
ប្បច្ចយោ ហេនានិ តតិ ទេ បនេតំ រុត្តិ ។ តណាលន្ទ
និមិនាបេតំ បរិយាយន ហេនិតំ យថា ធម្មប្បច្ច-
យោ ហេនាន ។ ធម្មុ ច ហិ អាលន្ទ នាកិស្ស
សព្វន សព្វ សព្វថា សព្វ គស្សិ កិម្ពិតិ
សយ្យិតិ ចក្ខុ សម្មុស្សិ សោតសម្មុស្សិ យាន-
សម្មុស្សិ ជិភុ សម្មុស្សិ គាយសម្មុស្សិ មនោ-
សម្មុស្សិ ។ សព្វសោ ធម្មុ អសតិ ធម្មិនិភោះ
អិ នូ ទេ ហេនាយ បញ្ញាយចាតិ ។ នោ ហោតំ
កត្លើ ។ តស្សាតិបានន្ទ ធម៌ សមុទ្ធយោ ធម៌ និធានំ ធម៌
សមុទ្ធយោ ធម៌ បច្ចុយោ ហេនាយ យិនី ធម្មុ ។

មហासिद्धान्तसूत्र ពុទ្ធកាសារ៖ ពោលអំពីហេតុបច្ចូនយន្តនោះ

រលត់ហើយ ហើយដើម្បី តើការស្ថិជ្ជរកគុមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្តព្រះ
អន្តិជ្ជបម្រិន ហេតុនុះ មិនមាន ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុដឹងជី
តណ្ហានេះ ទីបង្កោះហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចូនយន្តការស្ថិជ្ជរក ។

[៦០] ម្នាលអាណន្ទ ធម៌ ២ យ៉ាន (វិធីមួលតណ្ហា ១ សមុទ្រារ-
តណ្ហា ១) នេះ ទូកជាមានចំណោក ២ ដឹងជានិទាន មានទីប្រជុំដោយបច្ចូនយ
តែ ១ ដោយនៅជាបច្ចូនយ ដោយប្រការដឹងជី ។ ពាក្យបា នៅនា
កើតមានព្រោះផស្សែងបច្ចូនយ នេះប្រាកដជាតិ តាតិតសម្បជីហើយដោយ
ប្រការដឹងជី ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ពាក្យនុះ បណ្តុតត្តិរដីជំនាញ
ទិន្នន័យនៅកើតមាន ព្រោះផស្សែងបច្ចូនយនេះបុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ
សែបភិតិតបា បើផស្សែងមិនមានហើយ ដល់សត្វណាមួយ កូនកណ្តាល ។
ដោយអាការទាំងពួន ដោយសការ៖ទាំងពួន ផស្សែងនោះ គីបីកូសម្បស្សែ ១
សោតសម្បស្សែ ១ យានសម្បស្សែ ១ ជីវិសម្បស្សែ ១ កាយសម្បស្សែ ១
មនោសម្បស្សែ ១ ។ កាលបើផស្សែមិនមានដោយប្រការទាំងពួន ព្រោះ
ផស្សែរលត់ហើយ ហើយដើម្បី តើនៅតប្រើមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្ត
ព្រះអន្តិជ្ជបម្រិន ហេតុនុះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុដឹងជី
ជី ផស្សែនេះ ទីបង្កោះហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ្រយ ជាបច្ចូនយន្តនោះ ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

នាមរួបប្បញ្ញយា	ជស្សុតិ	សតិ	ខោ	បនោតាំ	វត្ថុំ	។
ឥណទានូ	សមិជាបេតាំ	បរិយាយេន		ហិតព្វាំ		យចា
នាមរួបប្បញ្ញយា	ជស្សុ	។	យេហិ	អានូ	អាការេហិ	
យេហិ	លិធ្លឹហិ	យេហិ	និមិត្តុហិ	យេហិ	ឧឡូសេហិ	
នាមកាយស្ស	បញ្ញតិ	ហេរតិ		តែសុ	អាការេសុ	
តែសុ	លិធ្លឹសុ	តែសុ	និមិត្តុសុ	តែសុ	ឧឡូសេសុ	
អសតិ	អិឃិ	ឯ	ខោ	រួបការេយ	អងិរចនសម្បសេវា	
បញ្ញាយេចាតិ	។	នោ	ហេតាំ	កត្ថុ	។	យេហិ
អានូ	អាការេហិ	យេហិ	លិធ្លឹហិ	យេហិ	និ-	
មិត្តុហិ	យេហិ	ឧឡូសេហិ	រួបកាយស្ស	បញ្ញតិ		
ហេរតិ	តែសុ	អាការេសុ	តែសុ	លិធ្លឹសុ	តែសុ	
និមិត្តុសុ	តែសុ	ឧឡូសេសុ	អសតិ	អិឃិ	ឯ	ខោ
នាមការេយ		បដិយសម្បសេវា		បញ្ញាយេចាតិ		។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាកំតុ

ពាក្យបា ផស្សុះកែវតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ចុះយ នេះប្រាកដជាត តិចាតត
សម្បជំហើយ ដោយប្រការធ្វើបច្ចុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ
ពាក្យនៃ៖ បណ្តុកតួរដឹងតាមទំនួន ដែលផស្សុះកែវតមាន ព្រោះនាមរូប ជាបច្ចុះយនេះបុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ បញ្ជាតិនៃនាមកាយ^(១)កែវតួរដឹង ដោយអាការណា ដោយលិត្តណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ធសណា
កាលបៀរាការនោះ លិត្តនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ធសណា៖ មិនមាន កំហើយ បើដូចជាបុះ តើអធិរបនសម្បស្ស គីមនោសម្បស្ស គឺប្រើមានប្រាកដក្នុងរូបកាយ^(២)ដែរបុ ។ បពិត្រព្រោះអត្ថជីបម្រើន ហេតុនៃ៖ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បញ្ជាតិនៃរូបកាយ តើដែលកែវតួរដឹងដោយអាការណា ដោយលិត្តណា ដោយនិមិត្តណា ដោយឧទ្ធសណា កាលបៀរាការនោះ លិត្តនោះ និមិត្តនោះ ឧទ្ធសណា៖ មិនមានកំហើយ បើដូចជាបុះ តើបដិយសម្បស្ស គីសម្បស្សដែលកែវតួរដឹង ព្រោះដើរបក្សន្ទដែលប្រកបដោយសេចក្តីប្រើប្រាស់ប្រាកំដីជាក់ ទ្វាគាតិនោក្នុងនាមកាយ គឺប្រើមានប្រាកដដែរបុ ។

១ បានដល់ឡានាម្ទ សញ្ញាម្ទ សង្ការក្សន្ទ វិញ្ញាមាក្សន្ទ ។ ២ បានដល់រូបក្សន្ទ ។

មហानिकानសुគृ ពुह्यावाणवर्गं ដស्मृतीस्मं येत्प्रयुक्तयक्षा

នោ យेत्प កត्त ។ យेयगि អាហ្វ អាការेयगि យेयगि
 លិធ្យ យेयगि និមិត्तेयगि យेयगि ឧឡេសेयगि នាម-
 កាយស្ប ច រួបកាយស្ប ច បញ្ញត्ति យेगति តेसु
 អាការेसु តेसु លិធ្យសु តेसु និមិត्तेसु តेसु
 ឧឡេសेसु អសति អិ នូ ទោ អធិរចនសម្បសេវ
 រ បដិយសម្បសេវ រ បញ្ញាយជាតि ។ នោ យेत्प
 កត्त ។ យेयगि អាហ្វ អាការेयगि យेयगि លិធ្យ យेयगि
 យेयगि និមិត्तेयगि យेयगि ឧឡេសेयगि នាមរួបស្ប
 បញ្ញត्ति យेगति តेसु អាការेसु តेसु លិធ្យសु
 តेसु និមិត्तेसु តेसु ឧឡេសेसु អសति អិ នូ
 ទោ ដសេវ បញ្ញាយជាតि ។ នោ យेत्प កត्त ។
 តស្បតិបាហ្វ ធនសេវ យेत्प ធន និធាន ធន
 សម្បជយ ធន បច្ច យោ ដស្បស្ប យិនិ នាម-
 រុប ។ វិញ្ញាណាយ្យួយ នាមរុបនូ តតि ទោ បនេតំ
 រុត្ត ។ តធាហ្វ តមិនាប់ បរិយាយន បនិតំ
 យជា វិញ្ញាណាយ្យួយ នាមរុប ។ វិញ្ញាណាព្យ^(១) យ
 អាហ្វ មាតុ កុពិន្ទី^(២) ន ិគ្យាមិស្បជ អិ នូ ទោ

១ និ. វិញ្ញាណា ន ។ ២ និ. កុពិន្ទី ។

មហាឌិទានស្ថ្រត ពុទ្ធភាសាករោះ ពេលអំពីហេតុបច្ចេយនៃពួកធំមានដស្បែកជាដើម
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រីន ហេតុនេះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បញ្ជាតិ
 នៃនាមកាយនិងរូបកាយ ត្រួសមានដោយអាការណា ដោយលិន្ទណា
 ដោយនិមិត្តណា ដោយខ្លែសណា កាលបីអាការនោះ លិន្ទនោះ និមិត្ត
 នោះ ខ្លែសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នេះ តើអធិរបនសម្បស្បួ បុបដិយ-
 សម្បស្បួ គប្បីមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រីន ហេតុនេះ
 មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បញ្ជាតិនៃនាមរូប ត្រួសមានដោយអាការណា
 ដោយលិន្ទណា ដោយនិមិត្តណា ដោយខ្លែសណា កាលបីអាការ
 នោះ លិន្ទនោះ និមិត្តនោះ ខ្លែសនោះ មិនមានហើយ បើដូច្នេះ
 តើដស្បែកបុប្បីមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រីន ហេតុនេះ
 មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុដូច្នេះជន នាមរូបនេះ ទីប
 ជាហេតុ ជានិទាន ជាសមុទ្រីយ ជាបច្ចុះយនៃដស្បែក ។ ឬក្រឹម
 នាមរូបកែតមាន ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ចុះយ នេះប្រាកដជាតបាតតសម្បង
 ហើយដោយអាការដូច្នេះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ ឬក្រឹមទេះ
 បណ្តាត់ត្រូវដើរតាមទំនួន ដែលនាមរូបកែតមាន ព្រោះវិញ្ញាណ ជាបច្ចុះយ
 នេះបុះ ។ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីពិតជា បើវិញ្ញាណនឹងមិនបុះសិប់ គឺមិន
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយអំណាពាបនៃបដិសនិ ភូជ្ជន្វែនមាតាបើយ បើដូច្នេះតើ

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកោត្រា

នាមរាំ មាតុ កុដិស្ស សម្បធិដិស្សប្រាតិ^(១) ។ នៅ
 យោតំ កណ្ត ។ វិញ្ញាណាព្យ ហិ អាលន្ទ មាតុ
 កុដិស្ស ឱកាហិត្តា ហេកាហិស្សច អិ ឯ ។ ខោ
 នាមរាំ តត្តត្តាយ អភិនិព្យតិស្សប្រាតិ ។ នៅ យោតំ
 កណ្ត ។ វិញ្ញាណាព្យ ហិ អាលន្ទ ធមារសែវ សតោ
 ហេដិដិស្សច គុមារកស្ស វ គុមារិកាយ វ អិ
 ឯ ខោ នាមរាំ វិនិ វិនិ បេលំ អាបធិស្សប្រាតិ ។
 នៅ យោតំ កណ្ត ។ តស្សាតិបាលន្ទ ធរេវ យោតុ
 ឯតំ និធានំ ធរេ សម្បុណយោ ធរេ បច្ចេយោ នាម-
 របស្ស យិនិ វិញ្ញាណា ។ នាមរបប្បច្ចេយោ វិញ្ញាណានិ
 តិ ខោ បនេតំ វិត្តំ ។ តនាលន្ទ និនាយេតំ បរិយ-
 េន ហិតំ យចា នាមរបប្បច្ចេយោ វិញ្ញាណា ។
 វិញ្ញាណាព្យ ហិ អាលន្ទ នាមរបេ បតិដ្ឋំ នាលកិស្សច
 អិ ឯ ខោ អាយតិ ជាតិជកមរណាតុក្តិសម្បុ-
 យសម្បុហោ បញ្ញាយេប្រាតិ ។ នៅ យោតំ កណ្ត ។

^(១) និ. សម្បធិដិស្សប្រាតិ ។ ម. សម្បធិដិស្សប្រាតិ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

នាមរូបនឹងដាប់សុទ្ធទេក្នុងផ្លូវនៃមាតាតានដែរបុ ។ បពិត្រធនេះអណ្ឌដ៏បម្រើន
ហេតុនុះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ឬ៖បើវិញ្ញាណាបុ៖បាប់បដិសនិក្នុងផ្លូវនៃ
មាតារីយរលត់ទៅវិញ្ញ នាមរូបនឹងកើតចំពោះ ក្នុងការ: នៃបញ្ហាកួនដែល
បរិបុណ្យនេះ ជានដែរបុ ។ បពិត្រធនេះអណ្ឌដ៏បម្រើន ហេតុនុះ មិនមានទេ ។
ម្នាលអាណន្ទ ឬ៖បើវិញ្ញាណាបស់មនុស្សក្នុង គីក្រុងប្រុស ឬក្រុងស្រីរលត់
ទេដោយអំណាបុតិ នាមរូបនឹងដល់នូវសេចក្តីបម្រើន ដុះជាលជាត់ដែរបុ ។
បពិត្រធនេះអណ្ឌដ៏បម្រើន ហេតុនុះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះ
ហេតុនោះ វិញ្ញាណានេះ ទីបជាកៅ ជានិទាន ជាសមុទ្រីយ ជាបច្ចីយនៃ
នាមរូប ។ ពាក្យមា វិញ្ញាណាកើតមាន ព្រោះនាមរូបជាបច្ចីយនេះ ប្រ-
កដជាតិបាត់តសម្អូដីរីយ ដោយប្រការដូចខ្លះ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះ
ហេតុនោះ ពាក្យនុះបណ្តិតគូរដើរនៅតាមទំនួនដែលវិញ្ញាណាកើតមាន ព្រោះ
នាមរូបជាបច្ចីយនេះឬ៖ ។ ម្នាលអាណន្ទ ឬ៖បើវិញ្ញាណាមិនបានទីតម្លៃ
ក្នុងនាមរូបរីយ កិរិយាកើតឡើងនៃគំនរបស់ទុក្រ គីជាតិជានិនិមួយណា:
គីប្រឿមានប្រាកដដែរបុ ។ បពិត្រធនេះអណ្ឌដ៏បម្រើន ហេតុនុះមិនមានទេ ។

មហानिर्णयសुត្រ ពុទ្ធកាណាករំ អគ្គប្បញ្ញតិកចា

តស្តាតិយាងន្ទ ធមេរ យោតុ ធម៌ និត្តាំ ធមេ សម្រួល-
យោ ធមេ បច្ចុយោ វិញ្ញាណាស្ស យិជិំ នាមរូបំ ។
ធមេរាលា ខោ អាងន្ទ ជាយេច វ ដីយេច វ មីយេ-
ច វ ចេច វ ឧបមធ្លេច វ ។ ធមេរាលា ខោ អងិរេ-
នបេចោ ធមេរាលា និរុត្តិយេចោ ធមេរាលា បញ្ញុត្តិយេចោ
ធមេរាលា បញ្ញារចាំ ធមេរាលា វ៉ែំ វត្ថុតិ ។ តត្តត្តំ
បញ្ញាបនាយ យិជិំ នាមរូបំ សហ វិញ្ញាណោ ។

[៦១] គិត្តាលា ច អាងន្ទ អត្តាំ បញ្ញើយេត្រ
បញ្ញើយេតិ^(១) ។ រូបី វ ហិ អាងន្ទ បរិតិ អត្តាំ បញ្ញ-
ើយេត្រ បញ្ញើយេតិ រូបី ម បរិត្រ អត្តាតិ ។ រូបី វ
ហិ អាងន្ទ អនេំ អត្តាំ បញ្ញើយេត្រ បញ្ញើយេតិ រូបី
ម អនេត្រ អត្តាតិ ។ អរូបី វ ហិ អាងន្ទ បរិតិ
អត្តាំ បញ្ញើយេត្រ បញ្ញើយេតិ អរូបី ម បរិត្រ

^(១) បញ្ញើយេត្រ បញ្ញើយេតិតិបិ បាត់ ។

មហាឌិទានស្ត្រី ពុទ្ធកាណករ៖ ពោលអំពីការបញ្ជាផ្ទុន

មាលអាននេះ ព្រោះហេតុដូចខាងក្រោម នាមរបន់ ទីបង្កើត ជានិទាន ជាសមុទ្រីយ ជាបច្ចីយនៃវិញ្ញាណា ។ មាលអាននេះ នាមរបគ្រប់ក្នុងក្រឹតាស៊ស្ថាប់ បុច្ចុត បុច្ចាប់បដិសនិត្តិ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះជន ។ គន្លឹងនេះយុទ្ធជាតិ គន្លឹងនៃភាសាគាតិ គន្លឹងនៃបញ្ហាតិកិ ឧន្លបញ្ហកៈដែលត្រូវដើរដោយបញ្ហាតិកិ វិធានៗកិ រមេដ្ឋប្រព្រឹត្តិថេរ ដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះ ។ ជន ។ ឧន្លបញ្ហកៈ រមេដ្ឋប្រព្រឹត្តិថេរដោយការបញ្ហាតិនៃយុទ្ធជាតិ (មានរៀនានិធីសញ្ញាជាមី) នាមរបន់ រមេដ្ឋប្រព្រឹត្តិថេរជាមួយនឹងវិញ្ញាណា ។

[៦១] មាលអាននេះ ចុះបុគ្គល កាលបញ្ហាតិខ្លួន តែងបញ្ហាតិដោយហេតុមានប៉ុន្តែនប្រការ ។ មាលអាននេះ កំបុគ្គល កាលបញ្ហាតិខ្លួន ដែលមានរូបនិធីមានប្រមាណតិចប៉ា ឱនរបស់អញ្ចាយមានរូប និធីមានប្រមាណតិច^(១)កំមាន ។ មាលអាននេះ បុកំបុគ្គល កាលបញ្ហាតិខ្លួន តែងបញ្ហាតិខ្លួនដែលមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុតប៉ា ឱនរបស់អញ្ចាយមានរូប និធីមិនមានទីបំផុត^(២)កំមាន ។ មាលអាននេះ កំបុគ្គលកាលបញ្ហាតិខ្លួន តែងបញ្ហាតិខ្លួនដែលមិនមានរូបនិធីមានប្រមាណតិចប៉ា ឱនរបស់អញ្ចាយ មិនមានរូបនិធីមាន

១ អដ្ឋកប៉ា ថា បុគ្គលណាកាន់យកនូវកែសិណានិមិត្ត ដែលមិនចម្រើន តីថោកចែយ ថាគាន់ខ្លួនដូចខ្លះ បុគ្គលនោះ តែងបញ្ហាតិខ្លួនដែលមានរូប និធីមានប្រមាណតិច ។ ពាក្យប៉ា រូប សំដោយកកសិណានិមិត្ត ពាក្យប៉ា មានប្រមាណតិច សំដោយកកសិណានិមិត្តដែលថោកចែយ ។ ២ បុគ្គលណាកាន់យកនូវកែសិណានិមិត្តដែលចម្រើន ថាគាន់ខ្លួនខ្លះខ្លះដូចខ្លះ បុគ្គលនោះ តែងបញ្ហាតិខ្លួនថា មានរូបនិធីមិនមានទីបំផុត ពាក្យប៉ា រូប សំដោយកកសិណានិមិត្ត ពាក្យប៉ា មិនមានទីបំផុត សំដោយកកសិណានិមិត្ត ដែលខ្លះខ្លះដូចខ្លះ ។

សុគ្គនាមិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

អត្ថាតិ ។ អរិយិ វ ហិ អាលន្ទ អនណំ អត្ថានំ
 បញ្ចប់បញ្ចប់ អរិយិ មេ អនលោ អត្ថាតិ ។
 តត្រាលន្ទ យោ សោ រូបិ បរិតំ អត្ថានំ បញ្ច-
 បញ្ចប់ បញ្ចប់ ធនរហិ វ សោ រូបិ បរិតំ អត្ថានំ
 បញ្ចប់បញ្ចប់ តចាការ៉ែ^(១) វ សោ រូបិ បរិតំ អត្ថានំ
 អត្ថានំ បញ្ចប់បញ្ចប់ បញ្ចប់ អតចំ វ^(២) បន សណ្ឌ
 តចត្តាយ ឧបកប្បស្សរិតិ តតិ វ បនស្ស បោក-
 តិ ។ ឯវ សណ្ឌ ទោ អាលន្ទ រូបិ បរិតំតាលុណិជ្ជ

សុតន្លិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ប្រមាណាតិច^(១)ក៏មាន ។ ម្នាច់អាននូវ បុគ្គលកាលបញ្ជាផ្ទៃ តែងបញ្ហា
ឧនដែលមិនមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុតបាន ឧនរបស់អញ្ចប់មានរូប និធីមិន
មានទីបំផុត^(២)ក៏មាន ។ ម្នាច់អាននូវ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិន្នន័យ ពេ
ញ្ញកនោះ បុគ្គលណាកាលបញ្ហាផ្ទៃ តែងបញ្ហាផ្ទៃឧនដែលមានរូប និធីមាន
ប្រមាណាតិច បុគ្គលនោះ កាលបញ្ហាផ្ទៃ តែងបញ្ហាផ្ទៃឧនដែលមានរូប និធី
មានប្រមាណាតិច ក្នុងកាលពួកវិនេះក្នុង^(៣) បុគ្គលនោះ កាលនឹងបញ្ហាផ្ទៃឧន
តែងបញ្ហាផ្ទៃឧនដែលមានរូបនិធីមានប្រមាណាតិច ដែលកែតែក្នុងលោក
ដូឡោះក្នុង^(៤) បុគ្គលនោះ មានសេចក្តីត្រួតពិនិត្យដែលកែតែក្នុងលោក
អាត្រាមញ្ញនិងសម្រប បុប្ផិរម្យជាសការ៖ដែលពិត៌តែវិញ្ញក្នុង^(៥) ម្នាច់
អាននូវ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គ្មាននឹងបញ្ហាបុគ្គលដែលមាន
រូបបាន^(៦) មានបរិត្តតានុទិន្ន (សេចក្តីយល់យើង្វាប់ ខ្លួនមានប្រមាណាតិច)
១ បុគ្គលដែលបានសម្រចនាផ្ទៃរូបដ្ឋានដែលមែនចំណុច ហើយចម្រៀនរូបដ្ឋាននោះ ឆ្លងទៅ
កាន់អរូបដ្ឋានដែលមែនចំណុចដោយ ក៏កាន់យកនូវអរូបដ្ឋាននោះ ថាដាច្បានដូឡោះ បុគ្គលនោះ
តែងបញ្ហាផ្ទៃឧនបានមានរូបនិងមានប្រមាណាតិច ដោយអរូបដ្ឋានដែលមែនចំណុចនេះ ។
២ បុគ្គលដែលបានសម្រចនាផ្ទៃរូបដ្ឋានដែលខ្ពស់ខ្ពស់ត្រូវបាន ហើយចម្រៀនរូបដ្ឋាននោះ ឆ្លងទៅ
កាន់អរូបដ្ឋានដែលខ្ពស់ខ្ពស់ត្រូវបាន ក៏កាន់យកនូវអរូបដ្ឋាននោះ ថាដាច្បានដូឡោះ បុគ្គលនោះ
តែងបញ្ហាផ្ទៃឧនបានមានរូបនិងមានទីបំផុត ដោយអរូបដ្ឋានដែលខ្ពស់ខ្ពស់ត្រូវបាននោះ ។
៣ ពាក្យនេះ ព្រះមានព្រះភាពទ្រង់សម្រួលដោយអំណាចខ្សោទទិន្ន ។ ៤ ដោយអំណាច
សស្សតទិន្ន ។ ៥ បុគ្គលជាមុខចំណុច មានប្រាថ្ញានឹងបំបែនទូរបុគ្គលជាសស្សតភាព ឲ្យចូល
មកក្នុងទិន្នរបស់ខ្លួន ចំណោកបុគ្គលដែលជាសស្សតភាពទិន្ន ក៏គិតបំបែរបុគ្គលជាមុខចំណុច ឲ្យ
ចូលមកក្នុងទិន្នរបស់ខ្លួនទិន្នដោយ ។ ៦ សំដោយកបុគ្គលដែលបានរូបកសិណា ។

មហानिरामणសុគ្រោះ ពុទ្ធកាលវរាំ អត្ថប្បញ្ញត្តិកម្ម

អណ្ឌុសេតីតិ តច្ចាសំ^(១) រចនាយ ។ តត្រាគន្ទុ យោ សោ
 រី អនុំ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា បញ្ញាយតិ ធនរហិ វ សោ
 រី អនុំ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា បញ្ញាយតិ តថាការី វ
 សោ រី អនុំ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា បញ្ញាយតិ អតចំ
 វ បន សុំ តចត្ថាយ ឧបគាយស្បែកមិតិ តតិ វ
 បនស្បែ យោតិ ។ ឯវ សុំ ខោ អនុំ រី អនុំ-
 ត្ថាពុជិ អណ្ឌុសេតីតិ តច្ចាសំ រចនាយ ។ តត្រាគន្ទុ
 យោ សោ អរី បរិតិ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា បញ្ញាយតិ
 ធនរហិ វ សោ អរី បរិតិ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា បញ្ញ-
 យតិ តថាការី វ សោ អរី បរិតិ អត្ថានំ បញ្ញាយឆ្នា
 បញ្ញាយតិ អតចំ វ បន សុំ តចត្ថាយ ឧបគាយស្ប-
 កមិតិ តតិ វ បនស្បែ យោតិ ។ ឯវ សុំ ខោ អនុំ

១ និ. តច្ចាសំ ។

មហानिषाणស្សप្រ់ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីការបញ្ជាផ្ទុន

ដែកនៅមិនដាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិចាំង ២ នេះ
បុគ្គលណា កាលបញ្ជាផ្ទុន តែងបញ្ជាផ្ទុនដែលមានរូបនិធិមិនមានទីបំផុត
បុគ្គលនោះ កាលបញ្ជាផ្ទុន តែងបញ្ជាផ្ទុនដែលមានរូបនិធិមិនមានទីបំផុត
ក្នុងកាលពេទ្យរេនេះកើ បុគ្គលនោះកាលបញ្ជាផ្ទុន តែងបញ្ជាផ្ទុនដែលមាន
រូបនិធិមិនមានទីបំផុត ដែលកៅតែក្នុងលោកដូចខ្លោះកើ បុក្រុកលនោះ មាន
សេចក្តីត្រួវឱ្យដឹងដោយ សការ៖ដែលមិនពិតជា អាត្រាមញ្ញនិធិសម្រប បុប្រ-
ប៊រឡាយដាសការ៖ពិតថែរិញ្ញកើ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបែកហើយ ម៉ោង៩០០នាទិដ្ឋិ
កិយល់យើញជា ឱនមិនមានទីបំផុត) ដែកនៅមិនដាប់ ។ ម្នាលអានន្ទ
បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងទិដ្ឋិចាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលណា កាលបញ្ជាផ្ទុន
ឱន តែងបញ្ជាផ្ទុនដែលមិនមានរូបនិធិមិនមានប្រមាណាតិប បុគ្គលនោះ កាល
បញ្ជាផ្ទុន តែងបញ្ជាផ្ទុនដែលមិនមានរូបនិធិមិនមានប្រមាណាតិប ក្នុងកាល
ពេទ្យរេនេះកើ បុគ្គលនោះ កាលបញ្ជាផ្ទុនតែងបញ្ជាផ្ទុន ដែលមិនមានរូបនិធិ
មានប្រមាណាតិប ដែលកៅតែក្នុងលោកដូចខ្លោះកើ បុក្រុកលនោះ មានសេចក្តី
ត្រួវឱ្យដឹងដោយ សការ៖ដែលមិនពិត អាត្រាមញ្ញនិធិសម្រប បុប្រប៊រឡាយ
សការ៖ពិតថែរិញ្ញកើ ។ ម្នាលអានន្ទ កាលបែកហើយ ម៉ោង៩០០នាទិដ្ឋិ

សុគន្លឹមបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

អរិបី បរិត្សាតាពុជ្ជិ អណ្ឌសេតិតិ តច្ចានំ រចនាយ ។
 តត្រាគន្ទ យោ សោ អរិបី អណ្ឌំ អត្តានំ បញ្ញបេត្រា
 បញ្ញបេតិ ធបតាបិ វ សោ អរិបី អណ្ឌំ អត្តានំ បញ្ញ-
 បេត្រា បញ្ញបេតិ តចាការី វ សោ អរិបី អណ្ឌំ អត្តានំ
 បញ្ញបេត្រា បញ្ញបេតិ អតចំ វ បន សណ្ឌំ តចត្តាយ
 ឧបការឃ្លឹមិតិ តតិ វ បនស្ប យោតិ ។ ធបំ
 សណ្ឌំ ទោ អណ្ឌូ អរិបី អណ្ឌតាពុជ្ជិ អណ្ឌសេតិតិ
 តច្ចានំ រចនាយ ។ ធបត្តារតា ទោ អណ្ឌូ អត្តានំ
 បញ្ញបេត្រា បញ្ញបេតិតិ ។

[៦២] តិត្តារតា ច^(១) អណ្ឌូ អត្តានំ ន បញ្ញបេត្រា ន
 បញ្ញបេតិ ។ រឿបី វ ហិ អណ្ឌូ បរិត្សា អត្តានំ ន បញ្ញបេត្រា
 ន បញ្ញបេតិ រឿបី មេ បរិត្សា អត្តាតិ ។ រឿបី វ ហិ អណ្ឌូ

សុគ្គលិះដ៏ក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

គ្រូនឹងពេលនូវបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា មានបរិត្តភាពនូវធម្មិជ្ជ ដោកនៅមិន
ជាថ់ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាបុគ្គលដែលលុះក្នុងធម្មិជ្ជទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គល
ណាក កាលបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ តែងបញ្ជាផ្ទៃត្រូវដែលមិនមានរូបនិងមិនមានទីបំផុត
បុគ្គលនោះ កាលបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ តែងបញ្ជាផ្ទៃត្រូវដែលមិនមានរូបនិងមិនមានទី
បំផុតក្នុងកាលតម្លៃនេះកើ បុគ្គលនោះ កាលបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ តែងបញ្ជាផ្ទៃត្រូវដែល
មិនមានរូបនិងមិនមានទីបំផុត ដែលកែត្រាក្នុងលោកដ្ឋានក្នុងខ្លោះកើ បុក្រុះបុគ្គល
នោះ មានសេចក្តីត្រីៗនិងដែលកែត្រាក្នុងលោកដ្ឋានក្នុងខ្លោះកើ មានអនុអញ្ញនីនសម្រប
បុប្ផែប្រចាំសការ៖ពិតមេរិញ្ញកើ ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលប៊ីហេតុយ៉ាងនេះ
មានហើយ គ្រូនឹងពេលនូវបុគ្គលដែលមិនមានរូបថា មានអនុអញ្ញនីនធម្មិជ្ជ
ដោកនៅមិនជាថ់ ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គលកាលបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ តែងបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ
ដោយហេតុមានប៊ូន្ទានប្រការ ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គល កាលមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ
តែងមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ ដែលមានរូបនិងមានប្រមាណតិចប៉ា និរបស់អញ្ញ

[៦២] ម្នាលអាណន្ទ ចុះបុគ្គលកាលមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ តែងមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ
ដោយហេតុមានប៊ូន្ទានប្រការ ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គល កាលមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ
តែងមិនបញ្ជាផ្ទៃត្រូវ ដែលមានរូបនិងមានប្រមាណតិចប៉ា និរបស់អញ្ញ
មានរូបនិងមានប្រមាណតិចកំមាន ។ ម្នាលអាណន្ទ បុក្រុះបុគ្គល

មហानिर्णय ពុទ្ធបាលរាជ អគ្គប្បញ្ញតិកចា

អនុំ អត្ថំ ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ រឿ មេ
 អនុោ អត្ថតិ ។ អរឿ វ ហិ អនុោ បរិតិ អត្ថំ
 ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ អរឿ មេ បរិោ អត្ថតិ ។
 អរឿ វ ហិ អនុោ អនុំ អត្ថំ ន បញ្ចប់
 ន បញ្ចប់ អរឿ មេ អនុោ អត្ថតិ ។ ត្រាមុោ
 យោ សោ រឿ បរិតិ អត្ថំ ន បញ្ចប់ ន បញ្ច-
 ប់ ធនរហិ វ សោ រឿ បរិតិ អត្ថំ ន បញ្ច-
 ប់ ន បញ្ចប់ តចាការ់^(១) វ សោ រឿ បរិតិ
 អត្ថំ ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ អតចំ វ បន
 សណំ តចត្តាយ ឱបកាយឃ្លាមិតិ តតិ វ បនស្ប
 ន យកតិ ។ ឯវ សណំ ខោ អនុោ រឿ បរិត្តត្តាណិជី
 តាមុោស៊តិ តច្ចាសំ^(២) រចនាយ ។ ត្រាមុោ យោ
 សោ រឿ អនុំ អត្ថំ ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់

១ និ. ម. តតិ ការ់ ។ ២ និ. តច្ចូលំ ។

មហាឌិទានស្សព្វ ពុទ្ធភាពវារៈ ពោលអំពីការមិនបញ្ជាតិខ្លួន

កាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួន ដែលមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុតបា
ុនរបស់អញ្ច មានរូបនិធីមិនមានទីបំផុតកំមាន ។ ម្នាលអាណន្ទ បុកំបុគ្គល
កាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួន ដែលមិនមានរូបនិធីមានប្រមាណតិច
បា ុនរបស់អញ្ច មិនមានរូបនិធីមានប្រមាណតិចកំមាន ។ ម្នាលអាណន្ទ បុ
កំបុគ្គលកាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួនដែលមិនមានរូបនិធីមិនមាន
ទីបំផុតបា ុនរបស់អញ្ចមិនមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុតកំមាន ។ ម្នាលអा-
ន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ២ ព្យកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិន
បញ្ជាតិខ្លួន ដែលមានរូបនិធីមានប្រមាណតិច បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន
តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួន ដែលមានរូបនិធីមានប្រមាណតិច ក្នុងកាលតឡ្វេនេះកើ
បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួន ដែលមានរូបនិធីមាន
ប្រមាណតិច ដែលកើតឡើក្នុងលោកដូឡាឃោះកើ បុកំបុគ្គលនោះ មិន
មានសេចក្តីត្រីវិវាទេះជាសការ សការ ដែលមិនពិត អាត្រាមញ្ញនឹងសម្រេច បុ
កំបែរឡ្វេដាសការ ពិតឡើវិញ្ញកើ ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបឹងកុយ៉ាង
នេះមានហើយ គ្នានឹងពោលនូវបុគ្គលដែលមានរូបបា បវិត្តតានុទិដ្ឋិមិន
ដែកនោះឡើយ ។ ៩ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ២ ព្យកនោះ បុគ្គល
ណាកាលមិនបញ្ជាតិខ្លួន តែងមិនបញ្ជាតិខ្លួនដែលមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុត

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

ធនរបិ ភ សោ រឿ អនំ អត្តាគំ ន បញ្ចប់
 ន បញ្ចប់ តចាកវិ ភ សោ រឿ អនំ អត្តាគំ ន
 បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ អតចំ ភ បន សណំ តចត្តា-
 យ ឧបកាយស្សិតិ តិ ភ បនស្ស ន ហោតិ ។
 ឯវ សណំ ខោ អនំ រឿ អនំត្តាគុណិតិ នាញុស៊-
 តិតិ តចាកលំ រចនាយ ។ តត្រាណំ យោ សោ អរឿ
 បរិតិ អត្តាគំ ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ ធនរបិ
 ភ សោ អរឿ បរិតិ អត្តាគំ ន បញ្ចប់ ន
 បញ្ចប់ តចាកវិ ភ សោ អរឿ បរិតិ អត្តាគំ
 ន បញ្ចប់ ន បញ្ចប់ អតចំ ភ បន សណំ
 តចត្តាយ ឧបកាយស្សិតិ តិ ភ បនសុស ន ហោ-
 តិ ។ ឯវ សណំ ខោ អនំ រឿ បរិត្តាគុណិតិ
 នាញុស៊តិតិ តចាកលំ រចនាយ ។ តត្រាណំ យោ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាតឹង តែដើមិនបញ្ជាតឹង ដែលមានរូបនិធីមិន
មានទីបំផុតក្នុងកាលតម្លៃនេះក្នុង បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាតឹង តែដើមិន
បញ្ជាតឹងដែលមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុត ដែលកៅតនៅក្នុងលោកដួងខ្មោះ
ក្នុង បុក្រុជបុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីព្រឹត្តិកិច្ចិ៍វិនិច្ឆ័យ សការ៖ដែលមិនពិត
អាត្រាមញ្ញនិសសម្រេច បុប្បន្នបែរឡាយសការ៖ពិតឡៅវិញ្ញក្នុង ។ ម្នាលអាណន្ទ
កាលបើហេតុយ៉ាងនេះមានហើយ គ្មានឯកសារ៖ដែលមានរូបថ្មី ។ ទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ២
ពួកនោះ បុគ្គលណាកាលមិនបញ្ជាតឹង តែដើមិនបញ្ជាតឹងដែលមិនមាន
រូបនិធីមានប្រមាណភាពិប បុគ្គលនោះកាលមិនបញ្ជាតឹង តែដើមិនបញ្ជាតឹង
ដែលមិនមានរូបនិធីមានប្រមាណភាពិប ក្នុងកាលតម្លៃនេះក្នុង បុគ្គលនោះ
កាលមិនបញ្ជាតឹង តែដើមិនបញ្ជាតឹង ដែលមិនមានរូបនិធីមានប្រមាណ
ភាពិប ដែលកៅតនៅក្នុងលោកដួងខ្មោះក្នុង បុក្រុជបុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីព្រឹត្តិកិច្ចិ៍វិនិច្ឆ័យ
ដួងខ្មោះក្នុង សការ៖ដែលមិនពិត អាត្រាមញ្ញនិសសម្រេច បុប្បន្នបែរឡាយសការ៖
ពិតឡៅវិញ្ញក្នុង ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបើហេតុយ៉ាងនេះ មានហើយ គ្មានឯក
សារ៖ដែលមិនមានរូបថ្មី ។ ទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាបុគ្គលទាំង ២ ពួកនោះ បុគ្គលណា

មហानिर्बादनសुគत ពុទ្ធការណាកំ អត្ថសមនុបស្បែនកចា

សោ អរិី អនុញ្ញ អត្ថានំ ន បញ្ចប់ល្អ ន បញ្ចប់
 ឯតរហិ វ សោ អរិី អនុញ្ញ អត្ថានំ ន បញ្ចប់ល្អ
 ន បញ្ចប់ តថាការី វ សោ អរិី អនុញ្ញ អត្ថានំ
 ន បញ្ចប់ល្អ ន បញ្ចប់ អត់លំ វ បន សុន្តំ
 តចត្តាយ ឧបគយៈស្សុមិតិ តិ វ បនស្ស ន យោ-
 តិ ។ ឯវ សុន្តំ ទោ អនុញ្ញ អរិី អនុញ្ញត្តាចុជិដិ
 តាចុសេតិតិ តច្ចាលំ វច្ចាយ ។ ឯតត្តារតា ទោ អនុញ្ញ
 អត្ថានំ ន បញ្ចប់ល្អ ន បញ្ចប់ ។

[៦៣] តិត្តារតា ច អនុញ្ញ អត្ថានំ សម-
 ធមុបស្សមានោ សមធមុបស្សតិ ។ ឯ ហេណំ វ ហិ
 អនុញ្ញ អត្ថានំ សមធមុបស្សមានោ សមធមុបស្សតិ
 ហេនោ ម អត្ថាតិ ន យោរ ទោ ម ហេនោ ម ហេនោ
 អត្តា អប្បដិសំហេនោ ម អត្ថាតិ^(១) ។ ន ន យោរ
 ទោ ម ហេនោ អត្តា នោយិ អប្បដិសំហេនោ
 ម អត្តា អត្តា ម ម ហេនយតិ ហេននាងម្វោ ហិ
 ម អត្ថាតិ តិ វ ហិ អនុញ្ញ អត្ថានំ
 សមធមុបស្សមានោ សមធមុបស្សតិ ។ តត្តាលូ

១ និ. ម. តគោ បាំ តិ វ ហិ អនុញ្ញ អត្ថានំ សមនុបស្បែនមាន សមនុបស្បែនតិតិ
 តម បាបា ករិនិ ។

មហាឌិទានស្ថ្រតិ ពុទ្ធកាណាពាហ៍: ពោលអំពីការពិចារណាស្ថ្មន

ការមិនបញ្ជាផ្ទៃ ត្រូវមិនបញ្ជាផ្ទៃ ដែលមិនមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុត
បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាផ្ទៃ ត្រូវមិនបញ្ជាផ្ទៃ ដែលមិនមានរូបនិធីមិន
មានទីបំផុត កួនកាលត្រូវនេះកើ បុគ្គលនោះ កាលមិនបញ្ជាផ្ទៃ ត្រូវ
មិនបញ្ជាផ្ទៃ ដែលមិនមានរូបនិធីមិនមានទីបំផុត ដែលកើតឡើកួនលោក
ជុំដ្ឋានកើ បុកើបុគ្គលនោះ មិនមានសេចក្តីព្រឹងវិសាសការ៖ ពិត៌ះឡើងកើ ។ ម្នាល
អាណន្ទ កាលបឹងកើយ៉ាងនេះមានហើយ គួរឱ្យពោលនូវបុគ្គល ដែលមិន
មានរូបបាន អនុត្តានិជ្ជមិនដែកឡើងឱយ ។ ទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គល
កាលមិនបញ្ជាផ្ទៃ ត្រូវមិនបញ្ជាផ្ទៃដោយហេតុមានប្រមាណប៉ុណ្ណោះជន ។
 [៦៣] ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណាស្ថ្មនេះ ត្រូវពិចារណា
ដោយហេតុមានប៉ុន្មានប្រការ ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណា
នេះ ត្រូវពិចារណាប៉ុណ្ណោះជនដែលមានអនុម័ត នៅនាងានរបស់អញ្ច
ក់មាន បាន នៅនាមិនមែនជាមួយនរបស់អញ្ច ។ ក្រោះបាន ឱនរបស់អញ្ច មិន
បានទូលាការមួយកំណែមាន ។ បាន នៅនាមិនមែនជាមួយនរបស់អញ្ច ។ ក្រោះ
បាន ឱនរបស់អញ្ចមិនបានទូលាការមួយកំណែមាន ។ ឱនរបស់អញ្ចត្រូវទូលាកេន
អនុម័តជាមួយនរបស់អញ្ចពិត៌ះមាន ។ ម្នាលអាណន្ទ បុគ្គលកាលពិចារណា
នេះ ត្រូវពិចារណាបោយប្រការជុំដ្ឋានជន ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាបុគ្គល

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយស្ស មហាក្សត្រ

យោ	សោ	វរមាយា	បេណា	មេ	អត្ថាតិ	សោ
ធមស្ស	រចនីយោ	តិស្ស្រ	ខោ	តមា	អរុសោ	
បេណា	ឈុា	បេណា	ឯក្បា	បេណា	អឯក្បុមសុា	
បេណា	តមាសំ	ខោ	ត្តិ	តិស្ស្រុង	បេណាទំ	កតមំ
អត្ថត្រ	សមធមបស្សសិតិ	។	យស្សី	អាល្លូ	សមយោ	
សុាំ	បេណាទំ	បេណិតិ	នោរ	តស្សី	សមយោ	ឯក្បំ
បេណាទំ	បេណិតិ	ន	អឯក្បុមសុាំ	បេណាទំ	បេណិតិ	
សុាំយោ ^(១)	តស្សី	សមយោ	បេណាទំ	បេណិតិ	។	យស្សី
អាល្លូ	សមយោ	ឯក្បំ	បេណាទំ	បេណិតិ	នោរ	តស្សី
សមយោ	សុាំ	បេណាទំ	បេណិតិ	ន	អឯក្បុមសុាំ	
បេណាទំ	បេណិតិ	ឯក្បំយោរ	តស្សី	សមយោ	បេណាទំ	បេណ-
តិ	។	យស្សី	អាល្លូ	សមយោ	អឯក្បុមសុាំ	បេណាទំ
បេណិតិ	នោរ	តស្សី	សមយោ	សុាំ	បេណាទំ	បេណិតិ
ន	ឯក្បំ	បេណាទំ	បេណិតិ	អឯក្បុមសុាំយោរ	តស្សី	សមយោ
បេណាទំ	បេណិតិ	។	សុាំយិ	ខោ	អាល្លូ	អនិញ្ញា

សុត្រនបិជក ទីយនិកាយ មហារេគ្រ

មហानिर्बादनសុត្រ ពុទ្ធកាណាករ អត្ថសមនុបស្បែនកថា

សង្កតា	បជិច្ចសមុប្បញ្ញា	ឧយដម្នា	រយដម្នា	វិភកដម្នា		
និរោចដម្នា	។	ឯក្សាបិ	ខោ	អាលួន	បេណា	អនិច្ចា
សង្កតា	បជិច្ចសមុប្បញ្ញា	ឧយដម្នា	រយដម្នា	វិភក-		
ដម្នា	និរោចដម្នា	។	អបុគ្គលមសុខាបិ	ខោ	អាលួន	
បេណា	អនិច្ចា	សង្កតា	បជិច្ចសមុប្បញ្ញា	ឧយដម្នា		
រយដម្នា	វិភកដម្នា	និរោចដម្នា	។	តស្សី	សុខំ	បេណាំ
បេណយមានស្សី	ធនេះ	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ	តស្សាយេរោ	
សុខាយ	បេណាយ	និរោច	ព្រកា ^(១)	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
។	ឯក្សា	បេណា	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
បេណាយ	បេណាយ	និរោច	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
សុខាយ	បេណាយ	និរោច	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
។	ឯក្សា	បេណា	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
បេណាយ	បេណាយ	និរោច	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
សុខាយ	បេណាយ	និរោច	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ
។	ឯក្សា	បេណា	ព្រកា	មេ	អត្ថាតិ	យេរាតិ

១ និ. ព្រកា ។ ម. ព្រកា ។

មហាឌិទានស្ទ័ត្រ ពុទ្ធកាលវារៈ ពេលអំពីការពិចារណាល្អន

ដែលបច្ចីយតាក់តែងកៅតិទ្ធីធ ព្រោះអាស្រែយ (នឹងបច្ចីយនោះ ៧) មាន
កិរិយាមស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ រលត់ទោជាចម្បតា ។
មាលអានន្ត ទុក្ខុមទនាកី ជាចម្បជាតិមិនទ្រូវ ជាចម្បជាតិដែល
បច្ចីយតាក់តែងកៅតិទ្ធីធ ព្រោះអាស្រែយ (នឹងបច្ចីយនោះ ៧) មាន
កិរិយាមស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ រលត់ទោជាចម្បតា ។
មាលអានន្ត អទុក្ខុមសុខមេទនាកី ជាចម្បជាតិមិនទ្រូវ ជាចម្បជាតិ
ដែលបច្ចីយតាក់តែងកៅតិទ្ធីធ ព្រោះអាស្រែយ (នឹងបច្ចីយនោះ ៧) មាន
កិរិយាមស់ទៅ វិនាសទៅ សាបរលាបទៅ រលត់ទោជាចម្បតា ។
កាលបុគ្គលនោះ ទួលសុខមេទនា រម៉ឺនដីនប្បាស់បា នេះខ្លួនរបស់
អញ្ច កាលបើសុខមេទនានោះ រលត់ទោហើយក៏ដីនប្បាស់បា ខ្លួនរបស់
អញ្ចរលត់ទោហើយ ។ កាលបុគ្គលនោះទួលទុក្ខុមេទនា រម៉ឺនដីនប្បាស់
បា នេះខ្លួនរបស់អញ្ច កាលបើទុក្ខុមេទនានោះរលត់ទោហើយ ក៏ដីនប្បាស់
បា ខ្លួនរបស់អញ្ចរលត់ទោហើយ ។ កាលបុគ្គលនោះ ទួលអទុក្ខុមសុខ-
មេទនា រម៉ឺនដីនប្បាស់បា នេះខ្លួនរបស់អញ្ច កាលបើអទុក្ខុមសុខមេទនា
នោះរលត់ទោហើយ ក៏ដីនប្បាស់បា ខ្លួនរបស់អញ្ចរលត់ទោហើយ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ឥតិ សោ ជិដ្ឋ វ ធម្ម អនិច្ច សុទុក្រាកំណ្លែ ឧប្ប-
 នរយដ្ឋា អត្ថានំ សមណុបស្សូមានា សមណុបស្សូតិ
 យោ សោ ធរមាយា ហេណា មេ អត្ថាតិ ។ តស្សា-
 តិបាន្ល ធរតេនបេតំ នក្រុមតិ ហេណា មេ អត្ថាតិ
 សមណុបស្សូតិ ។ តត្រាន្ល យោ សោ ធរមាយា ន
 ហោរ ខោ មេ ហេណា អត្ថា អប្បដិសំហេណា មេ
 អត្ថាតិ សោ ធរមស្ស វចនិយោ យត្ត បញ្ញុសោ
 សព្វសោ ហេណយិតំ អត្ថិ អបិ នុ ខោ តត្ត អស្សិតិ
 សិយាតិ ។ នោ យោតំ កត្លែ ។ តស្សាតិបាន្ល
 ធរតេនបេតំ នក្រុមតិ ន ហោរ ខោ មេ ហេណា អត្ថា
 អប្បដិសំហេណា មេ អត្ថាតិ សមណុបស្សូតិ ។ តត្រាន្ល

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាកំតូ

បុគ្គលុណា ពោលយ៉ាងនេះថា នៅទាត់ខ្លួនរបស់អញ្ច បុគ្គលនោះ
 កាលពិចារណានូវខ្លួន តែវិចារណានូវដែលមិនធ្វើឡើង លាយប្រឆាំ
 ដោយសុខនិធីទុក្ខ មានកិរិយាកេត្តធ្វើនិធីនិនាសទោជាចម្លាត ក្ខុង
 បច្ចុប្បន្ន ដូចសេចក្តីដែលបានសម្រេចមកនេះជន ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះ
 ហេតុផ្ទៃខ្ងះ បុគ្គលក្ខុងលោកនោះ មិនគូនិធីពិចារណានូវខ្លួននេះថា នៅ-
 នាត់ខ្លួនរបស់អញ្ច ដោយឧបាយនេះធ្វើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តារ
 បុគ្គលដែលលុះក្ខុងទិន្នន័យ ៣ ពួកនោះ បុគ្គលុណា ពោលយ៉ាងនេះ-
 ថា នៅនាមិនមែនជាតុនរបស់អញ្ច ព្រោះថាតុនរបស់អញ្ច មិនបាន
 ទទួលអារម្មណ៍ បុគ្គលនោះ អ្នកគូប្រើពោលតបយ៉ាងនេះថា ម្នាលអរ-
 សោ ការទទួលអារម្មណ៍ ដោយប្រការទាំងពួន រមេដឺមានក្ខុងសុខ្សែរប-
 ក្ខុន^(១)ុណា សេចក្តីជីវិះខ្លួនថា អាត្រាមញ្ញមាន គូប្រើមានក្ខុងសុខ្សែរបក្ខុន
 នោះដែរបុ ។ បពិត្រព្រោះអង្គភ័ប្រើន ហេតុនុះ មិនមានទេ ។ ម្នាល
 អាណន្ទ ព្រោះហេតុផ្ទៃខ្ងះ បុគ្គលក្ខុងលោកនោះ មិនគូនិធីពិចារណា
 នូវខ្លួននេះថា នៅនាមិនមែនជាតុនរបស់អញ្ច ព្រោះថា ខ្លួនរបស់អញ្ចមិន
 ទទួលអារម្មណ៍ដោយឧបាយនេះធ្វើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តារបុគ្គល

១ បានដល់របក្ខុនដែលប្រាសចាកដែន មានធាន់ត្រូវនិងបង្ហចជាដោដើម ។

មហानिटានសុត្រី ពុទ្ធកាលវារ៉ា នៅនត្តាសមនុបស្ថុនាកថា

យោ សោ ជរមាយ ន យោរ ទោ ម ងេណា អត្ថា
 នោបិ អប្បដិសំងេណោ^(១) អត្ថា អត្ថា ម ងេណយតិ^(២)
 ងេណាងម្នាក់ ហិ ម អត្ថាតិ ។ សោ ជរមស្ស វច-
 នីយោ ងេណា ច^(៣) ហិ អរុសោ សព្វន សព្វ
 សព្វចា សព្វ អបរិសោសា និរផ្លួយបំ សព្វសោ ងេណ-
 យ អសតិ ងេណានិកោ អិ នូ ទោ តត្ថុ
 អយមស្ដិតិ សិយាតិ ។ នោ យោតំ កណ្តុ ។ តស្ស-
 តិយាងន្ទ ធបតែលបេតំ នក្សុមតិ ន យោរ ទោ ម ងេណា
 អត្ថា នោបិ អប្បដិសំងេណោ អត្ថា អត្ថា ម ងេណយតិ
 ងេណាងម្នាក់ ហិ ម អត្ថាតិ សមណុបស្សតិំ ។

[៦៤] យតោ ទោ អន្ទ កិក្សុ នោរ ងេណំ អត្ថា-
 នំ សមណុបស្សតិ នោបិ អប្បដិសំងេណំ អត្ថានំ សម-
 ណុបស្សតិ នោបិ អត្ថា^(៤) ងេណយតិ ងេណាងម្នាក់ ហិ ម អ-
 ត្ថាតិ សមណុបស្សតិ ។ សោ ជរ សមណុបស្សន្ទ ន កិត្យ
 នោកោ ឧចាតិយតិ អណុចាតិយញ្ញ^(៥) ន បរិតស្សតិ

១ និ. ម. ឯត្តនុន មេតិ បទំ ទិស្សតិ ។ ២ និ. ម. ងេណិយតិ ។ ៣ និ. វ. ។
 ៤ និ. ម. អត្ថា ម ។ ៥ និ. អនុបាទិយំ ។

មហាឌិទានស្អែក ពុទ្ធកាណករ៖ ពោលអំពីការមិនពិចារណានូវផែនភាពខ្ពស់ន

ដែលបុះកួនិតិដីទាំង ៣ ពួកនោះ បុគ្គលិកពាណិជ្ជកម្មនៃបានយ៉ាងនេះថា នៅមិនមែនជាទីនរបស់អញ្ចប់ ព្រោះថា ឱនរបស់អញ្ចប់ មិនបានទទួលអារម្មណ៍ទេ ឱនរបស់អញ្ចប់ រម៉ែនទទួលនៅ ឯណែនាគម៉ែនជាទីនរបស់អញ្ចប់ ។ បុគ្គលិកនោះ អ្នកគិតប្បីពោលយ៉ាងនេះថា ម្នាលអារុសោ នៅនោនាថា កំណើនទ្វាយ គិតប្បីរលតែមិនសេសសល់ ដោយអាការៈទាំងពួក ដោយសការៈទាំងពួក កាលបីនៅមិនមាន ដោយប្រការទាំងពួក ព្រោះនៅនោនារលតែហើយ សេចក្តីដឹងឱនថា អាត្រាមញ្ចប់ដូចខ្លះ គិតប្បីមានកួនិតិរបក្សនោះដែរបុ ។ បពិត្រព្រោះអង្គភ័ប្រមីន ហេតុនុះ មិនមានទេ ។ ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុដូចខ្លាំ បុគ្គលកួនិតិលោកនេះ មិនគឺនឹងពិចារណានូវឱននេះថា នៅនោនាមិនមែនជាទីនរបស់អញ្ចប់ ព្រោះថា ឱនរបស់អញ្ចប់ មិនបានទទួលអារម្មណ៍ទេ ឱនរបស់អញ្ចប់ រម៉ែនទទួលនៅ ឯណែនាគម៉ែនជាទីនរបស់អញ្ចប់ ។ ដោយឧបាយនេះទៀត ។

[៦៥] ម្នាលអាណន្ទ កាលបីកិត្តិ មិនបានពិចារណានូវផែនភាពខ្ពស់ កំមិនបានពិចារណានូវឱនថា មិនបានទទួលអារម្មណ៍ កំមិនបានពិចារណា ថា ឱនទទួលនៅ នៅនោនាគម៉ែនជាទីនរបស់អញ្ចប់ដូចខ្លះទៀត ។ កិត្តិនោះ កាលពិចារណាយ៉ាងនេះ រម៉ែនមិនប្រកាន់ទូទៅមុនភាតនឹមួយ កួនិតិលោក (មានទូទៅលោកជាដើម) កាលបីមិនប្រកាន់ហើយ កំរើរម៉ែនមិនតែកំស្តុត

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

អបវិតស្សា^(១) បច្ចន្តញ្ញរ បរិនិញ្ញយតិ ឱធមា ជាតិ រូសិតា
 ពួលុចរិយំ កាត់ ការជើយំ ជាបាំ សត្វត្តាយាតិ បជាតិ
 ជាតិ ។ ឯាំ វិមុត្ត់^(២) ឡា អាលួន្ទ កិត្តុ យោ ឯាំ
 រោដយ្យ ហេរាតិ តថាកតោ បរម្បរណា តិតិសា
 ធិន្ទិតិ^(៣) តុនកស្ស់ ។ ន ហេរាតិ តថាកតោ បរម្បរណា
 តិតិសា ធិន្ទិតិ^(៤) តុនកស្ស់ ។ ហេរាតិ ច ន ច ហេរាតិ
 តថាកតោ បរម្បរណា តិតិសា ធិន្ទិតិ^(៥) តុនកស្ស់ ។
 នេវ ហេរាតិ ន ន ហេរាតិ តថាកតោ បរម្បរណា តិតិ-
 សា ធិន្ទិតិ^(៦) តុនកស្ស់ ។ តាំ គិស្ស ហេរាតិ ។ យារតាលួន្ទ
 អធិរចនំ យារតា អធិរចនបង់ យារតា និរតិ យារតា
 និរតិបង់ យារតា បញ្ជិតិ យារតា បញ្ជិតិបង់ យារតា
 បញ្ជាបនំ^(៧) យារតា បញ្ជាបនំ យារតា រដ្ឋ រត្តតិ^(៨)

១ ន. វិមុត្ត ចិត្ត ។ ២-៣-៤-៥ បរម្បរណាតិ តិតិស្ស ទិន្ទិតិបិ បាត់ ។ ៦ ន. ម. បញ្ជា ។ ៧ ន. ម. គតិតិកិ ន ទិស្សិតិ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

កាលបើមិនតក់ស្ថុតហើយ រមេដឺបវិនិញ្ញានចំពោះខ្លួនឯង តែជដីនប្បាស់
 បា កំណើតរបស់អញ្ចាស់ហើយ ព្រហ្មបិយធម៌ អាព្យាមញ្ញាបានប្រព្រឹត្ត
 ត្រូប់ត្រាន់ហើយ សោឡុកកិច្ច អាព្យាមញ្ញាបានធ្វើស្របហើយ កិច្ចដទៃ
 ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសោឡុកកិច្ចនេះទៀត មិនមានទីរីយ ។ ម្នាល
 អានន្ទ កិច្ចដែលរួចស្រឡេះ (បាកអាសវ់) យ៉ាងនេះហើយ បើបុគ្គល
 ឈាត និយាយយ៉ាងនេះបា ទិដ្ឋិរបស់កិច្ចនោះបា សត្វាតានមុខអំពីសេចក្តី
 ស្ថាប់ទៅ រមេដឺកើតទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះ មិនគ្រេទេ ។
 បាទិដ្ឋិរបស់កិច្ចនោះបា សត្វាតានមុខអំពីសេចក្តីស្ថាប់ទៅ រមេដឺមិនកើត
 ទៀត ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះ មិនគ្រេទេ ។ បាទិដ្ឋិរបស់កិច្ចនោះ
 បា សត្វាតានមុខអំពីសេចក្តីស្ថាប់ទៅ រមេដឺកើតទៀតកំមាន មិនកើត
 ទៀតកំមាន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះ កំមិនគ្រេ ។ បាទិដ្ឋិរបស់កិច្ចនោះ
 បា សត្វាតានមុខអំពីសេចក្តីស្ថាប់ទៅ កើតទៀតកំមិនមែន មិនកើតទៀត
 កំមិនមែន ពាក្យនោះរបស់បុគ្គលនោះ កំមិនគ្រេ ។ សេចក្តីនោះ ព្រោះ
 ហេតុផ្ទបម្បច ។ ម្នាលអានន្ទ ឈ្មោះនិងគ្លួននៃឈ្មោះកី ភាសានិង
 គ្លួននៃភាសាកី បញ្ជាតិនិងគ្លួននៃបញ្ជាតិកី បញ្ចានិងខ្លួនបញ្ហក៖ ដែល
 គ្លួនដីជំងាយបញ្ហកី វដ្ឋកី តែជប្រព្រឹត្តទៅ ដោយកំណាត់ត្រីមុខ ។

មហानिर्णय សុត្រ ពុទ្ធបាពាណរំ សត្វវិញ្ញាបាយដីកៅ

តារាង ^(១)	នៅ	រត្តតិ	ឥណភិញ្ញា	វិមុត្តា	កិច្ចុ	ឥណភិញ្ញា
វិមុត្ត	កិច្ចុ ^(២)	ន	ជាមាតិ	ន	បស្ថតិ	សតិសា
ឥណភុលំ	។					
[៦៥]	សត្វ	ខោ	សមា	អាលេន្ទ	វិញ្ញាបាយដីយោ	
ធ្វើ ^(៣)	អាយឥណ្ឌានិ	។	កតមា	សត្វ	។	សន្តាលេន្ទ
នានត្តិកាយ	នានត្តិសព្វិោះ			សេយ្យចាបិ		មណុស្ស
ធនកេដ្ឋ	ធនកេដ្ឋ	ធនកេដ្ឋ	ធនកេដ្ឋ	វិនិចាតិកា	អយំ	
បបមា	វិញ្ញាបាយដី	។	សន្តាលេន្ទ	សត្វា	នានត្ត-	
កាយ	ធនត្តិសព្វិោះ		សេយ្យចាបិ	ធនកេ	ពួកគារ-	
យិកា	បបមាកិនិច្ចត្តា		ចតុអចាយិកា	សត្វា	ធន	^(៤)
អយំ	ឯតិយា	វិញ្ញាបាយដី	។	សន្តាលេន្ទ	សត្វា	ធនត្ត-
កាយ	នានត្តិសព្វិោះ		សេយ្យចាបិ	ធនកេ	អកស្សរក	

១ និ. យារ៉ា ។ ២ និ. វិមុត្តា កិច្ចុ ។ ៣ និ. ធ្វើ ធន ។ ៤ និ. ម. ចតុអចាយិកា សត្វា ចាតិ បាហា ន ទិស្សុន្តិ ។

មហាឌិទានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករៈ ពោលអំពីវិញ្ញាបាទិត្តិទាំង ៣

រដ្ឋ៖ កំប្រចើត្តទៅ ដោយកំណត់ត្រីមណោះ ១ នៃ កិភុវបស្ថ្រែះហើយ
 ត្រោះដីជននូវសករៈ មានឈ្មោះជាឡើមនោះ បើបុគ្គលិណា ពោលនូវកិភុ
 ដែលរបស្ថ្រែះហើយ ត្រោះដីជននូវសករៈ មានឈ្មោះជាឡើមនោះថា
 កិភុនោះ មិនដីជ មិនយើង ទិន្នន័យ ទិន្នន័យ ពីក្រុងនោះរបស់
 បុគ្គលិណា មិនគូរទេ ។

[៦៥] ម្នាលអាណន្ទ វិញ្ញាបាទិត្តិ (ទីតមល់នៃវិញ្ញាបាទ) នេះមាន ៣
 អាយុទនេះមាន ២ ឬ វិញ្ញាបាទិត្តិទាំង ៣ នោះ តើដូចប៉ែប ឬ ម្នាលអាណន្ទ
 ពួកស៊ូដែលមានកាយផ្សេងៗគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងៗគ្នា ដូចពួកមនុស្ស ទេវតា
 ពួកខ្លះ និងសត្វវិនិបាតិក់^(១) ពួកខ្លះ នេះជានិញ្ញាបាទិត្តិទី ១ ឬ ម្នាលអាណន្ទ
 ពួកស៊ូដែលមានកាយផ្សេងៗគ្នា មានសញ្ញាផូចគ្នា ដូចទេវតាដែលរបៀប
 បញ្ចប់ក្នុងពួកព្រហ្ម ដែលកើតឡើងបំផ្តុំរបស់វាន និងពួកស៊ូដែលកើតក្នុង
 អបាយក្នុងទាំង ២ នេះជានិញ្ញាបាទិត្តិទី ២ ឬ ម្នាលអាណន្ទ ពួកស៊ូដែលមាន
 កាយដូចគ្នា មានសញ្ញាផ្សេងៗគ្នា ដូចពួកទេវតាដែលនៅក្នុងអាកស្សរក ៣

^(១) បានដល់មេនិកប្រែត ក្រោមអបាយទាំង ៤ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

អយំ	តតិយា	វិញ្ញាបាជិតិ	។	សណ្ឋាគន្ទូ	សត្តា
ធនត្វុកាយ	ធនត្វុសព្ទើនោ		សេយ្យជាបិ		លេវា
សុកកិល្អា ^(១)	អយំ	ចតុត្តា	វិញ្ញាបាជិតិ	។	សណ្ឋាគន្ទូ
ន្ទូ	សត្តា	សព្វេសោ	រួបសញ្ញាកំ		សមតិត្ថម្មា
បជិយសញ្ញាកំ	អត្ថត្តម្មា	នាលត្វុសញ្ញាកំ		អមនសិ-	
កាតក	អនឡាចា	អាកាតោសោតិ	អាកាតោសាលញ្ញាយ-		
តនុបកា	អយំ	បញ្ញម្មា	វិញ្ញាបាជិតិ	។	សណ្ឋាគន្ទូ
សត្តា	សព្វេសោ	អាកាតោសាលញ្ញាយតនុ		សមតិត្ថម្ម	
អននំ	វិញ្ញាបាជិ	វិញ្ញាបាបញ្ញាយតនុបកា	អយំ	នដ្ឋា	
វិញ្ញាបាជិតិ	។	សណ្ឋាគន្ទូ	សត្តា	សព្វេសោ	វិញ្ញាបាប-
ញ្ញាយតនុ	សមតិត្ថម្ម	នតិ	កិត្តិតិ	អាកិញ្ញាបញ្ញាយ-	
តនុបកា	អយំ	សត្តម្មា	វិញ្ញាបាជិតិ	។	អសព្ទិសត្តា-
យតនំ ^(២)	លេរសញ្ញាបាសញ្ញាយតនំមេរ		ឯតិយំ		។

១ និ. សុកកិល្អា ។ ២ អសញ្ញសត្តាយតននិបិ បាយោ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

នេះជាវិញ្ញាណាពីតិទិ ៣ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលមានកាយ
ដូចគា មានសញ្ញាបុរិយាយ ដូចពួកទេរតា ដែលនៅក្នុងសុកកិណកព
នេះជាវិញ្ញាណាពីតិទិ ៤ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែលកន្លជ្រវ
រូបសញ្ញា^(១) ដល់ន្ទរសេចក្តីវិនាសនៃបជិយសញ្ញា^(២) នឹងមិនបានធ្វើ
ឡើកក្នុងចិត្តនៃនានត្តសញ្ញា^(៣) ដោយប្រការទាំងពួន ហើយចូលទៅកាន់
អាកាសានញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើឡើកក្នុងចិត្ត) បាន អាកាសមិនមានទី
បំផុតដូចខ្លះ នេះជាវិញ្ញាណាពីតិទិ ៥ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែល
កន្លជ្រវអាកាសានញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយចូល
ទៅកាន់វិញ្ញាណាពិញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើឡើកក្នុងចិត្ត) បាន វិញ្ញាណាមិន
មានទីបំផុតដូចខ្លះ នេះជាវិញ្ញាណាពីតិទិ ៦ ។ ម្នាលអានន្ទ ពួកសត្វដែល
កន្លជ្រវវិញ្ញាណាពិញ្ញាយតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយចូលទៅ
កាន់អាកិញ្ញាយតនដ្ឋាន (ដោយធ្វើឡើកក្នុងចិត្ត) បាន អូតិចត្តប
កំមិនមានដូចខ្លះ នេះជាវិញ្ញាណាពីតិទិ ៧ ។ ឯកាយតន:ទាំងពីរ គឺ
អសញ្ញិសត្វាយតន: (ជាទិ ១) នៅសញ្ញានាសញ្ញាយតន:ជាទិ ៨ ។

១ សេចក្តីសម្ងាត់ក្នុងរបារចេដ្ឋាននិងអារម្មណ៍បេស់យាននោះ ។ ២ សេចក្តីសម្ងាត់
ដែលកើតឡើងដោយគុមានចក្ខុជាដើម ប៉ែនាល់ត្រានិងអារម្មណ៍មានរូបជាដើម ។ ៣ សញ្ញា
ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអារម្មណ៍ដោយគុម្ភ បុសញ្ញាដែលដោយគុម្ភ (ិសុទ្ធិមត្ត) ។

មហानिशानសुत្រ ពុទ្ធបាពាហវាំ សត្វិរិញ្ញាបាដិតិកថា

ត្រូវនៅ យាយំ បបមា វិញ្ញាបាជិតិ នានត្តិកា-
 យា នានត្តិសព្វិលោ សេយ្យចាយិ មណុស្ស ឯកចេ-
 ច ឈក ឯកចេ ច វិនិចាតិកា យោ ឯ ខោ អាននៃ
 ត្រូវ បជាលាតិ តស្ស ច សមុទយំ បជាលាតិ តស្ស
 ច អត្ថិត្រីមំ បជាលាតិ តស្ស ច អស្សុដំ បជាលាតិ
 តស្ស ច អាណីលំ បជាលាតិ តស្ស ច និស្សរជា
 បជាលាតិ កលំ ឯ តែន តុលិននិតុលិ ។ នោ
 ហេតិ កត្រូវ ។ មេ ។ ត្រូវនៅ យាយំ សត្វិមា
 វិញ្ញាបាជិតិ សព្វិសោ វិញ្ញាបញ្ញាយតនំ សមតិត្តិក
 នត្តិ គិត្តិតិ អគិត្តិញ្ញាយតនុបក យោ ឯ ខោ
 អាននៃ ត្រូវ បជាលាតិ តស្ស ច សមុទយំ បជាលាតិ
 តស្ស ច អត្ថិត្រីមំ បជាលាតិ តស្ស ច អស្សុដំ
 បជាលាតិ តស្ស ច អាណីលំ បជាលាតិ តស្ស ច
 និស្សរជា បជាលាតិ កលំ ឯ តែន តុលិននិតុលិ ។

មហानिराणសुत्र ពុទ្ធកាសារ៖ ពោលអំពីវិញ្ញាបាលដឹតិទាំង ៧

មានអាណន្ទ បណ្តាវិញ្ញាបាលដឹតិទាំង ៧ នៅ៖ វិញ្ញាបាលដឹតិទី ១ ឬ
ដែលបាត ពួកសូត្រមានកាយធ្វើឱ្យគ្មោះ មានសញ្ញាអេយ្យគ្មោះ ដូចពួក
មនុស្សទេតាពួកខ្លះ និងសត្វវិនិច្ឆាតិក៖ពួកខ្លះ មានអាណន្ទ កិភុណា
ដើម្បីច្បាស់នូវវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវហេតុ ជាទីកើតនៃវិញ្ញា-
បាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់នៃវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បី
ច្បាស់នូវអានិសុំនៃវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវទោសនៃវិញ្ញា-
បាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវកិរិយាលាស់ពោលនូវវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏
កិភុនោះ គួរព្រៀកអរនិងវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏របុ ។ បពិត្រប្រាជ័យដឹង
ហេតុខ្លះ មិនគួរទេ ។ ហេ ។ មានអាណន្ទ បណ្តាវិញ្ញាបាលដឹតិទាំង ៧
នៅ៖ វិញ្ញាបាលដឹតិទី ១ ឬ ដែលបាត ពួកសូត្រក្នុងនូវវិញ្ញាបាលញា-
យតនដ្ឋាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយចូលទៅការអាកិញ្ញាយ-
តនដ្ឋាន (ដោយធ្វើឱ្យកិភុដឹងបិត្ត) បាន អូតិបត្តិប កំមិនមានដូចខ្លះ មាន
អាណន្ទ កិភុណា ដើម្បីច្បាស់នូវវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវហេតុជាទី
កើតនៃវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវសេចក្តីរលត់ នៃវិញ្ញាបាលដឹតិ
នោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវអានិសុំ នៃវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់
នូវទោស នៃវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ ដើម្បីច្បាស់នូវកិរិយាលាស់ពោល
នូវវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏ កិភុនោះគួរព្រៀកអរនិងវិញ្ញាបាលដឹតិនោះដ៏របុ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

នោ យោតំ កណ្ត ។ តត្រាគន្ទ យមិចំ អសព្វិស-
 ត្តាយតនំ យោ នូ ខោ អាគន្ទ តញ្ញ បជាងាតិ
 តស្ស ច សមុទយំ បជាងាតិ តស្ស ច អត្ថឃីមំ
 បជាងាតិ តស្ស ច អស្ស ច បជាងាតិ តស្ស
 ច អាធិលំ បជាងាតិ តស្ស ច និស្សរំ បជា-
 នាតិ កលំ នូ តេន តុនិត្តិត្តិ ។ នោ យោតំ
 កណ្ត ។ តត្រាគន្ទ យមិចំ នេសព្វាលាសព្វាយតនំ
 យោ នូ ខោ អាគន្ទ តញ្ញ បជាងាតិ តស្ស ច
 សមុទយំ បជាងាតិ តស្ស ច អត្ថឃីមំ បជាងាតិ
 តស្ស ច អស្ស ច បជាងាតិ តស្ស ច អាធិលំ
 បជាងាតិ តស្ស ច និស្សរំ បជាងាតិ កលំ
 នូ តេន តុនិត្តិត្តិ ។ នោ យោតំ កណ្ត ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

បពិត្រធនេះអង្គដៃបម្រីន ហេតុនុំ មិនគូរឡើ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាភាយតនេះទាំង ២ នោះ អសព្វិសត្តាយតនេះណារ ម្នាលអាណន្ទ កិច្ចុណា
ដីជប្បាស់នូវអាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់នូវហេតុជាទីភីត នៃអាយតនេះ
នោះដែល ដីជប្បាស់នូវសេបកីរូលតែនៃអាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់
នូវអានិសញ្ញា៖នៃអាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់នូវទោស៖នៃអាយតនេះនោះ
ដែល ដីជប្បាស់នូវកិរិយាលាស់បោលនូវអាយតនេះនោះដែល កិច្ចុនោះគ្មាន
ក្រុកអរនឹជអាយតនេះដែរបុ ។ បពិត្រធនេះអង្គដៃបម្រីន ហេតុ
នុំ មិនគូរឡើ ។ ម្នាលអាណន្ទ បណ្តាភាយតនេះទាំង ២ នោះ នេះ
សព្វនាសព្វាយតនេះណារ ម្នាលអាណន្ទ កិច្ចុណា ដីជប្បាស់នូវអាយ-
តនេះនោះដែល ដីជប្បាស់នូវហេតុជាទីភីត នៃអាយតនេះនោះដែល ដីជ
ប្បាស់នូវសេបកីរូលតែ នៃអាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់នូវអានិសញ្ញា៖នៃ
អាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់នូវទោស៖នៃអាយតនេះនោះដែល ដីជប្បាស់
នូវកិរិយាលាស់បោល នូវអាយតនេះនោះដែល កិច្ចុនោះ គ្មានក្រុកអរនឹជ
អាយតនេះដែរបុ ។ បពិត្រធនេះអង្គដៃបម្រីន ហេតុនុំ មិនគូរឡើ ។

មហासិទានសុត្រ ពុទ្ធកាណករំ អដ្ឋវិមេក្បកថា

យត់ ខោ អាហណ្ឌ ភិគ្គុ សមាសញ្ញា សត្វនាំ វិញ្ញាបាលិ-
 តីនាំ សមេសញ្ញា ទួនាំ អាយតនានាំ សមុទ្ធយញ្ញា អត្ថត្ត-
 មញ្ញា អស្សុទាន់ អាជីវនញ្ញា និស្សូរលាមញ្ញា យចាក្ត់តាំ
 វិធីត្រា អណ្តុជាង វិមុត្តោ យោតិ អយំ វិច្ឆាគារណ្ឌោ
 ភិគ្គុ បញ្ញារិមុត្តោ ។

[៦៦] អផ្ទ ខោ សមេ អាហណ្ឌ វិមេក្បា ។ កាត់មេ
 អផ្ទ ។ រឿបី រួចានិ បស្សុតិ អយំ បបមោ វិមេក្បា ។
 អផ្ទតាំ អរឃសញ្ញី ពហិគ្គា រួចានិ បស្សុតិ អយំ ឯុតិយោ
 វិមេក្បា ។ សុកល្លោរ អធិមុត្តោ យោតិ អយំ តតិយោ
 វិមេក្បា ។ សញ្ញាសោ រួបសញ្ញានាំ សមតិត្យុមុ បធិយស-
 ញ្ញានាំ អត្ថត្តមា នានត្វុសញ្ញានាំ អមនសិការ អណ្តោ

មហាឌិទានស្សត្រិ ពុទ្ធកាលវារៈ ពោលអំពីវិមេក្តូចាំង ៤
 ម្នាលអាណន្ទ កាលណាយបើកឯដីជំនួយច្បាស់នូវហេតុជាទីកើតផល នូវសេចក្តី
 រលត់ផល នូវអាជីសស្សីផល នូវទោសផល នូវកិរិយាលាស់ពោលផល នូវ
 វិញ្ញាបាលដឹតិចាំង ៣ និធាយតន់ចាំង ៤ នេះ តាមសេចក្តីពិត់មួន
 លេខាដែលបានបង្ហាញ នូវច្បាស់នូវប្រការទាំងនេះ គឺជាប្រការបានបង្ហាញ
 ហើយ បញ្ជាក់ថាបានបង្ហាញ ។

[៦៦] ម្នាលអាណន្ទ វិមេក្តូនេះមាន ៤ យ៉ាង ។ វិមេក្តូចាំង ៤ នេះ តើ
 ដូចមេច ។ គីបុគ្គលមានរូបផ្សាយ^(១) តើដើរយើង្វូប គីកសិណាចាំងខ្លាយ
 មាននីលកសិណាដារីម នេះដារិមេក្តូទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តី
 សមាល់ក្នុងរូបខាងក្នុងមានសក់ដារីមរបស់ខ្លួន^(២) តើដើរយើង្វូបខាងក្រោម
 គីកសិណាមាននីលកសិណាដារីម នេះដារិមេក្តូទី ២ ។ បុគ្គលមានចិត្តបុំ
 សិប់ការ់យានក្នុងរណាកសិណាដែលបរិសុទ្ធ^(៣) នេះដារិមេក្តូទី ៣ ។
 បុគ្គលដែលកន្លែងនូវរូបសញ្ញា ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបដិយសញ្ញា ចាំង
 មិនបានធ្វើឡើងក្នុងចិត្តនូវនោនតែសញ្ញាដោយប្រការទាំងពីរ ហើយចូលទៅ

១ បុគ្គលនោះ បានរួចរាល់ចំណែក ៤ ព្រោះអាស្រែយកសិណាដារត្រូវបានក្នុងមានសក់ដារីម
 របស់ខ្លួន ។ ២ បុគ្គលដែលបានរួចរាល់ចំណែកមិនអាស្រែយនឹងអាការ់មានសក់ដារីមរបស់ខ្លួន ។
 ៣ បុគ្គលដែលបានយានព្រោះអាស្រែយរណាកសិណាមាននីលកសិណាដារីមដែលបរិសុទ្ធផ្លូវដោ

សុត្តនបិដក់ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

អាកាសេតិ អាកាសាលព្វាយតាំ ឧបសម្បដ្ឋ វិរាណិ
 អយំ ចតុឡា វិមោញ្ញា ។ សព្វេសោ អាកាសាលព្វាយ-
 តាំ សមតិត្យម្ន អនុន្ត វិព្វាលាទិ វិព្វាលាព្វាយតាំ
 ឧបសម្បដ្ឋ វិរាណិ អយំ បព្វេមោ វិមោញ្ញា ។ សព្វេ-
 សោ វិព្វាលាព្វាយតាំ សមតិត្យម្ន នតិ កិត្យិតិ
 អភិព្វាព្វាយតាំ ឧបសម្បដ្ឋ វិរាណិ អយំ ដដ្ឋា
 វិមោញ្ញា ។ សព្វេសោ អភិព្វាព្វាយតាំ សមតិត្យម្ន
 នេវសព្វាលាសព្វាយតាំ ឧបសម្បដ្ឋ វិរាណិ អយំ
 សតិមោ វិមោញ្ញា ។ សព្វេសោ នេវសព្វាល-
 សព្វាយតាំ សមតិត្យម្ន សព្វារេយតាំ និងៗ^(១)
 ឧបសម្បដ្ឋ វិរាណិ អយំ អដ្ឋមោ វិមោញ្ញា ។ នមេ ខោ
 អនុន្ត អដ្ឋ វិមោញ្ញា ។ យតោ ខោ អនុន្ត កិត្យិ នមេ
 អដ្ឋ វិមោញ្ញា អណុលោមំបិ សមាបជ្ជតិ បជិលោ-
 មំបិ សមាបជ្ជតិ អណុលោមប្បជិលោមំបិ សមាបជ្ជតិ
 យតិច្បកាំ យចិច្បកាំ យរតិច្បកាំ^(២) សមាបជ្ជតិបិ
 រដ្ឋតិបិ អសរាលព្វ ឧយា អនាសវំ ចោលវិមុត្តិ
 បព្វារិមុត្តិ ធម្ម វ ដម្ម សយំ អភិព្វ សច្ចិកត្រា

១ និ. ម. សព្វារេយិតិនិងៗ ។ ២ និ. យចិច្បកាំ ។

សុត្តនបិជក ទីយនិកាយ មហារេគ្រ

មហानिर्णय ពុទ្ធបាលរាជ ឧកតោគរិម្ខុតិ

ឧបសម្រេច វិយារតិ អយំ រូប្រាណណ្ឌ ភិគ្គុ ឧកតោគ-
រិម្ខុតោ ។ សមាយ ច អណ្ឌ ឧកតោគរិម្ខុតិយា
អញ្ញា ឧកតោគរិម្ខុតិ ឧត្តរិតក រ បជ្ជាពតក នត្វិតិ ។
សុខរបៀប កករ ។ អត្ថមន្តរ អយស្សា អណ្ឌ
កករតោ ភាសិតំ អភិណ្ឌិតិ ។

មហानिर्णយ ទុតិយំ និងិតំ ។

មហាឌិទានសូត្រ ពុទ្ធកាលវរ៍ះ ឧកតោគតិមុត្តិ

អាសវេះ ព្រោះអស់ទៅនេះអាសវេះទាំងទ្រាយ ហើយសម្របសម្រាននៅ
 ដោយតិរិយាបចទាំង ២ ម្នាលអាណន្ទ ភីភីនេះ តិបាតតិហោចា ឧកតោ-
 គតិមុត្តិបុគ្គល គីបុគ្គលដែលរួចដោយចំណោកពី^(១) ។ ម្នាលអាណន្ទ
 ឧកតោគតិមុត្តិជាទី ដែលលើសលូបជាន់ បុច្ចោម្រាជាន់ឧកតោគតិមុត្តិ
 នេះ មិនមានឡើយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹងត្រាស់ភាសិតនេះចប់
 ហើយ ។ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ភីមានសេចក្តីពេញចិត្ត ព្រឹកអរ
 ចំពោះភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគជាម្មាស់ ។
 ចប់ មហាឌិទានសូត្រទី ៤ ។

^(១) បុគ្គលនោះ រួចចាករួចកាយដោយអរុបសមាបត្តិដង រួចចាកនាមកាយដោយមត្តិដង ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្ត តាតិយំ

[៦៧] ធរម្យ សុតំ ។ ធរតាំ សមយំ កកវា ងារ-
 កោហ វិយារតិ កិដ្ឋូគ្រោេ បញ្ចេត ។ តែន ខោ បន
 សមយេន កជ្ជា មាតោេ អជាពសត្តុ ហេដីបីបុត្រោេ^(១)
 រដ្ឋី^(២) អភិយាតុកាមោ យេរតិ ។ សោ ធរមាយា
 អបំ ហិមេ រដ្ឋី ធរមិហិន្ធិកោ ធរមិហាទុការ ឧប្បជ្ជាមិ
 រដ្ឋី វិនាសេស្សុមិ រដ្ឋី^(៣) អនុយព្យសំ អាជាណស្សុមិ
 រដ្ឋីណិ ។ អចខោ កជ្ជា មាតោេ អជាពសត្តុ ហេដី-
 បីបុត្រោេ ស្សុការំ ពាយុលំ មកដមហមត្តំ អា-
 មឡើសិ ធរិ ត្តំ ពាយុលា យេន កកវា តេនុបសណ្តិម
 ឧបសណ្តិមិត្តា មម រចនេន កកវោេ ចាង សិរ-
 សា រដ្ឋាបិ អប្បរពោំ អប្បរតណិ លហុន្ទាង ពល
 ជាសុវិហារំ បុប្ប កជ្ជា កណ្តុ មាតោេ អជាពសត្តុ

១ ដៃទីបីបុត្រោេតិចិ ។ ២ និ. ម. រដ្ឋី ។ ៣ ឯកត្តិនិយោគ អភិយាតុកាមោតិ កត្តិតិ ពោត្តិកោ ទិសុយតិ ។

មហាបរិនិត្យនសុគ្រែកទី ៣

[៦៧] ខ្ញុំបានស្វាប់មកយើងនេះ ។ សម្រៀមមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រដ៏គឺជំនួយក្នុងព្រៃលិកជូន^(១) ឡើបក្រុងរាជក្រឹតា ។ សម្រៀមនោះជាដែល ព្រះរាជ
ជាជាតិក្នុងដែនមគ្គោះ ព្រះនាមអជាតសត្វនៅទេហើយ^(២) មានព្រះបំណាណ
នីងយាគ្រាថេញ្ញា ព្រះបំពុំដែនវិធី ។ ព្រះអង្គមានព្រះបន្ទូលយើងនេះថា អញ្ញ
នីងផ្តូលផ្ទាប់អ្នកដែនវិធីទាំងនេះ ដែលមានបុទ្ធឌិជ្ជីយើងនេះ មានអាពុកាត
ជិំយើងនេះ អញ្ញ (មានបំណាណនីងយាគ្រាថេជិំជាន់) ដែនវិធី នីងបំផ្តាល់
ដែនវិធី នីងធ្វើដែនវិធីច្បាស់លូនូរសេចក្តីវិនាស ។ គ្រានោះ ព្រះបានអជាត
សត្វនៅទេហើយបុត្តមាតិជាភាស ត្រាស់ហេរស្សុការព្រោហ្មណ៍ ដែលជាម-
ហាមាតុក្នុងដែនមគ្គោះថា ម្នាលព្រោហ្មណ៍ ចូរអ្នកមកនេះ ចូរអ្នកទេតាល់
ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទេដល់ហើយ ចូរច្បាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ
ដោយត្រូវឯកតាមពាក្យខ្លឹម រួចទូលស្សរាំពីសេចក្តីមិនមានអាពាង មិនមាន
ភេគ ការក្រោកឡើងដោយរបៀប កម្មាំងកាយ និងការនោះសប្តាយ
គ្រប់វិយាបប ដោយពាក្យថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្លើន ព្រះបានអជាតសត្វ-

១ ហ្មុងត្រាតតែដឹងនោះប៉ឺកំពុលភ្នំនោះ បុត្តនោះមានកំពុលស្របដោយត្រាត បានជាបោះឆ្នើតិត្យ-
ក្នុង ។ ២ ជាប្រះខិសបែបសំព្រះនាងទៅ ព្រះនាមនៅទី ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី វិធាណាករ និទានកថា

ហេដីបុត្រា កកវត្តា ចាង សិរសា វណ្ណតិ អប្បរពាំ
 អប្បរតត្លី លហុត្តាគំ ពល់ ធាសុវិយារំ បុច្ចតិតិ ធរញ្ជា
 រេដី រដ្ឋ កត្ត មាតេ អជាតសត្វ ហេដីបុត្រា
 វិដី អភិយត្តកាមេ សោ ធរមាយ អបំ ហិមេ វិដី
 ធរមហិត្តិកោ ធរមហាងុការេ ឧប្បជ្ជាមិ វិដី វិជាសេស្សរុមិ
 វិដី អនុយព្យសំ អាជាទេស្សរុមិ វិដីនិ យចា ច តេ
 កកក ព្យកកហិ តំ សាងកំ ឧត្តមេត្តា មម^(១)
 អាខេដេយ្យសិ ន ហិ តចាតតា វិតចំ កណ្តាលិតិ ។
 ធរ កេតិ ខោ វស្សការេ ព្យាប្បុលេក មកចច-
 បាមត្រា រញ្ជា មាតេស្ស អជាតសត្វស្ស ហេដី-
 បីបុត្តស្ស បដិស្សត្រា កត្តានិ កត្តានិ យាងានិ
 យោដេត្ត^(២) កត្តា កត្តា យាងំ អភិរុបិត្រា កត្តិហិ
 កត្តិហិ យាងិ កដកហម្បា និយ្យសិ យេន

មហាបនិព្យានសូត្រ វិធានការ និទានកម្ម

នៅទីបុត្រមាតិរាជ ថ្វាយបង្កំព្រះបាទាព្រះមានព្រះការ ដោយព្រះសិរី
 ហើយផ្តល់មកត្រាបន្ទូលស្ថា អំពីគារៈមិនមានភាពដី មិនមានពេជ្រ
 ការក្រោកឡើងដោយរហ័ស ព្រះកាយពលនិងការគិតខ្លះស្ថិត គ្រប់
 តិវាបច មួយឡើត ចូរត្រាបន្ទូលយ៉ាងនេះតាមឡើតបាន បពិត្រព្រះ
 អង្គដែលមិន ព្រះបាទាម៉ាត់សត្វនៅទីបុត្រមាតិរាជ មានព្រះបំណង
 និងយាញាម៉ាឡ្វំព្រឹងដែនវិជ្ជី ព្រះអង្គមានបន្ទូលយ៉ាងនេះបាន អញ្ញនិងផ្តិល-
 ផ្តាប់អ្នកដែនវិជ្ជីទាំងនេះ ដែលមានបុទ្ទិធិយ៉ាងនេះ មានអានុភាពជិំយ៉ាងនេះ
 អញ្ញ (មានបំណងនិងយាញាម៉ាជីជុំដោន់) ដែនវិជ្ជី និងបំផ្តាញដែនវិជ្ជី និង
 ធ្វើដែនវិជ្ជីឡើងលីនីស បុន្តែបើព្រះមានព្រះការ ប្រជុំព្យាករ
 ដល់អ្នកយ៉ាងណា ត្រូវអ្នកត្រាប់ត្រូវនៃព្រះពុទ្ធដីការនោះ ឡើងកំប្រាស់
 ហើយមកប្រាប់ខ្ញុំព្រឹង ព្រះព្រះតាតិតាតិទាំងឡាយ មិនដែលមានបន្ទូល
 ទុសទេ ។ វស្សការព្រោហ្មណ៍ជាមហាមាត្រកូដដែនមគ្គោះ ទន្លេព្រះរាជ-
 និងរាជព្រះបាទាម៉ាត់សត្វនៅទីបុត្រមាតិរាជ ដោយពាក្យបាន ព្រះករ-
 ណាគិច្ចិវិសស ហើយទីបុទ្ទិធិយ៉ាងទាំងឡាយដែលណូ ។ ហើយ
 ឡើងជីជុំយានដែលណូ ។ បរបេព្យាគំពីក្រុងរាជក្រឹត់ៗ ម៉ោងយានដែលណូ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្រា

គិត្យក្បោះ	បញ្ញតោ	តែន	ចាយសិ	យារតិត្រា		
យានស្ស	កូមិ	យានេន	កត្វា	យាង	បញ្ចារ-	
បិត្រា	បត្តិត្រា	រ	យេន	កកវ	តេជ្ជបសត្តមិ	ឧ-
បសត្តមិត្រា	កកវត្រា		សធិ	សម្រាងិ	សម្រាងនីយំ	
គំ	សាកលីយំ	វីតិសារត្រា	ធម៌មណ្ឌ	និសិទិ	។	
ធម៌	និសិញ្ញា	ទោ	ស្សការកោរ	ព្រហ្ម	ព្រហ្មលោក	
មកដមបាយត្រា	កកវណ្ឌ	ធម៌កោរ	កជ្រ	កោ	កោតម	
មាកដោ	អជាតសត្វ	ហើរបីបុត្រា	កជ្រ	កោតោ	កោ-	
តមស្ស	ចាន់	សិរសា	វណ្ឌតិ	អប្បរាង	អប្បរាងត្តៃ	
លហុង្វាង	ពលំ	ធាសុវិហារំ	បុច្ចតិ	កជ្រ	កោ	
តម	មាកដោ	អជាតសត្វ	ហើរបីបុត្រា	វិជី	អភិ-	
យាតុកាមោ	សោ	ធម៌មាយ	អបំ	ហិមេ	វិជី	ធម៌
រំមហិត្តិកោ	ធម៌មបាបុការេ	ឧប្បជ្ជាមិ	វិជី	វិជីសេស្សរិមិ		
វិជី	អនយព្យសណំ	អចាងស្សរិមិ	វិជីនិ	។		

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បរសំដោទោកានត្រូវក្នុងក្រុង ទោដោយយាន កំណត់ត្រឹមទិន្នន័យបរយាន
 ទោចាន រួចចុះអំពើយានដែរទោ ដោយដើរទិន្នន័យ ចូលទោតាល់ព្រះ
 មានព្រះភាគ លុះចូលទោដល់ហើយ កំពេលពាក្យរកកំពុកសំណែះ-
 សំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យរដែលគួរឱ្យករួយ
 និងពាក្យដែលគួរលើកហើយ កំអធូយក្នុងទិន្នន័យសមគ្គរ ។ លុះវស្សាការ-
 ព្រាប្រុលជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគ្គ៌៖ អធូយក្នុងទិន្នន័យសមគ្គរហើយ បាន
 ក្រាបខ្ពុលព្រះមានព្រះភាគដូចខេះថា បពិត្រព្រះគោតមជ័បម្រីន ព្រះបាន
 អជាតសត្វនៅទេហើបុត្តមាតិជាង ប្រាយបង្កិត្រះបាតានៅព្រះគោតមជ័បម្រីន
 ដោយព្រះសិរី ហើយផ្តល់ព្រះប្រុលស្ថាប័ណ្ណអំពើអាការៈ មិនមានអាត់ មិន
 មានពេត ការក្រោកឡើងរហ័ស ព្រះកាយពល និងការគឺនៅត្រូវបាន
 ត្រូវបំពុះរួម បពិត្រព្រះគោតមជ័បម្រីន ព្រះបានអជាតសត្វនៅទេហើបុត្ត-
 មាតិជាង មានព្រះបំណាននឹងស្អែបទោព្រះព្រះព្រះព្រះព្រះ ព្រះអធូមានបន្ទូល
 យ៉ាងនេះថា អព្រឹនធនឹងផ្តល់ផ្តល់អ្នកដែនវគ្គិទាំងនេះ ដែលមានបុត្តិជិំយ៉ាង
 នេះ មានអានុភាពជិំយ៉ាងនេះ អព្រឹន (មានបំណាននឹងយាងត្រាចិំជាន់)
 ដែនវគ្គិ នឹងបំដ្ឋាល់ព្រះបំណានវគ្គិ នឹងដែនវគ្គិទ្ធិចិំបុត្តិជិំយ៉ាង ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគេ វិធាណាករា វិនិស់ សត្វអបិហានិយចម្ចកម្រា

[៦៥] តែល ខោ បន សមយេជ អាយស្សា អាម-
នឆ្លោ កករតោ បិដ្ឋិតោ បិតោ យេកតិ កករណំ វិជយ-
មាជ្លា^(១) ។ អចខោ កករ អាយស្សណំ អានណំ អាម-
នឆ្លោសិ គិតិ តេ អានឆ្លោ សុតិ វិនិ អភិណ្ឌាសន្ទិចាត-
តា^(២) សន្ទិចាតពហុលាតិ ។ សុតិ មេតា កណ្តុ វិនិ
អភិណ្ឌាសន្ទិចាតា សន្ទិចាតពហុលាតិ ។ យារគីរញ្ជា
អានឆ្លោ វិនិ អភិណ្ឌាសន្ទិចាតា សន្ទិចាតពហុលា ក-
វិស្សាលិ វិនិយោ អានឆ្លោ វិនិណំ ចាបិកដ្ឋា នោ បរិហ-
និ ។ គិតិ តេ អានឆ្លោ សុតិ វិនិ សមត្ថា សន្ទិបតន្ទិ
សមត្ថា វិនិហន្ទិ សមត្ថា វិនិការណើយានិ ការណើ-
តិ ។ សុតិ មេតា កណ្តុ វិនិ សមត្ថា សន្ទិបតន្ទិ ស-
មត្ថា វិនិហន្ទិ សមត្ថា វិនិការណើយានិ ការណើតិ ។
យារគីរញ្ជា អានឆ្លោ វិនិ សមត្ថា សន្ទិបតន្ទិស្សាលិ ស-
មត្ថា វិនិហន្ទិ សមត្ថា វិនិការណើយានិ ការិប្រណិ

១ និ. ដឹមានោ ។ ម. ពីដានោ ។ ២ និ. ម. អភិណា សន្ទិចាតា ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ វិធីភាគណវារ៖ ពោលអំពីអបិហានិយដុជចាំង ន ហេតុកវិធីក្បួច្ឆិយៗ

[៦៥] សម្ដូលនៅះជន ព្រះអាណន្ទមានអាយុ បិតនៅអំពីខាន់
 ក្រាយព្រះមានព្រះកាត់ កំពុងពាត់ (បក់) ថ្វាយព្រះមានព្រះកាត់ ។
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រួស់ត្រាស់នឹងព្រះអាណន្ទ មានអាយុបាន
 ម្នាល់អាណន្ទ អ្នកបានពុប្បាន ពួកសេបក្តុងដែនវិធី មានការប្រជុំគ្នា
 រឿយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយប្រើន ដួច្នេះដែរបុ ។ ព្រះអាណន្ទ
 ក្រាបបង្កិច្ចលបាន បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានពុដំណើនេះបាន
 ពួកសេបក្តុងដែនវិធី មានការប្រជុំគ្នាទីយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយ
 ប្រើន ដួច្នេះដែរ ។ ម្នាល់អាណន្ទ បើពួកសេបក្តុងដែនវិធី នឹងមានការ
 ប្រជុំគ្នាទីយ ។ មានការប្រជុំគ្នាដោយប្រើន អស់កាលត្រីមណ៌ ម្នាល់
 អាណន្ទ សេបក្តុចម្រើនតែងមានប្រាកដដល់ពួកសេបក្តុងដែនវិធី សេបក្តុ
 សាបស្បន្យមិនមានទីយ (អស់កាលត្រីមណ៌៖) ។ ម្នាល់អាណន្ទ អ្នក
 បានពុប្បាន ពួកវិធីក្បួច្ឆិយៗ ។ ព្រមព្រៀងគ្មាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្មាលឺកលែង
 ប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្មាប្រើកិច្ចក្តុងដែនវិធី ដួច្នេះដែរបុ ។ បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្រើន
 ខ្ញុំព្រះអង្គបានពុដំណើនេះបាន ពួកវិធីក្បួច្ឆិយៗព្រមព្រៀងគ្មាប្រជុំ ព្រម
 ព្រៀងគ្មាលឺកលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្មាប្រើកិច្ចក្តុងដែនវិធីដួច្នេះដែរ ។
 ម្នាល់អាណន្ទ បើពួកវិធីក្បួច្ឆិយៗនឹងព្រមព្រៀងគ្មាប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្មាលឺ
 កលែងប្រជុំ ព្រមព្រៀងគ្មាប្រើកិច្ចក្តុងដែនវិធី អស់កាលត្រីមណ៌

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

រូវិយេរ អាល្មួ រដ្ឋីនំ ចាជិកត្នា នៅ បរិយាណិ ។ កិណិ
 តេ អាល្មួ សុតំ រដ្ឋី អប្បញ្ញតំ ន បញ្ហបេណិ បញ្ហតំ ន
 សមុជ្ជិនិ យចាបញ្ហតេ ចោកលោ រដ្ឋិចម្រ សមាធा-
 យ រត្តិតិ ។ សុតំ មេតំ កលោ រដ្ឋី អប្បញ្ញតំ ន
 បញ្ហបេណិ បញ្ហតំ ន សមុជ្ជិនិ យចាបញ្ហតេ ចោក-
 លោ រដ្ឋិចម្រ សមាធាយ រត្តិតិ ។ យារិកីរញ្ញ អា-
 ល្មួ រដ្ឋី អប្បញ្ញតំ ន បញ្ហបេស្សិនិ បញ្ហតំ ន ស-
 មុជ្ជិនិស្សិនិ យចាបញ្ហតេ ចោកលោ រដ្ឋិចម្រ សមាធा-
 យ រត្តិស្សិនិ រូវិយេរ អាល្មួ រដ្ឋីនំ ចាជិកត្នា នៅ
 បរិយាណិ ។ កិណិ តេ អាល្មួ សុតំ រដ្ឋី យេ តេ រដ្ឋីនំ
 រដ្ឋិមហលុកា តេ សក្តារោនិ ករុករោនិ មានិនិ បុ-
 ធិនិ តេសញ្ញ សោតព្វ មញ្ញិតិ ។ សុតំ មេតំ កលោ

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

មាលអាននេះ សេចក្តីបម្រើនតែនៅខ្លួនប្រាកដដល់ពួកវិធីក្សត្រិយ៍ សេចក្តី
សាបស្បួនមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណែនាំ) ។ មាលអាននេះ អ្នក
បានពួម ពួកវិធីក្សត្រិយ៍មិនបញ្ជាត់ច្បាប់ (ដែលពួកសេចតិដីម) មិនបាន
បញ្ជាត់ មិនដកច្បាប់ដែលបានបញ្ជាត់របៀប កាន់តាមប្រព័ន្ធតាមច្បាប់
ក្នុងដែនវិធីអំពីបុរាណ ដែលបានបញ្ជាត់របៀបយ៉ាងណា ដូច្នេះដែរបុ ។
បពិត្រិត្រោះអនុជ័បម្រើន ឧប្បះអនុបានពួមដំណឹងនេះថា ពួកវិធីក្សត្រិយ៍មិន
បញ្ជាត់ច្បាប់ (ដែលពួកសេចតិដីម) មិនបានបញ្ជាត់ មិនដកច្បាប់ដែលបាន
បញ្ជាត់របៀប កាន់តាមប្រព័ន្ធតាមច្បាប់ក្នុងដែនវិធី អំពីបុរាណដែល
បានបញ្ជាត់របៀបយ៉ាងណា ដូច្នេះដែរ ។ មាលអាននេះ បើពួកវិធីក្សត្រិយ៍
នឹងមិនបញ្ជាត់ច្បាប់ ដែលសេចតិដីមមិនបានបញ្ជាត់របៀប មិនដកច្បាប់
ដែលបានបញ្ជាត់របៀប កាន់តាមប្រព័ន្ធតាមច្បាប់ក្នុងដែនវិធីអំពីបុរាណ
ដែលបានបញ្ជាត់របៀប យ៉ាងណា អស់កាលត្រឹមណា មាលអាននេះ
សេចក្តីបម្រើន តែនៅខ្លួនប្រាកដដល់ពួកវិធីក្សត្រិយ៍ សេចក្តីសាបស្បួន មិន
មានឡើយ (អស់កាលត្រឹមណែនាំ) ។ មាលអាននេះ អ្នកបានពួម
ពួកវិធីក្សត្រិយ៍ ធ្វើសការ៖ គោរព របៀបនា បួនពួកវិធីក្សត្រិយ៍ដែលមាន
ព្រោះដន្តប្រើនដានវិធីក្សត្រិយ៍ទាំងឡាយ ដែលគ្មានស្តាប់ របស់ពួកក្សត្រិយ៍
ដែលមានព្រោះដន្តប្រើនទាំងនេះដូច្នេះដែរបុ ។ បពិត្រិត្រោះអនុជ័បម្រើន

មហាបរិនិញ្ញានសុគោះ វិជ្ជិភាពាកាំ វដ្ឋិនំ សត្វអបិហានិយធម្យកម្រា

វដ្ឋិ យេ តេ វដ្ឋិនំ វដ្ឋិមហាលូកា តេ សក្សាកៅណិ ក្រ-
 កាកៅណិ មាមេណិ ឬដេណិ តេសញ្ញា សោតព្វំ មញ្ញណិតិ ។
 យារកីរញ្ញា អាលួន វដ្ឋិ យេ តេ វដ្ឋិនំ វដ្ឋិមហាលូកា
 តេ សក្សាកិស្សណិ ក្រកិស្សណិ មាមេស្សណិ ឬដេស្សណិ
 តេសញ្ញា សោតព្វំ មញ្ញស្សណិ វិនិយោរ អាលួន វដ្ឋិនំ
 ចាជិកច្ចាតា នោ បរិហានិ ។ កិណិ តេ អាលួន សុតំ
 វដ្ឋិ យា តា កុលិតិយោ កុលកុមារិយោ តា ន
 ខិត្តស្ស បសយ្យ វាសេណិតិ ។ សុតំ មេតំ កណ្តែ
 វដ្ឋិ យា តា កុលិតិយោ កុលកុមារិយោ តា ន
 ខិត្តស្ស បសយ្យ វាសេណិតិ ។ យារកីរញ្ញា អាលួន វដ្ឋិ
 យា តា កុលិតិយោ កុលកុមារិយោ តា ន ខិត្តស្ស
 បសយ្យ វាសេស្សណិ វិនិយោរ អាលួន វដ្ឋិនំ ចាជិ-
 កច្ចាតា នោ បរិហានិ ។ កិណិ តេ អាលួន សុតំ

មហាបរិនិញ្ញានសូប្រព័ន្ធ ដ្ឋីភាពវារេះ ពោលអំពីអបរិបានិយធុមិទាំង ៣ របស់ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍
 ខ្លឹមព្រះអង្គុបានពួកជំណើនេះថា ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍តែងដ្ឋីសការេះ គោរព របៀប-
 អាន បុជា ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្តប្រើន ជាដែនដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ទាំង-
 ឡាយ ទាំងដោះពាក្យដែលគ្មានស្អាប់ របស់ពួកក្ស្រត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្ត
 ប្រើនទាំងនោះថា ជាទកក្មានស្អាប់ ដូចខ្លះដែរ ។ ម្នាលអាននឹង បើពួកវដ្ឋី-
 ក្ស្រត្រិយ៍នឹងដ្ឋីសការេះ គោរព របៀបអាន បុជា ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ដែលមាន
 ព្រះដន្តប្រើនជាដែនដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ទាំងឡាយ ទាំងដោះពាក្យគ្មានស្អាប់ របស់ពួក
 ក្ស្រត្រិយ៍ដែលមានព្រះដន្តប្រើនទាំងនោះ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលអាននឹង
 សេចក្តីប្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ សេចក្តីសាបស្បែន្យមិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលអាននឹង អ្នកបានពួក ពួកវដ្ឋី-
 ក្ស្រត្រិយ៍ មិនកំហែងបង្កិចពួកស្រីក្នុងត្រូវូល ពួកកុមារីក្នុងត្រូវូលឡើងម
 ដូចខ្លះដែរបុ ។ បពិត្រព្រះអង្គុដែលប្រើន ខ្លឹមព្រះអង្គុបានពួកជំណើនេះថា ពួក
 វដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍មិនកំហែងបង្កិចពួកស្រីក្នុងត្រូវូល ពួកកុមារីក្នុងត្រូវូលឡើងម
 ដូចខ្លះដែរ ។ ម្នាលអាននឹង បើពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍នឹងមិនកំហែងបង្កិចពួកស្រី
 ក្នុងត្រូវូល ពួកកុមារីក្នុងត្រូវូលឡើងមអស់កាលត្រីមណា ម្នាលអាននឹង
 សេចក្តីប្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវដ្ឋីក្ស្រត្រិយ៍ សេចក្តីសាបស្បែន្យ មិន
 មានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលអាននឹង អ្នកបានពួក

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្គា

វិជ្ជ យនិ តានិ វិជ្ជឯណ៌ វិជ្ជិចតិយានិ អព្វត្តកានិ ចេរ
 ពាយិកានិ ច តានិ សក្សាកៅនិ ក្រុកាកៅនិ មាលេនិ
 បូឌីនិ តែសញ្ញា ធម្ពុបុព្ទំ កតលបុព្ទំ ធម្ពិកំ ពលី
 នោ បរិយាបេជ្ជិតិ ។ សុតំ មេតំ កដ្ឋ វិជ្ជ យនិ តានិ
 វិជ្ជឯណ៌ វិជ្ជិចតិយានិ អព្វត្តកានិ ចេរ ពាយិកានិ ច តានិ
 សក្សាកៅនិ ក្រុកាកៅនិ មាលេនិ បូឌីនិ តែសញ្ញា ធម្ពុបុព្ទំ
 កតលបុព្ទំ ធម្ពិកំ ពលី នោ បរិយាបេជ្ជិតិ ។ យារកីរញ្ជា
 អាលន្ទ វិជ្ជ យនិ តានិ វិជ្ជឯណ៌ វិជ្ជិចតិយានិ អព្វត្តកានិ
 ចេរ ពាយិកានិ ច តានិ សក្សិរិស្សនិ ក្រុកិរិស្សនិ
 មាលេស្សនិ បូឌីស្សនិ តែសញ្ញា ធម្ពុបុព្ទំ កតលបុព្ទំ
 ធម្ពិកំ ពលី នោ បរិយាបេស្សនិ វិនិយោរ អាលន្ទ វិជ្ជឯណ៌
 ចាជិកញ្ជា នោ បរិយានិ ។ គិនិ តេ អាលន្ទ សុតំ វិជ្ជឯណ៌
 អរបាន្ទសុ ធម្ពិការញ្ជាររណកុតិ សុសំរិបិតា គិនិ

សុគ្គនាមិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ពួកវិជ្ជីក្សត្រីយ៍ តែងធ្វើសការ៖ គោរព រប់អាន បូជាបេតិយ^(១) ក្នុងដៃន
វិជ្ជី របស់ពួកអ្នកដៃនវិជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុងនគរភី ខាងក្រោនគរភី និង
មិនធ្វើត្រូវបូជាប្រកបដោយធំ ដែលគេធ្លាប់ច្បាយ ឆ្លាប់ធ្វើដល់បេតិយ
ទាំងនោះ ឲ្យសាបស្បួន្យទៅ ដូចខ្លះដែរបុ ។ បពិត្តប្រាជៈអនុដំបែន ឱ្យ
ប្រាជៈអនុ បានពួកដំណឹងនេះថា ពួកវិជ្ជីក្សត្រីយ៍តែងធ្វើសការ៖ គោរព
រប់អាន បូជាបេតិយក្នុងដៃនវិជ្ជី របស់ពួកអ្នកដៃនវិជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុង
នគរភី ខាងក្រោនគរភី និងមិនធ្វើត្រូវបូជាប្រកបដោយធំ ដែល
គេធ្លាប់ច្បាយ ឆ្លាប់ធ្វើដល់បេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបស្បួន្យទៅដូចខ្លះ
ដែរ ។ ម្នាលអាណន្ទ បើពួកវិជ្ជីក្សត្រីយ៍ និងធ្វើសការ៖ គោរព
រប់អាន បូជាបេតិយក្នុងដៃនវិជ្ជី របស់ពួកអ្នកដៃនវិជ្ជី ដែលនៅខាងក្នុង
នគរភី ខាងក្រោនគរភី និងមិនធ្វើត្រូវបូជាប្រកបដោយធំ ដែលគេធ្លាប់
ច្បាយ ឆ្លាប់ធ្វើដល់បេតិយទាំងនោះ ឲ្យសាបស្បួន្យទៅ អស់កាលត្រីម
ណា ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីបែន្រែន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកវិជ្ជីក្សត្រីយ៍
សេចក្តីសាបស្បួន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលអាណន្ទ
អ្នកបានពួក ពួកវិជ្ជីក្សត្រីយ៍ បានចាត់បែងត្រីមត្រូវនូវការរក្សាការពារ
និងការត្រូវបំពេញប្រកបដោយធំ ក្នុងអរហន្ទ ទាំងឡាយដោយបំណាដ់បា

១ ទីកន្លែងនេះគោរព ដែលគេធ្លាប់គោរព (អង្គកម្ម) ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ ផ្តើរាងវារាំ ផ្តើនំ សត្វអបរបានិយធ្មាន

អនាគតា ច អរហាល្សា វិជីតំ អភេថ្យយំ អភតា ច
 អរហាល្សា វិជីតេ ធាសំ វិយារេយ្យុណិ ។ សុតំ មេតំ កលេ
 រដ្ឋីនំ អរហាល្សសុ ធម្ពិការគ្នារេណាកុត្តិ សុសំវិហិតា
 កិណិ អនាគតា ច អរហាល្សា វិជីតំ អភេថ្យយំ
 អភតា ច អរហាល្សា វិជីតេ ធាសំ វិយារេយ្យុណិ ។
 យារកីរញ្ញ អនឡុ រដ្ឋីនំ អរហាល្សសុ ធម្ពិការគ្នា-
 រេណាកុត្តិ សុសំវិហិតា កិស្សិ កិណិ អនាគតា ច
 អរហាល្សា វិជីតំ អភេថ្យយំ អភតា ច អរហាល្សា
 វិជីតេ ធាសំ វិយារេយ្យុណិ រូន្ទិយេរ អនឡុ រដ្ឋីនំ ចាជិ-
 កញ្ញា នោ បរិហានីតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្ត្រី រដ្ឋិភាពរារៈ អបិបានិយធុមិ ព របស់ពួករដ្ឋិក្ស្រីត្រីយ៉ា
 ធ្វើមេចប្លុំ ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ ដែលមិនទាន់មក ក៏ស្មមទ្រូវមក
 កាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ ដែលមកស្រាប់ហើយ ក៏ស្មម
 ទ្រូគជ័ៃនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូចខ្លះដែរប្រុ ។ បពិត្រព្រះអង្គភ័
 ចម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គបានពួកដំណឹងនេះថា ពួករដ្ឋិក្ស្រីត្រីយ៉ា បានចាត់បែងដោយ
 ត្រីមត្រីវន្ទរការក្រោការពារ និងការត្រូវបំពេញប្រកបដោយធម៌ ក្នុងព្រះអរ-
 ហត្ថទាំងខ្លាយ ដោយបំណាណថា ធ្វើមេចប្លុំ ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ ដែល
 មិនទាន់មក ក៏ស្មមទ្រូវមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ
 ដែលមកស្រាប់ហើយ ក៏ស្មមទ្រូគជ័ៃនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើងដូចខ្លះ
 ដែរ ។ មានអាណន្ទ បើពួករដ្ឋិក្ស្រីត្រីយ៉ា នឹងចាត់បែងដោយត្រីមត្រីវន្ទរការ
 រក្រោការពារ និងការត្រូវបំពេញប្រកបដោយធម៌ ក្នុងព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ
 ដោយបំណាណថា ធ្វើមេចប្លុំ ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ ដែលមិនទាន់មក
 ក៏ស្មមទ្រូវមកកាន់ដែនរបស់យើង ព្រះអរហត្ថទាំងខ្លាយ ដែលមកស្រាប់
 ហើយ ក៏ស្មមទ្រូគជ័ៃនៅជាសុខ ក្នុងដែនរបស់យើង អស់កាលត្រីមណា
 មានអាណន្ទ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួករដ្ឋិក្ស្រីត្រីយ៉ា សេចក្តី
 សាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណាៗ) ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

[៦៥] អចខោ កកវ រស្សការា ពាណូលា មកដ-
មបាមត្តិ អាមឡើសិ ធនមិធាយា ពាណូលា សមយំ
សោរិយំ វិបាកិ សារឡើលេ^(១) មេតិយេ តត្រាយា វិដីនំ
តមេ សត្វ អបិបានិយេ ធម្មេ នេស់ យារតីរញ្ជា
ពាណូលាមុណា តមេ សត្វ អបិបានិយា ធម្មា វិដីសុ
បស្សនិ តមេសុ ធមេ សត្វសុ អបិបានិយេសុ ធម្មេសុ
វិដី សនិស្សិស្សនិ^(២) វិនិយោរ ពាណូលា វិដីនំ ចាចិ-
កត្តា នោ បរិបានិតិ ។ ធមេ វិត្តេ រស្សការេ ពាណូ-
លោ មកដមបាមត្តា កកវណ៍ ធនលេកេ ធនមិកេ-
និ កោ កោតម អបិបានិយេន ធម្មេន សមផ្លាត-
តានំ វិដីនំ វិនិយោរ ចាចិកត្តា នោ បរិបានិ កោ
បន កោនោ សត្វហិ អបិបានិយេហិ ធម្មេហិ
អករណីយា ធមេ^(៣) កោ កោតម វិដី រញ្ជា មាន-
លេ អជាតសត្វនា នេលេកិយុត្តិន យិនិនំ យុត្តិស្ស

១ អដ្ឋកថាយម្បី អយមេ បារោ ។ ម. សានន្ទុន ។ ២ និ. សនិស្សនិ ។ ៣ និ. ។

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៦៩] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះត្រាស៊ីនីវេស្សូរ-
ព្រោហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្តួនដែនមគិដែបា ម្នាលព្រោហ្មណ៍ សម័យម្បយ តិបា-
គិតនៅក្នុងសារឡើចប់តិយ ទេរបក្រុងសាលី តិបាតតានសម្បូនអបវិហ-
និយធម៉ែន់ ៧ នេះ របស់ពួកវដ្ឋិក្រុងត្រី ក្នុងសារឡើចប់តិយនោះជន
ម្នាលព្រោហ្មណ៍ អបវិហនិយធម៉ែន់ ៧ នេះ តាំងនៅក្នុងពួកវដ្ឋិក្រុងត្រី
ប្រុម្បាពកវដ្ឋិក្រុងត្រីនឹងប្រតិបត្តិក្នុងអបវិហនិយធម៉ែន់ ៧ នេះ អស់កាល
ត្រីមណា ម្នាលព្រោហ្មណ៍ សេចក្តីថម្រីន តែងមានប្រាកដដល់ពួកវដ្ឋិ-
ក្រុងត្រី សេចក្តីសាបស្បួនមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណាទំ) ។
កាលបីព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះបន្ទូលយ៉ាងនេះហើយ វស្សូរ-
ព្រោហ្មណ៍ជាមហាមាត្រក្តួនដែនមគិដៃ បានក្រាបបង្កិច្ចូលព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះបា បពិត្រព្រះគោតមជ័ចម្រីន សេចក្តីថម្រីន តែងមានប្រាកដ
សេចក្តីសាបស្បួន មិនមានដល់ពួកវដ្ឋិក្រុងត្រី ដែលប្រកបដោយអបវិ-
ហនិយធម៉ែន់ ស្បែម្បីតែម្បយ ៧ ចាំបាច់និយាយឡើង ដល់ឡើត្រប់អបវិហ-
និយធម៉ែន់ ៧ បពិត្រព្រះគោតមជ័ចម្រីន ម្បយទេរត ព្រះបានអជាតសត្វ-
នៅឡើបុត្រមាតិជាង មិនគប្បីបាប់ពួកវដ្ឋិក្រុងត្រីដោយការប្បែកជុំវិនិយោបានទេ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ កិច្ចិភាពវារាំ កិច្ចិនំ សន្តិថាគាបនំ

អញ្ជីតិ	ឧបលាបជាយ	អញ្ជីតិ	មិច្ចកេដាយ	ហាន្ត		
ទានិ	មយំ	កោ	កោតម	កត្តាម	ពហុកិច្ចា	មយំ
ពហុករជីយាតិ	។	យស្សុធានិ	ទ្វំ	ព្រាយ្យុណា	កាលំ	
មញ្ជូសីតិ	។	អចខោ	រស្សុការេ	ព្រាយ្យុលេរោ	មក-	
មមហាមត្រូ	កកវតោ	កាសិតំ	អភិនិត្តិត្រា	អនុមោ-		
ិត្រា	ឧផ្ទាយសន្តា	បញ្ហាមិ	។			

[៧០]	អចខោ	កកវ	អចិរប្បញ្ញត្តិលេ	រស្សុការេ		
ព្រាយ្យុលេរោ	មកដមហាមត្រូ	អាយស្តីណ៍	អាលុណ៍	អ-		
មញ្ជូសី	កច្ច	ទ្វំ	អាលុន្ត	យារតិកា	កិច្ចិ	រដករហំ
ឧបនិស្សាយ	វិយារនិ	តោ	សព្វ	ឧបផ្ទាលសាលាយំ		
សន្តិចាតេហីតិ	។	ធនំ	កញ្ចីតិ	ខោ	អាយស្តា	
អាលុន្ត	កកវតោ	បងិស្សិត្រា	យារតិកា	កិច្ចិ		
រដករហំ	ឧបនិស្សាយ	វិយារនិ	តោ	សព្វ	ឧបផ្ទាល-	
នសាលាយំ	សន្តិចាតេត្រា	យេន	កកវ	តេនុប-		
សញ្ញមិ	ឧបសញ្ញមិត្រា	កកវណ៍	អភិកលេត្រា	ធនំមញ្ចី		
អផ្ទាសិ	។	ធនំមញ្ចី	បិតោ	អាយស្តា	អាលុន្ត	

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ភីកុំភាពវារេះ ការទេងចូលប្រជុំភីកុំចាំងទ្វាយ

អ្វីរលើដែលធ្វើការលួចឈរមយកបិត្ត បុគារធើទ្វូលបែកត្តា បពិត្តព្រះគោតម
ដ៏ចម្លើន ណែនាំយុទ្ធជំពុំព្រះអង្គសូមលាទៅតឡ្វ់នេះ ខ្ញុំព្រះអង្គមានកិច្ចប្រើន
មានការធ្វើរប្រើន ។ ព្រះអង្គត្រាស់បាត ម្នាលព្រោហ្មណ៍ អ្នកចូរសមាល់
នូវកាលគូរនឹងទៅ កុំដឹងនៅលើនេះបុំ ។ លំដាប់នោះ វស្សូការព្រោហ្មណ៍
ជាមហាមាត្រកុំដឹងដែនមគិដែន ត្រួតអរវិករយនឹងកាសិត របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគ ហើយក្រកការការសន្នែចេញទេ ។

[៧០] កាលដែលវស្សូការព្រោហ្មណ៍ ជាមហាមាត្រកុំដឹងដែនមគិដែន
ចេញទៅមិនយុរប័ន្ទាន ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្វីត្រាស់នឹងព្រះភាននូ
ដែលអាយុបាត ម្នាលភាននូ អ្នកចូរទៅចូលកិកុំចាំងអស់ ដែលនោះ
អាស្រែយកុំដឹងក្រុងរាជត្រីប្រជុំត្តា កុំដឹងខបដ្ឋានសាលា^(១) ។ ព្រះភាននូ
មានអាយុ ទិន្នន័យបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យបាត ព្រះភុុណា
ព្រះអង្គ ហើយប្រជុំភីកុំសង្ឃឹមចាំងអស់ ដែលនោះអាស្រែយកុំដឹងក្រុង
រាជត្រី កុំដឹងខបដ្ឋានសាលា ហើយកិច្ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ
លុំចូលទៅដល់ហើយ កីច្ចាយបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ វប្បធម៌នៅកុំដឹងទី
សមគូរ ។ ព្រះភាននូដែលអាយុ លុំបិតនៅកុំដឹងទីដែលសមគូរហើយ

១ ពេជ្ជនាន់ ប្រពេជ្ជសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

កករ៉ា	ធនធានភោជន៍	សង្កិច្ចិត់តោ	កត្វៃ	កិត្យុសង្កោ
យស្សុណាទិ	កត្វៃ	កកវ	កាលំ	មញ្ញតិតិ
ខោ	កកវ	ឧឆ្នាំយាសនា	យេន	ឧបឆ្នាំសាលា
តេនុបសណ្ឌមិ	ឧបសណ្ឌមិត្រា	បញ្ញត្រៃ	អាសនេ	និ-
សីជិ	ឯិសង្គ	ខោ	កកវ	កិត្យុ
បត្តិ	ហ	កិត្យុវ	អបិយាទិយ	ធមេ
តំ	សុុណាប	សាចុកំ	មនសិកាភេជ	កាសិស្សវិតិ
ធរំ	កត្វៃតិ	ខោ	តេ	កិត្យុ
កកវ	ធនធានភោជន៍	យារកីរញ្ជា	កិត្យុវ	កិត្យុ
សង្កិច្ចាតា	សង្កិច្ចាតពហុលា	កវិស្សនិ	វិឡូយេរ	កិត្យុ-
វ	កិត្យុណំ	ចាជិកច្ចាតា	បរិយាទិ	យារកីរញ្ជា
កិត្យុវ	កិត្យុ	សមត្ថា	សង្កិច្ចិស្សនិ	សមត្ថា
ហិស្សនិ	សមត្ថា	សង្គករជីយាទិ	កវិស្សនិ	វិឡូយេរ

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហានិតិ

បានក្រាបបង្កើឡូលព្រះមានព្រះភាគជួលេះបាន បពិត្រព្រះអង្គធម៌បម្រើន កិត្តិសង្ឃរ
ប្រជុំគុំហើយ បពិត្រព្រះអង្គធម៌បម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ សមាល់
នូវកាលគួរនឹងស្អបថោកុំដែលត្រូវនេះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ឬនៅក្នុងក្រាកសំពីអាសន៍ហើយ ស្អបចូលថោកាន់ខបដ្ឋានសាលា
លុំចូលថោដល់ហើយ ឬនៅក្នុងលើអាសន៍ ដែលគេក្រាលឡើង ។
លុំព្រះមានព្រះភាគ គឺនៅក្នុងលើអាសន៍ កិត្តិឬនៅក្នុងទាញឱ្យបាយបាន
ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ តិចតាតនឹងសម្រួលអបវិបានិយធម៖ ៧ ប្រការ
ដល់អ្នកទាំងនេះ ចូរអ្នកទាំងនេះ ស្ថាប់ការសិតនោះ ចូរប្រជើនីឡើង
កិត្តិឬនៅត្រូលុបុំ តិចតាតនឹងសម្រួលប្រាប់ ។ កិត្តិទាំងនេះនោះ
កិត្តិឬនៅត្រូលព្រះបន្ទូលនៅព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យបាន ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ឬនៅក្នុងជួលេះបាន ម្នាលកិត្តិទាំង-
នេះ ហើយ ហើយកិត្តិឬនៅប្រជុំគុំហើយ ។ ប្រជុំគុំដោយប្រើន អស់កាល
ត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ សេចក្តីបម្រើន តើនឹងមានប្រាកដ ដល់
ពិភពកិត្តិ សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណារៈ) ។
ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ ហើយកិត្តិឬនៅព្រះព្រះព្រះត្រូវឯក្រាបជុំ ព្រះព្រះត្រូវឯក្រាបជុំ
ម្នាលកិត្តិទាំងនេះ ព្រះព្រះព្រះត្រូវឯក្រាបជុំកិច្ចរបស់សង្ឃរ អស់កាលត្រីមណា

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ ភិក្ខាពាណាកាំ ភិក្ខានំ សត្វអបិហានិយធម្ង

រូនិយ់ ភិក្ខាបេ ភិក្ខានំ ចាជិកត្តា នោ បរិហានិ ។
 យារកីវញ្ញ ភិក្ខាបេ ភិក្ខា អប្បញ្ញតំ ន បញ្ចប់ស្អដិ
 បញ្ញតំ ន សមុទ្ធឌិស្អដិ យចាបញ្ញត្តេសុ សិក្ខា-
 បនិសុ សមាងាយ វត្ថិស្អដិ រូនិយ់ ភិក្ខាបេ ភិក្ខានំ
 ចាជិកត្តា នោ បរិហានិ ។ យារកីវញ្ញ ភិក្ខាបេ
 ភិក្ខា យេ តេ ភិក្ខា មេក វត្ថុញ្ញ ចិរប្បញ្ញតិតា
 សង្ឃឹមិតេ សង្ឃឹមិតាយកា តេ សញ្ញ សញ្ញិស្អដិ
 ក្រុកវិស្អដិ មានស្អដិ បុណ្ណេស្អដិ តេសញ្ញ សោតំ
 មញ្ញស្អដិ រូនិយ់ ភិក្ខាបេ ភិក្ខានំ ចាជិកត្តា នោ
 បរិហានិ ។ យារកីវញ្ញ ភិក្ខាបេ ភិក្ខា ឧប្បញ្ញយ
 តល្អកាយ មោនពុកិកាយ ន រំ កដិស្អដិ រូនិ-
 យ់ ភិក្ខាបេ ភិក្ខានំ ចាជិកត្តា នោ បរិហានិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ភីកូវាណារេ: អបវបានិយធំ ន របស់ពួកភីកូ

ម្នាលកីកូទាំងឡាយ សេចក្តីថ្វីន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីកូ សេចក្តី
សាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកីកូទាំង-
ឡាយ បើពួកភីកូនឹងមិនបញ្ជាត់សិកាបទ ដែលតាត់តមិនបញ្ជាត់
ហើយ មិនដកសិកាបទដែលតាត់តមិនបញ្ជាត់ហើយ កាន់តាម ប្រព័ន្ធទីតាំង
តាមសិកាបទ ដែលតាត់តមិនបញ្ជាត់ហើយយ៉ាងណា អស់កាលត្រីមណា
ម្នាលកីកូទាំងឡាយ សេចក្តីថ្វីន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីកូ សេចក្តី
សាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកីកូទាំង-
ឡាយ បើពួកភីកូនឹងធ្វើសការ: គោរព របៀបន បួជាពួកភីកូជាបេរៈ
អ្នកដើរក្រី (ប្រើន) បួសយុរ ជាបិតានេសង្ស ជាបរិនាយក របស់សង្ស
(ជាអ្នកណែនាំសង្ស) ទាំងរបៀបនធ្វើពាក្យដែលគ្មានស្តាប់ របស់ភីកូជាបេរៈ
ទាំងនេះ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកីកូទាំងឡាយ សេចក្តីថ្វីន
តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីកូ សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាល
ត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកីកូទាំងឡាយ បើពួកភីកូនឹងមិនលុះកុងអំណាច
តណ្ហា ជាចម្លាតិនាំសត្វទោកុងកែប្រើទៀត ដែលកែតែឡើងហើយ អស់
កាលត្រីមណា ម្នាលកីកូទាំងឡាយ សេចក្តីថ្វីន តែងមានប្រាកដ
ដល់ពួកភីកូ សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

យារគីរញ្ញ	កិច្ចូបេ	កិច្ចូ	អារញ្ញកោសុ	សេជាសនះសុ	
ហាយក្នា	កវិស្សុណិ	វិលិយេរ	កិច្ចូបេ	កិច្ចូនាំ ចាជិកច្ចាតា	
នោ បរិយាណិ ។	យារគីរញ្ញ	កិច្ចូបេ	កិច្ចូ	បច្ចន្តព្រៃរ	
សតិ ឧបផ្លបេស្សុណិ	គិណិ	អនាកតា	ច	បេសលា	
សូច្បាទាវិ	អកច្បេយុរិ	អកតា	ច	បេសលា	
សូច្បាទាវិ	ធានំ	វិយារយុណិ	វិលិយេរ	កិច្ចូបេ	
កិច្ចូនាំ	ចាជិកច្ចាតា	នោ បរិយាណិ ។	យារគីរញ្ញ		
កិច្ចូបេ	តមេ	សតិ	អបរិយាណិយា	ធម្មា	កិច្ចូសុ
បស្សុណិ	តមេសុ	ច	សតិសុ	អបរិយាណិយេសុ	ធម្មេសុ
កិច្ចូ	សនិស្សិស្សុណិ	វិលិយេរិ	កិច្ចូបេ	កិច្ចូនាំ	ចាជិ-
គច្ចាតា	នោ បរិយាណិ ។				

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ បើពួកភិត្តិនឹងមានសេចក្តីប្រាប្អាក្តីសេនាសនះទាំង-
ឡាយ ដែលតាំងនៅក្នុងផ្លូវ^(១) អស់កាលត្រីមណ៍រ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភិត្តិ សេចក្តីសាបស្បន្សមិនមាន
ឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍រ) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ បើពួកភិត្តិ
នឹងប្រុងស្ថារតិក្តីខ្លួនបាន ធ្វើម៉ែបហ្មោះ ពួកសព្វហ្មារ៉ី^(២) មានសីលធម៌
ជាទីស្រឡាយ ដែលមិនទាន់មកដល់ ក៏ស្មមឡើនិមន្តមក ពួកសព្វហ្មារ៉ី
មានសីលធម៌ជាទីស្រឡាយ ដែលមកដល់ហើយ ស្មមឡើនៅជាសុខដ្ឋែប៉ះ
អស់កាលត្រីមណ៍រ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
ដល់ពួកភិត្តិ សេចក្តីសាបស្បន្សមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍រ) ។
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ បើអបរិហនិយធម៌ទាំង ៣ នេះ នឹងបិតនៅក្នុងភិត្តិ
ទាំងឡាយ បុចាកិត្តិទាំងឡាយនឹងប្រតិបត្តិ ក្នុងអបរិហនិយធម៌ទាំង ៣
នេះ អស់កាលត្រីមណ៍រ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមាន
ប្រាកដដល់ពួកភិត្តិ សេចក្តីសាបស្បន្សមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីម
ណ៍រ) ។

១ អដ្ឋកម្ម ថា ប្រទេសដែលនៅឆ្នាយពីស្រុកកំណត់ ៥០០ ដូរដ្ឋីឡើងទៅ ។ ២ ភិត្តិមាន
ព្រហ្មចារ្យស្រីគ្នា ។

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ ភិក្ខុភាពវារាំ ភិក្ខុនំ សត្វអបិហានិយធម្ង

[៣១] អបឡិ ហោ^(១) ភិក្ខុបេ សត្វ អបិរាជិយ
 ដម្ង នេសស្សុមិ តំ សុណាង សាច់កំ មនសិក-
 ហេ ភាសិស្សមីតិ ។ ឯវា កត្តិតិ ខោ តេ ភិក្ខុ
 កកវតោ បច្ចុលេស្សុសំ ។ កកវ ធម៌នេហោ យារកីរញ្ញ
 ភិក្ខុបេ ភិក្ខុ ន កម្មាកម្មា ភិស្សនិ ន កម្មរតា ន
 កម្មាកមតំ អនុយត្តា វិនិយោរ ភិក្ខុបេ ភិក្ខុនំ ថ-
 និកត្តា នោ បរិរាជិ ។ យារកីរញ្ញ ភិក្ខុបេ ភិក្ខុ ន
 កស្សកម្មា ភិស្សនិ ន កស្សរតា ន កស្សកមតំ
 អនុយត្តា វិនិយោរ ភិក្ខុបេ ភិក្ខុនំ ថនិកត្តា នោ ប-
 រិរាជិ ។ យារកីរញ្ញ ភិក្ខុបេ ភិក្ខុ ន និញ្ញកម្មា

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ កិច្ចិភាពវារេ អបវិហានិយធចំ ន របស់ពួកគិត

[៧១] ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ តាមតាមនឹងសម្រេចអបវិហានិយធចំ ន
ដែលទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្ថាប់កាសិតនោះ ចូរ
ប្រជុំដើម្បីកិច្ចិទិន្នន័យលើចុំ តាមតាមនឹងសម្រេចប្រាប់ ។ កិច្ចិទាំងនោះ
ទទួលបានបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។
ព្រះមានព្រះភាគ ឬនៅត្រូវបានព្រះភាគ ដោយពាក្យបា ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ បើពួកគិត
មិនជាអ្នកមានការងារ ជាទីត្រូវការ មិនត្រូវការកិច្ចិទិន្នន័យ មិនប្រកប
រឿង ។ នូវការ:ជាអ្នកមានការងារជាទីត្រូវការ អស់កាលត្រីមណា
ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ សេចក្តីថម្រីន តែនូវមានប្រាកដដល់ពួកគិត សេចក្តី
សាបស្បន្សមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ
បើពួកគិតឱ្យនឹងមិនជាអ្នកមានការនិយាយ (តីរប្រាណកបា) ជាទីត្រូវការ
មិនត្រូវការកិច្ចិទិន្នន័យ (តីរប្រាណកបា) មិនប្រកបរឿង ។ នូវការ:
ជាអ្នកមានការនិយាយ (តីរប្រាណកបា) ជាទីត្រូវការ អស់កាលត្រីម
ណា ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ សេចក្តីថម្រីន តែនូវមានប្រាកដដល់ពួកគិត
សេចក្តីសាបស្បន្សមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាល
កិច្ចិទាំងឡាយ បើពួកគិតឱ្យនឹងមិនជាអ្នកមានសេចក្តីដេកលក់ ជាទីត្រូវការ

១ សំដែរកិច្ចិទបែលកិច្ចិទមានដេចីរដានឱម បើកិច្ចិទណាដើរិច្ឆេទនោះអស់ ១ ថ្ងៃទាំងមួល
មិនមានពេលរៀនសូត្រសោះ កិច្ចិទនោះទីបណ្តាញបា ត្រូវការនិងការងារ បើកិច្ចិទដែលធ្វើការងារ
នេះ ប្រកបការរៀនសូត្រខ្លួនឯង ១ ថ្ងៃ ១ កិច្ចិទនោះមិនឈ្មោះបាត្រូវការនិងការងារឡើយ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហារគ្គា

កិស្សិនិ ន និធារតា ន និធាកមតំ អណុយុត្តា រដ្ឋិយេ
 កិត្យិក កិត្យិនំ ចាជិកត្យា នៅ បរិយានិ ។ យារគីរញ្ញា
 កិត្យិក កិត្យិ ន សង្កែវិកាការមា កិស្សិនិ ន សង្កែ-
 វិការតា ន សង្កែវិកាកមតំ អណុយុត្តា រដ្ឋិយេ
 កិត្យិក កិត្យិនំ ចាជិកត្យា នៅ បរិយានិ ។ យារគីរញ្ញា
 កិត្យិក កិត្យិ ន ចាបិឆ្ងាត កិស្សិនិ ន ចាបិកានំ ត្រូនំ
 រសំ តតា រដ្ឋិយេ កិត្យិក កិត្យិនំ ចាជិកត្យា នៅ
 បរិយានិ ។ យារគីរញ្ញា កិត្យិក កិត្យិ ន ចាបមិត្តា
 កិស្សិនិ ន ចាបសហរយ ន ចាបសម្បរដ្ឋការ^(១) រដ្ឋិ-
 យេ កិត្យិក កិត្យិនំ ចាជិកត្យា នៅ បរិយានិ ។
 យារគីរញ្ញា កិត្យិក កិត្យិ ន ទីរមត្តលេកន វិសេសាជិត-
 មន អណុក កេសានំ អាបធិស្សិនិ រដ្ឋិយេ កិត្យិក

^(១) និ. ចាបសម្បរដ្ឋការ ។ ម. ចាបសម្បរដ្ឋតា ។

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

មិនត្រូវអរ ក្នុងសេចក្តីដោកលក់ មិនប្រកបរឿយ ។ នូវការ៖ជាអ្នកមាន
សេចក្តីដោកលក់ជាទីត្រូវអរ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
សេចក្តីបម្រើន តែធ្លានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ហើយកិត្តិនឹងមិនជាអ្នក
មានគីត្តាចាទីត្រូវអរ មិនត្រូវអរក្នុងការមានគីត្តា មិនប្រកបរឿយ ។ នូវ
ការ៖ជាអ្នកមានគីត្តាចាទីត្រូវអរ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
សេចក្តីបម្រើន តែធ្លានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ហើយកិត្តិនឹងមិនមាន
សេចក្តីប្រាប់អាណាព្យក់ មិនលុះក្នុងសំណាប់សេចក្តីប្រាប់អាណាព្យក់ អស់កាល
ត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែធ្លានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ
សេចក្តីសាបសុន្យមិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលកិត្តិ
ទាំងឡាយ ហើយកិត្តិនឹងមិនមានមិត្តអាណាព្យក់ មិនមានសំឡាល់អាណាព្យក់
មិនជាអ្នកជាកោរកបុគ្គលអាណាព្យក់ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំង-
ឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែធ្លានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ សេចក្តីសាបសុន្យមិន
មានឡើយ (អស់កាលត្រីមណា៖) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ហើយកិត្តិនឹង
មិនដល់នូវសេចក្តីបន្ទូរបន្ទយព្យាយាមក្នុងចន្ទោះ ដោយការត្រាស់ដើស
នូវគុណវិសេសត្រីមតែជាន់ក្រោម អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិត្តិទាំង-

មហាបនិព្យនសុត្រ ភីក្តុភាណភារំ ភីក្តុខំ សត្វអបវបានិយធម្ង

ភីក្តុណា	ចាជិកត្រា	នោ	បរិបានិ	។	យារគីរញ្ចា
ភីក្តុរៀ	តមេ	សត្វ	អបវិបានិយា	ធម្មា	ភីក្តុសុ
បស្សួន្ទិ	តមេសុ	ច	សត្វសុ	អបវិបានិយេសុ	ធម្មសុ
ភីក្តុ	សុឆិស្សិស្សួន្ទិ	រូលិយេរៀ	ភីក្តុរៀ	ភីក្តុណា	ចាជិ-
កត្រា	នោ	បរិបានិ	។		

[៣២] អបរិចិ រៀ ភីក្តុរៀ សត្វ អបវិបានិយេ ធម្ម
 ទេសស្សាមិ តាំ សុណាប សាចុកាំ មនសិកាបេ
 ភាសិស្សិមិតិ ។ ឯវេ កត្រិតិ នោ តេ ភីក្តុ កករតោ
 បច្ចុលេស្សាសំ ។ កករ ធនុកាបេ យារគីរញ្ចា ភីក្តុរៀ
 ភីក្តុ សច្ចា កវិស្សួន្ទិ ។ ឱ ។ ហិរិមាន កវិស្សួន្ទិ ។
 ឱត្លិបី កវិស្សួន្ទិ ។ ពហុសុគា កវិស្សួន្ទិ ។ អារូវិយា
 កវិស្សួន្ទិ ។ ឧបដិតស្សតិ កវិស្សួន្ទិ ។ បញ្ញរញ្ញា កវិ-
 ស្សួន្ទិ រូលិយេរៀ ភីក្តុរៀ ភីក្តុណា ចាជិកត្រា នោ បរិបានិ
 ។ យារគីរញ្ចា ភីក្តុរៀ តមេ សត្វ អបវិបានិយា

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ កិច្ចុភាគភាព៖ អបវបានិយធុម ឬ របស់ពួកគិត

ខ្សោយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកគិត សេចក្តីសាបសូន្យ មិនមានទីយោង (អស់កាលត្រីមណ៌ៗ) ។ ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ បើអបវបានិយធុមទាំង ៣ នេះ នឹងបិតនៅក្នុងពួកគិត បុពួកគិតប្រតិបត្តិក្នុងអបវបានិយធុមទាំង ៣ នេះ អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកគិត សេចក្តីសាបសូន្យ មិនមានទីយោង (អស់កាលត្រីមណ៌ៗ) ។

[៣២] ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ តបាតតនឹងសម្បជអបវបានិយធុម ៣ ដែលទៅត ដល់អ្នកទាំងខ្សោយ ចូរអ្នកទាំងខ្សោយស្ថាប់កាសិតនោះ ចូរប្រជើងកិច្ចុបិត ដោយលូបុះ តបាតតនឹងសម្បជប្រាប់ ។ ពួកគិតីទាំងនោះ ទួលបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះកាត ដោយពាក្យថា ព្រះករណក្រោះអន្ត់ ។ ព្រះមានព្រះកាតប្រជែងត្រាស់ផ្លូវបេះថា ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ បើពួកគិតីនឹងមានសេចក្តីដើរ ។ បេ ។ មានបិត្តប្រកបដោយសេចក្តីខ្សោយពីមុបាប ។ មានសេចក្តីខ្សោយពីមុបាប ។ ជាពហុស្សុត ។ ប្រាប់សេចក្តីព្យាយាម ។ ជាអ្នកមានស្ថារតីខ្សោយពីមុបាប ។ ជាអ្នកមានប្រាប់អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដ ដល់ពួកគិតី សេចក្តីសាបសូន្យមិនមានទីយោង (អស់កាលត្រីមណ៌ៗ) ។ ម្នាលកិច្ចុទាំងខ្សោយ បើអបវបានិយធុមទាំង ៣ នេះ នឹងបិត

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

ធម្ម កិច្ចូសុ បស្សនិ តមេសុ ច សត្វុសុ អបិរាជិ-
យសុ ធម្មសុ កិច្ចូ សនិស្សិស្សនិ វិនិយោរ កិច្ចូរ
កិច្ចូនំ ចាបិកច្ចាត នោ បរិរាជិ ។

[៣៣] អបរិ ហោ កិច្ចូរ សត្វុត អបិរាជិយ
ធម្ម នេសស្សនិ តំ សុណាង សាចុកំ មនសិ-
ការេច ភាសិស្សរមិតិ ។ ឯវ កត្លិតិ ឡា តើ
កិច្ចូ កករឡា បច្ចុលេស្សសុ ។ កករ ធនុលេងេ
យារកីរញ្ញ កិច្ចូរ កិច្ចូ សតិសមោផ្លូនិ ភារស្ស-
និ ។ ហ ។ ធម្មវិចយសមោផ្លូនិ ភារស្សនិ ។
វិយសមោផ្លូនិ ភារស្សនិ ។ ិតិសមោផ្លូនិ ភា-
មស្សនិ ។ បស្សនិសមោផ្លូនិ ភារស្សនិ ។ សមាធិ-
សមោផ្លូនិ ភារស្សនិ ។ ឧបន្ទាសមោផ្លូនិ ភារស្សនិ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

នៅក្នុងព្យកកិក្ខុ បុព្យកកិក្ខុប្រតិបត្តិក្នុងអបវិបាទិយដម់ទាំង ៣) នេះ អស់
កាលត្រីមណា ម្នាលកកិក្ខុទាំងឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់
ព្យកកិក្ខុ សេចក្តីសាបស្តីនួយ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។

[៣៣] ម្នាលកកិក្ខុទាំងឡាយ តាមតាតនឹងសម្ង័នអបវិបាទិយដម់
៣) ដួចឡើត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្ថាប់កាសិតនោះ ចូរ
ប្រើដើរកក្ខុងបិត្តដោយលើចុះ តាមតាតនឹងសម្ង័នប្រាប់ ។ ព្យកកិក្ខុទាំងនោះ
ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះកាត ដោយពាក្យបា ព្រះករុណាទ្រះអង្គ ។
ព្រះមានព្រះកាតត្រូវត្រោះត្រាស់ដូចខ្លះបា ម្នាលកកិក្ខុទាំងឡាយ បើព្យកកិក្ខុនឹង
បម្រើនសតិសម្ងាព្យូន (ហេតុនៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់ដីន គីសេចក្តីរលីក)
។ ហេ ។ បម្រើនដម្ភវិចយសម្ងាព្យូន (ហេតុនៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់ដីន គី
បញ្ញាចាគ្រឹះតិចាមណា) ។ បម្រើនវិយសម្ងាព្យូន (ហេតុនៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់
ត្រាស់ដីន គីសេចក្តីត្រួតស្ថប់ក្ខុងដម់) ។ បម្រើនបស្បួនិសម្ងាព្យូន (ហេតុ-
នៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់ដីន គីសេចក្តីសុប់រម្ងាប់) ។ បម្រើនសមាជិសម្ងាព្យូន
(ហេតុនៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់ដីន គីសេចក្តីតម្លល់បិត្តមាំ) ។ បម្រើន
ឧបភាសម្ងាព្យូន (ហេតុនៃដម់ជាគ្រឹះត្រាស់ដីន គីសេចក្តីព្រោះឱយ

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ ភិក្សាបាពាកាំ ភិក្សាំ សត្វអបិហានិយធម្ង

រូនិយេរ ភិក្សាប ភិក្សាជំ ចាតិកត្តា នោ បរិហានិ ។
 យារគីវញ្ញ ភិក្សាប នៅ សត្វ អបិហានិយ ដម្ង
 ភិក្សាសុ បស្ថ្ទិ នៅសុ ច សត្វសុ អបិហានិ-
 យេសុ ដម្ងសុ ភិក្សា សនិស្សិស្ថ្ទិ រូនិយេរ ភិក្សាប
 ភិក្សាជំ ចាតិកត្តា នោ បរិហានិ ។
 [៣៤] អយរិ ហ ភិក្សាប សត្វ អបិហានិយ
 ដម្ង នេសស្ថ្ទិ តំ សុណាង សាចុកំ មនសិ-
 គកេជ កាសិស្ថ្ទិតិ ។ ឯំ កញ្ជិតិ ខោ ទេ ភិក្សា
 កកវតោ បច្ចុលេស្ថ្ទិសុ ។ កកវ ធម៌កេង់ យារ-
 គីវញ្ញ ភិក្សាប ភិក្សា អនិច្ចសញ្ញា ការស្ថ្ទិ ។ ឬ ។
 អនត្វសញ្ញា ការស្ថ្ទិ ។ អសុកសញ្ញា ការស្ថ្ទិ ។
 អាតីនវសញ្ញា ការស្ថ្ទិ ។ ធម៌កេង់ ការ-

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ភីក្តុវាណារេ: អបវិហានិយធម ៧ របស់ព្យកភីក្តុ

ក្តីជសុខនិធីទីក្រុ) អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកភីក្តុទាំងឡាយ សេចក្តី
ចម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ សេចក្តីសាបសុខមិនមានឡើយ (អស់
កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកភីក្តុទាំងឡាយ បើអបវិហានិយធមទាំង ៧ នេះ
នឹងបិតនៅក្នុងពួកភីក្តុ បុពួកភីក្តុប្រតិបត្តិក្នុងអបវិហានិយធមទាំង ៧ នេះ
អស់កាលត្រីមណា ម្នាលកភីក្តុទាំងឡាយ សេចក្តីចម្រើន តែងមានប្រាកដ
ដល់ពួកភីក្តុ សេចក្តីសាបសុខ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។
[៧២] ម្នាលកភីក្តុទាំងឡាយ តបាតតនឹងសម្រេចអបវិហានិយធម
៧ ដែលទៀត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្ថាប់កាសិតនោះ ចូរ
ប្រើដើរក្នុងបិត ដោយលូបុះ តបាតតនឹងសម្រេចប្រាប់ ។ ពួកភីក្តុ
ទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះកាត ដោយពាក្យបា ព្រះ
ករុណាប្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះកាត ប្រើប្រាស់ដូចខ្លះបា ម្នាលកភីក្តុ
ទាំងឡាយ បើពួកភីក្តុនឹងចម្រើនអនិច្ចសញ្ញា (សេចក្តីសម្រាប់ដែលកែតែ
ជាមួយនឹងអនិច្ចនុបស្សនា) ។ ហើយ ចម្រើនអនត្តសញ្ញា (សេចក្តីសម្រាប់
ដែលកែតែជាមួយនឹងអនិច្ចនុបស្សនា) ។ ចម្រើនអសុកសញ្ញា (សេចក្តី
សម្រាប់នូវអាការ ៣២ បា មិនស្អាត) ។ ចម្រើនអាទិនសញ្ញា (សេចក្តី
សម្រាប់នូវកាយបា មានទោស) ។ ចម្រើនបហានសញ្ញា សេចក្តីសម្រាប់

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្រា

បស្បែន្ទិ	។	វិភាគសព្វា	ការបស្បែន្ទិ	។	និរោចសព្វា
ការបស្បែន្ទិ	រូលិយេរ	កិត្យាបេ	កិត្យាបំ	ចាជិកត្យា	នោ
បរិបានិ	។	យារគីរញ្ញា	កិត្យាបេ	នមេ	សត្វ
បានិយា	ធម្មា	កិត្យាសុ	បស្បែន្ទិ	នមេសុ	ច សត្វសុ
អបិរិបានិយេសុ	ធម្មេសុ	កិត្យា	សណ្ឌិស្សិស្បែន្ទិ	រូលិ-	
យេរ	កិត្យាបេ	កិត្យាបំ	ចាជិកត្យា	នោ	បរិបានិ ។
[៣៥]	អបរបិ	ហេ	កិត្យាបេ ^(១)	ន ^(២)	អបរិបាន-
និយេ	ធម្មេ	នេសស្បាមិ	តំ	សុណរាជ	សាចុកំ
មនសិកហេ	កាសិស្សាមិតិ	។	ឯវំ	កត្លេតិ	នោ
តេ	កិត្យា	កកវតោ	បច្ចុលេស្បែសុ	។	កកវ ធមេតិ
ហេ	យារគីរញ្ញា	កិត្យាបេ	កិត្យា	មេត្ត់	គាយកម្មំ
បច្ចុបង្គបេស្បែន្ទិ	សព្វិយ្យាថានីសុ	អវិ	ធមេ	រហោ	
ច	រូលិយេរ	កិត្យាបេ	កិត្យាបំ	ចាជិកត្យា	នោ
					បរិ-

^(១) និ. ម. អបរបិ ហេ កិត្យាបេតិ បាបា ន ទិស្សិន្ទិ ។ ^(២) និ. ម. កិត្យាបេតិ ទិស្សិន្ទិ ។

សុត្ថនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ក្នុងការលេខរអកសលវិតក្នុះ) ។ បម្រើនវិភាគសញ្ញា (សេចក្តីសម្ងាត់ក្នុង^៤
ព្រះនិញ្ញានដែលប្រាសបាកតម្រក) ។ បម្រើននិរោះសញ្ញា (សេចក្តី
សម្ងាត់ក្នុងព្រះនិញ្ញានជាគ្រឹះរលត់ទុក្ខ) អស់កាលត្រីមណ៍ា ម្នាលកិត្តិ
ទាំងឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិត្តិ សេចក្តីសាបស្បន្ស
មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍ា) ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ បើអប-
រិបានិយធម៉ែទាំង ៣ នេះ នឹងបិតនៅក្នុងពួកកិត្តិ បួនកកិត្តិបតិក្នុះ
អបរិបានិយធម៉ែទាំង ៣ នេះ អស់កាលត្រីមណ៍ា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិត្តិ សេចក្តីសាបស្បន្ស មិនមាន
ឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍ា) ។

[៧៥] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តាមធម៌នីសម៉ែនអបរិបានិយធម៉ែ ៦
ដីឡេតិ ដល់អ្នកទាំងឡាយ ចូរអ្នកទាំងឡាយស្ថាប់កាសិតនោះ ចូរ
ប្រើដើទីក្នុងបិតដោយលូចុះ តាមធម៌នីសម៉ែនប្រាប់ ។ ពួកកិត្តិទាំង
នោះ ទួលព្រះបន្ទលនៅព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យបា ព្រះភុនា
ព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ម្រោច្រាស់ដូចខ្លះបា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
បើពួកកិត្តិនីសប្រើប្រាស់តម្លៃកាយកម្ម ប្រកបដោយមេត្តា ក្នុងសព្វហ្មចារី
ទាំងឡាយ ទាំងក្នុងទីបំពេះមុខ និងទីកំបាំងមុខ អស់កាលត្រីមណ៍ា
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកកិត្តិ សេចក្តី

មហាបរិនិញ្ញានសុគេ ភីក្តុកាលវារាំ ភីក្តុនំ អអបរិហានិយធម្ង

យានី	។	យារកីរញ្ញា	ភីក្តុខេ	ភីក្តុ	មេត្តា	រដីកម្មៈ
បច្ចុបង្គបេស្សួល ^(១)	។	បើ	។	មេត្តា	មនោកម្មៈ	
បច្ចុបង្គបេស្សួល		សព្វយុទ្ធឌីសុ	អវិ	ចេរ	របោក	ច
រូបិយេរ	ភីក្តុខេ	ភីក្តុនំ	ចាជិកញ្ញា	នោ	បរិហានី	។
យារកីរញ្ញា	ភីក្តុខេ	ភីក្តុ	យេ	តេ	លាកា	ធម្មិកា
ធម្មលញ្ញា	អន្តុមសោ	បត្តុបិយាបន្ទុមត្តំបិ			តចារូបេ-	
ហិ	លាកេហិ	ន ^(២)	អប្បជិរិកត្តុកោកី	ភីស្សួលិ	សីល-	
រេដ្ឋិហិ		សព្វយុទ្ធឌីហិ			រូបិយេរ	
ភីក្តុខេ	ភីក្តុនំ	ចាជិកញ្ញា	នោ	បរិហានី	។	យារកី-
រញ្ញា	ភីក្តុខេ	ភីក្តុ	យានី	តានី	សីលានី	អទល្បាក-
នី	អច្ចិន្តានី	អសពលានី	អគម្យាសានី	កុដិស្សួ-		
នី	វិញ្ញាបសត្តានី	អបកម្មផ្តានី	សមាជិសំរត្តនិកានី			

១ បច្ចុបង្គបេស្សួលិតិ កត្តិចិ បោត្តុកៅ ទិស្សិតិ ។ ២ ម. នសញ្ញា នតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ភីកូវាណាពារៈ អបវិហានិយធិ ៦ របស់ពួកភីកូ

សាបសុន្យ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកិកូទាំង-
ឡាយ បើពួកភីកូនឹងប្រជែមមែនបើចិកម្មប្រកបដោយមេត្តា ។ បេ ។
ប្រជែមមែនបើចិកម្មប្រកបដោយមេត្តា ភីកូសព្វប្រពារីទាំងឡាយ ទាំង
ភីកូទីចិបំពោះមុខ និងភីកូទីកំបុំជំនួយ អស់កាលត្រីមណោះ ម្នាលកិកូទាំង-
ឡាយ សេចក្តីបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីកូ សេចក្តីសាបសុន្យ
មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកិកូទាំងឡាយ បើលាក
ទាំងឡាយណា ដែលប្រកបដោយធិន ដែលបានមកដោយធិន ដោយ
ហេចចៅ សូមវិនិត្តដែលគេជាក់ចុះភីកូនូបាទ្រូ ពួកភីកូមិនមានការបរិកាត
ដោយមិនបាទ់បែកវិលកដោយលាកទាំងឡាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ
គឺជាអូកមានការបរិកាត ជាសាធារណៈ ជាមួយនឹងសព្វប្រពារីទាំង-
ឡាយ ដែលមានសីល អស់កាលត្រីមណោះ ម្នាលកិកូទាំងឡាយ សេចក្តី
បម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីកូ សេចក្តីសាបសុន្យ មិនមានឡើយ
(អស់កាលត្រីមណោះ) ។ ម្នាលកិកូទាំងឡាយ សីលទាំងឡាយ
ណា មិនជាប់ មិនជួំ មិនព្រុះ មិនពាល ជាសីលរបស់មនុស្ស
អ្នកជា (មិនជាដុំតណ្ហា) អ្នកប្រាជ្ញតែងសរសើរ ជាសីលមិនបាន
ប្រាកប្រាកដោយតណ្ហានិងទិន្និ ជាសីលញ្ញាំងសមាជិត្រូប្រព្រឹត្តិថាទាបាន

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

តចាប្រយេសុ	សីលេសុ	សីលសាមញ្ញកតា	វិហារិស្សិណិ
សព្វឃុទារីហិ	អវិ ថេរ របេក ច រូនិយេរ កិត្យ-		
េ កិត្យេំ ចាជិកត្យា នោ បរិបានិ ។ យារ-			
តីរញ្ច កិត្យេរ កិត្យ យាយ ធមិត្ត អវិយា និយរ-			
និកា និយរតិ តត្តូរសួយ សម្បាពុត្យកត្យយាយ តចា-			
រូទាយ ធមិត្តយា ធមិត្តសាមញ្ញកតា វិហារិស្សិណិ សព្វឃុ-			
ទារីហិ អវិ ថេរ របេក ច រូនិយេរ កិត្យេរ កិត្យេំ			
ចាជិកត្យា នោ បរិបានិ ។ យារតីរញ្ច កិត្យេរ			
តមេ ច អបរិបានិយា ចម្លា កិត្យេសុ បស្សិណិ			
តមេសុ ច នសុ អបរិបានិយេសុ ចម្លេសុ កិត្យេ			
សន្ទិស្សិស្សិណិ រូនិយេរ កិត្យេរ កិត្យេំ ចាជិកត្យា			
នោ បរិបានិតិ ។ តត្រិ សុំ កកវ រដក			
វិហារោគ្រា តិផ្សេក្រុង បញ្ហាគេ ធនតេរ ពហុលំ កិត្យេំ			
ធមិត្ត កច កកេតិ តតិ សីល តតិ សមាធិ			

សុត្តនិច្ចបិដក ទីយនិកាយ មហានគ្គិត

ពួកភីក្តុជាអូកមានសីលស្រីគ្មាយ ដោយសព្វប្បញ្ញារិទាំងខ្សោយ ក្តីសីល
ទាំងខ្សោយ មានសកាលយ៉ាងនោះ ទាំងក្តីដីចំពោះមុខ និងក្តីទីកំបាំងមុខ
អស់កាលត្រីមណ៍រា ម្នាលកិត្តុទាំងខ្សោយ សេបកិត្តិបម្រើន តែងមានប្រាកដ
ដល់ពួកភីក្តុ សេបកិត្តិសាបស្បួនយ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍រា៖) ។
ម្នាលកិត្តុទាំងខ្សោយ ទិន្នន័យដែលតតាស ជាទីស្រោចស្រប់សត្វ
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីអស់សេបកិត្តិទុក្ខដោយប្រព័ន ដល់អូកធ្វើតាមទិន្នន័យនោះ
ពួកភីក្តុជាអូកមានទិន្នន័យ ដោយសព្វប្បញ្ញារិទាំងខ្សោយ ក្តីទិន្នន័យមាន
សកាលយ៉ាងនោះ ទាំងក្តីដីចំពោះមុខ និងក្តីទីកំបាំងមុខ អស់កាល
ត្រីមណ៍រា ម្នាលកិត្តុទាំងខ្សោយ សេបកិត្តិបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួក
ភីក្តុ សេបកិត្តិសាបស្បួនយ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍រា៖) ។ ម្នាលកិត្តុ
ទាំងខ្សោយ បើអបរិបានិយជម់ទាំង ៦ នេះ នឹងបិតទៅក្តីពួកភីក្តុ បុពួក
ភីក្តុប្រតិបត្តិ ក្តីជាបិតិបត្តិ ក្តីជាបិតិបត្តិ ៦ នេះ អស់កាលត្រីមណ៍រា ម្នាល
កិត្តុទាំងខ្សោយ សេបកិត្តិបម្រើន តែងមានប្រាកដដល់ពួកភីក្តុ សេបកិត្តិ
សាបស្បួនយ មិនមានឡើយ (អស់កាលត្រីមណ៍រា៖) ។ កាលដែលប្រោះ
មានប្រោះកាត់គៀវិក្តិស្ថាប្បុជ ឡើបក្រុងរាជត្រី៖នោះជន ទ្រង់ធ្វើធម្មិកបា
ជាប្រើន ដល់ភីក្តុទាំងខ្សោយ យ៉ាងនេះបា សិលជ្មប្រេះ សមាជិជ្មប្រេះ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកវាលាកវាំ ភតវតោ អម្ចលជ្និកាយខបសង្គមនំ

ឥតិ	<u>បញ្ជា</u>	សីលបរិការិតោ	សមាជិ	មហាម្បេរោ
យោតិ	មហាមិសំសោ	សមាជិបរិការិតោ	<u>បញ្ជា</u>	ម-
មាម្បេរោ	យោតិ	មហាមិសំសោ	<u>បញ្ជាបរិការិតោ</u>	ចិត្ត
សម្បូទ័រ	អាសរោី	វិមុន្តតិ	សេយ្យចិំដំ	គាមាសរោ
ករសរោ ^(១)	អវិជ្ជាសរោតិ	។		
[៣៦]	អចទោ	កករ	កជកយោ	យចាកិរន្តំ
វិត្តា	អាយស្សន្តំ	អាលន្តំ	អមណ្តេសិ	អាយមាលន្តំ
អម្ភលជ្និការ	តេជ្តុបសណ្តិមិស្សមាតិ	។	ឯរំ	កណ្តេតិ
អាយស្សា	អាលម្បោ	កករទោ	<u>បច្ចុសេវាសិ</u>	អចទោ
កករ	មហាតា	កិច្ចុសធ្វើន	សន្តិ	យេន
តុលរសិ	។	ត្រួត	សុធនំ	អម្ភលជ្និការ
រាជការកោ	។	ត្រួតិ	សុធនំ	អម្ភលជ្និការ
រិយារន្តោ	រាជការកោ	ធនលោរ	ពហុលំ	កិច្ចុលំ
កក់	<u>កក់</u>	តិចិ	សុធនំ	ធនលោរ
ឥតិ	<u>បញ្ជា</u>	សីលបរិការិតោ	សមាជិ	មហាម្បេរោ
យោតិ	មហាមិសំសោ	សមាជិបរិការិតោ	<u>បញ្ជា</u>	

១ តោះ បាំ យេកុយេរោ ទិជ្ជាសរោតិ ទិសុយ្តិ សុត្តននយោន បន តយោ អាសរោ ញ្ញាគញ្ញា ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ ពួកគាលាភារៈ ព្រះមានព្រះភាគលេងចោរកាន់អម្ចលដ្ឋីការខ្សោន
 បញ្ហាជូខេះ សមាជិជំលអប់រំដោយសិល រមេដែមានផលប្រើន មាន
 អានិសិសុវត្ថិន បញ្ហាដែលអប់រំដោយសមាជិ រមេដែមានផលប្រើន
 មានអានិសិសុវត្ថិន ចិត្ត^(១)ដែលអប់រំដោយបញ្ហា រមេដូរបស្រឡេះថាកំ
 អាសវេះទាំងឡាយ ដោយប្រែពេពិត គីកាមាសវេះ (ធម៌ជាគ្រឹះត្រាំ គីកាម)
 ករសវេះ (ធម៌ជាគ្រឹះត្រាំ គីកព) អវិជ្ជាសវេះ (ធម៌ជាគ្រឹះត្រាំ គីអវិជ្ជា) ។
 [៧៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹះគីកុងក្រុងរាជក្រឹះ
 តាមសមត្ថរដល់ពួកអង្គរស្រីយ ហើយទ្រឹះត្រាស់ហេរព្រះអាណាព មាន
 អាយុថា ម្នាលអាណាព មក យើងនឹងទៅកាន់ខ្សោនឈ្មោះ អម្ចលដ្ឋីកា ។
 ព្រះអាណាពមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពេក្តា
 ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹះពួកដំណើរទៅដល់
 អម្ចលដ្ឋីការខ្សោន ម្នាយអនីដោយកិត្តិស្ស្រជាប្រើន ។ បានពួក ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រឹះគីកុងរាជការកែ (ព្រះរាជជំណាក់) នៅនាមម្ចលដ្ឋីកា-
 ខ្សោននោះ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹះគីកុងរាជការកែ កុងអម្ចលដ្ឋីកា-
 ខ្សោននោះជន ទ្រឹះធ្វើធមូកបាតាប្រើន ដល់កិត្តិទាំងឡាយយ៉ាន់នេះបា
 សិលដ្ឋូខេះ សមាជិជូខេះ បញ្ហាជូខេះ សមាជិជំលអប់រំដោយសិល
 រមេដែមានផលប្រើន មានអានិសិសុវត្ថិន បញ្ហាដែលអប់រំដោយសមាជិ

១ សំដែយកមត្តចិត្តនិងផលចិត្ត ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួ មហាគោត្តា

មហាមុខ	យោតិ	មហាថិសំសា	បញ្ចាបរិការិតំ	ចិត្តំ
សម្រាប់	អាសហិ	វិមុច្ចតិ	សេយ្យចិំដំ	គាមាសា
ករាសា	អវិធ្លាសភតិ	។		
[៣៣]	អចលោ	កកក	អម្ពុលដូគាយំ	យចាកិរណំ
វិយារិត្តា	អាយស្សណំ	អាលណំ	អម្ពលេសិ	អាយមាលណ្តុ
យន	នាង្មោះ	តេនុបសណ្ឌមិស្សរាតិ	។	ឯវំ កណ្តិតិ
ឡោ	អាយស្តា	អាលឡោ	កកវតោ	បច្ចុលេសិ ។
កក	មហាតា	វិគ្គុសធ្វើន	សុទិ	យន នាង្មោះ
នាង្មោះ	តនវសវិ	។	តគ្គ	សុទិំ កកក
រតិ	ឈាគិតម្ភរនេ ^(១)	។	អចលោ	អាយស្តា សារីបុត្តោ
យន	កកក	តេនុបសណ្ឌមិ	ឧបសណ្ឌមិត្តា	កកវណំ អក-
កកត្តា	ធនមណំ	និសិទិ	។	កកវណំ អក-
អាយស្តា	សារីបុត្តោ	កកវណំ	ធននោះ	ឯវំ បសឡោ
អបំ	កណ្តិ	ន ឈាយុ ន ច	កវិស្សុតិ	ន ចេតរហិ
វិធ្លតិ	អញ្ញា	សមឱការ	រ ពិយាយុឈោក	រ កកវ-
តា	កិយេរកិញ្ញាលោ	យទិំ	សម្ងានិយណិ	។

១ និ. ម. បាករិកម្មរនេ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាគ្វិត

រំម៉ែងមានដលប្រើន មានអាណិសស្សប្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ជា
រំម៉ែងប្រសិទ្ធភាពសរ៍: ទាំងឡាយ ដោយប្រពៃតិត គីរាមាសរ៍:
ករសរ៍: អវិជ្ជាសរ៍: ។

[៣៧] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវឯកជ័កអម្ចលដ្ឋិកឧទ្ទាន តាម
សមត្ថរដល់ពុទ្ធគង្ការស្រីយ ហើយទ្រូវត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទូមានអាយុថា
ម្នាលអានន្ទូ មក យើងនឹងទៅកាន់ស្រុកនាង្វានា ។ ព្រះអានន្ទូ
មានអាយុ ទួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគដោយពាក្យថា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវស្អែចទៅដល់ស្រុកនាង្វានា
ម្បយអនីដោយកិត្តិសស្សជាប្រើន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវឯកជ័ក
បាកទិកម្បវេន ទ្រូបក្រុងនាង្វានោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសារិបុត្តិ
មានអាយុ បានចូលទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ
កំប្លាយបង្ដីព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គយកិត្តិថីដែលបានបង្កើត ។ ព្រះសារិបុត្តិ
មានអាយុ លុះអង្គយនោកិត្តិថីដែលបានហើយ កំក្រាបបង្ដីទួលព្រះមាន
ព្រះភាគយ៉ានេះថា បពិត្រព្រះអង្គដែលប្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គដែលប្រើន ព្រះមាន
ព្រះភាគ ដោយហេតុយ៉ាងនេះថា សមណោប្បញ្ញត្តិណ៍ ជាម្នក
ត្រាស់ដីជ្រើនលើនជាន់ព្រះមានព្រះភាគ កិត្តិសម្បាចិញ្ញណា មិនមានកិត្តិ
អតិតភាគ មិនមានកិត្តិអនាគតភាគ បុមិនមានកិត្តិបច្ចុប្បន្នភាគនេះទេ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាណាកវាំ ពួកធម្មានុយោតកថា

ឧទ្ធភាគ ខោ តេ អយំ សារីបុត្រិ អាសកិភាព ភាសិតា
 ឯកំសោ ករិតោ សីយាងាតោ ឯជិតោ ឯវំ បសត្វា
 អយំ កត្រូ កកវតិ ន ចាយុ ន ច កវិស្សុតិ ន ចេតរយិ
 វិធិតិ អព្រោ សមណោ វ ព្រោយ្យុណោ វ កកវតា
 កិយោកិញ្ញាតោ យិនិ សម្ងានិយនិ គិ ឯ សារី-
 បុត្រិ យេ តេ អយោសំ អតិតម្ងានំ អរបាត្រា សម្ងាតោ
 សម្ងាតោ សព្វ តេ កកវត្វា ចេតសា ចេតោ បរិចុច
 វិធិតា ឯវំសីលា តេ កកវត្វា អយោសំ តតិបិ ឯ-
 ន្ងាតោ ។ ឯវំបញ្ញា ។ ឯវិឃករី ។ ឯវិឃុត្តា តេ កក-
 វត្វា អយោសំ តតិបិតិ ។ នោ ហោតំ កត្រូតិ^(១) ។

១ និ. ម. តតិសត្វា នត្តិ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សវត្ថុ ពុទ្ធកាលវារៈ ពោលអំពីការសាកស្សវត្ថុ៖ ពុទ្ធតុលា

ព្រះមានព្រះភាគច្រើនមានព្រះបន្ទូលបា ម្នាលសារីបុត្តិ អាសកិវាបា^(១)
 ដែលអ្នកនិយាយនេះលើសលុបពេក សិបនាទ ដែលអ្នកប្រកាន់ហើយ
 បន្ទីផ្លើសហើយបា បពិត្រព្រះអង្គដែលមេីន ខ្ញុំព្រះអង្គធ្លៃប្រាប់ កូនព្រះ
 មានព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះបា សមណ៍បុប្រាណហួជីវិទ្យា ជាអ្នក^(២)
 ត្រាស់ដីនក្រុងលើដាច់ព្រះមានព្រះភាគ កូនសម្ងាតិញ្ញាណា មិនមានកូន
 អតិថតកាល មិនមានកូនអនាគតតកាល បុមិនមានកូនបច្ចុប្បន្នកាលនេះទេ
 ដូច្នេះជាសំដើរដោយផ្លូវ ម្នាលសារីបុត្តិ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយ
 ណាម ជាអរហន្តសម្ងាត់ម្នាស់ ដែលមានកូនអតិថតកាល ព្រះមានព្រះ
 ភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបានកំណត់ដីនប្រាស់នូវបិត្ត ដោយចិត្តរបស់
 ខុនបា ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានសីលយ៉ាងនេះដូច្នេះដីន មាន
 ធម៌យ៉ាងនេះ ។ មានបញ្ហាយ៉ាងនេះ ។ មានធម៌ជាគ្រឹះនេះ^(៣)
 យ៉ាងនេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ មានចិត្តបច្ចេកទេស៖ ហើយ
 បាកអាសវ់យ៉ាងនេះ ដូច្នេះដែរបុ ។ ព្រះសារីបុត្តិមានអាយុ ក្រុបទូល
 បា បពិត្រព្រះអង្គដែលមេីន ហេតុខ្លួន ខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដីនមិនបានទេ ។

១ សំដីអង់គេច តត្វាថញ្ចប់ ។ ២ ធម៌ជាគ្រឹះនេះ មាន ៥ គីរិបសមាបត្តិ ៥
 អរិបសមាបត្តិ ៥ និងសញ្ញាដែលយិតនិង ១ ធម៌ទាំង ៥ នេះ នឹងបោនុបុញ្ញិបារិយៈ
 ដូច្នេះវិញ្ញកំណាន ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

គី	បន	សារឃុត្ត	យេ	តេ	កវិស្សួនិ	អនាកតមន្ទានំ		
អរយាថ្ញា	សម្បាសម្ពុជ្តា	សព្វ	តេ	កករាល្តា	ចែតសា			
ចែតោ	បរិច្ឆេ	វិធិតា	ធនំសីលា	តេ	កករាល្តា	កវិស្សួនិ		
តិចិចិ	ធនំដម្បា	។	ធនំបញ្ជា	។	ធនំរិយារី	។	ធនំមុន្តា	
តេ	កករាល្តា	កវិស្សួនិ	តិចិចិតិ	។	នោ	យោតំ	កញ្ចូតិ	។
គី	បន	សារឃុត្ត	តេ	អហា ^(១)	ធនំរហិ	អរហា		
សម្បាសម្ពុជ្តា	ចែតសា	ចែតោ	បរិច្ឆេ	វិធិតោ	ធនំសីលោ			
កករា	តិចិចិ	ធនំដម្បា	។	ធនំបញ្ជា	។	ធនំរិយារី	។	
ធនំមុន្តា	កករា	តិចិចិតិ	។	នោ	យោតំ	កញ្ចូតិ	។	
ធនោ	ច	ហិ ^(២)	តេ	សារឃុត្ត	អតិតាមាកតល្បួច្បួច-			
សុ	អរយាថ្ញាសុ		សម្បាសម្ពុជ្តាសុ		ចែតោបរិញ្ញាយ ^(៣)			
ញ្ចាងំ	នត្តិ	អច	គីញ្ញាពរហិ	តេ	អយំ	សារឃុត្ត	ឧណ្ឌរក	
អសកិភាព	កាសិតា		ធនំសោ	គយិតោ	សីហាងោ			

១ និ. អហា តេ ។ ២ និ. ឯក្រឹត់ ហិ ។ ៣. ឯក្រឹត់ ។ ៤ និ. ចែតោបរិញ្ញាយំ ។
៥. ចែតសា ចែតោបរិយាយ ញ្ចាងំ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

ម្នាលសារិបុត្តិ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាមរបាយសម្រាលមួច
 ដែលនឹងមានកុងអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ អ្នកបាន
 កំណត់ដីជប្បាស់នូវបិត្តដោយបិត្តរបស់ខ្លួនបាន ព្រះមានព្រះភាគទាំងនោះ
 នឹងមានសិលយោជន៍នេះដូចខ្លះដែល នឹងមានធម័យោជន៍នេះ ។ នឹងមានបញ្ចា
 យោជន៍នេះ ។ នឹងមានធម័យោជន៍នេះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទាំងនោះ នឹងមានបិត្តរបស្ថាប័កអាសវេយោជន៍នេះ ដូចខ្លះដែរបុន្ទែ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ហេតុនុះ ខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដីជមិនបានទេ ។ ម្នាល
 សារិបុត្តិ តិបាតតជាមរបាយសម្រាលមួចកុងកុងកាលតម្រៀននេះ អ្នកបានកំណត់
 ដីជប្បាស់នូវបិត្តដោយបិត្តរបស់ខ្លួនបាន ព្រះមានព្រះភាគមានសិលយោជន៍នេះ
 ដូចខ្លះដែល មានធម័យោជន៍នេះ ។ មានបញ្ចាយោជន៍នេះ ។ មានធម័យោជន៍នេះ ។
 ព្រះមានព្រះភាគ មានបិត្តរបស្ថាប័កអាសវេយោជន៍នេះ ។ ដូចខ្លះដែរបុន្ទែ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ហេតុនុះ ខ្ញុំព្រះអង្គកំណត់ដីជមិន
 បានទេ ។ ម្នាលសារិបុត្តិ បើអ្នកគ្នានញ្ចាយជាប្រើជាប្រាក់កំណត់ដីជបិត្តរបស់
 ព្រះអរបាយសម្រាលមួចទាំងឡាយ ដែលមានកុងអតិថិជកាល អនាគតកាល
 បច្ចុប្បន្នកាលទាំងនុះទេ ម្នាលសារិបុត្តិ មេចប្រើយ កំអ្នកពោលអាសកិរាជ
 ដ៏លើលុបនេះកុងកាលតម្រៀននេះ អ្នកប្រកាន់បន្ទីផ្លើជាបើយនូវសិបនាទ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួក្រាលាការា ពួក្រុណាលេយាតកថា

និត្យ ធម្ម បសឆ្វោ អហា កណ្ឌ កកវតិ ន ចាហុ ន
 ច កិស្សវតិ ន ដែលរហិ វិធីតិ អឆ្នា សម-
 ឈាន វ ព្រឹងឈាន វ កកវតា កិយោរកិត្យាតហេ
 យជីជ សម្ងាតិយន្តិ ។ ន ទោ ម កណ្ឌ អតិ-
 តាតាកតិប្បច្ចុប្បច្ចុសុ អរហាថ្មុសុ សម្ងាសម្ងាប្បច្ចុសុ
 ដែលឈាបិត្យាយ ព្រឹងា អតិ អបិច ធម្បច្ចុយេ វិនិត្យ
 សេយ្យចាបិ កណ្ឌ រឆ្នា បច្ចិនិម នកាំ ធម្បច្ចារំ^(១)
 ធម្បច្ចាការតោរជា ធម្បច្ចារំ តតិស្ស តោរិតោ
 បជ្ជាតោ វិយត្តា មេដារី អឆ្នាតាង និភោតោ ព្រឹងាង
 បរេសោតោ សោ តតិស្ស នកាំស្ស សម្ងាបោ អនុចិយា-
 យ^(២) បចំ អនុគ្គលមមាន ន បស្សយុ ចាការសច្ចិ៍
 វ ចាការិរំ វ អនុមសោ ពិន្ទារនិត្យមនមត្តំបិ^(៣) ន
 បស្សយុ^(៤) តតិស្ស ធម្បស្ស យេ ទោ គេចិ ឱធម្បរិ-
 តោ ចាងាត តម នកាំ បរិសន្តិ វ និត្យមន្តិ វ
 សព្វ តោ សមិត្ត^(៥) ច្ចាបោ បរិសន្តិ វ និត្យមន្តិ វតិ

១ និ. ទឹក្បឹក្បាយំ ។ ២ និ. ម. អនុបិយាយ ។ ៣ និ. ពិន្ទារនិស្សកុនមត្តមិ ។
 ៤ និ. ម. ន បស្សយុរាតិ បាយោ ន ទិស្សវតិ ។ ៥ និ. ម. សមិនា ។ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូប្រុ ពុទ្ធកាណាត់: ពោលអំពីការសាកិល្អរប្រែ: ពុទ្ធផុណា

ដោយមាំម្យនបា បពិត្រព្រះអង្គដែលមេន ខ្សែព្រះអង្គដែលបាត់ច្បាស់
 ព្រះភាគដោយហេតុយ៉ាងនេះបា សមណ៍:បុព្ទរូណ៍ដែលទេ ជាមួកត្រាស់
 ដីផ្លូវលេង ជានព្រះមានព្រះភាគ កុងសម្ងាតិញ្ញាណា មិនមានកុង
 អតិតាល មិនមានកុងអនាគតាល បុមិនមានកុងបច្ចុប្បន្នកាលនេះ ។
 បពិត្រព្រះអង្គដែលមេន ខ្សែព្រះអង្គគ្មានញ្ញាណា ជាគ្រឹះកំណត់ដីផ្លូវបិត្ត
 របស់ព្រះអរហត្ថសម្ងាត់មួយ ដែលមានកុងអតិតាល អនាគត-
 កាល និងបច្ចុប្បន្នកាលទេ តែបានខ្សែព្រះអង្គដីផ្លូវបានសំរាប់ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដែលមេន ប្រុបដូចគ្នា ដែលតាំងនៅកុងទីបំផុតដែនរបស់ស្ថាប
 ដែលមានទារមា មានកំដើងនិងខ្សោយចារីមាំម្យន មានទារតែម្យយ កុង
 ទីក្រុងនោះ មានអួកចាំយាមទ្វារ ជាបណ្ឌិតល្អាស់ មានប្រាប្រា យាត់
 ហាមពួកមនុស្សដែលមិនស្ថាល់ ឬតែពួកមនុស្សដែលស្ថាល់ ចូលទៅ
 នាយទ្វារនោះ កំដើងទៅតាមដ្ឋាន ដើម្បីពិនិត្យមើលដំវិញទីក្រុងនោះ កំមិន
 យើង្ហានទីកំដើង បុច្ចោះកំដើង ដោយហេតុទៅ សូម្បីតែប្រហេងលូម
 សត្វទ្វាបេញបាន កំមិនយើង្ហានទីក្រុងនោះ កំមានសេចក្តីយល់
 យ៉ាងនេះបា ពួកសត្វណាកិម្យយ ដែលមានកាយដំ ចូលមកកាន់ទីក្រុង
 នេះកើ បេញទៅកើ ពួកសត្វទាំងអស់នោះ គឺចូលបុច្ចោះតាមទ្វារនោះ

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ធនមេរ ខោ មេ កណ្តុ ចម្លួចយោ វិធីតោ យេ តែ កណ្តុ
 អយាសំ អតិថមទ្វានំ អរបាត្រា សម្បាសមូទ្រា សព្វ
 តែ កករត្រា បព្វ នីរណោ បយាយ ចែតសោ ឧបត្ថិ-
 លេសោ បព្វាយ ឯព្វលីករណោ ចត្តុសុ សតិបង្កាន់សុ
 សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោឆ្លៃដែ យចាក្តាំ ការ៉ា
 អនុញ្ញាំ សម្បាសមោដី អភិសមូល្បីសុ យិ តែ កណ្តុ
 កិស្សិតិ អនាកតមទ្វានំ អរបាត្រា សម្បាសមូទ្រា សព្វ
 តែ កករត្រា បព្វ នីរណោ បយាយ ចែតសោ ឧបត្ថិ-
 លេសោ បព្វាយ ឯព្វលីករណោ ចត្តុសុ សតិប្បង្ហា-
 ດែសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា សត្ត ពោឆ្លៃដែ យចាក្តាំ
 ការ៉ា អនុញ្ញាំ សម្បាសមោដី អភិសមូល្បីស្សិតិ កក-
 រិ កណ្តុ ធនរបិ អរហំ សម្បាសមូទ្រា បព្វ នីរ-
 ណោ បយាយ ចែតសោ ឧបត្ថិលេសោ បព្វាយ ឯព្វ-
 លីករណោ ចត្តុសុ សតិប្បង្ហាបែសុ សុប្បតិដ្ឋិតចិត្តា

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

យោងណាមិញ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្លើន ខ្ញុំព្រះអង្គដើរប្រាស់តាមទំនួជម៉ា
ក់យោងនោះជន បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្លើន ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយ
ណា ជាអរហន្តសម្រាតមួន ដែលមានកូវអតិថតកាល ព្រះមានព្រះ
ភាគទាំងអស់នោះ បានលេខិរណាជម្លៀបទាំង ៥ ដែលជាទបកិលសរបស់
បិត្ត ជាជម្លៀបធីប្រាប្រាយកម្លាំង ទ្រឹះមានព្រះហប្បទ័យតម្លល់មំលូ
កូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ២ ចម្លើនពោផ្សែនទាំង ៧ ដោយពិត ទ្រឹះត្រាស់
ដើរប្រាប្រាយ នូវអនុត្តរសម្រាតម៉ាជិញ្ញណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្លើន មួយ
ទៅ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជាអរហន្តសម្រាតមួន ដែល
នឹងមានកូវអនាគតកាល ព្រះមានព្រះភាគទាំងអស់នោះ នឹងលេ
ខិរណិតិរណាជម្លៀបទាំង ៥ ដែលជាទបកិលសរបស់បិត្ត ជាជម្លៀបធីប្រាប្រាយ
កម្លាំង មានព្រះហប្បទ័យតម្លល់មំលូ កូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ២
ចម្លើនពោផ្សែនទាំង ៧ ដោយពិត ហើយនឹងបានត្រាស់ដើរប្រាប្រាយនូវអនុត្តរសម្រា-
តម៉ាជិញ្ញណា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្លើន មួយវិញ្ញាទេតិ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ជាអរហន្តសម្រាតមួន កូវបច្ចុប្បន្នកាលនេះ កើលេខិរណា-
ជម្លៀបទាំង ៥ ដែលជាទបកិលសរបស់បិត្ត ជាជម្លៀបធីប្រាប្រាយក-
ម្លាំង ទ្រឹះមានព្រះហប្បទ័យតម្លល់មំលូ កូវសតិប្បដ្ឋានទាំង ២ ចម្លើន

មហាបនិព្យនសុត្រ ពួកភាណកវាំ សិត្តាតូយានិសំសកម្មា

សត្វ	ពោធិ៍ដ៏	យចាក្ត់តាំ	ការត្រា	អណ្តត្រាំ	សម្រាប់
បម្លាឃី	អភិសម្បុទ្ធតី	។	តុកិចិ	សុំដំ	កករ នា-
ជ្រូនាយំ	វិរាម្បា	ធភាគិគម្ពរលេះ ^(១)	ធម៌លេរ	ពហុលំ	
កិត្យុំដំ	ធម្មី	គោចំ	គោរិ	សីលិចិ	ស-
មាចិ	សីលិចិ	បញ្ញា	សីលបិកវិតោ	សមាចិ	មហាបុ-
លោ	យោតិ	មហាហិសំសោ	សមាចិបិកវិតោ	បញ្ញា	
មហាបុលោ	យោតិ	មហាហិសំសោ	បញ្ញាបិកវិតំ	ចិត្ត	
សម្រាប់	អាសយោរិ	វិមុន្ទតិ	លេយ្យឱដិំ	គាមាសក	
ករសក	អវិជ្ជាសកតិ	។			
[៣៥]	អចខោ	កករ	ជាទ្រូនាយំ	យចាក្តិរំន័ំ	វិ-
ហារិត្រា	អាយស្អែនំ	អាងនំ	អាមេនិសិ	អាយមាងន្ទ	
យេន	ចាបសិត្តាមោ	តេនុបសណ្តិចិស្សមាតិ	។	ធនំ	
កត្តិតិ	ខោ	អាយស្អោ	អាងនោ	កករតោ	បច្ចុលេវសិ

១ និ. ម. បាករិកម្ពរលេ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណារៈ ពោលអំពីអានិសង្សនៃត្រពិសិក្តា

ពោធ្យីទាំង ៧ ដោយពិត ហើយត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តាសម្ងាតិញ្ញាណា ។
 ព្រះមានព្រះភាគគឺជាកុងបារិកម្បវេន ទីបសុកនាច្បាស់នៅលើ ព្រះ
 ធ្វើធម្មីកបាទាប្រើន ដល់កិភុទាំងឡាយយ៉ាងនេះបាន សិលជ្រួច៖ សមាជិ
 ជ្រួច៖ បញ្ហាច្រួច៖ សមាជិដែលអប់រំដោយសិលហើយ រមេដ្ឋាន
 ផលប្រើន មានអាធិសង្សុប្រើន បញ្ហាដែលអប់រំដោយសមាជិហើយ
 រមេដ្ឋានផលប្រើន មានអាធិសង្សុប្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ហា
 ហើយ តែង្វួរបសុកនាច្បាស់ទាំងឡាយដោយពិត គីកាមាសរៈ
 ករសរៈ អវិជ្ជាសរៈ ។

[៧៨] ត្រាដែលព្រះមានព្រះភាគ ព្រះគឺនៅក្នុងសុកនាច្បាស់ តាម
 សមគ្គរដល់ពុទ្ធមធ្យាប្រើយហើយ ព្រះត្រាស់ហេរព្រះអាននូវមានអាយុបាន
 ម្នាលអាននូវ មក យើងនឹងទោកាន់បានលិគ្រាម ។ ព្រះអាននូវមានអាយុ
 ខ្លួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគដោយពិត ព្រះករុណាប្រះអណ្ត ។

សុត្តនិច្ច ទីយនិកាយសួយ មហាក្សត្រ

អចលោ	កកវ	មហាតា	ភិគ្គុសឆ្លៃន	សង្កែ	យន
ចាងលិក្សាមេ	តុលវសរិ	។	អស្សូសំ	ឡោ	ចាង
ធនិក្សាមិយា	ឧចាសកា	កកវ	គិរ	ចាងលិក្សាមំ	
អធុប្បញ្ញត្តិតិ	។	អចលោ	ចាងលិក្សាមិយា	ឧចាសកា	
យន	កកវ	តេណុបសណ្ឌមិសុ	ឧបសណ្ឌមិត្តា	កកវនំ	
អកិវឌ្ឍន៍	ធនិក្សាមំ	និសិទិសុ	។	ធនិក្សាមំ	និសិទ្ធា
ឡោ	ចាងលិក្សាមិយា	ឧចាសកា	កកវនំ	ធនិក្សាមំ	
អធិវសតុ	ឈោ	កញ្ច	កកវ	អវសចាការនិ	។
កកវសិ	កកវ	គុណីការយន	។	អចលោ	ចាងលិក្សា-
មិយា	ឧចាសកា	កកវតោ	អធិវសនំ	វិទិត្តា	ឧដ្ឋ-
យាសនា	កកវនំ	អកិវឌ្ឍន៍	បណគ្គិលំ	គត្តា	យន
អវសចាកាំ	តេណុបសណ្ឌមិសុ	ឧបសណ្ឌមិត្តា	សព្វសណ្ឌ-		
វតិំ ^(១)	សណ្ឌតំ ^(២)	អវសចាកាំ	សណ្ឌវិត្តា	អាសន្និ	
បញ្ចប់	ឧបគមជិតំ ^(៣)	បតិដ្ឋាបេត្តា	តេលប្ប		
ឯិបំ	អាភេបត្តា	យន	កកវ	តេណុបសណ្ឌមិសុ	

១ និ. សព្វសន្នាំ ។ ២ និ. ម. សណ្ឌតំនិ បាយោ ន ទិសុយិតិ ។ ៣ និ. ឧបគមជិតំ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ទីបព្រះមានព្រះភាគស្សូចទោដល់បានលិគ្រាម	ព្រមដោយកិរិយសង្ឃរ
ជាប្រើន ។ ពួកខ្មាលសកនោកុំដ្ឋានលិគ្រាម	បានពួដ្ឋណីនៅថា ព្រះ
មានព្រះភាគ ឡើងស្សូចមកដល់បានលិគ្រាមហើយ ។ ទីបព្រះខ្មាលសក	
នៅកុំដ្ឋានលិគ្រាម នាំត្រូចូលទោតាល់ព្រះមានព្រះភាគ	លុះចូល
ទោដល់ហើយ កើត្រាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ	ហើយអង្គុយកុំដ្ឋានទីដែលមក្ខារ
គ្រឿវ ។ ពួកខ្មាលសកនោកុំដ្ឋានលិគ្រាម	លុះអង្គុយកុំដ្ឋានទីដែលមក្ខារ
ហើយ កំក្រាបបង្កំចូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាវនេះថា បពិត្តព្រះអង្គុដៃ	
ចម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ ទួលដ្ឋានសម្រាក់របស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គុ	
ចាំនួយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងទួលដោយគុណីភាព ។ ឯពួក	
ខ្មាលសកនោកុំដ្ឋានលិគ្រាមបានដឹងថា ព្រះមានព្រះភាគឡើងទួល	
ហើយ កំក្រាកចាកអាសន់ ឆ្នាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រឡកិណិល	
ហើយ ចូលទោកន់ផ្ទះសម្រាក់ លុះចូលទោដល់ហើយ កំក្រាល	
ផ្ទះសម្រាក់ ទ្វាមានកម្រាលក្រាលសព្វកន្លែង ហើយតាក់តែងអាសន់	
តមល់ក្នុមទីក រៀបចំប្រទិបប្រេង រួចចូលទោតាល់ព្រះមានព្រះភាគ	

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពុទ្ធភាពវារំ ភតវត្តា អវសចាត្របសង្គមនំ

ឧបសណ្ឌមិត្តា ភករណ៍ អភិវឌ្ឍតា ធមកមណ៍ អដ្ឋសុ ។
 ធមកមណ៍ បិតា ខោ ចាងលិក្សាមិយា ឧចាសកា
 ភករណ៍ ធមតុលេង់ សព្វសណ្ឌវិតំ សណ្ឌតំ ភណ្ឌ អវស-
 ចាការំ អសន្តានិ បញ្ជាតានិ ឧណកមជាទោកា បតិដ្ឋា-
 ិតោៅ តេលប្បដីថោ អារើយិតោ យស្សុនានិ ភណ្ឌ ភកវ
 កាលំ មញ្ញតិតិ ។ អចខោ ភកវ បុព្យណ្ឌសមយំ^(១)
 និវសេត្តា បត្តិចិរំ អាងាយ សន្ទិ កិត្យុសដ្ឋោន យេន
 អវសចាការំ តេលូបសណ្ឌមិ ឧបសណ្ឌមិត្តា ចាង បញ្ហា-
 លេត្តា អវសចាការំ បិសិត្តា មផ្លូមំ ចមំ និស្សាយ
 បុរាណិមុខោ និសិទិ ។ កិត្យុសដ្ឋោរិ ខោ ចាង
 បញ្ហាលេត្តា អវសចាការំ បិសិត្តា បច្ចិមកិតិ និស្សាយ
 បុរាណិមុខោ និសិទិ ភករណ៍ព្យោរ បុរាណិត្តា ។ ច-
 និក្សាមិយាយិ ខោ ឧចាសកា ចាង បញ្ហាលេត្តា
 អវសចាការំ បិសិត្តា បុរាណិមកិតិ និស្សាយ បច្ចិមកិ-
 មុខ និសិទិសុ ភករណ៍ព្យោរ បុរាណិត្តា ។

១ និ. បុព្យណ្ឌសមយំនិ បារោង ន ទិសុវត្ថិ ។ ម. សាយណ្ឌសមយំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណការ៖ ព្រះមានព្រះភាគចេចចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្ងាត់
 លុំចូលទៅដល់ហើយ ក៏បាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ ហើយក៏បិត់
 នៅក្នុងទីផែនសមគ្គ ។ ពួកខ្សាសកនៅក្នុងបានលិត្រាម លុំបិត់នៅក្នុងទី
 ផែនសមគ្គរហើយ បានក្រាបបង្កំទូលព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា បពិត្រ
 ព្រះអង្គដែបម្រីន ផ្ទះសម្ងាត់ យើងខ្ញុំព្រះអង្គ បានក្រាលកម្រាលសុំ
 កន្លែងហើយ អាសន់ទាំងឡាយ យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានតាក់តែងនៅក្នុងហើយ
 ក្នុមទីក យើងខ្ញុំព្រះអង្គបានតម្លៃទុកហើយ ប្រឹបប្រែង យើងខ្ញុំព្រះអង្គ
 បានរៀបចំហើយ បពិត្រព្រះអង្គដែបម្រីន សូមព្រះមានព្រះភាគសម្ងាត់
 នូវកាលជាក្នុងកាលតម្លៃនេះ ។ លំដាប់នោះជន ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រដែលស្ថាក្នុងបានតម្លៃប្រចាំថ្ងៃ ក្នុងបុព្វណាសម័យ ហើយទ្រដែលទៅ
 កាន់ផ្ទះសម្ងាត់ព្រមដោយកិត្តិសង្គ លុំស្ថូបទោដល់ហើយ ទ្រដែលមេះ
 ព្រះបាទ ហើយស្ថូបចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្ងាត់ ទ្រដែលបែរព្រះរក្រុទៅ
 ទិសខាងកំពើ ផ្លូវនឹងសសរកណ្តាល ។ ឯកិត្តិសង្គ ក៏លាងបាទកាល់
 រូប ចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្ងាត់ ហើយអង្គយបែរមុខទៅទិសខាងកំពើ អេប
 នឹងដញ្ចាក់ខាងលិច គាល់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកខ្សាសកនៅក្នុងបាន-
 លិត្រាម បានលាងដើរចូលហើយ ចូលទៅកាន់ផ្ទះសម្ងាត់អង្គយបែរមុខ
 ទៅទិសខាងលិច អេបនឹងដញ្ចាក់ខាងកំពើ គាល់ព្រះមានព្រះភាគដែរ ។

សុភន្ធបិធីការ ទីយនិកាយស្ស មហាផ្ទៃ

[៣៥]	អចលោ	កតរ	ចាងលិត្តាគិយេ	ឧចាលក់
អាមដ្ឋសិ	បព្វិម	កហាបតយោ	អាណីនក	ឯស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា	។	គតមេ	បព្វ	។
ឯស្សីលោ	សីលវិបត្រា	បមានធិករណ៍	មហាតី	កោត-
ជានី	និកច្បតិ	អយំ	បបមោ	ឯស្សីលស្ស
សីលវិបត្តិយា	។	បុន	ចបរំ	កហាបតយោ
ស្ស	សីលវិបត្តិស្ស	ចាយកោ	គិតិសត្រា	អព្វកចុន-
តិ	អយំ	ឯតិយោ	អាណីនក	ឯស្សីលស្ស
យោ	។	បុន	ចបរំ	កហាបតយោ
បត្រា	យព្វុលេរ៉ែ ^(១)	បរិសំ	ឧបសណ្ឌមតិ	យិនិ ឧតិយបរិសំ
យិនិ	ព្រាយ្យុលាបរិសំ	យិនិ	កហាបតិបរិសំ	យិនិ សម-
លាបរិសំ	អរិសារណោ	ឧបសណ្ឌមតិ	មណ្ឌក្រតោ	អយំ តតិ-
យោ	អាណីនក	ឯស្សីលស្ស	សីលវិបត្តិយា	។
កតរ	ឯស្សីលោ	សីលវិបត្រា	សម្បុលេក្ខ	គាន់
ការពិ	អយំ	ចតុត្រា	អាណីនក	ឯស្សីលស្ស
តិយោ	។	បុន	ចបរំ	កហាបតយោ
			ឯស្សីលោ	សីលវិបត្រា

សុត្តនិច្ចិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៧៩] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាលសវិនិច្ចិញ្ញកុខាសក
 អ្នកបានលិគ្រាមបា ម្នាលគបតីទាំងឡាយ ទោសនៃបុគ្គលប្រុស្តុសីល
 នៃសីលវិបត្តិនេះមាន ៥ ប្រការ ។ ទោសទាំង ៥ ប្រការនោះ តើដូចបី
 មេប ។ ម្នាលគបតីទាំងឡាយ បុគ្គលប្រុស្តុសីល វិបត្តិបាកសីល
 កុងលោកនេះ តើដីដល់នោះសេចក្តីវិនាសនៃភោគេះដែល មានសេចក្តី
 ប្រមាណជាមេរិត នេះជាទោសទី ១ នៃបុគ្គលប្រុស្តុសីល នៃសីលវិបត្តិ ។
 ម្នាលគបតីទាំងឡាយ ម្បយទេរិត កិត្តិសព្វដីអាណ្នក់នៃបុគ្គលប្រុស្តុសីល
 វិបត្តិបាកសីល តើដីដ្ឋាយទោសព្យិទិស នេះជាទោសទី ២ នៃបុគ្គល
 ប្រុស្តុសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគបតីទាំងឡាយ ម្បយទេរិត
 បុគ្គលប្រុស្តុសីល វិបត្តិបាកសីល ទោះចូលទោរកបរិសទ្វុណា ។
 គីឡូយបរិសទ្វុកី ព្រោប្បុណបរិសទ្វុកី គបតីបរិសទ្វុកី សមណ-
 បរិសទ្វុកី ជាអូកមិនកែវក្នា ចូលទោទាំងអៀនអន់ នេះជាទោស
 ទី ៣ នៃបុគ្គលប្រុស្តុសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគបតីទាំងឡាយ
 ម្បយទេរិត បុគ្គលប្រុស្តុសីល វិបត្តិបាកសីល ជាបុគ្គលវេង្វ័ន
 ធ្វើមរណកាល នេះជាទោសទី ៤ នៃបុគ្គលប្រុស្តុសីល នៃសីលវិបត្តិ ។
 ម្នាលគបតីទាំងឡាយ ម្បយទេរិត បុគ្គលប្រុស្តុសីល វិបត្តិបាកសីល

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាណាកវាំ បញ្ហសីលភានិសំសកម្ម

គាយស្ស កេដា បរម្បរណា អចាយ ឯកតី វិនិចាត់
 និរយំ ឧបបញ្ជតិ អយំ បញ្ហមោ អាចិលហោ ឯស្សីលស្ស
 សីលវិបត្តិយា ។ តមេ ទោ កហាបតយោ បញ្ហ អារ-
 ីនក ឯស្សីលស្ស សីលវិបត្តិយា ។

[៤០] បញ្ហមោ កហាបតយោ អានិសំសា សីលរ-
 តោ សីលសម្បជាយ ។ កតមេ បញ្ហ ។ តង កហ-
 បតយោ សីលរតោ សីលសម្បជាយ ។ បុន ចបំ កហ-
 បតយោ សីលរតោ សីលសម្បជាយស្ស កល្បរណោ
 គិត្តិសញ្ញា អពុកក្របតិ អយំ ឯតិយោ អានិសំសោ
 សីលរតោ សីលសម្បជាយ ។ បុន ចបំ កហាបត-
 យោ សីលរតោ សីលសម្បជាយ យញ្ញលោរ បរិសំ ឧប-
 សណ្ឌមតិ យធិ ឧតិយបរិសំ យធិ ព្រាប្រុណាបរិសំ
 យធិ កហាបតិបរិសំ យធិ សមណាបរិសំ វិសារណោ

មហាបរិនិញ្ញានស្ទើត្រូវ ពុទ្ធការណារោះ ពេលអំពីភានិសង្ស័ន់បុគ្គលមានសីលមាន ៥ ប្រការ
 លុះបែកដ្ឋាយការិយាយទៅ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្តាប់ទៅ រមេដ្ឋកែតក្នុង^១
 កំណែតតិរថាន ប្រុត អសុរកាយ នរក នេះជាទោសទី ៥ នៃបុគ្គល
 ទ្រស្សសីល នៃសីលវិបត្តិ ។ ម្នាលគបបតីទាំងឡាយ ធោសនៃបុគ្គល
 ទ្រស្សសីល នៃសីលវិបត្តិ មាន ៥ ប្រការនេះជន ។

[៨០] ម្នាលគបបតីទាំងឡាយ អានិសង្ស័ន់បុគ្គល មានសីល
 នៃសីលសម្បទានេះ មាន ៥ ប្រការ ។ អានិសង្ស័ន់ ៥ ប្រការនោះ តើ
 ដូចមេបច្ចុះ ។ ម្នាលគបបតីទាំងឡាយ បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយ
 សីល ក្នុងលោកនេះ រមេដ្ឋានតាំនវទ្រព្យដែល ដែលមានសេចក្តីមិនប្រមាណ
 ជាមេត្ត នេះជាអានិសង្ស័នីទី ១ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។
 ម្នាលគបបតីទាំងឡាយ ម្បយទ្រូត កិត្តិសព្យដែលពេះរបស់បុគ្គលមានសីល
 ដល់ព្រមដោយសីល តែដែលផ្សាយទៅសព្យទិស នេះជាអានិសង្ស័នី ៦
 នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ។ ម្នាលគបបតីទាំងឡាយ
 ម្បយទ្រូត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល ទោះចូលទៅ
 រកបរិសទ្វុណា ៧ តី ឧត្តិយបរិសទ្វុក្តី ព្រោហ្មណាបរិសទ្វុក្តី
 គបបតីបរិសទ្វុក្តី សមណាបរិសទ្វុក្តី ជាបុគ្គលមានសេចក្តីក្នុងរក្សា

សុត្តនិបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្រា

ឧបសញ្ញមតិ អមជ្ញក្រតោ អយំ តតិយោ អវិសំសោ
 សីលរតោ សីលសម្បជាយ ។ ឬណ ចបាំ តុបាត-
 យោ សីលភ សីលសម្បជ្រ អសម្បទ្រក គាលំ
 គកេតិ អយំ ចតុត្រា អវិសំសោ សីលរតោ សីល-
 សម្បជាយ ។ ឬណ ចបាំ តុបាតយោ សីលភ
 សីលសម្បជ្រ គាយស្ស កេតោ បរម្ពរលាង សុតិតិ
 សតាំ លោតាំ ឧបសញ្ញមតិ អយំ បញ្ចាមោ អវិសំសោ
 សីលរតោ សីលសម្បជាយ ។ តមេ ខោ តុបាតយោ
 បញ្ចាមោ អវិសំសោ សីលរតោ សីលសម្បជាយាតិ ។

[៤៨] អចខោ កកក ចាងលិត្តាមិយោ ឧចាសកោ
 ពហុទោរ រតិ ធមិយោ គចាយ សញ្ញសៀវុត្រា សមាន-
 បៀត្រា សម្បត្តិទ្រ សម្បហំសែត្រា ឧយោរដៃសិ
 អភិត្តន្តា ខោ តុបាតយោ រតិ យស្សជានិ
 តុម្យ^(១) គាលំ មញ្ញចាតិ ។ ឯាំ កញ្ញតិ ខោ
 ចាងលិត្តាមិយោ ឧចាសកា កករតោ បងិស្សត្រា

១ និ. តុម្យតិ បាបោ ន ទិសុវត្ថិ ។

សុគ្គនាយកដៃ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ចូលទៅដោយការមិនអរិនអន់ នេះជាអាណិសង្គមទី ៣ នៃបុគ្គលមានសីល
នៃសីលសម្បទា ឬ ម្នាលគបពីទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមាន
សីល ដល់ព្រមដោយសីល ជាបុគ្គលមិនវិញ្ញនដើមរណកាល នេះជាអាណិសង្គមទី ៤ នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា ឬ ម្នាលគបពី
ទាំងឡាយ មួយទៀត បុគ្គលមានសីល ដល់ព្រមដោយសីល លុះ
ថែកធ្លាយរាជកាយ ខាងមុខអំពីសេចក្តីស្វាប់ទោ រមេដែកិតកូដលោក
គីមនុស្ស សុគ្គតិ និងបានស្ថុគ្គ នេះជាអាណិសង្គមទី ៥ នៃបុគ្គល
មានសីល នៃសីលសម្បទា ឬ ម្នាលគបពីទាំងឡាយ អាណិសង្គម
នៃបុគ្គលមានសីល នៃសីលសម្បទា មាន ៥ ប្រការនេះដែល ឬ

[៨១] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែលព្យាពិចារណា
អ្នកបាតដលិត្រាម ឲ្យយើញបូកស់ ឲ្យសមាទាន ឲ្យក្រុរក្រា ឲ្យវិករយ
ដោយជម្លើកបា អស់រាជ្យជាប្រើប្រាស់ ហើយទ្រដែលទោដោយព្រះពួកដីកា
បា ម្នាលគបពីទាំងឡាយ រាជ្យអស់ហើយ ចូរអ្នកទាំងឡាយសម្ងាត់
នូវកាលដែលមិនអាណិសង្គមទេ ក្នុងកាលត្រូវនេះបុះ ឬ ពួកខ្សាសកអ្នកបាតដលិត្រាម
ទិន្នន័យព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ

មហាបរិនិញ្ញានសុទ្ធរ ពុទ្ធកាណាកាំង ចាជិលិត្តាមេ នគរមាបនកថា

ឧផ្ទាយសាលា	កកវណ្ណៈ	អភិវឌ្ឍន៍	បន្ទិចិំ	គត្តា
បត្រិយសុ	១	អចលោ	កកវ	អចិរិយត្រូវនៅសុ
គត្តិយសុ	ឧចាសកែសុ	សុព្រាកាំ	ចាវិសិ	១
[៤២]	តេន	ខោ ^(១)	បន	សមយេន
គាក	មកដមបាមត្តា	ចាជិលិត្តាមេ	នកំ	មាបេនិ
វិនិំ	បជិតាយាយ	១	តេន	ខោ
សម្បួល	នេវតាយោ	សហស្ស្រី ^(២)	ចាជិត្តាមេ	
វត្ថុនិ	បរិក្ខណានិ	១	យសិី	បន្ទេស
នេវតា	វត្ថុនិ	បរិក្ខណានិ	មយោសត្តាបំ	គត្ត
កដមបាមត្តាបំ	ចិត្តានិ	នមនិ	និរសនានិ	មាបេត្តំ
យក្ដិ ^(៣)	បន្ទេស	មផ្លូមា	នេវតា	វត្ថុនិ
មផ្លូមាបំ	គត្ត	រព្យោ	កដមបាមត្តាបំ	ចិត្តានិ
និរសនានិ	មាបេត្តំ	យក្ដិ	បន្ទេស	និចា
វត្ថុនិ	បរិក្ខណានិ	និចាបំ	គត្ត	រព្យោ
ចិត្តានិ	នមនិ	និរសនានិ	មាបេត្តំ	១
				អនុសា

១ ម. ខោសទ្វា នគិ ១ ២ និ. សហស្ស្រីសុឃុំ ១ ៣ និ. ម. យសិី ១

មហាបរិនិញ្ញានស្ថព្រៃ ពុទ្ធកាលវារៈ ពោលអំពីការសាងក្រុងគ្មានបាត់ត្រាម
 ហើយក្រាកអំពីភាសនេះ ប្រាយបង្គំលាភ្ទោះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណា
 ហើយចេញទៅ ។ កាលដែលពួកខុបាសកអ្នកបាត់ត្រាម ចេញទៅ
 មិនយុរប័ណ្ឌាន ព្រះមានព្រះភាគ កំព្រឹងស្របច្បាប់ទៅកាន់ផ្ទះស្តាត់ ។
 [៤២] សម្ព័យនោះជន សុវត្ថិភ័ណ៌ និងរស្សីការព្រោះហូក ជាមហាមាត្រ
 ក្នុងដែនមគិដែន នាំគ្នាសាធក្រុង ក្នុងបាត់ត្រាម ដើម្បីការពារពួកស្រប
 ក្នុងដែនរដ្ឋី ។ សម្ព័យនោះជន ទោតាប្រើនពួក ចំណួនមួយពាន់ ។
 គន់មេិលទីដីសង្កែះ ក្នុងបាត់ត្រាម ។ ពួកទោតាបែលមានសំគិតិំ
 គន់មេិលទីដីសង្កែះ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្របនិងរាជមហាមាត្រ
 ទាំងឡាយ ដែលមានសំគិតិំ កំខិនទៅដើម្បីសាធក្រុងនិងសន្យានក្នុងប្រទេស
 នោះ ពួកទោតាបែលមានសំគិតិំយ៉ាងកណ្តាល គន់មេិលទីដីសង្កែះ
 ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្របនិងរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែល
 មានសំគិតិំយ៉ាងកណ្តាល កំខិនទៅដើម្បីសាធក្រុងនិងសន្យានក្នុងប្រទេស
 នោះ ពួកទោតាបែលមានសំគិតិំបាប គន់មេិលទីដីសង្កែះក្នុងប្រទេស
 ណា ចិត្តរបស់ស្របនិងរាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានសំគិតិំបាប
 កំខិនទៅដើម្បីសាធក្រុងនិងសន្យានក្នុងប្រទេសនោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

ខោ កករ ឯព្រៃ ចក្ខុណា វិសុទ្ធល អតិថិជ្ជមាន-
 សកែល តា នេរតាមេ សហស្សី ចាងលិត្តាម
 វត្ថុនិ បរិភូណ្ឌិត្តិយោ ។ អចខោ កករ វត្ថិយា
 បច្ចុសសមេយ បច្ចុដ្ឋាយ អាយស្សុន្តំ អនុន្តំ អាម-
 ន្តុសិ គោ នុ ខោ អនុន្តំ ចាងលិត្តាមេ នកំ
 មាយតិតិ ។ សុនិចស្សុគាក កត្វោ មកចចមហមត្តា
 ចាងលិត្តាមេ នកំ មាយតិ វត្ថិនំ បងិពាបាយតិ ។
 សេយ្យចាបិ អនុន្តំ នេរហិ តារតិសេហិ សុត្តិ ស-
 ត្តោ មត្តុទ្ទា ធរមេរ ខោ អនុន្តំ សុនិចស្សុគាក
 មកចចមហមត្តា ចាងលិត្តាមេ នកំ មាយតិ វត្ថិនំ បងិ-
 ពាបាយ សិរិយា អនុន្តំ អនុសំ ឯព្រៃ ចក្ខុណា វិសុទ្ធល
 ន អតិថិជ្ជមានសកែល សម្បបុរាណ នេរតាមេ សហ-
 ស្សី ចាងលិត្តាមេ វត្ថុនិ បរិភូណ្ឌិត្តិយោ យមិ បនិសេ
 មហោសត្តា នេរតា វត្ថុនិ បរិភូណ្ឌិត្តិ មហោសត្តានំ តតិ
 រត្តិ កចមហមត្តានំ ចិត្តនិ នមតិ និសោនិ ម-
 ហោតិ យមិ បនិសេ មផ្លូម នេរតា វត្ថុនិ បរិភូណ្ឌិត្តិ

សុគ្គនាយកដឹងក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

បានទៅយើញពីកទេរោគទាំងនេះ ចំណួនមួយពាណ់ ។ កំពុងគន់មេឱលទីដឹង
សង្គម៖ កូវបាតលិត្រាម ដោយទិញចិត្តកូវបិវីសុទ្ធបិន្ទុរបភិជាបស់
មនុស្សសាមញ្ញ ។ ទីបញ្ហាប្រចាំខែកាត់ ប្រជែងតែនឡើងកូវបច្ចុប្បន្នម៉ែយ
នៃកត្តិ ហើយត្រាស់ហោញ្ហាប្រចាំអាណាព្យុមានអាយុថា ម្នាលអាណាព្យុ អ្នក
ឈាមប្រើប្រាស់ នាំគ្នាសាន្តក្រុង កូវបាតលិត្រាម ។ ប្រចាំអាណាព្យុមានអាយុ
ក្រាបបង្កិតលូបថា បពិត្រប្រចាំអង្គភ័យប្រើប្រាស់ សុវិធ៌និងសុវិធ៌
ជាមហាមាត្រកូវបាតដែលមគ្គោះ នាំគ្នាសាន្តក្រុង កូវបាតលិត្រាម ដើម្បី
ការពារពួកសែលរដ្ឋី ។ ប្រចាំអង្គប្រជែងត្រាស់ថា ម្នាលអាណាព្យុ សកទេរោកដ
បានប្រើក្រាបមួយនឹងពួកទេរោក ដែលបិតនៅកូវបាតតារតិច្ឆុយ យ៉ាង
ឈាមពួក ម្នាលអាណាព្យុ សុវិធ៌និងសុវិធ៌ជាមហាមាត្រ កូវ
ដែលមគ្គោះ នាំគ្នាសាន្តក្រុង កូវបាតលិត្រាម ដើម្បីការពារពួកសែលរដ្ឋី
ក៏ដូចខ្លោះដែរ ម្នាលអាណាព្យុ កូវទីនេះ តបាតតបានយើញពួកទេរោក
ជាប្រើប្រាស់ ទាំងពាណ់ ។ កំពុងគន់មេឱលទីដឹងសង្គម៖ កូវបាតលិត្រាម ដោយ
ទិញចិត្តកូវបិវីសុទ្ធបិន្ទុរបភិជាបស់មនុស្សសាមញ្ញ ពួកទេរោកដែល
មានសំគិតិ គន់មេឱលទីដឹងសង្គម៖ កូវប្រទេសឈាម ចិត្តរបស់សែលនិង
រាជមហាមាត្រទាំងឡាយ ដែលមានសំគិតិ កំទិនឡៅដើម្បីសាន្តនិងស-
និដ្ឋានកូវប្រទេសនោះ ពួកទេរោកដែលមានសំគិតិយ៉ាងកណ្តាល គន់

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពុទ្ធកាណាករំ សុនីជរស្សូការវិត្តុ

មផ្លូយានំ តត្ត រព្យា កដមបាមត្តានំ ចិត្តានិ នមនិ
 និឈសនានិ មាយចាំ យក្ខិ បានសេ នីចា លេរតា រត្តិនិ
 បរិក្តិណ្ឌានិ នីចានំ តត្ត រព្យា កដមបាមត្តានំ ចិត្តានិ
 នមនិ និឈសនានិ មាយចាំ យារតា អានួ អិរិយំ
 អាយតនំ យារតា រជិប្បញ្ញថា តាំ អក្សនកាំ កិរិយ្យតិ
 ចាងលិបុត្តិ បុចកេណំ ចាងលិបុត្តិស្ស ទោ អានួ
 តយោ អនួរយា កិរិយ្យនិ អក្សតោ វ ឧណកតោ វ
 មិចុកេតា វតិ ។

[៤៣] អចទោ សុនីជរស្សូការ មកដមបាមត្តា
 យន កកវ តេធបសត្វិមិសុ ឧបសត្វិមិទ្វា កករតា
 សនិ សម្រាជិសុ សម្រាជនិយំ គោំ សកណីយំ
 វិតិសារទ្វា ឯកមនិ អង់សុ ។ ឯកមនិ បិតា ទោ សុ-
 និជរស្សូការ មកដមបាមត្តា កករនិ ឯតណកេចុ អធិភ-

មហាបរិនិត្យនស្សព្វត្រ ពុទ្ធកាណារេ: ពីងសុនិធីនិងសូការព្រាថ្មណា

មេិលទិដីសង្គ់ផ្ទៃ៖ ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្អែចនិធីរាជមហាមាត្រទាំង-
ខ្លាយ ដែលមានសំគិតិយោសកណ្តាល កំទិនទៅដើម្បីសាធារណិនិងសន្ដាន
ក្នុងប្រទេសនោះ ពួកទោតាដែលមានសំគិតាប គន់មេិលទិដីសង្គ់
ក្នុងប្រទេសណា ចិត្តរបស់ស្អែចនិធីរាជមហាមាត្រទាំងខ្លាយ ដែល
មានសំគិតាប កំទិនទៅដើម្បីសាធារណិនិងសន្ដាន ក្នុងប្រទេសនោះ ម្នាល
អាននឹង ទិប្បជុំនៃមនុស្សជាអរិយៈ មាននោះកំណត់ត្រីមណា ផ្ទះលួយ
មាននោះកំណត់ត្រីមណា នគរនេះ នឹងបានជានគរបំប៉ីជី មានឈ្មោះ
ថា ក្រុងបានលិបុត្រ ហាក់ជាកន្លែងសម្រាប់ប្រាយបង្រៀបប្រព័យ កំណត់
ត្រីមណោះ ម្នាលអាននឹង តែក្រុងបានលិបុត្រ នឹងមានសេចក្តីអនុញ្ញាយ ៣
យោស គឺអនុញ្ញាយដោយក្រុះឱ្យ ១ ដោយទិក ១ ដោយការបែកត្រា ១ ៤
[៨៣] គ្រានោះ សុនិធីនិងសូការព្រាថ្មណា៖ ជាមហាមាត្រ ក្នុង
ដែនមគ្គោះ: នាំត្រូវបូលទៅតាមលំព្រះមានព្រះភាគ លុះបូលទៅដល់ហើយ
កំពោលពាក្យរកកំទាក់ សំណោះសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរើករាយ នឹងពាក្យដែលត្រូវរើករាយ កំបានបិត
នោះក្នុងទិដីសមគ្គ ៤ សុនិធីនិងសូការព្រាថ្មណា៖ ជាមហាមាត្រ ក្នុងដែន
មគ្គោះ: លុះបិតនោះក្នុងទិដីសមគ្គហើយ កំក្រាបបង្កិតុលព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

សេតុ នៅ ភណ្ឌ^(១) កំ គោតមោ អច្ចេតាយ កត្ត់
 ស្ទើ កិច្ចុសធ្វើជាតិ ។ អធិរសេសិ កកវ តុងី-
 ការែន ។ អចលោ សុនីដស្សូគាក មកចមហាមត្តា
 កកវតោ អធិរសនំ វិទិត្តា យេន សកោ អរសថា
 តេណុបសណ្ឌិមិសុ ឧបសណ្ឌិមិត្តា សកេ អរសថ បណ្តីតំ
 ខានីយំ កោដីយំ បដិយាងាយត្តា កកវតោ កាលំ
 អាគេងាយសំ កាលោ កោ គោតម និងីតំ កត្តិនិ ។
 អចលោ កកវ ឃុព្វូន្យាសមយំ និរសេត្តា បត្តិរោរា-
 យាយ ស្ទើ កិច្ចុសធ្វើន យេន សុនីដស្សូគាកនំ
 មកចមហាមត្តានំ អរសថា តេណុបសណ្ឌិមិ ឧបសណ្ឌិមិ-
 ត្តា បញ្ញាត្រូ អសេន និសិនិ ។ អចលោ សុនីដស្សូ-
 គាក មកចមហាមត្តា ពុទ្ធប្បមុខំ កិច្ចុសង្កែ បណ្តីតេន
 ខានីយេន កោដីយេន សហត្តា សណ្ឌិយោសំ សម្ប-
 រារសំ អចលោ សុនីដស្សូគាក មកចមហាមត្តា កត-
 និនិ កត្តារី និនីតបត្តិចាញ់ អញ្ជានំ និចំ អសេនំ

សុគ្គនាយកិដ្ឋិ ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ផ្លូវប្រឈម បពិត្រព្រះអង្គភ័ប្រើន សូមព្រះគោលមជ្ឈប្រើន ព្រមដោយកិត្តិ
សង្ឃឹម ទទួលកត្តរបស់យើងខ្ញុំទាំងឡាយ ដើម្បីទាន់កូន្តែច្បាន់ ។ ព្រះ
មានព្រះភាគ ព្រះទទួលដោយតុណ្ឌិភាព ។ លុះសុនិធីនិងរស្សការ-
ព្រាប្រុណីជាមហាមាត្រ កូន្តែដែនមគិដែនីជោគ ព្រះមានព្រះភាគព្រះទទួល
ហើយ កំចូលទៅកាន់លំនោរបស់ខ្លួន លុះចូលទៅដល់ហើយ បាន
តាក់តែនាទីយកោដនីយាបរដិត្យធម្មជ័យ កូន្តែលំនោរបស់ខ្លួន របហើយ
ទីបញ្ចូនក្រាបទ្វូលកត្តិកាល ដល់ព្រះមានព្រះភាគបាន បពិត្រព្រះគោលម
ជ្រើនប្រើន កាលកត្តិកាលហើយ កត្តិសម្របហើយ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគព្រះសង្ឃឹម ប្រដាប់ដោយបាត្រាត្រីនិងចិវេះ កូន្តែបុព្ទិណ្ឌសម្រេចហើយ
ស្អែចចូលទៅកាន់លំនោរបស់សុនិធី និងរស្សការព្រាប្រុណីជាមហាមាត្រ
កូន្តែដែនមគិដែនី ព្រមដោយកិត្តិសង្ឃឹម លុះចូលទៅដល់ហើយ ព្រះគិត្យ
លើអាសន៍ដែលគេក្រាលបម្រើ ។ ទីបសុនិធីនិងរស្សការព្រាប្រុណី
ជាមហាមាត្រកូន្តែដែនមគិដែនី អង្គាសកិត្តិសង្ឃឹម មានព្រះពុទ្ធដាប្រជាន ទី
ផ្លូវសប្តាហើយ ដោយនាទីយកោដនីយាបរដិត្យធម្មជ័យ ដោយដែនឹងជ័យ
ត្រាតែកិត្តិសង្ឃឹមបាមយាត់ ។ លំដាប់នោះ សុនិធីនិងរស្សការព្រាប្រុណីជាប
មហាមាត្រកូន្តែដែនមគិដែនី (កំណត់ជោគបាន) ព្រះមានព្រះភាគព្រះសោយ
ស្របហើយ ជាក់ព្រះហស្តីបុះអំពីបាត្រាត្រីហើយ កំកាន់យកអាសន៍ទាប

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាណាករ អនុមេទនគថា

កយោត្តា ឯកមន្ត់ និសីដីសុ ។ ឯកមន្ត់ និសិទ្ធិ
 ខោ សុនីជាស្សុគារ មកដមហាមត្រូ កកវ តមាបី
 គថាបី អណុមេទិ

[៤៥] យសុំ បនិស់ កាយវត្តិ
 វសំ បណ្ឌិតជាតិយោ^(១)
 សីលរដ្ឋត្តិ កោដៅត្តា
 សញ្ញាគេ ព្រហ្មចារិយោ^(២) ។
 យ តត្ត នេវតា អាសំ^(៣)
 តាសំ ធន្តិជាមានិស់
 ត បុណ្ឌិតា បុងយន្តិ^(៤)
 មានិតា មានយន្តិ នំ ។
 តតោ នំ អណុកម្បត្តិ
 មាតា បុត្តិរ ីរសំ
 នេវតាចុកម្បត្តិតោ មោសោ
 សុតា កញ្ចានិ បស្សិតិ ។

១ ឯ. បណ្ឌិតជាតិកោ ។ ២ ឯ. ព្រហ្មចារិយោ ។ ៣ ម. ព្រហ្មចិយោ ។ ៤ ឯ. អាសុ ។

៥ ម. បុណ្ឌិតា បុងយន្តិ នំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករ៖ អនុមោទនគាថា

មួយ ហើយអង្គយក្តីដីសមគ្គរ ។ លុះសុនីជៈនិធីស្សការព្រាថ្វុណ៍ ជា
មហាមាត្រក្តីដែនមគិះ អង្គយក្តីដីសមគ្គរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
កំព្រឹងអនុមោទនា ដោយគាថាទាំងឡាយនេះបា

[៨២] បុគ្គលជាបណ្ឌិតសម្របទីនៅក្តីប្រចេសណា បាន

ឡាំងបុគ្គលអ្នកមានសិលទាំងឡាយ អ្នកស្រែម អ្នកប្រព្រឹត្ត

ធម៌ដីប្រសើរ ឲ្យបរិកោតកោដនាបារក្តីប្រចេសនី៖ ។ បាន

ខ្លួនិសទក្តិធមាន ដល់ពួកទោតាដែលបិតនៅក្តីប្រចេស

នោះ ពួកទោតាទាំងនោះ ដែលបណ្ឌិតបានបួនជាបារើយ ក៏

តែងបួនជាតបវិញ្ញ ដែលបណ្ឌិតកប់អានហើយ ក៏តែងរាប់អាន

បណ្ឌិតនោះវិញ្ញ ។ តែងអនុគ្រោះបណ្ឌិតនោះ ព្រោះទក្តិ-

ធមានបួនទាននោះ ដូចជាមាតាអនុគ្រោះក្នុង ដែលកែតែអំពី

ប្រុង បុរសដែលទោតាមនុគ្រោះហើយ រមេដីជួបប្រទេះនូវ

សេចក្តីចម្រើនសព្វកាល ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហារត្តា

[៤៨] អចលោ កកវ សុនីជរស្សគារ មកដម-
 បាមត្តោ សមាបិ តាចាបិ អណុមោធិត្តា ឧផ្ទាយសនា
 បញ្ហាមិ ។ តែន ខោ បន សមយេន សុនីជរស្សគារ
 មកដមបាមត្តោ កកវត្តំ ិជ្ជិតោ ិជ្ជិតោ អណុពន្លា
 ហេរន្តិ យេនត្តិ សមលោក តោតមោ ត្តារេន និគូមិស្សតិ
 តំ តោតមត្តារំ នាម កវិស្សតិ យេន តិត្តុន កត្តាននី^(១)
 កវិស្សតិ តំ តោតមតិត្តំ នាម កវិស្សតិតិ ។ អចលោ
 កកវ យេន ត្តារេន និគូមិ តំ តោតមត្តារំ នាម
 អមោកសិ ។ អចលោ កកវ យេន កត្តាននី តេណុប-
 សត្តិមិ ។ តែន ខោ បន សមយេន កត្តាននី ឬក
 ហេរតិ សមតិត្តិគា គាតោបេយ្យ ។ អមេវកចេ
 មណុស្ស នារំ បរិយសន្តិ អមេវកចេ ឧផ្ទុមំ បរិយ-
 សន្តិ អមេវកចេ គុលំ ពន្លន្តិ ចាកចារំ^(២) កត្តុគាមា ។
 អចលោ កកវ សេយ្យចាបិ នាម ពលវ បុរិសោ
 បមិត្តិតំ រ ពាបា បសារេយ្យ បសារិតំ រ ពាបា
 បមិត្តិយេយ្យ ធរមោ កត្តាយ ននិយា ីរិមេ តិរ
 អន្តរហិតោ ចារិមេ តិរ បច្ចុង្វានិ សន្តិ កិគូសង្ឃេន ។

១ និ. គន់ នទិ ។ ២ និ. អបកបំ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

[៤៥] ឬ៖ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេអនុមោទនា ដោយភាគចាំង
នេះ ដល់សុវិធ៌និងរស្សការព្រាថ្មុណ៍ ដែលជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគិះ
ហើយ ទ្វេក្រាកសំពិអាសនះបេញទៅ ។ សម្បយនោះជន សុវិធ៌
និងរស្សការព្រាថ្មុណ៍ ជាមហាមាត្រក្នុងដែនមគិះ បានដើរតាមព្រះ
មានព្រះភាគសំពិខាងក្រោយ ។ ដោយតាំងចិត្តថា ថ្ងៃនេះ ព្រះសមណ-
គាតម ទ្វេស្អបបេញតាមទានេណា ទ្វានោះនឹងបានលួយ៉ា
គាតមទ្វារ ទ្វេស្អបច្បូនុទ្ធត្មី ទ្វេកំពង់ណា កំពង់នោះនឹងបាន
លួយ៉ា គាតមតិត្ត់ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេស្អបបេញតាម
ទ្វានេះក៏បានលួយ៉ា គាតមទ្វារ បាប់ដើមតាំងសំពិនោះ
មក ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេស្អបចូលទៅត្រូវ
ទ្រួតត្រូវនោះ ។ សម្បយនោះជន ទ្រួតត្រូវកំពុងពេញប្រូប លួម
សត្វក្នុកទំលើមាត់ប្រាំងខិនដីកទីកបាន ។ មនុស្សទាំងទ្វាយ ដែល
ប្រាថ្នានឹងច្បូនុសំពិត្រីយមាន ទៅកាន់ត្រីយមាន ពួកខ្លះ ក៏ស្មើរកទូក
ពួកខ្លះក៏ស្មើរកដែ ពួកខ្លះក៏បងក្សែន ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ស្រាប់តែបាត់ព្រះអង្គសំពិត្រីយទ្រួតត្រូវខាងអាយ ទៅប្រាកដ
ព្រះអង្គក្នុងត្រីយខាងនាយ ព្រមទាំងកិត្តិសង្ឃ ដូចជាបុរសដែល
មានកម្មាំង លាក់ក្នុងដែលបត់ហើយ បុបត់កំភុនដែលលាក់ហើយ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រឹក ពួកភាគវារំ ភគរគោ ធមានំ

អធូសា ទោ ភកវ មណុស្ស អយ្យគច្ចេ នាំ
 បរិយសត្វ អយ្យគច្ចេ ឧុធម៌ំ បរិយសត្វ អ-
 យ្យគច្ចេ កុល៌ ពណ្ឌត្វ ចាក ចាត់ កត្តុកាម ។
 អចទោ ភកវ ធម៌ត្តិត្ត វិជ្ជាព តាយំ សេរាយំ សមំ
 ឧជានំ ឧជានេសិ

យ តរណិ អណ្ឌរំ សំ
 សេតុំ កត្តាន វិសត្វ បល្អលានិ
 កុល៌ ដងោ ច ពណ្ឌតិ^(១)
 តិឃ្លា មេជាតិ ដនាតិ ។

ពួកភាគវារំ បបមំ ។

[៤៦] អចទោ ភកវ អយស្សត្តំ អណ្ឌនំ អមត្វ-
 ិ អយមានន្ទ យេន កោដិត្តាមោ តេនុបសត្វ-
 មិស្សមាតិ ។ ឯាំ កត្វតិ ទោ អយស្ស អណ្ឌត្វ ភក-
 រគោ បច្ចុស្សសិ ។ អចទោ ភកវ មហាតា កិត្តុ-
 សដ្ឋូន សត្វិ យេន កោដិត្តាមោ តុនរសិ ។ តត្រ
 ឬុណំ ភកវ កោដិត្តាមោ វិហារតិ ។ តត្រ ទោ ភកវ

១ និ. ម. កុល៌ ហិ ដងោ បពន្ទតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាសារៈ ព្រះខាងបែលព្រះមានព្រះភាគ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ទេយើញ្ចុមនុស្សទាំងនេះ ពួកខ្លះកំពុងស្វ័យរក
ទូក ពួកខ្លះកំពុងស្វ័យរកដៃ ពួកខ្លះកំពុងបង្ក្រាប់ បំណានីនឹងថ្មីអំពី
ត្រីយម្ញាន ទៅត្រីយម្ញាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ជ្រាបច្បាស់
នូវហេតុនៃៗហើយ កំពុងបន្ទីខាងនេះ កុងរោគនោះបា
ជនទាំងឡាយណា ទ្រួស់នេះនិងស្តីដៃ គឺត្រូវបាន ដែលជ្រាល
ជ្រាបដីឡាយបាន ជនទាំងឡាយនោះ រមេដីធ្វើស្ថានគីអវិ-
យមត្ត លេបដៃទីនាបដែលពេញដោយទីក ទ្រួស់ដុតទៅបាន
ចំណែកជនជម្ញតា លុះតែបង្ក្រាប់ ទីបន្ទីទៅបាន ឬពួក
ជនជាម្មកប្រាប្បុរី (មិនបានប៉ែក្រាប់) កំពុងទៅបាន ។

ចំណែក ពុទ្ធកាសារៈទី ១ ។

[៨៦] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ត្រាស់និងព្រះ
អាណន្ទមានអាយុបា ម្នាលអាណន្ទ មក យើងនិងទៅការ់កោដិត្រាម ។
ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណា
ព្រះអង្គ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ស្អែចទៅដល់កោដិត្រាម
ព្រមដោយកិត្តិសង្ឃរាប់ប្រើប្រាស់ ។ បានពួកបា ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រួស់គីកុងកោដិត្រាមនោះ ។ កុងទីនោះនេះ ព្រះមានព្រះភាគ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រ

កិច្ច អាមណេសិ ចតុន្ត កិច្ចរេ អវិយសច្ចានំ អនណុពោជា
 អប្បដិរោ ធរមិនំ ឯឈមច្ចានំ សច្ចារិតំ សំសរិតំ ម-
 មពោរ តុម្ងាកញ្ច ។ កតមេសំ ចតុន្ត ។ ឌិច្ចាស្ស កិច្ច-
 រេ អវិយសច្ចាស្ស អនណុពោជា អប្បដិរោ ធរមិនំ ឯឈ-
 មច្ចានំ សច្ចារិតំ សំសរិតំ មមពោរ តុម្ងាកញ្ច ។ ឌិច្ច-
 សមុទយស្ស កិច្ចរេ អវិយសច្ចាស្ស អនណុពោជា អប្បដិ-
 រោ ធរមិនំ ឯឈមច្ចានំ សច្ចារិតំ សំសរិតំ មមពោរ
 តុម្ងាកញ្ច ។ ឌិច្ចនិរោះស្ស កិច្ចរេ អវិយសច្ចាស្ស អន-
 ណុពោជា អប្បដិរោ ធរមិនំ ឯឈមច្ចានំ សច្ចារិតំ សំស-
 រិតំ មមពោរ តុម្ងាកញ្ច ។ ឌិច្ចនិរោះកាមិនិយ បដិប-
 ជាយ កិច្ចរេ អវិយសច្ចាស្ស អនណុពោជា អប្បដិរោ ធរ-
 មិនំ ឯឈមច្ចានំ សច្ចារិតំ សំសរិតំ មមពោរ តុម្ងាកញ្ច ។

សុគ្គនាយកដៃក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ច្រើនត្រាស់នឹងកិត្តិទាំងឡាយថា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ អ្នក
ទាំងឡាយកិ ដែលអន្តោលទៅ ត្រាប់រដ្ឋាពេទា (កូដសង្ការវជ្ជ) អស់
កាលជាយុរោគធ្វើនូវយោងនេះ ក៍ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដីន មិនបានបាក់
ផ្ទះនូវអរិយសប្បធម៌ទាំង ២ ។ អរិយសប្បធម៌ទាំង ២ នោះ តើដើរបានបញ្ចុះ ។
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ អ្នកទាំងឡាយកិ ដែលអន្តោល
ទៅ ត្រាប់រដ្ឋាពេទា អស់កាលជាយុរោគធ្វើនូវយោងនេះ ក៍ព្រោះតែមិនបាន
ត្រាស់ដីន មិនបានបាក់ផ្ទះនូវទុកអរិយសប្បធម៌ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបា-
តតកិ អ្នកទាំងឡាយកិ ដែលអន្តោលទៅ ត្រាប់រដ្ឋាពេទា អស់កាលជា
យុរោគធ្វើនូវយោងនេះ ក៍ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដីន មិនបានបាក់ផ្ទះនូវទុក-
សមុទ្ធយអរិយសប្បធម៌ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ អ្នកទាំងឡាយ
កិ ដែលអន្តោលទៅ ត្រាប់រដ្ឋាពេទា អស់កាលជាយុរោគធ្វើនូវយោងនេះ
ក៍ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដីន មិនបានបាក់ផ្ទះនូវទុកនិពេជ្ជអរិយសប្បធម៌ ។
ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ អ្នកទាំងឡាយកិ ដែលអន្តោល
ទៅ ត្រាប់រដ្ឋាពេទា អស់កាលជាយុរោគធ្វើនូវយោងនេះ ក៍ព្រោះតែមិន
បានត្រាស់ដីន មិនបានបាក់ផ្ទះនូវទុកនិពេជ្ជគមិនិបជិបទអរិយសប្បធម៌ ។

មហាថ្មីព្រៃនសុត្រ ពុទ្ធកាលការ ចគ្គរិយសច្ចាវេសនា

តយិជ្ជ កិត្យាបេ ឯក្សា អិយសច្ចាប់ អណុពុទ្ធប៊ិវិធិ ឯក្សាលុ
 សម្រាយ អិយសច្ចាប់ អណុពុទ្ធប៊ិវិធិ ឯក្សានិភោះ
 អិយសច្ចាប់ អណុពុទ្ធប៊ិវិធិ ឯក្សានិភោះកាទិនី បដិបណា
 អិយសច្ចាប់ អណុពុទ្ធប៊ិវិធិ ឧត្តម្ពា ករតល្អា ីូលា
 ករណ៍តិ នត្វិតានី បុណ្ណោះកំ ។ តុមកោះ កកក តាំ
 រត្តាន សុកតោ អចាបរ ធនកោះ សត្វា

[៤៧] ចតុនុ អិយសច្ចាប់

យចាក្តតំ អណស្សោ

សំសិតិំ^(១) ឱយមច្ចាប់

តាសុ តាស្រែ^(២) ជាតិសុ ។

តានី ធនតានី ឱត្យានី

ករណ៍តិ សម្រហតា

ឧត្តម្ពា មួលំ ឯក្សាស្សើ

នត្វិតានី បុណ្ណោះកំ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្ទះត្រូ ពុទ្ធកាលណាភារៈ ការប្រចែងសម្ងាត់គុរិយសច្ចោះ

មាលភីភីទាំងខ្សោយ	ទុក្ខអវិយសច្ចោះនៅ៖	ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ជើង
បានចាក់ផ្តុះហើយ	ទុក្ខសមុទ្ធយអវិយសច្ចោះ	ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ជើង
បានចាក់ផ្តុះហើយ	ទុក្ខនិពេជអវិយសច្ចោះ	ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ជើង
បានចាក់ផ្តុះហើយ	ទុក្ខនិពេជគមិនីបជិបទអវិយសច្ចោះ	ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ជើង
បានចាក់ផ្តុះហើយ	កវតណ្ឌា	គីស់ចក្តីប្រាប្រាកុងកពក់សូន្យទៅ ខ្សោយ
គីតណ្ឌាដែលអាចនាំសត្វអំពីកពម្លាយទៅកពម្លាយ	កំអស់ទៅ	កពបីកុង
កាលត្សូវនេះ	កំមិនមានឡើយ	ប្រោះមានព្រោះកាត់
នេះហើយ	ប្រោះសុគត្តលុះត្រាស់ពាក្យនេះហើយ	ប្រោះសាស្ត្រច្រើន់ត្រាស់
ពាក្យដ្ឋឹងចំណេះ	អំពីពាក្យនោះបា	

[៤៧] ការត្រាប់ដ្ឋាត់ទៅអស់កាលជាមធ្យោន កុងជាតិនោះ ។

នៅ កំព្រោះតែមិនបានយើត្រូវអវិយសច្ចោះទាំង ២ តាមពិត ។

នអវិយសច្ចោះទាំង ២ នោះ បើបុគ្គលបានយើត្រូហើយ ខ្សោយ

គីតណ្ឌាដែលអាចនាំសត្វអំពីកពម្លាយទៅកពម្លាយ កំដាប់

ហើយ បុសគល់របស់ទុក្ខកំពុករល្បាយហើយ កពបីឡើតកុង

កាលត្សូវនេះ មិនមានឡើយ ។

សុត្តនិបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្រា

[៤៤] ត្រួចិ សុជំ កករ គោដិត្តាម វិយារណ្ឌ
 ធនធេរ ពហុលំ កិត្យុលំ ធម្មិ គចំ គកេតិ សតិ
 សីលំ សតិ សមាគិ សតិ បញ្ញា សីលបរិការិតា
 សមាគិ មហាម្បេរា យកាតិ មហាម្បិសំសោ សមា-
 ិបរិការិតា បញ្ញា មហាម្បុលា យកាតិ មហាម្បិសំសោ
 បញ្ញាបរិការិតិ ចិត្តំ សម្បុដេរ អាសមេហិ វិមុច្ចិតិ សេយ្យ-
 ីជំ គាយសរ ករសរ អវិជ្ជាសរតិ ។

[៤៥] អចខោ កករ គោដិត្តាម យចាកិរណំ
 វិយារិត្តា អយស្សណំ អណ្តំ អមណ្ឌសិ អយមាមណ្ឌ
 យន នាតិកា^(១) តេនុបសណ្ឌមិស្សមាតិ ។ ឯាំ កណ្ឌ-
 តិ ខោ អយស្សា អណ្ឌន្តោ កករតោ បច្ចុស្សសិ ។
 អចខោ កករ មហាតា កិត្យុសដ្ឋោន សន្ទិ យន
 នាតិកា តុនុសវិ ។ ត្រួច^(២) សុជំ កករ នាតិកេ
 វិយារតិ គិត្យការសមេ ។ អចខោ អយស្សា អណ្ឌន្តោ
 យន កករ តេនុបសណ្ឌមិ ឧបសណ្ឌមិត្តា កករណំ

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[៨៨] បានពួម កាលព្រះមានព្រះភាគ គីឡូនីក្រោម
នៅ៖ ទ្រីជីថ្មីកបាទាប្រើន ចំពោះកិត្តិថាំងទ្វាយយ៉ាងនេះបាន សិល
ផ្លូវប្រឈ័ណ្ឌេះ សមាជិជ្ជូវប្រឈ័ណ្ឌេះ បញ្ហាប្រឈ័ណ្ឌេះ សមាជិដែលអប់រំដោយសិលហើយ
រមេងមានផលប្រើន មានអាណិសសុវិញ្ញូប្រើន បញ្ហាបែលអប់រំដោយសមាជិ
ហើយ រមេងមានផលប្រើន មានអាណិសសុវិញ្ញូប្រើន ចិត្តបែលអប់រំដោយ
បញ្ហាប្រឈ័ណ្ឌេះ រមេងរូចស្រឡាយ៖ បាកអាសវេះ ទាំងទ្វាយ ដោយប្រៃត គី
ភាគាសវេះ កវាសវេះ អវិជ្ជាសវេះ ។

[៨៩] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្រីគីឡូនីក្រោម តាមសម
គ្មានដល់ពុទ្ធគង្វារស្រែយហើយ ទ្រីត្រាស់ហោព្រះអាននឹមាយុ មកបាន
មានអាននឹមាយុ មក យើងនឹងទោកាន់នាទិកគ្រាម ។ ព្រះអាននឹមាយុ
មានអាននឹមាយុ ទិន្នន័យបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគបាន ព្រះភុរិណាប្រះអន្ត់ ។ ទីប
ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រីស្អែចទោដល់នាទិកគ្រាមនោះ ព្រមដោយកិត្តិសុវិញ្ញូ
ប្រើន ។ បានពួម ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រីគីឡូនីក្រោមនោះ ។ ចិត្តបែល
ធ្វើដោយត្បៃ កិត្តិនាទិកគ្រាមនោះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះអាននឹមាយុ
មានអាននឹមាយុ ចូលទោតាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទោដល់ហើយ

មហាបរិនិញ្ញនសុគ្រិ ពួកគាលការាំ សារកាន់ គតិបញ្ជា

អភិវឌ្ឍន៍	ធម្មនំ	និសិទ្ធិ	។	ធម្មនំ	និសិទ្ធិ
ខោ	អាយស្តា	អាងឆ្វោ	កករំ	ធម្មរំ	សាខ្សារ
នាម	កត្តិ	កិច្ចិ	នាគិតេ	កាលកតោ	តស្សុ
កតិ	គោ	អភិសម្បរាយេ	នឆ្ទា	នាម	កត្តិ
នាគិតេ	កាលកតោ	តស្សុ	គោ	កតិ	គោ
អភិសម្បរាយេ	សុជាត្រូ	នាម	កត្តិ	ឧចាសគោ	
នាគិតេ	កាលកតោ	តស្សុ	គោ	កតិ	គោ
អភិសម្បរាយេ	សុជាតា	នាម	កត្តិ	ឧចាសគោ	
នាគិតេ	កាលកតោ	តស្សុ	គោ	កតិ	គោ
អភិសម្បរាយេ	កកុដោ	នាម	កត្តិ	ឧចាសគោ	
នាគិតេ	កាលកតោ	តស្សុ	គោ	កតិ	គោ
អភិសម្បរាយេ	ការណីម៉ា	នាម	កត្តិ	ឧចាស-	
សគោ	។	យេ	។	និកដោ	នាម
សគោ	។	យេ	។	កដិស្សយេរោ	នាម
សគោ	។	យេ	។	តុដ្ឋា	នាម
។	យេ	។	សុន្តុដ្ឋា	នាម	កត្តិ
					ឧចាសគោ
					។
					យេ

^(១) និ. កាលិដ្ឋា ។ ម. ការណីម៉ា ។ ២ និ. កដិស្សយេរោ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សព្វ ពុទ្ធកាលាភារៈ ការប្រាបបដីឡាស្តីរតិបស់ព្យុកសារ៍ក
 កំត្រាបង្ហាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គយកុធនឹងធម្មតា ។ ព្រះ
 អាណន្ទមានភាយ លុះអង្គយកុធនឹងធម្មតាបេរិយ កំត្រាបដីឡាប្រះ
 មានព្រះភាគដូចខ្លះថា បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន កិត្តិឈ្មោះសាន្ត្រោះដើមរណក-
 រាលកុធនឹងនាទិកគ្រាម គតិរបស់សាន្ត្រកិត្តិឈ្មោះ ដូចមេប បរលោក ដូចមេប
 បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន កិត្តិឈ្មោះនន្ទា ដើមរណករាលកុធនឹងនាទិកគ្រាម
 គតិរបស់កិត្តិឈ្មោះនោះ ដូចមេប បរលោក ដូចមេប បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន
 ឧបាសកឈ្មោះសុទត្ត ដើមរណករាលកុធនឹងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសក
 នោះ ដូចមេប បរលោក ដូចមេប បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសិកាឈ្មោះ
 សុជាតា ដើមរណករាលកុធនឹងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសិកាលោះ ដូចមេប
 បរលោក ដូចមេប បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសកឈ្មោះកិត្តិឈ្មោះ ដើមរណ-
 ករាលកុធនឹងនាទិកគ្រាម គតិរបស់ឧបាសកនោះ ដូចមេប បរលោក ដូចមេប
 បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសកឈ្មោះការងិំម៉ោះ ។ ហើយ ហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដែលម្រីន ឧបាសកឈ្មោះនិកដែល ។ ហើយ ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសក
 ឈ្មោះកិសុធបោះ ។ ហើយ ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសកឈ្មោះ
 គុដែល ។ ហើយ ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន ឧបាសកឈ្មោះសន្តិដែល ។ ហើយ ហើយ

សុភន្ធបិធីកោយស្ស មហាផ្ទៃ

កដោ ^(១)	ជាម	កត្វូ	ឧចាសកោ	។	មេ	។	សុកដោ ^(២)
ជាម	កត្វូ		ឧចាសកោ		ជាតិកោ		គាលកតោ
តស្ស	គា	កតិ	កោ	អភិសម្បរយោតិ	។	សាថ្ទរ	
អណ្ឌ	កិត្យា		អសវាងំ	ទយា	អនាសវំ		ចេតារិមុតិ
បញ្ញារិមុតិ	ធនឈ្មោះ	វ	ដម្មោះ	សយំ	អភិញ្ញា		សង្កិតត្បា
ឧបសម្បជ្ជ	វិយាសិ	នញ្ចា		អណ្ឌ	កិត្យានី		បញ្ចាំ
ឱ្យម្ើកិយាងំ		សញ្ញាណជាងំ		បរិក្តុយា		ឱ្យបចាតិតោ	
តត្បិ	បរិនិញ្ញាយិនី		អនារតិធម្មា		តស្ស		លោតោ
សុទ្ទតោ	អណ្ឌ		ឧចាសកោ	តិណ្ឌា		សញ្ញាណជាងំ	
បរិក្តុយា		កតោសមោបាងំ		តិណ្ឌតោ		សកណាតាមិ	
សគិយោ	តមំ	លោកំ	អកញ្ចា	ឯក្តុស្សុណិ		កិស្សិតិ	
សុជាតា	អណ្ឌ	ឧចាសិតោ		តិណ្ឌា		សញ្ញាណជាងំ	
បរិក្តុយា	សោតាបញ្ចា		អវិនិចាពិធម្មា	និយតោ		សម្ងាត់-	
ឱ្យម្ើកិយាងំ		សញ្ញាណជាងំ		បរិក្តុយា		សម្ងាត់-	
តត្បិ	បរិនិញ្ញាយី		អនារតិធម្មោ		តស្ស		លោតោ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

បពិត្រព្រះអង្គដែលមេន ឧបាសកញ្ញាជាត់ ។ ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដែលមេន
ឧបាសកញ្ញាជាត់ ។ ធ្វើមរណកាលកូវនាទិកក្រោម គតិរបស់ឧបាសក
នៅ៖ ដួចមេច បរលោក ដួចមេច ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើន់ត្រាស់បា
ម្នាលអាននឹង សាស្ត្រកិត្តិបានធ្វើឡើងកំប្បាស់ដោយបញ្ជាក់ខ្លួន ដោយខ្លួន
ឯង នូវបេតោរិមុតិនិងបញ្ហារិមុតិ មិនមានអាសវ់ ព្រះអស់ទោនអាសវ់
សម្របសម្រាននៅ ដោយវិយាបថាំង ២ កូវបច្ចុប្បន្ន ម្នាលអាននឹង
នន្ទាកិត្តិនឹងជាជិបបាតិកសត្វ បរិនិញ្ញនកូវសុខាតសព្វហ្មលោកនៅ៖ ជាបុគ្គលិលវិលត្រួប់ចាកលោកនៅ៖ ព្រះអស់ទោនសំយោជន៍ ៥
ជាបំណែកខាងក្រោម (អនាគាមី) ម្នាលអាននឹង សុទ្ធតឹបាសក ជាសក-
តាគាមី ត្រួប់មកកាន់លោកនេះមួនទៀត នឹងធ្វើនូវទីបំផុតនៃទុក ព្រះ
អស់ទោនសំយោជន៍ ៣ ដោយមានភ័ណ៌ ទោស៖ មោហៈ ស្រាលស្តីធន
ម្នាលអាននឹង សុជាតឹបាសិក ជាសោតាបន្ទបុគ្គលិលវិលត្រួប់ចាក
ខ្លាក់ទៅកូវអបាយ ជាបុគ្គលិលទៀន មានការត្រាស់ដើរទៅខាងមុខ ព្រះ
អស់ទោនសំយោជន៍ ៣ ម្នាលអាននឹង កកិដៃឧបាសក ជាជិបបាតិកសត្វ
បរិនិញ្ញនកូវសុខាតសព្វហ្មលោកនៅ៖ ជាបុគ្គលិលវិលត្រួប់ចាក
លោកនៅ៖ ព្រះអស់ទោនសំយោជន៍ ៥ ជាបំណែកខាងក្រោម

មហាបរិនិញ្ញនសុគ្រោ ពួកាលណវាំ សារកាន់ គតិព្រករណាំ

ការឆ្លើង អាល្មូ ឧចាសកោ ។ ឬ ។ និកដោ
 អាល្មូ ឧចាសកោ ។ គីស្សូយោ អាល្មូ ឧចាសកោ ។
 សកោ ។ គីដ្ឋា អាល្មូ ឧចាសកោ ។ សុខីដ្ឋា
 អាល្មូ ឧចាសកោ ។ កដោ អាល្មូ ឧចាសកោ ។
 សុកដោ អាល្មូ ឧចាសកោ ។ បញ្ចឹង ឱ្យម្ខាកិយាងំ
 សញ្ញាណនាង បរិក្ខូយ ឱ្យបាតិកោ តតុ បរិនិញ្ញ-
 ឃី អនារតិធម្ម តស្ទា លោកា បរោបញ្ញាស^(១)
 អាល្មូ នាគិកោ ឧចាសកា គាលកតា បញ្ចឹង
 ឱ្យម្ខាកិយាងំ សញ្ញាណនាង បរិក្ខូយ ឱ្យបាតិកា
 តតុ បរិនិញ្ញិយិកោ អនារតិធម្ម តស្ទា លោកា ន-
 ិកោ^(២) នុតិ អាល្មូ នាគិកោ ឧចាសកា គាលក-
 តា តិន្ទា សញ្ញាណនាង បរិក្ខូយ កកដោសមោហាងំ
 តុល្យ សកាតាកាមិកោ សកិដោ នមំ លោកាំ អ-
 ក្ខូ ឯក្ខូស្សីណ៍ គីស្សីនិ ឯសាតិរោកានិ^(៣) អាល្មូ
 បញ្ចឹសតានិ នាគិកោ ឧចាសកា គាលកតា តិន្ទា
 សញ្ញាណនាង បរិក្ខូយ សោតាបញ្ហា អរិនិចាតិធម្ម

១ ម. បរោបញ្ញាសំ ។ ២ និ. ម សាជិកា ។ ៣ និ. ម. សាតិរោកានិ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្អែក ពុទ្ធកាលវារៈ ការប្រជែងព្យាការណ៍តីរបស់ព្យកសារៗ

មាលអាណន្ទទ	ការធ្វើមុខប្តាសក	។	ហើយ	មាលអាណន្ទ	និភ័យប្រជាធិបតេយ្យ	។
មាលអាណន្ទ	កដិស្សូហ្មប្រជាធិបតេយ្យ	។		មាលអាណន្ទ	គុណធមុខប្រជាធិបតេយ្យ	។
មាលអាណន្ទ	សន្តិសុខប្រជាធិបតេយ្យ	។		មាលអាណន្ទ	កដិស្សូហ្មប្រជាធិបតេយ្យ	។
មាលអាណន្ទ	សុកដិស្សូហ្មប្រជាធិបតេយ្យ	។		ជាជិបប្រជាធិបតេយ្យ	បរិនិញ្ញា	ក្នុង
សុខាភោគសព្វប្រហែលៗនៅ៖			ជាបុគ្គលិោនវិលត្រឡប់	ចាក់លោកនៅ៖		
ព្រោះអស់ទៅនៃសំយោជន៍			៥	ជាចំណោកខាងក្រោម	មាល	
អាណន្ទ	ព្យកខុប្តាសកជាន់	៥០	នាក់	ដែលធ្វើមរណកាលក្នុងនាទិក-		
ក្រោម	សុខទៅជាជិបប្រជាធិបតេយ្យ			បរិនិញ្ញា	ក្នុងសុខាភោគសព្វប្រហែលៗ	
នៅ៖	ជាបុគ្គលិោនវិលត្រឡប់		ចាក់លោកនៅ៖	ព្រោះអស់ទៅ		
នៃសំយោជន៍			៥	ជាចំណោកខាងក្រោម	មាលអាណន្ទ	ព្យកខុប្តាសក
៥៦	នាក់	ដែលធ្វើមរណកាល	ក្នុងនាទិកក្រោម	សុខទៅជាសកទាត់មី		
ត្រឡប់មកកាន់លោកនេះម្នងឡើត			នីមួយៗនឹងទីបំផុតនៅទីក្រុង	ព្រោះអស់		
ទៅនៃសំយោជន៍			៣	មានរាជៈ ទោសៈ មោហៈ ក្រោលស្តីធន	មាល	
អាណន្ទ	ព្យកខុប្តាសក	៥១០	នាក់	ដែលធ្វើមរណកាល	ក្នុងនាទិក-	
ក្រោម	សុខទៅជាសោតាបន្ទបុគ្គលិោន			ជាបុគ្គលិោនវិលត្រឡប់ទៅ	ក្នុងអបាយ	

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយស្ស មហាក្រោ

និយតា សម្ងានិបកយជា អនច្ចរឃំ ទោ បនេតំ អារ-
ណ្ឌ យំ មណុស្សក្រតោ គាលំ ការយ្យ តស្សី តស្សី ទោ^(១)
គាលកតោ តថាកតំ ឧបសណ្ឌមិត្តា ធមេមត្តិ ឬដិ-
ស្សដ វិយោសារេសា អនច្ច តថាកតស្ស តស្សាតិបក-
ណ្ឌ ធម្ងាតាសំ នាម ធម្ងបិយាយំ នេសស្សិមិ យេន
សម្ងាតោ អិយស្សវរកោ អាកច្ចិមានោ អត្ថនា វ
អត្ថានំ ព្យាករយ្យ ីណានិរយេនិ ីណាតិរញ្ជានយោ-
និ^(២) ីណាបេត្តិវិសយោ ីណាទាយធម្ងតិវិនិច្ចតោ សោ-
តាយច្ចាយមស្សី អិនិច្ចតិចម្ង និយតោ សម្ងានិបក-
យជោតិ គតមោ ច សោ អនច្ច ធម្ងាតាសោ ធម្ង-
បិយាយោ យេន សម្ងាតោ អិយស្សវរកោ អាកច្ចិ-
មានោ អត្ថនា វ អត្ថានំ ព្យាករយ្យ ីណានិរយេនិ
ីណាបេត្តិវិសយោ ីណាទាយធម្ងតិវិនិច្ចតោ សោ-
តាយច្ចាយមស្សី អិនិច្ចតិចម្ង និយតោ សម្ងានិបក-
យជោតិ គតមោ ច សោ អនច្ច ធម្ងាតាសោ ធម្ង-

១ និ. ចោ ១ ម. យោ ១ ២ និ. ីណាតិរញ្ជានយោនិយោ ។

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ជាបុគ្គលទ្វេង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅខាងមុខ ព្រោះអស់ទោនេ
 សំយោធុណ៍ ៣ ម្នាលអានន្ទ សត្វដែលជាមនុស្ស ធ្វើមរណកាលដោយ
 ហេតុណា ហេតុនោះ មិនជាមស្សារម្រេ ព្រោះកាលបីមនុស្សនោះ ១ ធ្វើ
 មរណកាលហើយ អ្នកទាំងទ្វាយមុខជានឹងមករកតបាតត ហើយសូន្យរ
 ដំណើរនីំ ម្នាលអានន្ទ នេះជាសេចក្តីលំបាកដល់តបាតតណាស់ ម្នាល
 អានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អវិយស្សារ៉ែកប្រកបដោយធ្វួលបរិយាយណា
 កាលបីប្រាថ្ឌានីងព្យាករ កំគុងប្រើព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្រា
 អញ្ចប់នរកហើយ អស់កំណើតតិវប្រជានេះ អស់បិត្តិវិស័យហើយ
 អស់អបាយទុគ្គតិវិនិប្តាតហើយ អាត្រាអញ្ចប់សោតាបន្ទបុគ្គល លើលី
 ផ្លាក់បុះហើយ ជាបុគ្គលទ្វេង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅក្នុងខាងមុខដែល
 តបាតតនីងសម្រួលធ្វួលបរិយាយនោះ រហូតដែលបានបាន៖ (ធម៌ផ្លូវបានក្នុងថ្ងៃ៖)
 ម្នាលអានន្ទ អវិយស្សារ៉ែកប្រកបដោយធ្វួលបរិយាយណា កាលបីត្រូវ
 ការនីងព្យាករ កំគុងប្រើព្យាករខ្លួនឯង ដោយខ្លួនឯងថា អាត្រាអញ្ចប់
 នរកហើយ អស់កំណើតតិវប្រជានេះ អស់បិត្តិវិស័យហើយ អស់
 អបាយទុគ្គតិវិនិប្តាតហើយ អាត្រាអញ្ចប់សោតាបន្ទបុគ្គល លើលីផ្លាក់បុះ
 ហើយ ជាបុគ្គលទ្វេង មានសេចក្តីត្រាស់ដឹងទៅក្នុងខាងមុខដែល បុះធ្វួល
 បរិយាយលើផ្លាក់បាន៖នោះ តើផ្លូវបាន ម្នាលអានន្ទ អវិយស្សារ៉ែក

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពុទ្ធកាណាកាំ ធម្មាគាសជម្លូបិយាយទេសនា

ពុទ្ធឌ	អច្ចប្បែសាងនេ	សម្បាកតោ	យកតិ	សតិិ
សោ	កកវ	អរហំ	សម្បាសម្បុទ្ធឌ	វិធ្ងាថរណាសម្បរដ្ឋា
សុគតោ	លោកវិទ្ធ	អនុត្តោ	បុរីសណម្បសារចិ	សត្តា
ឈរមុនុស្សណំ	ពុទ្ធឌ	កកវតិ	ធម្ប	អច្ចប្បែសាងនេ
សម្បាកតោ	យកតិ	ស្បាគ្នាកោ	កកវតា	ធម្ប
សន្ទិដ្ឋិកោ	អគាលិកោ	ធភាពស្សិកោ	ឱបនយិកោ	
បច្ចនំ	បិទិតញ្ញ	វិញ្ញុយិតិ	សធ្វោ	អច្ចប្បែសាងនេ
សម្បាកតោ	យកតិ	សុប្បជិបដ្ឋា	កកវតោ	សារ-
កសធោ	ឧប្បជិបដ្ឋា	កកវតោ	សារកសធោ	សារ-
ញ្ញាយប្បជិបដ្ឋា	កកវតោ	សារកសធោ		
មិចិប្បជិបដ្ឋា	កកវតោ	សារកសធោ	យិនិណំ	

មហាបនិព្យានសុត្រ ពួកវាណាពរៈ ការគ្រែងសម្បជិចមួយបិយាយលេខាឃម្ងាត់៖

កុដ្ឋសាសនានេះ ប្រកបដោយសេចក្តីផ្តែមៗប្លាមិនញ្ចាប់ព្រំ កុដ្ឋព្រះពួកថា
 ព្រះមានព្រះភាគនោះ ទ្រូវត្រាយចាកកិលេស ទ្រូវត្រាស់ដីនៅដោយព្រះ
 អង្គិ៍ជនដោយប្រព័ន្ធទ្រូវបិទុណាដោយវិធានិនចរណា៖ ទ្រូវដល់នូវ
 សុខ្នារស្អាន ទ្រូវប្រាបច្ចាស់នូវត្រួតពេក ទ្រូវប្រសើរដោយសិលាទិត្តិណា
 ទ្រូវខ្លួននូវបុរសដែលគ្មានខ្លួនបាន ទ្រូវជាគ្រូនេទេតានិងមនុស្សទាំង-
 ឡាយ ទ្រូវត្រាស់ដីនូវអរិយសច្ចុងម៉ែន ទ្រូវលើនិលត្រួតបំមកការ៖
 កតចិត្តិទៀតដូចខ្លះ អរិយស្អាត់ក្នុងប្រកបដោយសេចក្តីផ្តែមៗ មិនញ្ចាប់ព្រំ
 កុដ្ឋព្រះជម៉ែន ជម៉ែនដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រូវសម្បជិចហើយ ដោយប្រព័ន្ធ
 ជាចម៉ែនដែលអរិយបុគ្គល គប្បីយើញច្ចាស់ដោយខ្លួនឯង ជាចម៉ែនឱ្យដែល
 មិនរដ់ចាំកាល ជាចម៉ែនគីនីសហ៊ា អ្នកចូរចូលមកម៉ែនដូចខ្លះបាន ជាចម៉ែន
 ដែលអរិយបុគ្គល គប្បីបង្កោនចូលមកទុកកុដ្ឋខ្លួន ជាចម៉ែនដែលអ្នកប្រាស់
 ទាំងឡាយមានខ្សោយដិតពួកបុគ្គលជាគើម គប្បីដឹងដោយជាក់ច្ចាស់កុដ្ឋចិត្ត
 នូវខ្លួនដូចខ្លះ អរិយស្អាត់ក្នុងប្រកបដោយសេចក្តីផ្តែមៗ មិនញ្ចាប់ព្រំ កុដ្ឋ
 ព្រះសង្គម៉ា ពួកនេសវ៉ែរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយប្រព័ន្ធ ពួកនេ
 សវ៉ែរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដើម្បីព្រះនិព្យាន ពួកនេសវ៉ែរ
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ ប្រតិបត្តិដោយសមគ្គរ ព្រះសង្គមទាំងអស់នោះ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

ចត្តារី បុរិសយុកាលិ អង្គបុរិសបុគ្គលា ឯស កករតោ សារកសដ្ឋា
រាមុខ អាមុខយោរា ចាមុខយោរា ឯក្តិោះយោរា
អញ្ញលិករដ្ឋាក់យោ អនុត្តាំ បុញ្ញឡើត្តិំ លោកស្ពាតិ អ-
វិយកាលើហិ សីលហិ សម្បាកតោ យោតិ អទូលាយហិ
អធិត្រូហិ អសពលហិ អគម្មាសហិ កុដិស្សូហិ វិញ្ញ-
ប្បសត្វូហិ អបកម្មដ្ឋូហិ សមាធិសំរត្តិនិកោហិ អយំ
ខោ^(១) អនុន្ទ ធម្មាងាសោ ធម្មបុរិយាក់យោ យោន
សម្បាកតោ អវិយស្សារកោ អកចិត្តមានោ អត្តនា
រ អត្តាគំ ព្រករយោ ឱធនាឌិរយាមិ ឱធនាឌិរញ្ជាល-
យោនិ ឱធនាថិវិសយោ ឱធនាថាយុក្តិវិនិចាតោ
សោតាបន្ទាយមសិ អវិនិចាតដម្មោ និយតោ សម្បាធិ-
បកយោនោតិ ។ តតិចិ^(២) សុំ កករ នាងិកោ វិយ-
រញ្ជា គិញ្ញការសបេ ឯតានោ ពហុលំ កិត្តិនំ ធម្មិ
គកំ គកោតិ តតិ សីលំ តតិ សមាធិ តតិ បញ្ចា

ធម្មតាឌីជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

ហើរប់ជាតុនៃបុរសមាន ២ ហើរប់រៀងជាបុរសបុគ្គលមាន ៤ ព្យកសារៗក
របស់ព្រះមានព្រះភាគនៅ៖ លោកត្នោនទួលនូវចតុប្បច្ច័យ ដែលគេនាំមក
បួជា លោកត្នោនទួលនូវអាគតនុកទាន លោកត្នោនទួលនូវទិណាទាន
ជាបុគ្គលដែលសត្វលោកបុរីធ្វើអញ្ញលិកម្ច ជាបុញ្ញកេតិដំបូលស់
សត្វលោកដូចខ្លះ អរិយស្សវ៉ីកប្រកបហើយដោយសីល ជាទីតាប់ចិត្ត
របស់ព្រះអរិយៈ ជាសីលមិនជាប់ មិនជុះ មិនពាល មិនព្រះ
ជាសីលរបស់មនុស្សអ្នកជា ជាសីលដែលអ្នកប្រាប្រុសរសីរ ជាសីលមិន
ប្រាកប្រាកដោយតណ្ហានិនិច្ឆ័ះ ជាសីលញ្ចាំនសមាជិឬប្រព្រឹត្តិថ្នាតាន
ម្នាលអាននូ អរិយស្សវ៉ីកប្រកបដោយជម្លបរិយាយណា កាលហើ
ត្រូវការនិនិច្ឆ័ះព្យាករ ក៏តុបុរីព្យាករខ្ពុនជន ដោយខ្ពុនជនបាន អាត្រាមញ្ញ
អស់នរកហើយ អស់កំណើតតិរច្ចានហើយ អស់បិត្តិវិស៊ីយហើយ អស់
អបាយទុគ្គតិវិនិច្ឆាតហើយ អាត្រាមញ្ញជាសោតាបន្ទបុគ្គល តែបន្ទាក់បុះ
ហើយ ជាបុគ្គលទៀន មានសេចក្តីត្រាស់ដីនិនិច្ឆ័ះខាងមុខដូចខ្លះ ជម្ល-
បរិយាយនេះជន ហេរបាន ជម្ងាបាស់ ឬ បានញូបាន ព្រះមានព្រះភាគគឺជំ
កុងផ្លែៗសម្ងាក់ ធ្វើដោយតង្វុកុងនាទិកគ្រាយនោះជន ទ្រូនុធ្វើជម្លើកបាន
ប្រើនដល់ព្យកកិត្តិយាននេះបាន សីលដូចខ្លះ សមាជិជ្លុបុះ បញ្ញាបុះ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាណាករាំ ចតិស្សិប្បជានទេសនា

សីលបរិការិតោ សមាជិ មហាម្យលោ យកតិ មហានិសំ-
លោ សមាជិបរិការិតោ បញ្ញា មហាម្យលោ យកតិ ម-
ហានិសំសា បញ្ញាបរិការិតំ ចិត្តំ សម្រេវ អាសយេរិ
វិមុច្ចតិ សេយ្យគីដំ គាមាសក កភសក អវិធ្លាស-
រតិ ។

[៤០] អចខោ កកក នាទិកោ យចាកិវណ៍ វិហារិត្រ
អយស្សុណ៍ អនុណ៍ អម្រេនសិ អយាមានណ្ឌ យេន
វសាលី តេជូបសណ្ឌិស្សរមាតិ ។ ធនំ កឡើតិ ខោ
អយស្សា អនឡោ កករតោ បច្ចុលេវិសិ ។ អចខោ
កកក មហាតា កិច្ចុសដ្ឋែន សុទិ យេន វសាលី
តុនវសិ ។ តតិ សុណំ កកក វសាលិយំ វិហារតិ
អម្ពុជាលិវេន ។ តតិ ខោ កកក កិច្ចុ អម្រេនសិ
សតោ កិច្ចុរ កិច្ចុ វិហារយ្យ សម្បជាងោ អយំ តេ^(១)
អម្ពាកំ អនុសាសនី ។ គចញ្ញា កិច្ចុរ កិច្ចុ សតោ
យកតិ ។ តច កិច្ចុរ កិច្ចុ គាយ គាយាមុបស្សិ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធភាពវារៈ ការឡើងសម្បូងសពិប្បជាន និ
 សមាជិដែលអប់រំដោយសិលហើយ នៅមេដែលផលហ្មីន មានអាណិ-
 សុស្សហ្មីន បញ្ញាដែលអប់រំដោយសមាជិហើយ នៅមេដែលផល
 ហ្មីន មានអាណិសុស្សហ្មីន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ញាកើយ នៅមេ
 របស្រឡេះបាកអាសវៈទាំងឡាយ ដោយប្រព័ន្ធ គីកាមាសវៈ កវសវៈ
 អវិជ្ជាសវៈ ។

[៤០] លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេង់គីន់នៅក្នុងនាទិកគ្រាម តាម
 សមគ្គរដល់ពុទ្ធមធ្យាប្រើយហើយ ទ្វេង់ត្រាស់នឹងព្រះអាននូមានអាយុបា-
 ខាលអាននូម មក យើងនឹងថោកនៃក្រុងផែរី ។ ព្រះអាននូមាន
 អាយុ ទួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។ ទីប
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេង់ស្អែចថោដល់ក្រុងផែរី ព្រះអាយុក្នុ-
 សុស្សជាប្រើនរប ។ បានពុបា ព្រះមានព្រះភាគទ្វេង់គីន់ក្នុងអម្ចាលិវេន
 ទៀបក្រុងផែរីនោះ ។ ក្នុងទីនោះជន ព្រះមានព្រះភាគ
 ត្រាស់នឹងក្នុងទាំងឡាយបា ម្ចាលក្នុងទាំងឡាយ ក្នុងត្រូវមានសតិនិង
 សម្បជញ្ញា៖ នេះជាពោក្យប្រូរដប្រដែរបស់តាតត ដល់អ្នកទាំងឡាយ ។
 म្ចាលក្នុងទាំងឡាយ ជក្នុងមានសតិនោះតើដូចចម្លេច ។ ម្ចាលក្នុងទាំង-
 ឡាយ ក្នុងក្នុងសាសនានេះ ពិចារណាកាយក្នុងកាយជាប្រក្រតិ ជា

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្តោ

វិរាណិ អាគារិ សម្បជានោ សតិមា វិនិយោ លោកេ
 អភិធ្លាកោមនស្សំ ។ បេណ្ឌាសុ ។ ចិត្ត់ ។ ដម្ចុសុ
 ធម្មានុបស្សី វិរាណិ អាគារិ សម្បជានោ សតិមា
 វិនិយោ លោកេ អភិធ្លាកោមនស្សំ ។ ឯវេ ខោ កិត្យ-
 រ កិត្យ សតោ យោតិ ។ គចញ្ញ កិត្យរ កិត្យ សម្ប-
 ជានោ យោតិ ។ ឥណ កិត្យរ កិត្យ អភិត្វលេ បចិត្វ-
 លេ សម្បជានការី យោតិ អាលោកិតេ វិលោកិតេ
 សម្បជានការី យោតិ សមិត្ថិតេ បសារិតេ សម្បជា-
 នការី យោតិ សង្ឃាតិបត្តិរារណោនោ សម្បជានការី
 យោតិ អសិតេ ឬតេ ខាយិតេ សាយិតេ សម្ប-
 ជានការី យោតិ ឧច្ចាប្បស្សារកម្ម សម្បជានការី
 យោតិ គតេ ឬតេ និសិទ្ធ សុត្រេ ជាកិតេ ការិតេ
 គុណីករ សម្បជានការី យោតិ ។ ឯវេ ខោ កិត្យរ
 កិត្យ សម្បជានោ យោតិ ។ សតោ កិត្យរ កិត្យ វិរ-
 យោ សម្បជានោ អយំ តេ អម្ចាកំ អណុសាសនីតិ ។

សុត្ថនិចកិដ្ឋិ ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

អូរមានព្រាយមជាគ្រឹះដើម្បីកម្ពុជាកម្ពុជាកិលេស ដីជីវិន មានសតិ កម្មាត់បង្កើន អភិវឌ្ឍនិនធភាមនសួគុជំលោក តីកាយ បុខបាទានកិន ។ កុជំនួយ នៅនាទាំងឡាយ ។ កុជំចិត្ត ។ កិកុជិចារណាគម្ល៉ែងជំនួយ ជាប្រក្រតី ជាមួយអាមានព្រាយមជាគ្រឹះដើម្បីកម្ពុជាកិលេស ដីជីវិន មានសតិ កម្មាត់បង្កើន អភិវឌ្ឍនិនធភាមនសួគុជំលោក ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុជិចារណាសតិយោជន់នេះជន ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុជិចារណាសម្បជញ្ញោះ តីដូចមេប៉ុប៉ុ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុជិចារណាសម្បជញ្ញោះ សាសនានេះ ធ្វើនូវសេចក្តីជីវិន កុជំកិរិយាយនាទោមឈុំ និងការយាយ ចយក្រាយ ធ្វើនូវសេចក្តីជីវិន កុជំកិរិយាក្រឡេកម៉ឺលាទោមឈុំ និង ក្រឡេកម៉ឺលាទោមឈុំ ធ្វើនូវសេចក្តីជីវិនកុជំកិរិយាគុយ និងកិរិយាលាតុលាងដើម្បី ធ្វើនូវសេចក្តីជីវិន កុជំកិរិយាបន្ទាបង់ខ្លារ់និងបស្បរោះ ធ្វើនូវសេចក្តីជីវិនកុជំកិរិយាបី លូរ អង្គយ ដេកលក់ ក្រាក់និយាយនិងការសៀវភៅ ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុជិចារណាសម្បជញ្ញោះយោជន់នេះជន ។ ម្នាលកិកុទាំងឡាយ កិកុត្រូវមានសតិនិងសម្បជញ្ញោះ នេះជាក្រុងប្រជាធិបតេយ្យ របស់តាមតាមបំពេះអូរទាំងឡាយ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាពវារំ អម្ចាល់បិតណិករៀតូ

[៤១] អស្សុសិ ខោ អម្ចាល់សិ កណិតា កកក
 កីរ ងសាលី អនុប្បញ្ញ ងសាលិយំ វិរាតិ មយំ អម្ចរ-
 នេតិ ។ អចទោ អម្ចាល់សិ កណិតា កត្តាលិ កត្តាលិ
 យាងាលិ យោជាប់ទ្វាគ កត្តំ កត្តំ យាងំ អកិរិហិទ្វាគ កត្ត-
 ហិ កត្តូហិ យាងេហិ ងសាលិយា និយ្យាសិ យេន
 សតោ អករមោ តេន ចាយាលិ យារតិតា យាងស្បែ
 កុមិ យាងេន កត្តា យាងា បច្ចាខេហិទ្វាគ បត្តិតា យេន
 កកក តេនុបសត្វុមិ ឧបសត្វុមិទ្វាគ កករត្តំ អកិរាណទ្វាគ
 ធនកម្មត្តំ និសិទិ ។ ធនកម្មត្តំ និសិទ្តំ ខោ អម្ចាល់សិ
 កណិតា កកក ធនិយា កចាយ សណ្ឌស្សុសិ សមា-
 និបេសិ សមុត្ត្រដោសិ សម្បយំសេសិ ។ អចទោ
 អម្ចាល់សិ កណិតា កករតា ធនិយា កចាយ សណ្ឌ-
 ស្សិតា សមានិតា សមុត្ត្រដិតា សម្បយំសិតា កក-
 រត្តំ ធននេរោច អធិរាសេតុ មេ កត្តូ កកក ស្បាត-
 នាយ កត្តំ សណ្ឌិ កិត្តុសដ្ឋោនាតិ ។ អធិរាសេសិ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណារៈ ពើងប្រើដ្ឋាមាសលេខាឃម្ភបាលី

[៤១] ស្រីដ្ឋាមាសលេខា៖ អម្ភបាលី បានទួជំណើន់បាន ព្រះភាគ ទ្រឹងស្ថិចមកដល់ក្រុងនៅលីហើយ ទ្រឹងតីនៅក្នុងអម្ភវេន របស់អាត្រាមញ្ញ ទីបក្រុងនៅលី ។ ទីបស្រីដ្ឋាមាសលេខា៖ អម្ភបាលី ឲ្យគេរៀបចំយានទាំងឡាយដីប្រឹប្រាណ ហើយទ្រឹងដី៖លើយាន ដីប្រឹប្រាណ មេញអំពីក្រុងនៅលី ដោយយានដីប្រឹប្រាណ បរសំដោទោកន់ អាកមរបស់ខ្លួន ទោដោយយានកំណត់ត្រីមទីផែលបរយានទោបាន រួច ចុះអំពីយានដើរទោដោយដើរទេ ចូលទោតាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ ចូលទោដល់ហើយ កំក្រាបប្រាយបង្កិតព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គីយក្នុង ទីដីសមគ្គរ ។ លុះស្រីដ្ឋាមាសលេខា៖ អម្ភបាលី អង្គីយក្នុងទីដីសមគ្គរ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រឹងពន្យល់ ឲ្យយើងច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ អាចហាន ឲ្យវិករាយ ដោយធម្យីកបា ។ លំដាប់នោះ ស្រីដ្ឋាមាសលេខា៖ អម្ភបាលី លុះព្រះមានព្រះភាគទ្រឹងពន្យល់ ឲ្យយើងច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាចហាន ឲ្យវិករាយ ដោយធម្យីកបាទើយ កំក្រាបបង្កិត ទូលព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះបា បពិត្រព្រះអង្គីយប៉ូមីន សូមព្រះមានព្រះ ភាគ ព្រមទាំងកិត្តិសង្ឃទួលកត្តិខ្លួន ដើម្បីទាន់ក្នុងប្រឹស្ថុក ។ ព្រះ មានព្រះភាគទ្រឹងទួលដោយតុណ្ឌីភាព ។ នាន់អម្ភបាលីដាស្រីដ្ឋាមាស

សុត្តនិបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

កកវ គុណីភាគខេ ។ អចខោ អម្ចូចាលី កជាកា
 កករតោ អធិភសនំ វិធីត្បា ឧដ្ឋាយសនា កកនំ
 អភិវឌ្ឍត្បា បនកុពិលំ គត្បា បញ្ញាមិ ។
 [៩៧] អស់រស៊ុ ខោ សេសិកា លិច្ឆី ក-
 កវ គិរ សេសិ អនុប្បញ្ញា សេសិយំ វិហារតិ
 អម្ចូចាលិរេដតិ ។ អចខោ តេ លិច្ឆី កត្បានិ កត្បានិ
 យាទានិ យោធាបេត្បា កត្តិ កត្តិ យាងំ អភិរុបិត្បា
 កត្តុហិ កត្តុហិ យាទុហិ សេសិយ និយីសុ ។
 តត្រ ធគច្ច លិច្ឆី នឹលា ហេរណិ នឹលរណ្ឌា នឹលរត្សា
 នឹលាលត្តាក ធគច្ច លិច្ឆី បីតាត ហេរណិ បីតរណ្ឌា
 បីតរត្សា បីតាលត្តាក ធគច្ច លិច្ឆី លិច្ឆី លោយិតកា
 ហេរណិ លោយិតករណ្ឌា លោយិតករត្សា លោយិត-
 កាលត្តាក ធគច្ច លិច្ឆី ឱ្យតាត ហេរណិ ឱ្យត-
 រណ្ឌា ឱ្យតារត្សា ឱ្យតាលត្តាក ។ អចខោ អម្ចូចាលី
 កជាកា ធមកាងំ ធមកាងំ លិច្ឆីនំ អត្ថុន
 អត្តិ ចត្តុន ចត្តិ យុត្តិន យុត្តិ បជិរដ្ឋសិ ។

សុត្រនបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ជីវិត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេងទ្វេលនិមន្តរ ក៍ក្រាកអំពីអាសន់

ជាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្ខិណាបៀយចេញទៅ ၅

[៤៨] ពួកសេដ្ឋកិច្ចវីអ្នកនៅក្នុងក្រុងផែសាលីបានពួមជំណើនថា ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់សេដ្ឋកិច្ចការលំក្រុងផែសាលីហើយ ទ្រង់គឺនៅនៅក្នុងអម្ពិត
បាលិវេន ទ្រូបក្រុងផែសាលី ។ ទីបសេដ្ឋកិច្ចវិទាហោះ ឲ្យគេរៀបចំ
យានទាំងឡាយដែលបានបង្កើតឡើង ហើយទ្រូវឯកជំនួយយានដែលបានបង្កើតឡើង
ផែសាលី ដោយយានដែលបានបង្កើតឡើង ។ បណ្តាញសេដ្ឋកិច្ចវិទាហោះ សេដ្ឋកិច្ចវី
ពួកខ្លះ ជាពួកខ្លះ មានសម្បរខ្លះ មានសំពតខ្លះ មានត្រីវិប្បាធម៌
ក៏ខ្លះ សេដ្ឋកិច្ចវីពួកខ្លះ ជាពួកលើវិប្បាធម៌ មានសម្បរលើវិប្បាធម៌ មានសំពត
លើវិប្បាធម៌ មានត្រីវិប្បាធម៌លើវិប្បាធម៌ សេដ្ឋកិច្ចវីពួកខ្លះ ជាពួកក្រុងក្រុង
សម្បរក្រុងក្រុង មានសំពតក្រុងក្រុង មានត្រីវិប្បាធម៌ក្រុងក្រុង សេដ្ឋកិច្ច-
វីពួកខ្លះ ជាពួក-ស មានសម្បរ-ស មានសំពត-ស មានត្រីវិប្បាធម៌បំបែក
ក៏ស ។ លំដាប់នោះ នានធម្ពបាលិក្សាមាស បំបែកស្រាវជ្រាវ បំបែក
ដោយកន្លែង បំបែកនឹមដោយនឹម (នៅយាន) របស់ពួកសេដ្ឋកិច្ចវីកំលោះ ។ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណាករា លិច្ឆវិក្តុ

អចលោ តេ^(១) លិច្ឆវិ អម្ពុជាលី កណ្ឌាកាំ ធម៌នៅក្នុង តី
 ដែ អម្ពុជាលិ^(២) ធម៌នៅក្នុង ធម៌នៅក្នុង លិច្ឆវិនៃ អគ្គិន
 អគ្គិន ចត្រូន ចត្រូន យុត្តិន យុត្តិន បាទិរដ្ឋសីតិ ។
 តិចា ហិ បន មេ អយ្យុប្លាតា កកក និមណ្ឌិតោ
 ស្បាតនាយ កត្តិ លទ្ធផី កិត្តុសដ្ឋោនាតិ ។ ឈរិ
 ដែ អម្ពុជាលិ ធម៌ កត្តិ សតសហស្សនាតិ ។
 សេច ហិ មេ អយ្យុប្លាតា សេសាលី សាយកាំ ធម៌ស្សុច
 ឯរិបិ^(៣) មហាថ្មិន កត្តិ ន ធម៌ស្សុចិតិ ។ អចលោ
 តេ លិច្ឆវិ អគ្គិនី ចោប់សុ^(៤) ជិត្យម្នារ វត កោ
 អម្ពុជាលិកាយ^(៥) វត្តិត្យម្នារ វត កោ អម្ពុជាលិកាយ-
 យាតិ^(៦) ។ អចលោ តេ លិច្ឆវិ យេន អម្ពុជាលិនៃ តេន
 ចាយីសុ ។ អគ្គិន កោ កកក តេ លិច្ឆវិ ឲ្យតោ
 វ អភប្បញ្ញ ធនិស្សាន^(៧) កិត្តុ អម្ពុជាលិ យេសំ កិត្តុវ

១ និ. តេតិ បទំនត្តិ ។ ២ ឯក្តិនិរ កេសដ្ឋុនិកបាលិយំ អម្បាកកនិ បទំទិស្សិតិ ។
 ៣ និ. ជាំ ។ ៤ ដោដេសុនិតិ ។ ៥-៦ និ. ម. អម្ពកាយាតិ ។ ៧ និ. ម. ទិស្សា ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សព្វ ពុទ្ធកាលវារៈ រឿងសេចលិច្ចវី

ជំសេចលិច្ចវីទាំងនេះ មានបន្ទូលនឹងនានអម្ពុជាលិធាតាស យ៉ាងនេះថា
 ម្នាល់មេអម្ពុជាលិ ហេតុអ្នកនានបំបែះគ្រោះដោយគ្រោះ បំបែះកន្លែះដោយកន្លែះ បំបែះ
 និមេដោយនិម (នៃយក) របស់ពួកសេចលិច្ចវីកំណែៗ ។ ។ នានអម្ពុជាលិ
 ធ្វើយថា បពិត្រព្រះអយុរុប្រព័ន្ធទាំងឡាយ បានជាដុំម្នាស់ដើរឃើនេះ
 ព្រោះខ្លួនម្នាស់ បាននិមន្តព្រះមានព្រះភាគ ព្រមទាំងកិត្តិសង្គ្រ ដើម្បីធាន់កត្តិ
 កត្តិថ្មីស្ថិក ។ ពួកសេចលិច្ចវីមានបន្ទូលថា ម្នាល់មេអម្ពុជាលិ នានចូរ
 ទ្រូវកត្តិនេះ មកយើងដោយតម្លៃបំណុល ១ សែនកហាបណ៌បុំ ។ នានអម្ពុជា-
 លិធីយថា បពិត្រព្រះអយុរុប្រព័ន្ធទាំងឡាយ ទុកជាទ្រះអង្គប្រទានក្រុងនៃ
 សាលីព្រមទាំងជនបទជល់ខ្លួនម្នាស់ កំខ្លួនម្នាស់មិនព្រមថ្នាយនូវកត្តិដែលបានប្រើ
 យ៉ាងនេះឡើយ ។ គ្រានេះ សេចលិច្ចវីទាំងនេះ ធ្វាត់ម្រាមព្រះហស្ស
 ហើយពេលថា ម្នាល់គ្មាយឱ្យ ពួកយើង នានអម្ពុជាលិឱ្យជាបានហើយ ពីថ្មី
 តើប៉ុណ្ណោះ ម្នាល់គ្មាយឱ្យ ពួកយើងត្រូវនានអម្ពុជាលិប៉ែបពេញតានហើយប៉ុណ្ណោះ ។
 គ្រានេះ សេចលិច្ចវីទាំងនេះ កំបរយានទៅកាន់អម្ពុជាលិវីន ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ គ្រឹងទែតយើង សេចលិច្ចវីទាំងនេះមកអំពីចម្ងាយ លុំទែត
 យើង កំគ្រឹងគ្រាស់នឹងកិត្តិទាំងឡាយថា ម្នាល់កិត្តិទាំងឡាយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

កិច្ចាំ ឈរ តារីសា អធិដុបញ្ញា ខ្លួនកោដ កិច្ចាំ
 លិច្ឆិវិបិសំ អរណោកោដ កិច្ចាំ លិច្ឆិវិបិសំ ឧបសំហ-
 រជ កិច្ចាំ លិច្ឆិវិបិសំ តារីសសិស្សិ ។ អចឡា
 តែ លិច្ឆិវិបិសំ យារិកា យនស្ស កូមិ យានេ តង្វា
 យន បច្ចាខោត្រា បត្តិកា វ យេន កកវ តេជុ-
 បសណ្ឌមិសុ ឧបសណ្ឌមិត្រា កកវណ្ឌំ អភិវឌ្ឍត្រា ធភកមណ្ឌំ
 និសិទិសុ ។ ធភកមណ្ឌំ និសិទ្ធិ ខោ តែ លិច្ឆិវិបិកកវ
 ធមិយា គចាយ សន្ទេស្សិ សមាជិយសិ សមុត្ថ-
 ផសិ សម្បហំសេសិ ។ អចឡា តែ លិច្ឆិវិបិកកវ
 ធមិយា គចាយ សន្ទេស្សិតា សមាជិតា សមុត្ថជិ-
 តា សម្បហំសិតា កកវណ្ឌំ ធភនុវេច្ចុ អធិវសេតុ
 នោ កត្តិ កកវ ស្តាតនាយ កត្តិ សន្ទិ កិច្ចាសដ្ឋ-
 នាតិ ។ អធិវសិតិំ^(១) ខោ ម លិច្ឆិវិបិស្សិ ស្តាតនាយ
 អម្ពុជាលិកជាតិកាយ កត្តិនិ ។ អចឡា តែ លិច្ឆិវិបិស្សិ
 អង្គុលី ថាបេសុ ិត្យុ វត កោ អម្ពុជាលិកាយ

១ និ. ម. អធិវត្តិ ។

សុត្តនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ពួកភិកុណា មិនដែលយើព្យូរកទោតា នៅក្នុងបានតារីត្សីធម្ម មាលភិកុ
 ទាំងឡាយ ភិកុ ទាំងនោះ ចូរមើលលិច្ចវិបីស់ទេ ចូរសង្គតមើលលិច្ចវិ-
 បីស់ទេ ពិនិត្យមើលលិច្ចវិបីស់ទេ ដែលប្រហែលគ្មានីនឹងទោតា នៅក្នុង
 បានតារីត្សីធម្ម ។ គ្រានោះ ស្អែចលិច្ចវិទាំងនោះ កំពើទោដោយយានកំណត់
 ត្រីមទិន្នន័យបានទៅបាន ហើយចុះអំពីយាន ស្អែចទោដោយព្រះបាន
 ចូលទៅតាល់ព្រះមានព្រះកាត់ លុះចូលទោដល់ហើយ កំពើក្រាបច្បាយបង្កំ
 ព្រះមានព្រះកាត់ វិចត្តិក្នុងទីផែនសមត្ថរ ។ លុះស្អែចលិច្ចវិទាំងនោះគីត្សី
 សមត្ថរហើយ ព្រះមានព្រះកាត់ទ្រូវឱ្យល់ ឲ្យយើព្យូច្បាស់ ឲ្យកាន់
 យក ឲ្យអាបហាន ឲ្យវិករាយ ដោយធ្វើការ ។ ស្អែចលិច្ចវិទាំងនោះ
 លុះព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រូវឱ្យល់ ឲ្យយើព្យូច្បាស់ ឲ្យកាន់យក ឲ្យ
 អាបហាន ឲ្យវិករាយ ដោយធ្វើការហើយ កំពើក្រាបបង្កំទូលព្រះមាន
 ព្រះកាត់ យ៉ាងនេះបាន បពិត្តព្រះអង្គិះបម្រីន សូមព្រះមានព្រះកាត់
 ព្រមទាំងព្រះភិកុសង្គ ទួលកត្តរបស់យើងខ្ញុំព្រះអង្គ ដើម្បីទាន់ក្នុងថ្មី
 ស្អែក ។ ព្រះមានព្រះកាត់ទ្រូវឱ្យត្រាស់បាន មាលលិច្ចវិទាំងឡាយ តបាតត
 បានទួលកត្ត របស់នាន់អម្ពាលីជាមាស ដើម្បីទាន់ក្នុងថ្មីស្អែករបច្បោះ
 ហើយ ។ លំដាប់នោះ ស្អែចលិច្ចវិទាំងនោះ ឆ្នាត់ម្រាមព្រះហស្សហើយ
 ពោលបាន មាលគ្មាយឱ្យ ពួកយើងឲ្យនាន់អម្ពាលីឱ្យខ្លះបានហើយតើប៉ុំ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួក្យភាគរារាំ អម្ចាលីកាយ បរិសែនតមនំ

រំពូទេក រំត កោ អម្ចាលីកាយតិ ។ អចលោ តេ
 សិដ្ឋី កកវតោ ភាសិតំ អភិនិញ្ញា អណុមោនិញ្ញា
 ឧផ្តាយសនា កកវតំ អភិវឌ្ឍនោ បនតិធម៌ កញ្ញា
 បន្ថិមីសុ ។ អចលោ អម្ចាលី កជីការ តស្សា
 រតិយា អចូយន សកេ អាកមេ បជីតំ ខាងនីយំ
 កោដីយំ បជីយាងបញ្ញា កកវតោ កាលំ អាភោជ-
 បសិ កាងោ កញ្ញ និញ្ញិតំ កតិតិ ។ អចលោ កកវ
 ឯុទ្ធល្អាសមយំ និវសេញ្ញា បញ្ញិរំ អាងយ សុដ្ឋិ
 កិច្ចុសដ្ឋែន យន អម្ចាលីកជីកាយ បរិសែនំ^(១)
 តេដុបសណ្តិមិ ឧបសណ្តិមិញ្ញា បញ្ញលេ អាសន និសិ-
 ទិ ។ អចលោ អម្ចាលី កជីការ ពួក្យប្បម្ពាំ
 កិច្ចុសដ្ឋែ បជីតេន ខាងនីយន យោដីយន ស-
 ហញ្ញា សណ្តិប្បសិ សម្បរារសិ ។ អចលោ អម្ចាលី
 កជីការ កកវតំ កុញ្ញី ឱនីតិបញ្ញិជាងី អញ្ញតំ
 នីចំ អាសន កហោញ្ញា ធគមនតំ និសិទិ ។ ធគមនតំ
 និសិញ្ញា ខោ អម្ចាលី កជីការ កកវតំ ធគមនហោច

១ និ. បរិសែនា ។ ម. និសែនំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាពារ៖ ស្វែចយាជិ៍ទៅកាន់ទីអង្គាសបេស់នានអម្ពុជាលើម្នាល់គ្មាន លោកយើដឹងទូទាត់អម្ពុជាលើបញ្ជាផាណិភ័យ ។ លំដាប់នោះ ស្វែចលិច្ចវិទាំងនោះ ត្រួតអរគិករយនឹងកាសិត របស់ព្រះមានព្រះកាត់ហើយ ក៏ត្រាកកសំពីអាសន់ថ្មាយបង្កើតព្រះមានព្រះកាត់ ធ្វើប្រទួរឯណាកេយបេញ្ញោះ ។ លុះកន្លឹងរាជ្យត្រូវនោះទៅកេយហើយ នានអម្ពុជាលើដ្ឋាមាស តាក់តែនឹងខាងនីយកោដនឹងយាបារដីថ្មីថ្មី កុងអាកាមរបស់ខ្លួនហើយឡើបម្រីទៅក្រាបខ្ពុលកត្តិកាល ចំពោះព្រះមានព្រះកាត់បា បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រីន កាលគ្រួរហើយ កត្តិសម្រចបេហើយ ។ ត្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត់ទ្រូន្តែស្សែនិនិជ្ជបានត្រួតចិរអំពីព្រលិម ស្វែចសំដែរទៅកាន់ទីអង្គាសបង្កាន់របស់នានអម្ពុជាលើដ្ឋាមាស ព្រមដោយកិត្តិស្សុស្សី លុះស្វែចទោដល់ហើយ កើតិច្ចៀនិលិកអាសន់ដែលគេក្រាលថ្មាយ ។ ត្រានោះ នានអម្ពុជាលើដ្ឋាមាស បានអង្គាសកិត្តិស្សី មានព្រះពុទ្ធដាប្រជាន ដោយខាងនីយកោដនឹងយាបារដីថ្មីពីសា ដោយដែនឹងនឹង ឲ្យត្រួតស្ថៀតស្ថៀត ត្រាតែបាមយាត់ ។ លំដាប់នោះ នានអម្ពុជាលើដ្ឋាមាសកំណត់ដីជីថាបា ព្រះមានព្រះកាត់ទ្រូន្តែសោយស្របហើយ លើលិខិតព្រះហស្សីកុងបានត្រួតហើយ កើតកាន់យកអាសន់ទាបម្បយ អង្គឺយកុងទីដីសមគ្រ ។ នានអម្ពុជាលើដ្ឋាមាស លុះអង្គឺយ កុងទីដីសមគ្រហើយ ទីបក្រាបបង្កើតខ្ពុលចំពោះព្រះមានព្រះកាត់បា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

នមាយាំ	កញ្ច	អាកមំ	ពុទ្ធប្បញ្ញទស្ស	កិច្ចុសជ្រើស្ស			
ធម្មីតិ	។	បដិត្តលោសិ	កកវា	អាកមំ	។	អចខោ	កកវា
អម្នុជាលី		កជាកំ	ធម្មីយា	គចាយ		សណ្ឋសេវាទ្វា	
សមានបេទ្យា		សមុត្ត្រឈរដ្ឋា		សម្បហំសេទ្យា		ឧផ្លាយ-	
បន្ទាប់		បន្ទាប់	។	ត្រួត ^(១)	សុចំ	កកវា	សែលិយំ
វិហារញ្ជា		អម្នុជាលីរនេ		ធនាគ់		កិច្ចុណំ	ធម្មី
កចំ		កកៅ	តតិ	សីលំ	តតិ	សមាធិ	បញ្ជា
សីលបរិភាពោ		សមាធិ		មហាម្បលោ		យោតិ	មហាមិ-
សំសោ		សមាធិបរិភាពោ		បញ្ជា		មហាម្បលោ	យោតិ
មហាមិសំសា		បញ្ជាបរិភាពិតំ		ចិត្តំ		សម្បឈរ	អាសរោរិ
វិមុច្ចិតិ		សេយ្យចិំ	គាមាសក	កវសក	អវិធាតសកតិ	។	
[៩៣]		អចខោ	កកវា	អម្នុជាលីរនេ		យចាកិរណំ	
វិហារទ្យា		អាយស្សុណំ	អាលុណំ	អាមញ្ញនី		អាយមាលុណ្យ	
យេន		បន្ទូរកាមកោ ^(២)		តេលុបសណ្ឌមិស្សមាតិ	។	ធនា	
កញ្ចតិ		ខោ	អាយស្សា	កកវតោ		បច្ចុសេវា-	
សិ	។	អចខោ	អាលុញ្ញ	កកវតោ		សិ	
យេន		បន្ទូរកាមកោ	តណរសវិ	។	ត្រួត	សុចំ	កកវា

១ និ. តគ្របិ ។ ២ និ. ពេញវគ្គាមកោ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

បពិត្រព្រះអង្គីជប្រើន ឱ្យព្រះអង្គីសូមច្បាយអភកមនេះ ដល់ព្រះកិត្តិសង្ឃឹម មានព្រះពួនុជាប្រធាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ឡើងខ្លួលនូវអភកម ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងនានអម្ចាលីដ្ឋាមាស ទ្វេយិញ្ញ ចិរាស់ ទ្វេកាន់យក ទ្វេអាបហាន ទ្វេវិករាយ ដោយជម្រើកបា ហើយឡើង ក្រាកចាកអាសនះស្ថុបចេញទៅ ។ បានពួបា ព្រះមានព្រះភាគដែល ឡើងគឺជាអម្ចាលីបិន់នៅ ឡើបក្រុងសារីនោះ ឡើងធ្វើជម្រើកបាប្រើន ដល់កិត្តិទាំងខ្សោយយ៉ាងនេះបា សិលជ្រើន សមាជិជ្រើន បញ្ចាច្រើន សមាជិជ្រើនអប់រំដោយសិលហើយ រមេដមានផលប្រើន មានអានិសង្ឃឹម បញ្ចាខែដែលអប់រំដោយសមាជិហើយ រមេដមានផលប្រើន មាន អានិសង្ឃឹមប្រើន ចិត្តដែលអប់រំដោយបញ្ចាខែហើយ រមេដម្របស្រឡេង៖ចាក អាសវេះទាំងខ្សោយដោយប្រើពេ គីកមាសវេះ កវសវេះ អវិជ្រសវេះ ។

[៤៣] លុំព្រះមានព្រះភាគ ឡើងគឺជាអម្ចាលីបិន់នៅ តាម សមត្ថរ ដល់ពួនុអធ្យាប្រើយហើយ បានត្រាស់នឹងព្រះមាននឹមានអាយុ បា ម្នាលមាននឹមានអាយុ មក យើងនឹងបូលទៅ កាន់នៅត្រាម ព្រះអាននឹមានអាយុ ខ្លួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យ បា ព្រះករុណាប្រះអង្គី ។ ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើង ស្ថុបចេញដល់នៅត្រាម ព្រមដោយកិត្តិសង្ឃឹមជាប្រើន ។ បានពួបា

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាលការ ភកវត្តា ខកពាណិជ្ជី

បេដ្ឋូរកាមកៅ វិយារតិ ។ តតិ ខោ កកក កិច្ចិ អ-
 មត្តសិ ធម គុឡ កិច្ចិរ សមត្ថ សែលី យចាមិត្ត
 យចាសនិដ្ឋ យចាសមត្ត រស្សា ឧបកដ្ឋ(១) អបា
 បន តដៃ បេដ្ឋូរកាមកៅ រស្សា ឧបកដ្ឋាមិតិ ។ ធម៌
 កត្តិតិ ខោ តេ កិច្ចិ កកវត្តា បដិស្សុណិត្ត(២) ស-
 មត្ថ សែលី យចាមិត្ត យចាសនិដ្ឋ យចាសមត្ត
 រស្សា ឧបកដ្ឋ(៣) ។ កកក បន តត្តីរ បេដ្ឋូរកាមកៅ
 រស្សា ឧបកដ្ឋ ។ អចខោ កកវត្តា រស្សុបកតស្ស ទេរ
 អតោេ ឧប្បន្ទិ ពាណិក បេនា រត្តនិ មរណានិកា ។
 តតិ សុំ កកក សត្តា សម្បជាថោ អធិភេ-
 សិ(៤) អរិយាព្យូមាថោ ។ អចខោ កកវត្តា ធផលបេរ-
 សិ ន ខោ ម តំ បដិរបំ យេរបំ(៥) អនាមត្តិត្តា ឧ-
 បដ្ឋាកៅ អនុបេរកៅត្តា កិច្ចិសង្ឃំ បរិនិញ្ញាយយបំ

(១) និ. ម. ឧបច ។ ២ និ. ម. បដិស្សុត្តា ។ ៣ និ. ឧបតញ្ញា ។ ម. ឧបត្រួសុ ។
 ៤ និ. អធិភេសតិ ។ ៥ ម. ស្វាបំ ។

មហាបរិនិត្យនសូត្រ ពុទ្ធភាសាការ៖ ព្រះមានព្រះភាគច្រង់មានអាពធ្លីនៃ

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែលមេចបោះវិយាបថ ក្តីជំនួរគ្រាមនោះ ។ ក្តី
ទីនោះនេះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រូស់ហេកិក្តុទាំងខ្សាយមកបា ម្នាលកិក្តុ
ទាំងខ្សាយ បូរដុកទាំងខ្សាយមក បូរដុកទាំងខ្សាយ ទៅចាំរស្សាក្តី
ទីជិត ។ ក្តីជំសាលី តាមបុគ្គលដែលជាមិត្ត តាមបុគ្គលដែលស្ថាល់ត្រា
តាមបុគ្គលដែលស្ថិទ្ធស្ថាលនឹងត្រាបុះ ចំណោកតបាតតនឹងនោះចាំរស្សា ក្តី
ជំនួរគ្រាមនេះនេះ ។ កិក្តុទាំងនោះ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ
ដោយពាក្យបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ហើយកំនាំត្រាចាំរស្សាក្តីទីជិត ។
ក្តីជំសាលី តាមបុគ្គលដែលជាមិត្ត តាមបុគ្គលដែលស្ថាល់ត្រា តាម
បុគ្គលដែលស្ថិទ្ធស្ថាលនឹងត្រា ។ ចំណោកខាងព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែលចាំ
រស្សាក្តីជំនួរគ្រាមនោះនេះ ។ កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែលចាំព្រះ
រស្សា កំមានព្រះអាពធ្លីខ្លួនក្នាក់ឡើង នៅនាន់មានកម្មាំងស្វើនីង
ដល់មរណៈកំប្រព្រឹត្តទេ ។ បានទូបា ក្តីទីនោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែល
មានសតិនីងសម្បជញ្ញា៖ មិនឡើងក្នុងនៅបៀវតបៀវបាន ទ្រដែលអត់សង្កត់
(ដោយអធិរាសនខ្លី) ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដែលមានព្រះ
តម្លៃំយោងនេះបា តបាតតមិនបានប្រាប់ពួកកិក្តុអុកបម្រី និងមិនបាន
ប្រាប់កិក្តុសង្ឃរើរហើយបរិនិត្យ ដោយហេតុណា ហេតុនោះមិនសមត្ថា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

យច្ចាយាំ នម អាពាំ វិយន បជិប្បុណ្ឌាមទ្រា ដី-
 វិតសង្កាំ អធិដ្ឋាយ វិហារយព្វិ ។ អចលោ កករ តំ
 អាពាំ វិយន បជិប្បុណ្ឌាមទ្រា ដីវិតសង្កាំ អធិដ្ឋាយ
 វិហាសិ ។ អចលោ កករតោ សោ អាពាគោ បជិ-
 ប្បុស្បុម្ពិ ។ អចលោ កករ គិលាងា រូដ្ឋតោ អចិរុដ្ឋ-
 តោ តេលញ្ញ វិហាក និគ្គម្ព វិហារប្បញ្ញាយាំ
 បញ្ញតោ អាសនោ និសិទិ ។ អចលោ អាយស្តា អ-
 នឆ្ងោ យន កករ តេលុបសណ្តិមិ ឧបសណ្តិមិទ្រា
 កករតំ អកិរាងទ្រា ធភកម្មតំ និសិទិ ។ ធភកម្មតំ
 និសិឆ្ងោ ខោ អាយស្តា អានឆ្ងោ កករតំ ធភកម្មតំ
 ិដ្ឋា^(១) កឆ្ងោ កករតោ ជាសុ ិដ្ឋា^(២) កឆ្ងោ កករតោ
 ឧមនីយំ អបិច^(៣) មេ កឆ្ងោ មចុរកជាតោ វិយ គា-
 យោ និសាទិ មេ ន បញ្ញាយពិ ធម្មាបិ មំ ន បជិកពិ

១ និ. ទិដ្ឋា មេ ។ ម. ទិឆ្ងោ មេ ។ ២ និ. ទិដ្ឋា មេ ។ ៣ និ. អបិ បិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

ដល់តមាគតពឡើយ ហើងច្ចាប់ គូវតែតមាគតត្រូបសង្ក័តអាពធនេះ ដោយ
សេចក្តីព្យាយាម ហើយអធិដ្ឋានដីវិតសង្ការ សម្របតិយាបចសិនបុះ ។
ទីប្រែន្តែមានប្រោះកាត ត្រួតត្រូបសង្ក័តអាពធនោះ ដោយសេចក្តីព្យា-
យាម ហើយត្រួតអធិដ្ឋាននូវដីវិតសង្ការ ។ អាពធនេះប្រោះមានប្រោះកាត
នោះ កំរមាប់ទៅក្នុងកាលនោះនេះ ។ លុះប្រោះមានប្រោះកាត ស៊ែនីយ
ចាកប្រោះអាពធហើយ ទីបនីដែនីស្សីយចាកអាពធមិនយុរបុន្តោះ ត្រួត
សេចបែល្វាមំពីរិបារ ទោតជ័យឱភាសនេះ ដែលគេបានក្រាលទុកត្រួត
មួបិរិបារ ។ ត្រានោះនេះ ប្រោះអាននូមានអាយុ ចូលទៅតារប់ប្រោះ
មានប្រោះកាត លុះចូលទោដល់ហើយ កំក្រាបថាយបង្កែប្រោះប្រោះកាត
ហើយអង្គយ ក្នុងទីដែនមគ្គ ។ លុះប្រោះអាននូមានអាយុ អង្គយក្នុងទី
ដែនមគ្គហើយ កំក្រាបបង្កែចូលប្រោះមានប្រោះកាតដូចខាងក្រោម បពិត្រប្រោះ
អង្គដែលមេន ខ្ញុំប្រោះអង្គ បានយើងប្រោះមានប្រោះកាត ត្រួតបានសេចក្តី
សប្តាយ បពិត្រប្រោះអង្គដែលមេន ខ្ញុំប្រោះអង្គ បានយើងប្រោះមាន
ប្រោះកាតអតិថិជនបាន បពិត្រប្រោះអង្គដែលមេន កំកាយរបស់ខ្ញុំប្រោះអង្គ
ហាក់ដូចជាស្រួលុតស្រយន៍ពេកណាស់ សូម្បីទិសទាំងឡាយ កំមិនប្រា-
កដដល់ខ្ញុំប្រោះអង្គ សូម្បីជម៌ទាំងឡាយកំមិនប្រាស់លាស់ ដល់ខ្ញុំប្រោះអង្គ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកវាណាក់ អាននូត្តករណីកចនា

កកវត្ថា តេលពេជ្យ អបិច មេ កដ្ឋ អយោសិ តាចិ-
ទេ អស្សាសមត្តា ន តារ កកវ បរិនិញ្ញាយិស្សិតិ ន
យារ កកវ កិច្ចុសធ្លំ អារព្វ តិច្ចិទេរ ឧបាយារតិ-
តិ ។ តិ បនាលន្ទ កិច្ចុសធ្លោ មយិ បច្ចាសីសតិ
ទេសិត្រា អនុន្ទ មយា ធម្មា អនុនំ អពាបិរ ត-
វិទ្យា នន្ទាលន្ទ^(១) តថាកតស្ស ធម្មសុ អចិយមុដ្ឋិ
យស្ស នូន អនុន្ទ ធម្មស្ស អហំ កិច្ចុសធ្លំ បរិហ-
រិស្សិតិ វ មមុទ្ទសិកោ កិច្ចុសធ្លោតិ វ សោ
ន្ទន អនុន្ទ កិច្ចុសធ្លំ អារព្វ តិច្ចិទេរ ឧបាយ-
រយែ ។ តថាកតស្ស ខោ អនុន្ទ ន ធមំ យោតិ អហំ
ខោ កិច្ចុសធ្លំ បរិហរិស្សិតិ វ មមុទ្ទសិកោ
កិច្ចុសធ្លោតិ វ ។ សតិ^(២) អនុន្ទ តថាកត្រា
កិច្ចុសធ្លំ អារព្វ តិច្ចិទេរ ឧបាយរិស្សិតិ ។ អហំ
ខោ បនាលន្ទ ធម្មរិ ធមិល្មា រុឡោ មមាល្មកោ
អនុកត្រា រយោ អណុប្បត្រា អសិតិកោ មេ រយោ រត្តតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រ ពុទ្ធកាលវារេះ ឡើងមានព្រះពុទ្ធឌីកាប្រាង្វិនិងព្រះមានន្ទៃ
 ព្រះហេតុដែលព្រះមានព្រះភាគច្រើន់ព្រះអាពធ បពិត្រព្រះអណ្តូជ់ចម្រើន
 បុន្ថែនខ្លួនខ្លួនបានសេចក្តីសង្ឃឹមខ្លះបា ព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់សម្រេច
 ដម្ដឺនិម្ធយដីប្រុក ប្រាង្វិនិងកិត្តិសង្ឃឹមការណ៍ទេ ព្រះមានព្រះភាគនឹង
 មិនទាន់បរិនិញ្ញានដកបន្ទោះ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់បា ម្នាលអានន្ទៃ
 កិត្តិសង្ឃឹមនៅនឹកបុនប័ណ្ណអូកុងតបាតតឡ្វ់ត ម្នាលអានន្ទៃ ដម្ដឺដែលតបាត
 តបាតសម្រេចហើយ ធ្វើមិនឡើមានខាងកុងខាងក្រោ ម្នាលអានន្ទៃ កណ្តាប់
 ដែនអាចាយ មិនមានកុងដម្ដឺទាំងឡាយ របស់តបាតតឡ្វ់ ម្នាលអានន្ទៃ
 អូកណា មានគំនិតយ៉ាងនេះបា អាត្រាមញ្ញនឹងត្រូវបំពុំត្រូវកិត្តិសង្ឃឹមប៉ែនកី
 បា កិត្តិសង្ឃឹមអូកអាចនូវអាត្រាមញ្ញប៉ែនកី ម្នាលអានន្ទៃ អូកនោះ សម
 ជាពោលពាក្យណាម្បយ ប្រាង្វិនិងកិត្តិសង្ឃឹម មិនខាន ។ ម្នាលអានន្ទៃ
 តបាតតមិនមានគំនិតយ៉ាងនេះបា អាត្រាមញ្ញនឹងត្រូវបំពុំត្រូវកិត្តិសង្ឃឹមប៉ែនកី
 បុបាតកិត្តិសង្ឃឹមអូកអាច នូវអាត្រាមញ្ញប៉ែនកីសោះឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទៃ
 ព្រះតបាតតនឹងពោលពាក្យណាម្បយ ប្រាង្វិនិងកិត្តិសង្ឃឹម ធ្វើអីឡើត ។
 ម្នាលអានន្ទៃ តឡ្វូរនេះ តបាតតត្រូវបានបំពុំត្រូវហើយ ចម្រើនហើយ បានបំពុំហើយ
 កន្លឹងអាយុកាលដល់បច្ចុមរីយហើយ រីយតបាតតបាន ៨០ ឆ្នាំហើយ ។

សុភន្ធបិធីការ ទីយនិកាយស្ស មហាផ្ទៃ

លេយ្យចាបិ	អាល្មូ	ជរសកាំ	បេដ្ឋិស្សកៅន ^(១)
យាយតិ	ឯរមេរ	ខោ	អាល្មូ
តចាកតស្ស	គាយោ	យាយតិ	បេដ្ឋិស្សកៅន
សមយោ	តចាកតតោ	សព្វិមិត្តានំ	អមនសិកាត
គត្តានំ	បេដ្ឋានំ	និពេណា	អនិមិត្តំ
បសម្បដ្ឋ	វិយារតិ	ធាសុត្រកោ ^(២)	បេតោសមាតិ
តចាកតស្ស	គាយោ	ហេរតិ	បេតុតិបាល្មូ
ឯធនា	វិយារច	អត្ថសរណា	អនញ្ញសរណា
ឯម្បសរណា	អនញ្ញសរណា	គចញ្ញ	អនញ្ញ
អត្ថឯធនា	វិយារតិ	អត្ថសរណោ	ឯម្ប
ឯធនា	ឯម្បសរណោ	អនញ្ញសរណោ	គចញ្ញ
គាយោ	គាយាលុបស្សី	វិយារតិ	អតាបី
សតិមា	វិនិយោ	លោកោ	សម្បជាង
បេដ្ឋាសុ	។	ចិត្ត	ឯម្បស្ស
វិយារតិ	អតាបី	សម្បជាង	សតិមា
លោកោ	អកិដ្ឋាគោមនស្សាំ	។	វិនិយោ
អកិដ្ឋាគោមនស្សាំ	។	ឯរ	ខោ
លោកោ	អកិដ្ឋាគោមនស្សាំ	អាល្មូ	កិត្តិ

១ ម. ដផ្សុរសកាំ នៅមិស្សកៅន ។ និ. យេមិស្សកៅន ។ ២ និ. ធាសុកោ ។

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ម្នាលអាណន្ទ នទេះចាស់ដែលបរឡាតាំង ព្រោះការអប់រំបាយបុស្សីយ៉ាវ
 ណាមិញ្ច ម្នាលអាណន្ទ កាយរបស់តាតតិនិជ្ជប្រព្រឹត្តឡាតាំងដូចជានេះ
 អប់រំបុស្សីយ៉ាវនោះជន ។ ម្នាលអាណន្ទ សម្បែក ដែលបានដាក់តាត-
 តិនិជ្ជបុលបេតោសមាជិ (សេចក្តីតាំងបិត្តមាំ) ដែលមិនមាននិមិត្ត ព្រោះ
 មិនធ្វើទុកកុងបិត្តនូវនិមិត្តទាំងពួន ព្រោះវំលត់នៅពីរក្នុង ម្នាលអាណន្ទ
 សម្បែកនោះ កាយនៅតាតតិនិជ្ជ កីឡានសេចក្តីសប្បាយត្រាន់បី ។ ម្នាល
 អាណន្ទ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំងទ្វាយចូរយកខ្លួនជាតីពីន យកខ្លួនជាតី
 រលីក កិយករបស់ដែលជាតីរលីក ចូរយកជម័ជាតីពីន យកជម័ជាតីរលីក
 កិយករបស់ដែលជាតីរលីកទ្វីយ ។ ម្នាលអាណន្ទ កិត្តិយកខ្លួនជាតីពីន
 យកខ្លួនជាតីរលីក មិនយករបស់ដែលជាតីរលីកនោះ តើដូចមេប ។ ម្នាលអាណន្ទ
 កិត្តិកុងសាសនានេះ ពិចារណាយើញនូវកាយកុងកាយ មានព្រាយម
 ដុតកម្មកិលេស មានសម្បាពញ្ជាប់ មានសតិ កម្មាត់បង់នូវអភិដ្ឋានិជ្ជ-
 ទោមនស្ស កុងលោក គីកាយ បុខបាតានកូនបេញ្ញ ។ កុងនៅនាទាំង-
 ទ្វាយ ។ កុងបិត្ត ។ កិត្តិពិចារណាយើញនូវជម័ កុងជម័ទាំងទ្វាយ
 មានព្រាយម ដុតកម្មកិលេស មានសម្បាពញ្ជាប់ មានសតិ កម្មាត់បង់នូវ
 អភិដ្ឋានិជ្ជទោមនស្ស កុងលោកបេញ្ញ ។ ម្នាលអាណន្ទ យ៉ាវនោះជន កិត្តិ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពុទ្ធកាណការាំ កតគេ បាតាលបេតិយូបសង្គមនំ

អត្ថឃីជា វិហារតិ អត្ថុសរុណា អនញ្ញុសរុណា ធម្ព-
 ីជា ធម្ពុសរុណា អនញ្ញុសរុណា ។ យេ ហិ
 កេចិ អាលន្ទ ធនរហិ វ មម វ អច្ចួយន អត្ថឃីជា
 វិហារិស្សនិ អត្ថុសរុណា អនញ្ញុសរុណា ធម្ពីជា ធម្ព-
 សរុណា អនញ្ញុសរុណា តមតតេ មេ តេ អាលន្ទ
 កិត្យ កិស្សនិ យេ កេចិ សិត្តាកាយាតិ ។

មហាបរិនិញ្ញាន គាមកណ្ឌា សមត្ត^(៩) ។

ពុទ្ធកាណការាំ ទុតិយំ ។

[៤] អចលោ កកវ ុច្ចុណ្ឌាសមយំ និកសេត្តា
 បត្តិរមាងាយ រេសាលី ិណ្ឌាកាយ ចាវិសិ រេសា-
 លិយំ ិណ្ឌាកាយ ចរិត្តា បច្ចាកត់ ិណ្ឌាចាតប្បដិត្តាលោ
 អយស្សនំ អាលន្ទំ អាមធ្លសិ តណ្ឌាកាយិ អាលន្ទ
 និសិទំ យេន ចាករលំ ចេតិយំ^(១០) តេនុបសណ្ឌិមិស្សរម
 ិកិរិយាករាយាតិ ។ ធរំ កត្តិតិ លោ អយស្ស អាលន្ទ
 កតគេ បដិស្សិជាត្តា និសិទំ អាងាយ កកវណ៍
 ិដ្ឋិតោ ិដ្ឋិតោ អណុព្យិ ។ អចលោ កកវ យេន

១ និ. ម. មហាបរិនិញ្ញាន គាមកណ្ឌា សមត្តនិ តមេ បាតា ន ទិស្សនិ ។ ២ និ.
 ចាតាលំ ចេតិយំ ។ ម. ចាតាលបេតិយំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូគ្រ ពុទ្ធកាលភាង: ព្រះមានព្រះភាគសេដ្ឋចូលទៅកាន់បាតាលរចនិយ
 ឈ្មោះថា យកធម្មនជាទីពីន យកធម្មនជាទីរលីក មិនយករបស់ដែងជាទីរលីក
 យកធម័ជាទីពីន យកធម័ជាទីរលីក មិនយករបស់ដែងជាទីរលីក ។
 មាលអានន្ទ កុងកាលតខ្សោវនេះកើ អំណោះតតិតបាតតទោកី កិកី
 ណាមួយ យកធម្មនជាទីពីន យកធម្មនជាទីរលីក មិនយករបស់ដែងជា
 ទីរលីក យកធម័ជាទីពីន យកធម័ជាទីរលីក មិនយករបស់ដែងជា
 រលីកឡើយ មាលអានន្ទ មួយឡើត កិកីណាមួយ ជាអូកប្រាប្រាន្យរសិកា
 កិកីទាំងនោះ នឹងតាំងនៅកុងគុណដ៌ប្រសើរបំផុត របស់តបាតតដែរ ។
 ចប់ គាមកណ្តុ កូងមហាបរិនិញ្ញានសូគ្រ ។
 ចប់ ពុទ្ធកាលភាង:ទី ៤ ។

[៤៨] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេស្សដៃបាត្រិនិងបីរ
 កុងបុព្ទណ្ឌសម័យ ហើយស្សបច្ចូលទៅទ្វេស្សបិណ្ឌបាត កុងក្រុងរែសាលី
 លុះទ្វេស្សត្រាប់ទៅបិណ្ឌបាតកុងក្រុងរែសាលីហើយ ទ្វេស្សប់អំពីបិណ្ឌបាត
 កុងរែលាងក្រាយកត្តហើយ ទ្វេស្សត្រាស់ នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុបា
 មាលអានន្ទ បូរអូកកាន់យកនិសិទន:១ទោ យើងនឹងចូលទៅសម្រាក
 កុងរែលាងបែប ឯបាតាកលប់ចំពីយ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទូល
 ព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យបា ព្រះករុណាប្រះអណ្ត ហើយក៏កាន់និសិ-
 ទន:ទោតាម ។ ខាងក្រាយព្រះមានព្រះភាគ ។ ត្រានោះ ព្រះមាន

១ អដ្ឋកចាថា និសិទន:កូងទីនេះគឺចម្លើខណ្ឌ ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្តា

ចាកសំ	ចេតិយំ	តេណុបសត្វិមិ	ឧបសត្វិមិត្រា	បញ្ញាល់	
អាសន់	និសិទិ	។	អាយស្មាយិ	ខោ	អានឆ្នា
កករដ្ឋា	អកិរាណត្រា	ធភកម្គា	និសិទិ	។	ធភកម្គា
និសិទិ	ខោ	អាយស្មាយា	អានឆ្នា	កករ	ធភនកេច
រមណីយា	អានឆ្នា	សេសី	រមណីយំ	ឧណែន់	ចេតិយំ
រមណីយំ	កោតមកា	ចេតិយំ	រមណីយំ	សត្វម៉ា ^(១)	ចេតិយំ
រមណីយំ	ពហុបុត្រា	ចេតិយំ	រមណីយំ	សារឆ្នាំ	
ចេតិយំ	រមណីយំ	ចាកសំ	ចេតិយំ	យស្ស	កាស្សិចិ
អានឆ្នា	ចត្តារោ	សត្វិចាងា	ការិតា	ពហុលីកតា	យានី-
កតា	វត្ថុកតា	អណុនិតា	បរិចិតា	សុសមាន្តា	សោ
អកច្ចូមានោ	អានឆ្នា ^(២)	កប្បា	រ	តិដ្ឋិយ្យ	កប្បា-
រសសំ	រ	តចាកតស្ស	ខោ	អានឆ្នា	សត្វិចា-
ឯ	ការិតា	ពហុលីកតា	យានីកតា	វត្ថុកតា	អណុនិតា
បរិចិតា	សុសមាន្តា	សោ	អកច្ចូមានោ	អានឆ្នា	

១ ឬ. សត្វម៉ា ។ ២ ឬ. អានឆ្នាកិ បទំ នគិ ។

សុគន្លឹមក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ព្រះភាគស្តូចចូលទៅការត្រាករលមេតិយ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏តី
លើអាសន៍ដែលព្រះអាណន្ទក្រាលប្រាយ ។ ចំណោកខាងព្រះអាណន្ទមាន
អាយុ ក៏ក្រាបប្រាយបង្កែតព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយកុជិថីសមគ្គរ ។
លុះព្រះអាណន្ទមានអាយុ អង្គុយកុជិថីសមគ្គរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រួតមានព្រះបន្ទូលដូចខេះបា ម្នាលអាណន្ទ ក្រុងផែសាលីជាទីត្រូវត្រួតការ ឱ-
ទេនបែតិយជាទីត្រូវត្រួតការ គោតមកបែតិយជាទីត្រូវត្រួតការ សត្វមបែតិ-
យជាទីត្រូវត្រួតការ ពហុបុត្របែតិយជាទីត្រូវត្រួតការ សារន្ទទបែតិយជា
ធីត្រូវត្រួតការ ប្តាកលបែតិយជាទីត្រូវត្រួតការ ម្នាលអាណន្ទ ឥឡូចបានទាំង ២
បើបុត្រលណាមួយបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ ធ្វើឲ្យ
ដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ
បានសន្ម័រឯកហើយ បានប្រារព្យដោយលូហើយ ម្នាលអាណន្ទ បុត្រលនោះ
បីប្រាប្រានីនបិតនោះ គប្បីបិតនោះអស់ ១ អាយុកប្បែ^(១) ប្រើលើសជាន់ ១
អាយុកប្បែកបាន ម្នាលអាណន្ទ ឯឥឡូចបានទាំង ២ ព្រះតបាតតបានចម្រើន
ហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យ
ជាទីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្ម័រឯកហើយ បាន
ប្រារព្យដោយលូហើយ ម្នាលអាណន្ទ ព្រះតបាតតនោះ បីប្រាប្រានីន

១ កំណត់អាយុបស់មនុស្សដែលពេញត្រូវបែត់គ្រាន់តាមកាលតាមសម័យ ហេចា អាយុកប្បែ
ដូចក្នុងសម័យព្រះពុទ្ធដាម្មាស់យើងនេះ អាយុកប្បែកំណត់ ១ យ៉ាង ។

មហាថ្រឹន្តានសុត្រ ពួកាណាករាំ ចគ្គិទ្ធិបាទានុភាករកថា

តចាកតោ កប្បៃ វ តិដ្ឋយុ កប្បរស់ វតិ ។
 ធមិត្ត ខោ អាយស្តា អាលឆ្វោ កកវតា ីធន្តរិកោ
 ិមិត្ត កយិមាង ីធន្តរិកោ ីកសេ កយិមាង
 នាសក្តិ បជិវិធីតុ ន កកវណ្ឌ យចិ តិដ្ឋតុ កណ្ឌ
 កកវ កប្បៃ តិដ្ឋតុ សុកតោ កប្បៃ ពហុជនហិតាយ
 ពហុជនសុខាយ លោកានុកម្មាយ អត្តាយ ហិតាយ
 សុខាយ នៅមនុស្សនានិ យចា តុ មានេ បរិ-
 យុដ្ឋិតចិត្តា ។ ឯតិយម្បិ ខោ កកវ ។ យ ។
 តិយម្បិ ខោ កកវ អាយស្តណ៍ អាលណ៍ អមណ្ឌសិ
 រមណីយា អាលណ្ឌ សេស៊ី រមណីយំ ឧណែនំ ម-
 តិយំ រមណីយំ កោតមកំ ចេតិយំ រមណីយំ សត្វម៉ោ
 ចេតិយំ រមណីយំ ពហុបុត្តិ ចេតិយំ រមណីយំ សា-
 ន្ទុជំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាកសំ ចេតិយំ យស្តូ
 កស្តូចិ អាលណ្ឌ ចត្តាគោ សទ្ធិចានា កវិតា ពហុលី-
 គតា យនីគតា វត្ថុគតា អណ្តិតា បរិចិតា

មហាបរិនិញ្ញានស្សែត្រ ពុទ្ធកាលភាព៖ ពោលអំពីអាណុភាពនៃតម្លៃបានទាំង ៥

បិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប បុណ្យិសជាតិ ១ អាយុកប្ប
កំបាន ។ ទុកជាវ្យេះមានព្រះកាត ទ្រឹះធើនិមិត្តជាមិនក្រិក ទ្រឹះធើ
និកាសជាមិនក្រិក យ៉ាវនេះហើយ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ កំមិនអាបនីជ
យល់សេចក្តីចូរស់លាស់បាន មិនបានអារម្មណ ព្រះមានព្រះកាតបា
បពិត្រព្រះអដ្ឋីបម្រើន សូមព្រះមានព្រះកាត បិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប
សូមព្រះសុគត់ បិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដន
ប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន ដើម្បីអនុក្រោះដល់សត្វលោក
ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ពួក
ទេរតានិជមនុស្សដូចខ្លះសោះ ព្រោះមានចូលមកដោរកតាំងិត ។ ព្រះមាន
ព្រះកាត ទ្រឹះមានព្រះបន្ទូលជាកម្មប្រែប់ ២ ដនដន ។ ៩ ។ ព្រះមានព្រះ
កាត ទ្រឹះមានព្រះបន្ទូលនិងព្រះអាណន្ទមានអាយុជាកម្មប្រែប់ ៣ ដនដន
បា ម្នាលអាណន្ទ ក្រុងរែសាលី ជាថីគ្នាក្រោកអរ ឧទនបេតិយជាថីគ្នា
ក្រោកអរ គោតមកបេតិយជាថីគ្នាក្រោកអរ សត្វមបេតិយជាថីគ្នាក្រោកអរ
ពហុបុត្របេតិយជាថីគ្នាក្រោកអរ សារន្ទទបេតិយជាថីគ្នាក្រោកអរ បារាល-
បេតិយជាថីគ្នាក្រោកអរ ម្នាលអាណន្ទ តម្លៃបានទាំង ៤ ប៊ិបុត្រលណាម្បយ
បានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿង ។ ហើយ បានធ្វើឡើងដែលបាយការហើយ
បានធ្វើឡើងទៅហើយ បានតាំងទុករឿង ។ ហើយ បានសន្យាំទុកហើយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

សុសមាន្តា	សោ	អាគច្ចូមានោ	កាប្រាំ	វ	តិផ្សេយ្យ
កាប្បរ់សែសំ	វ	តចាកតស្សើ	ខោ	អនុញ្ញ	ចត្តាបោ
តធិទានា	ភាពិតា	ពហុលីកតា	យានីកតា	វត្ថុកតា	
អង្គិតា	បរិចតា	សុសមាន្តា	សោ	អាគច្ចូមានោ	
អនុញ្ញ	តចាកតោ	កាប្រាំ	វ	តិផ្សេយ្យ	កាប្បរ-
សែសំ	វតិ ។	ធមិ	ខោ	អាយស្តា	អាលេខ្ងា
កកវតា	ិន្ទារិកោ	និមិត្តោ	កយិរមានោ	ិន្ទារិកោ	
ិកវសោ	កយិរមានោ	នាសក្តី	បជិរិដ្ឋិតុ	ន	កក-
វណ្ណោ	យាគិ	តិដ្ឋុតុ	កញ្ច	កកវ	តិដ្ឋុតុ
សុកតោ	កាប្រាំ	ពហុជនហិតាយ		ពហុជនសុខាយ	
លោកាតុកម្បាយ		អត្តាយ	ហិតាយ	សុខាយ	នេរ-
មនុស្សនុលិតិ	យថា	តំ	មារេន	បរិយុជិតិត្រោ	។
អចខោ	កកវ	អាយស្តុណ្ឌោ	អនុញ្ញ	អាមឡិតិ	
កច្ច	តុំ	អនុញ្ញ	យស្សុជានិ	កាលំ	មញ្ញសីតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

បានប្រាងពេញលូហើយ បុគ្គលនោះ បីប្រាប្រាណីនិងបិតនោះ គប្បិត
 នៅអស់ ១ អាយុកប្ប បុលីសជាតិ ១ អាយុកប្បកំបាន មាលអាននូ
 នតខិត្តធម៌ ២ ព្រះតាគតានបម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ១ ហើយ បាន
 ធ្វើឡើងជាយានហើយ បានធ្វើឡើងទីនោះហើយ បានតាំងទុករឿយ ១
 ហើយ បានសន្យាំទុកហើយ បានប្រាងពេញលូហើយ មាលអាននូ
 ព្រះតាគតាននោះ បីប្រាប្រាណីនិងបិតនោះ គប្បិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប
 បុលីសជាតិ ១ អាយុកប្បកំបាន ១ ទុកជាប្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ធ្វើ
 និមិត្តជាមិនការិក ទ្រួស់ធ្វើនិកសាមិនការិក យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអ-
 ននូមានអាយុ កំនោតមិនអាចនឹងយល់សេចក្តីប្រាស់លាស់បានឡើយ
 ហើយមិនបានអាកដនា ព្រះមានព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអណ្ឌដែលម្រើន
 សូមព្រះមានព្រះភាគ បិតនៅអស់ ១ អាយុកប្ប សូមព្រះសុគតិបិត
 នៅអស់ ១ អាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តី
 សុខដល់ដនប្រើន ដើម្បីអនុញ្ញាត់ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីបែម្រើន
 ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់នោតានិនិមនុស្សទាំងទ្វាយ
 ផ្ទៃចេះឡើយ ព្រះមារចូលមកពួកគឺតាំង ១ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រួស់ត្រាស់នឹងព្រះអាននូ មានអាយុថា មាលអាននូ អ្នក
 ចូរទៅបុះ អ្នកចូរដើរនូវកាលដែលគួរនឹងនោះ កុងកាលតម្លៃរនេះបុះ ១

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាគរារាំ ភតវត្តោ បរិនិញ្ញានយាថនកម្រា

ឯវា ភតុតិ ទៅ អាយស្សា អាលេង្វោ ភតវត្តោ បដិស្ស-
ជាត្រា ឧឆ្នាយាសនា ភតវត្តោ អភិវឌ្ឍនោ បណ្ឌិំជា
កម្រា អិន្ទេរ អញ្ជូនស្សី រួច្បុម្ខល់ និសិទ្ធិ ។

[៤៥] អចទោ មាគោ ចាបិមា អចិរប្បញ្ញត្តិ អាយស្សលេ
អាលេង្វោ យេន ភតវត្តោ តេជ្ជបសណ្ឌិំ ឧបសណ្ឌិំទ្រា
ធនកម្មត្តោ អផ្ទាសិ ។ ធនកម្មត្តោ បិត្តោ ទោ មាគោ ចាបិមា
ភតវត្តោ ធនធនហេរ បរិនិញ្ញានការណានិ ភតុ ភតវត្តោ បរិនិញ្ញាន
សុកត្តោ បរិនិញ្ញានការណានិ ភតុ ភតវត្តោ កាសិតា
ទោ បនេសា ភតុ ភតវត្តោ រថា ន តាកហំ ចាបិម បរិ-
និញ្ញាយិស្សនិ យារ មេ កិត្តិ ន សារកា កិស្សនិ
វិយត្តោ វិនិតា វិសារណា ពហុស្សត្តោ ធម្ពុដក ធម្ពានុធម្ព-
ប្បជិបត្តោ សាមិចប្បជិបត្តោ អនុធម្ពចារិនោ សកំ អច-
វិយកំ ឧត្តមេត្តោ អចិត្តិស្សនិ នេសេស្សនិ បញ្ញេប-
ស្សនិ បង្ខេបស្សនិ វិវិស្សនិ វិកជិស្សនិ ឧត្តមិការិស្សនិ
ឧប្បន្តោ បរប្បវត្តោ សហដម្យន សុនិភុបិតំ និភុមេត្តោ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករោះ ពេលអំពីអាកដនាថ្រោះមានព្រះភាគចូបរិនិញ្ញាន

ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យថា
 ព្រះករុណាប្រោះអង្គ រួចក់ក្រាកអំពីអាសន៍ ប្រាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ
 ធ្វើប្រទក្សិណា ហើយអង្គយទៅបគល់ឈើម្បយ កុងទិមិនឆ្លាយ ។
 [៩៥] កាលបឹងព្រះអាណន្ទមានអាយុ ចេញទៅហើយមិនយុរប៊ូនាន
 ត្រានេះ ក្រុងមានមានចិត្តបាប កំចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះ
 ចូលទៅដល់ហើយ បានបិតនៅកុងទិដៃសម្បទ្រ ។ លុះក្រុងមាន
 ចិត្តបាប បិតនៅកុងទិដៃសម្បទ្រហើយ បានពេលពាក្យនេះ នឹងព្រះមាន
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញាន
 កុងកាលត្រូវនេះ សូមព្រះសុគត្តបរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដែលម្រីន
 ត្រូវនេះ ជាកាលគ្នានឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដែលម្រីន ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់វាទោនេះហើយថា
 នៅមានមានចិត្តបាប ពួកគឺកុងកាលរបស់បាត់ ដែលឈ្មាសវាន់
 ក្នុងក្នុង ជាពហុស្សុត ឡើងដែលម្រីន ប្រតិបត្តិដែលសម្បទ្រដល់ដែល ប្រតិបត្តិដែល
 សម្បទ្រ ប្រព្រឹត្តតាមដែលនៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវរាង៖នៅកា-
 បាយរបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្បទ្រ បញ្ជូន តាំងទុក ហើក បែក ធ្វើឲ្យ
 ងាយបាន ទាំងមិនទាន់បានសង្គត់សង្គនឹងបរបុរាណ ដែលកើតឡើងហើយ
 ឲ្យជាកិច្ចដែលខ្លួនបានសង្គត់សង្គនឹងដោយលុះ តាមពាក្យដែលសមហេតុ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្តា

សហ្មានិបារិយំ ធម្មំ នៅសេស្សន្ទិតិ ធនតរហិ ខោ បន
 កត្លេ កិច្ចុ កកវតោ សារកា រិយត្តា វិនិតា វិសាង
 ពហុស្សត្តា ធម្មុងក ធម្មាគុធម្មុប្បិជ្ជត្តា សាមិចិប្ប-
 ិជ្ជត្តា អណុធម្មចារិនោ សកំ អាចិយកំ ឧត្តមោទ្រ
 អចិត្តិត្តិ នៅសេត្តិ បញ្ញូបេត្តិ បដ្ឋូបេត្តិ វិវត្តិ វិកជត្តិ
 ឧត្តានិការោគ្តិ ឧប្បជ្ជំ បរប្បរាណំ សហាងមេន សុនិត្តិយិតំ
 និត្តិយោទ្រ សហ្មានិបារិយំ ធម្មំ នៅសេត្តិ បរិនិញ្ញតុនានិ
 កត្លេ កកវ បរិនិញ្ញតុ សុកតោ បរិនិញ្ញនការោលានិ
 កត្លេ កកវតោ កាសិតា ខោ បនេសា កត្លេ កកវតោ
 រាជ ន តាករំ ចាបិម បរិនិញ្ញយិស្សវិមិ យារ មេ
 កិច្ចុនិយោ ន សារកា កិស្សន្ទិ រិយត្តា វិនិតា វិស-
 រាង ពហុស្សត្តា ធម្មុងក ធម្មាគុធម្មុប្បិជ្ជត្តា ស-
 មិចិប្បិជ្ជត្តា អណុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចិយកំ
 ឧត្តមោទ្រ អចិត្តិស្សន្ទិ នៅសេស្សន្ទិ បញ្ញូបេស្សន្ទិ
 បដ្ឋូបេស្សន្ទិ វិវត្តិស្សន្ទិ វិកជិស្សន្ទិ ឧត្តានិការិស្សន្ទិ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ហើយសម្បជិដម៉ែប្រកបដោយបានដឹងរបស់ខ្លួន ដកបណ្តាល តិចាតតនិជមិន
ទាន់បរិនិញ្ញានដកបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន តួន្ទវនេះ ពួកភិក្ខុ
ជាសារ៉ែករបស់ព្រះមានព្រះភាគ បានល្អាសវាទីនៅ ក្រុងក្រាត ជាពហុស្សុត
ទ្រឡប់ដម្លៃ ប្រពិបត្តិដម្លៃ សមគ្គរដល់ដម្លៃ ប្រពិបត្តិដំសមគ្គរ ប្រពិត្តតាម
ដម្លៃ ទាំងបានរៀននូវរាជទ័រនៃអាណាព្យរបស់ខ្លួន ហើយធ្វាប់ សម្បជិ បញ្ជាត់
តាំងទុក បើក ចិប់ ធ្វើឲ្យជាយបានហើយ ទាំងសង្គត់សង្គនិនបរប្បរភទ ដែល
កើតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលបានសង្គត់សង្គនិនដោយណូ តាមពាក្យដែល
សមហេតុ ហើយសម្បជិដម្លៃប្រកបដោយបានដឹងរបស់ខ្លួនហើយ បពិត្រ
ព្រះអង្គដៃបម្រើន តួន្ទវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគបរិនិញ្ញានទៅ សូមព្រះ
សុគត្តបរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន តួន្ទវនេះ ជាកាលគ្គនិជ
បរិនិញ្ញានរបស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រើន ព្រះព្រះ
មានព្រះភាគបានត្រាស់រាយបាន៖ហើយថា ម្នាលមារមានចិត្តបាប ពួកភិក្ខុនឹង
ជាសារីការបស់តាតត ដែលល្អាសវាទីនៅ ក្រុងក្រាត ជាពហុស្សុត
ទ្រឡប់ដម្លៃ ប្រពិបត្តិដម្លៃសមគ្គរដល់ដម្លៃ ប្រពិបត្តិដំសមគ្គរ ប្រពិត្ត
តាមដម្លៃ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវរាជទ័រ នៃអាណាព្យរបស់ខ្លួន
ហើយធ្វាប់ សម្បជិ បញ្ជាត់ តាំងទុក បើក ចិប់ ធ្វើឲ្យជាយបាន

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពុទ្ធភាមាកវាំ ភគរតោ បរិនិញ្ញានយាចនកថា

ឧប្បជ្ជំ បរប្បរកាំ សហដម្លេន សុនិត្តហិតំ និត្តហោត្តា
 សប្បាគិលការិយំ ធម្មំ នេសេស្សនីតិ ធនរហិ ខោ
 បន កញ្ច កិត្តិនិយោ កករតោ សារិកា វិយត្តា វិនិ-
 តា វិសាងា ពហុស្សតា ធម្មុងក ធម្មានុចម្លប្បជិ-
 បញ្ច សមិចិប្បជិបញ្ច អណុចម្លចារិនិយោ សកំ អ-
 ចិយកំ ឧត្តមោត្តា អាចិត្តិនិ នេសនិ បញ្ចបេនិ
 បញ្ចបេនិ វិវនិ វិកជនិ ឧត្តនិកកេនិ ឧប្បជ្ជំ បរប្បរកាំ
 សហដម្លេន សុនិត្តហិតំ និត្តហោត្តា សប្បាគិលការិយំ
 ធម្មំ នេសនិ បរិនិញ្ញាតុណានិ កញ្ច កកក បរិនិញ្ញ-
 តុ សុកតោ បរិនិញ្ញានកាលោលានិ កញ្ច កករតោ
 កាសិតា ខោ បនេសា កញ្ច កករតោ របា ន តារាបំ
 ចាបិម បរិនិញ្ញាយិស្សនិ យារ មេ ឧចាសកា ន សា-
 រកា កវិស្សនិ វិយត្តា វិនិតា វិសាងា ពហុស្សតា ធម្មុង-
 ក ធម្មានុចម្លប្បជិបញ្ច សមិចិប្បជិបញ្ច អណុចម្លចារិយោ

មហាបរិនិញ្ញានស្តីពី ពុទ្ធកាណាករ៖ ពេលអំពីអាកដនាថ្ងៃៗមានព្រះភាគចូរបរិនិញ្ញាន

ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិនបរប្បរភទ ដែលកៅតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែល
 បានសង្កត់សង្កិនដោយលូ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសម្រេចម៉ែន
 ប្រកបដោយបានដឹងរបស់ពាណិជ្ជកម្ម តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយសម្រេចម៉ែន
 ផ្លូវបាន បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន កំកួងកាលត្វូវនេះ ពួកគិកនឹងជាសារីក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគ បានឈ្មោះ វាទែ ក្រុងក្រាត ជាពហុស្សុត ទ្រព្រេច
 ម៉ែន ប្រតិបត្តិដែលសមត្ថរដល់ម៉ែន ប្រតិបត្តិសមត្ថរ ប្រពើត្តតាមដែលហើយ
 ទាំងបានរៀននូវរោងទៅនៅការបារបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្រេច បញ្ជាត់
 តាំងទុក ហើក បែក ធ្វើឲ្យជាយបានហើយ ទាំងសង្កត់សង្កិននូវបរប្បរភទ
 ដែលកៅតឡើងហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិន ដោយលូតាមពាក្យ
 សមហេតុ ហើយសម្រេចម៉ែនប្រកបដោយបានដឹងរបស់ពាណិជ្ជកម្ម បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏បម្រើន ត្វូវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានទៅ សូម
 ព្រះសុគត់ បរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ត្វូវនេះជាកាលគ្នានឹង
 បរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន មួយ
 ទៅតែ ព្រះមានព្រះភាគបានត្រាស់រាល់នេះហើយបា ម្នាលមារមានបិត្ត
 បាប ពួកខ្លាសកជាសរៀរបស់តាមពាក្យ ដែលឈ្មោះ វាទែ ក្រុងក្រាត
 ជាពហុស្សុត ទ្រព្រេចម៉ែន ប្រតិបត្តិដែលសមត្ថរដល់ម៉ែន ប្រតិបត្តិ
 ដែលសមត្ថរ ប្រពើត្តតាមដែលនៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវរោង:

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

សកំ	អាចរិយកំ	ឧត្តមោត្តា	អាចិត្តិស្សនិ	នេសស្សនិ
បញ្ចប់ស្សនិ	បង្រប់ស្សនិ	វិវិស្សនិ	វិភាគិស្សនិ	ឧត្តាឌ-
ការិស្សនិ	ឧប្បជ្ជា	បរប្បរាជា	សហដម្លៃ	សុនិត្ត-
ហិតំ	និត្តមោត្តា	សហ្មាញិការិយំ	ធម៌	នេសស្សនិតិ
ធនរហិ	ឡា	បន	កណ្ត	ឧចាសកា
រិយត្តា	វិនិតា	វិសាងកា	ពលុស្សត្តា	ធម្មុដ-
ធម្មប្បជិបញ្ហា	សាមិចិប្បជិបញ្ហា	អនុធម្មទារិនោ	សកំ	
អាចរិយកំ	ឧត្តមោត្តា	អាចិត្តិស្សនិ	នេសស្សនិ	បញ្ចប់ស្សនិ
បង្រប់ស្សនិ	វិវិស្សនិ	វិភាគិស្សនិ	ឧត្តាឌការេនិ	បរប្បរាជា
សហដម្លៃ	សុនិត្តហិតំ	និត្តមោត្តា	សហ្មាញិការិយំ	
ធម៌	នេសស្សនិ	បរិនិញ្ញតុជាតិ	កណ្ត	កកក
គុ	សុកតោ	បរិនិញ្ញជាការេនិ	កណ្ត	កករតោ

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

នៃអាជារបស់ខ្លួន ហើយធ្លាប់ សម្ងាត់ បញ្ហាត្ត តាំងទុក ហើក ថែក
 ធ្វើឡើងយោ ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិននូវបរប្បាខ ដែលកៅតឡើងហើយ
 ឡើងកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហ័តុ ហើយ
 សម្ងាត់ជម់ ប្រកបដោយបានឯករាយដែលបានទេ តាមពាក្យដែលសមហ័តុ
 និញ្ញានដកបនោះ ដូចេះ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ក៏តុឡូវនេះ ឬកុខ្មោះសក
 ជាសារ៍ករបស់ព្រះមានព្រះភាគ ល្អាស វាទ់នៅ ក្រោរក្រា ជាពហុស្សុត
 ទ្រព្រៀជម់ ប្រពិបត្តិជម់សមត្ថរដល់ជម់ ប្រពិបត្តិជំសមត្ថរ ប្រព្រឹត្ត
 តាមជម់ហើយ ទាំងបានរៀននូវកៅទេ នៃអាជារបស់ខ្លួន ហើយធ្លាប់
 សម្ងាត់ បញ្ហាត្ត តាំងទុក ហើក ថែក ធ្វើឡើងយោបានហើយ ទាំង
 សង្កត់សង្កិននូវបរប្បាខ ដែលកៅតឡើងហើយ ឡើងកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិន
 ដោយល្អ តាមពាក្យដែលសមហ័តុ ហើយសម្ងាត់ជម់ប្រកបដោយ
 បានឯករាយបានហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន តុឡូវនេះ សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ បរិនិញ្ញានទៅ សូមព្រះសុគត៊ បរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏
 បម្រើន តុឡូវនេះ ជាកាលត្តរនឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ ពុទ្ធភាពាការា ភតវត្តា បរិនិញ្ញានយាថនកថា

ភាសិតា ខោ បល់សា កត្វេ ភកវត្តា រាជា ន តា-
 រយា ចាយិម បរិនិញ្ញាយិស្សនិ យារ មេ ឧចាសិ-
 តាន ន សារិតា កវិស្សនិ វិយត្តា វិនិតា វិសារណា
 ពហុស្សតា ធម្មុងក ធម្មានុធម្មប្បដិបញ្ញា សមិ-
 ចិប្បដិបញ្ញា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចវិយកំ
 ឧត្តមេហាទ្រា អាចិត្តិស្សនិ នេស់ស្សនិ បញ្ញេយេស្សនិ
 បង្គេយេស្សនិ វិវិស្សនិ វិកជិស្សនិ ឧត្តនីកវិស្សនិ
 ឧប្បន្តំ បរប្បរាណំ សហដម្លេន សុនិត្តបិតំ និត្តមេហាទ្រា
 សប្បដិបារិយំ ធម៌ នេស់ស្សនិតិ ធនតរបិ ខោ បន
 កត្វេ ឧចាសិតា ភកវត្តា សារិតា វិយត្តា វិនិតា
 វិសារណា ពហុស្សតា ធម្មុងក ធម្មានុធម្មប្បដិបញ្ញា
 សមិចិប្បដិបញ្ញា អនុធម្មចារិនិយោ សកំ អាចវិយកំ
 ឧត្តមេហាទ្រា អាចិត្តិស្សនិ នេស់ស្សនិ បញ្ញេយេស្សនិ
 វិវិស្សនិ វិកជិស្សនិ ឧត្តនីកហេនិ ឧប្បន្តំ បរប្បរាណំ សហ-
 ដម្លេន សុនិត្តបិតំ និត្តមេហាទ្រា សប្បដិបារិយំ ធម៌
 នេស់ស្សនិ បរិនិញ្ញាតុណានិ កត្វេ ភកវ បរិនិញ្ញាតុ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករោះ ពេលអំពីអាកដនាថ្ងៃៗមានព្រះភាគចូបរិនិញ្ញាន

បពិត្រព្រះអង្គិ៍បម្រើន មួយឡើត ព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ភាគ
នេះហើយចា ម្ចាលមារមានចិត្តបាប ពួកខ្មែរសិក ជាសារិក របស់
តាតិត្យ ដែលឈ្មានរាជនៃ ក្រុងក្រារ ជាពហុស្សុត ទ្រព្រះជំនួយ ប្រតិបត្តិ
ជម់សមគ្គរដល់ជម់ ប្រតិបត្តិជំនួយ ប្រព្រឹត្តតាមជម់ នៅមិនទាន់មាន
ទាំងមិនទាន់រួចរាល់នៅការបាបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្បូន បញ្ជាត់
តាំងទុក ហើក ថែក ធ្វើឲ្យជាយុទ្ធន ទាំងមិនទាន់សង្គត់សង្គិននូវបរប្បៃ-
រាជ ដែលកែតឡ្វើដោយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្គត់សង្គិនដោយណូ តាម
ពាក្យដែលសមហោតុ ហើយសម្បូនជម់ប្រកបដោយបានដឹបាយ ដកប
ណាគនេ តាតិត្យកើនិងទាន់បរិនិញ្ញានដកបនោះ ដូច្នេះ បពិត្រព្រះអង្គិ៍បម្រើន
កើតឡើរនេះ ពួកខ្មែរសិក ជាសារិក របស់ព្រះមានព្រះភាគ
បានឈ្មាន រាជនៃ ក្រុងក្រារ ជាពហុស្សុត ទ្រព្រះជំនួយ ប្រតិបត្តិជម់
សមគ្គរដល់ជម់ ប្រតិបត្តិជំនួយ ប្រព្រឹត្តតាមជម់ហើយ ទាំងបាន
រួចរាល់នៅការបាបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្បូន បញ្ជាត់ តាំងទុក
ហើក ថែក ធ្វើឲ្យជាយុទ្ធនហើយ ទាំងសង្គត់សង្គិននូវបរប្បៃរាជ
ដែលកែតឡ្វើដោយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្គត់សង្គិនដោយណូ តាមពាក្យ
ដែលសមហោតុ ហើយសម្បូនជម់ ប្រកបដោយបានដឹបាយបានហើយ
បពិត្រព្រះអង្គិ៍បម្រើន តឡ្វ់នេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានទៅ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

សុកតោ	បរិនិញ្ញានកាលោលាតិ	កណ្តុ	កតវតោ	ក-		
សិតា	ខោ	បនេសា	កណ្តុ	កតវតោ	កចា	ន
តាកហំ	ចាបិម	បរិនិញ្ញាយិស្ស្រិ	យារ	មេ	នៅ	
ពួលុចរិយំ	ន	ឥឡូពេរ	កវិស្ស្រិ	ដីតញ្ញ	វិត្តារិកំ	
ពហុជព្វំ	បុច្ចក្តតំ	យារ	នេរមួលស្ស្រិ	សុប្បគាត-		
សិតនិ	ធនរហិ	ខោ	បន	កណ្តុ	កតវតោ	នៅ
ពួលុចរិយំ	ឥឡូពេរ	ដីតញ្ញ	វិត្តារិកំ	ពហុជព្វំ		
បុច្ចក្តតំ	យារ	នេរមួលស្ស្រិ	សុប្បគាសិតំ	បរិនិញ្ញ-		
គុណាតិ	កណ្តុ	កតវ	បរិនិញ្ញតុ	សុកតោ	បរិនិញ្ញ-	
កាលោលាតិ	កណ្តុ	កតវតោតិ	។	ធន	រោត្ថុ	កតវ
មារំ	ចាបិមណ៍	ធននងរោច	អយ្យាស្សុលោ	ត្តំ	ចាបិម	
យកហិ	ន	ធិរំ	តចាកតស្ស	បរិនិញ្ញាំ	កវិស្ស្រិ	

សុគ្រិនិភក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

សូមព្រះសុគត្តបរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្លើន តខ្សោរេនេះ ជាកាលត្តរ
នឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះការពីរ បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្លើន មួយ
ឡើត ព្រះមានព្រះការ បានត្រាស់វាទានេះហើយ មានមានមានបិត្ត
បាប ព្រហ្មចាយ^(១)របស់តាគតាតនេះ នៅមិនទាន់ខាប់ខ្ពស់ មិនទាន់ចម្លើន
មិនទាន់ធ្វាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដឹងប្រើនគ្នា និងមិនទាន់ពេញបរិ-
បុណ្ឌ ដកបណ្តា មួយឡើត ពួកទេរតានិងមនុស្សមិនទាន់ចេះសម្រួលបាន
ដោយប្រចាំ ដកបណ្តា តាគតាតនឹងមិនទាន់បរិនិញ្ញាន ដកបនោះ ដូច្នេះ
បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្លើន តខ្សោរេនេះ ព្រហ្មចាយរបស់ព្រះមានព្រះការនេះ
ខាប់ខ្ពស់ហើយ បានចម្លើនហើយ បានធ្វាយទៅសព្វទិសហើយ គេបាន
ដឹងប្រើនគ្នាលើហើយ បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្លើន តខ្សោរេនេះ សូមព្រះមាន
ព្រះការបរិនិញ្ញានទៅ សូមព្រះសុគត្តបរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដៃចម្លើន
តខ្សោរេនេះ ជាកាលត្តរនឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះការពីរ ។ កាល
បើក្រុងមាន ក្រាបទូលយ៉ាងនេះហើយ ព្រះមានព្រះការ កំបានត្រាស់
កាសិតនេះទៅនឹងក្រុងមានមានបិត្តបាបបា មានមានមានបិត្តបាប ចូរអ្នក
មានសេចក្តីផ្លូវប៉ាយតិចចុះ ការបរិនិញ្ញានរបស់តាគតាត មិនយុរប័នទេ

១ សំដេយកសាសនាគារំងមូលដែលស្រោះដោយត្រួសក្នា ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ ពុទ្ធកាលការាំ អាយុសង្វានិស្សុដ្ឋែនំ

តតោ តិណ្ឌី មាសានំ អច្ចួយន តថាគតោ បរិ
និញ្ញាយិស្សិតិ ។ អចេខា កកវ ចាកលចេតិយ
លតោ សម្បជាថោ អាយុសង្វានំ ីស្សិ ។ ីស្សិដៃ
៥ កកវតោ អាយុសង្វានោ មហា កូមិចាបោ អ-
បោសិ កិសនគោ លោមហំសោ ទេវុទ្ទិកិយោ^(១)
៥ ធមិនីសុ ។ អចេខា កកវ ធមេត្តិ វិទ្ទិត្ត តាយំ
មេរាយំ តមំ ឧបានំ ឧបានេសិ

[៩៦] តុលមតុលញ្ញ សម្បំ

កវសង្វារមរស្សិ មុនិ

អផ្លូត្តរតោ សមាបិតោ

អភិនិ ករចមិន្តសម្បរនិ ។

[៩៧] អចេខា អាយស្សុតោ អនុន្តស្សិ ធមេ-
បោសិ អច្ចួយំ វត កោ អពុតំ វត កោ មហា
រតាយំ កូមិចាបោ សុមហា រតាយំ កូមិចាបោ

១ និ. លោមហំសោ ទេវុទ្ទិកិយោ ។ ម. សលោមហំសោ ទេវុទ្ទិកិយោ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាត់: ការទ្រង់ជាក់អាយុសង្គារ

ក្នុង ៣ ខែអំពើប្រែនេះទៅ តម្លៃគតិនិងបរិនិញ្ញានហើយ ។ លំដាប់នោះ
ព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រង់មានសតិសម្បធូណ៍: ទ្រង់ជាក់អាយុសង្គារពួកបារ-
រាលបច្ចិយ ។ លុះព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រង់ជាក់អាយុសង្គារហើយ ក៏
កក្រឹកផែនដីយ៉ាងដឹង គ្មានឡើកក្នុង ព្រឹក្របមេម ទាំងផ្ទរក់លាន់ពុ
ទ្វីន់ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រង់ប្រាបច្ចាស់នូវដំណើរនោះ
ហើយ ក៏បន្ថីនូវខាងនេះ ក្នុងរោលនោះបា

[៤៥] ព្រះពុទ្ធបាន ជាមួកប្រាប្រឈម ទ្រង់ពិចារណាយើញ្ញាំ
ព្រះនិញ្ញានដែលមានគុណភាពធមិនបានដឹង នូវកំពង់ដែលនាំសត្វទៅកាន់កំពង់
លេបដីនូវសង្គ្រារដែលនាំសត្វទៅកាន់កំពង់ ទ្រង់ព្រៃកអរ-
នូវអារម្មណ៍ខានក្នុង (ដោយអំណាចរិបស្សីនា) មានព្រះហប្ប-
ទីយត្តិនៅម៉ាហើយ (ដោយអំណាចរិបសមច័្) ដឹង ទ្រង់បាន
ទម្ងាយនូវបណ្តាញ គឺ កិលេសដែលកំពើមាននៅ ក្នុងខ្លួន
ដូចជារេក្រោះ ។

[៤៦] លំដាប់នោះ ព្រះមាននូមានអាយុ មានសេបកិត្តិត្រីវិវេយ៉ាង
នេះបា អើហ្ម ហេតុជាសង្សារូរោកណាស់ អើហ្ម ហេតុចំនួរកោក
ណាស់ ការកក្រឹកផែនដីនេះជាយ៉ាងដឹង ការកក្រឹកផែនដីនេះជំណាស់តើ

សុត្តនបិដក់ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

កីសនកោ	លោមហំសោ	នៅឱ្យឱ្យកិយោ	ច	ដលើសុ			
កោ	ឯ	ខោ	ហោតុ	កោ	បច្ចុយោ	មហាលោ	
កូមិចាលស្ស	ចាតុការយាតិ	។	អចខោ	អាយស្សា			
អានឆ្នា	យេន	កករ	តែជុបសត្វិថិ	ឧបសត្វិថិត្តា	ក-		
ករណ៍	អភិវឌ្ឍត្តា	ធនកមណ៍	និសិទិ	។	ធនកមណ៍		
និសិឆ្នា	ខោ	អាយស្សា	អានឆ្នា	កករណ៍	ធនកមេច		
អច្ចិនឃំ	កឆ្នា	អព្ទតំ	កឆ្នា	មហា	វតាឃំ	កឆ្នា	
កូមិចាលោ	សុមហា	វតាឃំ	កឆ្នា	កូមិចាលោ			
កីសនកោ	លោមហំសោ	នៅឱ្យឱ្យកិយោ	ច	ដលើសុ			
កោ	ឯ	ខោ	កឆ្នា	ហោតុ	កោ	បច្ចុយោ	មហាលោ
កូមិចាលស្ស	ចាតុការយាតិ	។					
[៩៥]	អច្ច	ខោ	តមេ	អានឆ្នា	ហោតុ	អច្ច	បច្ចុយោ
មហាលោ	កូមិចាលស្ស	ចាតុការយ	។	កតមេ	អច្ច	។	
អយំ	អានឆ្នា	មហាយបី	ឧបកោ	បតិដ្ឋិតា	ឧបកំ		

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

គ្រូរួចក្នុកក្នឹក ឲ្យព្រើព្រឹចរោម ទាំងផ្លូវកំណែន់ពួកខ្លឹះ មានហេតុផ្ទុចមេប
មានបច្ចុះយដ្ឋុចមេបច្ចុះ ដែលនាំឲ្យកក្រឹកធ្វើដីជាយ៉ាងដំឡែះ ។ ទីប
ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ចូលទោតាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទោដល់
ហើយ កំក្រាបច្បាយបង្កែតព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គីយ កុងទីដែលម
គ្រូ ។ លុះព្រះអាណន្ទមានអាយុ អង្គីយកុងទីដែលមគ្រូហើយ កំក្រាបបង្កែត
ទូលព្រះមានព្រះភាគផ្លូវបាន បពិត្រព្រះអង្គីយបម្រើន មានហេតុជីថ្មី
អស្សាយ បពិត្រព្រះអង្គីយបម្រើន មានហេតុជីថ្មីប្រើក បពិត្រព្រះអង្គីយ
បម្រើន ការកក្រឹកធ្វើដីនេះជាយ៉ាងដំបី បពិត្រព្រះអង្គីយបម្រើន ការកក្រឹក
ធ្វើដីនេះជិះពេកណាស់ គ្រូរួចក្នុកក្នឹក ឲ្យព្រើព្រឹចរោម ទាំងផ្លូវកំណែន់ពួក
ខ្លឹះ បពិត្រព្រះអង្គីយបម្រើន មានហេតុផ្ទុចមេប មានបច្ចុះយដ្ឋុចមេបច្ចុះ
ដែលនាំឲ្យកក្រឹកធ្វើយ៉ាងដំឡែះ ។

[៤៥] ព្រះអង្គត្រាស់បាន ម្នាលអាណន្ទ ឯហេតុបច្ចុះយដែលនាំឲ្យ
កក្រឹកធ្វើដីនេះមាន ៩ យ៉ាង ។ ហេតុបច្ចុះយទាំង ៩ យ៉ាង តើដូចប
មេបខ្លះ ។ ម្នាលអាណន្ទ មហាប្រើបពិនេះ ប្រពិត្យាននៅលើទីក ឯទីក

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួក្រាណភាពវាំ កូមិចាលហេតុកថា

វាត់ បតិដ្ឋិតំ វាតោ អាគាសឆ្វោ យោតិ សោ ខោ អារិន្ទ
 សមយោ យំ មហាកាតា វាយឆ្លើ មហាកាតា វាយឆ្លើ
 ឧទកំ គម្រោនី ឧទកំ គម្រិតំ បបី គម្រោនី អយំ
 បបមោ យោតុ បបមោ បច្ចុយោ មហាតោ កូមិចាលស្ស
 ចាតុការយ ។ ឬណ ចបាំ អារិន្ទ សមឈោរ វ យោតិ
 ពាយ្យុឃោរ វ តិចិមា ដេលោសិប្បរត្តា ដោហោ វ
 មហិចិកោ មហាផុការោ តស្ស^(១) បរិត្តា បបីសព្វា
 ភាពិតោ យោតិ អប្បមាលរ អាថោសព្វា សោ តមំ
 បបី គម្រោនី សណ្ឌិម្រោនី សម្បគម្រោនី សម្បរោដតិ
 អយំ ឌុតិយោ យោតុ ឌុតិយោ បច្ចុយោ មហាតោ កូមិចាល
 ស្ស ចាតុការយ ។ ឬណ ចបាំ អារិន្ទ យណ ពោធិស-
 ត្តា តុសិតោ គាយ ចវិត្តា សោ សម្បជាងោ មាតុ
 គុងី ឱគុងិតិ តណាយំ បបី គម្រិតំ សណ្ឌិម្រោនី សម្បគ-
 ម្រោនី សម្បរោដតិ អយំ តិតិយោ យោតុ តិតិយោ បច្ចុយោ

១ និ. ទេរតោ វ មហិចិក មហាផុការ យស្ស ។

មហាបរិនិញ្ញានស្ថគ្រ ពុទ្ធភាសាការ: ពោលអំពីហេតុនៃការក្រើកដែនដី

ប្រព័ន្ធនៅលីខ្លល់ ខ្លល់ប្រព័ន្ធនៅលីអាកាស ម្នាលអានន្ទ
 សម័យ ដែលមានខ្លល់ជិំបក់ ខ្លល់ជិំដែលបក់នោះ រម៉ឺធីកូរ
 កក្រើក ឯកិច្ចិកដែលកក្រើកមកហើយ ក៏ដើរដែនដីឡើកក្រើកដែរ នេះជាមេត្ត
 ជាបច្ចីយទី ១ ដែលនាំឡើកក្រើកដែនដីជាយ៉ាងជំ ។ ម្នាលអានន្ទ
 សមណក:ភី ព្រោះបុណ្យភី ដែលមានបុច្ចិ ដល់នូវការស្វាត់ជំនាញកួនបិត្ត
 ប្រឡេតាដែលមានបុច្ចិជំ មានអានុកាពជំ បុគ្គលនោះ បានបញ្ជីនបបីសញ្ញា
 ឡើមានកម្មាំងតិច បញ្ជីនអាមេរិកសញ្ញាលើមានកម្មាំងប្រើន បុគ្គលនោះ
 រម៉ឺធីដែនដីនេះ ឡើកក្រើកវិករំកើបញ្ចាប់ព្រំរបាន នេះជាមេត្តជាប
 ច្ចីយទី ២ ដែលនាំឡើកក្រើកដែនដីជាយ៉ាងជំ ។ ម្នាលអានន្ទ មួយ
 ទីតាំង កាលណាតែលប្រព័ន្ធឌោជិសត្វិច្ឆួតបាកច្ចកន្លែកនៅតាំង ដែលបិតនៅកួន
 បានតុសិត មានសតិនិធីសម្បដញ្ញា: យានីបុះកាន់ប្រព័ន្ធមាតុខ្លះ កួនកាល
 នោះដែនដីនេះ តើដឹកក្រើកវិកើបញ្ចាប់ព្រំរ នេះជាមេត្តជាបច្ចីយទី ៣

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្រា

មហាធោ	កូមិចាលស្សូ	ចាតុភាករយ	។	បុណ្ឌ	ចបាំ	
អាជន្ទូ	យធា	ពោធិ៍សត្វា	សតោ	សម្បជានោ		
មាតុ	កូច្ចិន្ទា	និគ្គុមតិ	តណាយំ	បបី	កម្មតិ	សណ្ត-
ម្បតិ	សម្បកម្មតិ	សម្បរេដតិ	អយំ	ចតុត្រា	យោតុ	
ចតុត្រា	បច្ចុយោ	មហាធោ	កូមិចាលស្សូ	ចាតុភាករយ	។	
បុណ្ឌ	ចបាំ	អាជន្ទូ	យធា	តថាកតោ	អណុត្តាំ	សម្ប-
សម្បតិ	អភិសម្បតិ	តណាយំ	បបី	កម្មតិ	សណ្ត-	
ម្បតិ	សម្បកម្មតិ	សម្បរេដតិ	អយំ	បញ្ញមោ	យោតុ	
បញ្ញមោ	បច្ចុយោ	មហាធោ	កូមិចាលស្សូ	ចាតុភា-		
រយ	។	បុណ្ឌ	ចបាំ	អណុត្តាំ	សម្ប-	
ធម្ពចន្ទាំ	បរត្រូសិ ^(១)	តណាយំ	បបី	កម្មតិ	សណ្តម្បតិ	
សម្បកម្មតិ	សម្បរេដតិ	អយំ	ធម្ព	យោតុ	ធម្ព	
បច្ចុយោ	មហាធោ	កូមិចាលស្សូ	ចាតុភាករយ	។	បុណ្ឌ	
ចបាំ	អាជន្ទូ	យធា	តថាកតោ	សតោ	សម្បជានោ	
អាយុសត្តាំ	ខិស្សតិ	តណាយំ	បបី	កម្មតិ	សណ្ត-	
ម្បតិ	សម្បកម្មតិ	សម្បរេដតិ	អយំ	សត្តមោ	យោតុ	
សត្តមោ	បច្ចុយោ	មហាធោ	កូមិចាលស្សូ	ចាតុភាករយ	។	

សុគន្លឹមក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ដែលនាំឡើកក្រីកដែនដីជាយ៉ាងដំ ១ ម្នាលអានន្ទ ម្បយទ្រូត កាល
ណាតដែលព្រះពោធិ៍សត្វ មានសតិនិវសម្បជញ្ញា៖ ត្រួចប្រសុតចាកព្រះមាតុ-
ទទ ភូជកាលនោះ ដែនដីនេះ តែងកក្រីកវេតិកវេកិបញ្ចាប់ព្រំ នេះជារ
ហេតុជាបច្ចីយទី ២ ដែលនាំឡើកក្រីកដែនដីជាយ៉ាងដំ ២ ម្នាលអានន្ទ
ម្បយទ្រូត កាលណាតដែលព្រះពោធិ៍តបាតត ត្រាស់ដីនូវអនុត្តរសម្រាលម៉ោជិ-
ញ្ញណា ភូជកាលនោះ ដែនដីនេះតែងកក្រីកវេតិកវេកិបញ្ចាប់ព្រំ នេះជារ
ហេតុជាបច្ចីយទី ៤ ដែលនាំឡើកក្រីកដែនដីជាយ៉ាងដំ ៣ ម្នាលអាត
ន្ទ ម្បយទ្រូត កាលណាតដែលព្រះពោធិ៍តបាតតញ្ចាំនុត្តរដម្មបក្រឡប្បប្រពីត្ត
ទទ ភូជកាលនោះ ដែនដីនេះ តែងកក្រីកវេតិកវេកិបញ្ចាប់ព្រំ នេះជារ
ហេតុជាបច្ចីយទី ៦ ដែលនាំឡើកក្រីកដែនដីជាយ៉ាងដំ ៤ ម្នាលអាត
ន្ទ ម្បយទ្រូត កាលណាតដែលព្រះពោធិ៍តបាតត មានសតិនិវសម្បជញ្ញា៖ ជាក់
ចុំនូវអាយុសង្គរ ភូជកាលនោះ ដែនដីនេះ តែងកក្រីកវេតិកវេកិបញ្ចាប់
ព្រំ នេះជារហេតុជាបច្ចីយទី ៧ ដែលនាំឡើកក្រីកដែនដីជាយ៉ាងដំ ៥

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាគភារាំ អដ្ឋី បរិសាកថា

បុណ្យ ចប់ អាលន្ទូ យធា តថាកតោ អណ្តិតិស់សាយ
 និញ្ញានជាតុយា បរិនិញ្ញាយតិ តធាយំ បបវី កម្មវតិ
 សណ្ឌម្បតិ សម្បកម្មវតិ សម្បរេដតិ អយំ អដ្ឋីមោ
 ហេតុ អដ្ឋីមោ បច្ចុយោ មហាកោ កូមិចាលស្សូ ចាតុ-
 ភាករយ ។ តមេ ខោ អាលន្ទូ អដ្ឋី ហេតុ អដ្ឋី បច្ចុយោ
 មហាកោ កូមិចាលស្សូ ចាតុភាករយតិ ។

[៤៥] អដ្ឋី ខោ តមោ អាលន្ទូ បរិសា ។ កតិមា
 អដ្ឋី ។ ទត្តិយបរិសា ព្រឹងុណាបរិសា កហាបតិបរិសា
 សមណាយបរិសា ចាតុមួលភាករដិកបរិសា តារតិសបរិសា
 មារបរិសា ព្រឹងុយបរិសា ។ អកិចាងាមិ ខោ បណ្តាបាំ
 អាលន្ទូ អនេគសតាំ ទត្តិយបរិសំ ឧបសណ្ឌមិត្រា^(១) ។
 តត្រិ មយា សណ្ឌិសិទ្ធិបុព្វពោរ សល្បបិទបុព្វពោរ សា-
 គ្រាបោ ច សមាបជ្តិទបុព្វ ។ តត្រិ យាគិស គា-
 ເតសំ រោន្យា ហេតុ តាគិសកោ មយំ រោន្យា ហេតុ
 យាគិសកោ តេសំ សហោ ហេតុ តាគិសកោ មយំ
 សហោ ហេតុ ។ ធម្ពិយា ច កចាយ សណ្ឌស្សូមិ
 សមាគបេមិ សម្បត្តិដេមិ សម្បរំសេមិ ភាសមានព្យូ

១ ឧបសណ្ឌមិតាតិបិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាតារ៖ ពោលអំពីបរិស័ទ ឬ ពួក

ម្នាលអាននឹង មួយឡើត កាលណាដែលព្រះតាមតា បរិនិញ្ញានដោយ
អនុបាទិស់សនិញ្ញានធាតុ កុងកាលនោះ ផែនដីនេះ តែងកក្រីករំពើក
វំភេកបញ្ចប់ព្រះ នេះជារោគគុជាបច្ចីយឡើ ឬ ផែលនាំឡើកក្រីកផែនដី
ជាយ៉ាងដំ ។ ម្នាលអាននឹង ហោគបច្ចីយផែលនាំឡើកក្រីកផែនដីជាយ៉ាងដំមាន ឬ យ៉ាងនេះជន ។

[សំ] ម្នាលអាននឹង បរិស័ទនេះមាន ឬ ពួក ឬ បរិស័ទទាំង
ឬ ពួក តើដូចមេប៉ុន្មាន ឬ គឺ ឧត្តិយបរិស័ទ ព្រោហ្មណាបរិស័ទ គប-
បតិបរិស័ទ សមណាបរិស័ទ ចាតុមុបការដិកបរិស័ទ តារតិច្ឆួយបរិស័ទ
មារបរិស័ទ ព្រហ្មបរិស័ទ ឬ ម្នាលអាននឹង ចំណោកតាមតាមត្រូវលទ្ធផល
ការនៃឧត្តិយបរិស័ទជាប្រើនរយ រមេនស្តាល់បញ្ជាស់ ឬ កុងឧត្តិយបរិស័ទ
នោះ តាមតាមត្រាប់អគ្គិយជាមួយដែល ត្រាប់ចរចាមួយដែល ត្រាប់ចូល^{ចូល}
ទៅសាកត្រាប់អគ្គិយដែល ឬ សម្បររបស់ជនទាំងនេះ កុងពួកបរិស័ទ
នោះយ៉ាងណា សម្បររបស់តាមតា យ៉ាងនោះដែរ សំឡែងរបស់ជន
ទាំងនោះយ៉ាងណា សំឡែងរបស់តាមតាមយ៉ាងនោះដែរ ឬ មួយឡើត
តាមតាមបានព្រឹងជនទាំងនោះ ឡើយព្រោហ្មបញ្ជាស់ ឡើកាន់យក ឡើអាប
ហាន ឡើវិករយ ដោយជម្លើកបា កាលផែលតាមតា កំពុងនិយាយ

សុគ្គនាមិជក់ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

មំ ន ជាន្លូ កោ នុ ខោ អយំ កាសតិ ដោរ វ
 មនុស្ស វតិ ។ ធមូយ ច កចាយ សន្លឹស្សុត្រា
 សមានបេត្រា សម្បត្តេដេត្រា សម្បហំសេត្រា អន្តរជាយា-
 មិ អន្តរហិតញ្ញ មំ ន ជាន្លូ កោ នុ ខោ អយំ
 អន្តរហិតោ ដោរ វ មនុស្ស វតិ ។ អភិជាជាមិ
 ខោ បណ្តាំ អន្លូ អនេកសតាំ ព្រាយ្យុណាបរិសំ
 ។ ឃ ។ គុយតិបរិសំ ។ ឃ ។ សមណាបរិសំ ។ ឃ ។
 ចាតុម្ពបាការដិកាបរិសំ ។ ឃ ។ តារតិសបរិសំ ។ ឃ ។
 មាបរិសំ ។ ឃ ។ ព្រាយ្យុបរិសំ ឧបសណ្ឌមិត្រា ។
 ត្រួតិ មយា សន្លឹសិន្ទបុព្ទញ្ចា សល្បិតបុព្ទញ្ចា
 សាកញ្ចា ច សមាបន្ទិតបុញ្ចា ។ តតិ យាជិសកោ
 តែសំ វណ្ណា ហេរតិ តាជិសកោ មយ៉ា វណ្ណា
 ហេរតិ យាជិសកោ តែសំ សហ ហេរតិ តាជិ-
 សកោ មយ៉ា សហ ហេរតិ ។ ធមូយ ច កចាយ-
 យ សន្លឹស្សិ សមានបេមិ សម្បត្តេដេមិ សម្បហំ-
 សេមិ កាសមានញ្ចា មំ ន ជាន្លូ កោ នុ
 ខោ អយំ កាសតិ ដោរ វ មនុស្ស វតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ជនទាំងនោះ មិនស្ថាល់តបាតតបា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះ តើជាស្តីហ្ម
ជាខោតែ បុជាមនុស្សដូចខ្សោយ ។ តបាតត លុះញ្ចាំងជនទាំងនោះ
ទ្វេយីញ្ញប្រាស់ ទ្វកាន់យក ទ្វអាបហាន ទ្វវិករាយ ដោយធ្វើក-
បាបើយ កំបាត់រូបទោ កាលដែលតបាតតបាត់រូបទោបើយ ជនទាំង
នោះ នោះតើមិនស្ថាល់តបាតតបា ជនដែលបាត់ទោបើយនេះ តើជាស្តីហ្ម
ជាខោតែ បុជាមនុស្សដូចខ្សោយ ។ ម្នាលអាណន្ទ តបាតតប្បូលទោ
កាន់ព្រោហ្មណាបរិស៊ិទជាប្រើនរយ រមេនស្ថាល់ប្រាស់ ។ បេ ។ គប-
បតិបរិស៊ិទ ។ បេ ។ សមណាបរិស៊ិទ ។ បេ ។ ចាតុមួយរាជធីកបរិស៊ិទ
។ បេ ។ តារតិថ្យបរិស៊ិទ ។ បេ ។ មារបរិស៊ិទ ។ បេ ។ ព្រហ្ម-
បរិស៊ិទ ។ ភូនព្រហ្មបរិស៊ិទនោះ តបាតតប្បាប់អគ្គុយជាមួយដែន ប្បាប់
បរាជាមួយដែន ប្បាប់ប្បូលទោសកត្រាជាមួយដែន ។ សម្បរបស់ព្រហ្ម
ទាំងនោះ ភូនព្រហ្មបរិស៊ិទនោះយ៉ានុណា សម្បរបស់តបាតតកំយ៉ានុ
នោះដែរ សំឡោនរបស់ព្រហ្មទាំងនោះយ៉ានុណា សំឡោនរបស់តបាតត
កំយ៉ានុនោះដែរ ។ មួយទៀត តបាតតបានញ្ចាំងព្រហ្មទាំងនោះ ទ្វេយីញ្ញ
ប្រាស់ ទ្វកាន់យក ទ្វអាបហាន ទ្វវិករាយ ដោយធ្វើកបា កាល
ដែលតបាតតកំពុងនិយាយ ចំណោកាភានព្រហ្មទាំងនោះ មិនស្ថាល់តបាតត
បា ជនដែលកំពុងនិយាយនេះជាស្តីហ្ម ជាខោតែបុជាមនុស្សដូចខ្សោយ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពួកភាពវារាំ អដ្ឋាភិបាយគនកថា

ធម្មិយ ច កចាយ សណ្ឌសេវត្តា សមានបេត្តា

សម្បត្តិផេត្តា សម្បយំសេត្តា អន្តរធាយមិ អន្តរហិ-

តព្យ ច ន ជាងនិ កោ ឯ ខោ អយំ អន្តរហិតោ

ផេហោ វ មនុស្ស វតិ ។ ឥម្ចាសោ ខោ អន្តនូ អង្គ

បរិសា ។

[១០០] អង្គ ខោ ឥម្ចាសោ អន្តនូ អភិបាយត-

នានិ ។ កតមានិ អង្គ ។ អផ្សំរបសពិ ធគោ

ពហិទ្ធាយទានិ បស្ថិ បរិត្តានិ សុវណ្ណាបុព្ទិណ្ណានិ

មហាបរិនិត្យនស្ទើត្រ ពុទ្ធកាណាតវេ: ពោលអំពីអភិកាយតនេះទាំង ៨

លុះតបាតតព្យារំនួចព្រហ្មទាំងនេះ ព្យួយឱ្យព្យាប្បាស់ ព្យកាន់យក ព្យអាប
ហាន ព្យវិករាយ ដោយជម្លើកបាទៅ កំបាត់របញ្ជោ កាលដែលតបាតត
បាត់របញ្ជោ កំណែកព្រហ្មទាំងនេះ នៅពេលមិនស្ថាល់តបាតតបា
ដនដែលបាត់ទៅកោីយនេះ តើជាស្តីប្បុំ ជាថេរោះ បុជាមនុស្សដូចខ្លះ
ឡើយ ។ ម្នាលអានន្ទ បរិស៊ិទមាន ៩ ពួកនេះជន ។
 [១០០] ម្នាលអានន្ទ អភិកាយតនេះ (ហេតុជាគ្រឹះនគរសង្គត់
នូវបច្ចុនិកធម៌) នេះមាន ៩ ប្រការ ។ អភិកាយតនេះ ៩ ប្រការ តើដូចប៉ុទ្ទេ
ម្នាល ។ បុគ្គលពួក ១ មានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្នុង^(១) ហើយយើព្យានូវ
រូបខាងក្រោ^(២) មានប្រមាណាតិច^(៣) មានពណ៌ល្អ បុមាណពណ៌អាភ្លិក^(៤)

១ ដែលថា សម្ងាត់នូវរូបខាងក្នុងនោះគឺបុគ្គលយកអាការៈក្នុងខ្លួនមានសក់ជាគើម មកធ្វើ
បរិកម្ម ។ ២ ដែលថា យើព្យានូវរូបខាងក្រោ គឺយើព្យានូវនិមិត្តខាងក្រោដែលខ្លួនយកអាការៈ
ខាងក្នុងមកបរិកម្ម ហើយកើតនិមិត្តឡើងខាងក្រោនោះនេះ ។ ៣ ដែលថា មានប្រមាណាតិច
នោះ សំដោយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាផិតក្នុងចិត្ត និមិត្តនោះ មានប្រមាណាតិច ។ ៤ ដែល
ថា មានពណ៌ល្អនោះ សំដោយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាទោសចិត្ត ។ ដែលថា មានពណ៌
អាភ្លិកនោះ សំដោយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាកតចិត្ត ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

តានិ	អភិកុយ្យ	ជាលាមិ	បស្ថិតិ	វរំសញ្ញី	យោតិ
សំណា	បបមំ	អភិកាយតែនាំ	។	អផ្សេត្តិរបសញ្ញី	ធភោគា
ពហិធ្យារូចានិ	បស្ថិតិ	អប្បមាណកានិ	សុវណ្ណាចុទ្ទុណ្ណានិ		
តានិ	អភិកុយ្យ	ជាលាមិ	បស្ថិតិ	វរំសញ្ញី	
យោតិ	សំណា	ធនិយំ	អភិកាយតែនាំ	។	អផ្សេត្តិ-
អរុបសញ្ញី	ធភោគា	ពហិធ្យារូចានិ	បស្ថិតិ	បរិត្តានិ	
សុវណ្ណាចុទ្ទុណ្ណានិ	តានិ	អភិកុយ្យ	ជាលាមិ	បស្ថិតិ	បស្ថិ-
មិតិ	វរំសញ្ញី	យោតិ	សំណា	តតិយំ	អភិកាយត-
នាំ	។	អផ្សេត្តិអរុបសញ្ញី	ធភោគា	ពហិធ្យារូចានិ	បស្ថិតិ
អប្បមាណកានិ	សុវណ្ណាចុទ្ទុណ្ណានិ	តានិ	អភិកុយ្យ		

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

គ្របសង្គត់នូវរូប^(១) ទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់យ៉ាងនេះថា អាត្រា
អញ្ញដីនៃ អាត្រាមញ្ញយើញ្ញដ្ឋែប៊ែង៖ នេះជាអភិកាយពន្លេទី ១ ។ បុគ្គល
ពួកម្បយ មានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្រុង ហើយយើញ្ញនូវរូបខាងក្រោះ
មានប្រមាណប្រើន^(២) មានពណ៌លូ បុមានពណ៌អាភ្លីក់ គ្របសង្គត់
នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់យ៉ាងនេះថា អាត្រាមញ្ញដីនៃ
អាត្រាមញ្ញយើញ្ញដ្ឋែប៊ែង៖ នេះជាអភិកាយពន្លេទី ២ ។ បុគ្គលពួកម្បយ
មិនមានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្រុង^(៣) ហើយយើញ្ញនូវរូបខាងក្រោះ
មានប្រមាណតិច មានពណ៌លូ បុមានពណ៌អាភ្លីក់ គ្របសង្គត់នូវរូប
ទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់យ៉ាងនេះថា អាត្រាមញ្ញដីនៃ អាត្រា
អញ្ញយើញ្ញដ្ឋែប៊ែង៖ នេះជាអភិកាយពន្លេទី ៣ ។ បុគ្គលពួកម្បយ មិនមាន
សេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្រុង ហើយយើញ្ញនូវរូបខាងក្រោះ មានប្រមាណ
ប្រើន មានពណ៌លូ បុមានពណ៌អាភ្លីក់ គ្របសង្គត់នូវរូបទាំងនោះ

១ ដែលថា គ្របសង្គត់នូវរូបទាំងនោះ គឺបុគ្គលបានយើញ្ញនឹងមិត្តធម៌ ហើយកន្លែង
បង់នូវនឹងមិត្តធម៌នោះចេញ ទីបច្ចុលទេកាន់អប្បនាតីបច្ចុប្បន្ន ។ ២ ដែលថា មានប្រមាណ
ប្រើននោះ សំដែយកនិមិត្តរបស់បុគ្គលដែលជាមោហាថវិត ។ ៣ បុគ្គលនោះ មិនយកអារ-
ការ៖ ខាងក្រុងមកធ្វើបន្ទិកម្ប យកតួអាងក្រោមកធ្វើបន្ទិកម្បវិញ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រៃ ពួកភាពរារាំ អង្គភីភាយតនកថា

ជាមិ	បស្ថមិតិ	ឯរសព្វិ	យោតិ	សំ	ចតុតាំ
អភិភាយតំ	។	អផ្សេតំអរុបសព្វិ	ឯកោ	ពយិធ្លាយ	
រានិ	បស្ថតិ	នីលានិ	នីលរណ្ឌានិ	នីលនិទស្ស	
នានិ	នីលនិភាសានិ	សេយ្យជាបិ	នាម	ឧម្បាបុបំ	
នីលំ	នីលរណ្ឌំ	នីលនិទស្សំ	នីលនិភាសំ	សេយ្យជា	
រ	បន	តំ	រត្តំ	ពាកណាសេយ្យតំ	ឧកតោកតិមដ្ឋំ
នីលំ	នីលរណ្ឌំ	នីលនិទស្សំ	នីលនិភាសំ	ឯរមេរ	
អផ្សេតំអរុបសព្វិ	ឯកោ	ពយិធ្លាយរានិ	បស្ថតិ	នីលានិ	
និ	នីលរណ្ឌានិ	នីលនិទស្សនានិ	នីលនិភាសានិ	នានិ	
អភិកុយ្យ	ជាមិ	បស្ថមិតិ	ឯរសព្វិ	យោតិ	សំ
បព្យមំ	អភិភាយតំ	។	អផ្សេតំអរុបសព្វិ	ឯកោ	ពយិ
ធ្លាយរានិ	បស្ថតិ	បីតានិ	បីតនិទស្សនានិ	បីតនិទស្សនានិ	

មហាបរិនិញ្ញានស្សត្រ ពុទ្ធកាណការ៖ ពោលអំពីអភិវឌ្ឍន៍ទាំង ៥
 ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់យ៉ាងនេះថា អាត្រាមញ្ញដីជ័យ អាត្រាមញ្ញយើង
 ដូចខែ៖ នេះជាអភិវឌ្ឍន៍ទាំង ៥ ។ បុគ្គលិកម្លាយ មិនមានសេចក្តី
 សម្ងាត់នូវរូបាយក្តី ហើយយើងនូវរូបាយក្រោ ដែលជាយុបខ្សោះ មាន
 ពណ៌ខ្សោះ ជាទិចធុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខ្សោះ មានពន្លឹះខ្សោះ
 ប្រុបដួចដ្ឋាកប្បាសខ្សោះ មានពណ៌ខ្សោះ ជាទិចធុលប្រាប់ថា នេះមាន
 ពណ៌ខ្សោះ មានពន្លឹះខ្សោះ ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រុបដួចសំពត់កៅតក្តី
 ក្រុងពាកណ៌សី មានសាប់ម៉ោងទាំងពីរបាន ហេថា សំពត់ខ្សោះ មាន
 ពណ៌ខ្សោះ ជាទិចធុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខ្សោះ មានពន្លឹះខ្សោះ
 យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលិកម្លាយ មិនមានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបាយក្តី ហើយ
 យើងនូវបានប្រាប់ថា ជាយុបខ្សោះ មានពណ៌ខ្សោះ ជាទិចធុល
 ប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ខ្សោះ មានពន្លឹះខ្សោះ គ្របសង្គត់នូវរូបទាំងនោះ
 ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់ យ៉ាងនេះថា អាត្រាមញ្ញដីជ័យ អាត្រាមញ្ញ
 យើងដូចខែ៖ កំយ៉ាងនោះជន នេះជាអភិវឌ្ឍន៍ទាំង ៥ ។ បុគ្គលិក
 ม្លាយ មិនមានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបាយក្តី ហើយយើងនូវរូបាយក្រោ
 ជាយុបលើវីជ្ជ មានពណ៌លើវីជ្ជ ជាទិចធុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លើវីជ្ជ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

ឯីតនិភាសានិ	សេយ្យចាបិ	ធាម	កណ្តុំការបុប្ផ័
ឯីតំ ឯីតរណ្តា	ឯីតនិធម្មណំ	ឯីតនិភាសាំ	សេយ្យចា
រ បន តំ រត្តា	ពាកណាសេយ្យចាំ	ឧកតោកវិម្ប័	
ឯីតំ ឯីតរណ្តា	ឯីតនិធម្មណំ	ឯីតនិភាសាំ	ធរមេ អណ្ឌ-
ត្តំអរបសពី	ធរកោ	ពហិទ្ធាយទានិ	បស្បតិ ឯីតនិ
ឯីតរណ្តានិ	ឯីតនិធម្មណានិ	ឯីតនិភាសានិ	តានិ
អភិកុយ្យ ជាទាមិ បស្បមិតិ	ធរសពី	ឲរាតិ	តាំ
នដ្ឋំ អភិភាយតនំ ។	អណ្ឌត្តំអរបសពី	ឲរាតិ	ធរកោ
ពហិទ្ធាយទានិ	បស្បតិ	លោហិតកានិ	លោហិតក-
រណ្តានិ	លោហិតកានិធម្មណានិ	លោហិតកានិភាសានិ	
សេយ្យចាបិ	ធាម ពណ្ឌីរកាំ	បុប្ផ័	លោហិតកាំ លោ-
ហិតករណ្តា	លោហិតកានិធម្មណំ	លោហិតកានិភាសាំ	
សេយ្យចា	រ បន តំ រត្តា	ពាកណាសេយ្យចាំ	
ឧកតោកវិម្ប័	លោហិតកាំ	លោហិតករណ្តា	

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហារត្តិ

មានពន្លឹះលើវីជ្ជ ប្រុបដួចដ្ឋាកណ្ឌិការលើវីជ្ជ មានពណ៌លើវីជ្ជ ជាទិ
ចង្វុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លើវីជ្ជ មានពន្លឹះលើវីជ្ជ ពុំនោះសោត រូប
នោះ ប្រុបដួចសំពត់ កៅតិកុធនក្រុងពាកណែសី មានសាប់ម៉ែងទាំងពីរ
ខាង ហេរា សំពត់លើវីជ្ជ មានពណ៌លើវីជ្ជ ជាទិចង្វុលប្រាប់ថា នេះ
មានពណ៌លើវីជ្ជ មានពន្លឹះលើវីជ្ជ យ៉ាងណាមិញ្ញ បុគ្គលពួកម្បយ មិនមាន
សេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្នុង ហើយយើញនូវរូបខាងក្រោ ជារូបលើវីជ្ជ
មានពណ៌លើវីជ្ជ ជាទិចង្វុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌លើវីជ្ជ មានពន្លឹះលើវីជ្ជ
ត្រូបសង្គត់នូវរូបទាំងនោះ ហើយមានសេចក្តីសម្ងាត់យ៉ាងនេះថា អាត្រា
អញ្ញដី អាត្រាមញ្ញយើញពួកម្បេះ ក៏យ៉ាងនោះជន នេះជាមកិកាយតន់
ទី ៦ ។ បុគ្គលពួកម្បយ មិនមានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរូបខាងក្នុង ហើយ
យើញនូវរូបខាងក្រោ ជារូបក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទិចង្វុលប្រាប់
ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឹះក្រហម ប្រុបដួចដ្ឋាកញាក្រហម
មានពណ៌ក្រហម ជាទិចង្វុលប្រាប់ថា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឹះ
ក្រហម ពុំនោះសោត រូបនោះ ប្រុបដួចសំពត់កៅតិកុធនក្រុងពាកណែសី
មានសាប់ម៉ែងទាំងពីរខាង ហេរា សំពត់ក្រហម មានពណ៌ក្រហម

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកគាលករាំ អដ្ឋាកិតាយតនកថា

លោយវិតកនិទស្សន៍	លោយវិតកនិភាសាំ	ធរមេរ				
អណ្ឌត្តំអរូបសញ្ញាំ	ធរកោ	ពហិធ្យារូចានិ	បស្ថតី			
លោយវិតកានិ	លោយវិតករំល្បាចានិ	លោយវិតកនិទ-				
ស្ថ្ទាគានិ	លោយវិតកនិភាសានិ	តានិ	អភិកុយ្យ	ជា-		
ជាមិ	បស្ថរមិតិ	ធរំសញ្ញាំ	ហេរតិ	សណ្តមំ	អភិ-	
កាយតនំ	។	អណ្ឌត្តំអរូបសញ្ញាំ	ធរកោ	ពហិធ្យារូចានិ		
បស្ថតី	ឱ្យតាតានិ	ឱ្យតាតរំល្បាចានិ	ឱ្យតាតនិទស្សនោនិ			
ឱ្យតាតនិភាសានិ	សេយ្យចាបិ	នាម	ឱ្យសដិតារកា			
ឱ្យតាត	ឱ្យតាតរំល្បាចា	ឱ្យតាតនិទស្សនោ	ឱ្យតាតនិភាសា			
សេយ្យចា	ក	បន	តំ	រត្តំ	ពាកណៈសេយ្យកំ	ឧក-
តោកករិមផ្តុំ	ឱ្យតាតំ	ឱ្យតាតរំល្បា	ឱ្យតាតនិទស្សន៍			
ឱ្យតាតនិភាសាំ	ធរមេរ	អណ្ឌត្តំអរូបសញ្ញាំ	ធរកោ			
ពហិធ្យារូចានិ	បស្ថតី	ឱ្យតាតានិ	ឱ្យតាតរំល្បាចានិ			
ឱ្យតាតនិទស្សនោនិ	ឱ្យតាតនិភាសានិ	តានិ	អភិកុយ្យ			
ជាមិ	បស្ថរមិតិ	ធរំសញ្ញាំ	ហេរតិ	សណ្តមំ	អណ្ឌមំ	
អភិកាយតនំ	។	ធរកោ				
សមានិ						
ឱ្យតាតនិ						

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ ពុទ្ធភាសាណារៈ ពោលអំពីអភិវឌ្ឍន៍ទាំង ៤

ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះមានពណ៌ក្រហម មានពន្លឹក្រហម យ៉ាងណាមិញ
បុគ្គលុកកម្មយ មិនមានសេចក្តីសមាល់នូវរូបខាងក្បួន ហើយយើញនូវរូប
ខាងក្រោម ដូចប្រក្រហម មានពណ៌ក្រហម ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះមាន
ពណ៌ក្រហម មានពន្លឹក្រហម ត្រូវបស្ថិតនូវរូបទាំងនេះ ហើយមាន
សេចក្តីសមាល់យ៉ាងនេះបា អាត្រាមញ្ញដីន អាត្រាមញ្ញយើញដូចខ្លះ កំយ៉ាង
នោះជន នេះជាមកិត្យាយតន៍ទី ៣ ។ បុគ្គលុកកម្មយ មិនមានសេចក្តី
សមាល់នូវរូបខាងក្បួន ហើយយើញនូវរូបខាងក្រោមបាប-ស មានពណ៌ក-ស
ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះមានពណ៌ក-ស មានពន្លឹក-ស ប្រូបដួចដាយត្រីក
ដែល-ស មានពណ៌ក-ស ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះមានពណ៌ក-ស មានពន្លឹក-ស
ពីនោះសោត រូបនោះប្រូបដួចសំពាត់កែីតក្បួនក្រុងពាកណ៌សី មានសាប់
មិដ្ឋទាំងពីរខាង ហេរបាសំពត់-ស មានពណ៌ក-ស ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះ
មានពណ៌ក-ស មានពន្លឹក-ស យ៉ាងណាមិញ បុគ្គលុកកម្មយ មិនមាន
សេចក្តីសមាល់នូវរូបខាងក្បួន ហើយយើញនូវរូបខាងក្រោម ដូចបាប-ស
មានពណ៌ក-ស ជាទិចធ្លូលប្រាប់បា នេះមានពណ៌ក-ស មានពន្លឹក-ស ត្រូវ
សង្គតនូវរូបទាំងនេះ ហើយមានសេចក្តីសមាល់ យ៉ាងនេះបា អាត្រា
មញ្ញដីន អាត្រាមញ្ញយើញដូចខ្លះ កំយ៉ាងនោះជន នេះជាមកិត្យាយតន៍
ទី ៤ ។ ម្នាលមាននូវអភិវឌ្ឍន៍ មាន ៤ ប្រការនោះជន ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

[១០១] អង្គ ៩ តម អាល្ស វិមាខ្មោ ។ គតម

អង្គ ។ រឿ រូចានិ បស្បតី អយំ បបមោ វិមាខ្មោ ។

អឆ្លត់អរបសព្រៃ ពហិត្តារូចានិ បស្បតី អយំ ធមិយោ

វិមាខ្មោ ។ សុកល្វែរ អធិមុត្តា យកតិ អយំ តតិយោ

វិមាខ្មោ ។ សព្វសោ រូបសព្វាងំ សមតិត្តិមា បជិ-

យសព្វាងំ អត្ថិត្តិមា នានត្តិសព្វាងំ អមណសិកាក

សុគ្គនាមិនក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[១០១] មូលអាណន្ទ វិមោក្ត (ជម់ដាក្រីឆ្នាំចាកកអាសរះ) នេះមាន ៤ ប្រការ ។ វិមោក្ត ៤ ប្រការ តើដូចប៉ែប ។ បុគ្គលបាននូវរបៀបណ្តាល^(១) រមេដៃយើង នូវរបគីកសិណាចាំនួរយ មាននឹលកសិណាដារីម នេះដាកវិមោក្តទី ១ ។ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីសម្ងាត់នូវរបាយក្រុង រមេដៃយើងនូវរបាយក្រុងចាំនួរយ គីកសិណាមាននឹលកសិណាដារីម នេះដាកវិមោក្តទី ២ ។ បុគ្គលមាន ចិត្តចុះសិប់កាន់លាយក្នុងរណ្ឌកសិណាដែលបរិសុទ្ធរ^(២) នេះដាកវិមោក្តទី ៣ ។ បុគ្គល ដែលកន្ទិនូវរបសញ្ញា^(៣) ដល់នូវសេចក្តីវិនាសនៃបជិយសញ្ញា^(៤) មិនបានធ្វើទុក្ខិនិត្ត នូវនានតិសញ្ញា^(៥) ដោយប្រការចាំនួន ហើយ

១ របារចេរផ្សាយដែលកែីតអំពីកសិណាមាននឹលកសិណាដារីម ក្នុងអាការ៖ ទាំង ៣២ មានសក់ ដារីមដែលសន្និតថាដាក្តុខាងក្នុង ។ ២ បុគ្គលដែលបានលាយក្រោះអាស្រែយរណ្ឌកសិណា មាននឹលកសិណាដារីម ដែលបរិសុទ្ធដូចជាដារីមបុគ្គលទី ១ ទី ២ ។ ៣ សេចក្តីសម្ងាត់ ក្នុងរបារចេរផ្សាយនិងអារម្មណ៍របស់លាយក្រោះ ។ ៤ សេចក្តីសម្ងាត់ដែលកែីតឡើងដោយ រគ្គមានចក្តុជារីម ប៉ះពាល់និងអារម្មណ៍មានរបជារីម ។ ៥ សញ្ញា ដែលប្រព្រឹត្តទៅក្នុង អារម្មណ៍ឡើងគ្នា បុសញ្ញាដែលឡើងគ្នា ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាគាណរាំ អដ្ឋវិមេញ្ញា មារ៉ែត្តុ

អនឡាត្រ អកាសេតិ អកាសាលព្យាយតនំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិយារតិ អយំ ចតុឡាត្រ វិមេញ្ញា ។ សព្វេសោ
 អកាសាលព្យាយតនំ សមតិត្ថម្ម អនណ៍ វិញ្ញាលានី
 វិញ្ញាលាព្យាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិយារតិ អយំ បព្យាមោ
 វិមេញ្ញា ។ សព្វេសោ វិញ្ញាលាព្យាយតនំ សមតិត្ថម្ម
 នត្តិ កិច្ចិតិ អកិច្ចព្យាយតនំ ឧបសម្បជ្ជ វិយារតិ
 អយំ នដ្ឋា វិមេញ្ញា ។ សព្វេសោ អកិច្ចព្យាយ-
 តនំ សមតិត្ថម្ម នេរសព្យាលាសព្យាយតនំ ឧប-
 សម្បជ្ជ វិយារតិ អយំ សត្តមោ វិមេញ្ញា ។ សព្វេសោ
 នេរសព្យាលាសព្យាយតនំ សមតិត្ថម្ម សព្យារេលយិត-
 និងេំ ឧបសម្បជ្ជ វិយារតិ អយំ អដ្ឋមោ វិមេញ្ញា ។
 នោ នោ អនណ៍ អដ្ឋ វិមេញ្ញា ។
 [១០៨] ធនកមិទា឴ាំ អនណ៍ សមយំ ឧបរេលយំ
 វិយាយិ នដ្ឋា នេរព្យាកយ តីរ អដចាលនិក្រារេ
 បបមាកិសម្បុឡាត្រ ។ អចនោ អនណ៍ មារ៉ែ ចាយិមោ

មហាបរិនិញ្ញានស្សព្វ ពុទ្ធកាលវារេ: វិមាក្តិ ឬ ពីរិងក្រុងមារ

បានដល់នូវអភកាសានញ្ញាយតនផ្ទាន ព្រោះធើទុកក្តីជិត្តបា អភកាស
មិនមានទីបំផុតដូចខ្លះ៖ នេះជារិមោក្តិទី ២ ឬ បុគ្គលដែលកន្លែងនូវអភកាសា-
នញ្ញាយតនផ្ទាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយបានដល់នូវវិញ្ញាណាមុញ្ញាយតនផ្ទាន ហើយ
យតនផ្ទាន ព្រោះធើទុកក្តីជិត្តបា វិញ្ញាណាមិនមានទីបំផុតដូចខ្លះ៖ នេះ
ជារិមោក្តិទី ៥ ឬ បុគ្គលដែលកន្លែងនូវវិញ្ញាណាមុញ្ញាយតនផ្ទាន ដោយ
ប្រការទាំងពួន ហើយបានដល់នូវអភកិញ្ញាយតនផ្ទាន ព្រោះធើទុកក្តី
ជិត្តបា អីតិចត្ថិច ក៏មិនមានដូចខ្លះ៖ នេះជារិមោក្តិទី ៦ ឬ បុគ្គលដែលកន្លែង
នូវអភកិញ្ញាយតនផ្ទាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយបានដល់នូវ
នេរសញ្ញានាសញ្ញាយតនផ្ទាន នេះជារិមោក្តិទី ៧ ឬ បុគ្គលដែលកន្លែង
នូវនេរសញ្ញានាសញ្ញាយតនផ្ទាន ដោយប្រការទាំងពួន ហើយបាន
ដល់នូវនេរសញ្ញាដេទយិតិកោដ (សេចក្តីរលត់នេរសញ្ញានិជ្ជជន) នេះជា
រិមោក្តិទី ៨ ឬ ម្នាលអាននឹង វិមោក្តិមាន ៨ ប្រការនេះជន ។
[១០៧] ម្នាលអាននឹង សម័យម្មយ តិបាតតបានត្រាស់ជាចំបួនបាន
តិន្នះនៅក្រោមដើមអដបាលនិក្រាល ក្រុងវត្ថុរសីនិជ្ជនេរញ្ញា ក្នុងឧរុណៈប្រ-
ទេសជាមេះ ឬ ម្នាលអាននឹង ត្រានោះជន ក្នុងមានចិត្តបាបចូល

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្គា

យោបាប តេដុបសត្វិមិ ឧបសត្វិមិត្រា ធភកម្មណ្ឌំ អង្វោ-
 សិ ។ ធភកម្មណ្ឌំ បិតោ ទោ អាល្ស មាគេ ចាបិម
 ខំ ធមេនេរ បរិនិញ្ញតុណានិ កត្តូ កកក បរិនិញ្ញតុ
 សុកតោ បរិនិញ្ញនាការោនានិ កត្តូ កកករោតិ ធរំ
 រោតិ អបា អាល្ស មារំ ចាបិមម្មណ្ឌំ^(១) ធមេនេរខំ ន តា-
 រហា ចាបិម បរិនិញ្ញយិស្សរិមិ យារ់ មេ កិត្តិ ន
 ហិកា កិស្សន្ទិ វិយត្តា វិនីតា វិសារតា ពហុស្សតា
 ធមុងក ធម្មាពុធមុប្បជិបញ្ចា សាមិចិប្បជិបញ្ចា អងុធមុ-
 ចាបិនា សកំ អាចរិយកំ ឧត្តមោត្តា អាចិត្តិស្សន្ទិ
 ធនេសស្សន្ទិ បញ្ចុបេស្សន្ទិ បង្វេបេស្សន្ទិ វិវិស្សន្ទិ វិកជិ-
 ស្សន្ទិ ឧត្តានិការិស្សន្ទិ ឧប្បជ្ជំ បរប្បរាជំ សហាមេន
 សុនិត្តហិតំ និត្តមោត្តា សប្បជិបារិយំ ធម៉ំ ធនេស-
 ស្សន្ទិ ។ ន តារហា ចាបិម បរិនិញ្ញយិស្សរិមិ យារ់ មេ
 កិត្តិនិយោ ន ហិកា កិស្សន្ទិ វិយត្តា វិនីតា វិសារតា

សុត្តនិច្ចិដក ទីយនិកាយ មហានគ្គិត

ទេរកតបាតត លុះចូលដល់ហើយបានបិតនៅ ក្នុងទីដែលមក្ខារ ។
 ម្នាលអាណន្ទ លុះក្រុងមារមានបិត្តបាបបិតនៅក្នុងទីដែលមក្ខារហើយ បាន
 និយាយយ៉ាងនេះ នឹងតបាតតបា បពិត្រព្រះអង្គដែលមេនីន តឡ្វេនេះ សូម
 ព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានៅ សូមព្រះសុគត់ បរិនិញ្ញានៅ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដែលមេនីន តឡ្វេនេះ ជាកាលគ្គារនឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះ
 ភាគហើយ ម្នាលអាណន្ទ កាលបើក្រុងមារ បាននិយាយយ៉ាងនេះហើយ
 តបាតត កំបានពោលពាក្យនេះទៅក្រុងមារ មានបិត្តបាបបា ម្នាលមារ
 មានបិត្តបាប ពួកភិកធម៌ជាសារករបស់តបាតតដែលឃ្លាស វាទែង ក្រោរក្រា
 ជាពហុស្សុត ទ្រទ្រដីជម័ ប្រពិបត្តិជម័សមក្ខារដល់ជម័ ប្រពិបត្តិដែល
 គ្គុរែង ប្រព្រឹត្តតាមជម័ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់រៀននូវរាជទេ
 អាចរារបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្ងាត់ បញ្ញាត តាំងទុក បើក
 ថែក ធ្វើឡើងយបាន ទាំងមិនទាន់សង្គត់សង្គីននូវរបរប្បាគ ដែលកែតែ
 ទ្រឹះហើយ ឲ្យជាកិច្ចដែលសង្គត់សង្គីនបានដោយលូ តាមពាក្យដែល
 សមហេតុ ហើយសម្ងាត់ជម័ ប្រកបដោយបានដិហញ្ញបាន ដកបណ្តាខេ
 តបាតត កំមិនបានបរិនិញ្ញានដកបនោះ ។ ម្នាលមារមានបិត្តបាប ពួក
 ភិកធម៌ ជាសារីក របស់តបាតតដែលឃ្លាស វាទែង ក្រោរក្រា ជា

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួការាណាកំ ចតុពួកបរិសាកម្ម

ពហុស្សតា	ដម្លេដក	ដម្លាតុដម្លប្បជិបខ្ងា	សមីទិប្ប-
ដិបខ្ងា	អណុដម្លចារិនិយោ	សកំ	អាចវិយកំ
ហោត្តា	អាចិត្តិស្សនិ	ឈោះសស្សនិ	បញ្ហាបេសស្សនិ
បង្ហបេសស្សនិ	វិវិសស្សនិ	វិភាគិសស្សនិ	ឧត្តាតីករិសស្សនិ
ឧប្បន្ទំ	បរប្បរាជំ	សហាធម្ខុន	សុនិត្តហិតំ
ហោត្តា	សប្បាគិហរិយំ	ដម្នំ	ឈោះសស្សនិ
ន	តាកាបា	ចាបិម	បរិនិញ្ញាយិស្សនិ
ឧចាសកា	ន	ហរកា	ករិសស្សនិ
វិសាងា	ពហុស្សតា	ដម្លេដក	ដម្លាតុដម្លប្បជិបខ្ងា
សមីទិប្បជិបខ្ងា	អណុដម្លចារិនោ	សកំ	អាចវិយកំ
ឧត្តបេត្តា	អាចិត្តិស្សនិ	ឈោះសស្សនិ	បញ្ហាបេសស្សនិ
បង្ហបេសស្សនិ	វិវិសស្សនិ	វិភាគិសស្សនិ	ឧត្តាតីករិសស្សនិ
ឧប្បន្ទំ	បរប្បរាជំ	សហាធម្ខុន	សុនិត្តហិតំ
សប្បាគិហរិយំ	ដម្នំ	ឈោះសស្សនិ	ន
ចាបិម	បរិនិញ្ញាយិស្សនិ	យាំ	មេ
ហរកា	ករិសស្សនិ	វិយត្តា	វិនិត្តា
វិសាងា	ពហុស្សតា	ដម្លេដក	ដម្លាតុដម្លប្បជិបខ្ងា
ឧត្តាតីករិសស្សនិ	អណុដម្លចារិនោ	សកំ	អាចវិយកំ
ឧត្តបេត្តា	អាចិត្តិស្សនិ	ឈោះសស្សនិ	បញ្ហាបេសស្សនិ
បង្ហបេសស្សនិ	វិវិសស្សនិ	វិភាគិសស្សនិ	ឧត្តាតីករិសស្សនិ
ឧប្បន្ទំ	បរប្បរាជំ	សហាធម្ខុន	សុនិត្តហិតំ
សប្បាគិហរិយំ	ដម្នំ	ឈោះសស្សនិ	ន
ចាបិម	បរិនិញ្ញាយិស្សនិ	យាំ	មេ
ហរកា	ករិសស្សនិ	វិយត្តា	វិនិត្តា
វិសាងា	ពហុស្សតា	ដម្លេដក	ដម្លាតុដម្លប្បជិបខ្ងា

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលវារេ: ពោលអំពីពុទ្ធបរិស៊ុទ ឬ ពួក

ពហុស្សុត ទ្រឡប់ជម៌ ប្រតិបត្តិជម៌សមគ្គរដល់ជម៌ ប្រតិបត្តិជ័យ
 ប្រព្រឹត្តតាមជម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់បានរៀន នូវវាទេនៃ
 អាចរារបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្រួល បញ្ជូត តាំងទុក បើក
 បើក ធ្វើឡើងយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបរបុរាណដែលកែតែ
 ឡើងហើយ ឲ្យដាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនបានដោយលូ តាមពាក្យដែល
 សមហេតុ ហើយសម្រួលជម៌ ប្រកបដោយបានដិហាយបាន ដកបណ្តា
 ទេ តបាតត មិនទាន់បរិនិញ្ញាន ដកបនោះ ។ ម្នាលមារមានបិត្តបាប
 ពួកខ្លាសក ជាសារីករបស់តបាតតដែលល្អាស រាជនៅ ក្រុវ៉ាក្រា ជា
 ពហុស្សុត ទ្រឡប់ជម៌ ប្រតិបត្តិជម៌សមគ្គរដល់ជម៌ ប្រតិបត្តិជ័យ
 ប្រព្រឹត្តតាមជម៌ នៅមិនទាន់មាន ទាំងមិនទាន់បានរៀន នូវវាទេនៃ
 អាចរារបស់ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្រួល បញ្ជូត តាំងទុក បើក
 បើក ធ្វើឡើងយបាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបរបុរាណដែលកែតែ
 ឡើងហើយ ឲ្យដាកិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនដោយលូ តាមពាក្យដែលសម
 ហេតុ ហើយសម្រួលជម៌ប្រកបដោយបានដិហាយបាន ដកបណ្តាពេ តបា-
 តត មិនទាន់បរិនិញ្ញានដកបនោះ ។ ម្នាលមារមានបិត្តបាប ពួកខ្លាសកា
 ជាសារីក របស់តបាតតដែលល្អាស រាជនៅ ក្រុវ៉ាក្រា ជាពហុស្សុត

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

ធម្មុងក	ធម្មានុធម្មប្បជិបញ្ចា	សាមិចិប្បជិបញ្ចា	អណ-		
ធម្មុចារិនិយោ	សកំ	អាចវិយកំ	ឧត្តិហោត្តា	អាត-	
ធម្មិក្តិស្សនិ	និស់ស្សនិ	បញ្ញិយស្សនិ	បង្ញិយស្សនិ		
វិរិស្សនិ	វិកជិស្សនិ	ឧត្តិការិស្សនិ	ឧប្បន្ទំ	បរប្បវាកំ	
លហាងម្រែន	សុនិភូហិតំ	និភូហោត្តា	សប្បាចិការិយំ		
ធម្មំ	និស់ស្សនិ	។ ន តាកហំ	ឱយិម	បរិនិញ្ញាយិស្ស-	
មិ យារ មេ នៅ	ពិប្បុចិយំ	ន តន្លេព្រោរ	កិស្សនិ		
ធម្មិត្យា	វិត្តារិកំ	ពហុធព្វោ	ឃុប្បត្តំ	ធម្មិស្សបិ	
សុប្បគាសិត្សនិ	។ នជាលេរ	ខោ	អាងឆ្លួន	អណ្ឌ ឱកលេ	
មេត្តិយោ	មាខោ	ឱយិមា	យោនាបំ	តេជុបសណ្ឌិមិ	ឧបសណ្ឌ-
មិត្តា	ធគមនំ	អង្វាសិ	។ ធគមនំ	ិតោ	អាងឆ្លួន
មាខោ	ឱយិមា	មំ	ធគណកេរោ	បរិនិញ្ញាតុណានិ	កណ្ឌ កតក

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ទ្រព្រឹងម៉ោង ប្រពិបត្តិជិះសមត្ថរដល់ជម៉ោង ប្រពិបត្តិជិះសមត្ថរ ប្រព្រឹត្ត
 តាមជម៉ោង នៅមិនទាន់ចាន ទាំងមិនទាន់ចាន អេវន្ទរកទេ: នៅការបារបស់
 ខ្លួន ហើយប្រាប់ សម្បែង បញ្ជូន តាំងទុក ហើក ថែក ធ្វើឡើងហើយ
 ចាន ទាំងមិនទាន់សង្កត់សង្កិន នូវបរបុរាណដែលកែតែឡើងហើយ ទ្វាត់
 កិច្ចដែលសង្កត់សង្កិនចានដោយណូ តាមពាក្យដែលសមហេតុ ហើយ
 សម្បែងជម៉ោងប្រកបដោយចាតិហាយចាន ដកបណ្តាល តបាតត កំមិនទាន់
 បរិនិញ្ញាន ដកបនោះ ។ ម្នាលមារមានចិត្តបាប ព្រហ្មបារបស់តបាតត
 នេះ នៅមិនទាន់ខ្លាប់ខ្លួន មិនទាន់ចម្លើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស
 គេមិនទាន់ដីជំបូូនគ្នា ទាំងមិនទាន់ពេញបរិបុណ្ឌ ដកបណ្តា ម្នាយទេត
 ពួកទេតានិជ្ជមនុស្សមិនទាន់ចេះសម្បែងចាន ដោយប្រោះ ដកបណ្តាល
 តបាតតកំមិនទាន់បរិនិញ្ញាន ដកបនោះ ។ ម្នាលអាននូ ប្រើនេះក្រុងមារ
 មានចិត្តបាប ចានចូលមករកតបាតត កុងចាត់លប់ចេតិយ អម្ពាច្រោមិញ្ញា
 នេះជន ចានបិតនៅក្នុងទីជិះសមត្ថរ ។ ម្នាលអាននូ លុះមារមានចិត្ត
 បាប ចានបិតនៅក្នុងទីជិះសមត្ថរហើយ កំចានពេលពាក្យនេះនឹងតបាតត
 បាន បពិត្រព្រះអង្គភ័យចម្លើន តម្លៃនេះសូមព្រះមានព្រះកាត បរិនិញ្ញានទៅ

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ ពួកភាពវាំ ចតុពួកបរិសាកម្ម

បរិនិញ្ញត្តុ	សុត្រតោ	បរិនិញ្ញនកាលេណានិ	កណ្តុ	កកវតោ		
ភាសិតា	ខោ	បនេសា	កណ្តុ	កកវតា	របា	
តាកហំ	ចាបិម	បរិនិញ្ញយិស្សូមិ	យារ	មេ	កិច្ចូ	ន
សារកា	កិស្សូន្ទិ	។	យារ	មេ	កិច្ចូនិយោ	ន
សារកា	កិស្សូន្ទិ	។	យារ	មេ	ឧចាសកា	ន
កិស្សូន្ទិ	។	យារ	មេ	ឧចាសិតា	ន	
កិស្សូន្ទិ	។	យារ	មេ	ត្រូវចរិយំ	ន	
កិស្សូតិ	ដីតញ្ញ	វិត្យារិកាំ	ពហុជញ្ញ	បុច្ចក្តតំ	យារ	
នេរមុលុស្សូហិ	សុប្បគាសិតនិ	។	ធនរហិ	ខោ	បន	
កណ្តុ	កកវតោ	ត្រូវចរិយំ	ត្រូវចរិយំ	ដីតញ្ញ	វិត្យារិកាំ	
ពហុជញ្ញ	បុច្ចក្តតំ	យារ	នេរមុលុស្សូហិ	សុប្បគាសិ-		
តំ	បរិនិញ្ញត្តុណានិ	កណ្តុ	កកវ	បរិនិញ្ញត្តុ	សុត្រតោ	

មហាបរិនិញ្ញានស្សព្វ ពុទ្ធកាណារេ: ពោលអំពីពុទ្ធបរិស៊ុទ នៃ ពួក
 សូមព្រះសុគត្ត បរិនិញ្ញានទៅ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន តខ្សែវនេះ ជា
 កាលគ្នា នឹងបរិនិញ្ញាន របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ បពិត្រព្រះអង្គ
 ដ៏បម្រើន ព្រះព្រះមានព្រះភាគ បានត្រាស់ព្រះវាទេនេះថា ម្នាលមារ
 មានចិត្តបាប ពួកគិតុជាសារ៍ក្របស់តបាតតនៅមិនទាន់មាន ដរបណាមេ
 តបាតត កំមិនទាន់បរិនិញ្ញានដរបណានេះ ។ ពួកគិតុនឹងជាសារ៍ក្របស់តបាតត
 នៅមិនទាន់មាន ដរបណា ។ ពួកខ្ចាសក ជាសារ៍ក្របស់តបាតតនៅ
 នៅមិនទាន់មានដរបណា ។ ពួកខ្ចាសិក ជាសារ៍ក្របស់តបាតតនៅ
 មិនទាន់មាន ដរបណា ។ ព្រហ្មចាយរបស់តបាតតនេះ នៅមិនទាន់ខ្មែរ-
 ខ្លួន មិនទាន់បម្រើន មិនទាន់ផ្សាយទៅសព្វទិស គេមិនទាន់ដើរប្រើនគ្នា
 ទាំងមិនទាន់ពេញបរិបុណ្ឌ ដរបណា ម្នាយទៀត ពួកទេរតានិធមនុស្ស
 មិនទាន់ចេះសម្រួលបានដោយប្រៀន ដរបណា (តបាតត កំមិនទាន់បរិ-
 និញ្ញានដរបណានេះ) ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន តខ្សែវនេះ ព្រហ្មចាយរបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគ បានខ្មែរខ្លួនហើយ បានបម្រើនហើយ បានផ្សាយទៅសព្វ
 ទិសហើយ គេបានដើរប្រើនគ្នាលើយ បានពេញបរិបុណ្ឌហើយ ពួក
 ទេរតានិធមនុស្ស ចេះសម្រួលបានដោយល្អហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន
 តខ្សែវនេះ សូមព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានទៅ សូមព្រះសុគត្តបរិនិញ្ញានទៅ

សុភន្ធបិធីកែ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រា

បរិនិញ្ញាលការោណានិ កត្តិ កកវត្ថាតិ ។ ឯវ រូត្តិ
 អយំ អាងឆ្លួ មារំ ចាបិមឆ្លំ ធនុលេង់ អយ្យាស្សូឡា
 ត្រី ចាបិម ហេរាបិ ន ចិំ តថាកតស្ស បរិនិញ្ញានំ កវិស្សិតិ
 តតោ តិល្ប៉ា មាសានំ អច្ចួយន តថាកតតោ បរិនិញ្ញ-
 ិស្សិតិតិ តតាណេរ ទោ អាងឆ្លួ អឆ្លំ ចាករោ ចេតិ-
 យ តថាកតនោ សតោន សម្បជាណោ អាយុសត្វា-
 ព ខិស្សិដ្ឋាតិ ។ ឯវ រូត្តិ អាយស្សា អាងឆ្លា កកវត្ថិ
 ធនុលេង់ តិន្ទុតិ កត្តិ កកវ កប្បំ តិន្ទុតិ សុកតោ
 កប្បំ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកានិ-
 កម្បាយ អត្តាយ ហិតាយ សុខាយ នេរមុនុស្ស-
 នតិ ។ អលំណានិ អាងឆ្លួ មា តថាកតំ យាថិ
 អការោណានិ អាងឆ្លួ តថាកតំ យាថនាយាតិ ។
 ឌុតិយម្បិ ទោ អាយស្សា អាងឆ្លា ។ ឬ ។

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហានិតិ

បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រីន តខ្សោរនេះ ជាកាលភ្លើនីជបវនិញ្ញាន របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគគីយ ។ ម្នាលអាណន្ទ កាលបីក្រុងមារ ធាននិយាយយ៉ាង
នេះគីយ តបាតត កំបានពោលពាក្យនេះ ឡើនីជក្រុងមារមានបិត្តបាបជា
ម្នាលមារមានបិត្តបាប ចូរអ្នកមានសេចក្តីផ្លូលខ្លាយតិចបុះ ការបរិនិញ្ញាន
របស់តបាតត មិនយុរបីន្ទានទេ កន្លែង ៣ ខែអំពីថ្ងៃនេះទេ តបាតតនីជ
បរិនិញ្ញានគីយ ម្នាលអាណន្ទ កុងថ្ងៃនេះ តបាតតមានសតិសម្បជញ្ញា
បានជាក់អាយុស្អាត កុងបាត់លប់ពិយអម្ចាព្យេមញ្ញនេះនៅ ។ កាលបី
ព្រះមានព្រះភាគ មានពួកតម្រាស់ យ៉ាងនេះគីយ ព្រះអាណន្ទមាន
អាយុ កំបានក្រាបបង្កំឡុលយាត់ព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះបាន បពិត្រព្រះ
អង្គដៃបម្រីន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិត្រនៅអស់ម្នាយអាយុកប្បែរ សូមព្រះ
សុគត់ បិត្រនៅអស់ម្នាយអាយុកប្បែរ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បី
សេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តី
បម្រីន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតានីជមនុស្សទាំង-
ទ្រាយ ។ ម្នាលអាណន្ទ តខ្សោរនេះ កុំទេរីយ អ្នកកុំអង្គតបាតតទេរីយ
ម្នាលអាណន្ទ តខ្សោរនេះ មិនមែនជាកាលភ្លើ ដើម្បីអាកាសនាតបាតតទេ ។
ព្រះអាណន្ទមានអាយុ បានក្រាបបង្កំឡុលជាតម្រប់ពីរដែនដែន ។ ហេ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធបាលាកវាំ តួន្ទិចាតានការកម្រា

តតិយម្បី ខោ អាយស្ឋា អាលេង្វោ កករំណែ ធមតាបេជ
 តិដ្ឋតុ កលេ កកវ គប្បំ តិដ្ឋតុ សុកតោ គប្បំ
 ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកាតុកម្បាយ
 អត្ថាយ បិតាយ សុខាយ ឈរមនុស្សននិ ។ សង្ឃ-
 ហាសិ ត្រូ អាលេង្វោ តថាកតស្ស ពោធិនិ ។ ឯវំ កលេតិ ។
 អច គិញ្ចាបិ ត្រូ អាលេង្វោ តថាកតំ យារតតិយកំ
 អភិនិប្បីដ្ឋៃសីតិ ។ សម្បុខ មេ តំ កលេ កករោតោ
 សុតំ សម្បុខ បដិត្តិបិតំ យស្ស គប្បំ អាលេង្វោ
 ចត្ថារោ តួន្ទិចាតាន កវិតា ពហុសីកតាត យានីកតាត
 រត្តិកតាត អណ្តិតាត បរិចិតាត សុសមារឡា សោ អាកចិត្ត-
 មានោ គប្បំ រ តិដ្ឋយុ គប្បរសេសំ រ តថាកតស្ស
 ខោ អាលេង្វោ ចត្ថារោ តួន្ទិចាតាន កវិតា ពហុសីកតាត

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីភាពរបស់តួនាទីចាត់

ព្រះអាណន្ទមានអាយុ បានក្រាបបង្កើតូលព្រះមានព្រះភាគ ជាតិម្រប់បីដ៏
ធ័រដូចខ្លះថា បពិត្រព្រះអណ្ឌដ៏បម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ បិត្រនោអស់
ម្មយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត់ បិត្រនោអស់ម្មយអាយុកប្ប ដើម្បី
ប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តី
អនុញ្ញារៈដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
សេចក្តីសុខ ដល់ទោសានិធមនុស្សទាំងឡាយ ។ ម្នាលអាណន្ទ អ្នកដៅ៖
ពោធិញាណាពរបស់តាតាត ដោរប្រើ ។ បពិត្រព្រះអណ្ឌដ៏បម្រើន ខ្លឹម្រោះអណ្ឌដៅ៖ ។
ម្នាលអាណន្ទ កាលបឹងអ្នកដៅ៖ ពេតុអី កំអ្នកនោតែទួចបត់បាត់
ដល់ទៅ ៣ ដន ។ បពិត្រព្រះអណ្ឌដ៏បម្រើន ព្រះពុទ្ធដីការនេះ ខ្លឹម្រោះអណ្ឌ
បានស្ថាប់ក្នុងទីបំពោះព្រះភក្តុ បានត្រួវនៅក្នុងទីបំពោះព្រះភក្តុបាន ម្នាល
អាណន្ទ តម្លៃបានទាំង ២ បើបុគ្គលិណាម្មយ បានបម្រើនហើយ បាន
ធ្វើរឿយ ។ ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនោ
ហើយ បានតាំងទុករឿយ ។ ហើយ បានសន្យែកហើយ បានប្រាងទាំង
ដោយលូហើយ បុគ្គលិនោះ ហើយប្រាងបានបម្រើនហើយ គឺបាន ម្នាលអាណន្ទ
ដែលបានទាំង ២ តាតាតបានបម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ។ ហើយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

យានីកតា	វត្ថុកតា	អណ្ឌិតា	បរិចិតា	សុសមារធ្លា	
អាកច្ចូមានោ	អណ្ឌូ	តថាកតោ	កប្បាំ	វ តិផ្សេយ្យ	
កប្បារសែសំ	វតិ ។	សង្គមាសិ	ត្តាំ	អណ្ឌូតិ ។	
ឯវំ ភណ្ឌតិ ។	តស្ឋាតិយាន្ញូ	តុយ្យេរែតំ	ឯក្រាម		
តុយ្យេរែតំ	អបរទុំ	យ ត្តាំ	តថាកតោ	ឯវំ ឯធម្ព-	
រិកោ	និមិត្តូ	កយិរមានោ	ឯធម្ពរិកោ	ឯកាសោ	កយិ-
រមានោ	ជាសក្តិ	បជិរិឆ្លើតុំ	ន	តថាកតំ	យចិ
តិច្ចតុ	កករ ^(១)	កប្បាំ	តិច្ចតុ	សុកតោ	កប្បាំ ពហេ-
ដលហិតាយ		ពហេដលសុខាយ		លោកាណុកម្មាយ	
អត្តាយ	ហិតាយ	សុខាយ	លោមនុស្សនតិ	សច	
ត្តាំ	អណ្ឌូ	តថាកតំ	យាថេយ្យាសិ	ទ្រ វ តេ របា	
តថាកតោ	បជិក្តិយេយ្យ	អច	តតិយតំ	អជិកាសេយ្យ	
តស្ឋាតិយាន្ញូ	តុយ្យេរែតំ	ឯក្រាម	តុយ្យេរែតំ	អបរទុំ ។	

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិត្ត

បានធ្វើឲ្យដឹងជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានតាំងទុក
រៀយ ។ ហើយ បានសន្យាទុកហើយ បានប្រាងពេជ្យលូហើយ មាល
អានន្ទ បើតបាតត ប្រាប្រាណិនិច្ឆ័ន់ គប្បីបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប បុ
លីសជាតិមួយអាយុកប្បកំបាន ។ មាលអានន្ទ អ្នកធ្វើប្បទេ ។ បពិត្រ
ព្រះអណ្ឌដែលម្រីន ខ្ញុំព្រះអណ្ឌដី ។ មាលអានន្ទ ហេតុដូចខ្លោះ នេះជាមំពើ
ទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ព្រោះតាតបាតតបាន
ធ្វើនិមិត្តជាជាមិនវិក បានធ្វើឱ្យកាស ជាជាមិនវិកយ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅ
តែមិនយល់សេចក្តីប្បាស់លាស់បាន មិនអាកាសទាតបាតតបាត សូមព្រះ
មានព្រះភាគ បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត្ត បិតនៅអស់
មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ដនប្រីន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
ដនប្រីន ដើម្បីអនុគ្រោះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីប្រីន ដើម្បី
ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេនិនិច្ឆ័នុស្សទាំងទ្នាយ ដូចខ្លោះ
សោះ មាលអានន្ទ បើអ្នកអាកាសទាតបាតត តាតបាតតគប្បីយាត់វាបាលស់
អ្នកត្រីមតែពីរហើក តែដល់ទេបីហើក តាតបាតតគប្បីទួល មាលអានន្ទ
ព្រោះហេតុនោះ នេះជាមំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់
អ្នកហើយ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណារំ តួនាទានការកម្រា

[១០៣]	ធមិត្តាយា	អាលូ	សមយំ	កដកហោ
វិហាខិ	កិល្បុក្រោដ	បញ្ចេត់	។	ត្រីបិ
អាលូ	អមណែសី	រមជាយំ	អាលូ	កដកហោ
ជាយោ	កិល្បុក្រោដា	បញ្ចេតោ	យស្ស	កស្សិតិ
ចត្តាកោ	សធិទានា	ការិតា	ពហុលីកតា	យានីកតា
រត្តិកតា	អណុដិតា	បរិចិតា	សុសមារធ្ងា	សោ
កច្ចិមាងោ	កប្បៃ	រ	តិល្បយុ	កប្បរសេសំ
តចាកតស្ស	ខោ	អាលូ	ចត្តាកោ	សធិទានា
ពហុលីកតា	យានីកតា	រត្តិកតា	បរិចិតា	សុស-
មារធ្ងា	សោ ^(១)	អកច្ចិមាងោ	អាលូ	តចាកតោ
កប្បៃ	រ	តិល្បយុ	កប្បរសេសំ	រតិ
ខោ	ត្តិ	អាលូ	តចាកតោន	ឱ្យរិកោ
កយិរមាងោ	ឱ្យរិកោ	ឱ្យកាស់	កយិរមាងោ	នាសក្តិ
បជិរិល្បិតិ	ន	តចាកតំ	យចិ	តិល្បតិ
តិល្បតិ	សុកតោ	កប្បៃ	ពហុដលិតាយ	ពហុដ-

១ និ. សោតិ បទំន ទិសុយតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលណវេះ ពោលអំពីអាពុកាតរបស់តួចាត់

[១០៣] ម្នាលអានន្ទ សម្បយម្បយ តបាតតតជ័នៅលើភីដីផ្សែរក្នុង^១
 ទ្វោបក្រុងរដ្ឋីជាលោក៖ ម្នាលអានន្ទ ភីជីនោះជន តបាតតបានពោល
 និងអូកបា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងរដ្ឋីជាទីគ្រែកអរ ភីដីផ្សែរជាទីគ្រែ
 ក្រុងអរ ម្នាលអានន្ទ តួចាត់ទាំង ២ បើបុគ្គលិណាម្បយបានចម្រើនហើយ
 បានធ្វើរឿយ ១ ហើយ បានធ្វើឡើងដាយការហើយ បានធ្វើឡើងជីនៅ
 ហើយ បានតាំងទុករឿយ ១ ហើយ បានសន្យែទុកហើយ បានប្រាង
 ដោយលូហើយ បុគ្គលិនោះ កាលបើប្រាងខ្លួនឯធនឹងបិតនៅ គឺបិតនៅ
 អស់ម្បយអាយុកប្ប ប្រើលើសជាតិម្បយអាយុកប្ប កំបាន ១ ម្នាលអានន្ទ
 ជាទួចាត់ទាំង ២ តបាតតបានចម្រើនហើយ បានធ្វើរឿយ ១ ហើយ បាន
 ធ្វើឡើងដាយការហើយ បានធ្វើឡើងជីនៅហើយ បានតាំងទុករឿយ ១
 ហើយ បានសន្យែទុកហើយ បានប្រាងដោយលូហើយ ម្នាលអានន្ទ
 កាលបើតបាតត ប្រាងខ្លួនឯធនឹងបិតនៅ គឺបិតនៅអស់ម្បយអាយុកប្ប
 ប្រើលើសជាតិម្បយអាយុកប្ប កំបាន ម្នាលអានន្ទ កាលបើតបាតតបាន
 ធ្វើនិមិត្តជាជីវិក ធ្វើជាជាសជាជីវិក យ៉ាងនេះហើយ អូកនៅ
 តែមិនយល់សេចក្តីប្បាស់លាស់បាន មិនអាកាសនាតបាតតបាត សូមព្រះមាន
 ព្រះភាគ បិតនៅអស់ម្បយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត្ត បិតនៅអស់
 ม្បយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ជនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ជន

សុត្តនិធីដក ទីយនិកាយសួយ មហាក្សត្រ

សុខាយ	លោកាលុកម្មាយ	អត្ថាយ	បិតាយ
សុខាយ	នើរមុខស្បាន្តិ	សចេ	ត្ត់
គត់	យាថយ្យសិ	ទ្រូ	វ
បជិត្តិបេយ្យ	អច	តតិយកាំ	អធិវសេយ្យ
តិបាលន្ទូ	តុយ្យេរតែ	ឯក្រាច់	តុយ្យេរតែ
[១០៨]	ធនកមិតាបាំ	អនន្ទ	សមយំ
កដកយោ	វិយាកមិ	កោតមនិត្រាជោ ^(១)	។ ឬ ។ តត្រូវ ក-
កដកយោ	វិយាកមិ	ថារប្បចាញេ ^(២)	។ តត្រូវ កដកយោ
វិយាកមិ	កែវយសេយ្យ	សត្វបណ្តុកុបាយ ^(៣)	។ តត្រូវ
កដកយោ	វិយាកមិ	សសិកិលិយសេយ្យ	គាត្រូសិលាយំ ។
តត្រូវ	កដកយោ	វិយាកមិ	សីតវេន
បញ្ចារ	។ តត្រូវ	កដកយោ	សប្បុសោណ្ឌិត-
តត្រូវ	កដកយោ	វិយាកមិ	បជ្ជរេន
របៀប	។ តត្រូវ	កដកយោ	វិយាកមិ ជីវិកម្ពុរេន
តត្រូវ	កដកយោ	វិយាកមិ	មន្ទុក្រឹត្តិស្ស៊ី
			មិត្តាយេ ។

១ និ. និត្រាតាកមេ ។ ២ និ. ។ ឬ ។ ៣ និ. ម. សត្វបណ្តុកុបាយំ ។

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ព្រឹន ដើម្បីអនុញ្ញាត់ជល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីបម្រឈឺ ដើម្បីប្រ-
យោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខជល់ទេតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ម្នាលអាណន្ទ
បើអូកអាកដនាគតបាតត ។ គប្បីយាត់វាទរបស់អូកត្រីមតែពីរលើក តែជល់
បិលីក តបាតត គប្បីទួល ម្នាលអាណន្ទ ព្រោះហេតុផ្សោះ នេះជា
អំពើទាស់របស់អូកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អូកហើយ ។

[១០៤] ម្នាលអាណន្ទ សម័យម្បយ តបាតតនៅក្នុងគោតមនិក្រាង
ជិតក្រុងរដ្ឋបាន ។ ហើយ តបាតតនៅជិតក្រុងរដ្ឋបាន នូវរាយការ
ទីបក្រុងរដ្ឋបាន ។ តបាតតនៅក្នុងសត្វបណ្តុកុហា (ុហាដើល
សន្តិជាយដើមសត្វណាទីក្ស) ឧបន្តិ៍រាយការ:ជិតក្រុងរដ្ឋបាន ។
តបាតតនៅក្នុងកាថ្មសិលា (ប្រខ្មោះ) ឧបន្តិ៍តសិតិលិ ទីបក្រុងរដ្ឋបាន
នោះជន ។ តបាតតនៅក្នុងសប្បសោណ្ឌិកបញ្ហារ: (ព្រៃកមានត្រពំនិក
ជាទីនៅនេះសំ) ក្នុងសិតិវ៉ែន (ព្រៃត្រជាក់) ទីបក្រុងរដ្ឋបាន
ជន ។ តបាតតនៅក្នុងតប្បាទាកម (អាមជិតសិទ្ធិយោះតប្បាទា) ជិត
ក្រុងរដ្ឋបាន ។ តបាតតនៅក្នុងនៅឡូនកលន្ទកនិវាបស្តាន ជិត
ក្រុងរដ្ឋបាន ។ តបាតតនៅក្នុងដីរកម្មវ៉ែន ជិតក្រុងរដ្ឋបាន
ជន ។ តបាតតនៅក្នុងមទ្ទក្តិមិត្តទាយវ៉ែន ជិតក្រុងរដ្ឋបាន ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពុទ្ធកាណាករកម្ម

ត្រូវបាន នៅ តាយា អាល្ស អាមេត្តីសី រមណីយំ អាល្ស
 រដិកហា រមណីយោ កិល្បូគ្រូដោ បញ្ហាគោ រមណីយោ
 កោតមជីត្រាគោ រមណីយោ ថារប្បចានោ រមណីយោ
 ហេការបស្ថុ សត្វបណ្តុកុបា រមណីយោ សសិកិលិបស្ថុ
 ការឃុសិលា រមណីយោ សិតវនេ សប្បសោល្ដិក-
 បញ្ញាគោ រមណីយោ តមោធាកមោ រមណីយោ បិន្ទុ-
 នកលន្ទិកនិភោះ រមណីយំ ជីរកម្ពុរំ រមណីយោ
 មន្ទុកុឡិមិកណាយោ យស្ថុ កស្ថុចិ អាល្ស ចន្ទាគោ
 ត្រូវជាងា ភាគិតា ពហុលីកតា យនីកតា វត្ថុកតា
 អនុធមិតា បរិចិតា សុសមារញ្ញា សោ អកចុង្លឹមាងោ
 កប្បំ វ តិផ្សេយ្យ កប្បរសេសំ វ ។ តចាកតស្ថុ
 នៅ អាល្ស ចន្ទាគោ ត្រូវជាងា ភាគិតា ពហុលីកតា
 យនីកតា វត្ថុកតា អនុធមិតា បរិចិតា សុសមារញ្ញា
 សោ^(១) អកចុង្លឹមាងោ អាល្ស តចាកតោ កប្បំ
 វ តិផ្សេយ្យ កប្បរសេសំ វតិ ធម្មិ នៅ ត្រូវ
 អាល្ស តចាកតោ ឱធម្មរិក និមិត្ត កយិរមាងោ

មហាបរិនិត្យនស្សព្វ ពុទ្ធភាពភារៈ ពោលអំពីអាណុភាពរបស់តិចិត្ត

ម្ចាលអាណន្ទ តិបាតតនៅក្នុងទីអម្ចាលនោះ បានប្រាប់អូកថា ម្ចាលអាណន្ទ
ក្រុងរដ្ឋប្រើប្រាស់ ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ ភ្នំគិស្សក្នុង ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ គោតម-
និត្រិត ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ ផ្សេះសម្រាប់ទម្ងាក់នូវបោរ ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ
សត្វបណ្តុកុហា ខាងក្នុងនៅរៀង ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ ការងារសិលាគារក្នុងសិគិលិ
ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ សប្បុសោណ្ឌិកបញ្ហារៈ ក្នុងសិតវេះ ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ
តប្បាទាកម ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ នៅផ្លូវកាលន្ទកនិរបស្តាន ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ
ដីរកម្ពុវេះ ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ មន្ទុកុចិមិតទាយវេះ ជាថីគ្រឿងព្រៃកអរ ម្ចាល
អាណន្ទ តម្លៃបានទាំង ២ បើបុគ្គលិណាមួយ បានបម្រើនហើយ បានធ្វើ
ឡើងហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ
បានតាំងទុករៀង ១ ហើយ បានសន្យាំទុកហើយ បានប្រារព្យដោយលូ
ហើយ បុគ្គលិនោះ បើប្រាប្រានីនិងបិតនៅ គប្បិតនៅអស់មួយអាយុកប្បុ
ប្បុលើសជាតិមួយអាយុកប្បុកបាន ១ ម្ចាលអាណន្ទ ឯកតម្លៃបានទាំង ២
តិបាតបានបម្រើនហើយ បានធ្វើឡើងហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ
ហើយ បានធ្វើឡើងដាយហើយ បានតាំងទុករៀង ១ ហើយ បាន
សន្យាំទុកហើយ បានប្រារព្យដោយលូហើយ ម្ចាលអាណន្ទ បើតបាតត
ប្រាប្រានីនិងបិតនៅ គប្បិតនៅអស់មួយអាយុកប្បុ ប្បុលើសជាតិមួយ
អាយុកប្បុកបាន ម្ចាលអាណន្ទ កាលបើតបាតត ធ្វើនិមិត្តជាទិន្នន័យ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

ខិត្តវិកេ ឌីភាស កាយិមាន នាសក្តី បដិវិធិតាំ ន
 តចាកតាំ យាតិ តិច្ចតុ កកក កប្បៃ តិច្ចតុ សុកតោ
 កប្បៃ ពហុជនហិតាយ ពហុជនសុខាយ លោកា-
 នុកម្មាយ អត្ថាយ ហិតាយ សុខាយ នៅមនុស្សនានី
 សប់ ត្តិ អាលន្ទ តចាកតាំ យាចេយ្យរសិ ទ្រ វ តេ
 របា តចាកតោ បដិក្តីយេយ្យ អច តតិយកំ អងិរ-
 សេយ្យ តស្សាតិបាលន្ទ តុយ៉ែរែំ ឯក្សាង តុយ៉ែរែំ
 អបរទ៊ែ ។

[១០៥] ធនកមិតាបាំ អាលន្ទ សមយំ តដោរ វ-
 សាលិយំ វិហាកមិ ឧណៈនេ ចេតិយេ ។ តត្រិបិ ខោ
 តាបាំ អាលន្ទ អមត្រូសី រមជ័យា អាលន្ទ វសានី
 រមជ័យំ ឧណៈនេ ចេតិយំ យស្ស កស្សិ អាលន្ទ
 ចត្តាភេ តត្តិចាង ភាគិតា ពហុលីកតា យានីកតា
 រត្តិកតា អណុដ្ឋិតា បរិចិតា សុសមារទ្ងា សោ អ-
 កច្ចិមាន កប្បៃ វ តិច្ចយេយ្យ កប្បរសេសំ វ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ធ្វើឱកសាទីងរិកយ៉ាន់នេះហើយ អ្នកនោះតែមិនអាចនឹងយល់សេចក្តី
 ច្បាស់លាស់បាន មិនអាការជនាតបាតតបា សូមព្រះមានព្រះភាគ ព្រៃន
 បិតនោះអស់ម្បយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត់ ព្រៃនបិតនោះអស់ម្បយអាយុកប្ប
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់ដនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខដល់ដនប្រើន ដើម្បី
 អនុញ្ញារេះដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្លើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បី
 សេចក្តីសុខ ដល់ទេតានិងមនុស្សទាំងឡាយ ដូច្បែះសោះ ម្នាលអានន្ទ បើ
 អ្នកអាការជនាតបាតត់ ឬ គប្បីយាត់ពាក្យអ្នកត្រីមតិ ២ ដនបូណ្ឌការ៖ គីនីន
 ទទួលអាការជនាតីវារៈជាតម្រប់ ៣ ដនមិនាន ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុ
 ដូច្បែះ នេះជាសំពើទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ។
 [១០៥] ម្នាលអានន្ទ សម័យម្បយ តបាតតនោះក្នុងខទនបេតិយ
 ទៀបក្រុងផសាលីនេះជន ឬ កាលតបាតតនោះក្នុងខទនបេតិយ បាន
 ប្រាប់អ្នកបា ម្នាលអានន្ទ ក្រុងផសាលី ជាទីត្រូវត្រួកអរ ខទនបេតិយ
 ជាទីត្រូវត្រួកអរ ម្នាលអានន្ទ តទិបាទទាំង ៤ បើបុគ្គលិណាម្បយ
 បានបម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យប្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ
 បានធ្វើឲ្យជាទីនោះហើយ បានតាំងទុករៀយ ឬ ហើយ បានសន្ដីទុក
 ហើយ បានប្រាងពេជាយល្មហើយ បុគ្គលនោះ ហើយប្រាងនឹងបិតនោះ
 គប្បីបិតនោះអស់ម្បយអាយុកប្ប បូលីសជានម្បយអាយុកប្បក៏បាន ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាណាកវាំ ឥឡូចាចានុការកម្ម

តចាកតស្សូ	ខោ	អាល្សូ	ចត្តាគោ	តធិទានា	ភាពិតា
ពយុលីកតា	យានីកតា	វត្ថុកតា	អណ្ឌិតា	បរិចិតា	
សុសមារធ្ងា	សោ	អាគចិត្តមាមោ	អាល្សូ	តចាកតោ	
គប្បំ វ	តិដ្ឋូយូ	គប្បារសេសំ	វតិ	ធរម្បិ	ខោ ត្រំ
អាល្សូ	តចាកតោន	ឱធម្មរិកោ	និមិត្តូ	គយិរមានោ	
ឱធម្មរិកោ	ឱធភាសោ	គយិរមានោ	នាសក្តី	បជិរិដ្ឋិត្តិ	
ន តចាកតំ	យចិ	តិដ្ឋូតុ	កកវ	គប្បំ	តិដ្ឋូតុ សុត-
តោ គប្បំ	ពយុជនិតាយ	ពយុជនុខាយ	លោកា-		
នុគម្មាយ	អត្តាយ	ហិតាយ	សុខាយ	នេរមនុស្សននិ	
សច ត្រំ	អាល្សូ	តចាកតំ	យាថេយ្យាសិ	ទ្រូ វ តោ	
រចា	តចាកតោ	បជិក្តីយេយូ	អច	តតិយតំ	អជិ-
រសេយូ	តស្សាតិបាល្សូ	តុយេងេតំ	ឯក្តុងំ	តុយេងេតំ	
អបរធ្ងៃ	។				

មហាបរិនិត្យនស្សត្រ ពុទ្ធកាសារ៍ ពោលអំពីភាពការបស់ពួកគ្នា

មាលអាននឹង ជតិថិបានទាំង ២ តិចតតបានចម្លើយ បានធ្វើឲ្យប្រើប្រាស់
ហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទិន្នន័យហើយ បានតាំង
ទុករឿយ ១ ហើយ បានសន្យាទុករឿយ បានប្រារព្យដោយណូហើយ
មាលអាននឹង បើតិចតតប្រាប្រានីនិងបិតនៅ គប្បិតនៅអស់ម្នយអាយុកប្ប
ប្បូលីសជាតិម្នយអាយុកប្ប កំបាន មាលអាននឹង កាលបើតិចតត
ធ្វើនិមិត្តជាជាមិនរឿក ធ្វើជាសជាជាមិនរឿក យ៉ាងនេះហើយ អ្នកនៅតែ
មិនអាចនឹងយល់សេចក្តីប្រាស់លាស់បានឡើយ មិនអាកដនា តិចតត
បាន សូមព្រះមានព្រះកាត់ ទ្រង់បិតនៅអស់ម្នយអាយុកប្ប សូមព្រះ
សុគត់ ទ្រង់បិតនៅអស់ម្នយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនប្រើប្រាស់
ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ជនប្រើប្រាស់ ដើម្បីអនុញ្ញាត ដល់សត្វលោក ដើម្បី
សេចក្តីចម្លើប្រើប្រាស់ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតានិង
មនុស្សទាំងឡាយ ដូចខ្លះៗ៖ មាលអាននឹង បើអ្នកអាកដនាតិចតត ១
គប្បិយាត់ពាក្យអ្នកត្រីមតែ ២ ដួងបុណ្យៗ៖ គដ្ឋីនឹងទទួលអាកដនាក្នុងវរៈ
ជាតម្លៃ ៣ ដួងមិនខាន មាលអាននឹង ព្រះហេតុដូចខ្លះ៖ នេះជាមំពើ
ទាស់របស់អ្នកហើយ នេះជាកំហុសរបស់អ្នកហើយ ៤

សុពិន្ទុបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកោត្តា

[១០៦] ធនាមិជាបាំ អាល្ស សមយំ តេដៃ ប-
 សាលិយំ វិយាយិ កោតមកេ ចេតិយេ ។ យេ ។ ត-
 ដៃ សេសាលិយំ វិយាយិ សត្វមេ ចេតិយេ ។ តេដៃ
 សេសាលិយំ វិយាយិ ពយុបុត្រេ ចេតិយេ ។ តេដៃ
 សេសាលិយំ វិយាយិ សារធ្លាគ់^(១) ចេតិយេ ។ តេដៃ-
 ដៃ ខោ តាបាំ អាល្ស អង្គ ចាកលេ ចេតិយេ
 អមធ្លើសី រមណីយា អាល្ស សេសាលី រមណីយំ ឧ-
 ដែល ចេតិយំ រមណីយំ កោតមកំ ចេតិយំ រមណី-
 យំ សត្វម៉ែ ចេតិយំ រមណីយំ ពយុបុត្រំ ចេតិយំ
 រមណីយំ សារធ្លាគំ ចេតិយំ រមណីយំ ចាកលំ ចេតិយំ
 យស្ស គស្សិ អាល្ស ចត្តាភេ តួនិចាងា កវិតា
 ពយុលីគតា យានីគតា វត្ថុគតា អណុវិតា បរិតា
 សុសមារធ្លា សោ អគចត្តិមាខោ គប្បំ វ តិផ្សេយ្យ
 គប្បរសេសំ វ ។ តចាកតស្ស ខោ អាល្ស ចត្តាភេ
 តួនិចាងា កវិតា ពយុលីគតា យានីគតា វត្ថុគតា

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[១០៦] ម្នាលអាណន្ទ សម័យម្បយ តបាតតនៅក្នុងគោលមកបេតិយ
 ជិតក្រុងរែសាលីនេះជន ។ ហើយ ពបាតតនៅក្នុងសត្វមបេតិយ ជិតក្រុង^១
 រែសាលីនេះជន ។ ពបាតតនៅក្នុងពហុបុត្របេតិយ ជិតក្រុងរែសាលីនេះ
 ជន ។ ពបាតតនៅក្នុងសាន្តបេតិយ ជិតក្រុងរែសាលីនេះ ។ ម្នាល
 អាណន្ទ ក្នុងកាលតឡ្វ់នេះ ពបាតតនៅក្នុងបាត់លបេតិយ ក្នុងថ្ងៃនេះ បាន
 ប្រាប់អ្នកបា ម្នាលអាណន្ទ ក្រុងរែសាលី ជាទីត្រូវត្រួកអរ ឧទនបេតិយ
 ជាទីត្រូវត្រួកអរ គោលមកបេតិយ ជាទីត្រូវត្រួកអរ សត្វមបេតិយ ជា
 ທីត្រូវត្រួកអរ ពហុបុត្របេតិយ ជាទីត្រូវត្រួកអរ សាន្តបេតិយ ជាទីត្រូវ
 ត្រួកអរ បាត់លបេតិយ ជាទីត្រូវត្រួកអរ ម្នាលអាណន្ទ តម្លៃបានចាំនៃ ២
 បីបុគ្គលិណម្បយ បានចម្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យប្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យ
 ដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ បានចាំនៃទុករៀយ ។ ហើយ
 បានសន្យាំទុកហើយ បានប្រាងដោយល្អហើយ បុគ្គលនោះ បីប្រាម្ញានីជ
 បិតនៅ គប្បីបិតនោអស់ម្បយអាយុកប្ប បុណ្ណែសជាន់ម្បយអាយុកប្ប ក៏
 បាន ។ ម្នាលអាណន្ទ ជាទីបានចាំនៃ ២ ពបាតតបានចម្រើនហើយ បាន
 ធ្វើឲ្យប្រើនហើយ បានធ្វើឲ្យដូចជាយានហើយ បានធ្វើឲ្យជាទីនៅហើយ

មហាបនិព្យានសុត្រ ឬទូរាងវាកាំ សំដែនីយកថា

អណ្ឌិតា	បរិចិតា	សុសមារញ្ញា	សោ	អាគច្ចូមានោ		
អនួន	តងកតោ	គប្ប័រ	រ	គប្បរសេសំ		
វតិ	ធម្មិ	ខោ	ត្តិ	ឱ្យរិកោ		
និមិត្ត	គយិមានោ	ឱ្យរិកោ	ឱ្យកសោ	គយិមានោ		
នាសកុំ	បដិវិជ្ជិតុំ	ន	តងកតំ	យាទិ	តិដ្ឋុតុ	កត-
រ	គប្ប័រ	តិដ្ឋុតុ	សុកតោ	គប្ប័រ	ពហុជនហិតាយ	
ពហុជនសុបាយ		លោកាណុគម្យាយ		អត្តាយ	បាតា-	
សុបាយ	លេរមណុល្វាននិ		សចេ	ត្តិ	អនួន	
តងកតំ	យាគេយ្យាសិ	ទ្រ	រ	តោ	តងកតោ	
បដិកុំបេយ្យ	អច	តតិយកំ	អដិភសេយ្យ	តស្ឋាតិ-		
អនួន	តុយ្យេរំ	ឯក្រាប់	តុយ្យេរំ	អបរនំ	ននុ	
ឯរំ	អនួន	មយា	បដិកាថ្វេរ	អត្តាតំ	សព្វហោរ	
បិយហិ	មនាបេហិ	នាលាការោ	វិនាការោ	អញ្ញចា-		
ការោ	តំ	កុតេត្តុ	អនួន	លញ្ចា	យនំ	
					ជាតំ	

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីសំដែននឹយធុច

បានតាំងទុករឿយ ១ ហើយ បានសន្យុទុករឿយ បានប្រាងពេជ្យលូ
ហើយ ម្នាលអានន្ទ ហើតបាតតប្រាជ្ញានីជបិតនៅ គប្បីបិតនៅអស់មួយ
អាយុកប្ប បុលីសជាន់មួយអាយុកប្បកំបាន ម្នាលអានន្ទ កាលហើតបាតត
ធ្វើនិមិត្តជាជីវិក ធ្វើនិភាសជាជីវិក យ៉ាងនេះហើយ កំអុកនៅតែ
មិនអាចនឹងយល់សេចក្តីថ្លាស់លាស់បាន មិនអាការធនាគារបាតតបា សូម
ព្រះមានព្រះតាត ព្រះបិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប សូមព្រះសុគត់ ព្រះ
បិតនៅអស់មួយអាយុកប្ប ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ដន្តប្រើន ដើម្បីសេចក្តី
សុខ ដល់ដន្តប្រើន ដើម្បីអនុញ្ញាត៖ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តី
ប្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតានិជមនុស្សទាំង-
ឡាយដូចខ្លះសោះ ម្នាលអានន្ទ ហើអុកអាការធនាគារបាតតបាតត ១ គប្បីយាត់ពាក្យ
អុកត្រីមតែ ២ ដន្តបុណ្យការ៖ គន្លឹនីជទេលអាការធនាគុនករៈជាតម្រប់ ៣ ដន្ត
មិនបាន ម្នាលអានន្ទ ព្រះហេតុដូចខ្លះ នេះជាមំពើទាស់របស់អុករឿយ នេះ
ជាកំហុសរបស់អុករឿយ ម្នាលអានន្ទ ក្រុងតបាតតប្រាប់អុកជាមុនរឿយ
យ៉ាងនេះបា សេចក្តីព្រាតតប្រាស សេចក្តីវិនាស សេចក្តីប្រប្បុលចាក
សត្វនិជស្សារ ជាទិស្សនាប្រព័ន្ធ ជាទិពេញបិត្តទាំងអស់ តែងមានជាចម្លាត
ម្នាលអានន្ទ ព្រះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបានន្ទរសេចក្តីឡើងទាត់ មិន
ប្រាតតប្រាសកុនុខ្លប្តិនេះ អំពីទិនារ ធម្មជាតុណា កែវតទ្រឹះរឿយ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្តា

ក្នាំ សង្កែតំ បល់ការដម្លៃ តំ វត មា បលុដ្ឋីតិ នេតំ ហានំ
វិធីតិ ។ យំ ខោ បនេតំ អាណណ្ឌ តចាកតេន ចត្តំ វេនំ
មុត្តំ បហើនំ បជិនិស្សដ្ឋំ និស្សដ្ឋោ អាយុសង្កោរោ
ឯកំសេន រទ កាសិតា ន ចិរំ តចាកតសួរ ប-
វិនិញ្ញានំ កវិស្សុតិ សតោ តិល្បោ មាសានំ អច្ចូយេន
តចាកតោ បវិនិញ្ញាយិស្សតិតិ តញ្ញ^(១) តចាកតោ
ដីវិតេយតុ បុណ បច្ចាកមិស្សតិតិ នេតំ ហានំ វិធីតិ
អាយាមាណណ្ឌ យេន មយារំ យេន^(២) ក្បាងាការសារ-
ហ តេនុបសង្កែមិស្សមាតិ ។ ឯវំ កត្វោតិ ខោ
អាយស្សា អាណដ្ឋោ កករតោ បច្ចុស៊ូសិ ។ អចខោ
កកក អាយស្សតា អាណដ្ឋោន សង្កើ យេន មយារំ
យេន^(៣) ក្បាងាការសារហ តេនុបសង្កែមិ ឧបសង្កែមិត្រា
អាយស្សនំ អាណដ្ឋោ អមត្វោសិ តង ត្តំ អាណណ្ឌ យារ-
តិកា កិត្រ សេសាលី ឧបនិស្សរយ វិបារនិ តេ សព្វ

១ និ. តំ វចនំ ។ ២-៣ និ. ម. យេនាតិ បទំ នតិ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារេគ្រឹណ

មានហើយ សង្ការតាក់តែនៃហើយ តែនៅមានសេចក្តីវិនាសទោដាចម្លតា
ជម្លជាតនោះជន បុគ្គលនឹងពោលយាត់បា កំវិនាសង្គម្រោះ (ដោយហេតុ
ណា) ហេតុនុះ មិនមានឡើយ ។ ម្នាលអាណន្ទ ម្បយឡើត ជម្លជាត
ណា ដែលតាតិតាត់ពោលហើយ ខ្ញុក់ពោលហើយ ជម្លោះពោល
ហើយ លេបន័ះពោលហើយ បន្ទាត់ពោលហើយ អាយុសង្ការតាតិតាត
ជាក់ចុះហើយ រាជាពាត់ពោលដោយពិតបា បរិនិញ្ញាន នៃតាតិតាត
មិនយុរឡើយ កន្លឹង ៣ នៅ អំពីថ្មីនេះទេ តាតិតាតនឹងបរិនិញ្ញានហើយ
តាតិតាត នឹងត្រួរប់មកកាន់ជម្លជាតនោះវិញ្ញាលើត ព្រោះហេតុនៃជីវិត
បុណ្យណាំ (ដោយហេតុណា) ហេតុនុះ មិនមានឡើយ ម្នាលអាណន្ទ មក
យើងនឹងទោកាន់ក្នុងជាតារសាលា នាមហាន៊ែន ។ ព្រោះអាណន្ទ មាន
អាយុ ទួលព្រោះបន្ទូលនៃព្រោះមានព្រោះភាគបា ព្រោះក្រុណាប្រោះអង្គ ។
លំដាប់នោះ ព្រោះមានព្រោះភាគ កំស្បែចចូលទោកាន់ក្នុងជាតារសាលា នា
មហាន៊ែន ម្បយអនីដោយព្រោះអាណន្ទមានអាយុ លុះចូលទោដល់ហើយ
ទ្រូងត្រាស់នឹងព្រោះអាណន្ទមានអាយុបា ម្នាលអាណន្ទ អ្នកចូរទោច្បែក
កិត្តិការណ៍បុន្ទាន ដែលអាស្រែយនា កូន្ធផ្សេងសាលី ទាំងអស់នោះ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រៃ ពុទ្ធកាណករា កិច្ចុសង្សែសន្តិបាតាបនំ

ឧបឆ្លាងសាលាយំ សន្ទិចាពេហីតិ ។ ឯវំ កត្វេតិ ។
 អាយស្បា អាងឆ្លា កករតោ យដិស្សុជាត្រា^(១) យារ-
 តិកា កិច្ចុ សេសលី ឧបនិស្សាយ វិយារនិ តេ សព្វ
 ឧបឆ្លាងសាលាយំ សន្ទិចាពេទ្រា យេន កកវ តេនុប-
 សត្វិមិ ឧបសត្វិមិទ្រា កកវណ្ឌំ អកិវិធីទ្រា ឯកមណ្ឌំ
 អឆ្លាសិ ។ ឯ ឯកមណ្ឌំ ិតោ េ អាយស្បា អាងឆ្លា
 កកវណ្ឌំ ឯតុនេរ សន្ទិបតិតោ កត្វេ កិច្ចុសដ្ឋោរ
 យស្សុណានិ កត្វេ កកវ គាលំ មញ្ញតិតិ ។
 [១០៧] អចេខ កកវ យេន ឧបឆ្លាងសាលា
 តេនុបសត្វិមិ ឧបសត្វិមិទ្រា យញ្ញត្រៃ អាសនេ និ-
 ចិនិ ។ និសព្វ េ កកវ កិច្ចុ អមត្រូសិ

១ និ. ម. បដិស្សុទ្រា ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ការទ្រង់ច្របដីកិត្តិសង្គ

មកដ្ឋបជីកុំខ្លួនខបដ្ឋានសាលា ។ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទល
 នៃព្រះមានព្រះភាគចាំ ព្រះករុណាប្រោះអន្ត ហើយកំឡុងកិត្តិទាំងបុន្ទាន
 ដែលអាស្រែយនោ កុំខ្លួនផែរិលីទាំងអស់នោះ មកដ្ឋបជីកុំខ្លួន-
 សាលា ហើយចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុំចូលទៅដល់ហើយ
 កំថ្នាយបង្កិតព្រះមានព្រះភាគ ហើយបិតនោកុំខ្លួនទីដីសមត្ថរ ។ លុំព្រះ
 អាណន្ទមានអាយុ បិតនោកុំខ្លួនទីដីសមត្ថរហើយ កំក្រាបបង្កិតទូលព្រះមាន
 ព្រះភាគ ដូច្នេះចាំ បពិត្រព្រះអន្តជីបម្រើន កិត្តិសង្គប្រជុំត្រាកែវ
 បពិត្រព្រះអន្តជីបម្រើន សូមព្រះអន្ត ទ្រង់ជ្រាបន្ទរកាលគ្រែរ កុំកុំកាល
 តខ្សោរនេះ ។

[១០៧] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្វែបចូលទៅ កាន់
 ខបដ្ឋានសាលា លុំចូលទៅដល់ហើយ កំទ្រង់គឺលើអាសន់ ដែល
 គ្រាលប្រាយ ។ លុំព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គឺស្វែបហើយ បាន

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

តស្ឋាតិយា	ភិត្យាបេរ	យេ	តេ ^(១)	មយា	ចម្ងា	អភិព្យា ^(២)
នេសិតា	តេ	វេ	សាចុកំ	ឧត្ថយោត្តា	អាសេវិត្យា	
ការេត្យា		ពហុលីកាតត្យា		យចយិចំ	ពិប្បុចរិយំ	
អទួនិយំ ^(៣)	អស្ស	ចិរដ្ឋិតិកំ	តុនស្ស	ពហុជនបិ-		
តាយ	ពហុជនសុខាយ		លោកាតុកម្មាយ		អត្តាយ	
ហិតាយ	សុខាយ	នេរមនុស្សណំ	។	គតមេ	ច	
តេ	ភិត្យាបេរ	ចម្ងា	មយា	អភិព្យា	នេសិតា	យេ
តេ ^(៤)	សាចុកំ	ឧត្ថយោត្តា		អាសេវិត្យា	ការេត្យា	
ពហុលីកាតត្យា		យចយិចំ		ពិប្បុចរិយំ	អទួនិយំ	
អស្ស	ចិរដ្ឋិតិកំ	តុនស្ស	ពហុជនហិតាយ	ពហុ-		
ជនសុខាយ		លោកាតុកម្មាយ		អត្តាយ	ហិតាយ	
សុខាយ	នេរមនុស្សណំ	។	សេយ្យិចំ	។	ចត្តាគេ	
សតិយ្យដ្ឋានា	ចត្តាគេ	សម្បប្បដ្ឋានា	ចត្តាគេ	តធិទាជា		

១ និ. វេ ១ ២ និ. អភិព្យាយ ១ ៣ អទួនិយនិបិ ១ ៤ ម. តេ វេ ១

សុត្តនិចកិត្តទាំងឡាយ មហាគ្រួញ

ត្រាស់នឹងកិត្តិទាំងឡាយ មាលកិត្តិទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មរិយៈ
 នេះ គប្បីតាំងនៅអស់កាលអធើន គប្បីតមល់នៅអស់កាលដៃយុរ មួយ
 ទៅ សាសនព្រហ្មរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តម៉ោងឯក្រិប្រយោជន៍ ដល់ដន
 ប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ដនប្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតា
 និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយបញ្ជាផ័ត៌ម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែល
 តាតាតតសម្រួលហើយ ដោយបញ្ជាផ័ត៌ម ធម៌ទាំងឡាយនោះ អ្នកទាំង-
 ឡាយ គប្បីរៀនដោយប្រោះ ហើយសេរ បម្រើន ធ្វើរៀយ ។ ដោយ
 ប្រការដូចខ្លោះ ។ មាលកិត្តិទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មរិយៈនេះ គប្បី
 តាំងនៅអស់កាលអធើន គប្បីតមល់នៅអស់កាលដៃយុរ មួយទៅ
 សាសនព្រហ្មរិយៈនោះ ប្រព្រឹត្តម៉ោងឯក្រិប្រយោជន៍ ដល់ដនប្រើន
 ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ដនប្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក
 ដើម្បីសេចក្តីបម្រើន ដើម្បីប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតា
 និងមនុស្សទាំងឡាយ ដោយបញ្ជាផ័ត៌ម ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលតាត-
 តាតតសម្រួលហើយ ដោយបញ្ជាផ័ត៌ម អ្នកទាំងឡាយ គប្បីរៀនដោយប្រោះ
 ហើយសេរ បម្រើន ធ្វើរៀយ ។ ដោយប្រការដូចខ្លោះ ធម៌ទាំងឡាយ
 នោះតើដូចបម្រើ ។ អ្នកខ្លោះ ។ គឺសតិប្បដ្ឋាន ២ សម្បប្បជាន ២ តម្លៃបាន ២

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណាករា អភិញ្ញាទេសិតចម្បកចា

បញ្ចីត្រួយដឹង បញ្ញ ពលានិ សត្វ ពោធ្យគ្មា អរិយា
 អផ្សេងៗកោ មត្តា ។ សមេ ខោ តេ^(១) កិត្យាប់ ធម្មា មយា
 អភិញ្ញា ឈសិតា យេ តេ^(២) សាចុកាំ ឧត្តមេត្តា អ-
 សេវិត្សា ការេត្សា ពហុលីការាល្សា យចយិជំ ពូហូ-
 ចរិយំ អទិនិយំ អស្ស ចិរដ្ឋិតិកាំ តុនស្ស ពហុជនបិ-
 តាយ ពហុជនសុខាយ លោកាហុកម្មាយ អត្ថាយ
 បិតាយ សុខាយ ឈរមុនុស្សណនិ ។ អចខោ កកវ
 កិត្យា អមឆ្លើសិ ហានុជានិ កិត្យាប់ អមឆ្លួយមិ ហេ
 រយធម្មា សត្វាក អប្បមាជុន សម្បាជុប ន ចិរំ
 តចាកតស្ស បរិនិញ្ញានិ ករិស្សតិ តតោ តិំណ្ឌ់ មាសានិ
 អច្ចួយន តចាកតតោ បរិនិញ្ញាយិស្សតិ ។ តុនមហោច
 កកវ តដំ រត្តាន សុកតតោ អចាបរំ ធនតនហោច សត្វា^(៣)

១ ឯ. តេតិ បទំ នត្តិ ។ ម. ហេ ។ ២ ឯ. ម. តេ ហេ ។ ៣ តតោ ហំ ឱព-
 ិយពោត្តកេ បិបកោ រយោ មយំ ទុក្ខសុវត្ថិ ករិស្សតិ ទិស្សតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីអភិញ្ញាខែតិកចម្លើ

ត្រឹម ៥ ពល៖ ៥ ពោធិ៍ ៣ អវិយមត្តប្រកបដោយអង្គ ៥ ។
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ សាសនព្រហ្មចិរឃោះនេះ គប្បីទាំងនៅអស់កាលអថែង
 គប្បីតម្លៃនៅអស់កាលដីយុរ មួយទៅត សាសនព្រហ្មចិរឃោះនោះ
 ប្រព្រឹត្តនៅ ដើម្បីប្រយោជន៍ ដល់ជនប្រើន ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់
 ជនប្រើន ដើម្បីអនុគ្រោះ ដល់សត្វលោក ដើម្បីសេចក្តីចម្រិន ដើម្បី
 ប្រយោជន៍ ដើម្បីសេចក្តីសុខ ដល់ទេតា និងមនុស្សទាំងឡាយ
 ដោយប្រការណា ធម៌ទាំងឡាយណា ដែលតាតតាតសម្រួលហើយ
 អ្នកទាំងឡាយ គប្បីរៀនដោយប្រព័ន ហើយសេច
 ចម្រិន ដើម្បីរៀន ១ ដោយប្រការដូចខ្ងោះ ធម៌ទាំងឡាយនោះ យ៉ាងនេះ
 ឯង ១ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត ទ្រឹមត្រាស៊ីនិកិត្តិទាំងឡាយបាន
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ត្រូវនេះ តាតតាតនិងដាស់តៀវិន អ្នកទាំងឡាយ
 សង្ការទាំងឡាយ មានសេចក្តីនៅសោរដាចម្លាត អ្នកទាំងឡាយ ចូរពុំង
 កិច្ចទាំងពួនូរសម្រប ដោយសេចក្តីមិនប្រមាចបុះ បរិនិញ្ញាននិងមានដល់
 តាតតាតមិនយុរឡើយ កន្លឹន ៣ ៩ អំពីប្រែនេះទេ តាតតាតនិង
 បរិនិញ្ញានហើយ ១ ព្រះមានព្រះកាត ទ្រឹមមានព្រះបន្ទូលដូចបុះហើយ
 ព្រះសុគត្តជាសាស្ត្រ លុះទ្រឹមមានព្រះបន្ទូលដូចបុះហើយ កំទ្រឹមមានព្រះ
 បន្ទូលដូចបុះ តាមេទេតាត

សុភន្ធបិធី
ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

[១០៥] ធមរកិ ច ឈ វិន្ទ
 ឈ ពាលា ឈ ច បណ្ឌាតា
 អន្ទ ចេរ ធនិញ្ញ ច
 សព្វ មចុបកយនា ។
 យចាបិ គុម្ភការស្ស
 គត់ មត្តិគកាងនំ
 ឧទិកព្យ មហាគ្យព្យ
 យព្យ បត្តិ យព្យ អាមតំ
 សព្វ កេជបរិយនំ
 ធរ មច្ចាន ជីវិតំ ។
 អចាបរំ ធនុកេច សត្តា
 បរិបញ្ញា រយោ មយ៉ា
 បរិតំ មម ជីវិតំ
 បហាយ ហោ កមិស្សិ
 គត់ ម សរណមត្តិនោ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាធត្ថុ

[១០៥] ពួកជនណា ។ ទោះបីក្រុងកើ ចាស់កើ ពាលកើ បណ្ឌិត

ភើ អ្នកមានកើ អ្នកក្រិកើ ជនទាំងអស់នោះ ត្រូវមាន

សេចកិស្សប់នោះពីខាងមុខ ។ ការធិនដី ដែលស្វួនឡាចំដ្ឋី

ហើយ ទោះបីត្បូចកើ ដំកើ ត្រិនកើ នៅកើ ការធិនទាំងអស់

នោះ មានកិរិយាបេក្ខជ្ជាយជាទីបំផុត យ៉ាងណា ជីវិត

របស់សត្វទាំងឡាយ កើយ៉ាងនោះដែរ ។

ព្រះសាស្ត្រ ទ្រូវមានព្រះបន្ទល ដូច្នេះ តមោទ្រូតបា

រីយរបស់តុបាតតិ ចាស់ហើយ ជីវិតរបស់តុបាតតិ មាន

ប្រមាណតិប តុបាតតិនឹងលំបង់អ្នកទាំងឡាយ ហើយទោ

ជាទីពីនចំពោះខ្លួន តុបាតតិបានដើរីទុកហើយ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាពភាគាំ នៃភាលិយា បច្ចិមទស្សន៍

អប្បមត្តា សតិមត្តា
 សុសីលា មេកាប កិត្យាកេ
 សុសមាយិតសត្វប្រា
 សចិត្តមន្ទរក្តួច ។
 យោ តមស្តី ធម្មវិនយោ
 អប្បមត្តា វិហារិស្សតិ^(១)
 បមាយ ជាតិសំសារ
 ឌិត្តស្សន៍ កិរិស្សតិ ។
 ពួកភាពភាគាំ តតិយំ^(២) ។

[១០៥] អចឡារ កត្តា បុព្វណាសមយំ និរស់
 បត្តិរមានាយ នេសាលី បិណ្ឌាកាយ ជានិ នេសា-
 លិយំ បិណ្ឌាកាយ ចិត្តា បង្ហាកត្ត់ បិណ្ឌាថាសប្ប-
 ធិត្តត្តា នាការលោកតិតិ^(៣) នេសាលី អបេហេកេតោ
 អាយស្សន៍ អានន្ត់ អាយត្តេសិ តាំ បច្ចិមតាំ អានន្ត់
 តថាកតស្ស នេសាលិយា ធម្មន៍ កិរិស្សតិ អាយ-
 មានន្ត់ យេន កណ្តាក្តាមោ តេដុបសត្វមិស្សមាតិ ។

១ និ. វិហារិស្សតិ ។ ម. វិហារិស្សតិ ។ ២ និ. តតិយភាពភាគាំ និធិតាំ ។ ម.
 ភាពភាគាំ តតិយំ ។ ៣ និ. ម. នាការលោកតិតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណការ៖ ការឡើងទត្តក្រុងផែលី ជាបច្ចុមទស្សន៍៖

ម្នាលកិត្យទាំងឡាយ អួកទាំងឡាយកំប្រមាន ត្រូវមានស្ថារតី

មានសិលលូ មានតម្លៃតម្លៃនឹងលូ ចូរក្រាបិត្តរបស់ខ្លួន

ឲ្យរីយ៍ ។ ចុះ ។ កិត្យឈាមិនប្រមាន ហើយនោកិត្យ

ធម្រិនយនេះ (កិត្យឈាមេះ) នឹងលេបដៃជាតិសង្ការហើយ

ធ្វើនូវព្រះនិញ្ញាន ជាទីបំផុតនៅកន្លែកិត្យបានមិនបាន ។

ចប់ ពុទ្ធកាណការ៖ ទី ៣ ។

[១០៨] គ្រាល់៖ ព្រះមានព្រះភាគ ឡ្វ់ស្សដ់បាញ់ និងចិរកិត្យបុព្ទណ្ឌសម័យ ឡ្វ់ពុទ្ធដំណើរចូលទៅបិណ្ឌបាត់ កិត្យក្រុងផែលី

លុះស្សចទៅបិណ្ឌបាត់ កិត្យក្រុងផែលីហើយ ឡ្វ់ត្រឡប់អំពីបិណ្ឌបាត់

កិត្យផែលាទាន់ក្រាយកត្ត ឡ្វ់ជាកក្រឡ្យកមិលនូវក្រុងផែលី ដូចជាជីវិះ

ផែលក្រឡ្យកបែរម៉ឺន (នូវទីឱានក្រាយ) ហើយត្រាស់នឹងព្រះមាននូវ

មានអាយុបា ម្នាលអាននូវ តបាតត យើញក្រុងផែលីម៉ែនេះ ជាបច្ចុមទស្សន៍៖

(ការយើញទីបំផុត) ម្នាលអាននូវ មក យើងនឹងទោកន់

កណ្ឌក្រាម ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួ មហរត្សា

ឯំ កញ្ចតិ ទោ អាយស្តា អានញ្ញ កករតោ បច្ចុល្លឹ-
 មិ ។ អចទោ កកវ មហតា កិច្ចុសធ្វើ សុខ
 យន កណ្ឌាក្តាមេ តុវសវ ។ តតិ សុខ កកវ កណ្ឌា-
 ក្តាម វិយារតិ ។ តតិ ទោ កកវ កិច្ចុ អាមញ្ញសិ
 ចតុខំ កិច្ចុវ ធម្មាបំ អនុញ្ញពោ អប្បដិវោ ឯមិបំ
 ឯធម្មាបំ សញ្ញវិតំ សំសវិតំ មមព្រោ គុម្ភាគញ្ញ ។
 កតមេសំ ចតុខំ ។ អិយស្តូ កិច្ចុវ សីលស្តូ
 អនុញ្ញពោ អប្បដិវោ ឯមិបំ ឯធម្មាបំ សញ្ញវិតំ
 សំសវិតំ មមព្រោ គុម្ភាគញ្ញ ។ អិយស្តូ កិច្ចុវ
 សមាជិស្តូ អនុញ្ញពោ អប្បដិវោ ឯមិបំ ឯធម្ម-
 ម្មាបំ សញ្ញវិតំ សំសវិតំ មមព្រោ គុម្ភាគញ្ញ ។

សុគន្លឹមិដក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ព្រះអាណន្តមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគចា ព្រះករុណា
 ព្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេតុខ្មែងណើរទោដល់
 កណ្តាលត្រាម ព្រមដោយកិត្តិសង្ឃឹមប្រើន ។ បានពុចា ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្វេតុខ្មែងកណ្តាលត្រាមនោះ ។ កុងទីនោះជ័យ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ បានត្រាស់នឹងកិត្តិទាំងឡាយចា ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតត
 កី អ្នកទាំងឡាយកី ដែលអន្តាលទៅ ត្រាប់រដ្ឋាធ័ណេ (កុងសង្ឃរវៗ)
 អស់កាលជាយុរអន្តែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ជីវិ មិនបាន
 ចាក់ផ្ទុះនូវដម្លៃទាំង ២ យ៉ាង ។ ដម្លៃទាំង ២ យ៉ាង តើដូចមេប ។
 ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកី អ្នកទាំងឡាយកី ដែលអន្តាលទៅ
 ត្រាប់រដ្ឋាធ័ណេ អស់កាលជាយុរអន្តែងយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ជីវិ
 មិនបានចាក់ផ្ទុះនូវអរិយសិល ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកី អ្នក
 ទាំងឡាយកី ដែលអន្តាលទៅ ត្រាប់រដ្ឋាធ័ណេ អស់កាលជាយុរអន្តែង
 យ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ជីវិ មិនបានចាក់ផ្ទុះនូវអរិយសមាជិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពុទ្ធកាណាកវាំ ចគកវិយចម្បកចា

អរឃុយ	ភិត្យូរ	បញ្ជាយ	អនុណុពោជា	អប្បដិ៍រោជា		
ធមិជាំ	ធមិយមឆ្នាត់ំ	សង្ការិតាំ	សំសរិតាំ	មមពោរ	តុលាក-	
កញ្ចា	។	អរឃុយ	ភិត្យូរ	វិមុត្តិយា	អនុណុពោជា	
អប្បដិ៍រោជា	ធមិជាំ	ធមិយមឆ្នាត់ំ	សង្ការិតាំ	សំសរិតាំ		
មមពោរ	តុលាកញ្ចា	។	តយិជាំ	ភិត្យូរ	អរឃុយ	សីលំ
អនុពុទ្ធដំ	បជិវិធុំ	អរឃុយ	សមាគិ	អនុពុទ្ធទា	បជិវិទ្ធទា	
អរឃុយ	បញ្ជា	អនុពុទ្ធទា	បជិវិធុា	អរឃុយ	វិមុត្តិ	អនុ-
ពុទ្ធទា	បជិវិធុា	ឧបិធុា	កវតណ្ហា	ីធនា	កវណេត្តិ	
នត្តិជានិ	បុណ្យពេរិតិ	។	តណមហេរ	កករ	នៅំ	
វត្ថាន់ ^(១)	សុកតោ	អចាបាំ	ធនតណមហេរ	សត្វា		

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករៈ ពោលអំពីអវិយធម និង យ៉ាង

ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ អ្នកទាំងឡាយកិ ដែលអន្តាលទេ
 ត្រាប់ផ្ទាត់ទេ អស់កាលជាយុរដ្ឋើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់
 ដើង មិនបានចាក់ដូចនេះនូវអវិយបញ្ញា ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ តបាតតកិ
 អ្នកទាំងឡាយកិ ដែលអន្តាលទេ ត្រាប់ផ្ទាត់ទេ អស់កាលជាយុរ
 ដ្ឋើនយ៉ាងនេះ ព្រោះតែមិនបានត្រាស់ដើង មិនបានចាក់ដូចនេះនូវអវិយ-
 វិមុត្តិ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ អវិយសិលនោះជន ។ ដែលបុគ្គលបាន
 ត្រាស់ដើង បានចាក់ដូចនេះហើយ អវិយសមាជិដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដើង បាន
 ចាក់ដូចនេះហើយ អវិយបញ្ញា ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដើង បានចាក់ដូចនេះហើយ
 អវិយវិមុត្តិ ដែលបុគ្គលបានត្រាស់ដើង បានចាក់ដូចនេះហើយ កវតណ្ឌា គឺ
 សេបកិត្តិប្រាថ្មីកិត្តិក កិត្តិសូន្យទេ ខ្សែតណ្ឌា ដែលអាបនាំសុទ្ធមំពិ
 ភពមួយទៅភពមួយកិស់ទេ ភពបីទ្រូត កិត្តិមិនមានកិត្តិកាលត្រូវនេះ
 ទ្រូយ ។ ព្រោះមានព្រោះភាគ ព្រោះមានព្រោះបន្ទូលដូចខ្លះហើយ ព្រោះ
 សុគតិជាសាស្ត្រ លូប៊ូព្រោះមានព្រោះបន្ទូលដូចខ្លះហើយ កិត្តិត្រាស់ដូចខ្លះ
 ទេទេទ្រូតបាត

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយសួយ មហាក្សត្រ

[១១០] សីលំ សមាជិ បញ្ញា ច
 វិមុនិ ច អនុត្តក
 អនុពុទ្ធតា នេ ធម្ម
 គោតមេន យសស្សិនា
 តតិ ពុទ្ធតា អភិញ្ញាយ
 ធម្មមត្តាតិ^(១) កិត្យាបំ
 ឯក្បាស្សិន្ទិក់^(២) សត្វា
 ចក្បាមា បរិនិពុត្តោតិ ។

[១១១] តត្រិ សុណំ កកវ កណ្ឌាក្តាយ វិហារត្រា
 ឯតានេ ពហុលំ កិត្យាបំ ធម្មិ កចំ កកេតិ តតិ សី-
 លំ តតិ សមាជិ តតិ បញ្ញា សីលបរិការិតោ សមាជិ
 មហាម្បលោ យោតិ មហាលិសំសោ សមាជិបរិការិតោ
 បញ្ញា មហាម្បលោ យោតិ មហាលិសំសោ បញ្ញាបរិការិតោ
 ចិត្តំ សម្បដោ អាសរោី វិមុនិកិ សេយ្យចិំ កាយा-
 សវ កកសវ អវិជ្ជាសវតិ ។

១ និ. ម. ធម្មមត្តាសិ ។ ២ និ. ម. ទូត្តិស្សិន្ទិក់ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

[១១០] ធម៌ទាំងនេះ គីសីល សមាជិ បញ្ញា និងវិមុត្តិ

ដែលបានបង្ហាញ ព្រះគោតមព្រះអង្គមានយស បានត្រាស់ដើរហើយ

ព្រះពុទ្ធឌ្លែងត្រាស់ដើរ យ៉ាងនេះហើយ ទីបសម្បជិនធម៌

ត្រាប់ចំពោះកិភុទាំងឡាយ ព្រះសាស្ត្រមានបុក្រិ ថ្លែងផ្ទិ

នូវព្រះនិញ្ញានជាទីបំផុត នៅកន្លែក ថ្លែងបរិញ្ញានហើយ ។

[១១១] បានឲ្យបាន ព្រះមានព្រះភាគ ថ្លែងគៀនៅក្នុងកណ្តាលត្រាម

នោះ ថ្លែងផ្ទិជមួយការប្រើប្រាស់ ចំពោះកិភុទាំងឡាយយ៉ាងនេះបាន សីល

ដូចខ្លះ សមាជិដូចខ្លះ បញ្ញាបូជ្រោះ សមាជិដែលអប់រំ ដោយសីលហើយ

រមេដមានផលប្រើប្រាស់ មានអានិសុវត្ថិប្រើប្រាស់ បញ្ញាបែលអប់រំ ដោយ

សមាជិហើយ រមេដមានផលប្រើប្រាស់ មានអានិសុវត្ថិប្រើប្រាស់ ចិត្តបែល

អប់រំ ដោយបញ្ញាបែលហើយ រមេដម្ពបស្ថ្តិ៍ដោយប្រោះ ចាកអាសវេះទាំង-

ឡាយ គីកាមាសវេះ ករាសវេះ អវិធាសវេះ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពុទ្ធកាលវារំ ចាតុមួបទេសកថា

[១០៨]	អចលោ	កកវា	កណ្ឌភាគមេ	យចាកិវណ្ឌ
វិហារិត្តា	អាយស្សែន្តែ	អាងឆ្នៃ	អាមឡិត្តសិ	អាយមាងឆ្នៃ
យន	ហត្ថិភាគមេ	អម្ពភាគមេ	ធម្ពភាគមេ	យន ^(១)
កោតនកាំ	តេដុបសណ្ឌិមិស្ស្រមាតិ	។	ឯវា	កណ្ឌតិ ខោ
អាយស្សា	អាងឆ្នោ	កកវតោ	បច្ចុស្សសិ	។ អចលោ
កកវា	មហាតា	កិត្យុសដ្ឋោន	សន្តិ	យន កោតនកាំ
តុនវសវិ	។	ត្រូ	សុុណ៍	កណ្ឌតិ វិហារិតិ
អាងឆ្នោ	បេតិយេ	។	ត្រូ ខោ	កកវា កិត្យុ អាមឡិត្តសិ
ចត្តាភោមេ	កិត្យុវេ	មហាយធោសេ	នោសេស្ស្រមិ	តំ
សុុណាប	សាងុកំ	មនសិគោមេ	កាសិស្ស្រមិតិ	។
ឯវា	កណ្ឌតិ	ខោ	តេ កិត្យុ	បច្ចុស្សសំ ។
កកវា	ធមោជោ			

១ ឯ. ហត្ថិភាគមេ ។ យេ ។ អម្ពភាគមេ... ធម្ពភាគមេ... យន ។ ម. ហត្ថិភាគមេ
យន អម្ពភាគមេ យន ធម្ពភាគមេ យន ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលវារេះ ពោលអំពីមហាបទេសទាំង ៤

[១១៨] គ្រាន់៖ ព្រះមានព្រះភាគ ឯក្ដីជ័យ និងកណ្តាល គ្រាម
 តាមសមត្ថរ ដល់ពុទ្ធគង្វារសីយ ហើយ ឯក្ដីត្រាស់ហៅព្រះអាណន្ទមាន
 អាយុមកបា ម្នាលអាណន្ទ មក យើងនឹងធ្វាកាន់ហត្ថិគ្រាម អម្ចគ្រាម
 ដម្ចគ្រាម និងកោគនគោ ។ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទល
 ព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ឯក្ដីជ័យ និងកណ្តាល គ្រាមដោយកិភុសង្គរ
 ជាប្រើនអង្គ ។ បានពួបា ព្រះមានព្រះភាគ ឯក្ដីជ័យ និងកណ្តាល-
 ចែតិយ ជិតកោគនគោនោះ ។ កិភុសង្គរ ព្រះមានព្រះភាគ ឯក្ដី
 ត្រាស់នឹងកិភុទាំងឡាយបា ម្នាលកិភុទាំងឡាយ តបាតតនឹងសម្បជ
 មហាបទេសទាំង ៤ នេះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្សាប់ ចូរដើឡើកកិភុជិត
 ដោយប្រពៃបុះ តបាតតនឹងសម្បជប្រាប់ ។ កិភុទាំងនោះ ទួលព្រះ
 បន្ទលនៃព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ឯក្ដីត្រាស់ដូចខ្លះបា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគា

[១០៣] ឥ ភីត្វាបេ ភីត្វា ធន រោយ សម្បុទ្ទា
 មេត្តំ អរុសោ កកវត្រោ សុត្តំ សម្បុទ្ទា បជិត្ថបិត្តំ អយំ
 ដម្ងោ អយំ វិនយោ ឥណែ សត្វ សាសនត្តិ តស្ស
 ភីត្វាបេ ភីត្វាបោ កាសិត្តំ នេវ អភិននីតព្វំ ធម្បជិត្ថោ-
 សិតព្វំ ។ អនភិននីត្តា ធម្បជិត្ថោសិត្តា តានិ បន-
 ព្រញ្ញាណិ សាចុកំ ឧត្តមោត្តា សុត្វោ ឱសារោត្ថាណិ^(១)
 វិនយោ សន្តូល្មើត្ថាណិ ។ តានិ ចេ សុត្វោ ឱសារិយ-
 មាណាណិ វិនយោ សន្តូស្បិយមាណាណិ ន ចេ សុត្វោ ឱ-
 សរនិ^(២) ន ច វិនយោ^(៣) សន្តូស្បនិ ។ និងមេត្តោ តន្លព្វំ
 អន្តា ឥណែ ន ចេ តស្ស កកវត្រោ រចនំ ឥមស្ស ច
 ភីត្វាបោ ធម្បបិត្តិ ឥតិ យោត្តំ ភីត្វាបេ ដម្ងេយរាង ។
 តានិ ចេ សុត្វោ ឱសារិយមាណាណិ^(៤) វិនយោ សន្តូស្បិ-
 យមាណាណិ សុត្វោ ចេ^(៥) ឱសរនិ វិនយោ ចេ សន្តូស្បនិ ។

១ អ. ឱតារោត្ថាណិ ។ ២ អ. ឱ. ឱតារនិ ។ ៣ ន. វិនយោ ។ ៤ ឱ. ឱតារិ-
 យមាណាណិ ។ ៥ ឱ. ម. ចេ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គិត

[១១៣] ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ កិច្ចិទសាសនានេះ គប្បីពោល
យ៉ាវនេះថា ម្នាលអរុសោទាំងឡាយ ពាក្យនៃ៖ ខ្ញុំបានស្វាប់ បាន
ទទួលបំពោះព្រះក្រឹម នៃព្រះមានព្រះភាគថា នេះជាជម៉ែ នេះជារីនីយ
នេះជាទាក្យប្រើប្រាយបស់ព្រះសាស្ត្រ ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ អ្នកទាំង-
ឡាយ កុំអាលម្បត្រកអរ កុំអាលម្មាត់កាសិតរបស់កិច្ចិទនោះទីយ ។ លុំ
អ្នកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រកអរ មិនទាន់យាត់ហើយ ត្រូវរៀននូវបទ
និងព្យញ្ជាន់ទាំងនោះ ឲ្យចាំលូ ហើយស្ថាបស្ថីមិលកុំដ្ឋានព្រះសូត្រ ប្រើប
ធ្វើបមិលកុំដ្ឋានព្រះរីនីយ ។ បទនិងព្យញ្ជាន់ទាំងនោះ កាលបើអ្នកទាំង-
ឡាយ ស្ថាបស្ថីមិលកុំដ្ឋានព្រះសូត្រ ប្រើបធ្វើបមិលកុំដ្ឋានព្រះរីនីយនៅ
ហើយ មិនប្រជុំបុំ តីមិនមានកុំដ្ឋានព្រះសូត្រដែន មិនប្រាកដកុំដ្ឋានព្រះរីនីយដែន
ទេ ។ អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកុំដ្ឋានព្រះនេះថា នេះមិន
មែនជាប្រះពុទ្ធឌីក របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះទេ ជាទាក្យដែលកិច្ចិទ៖
រៀនទុសដោយពិត ម្នាលកិច្ចិទាំងឡាយ ព្រះហេតុនោះ អ្នកទាំង-
ឡាយ ត្រូវពោលពាក្យនៃំបេញ ។ បទនិងព្យញ្ជាន់ទាំងនោះ កាលបើ
អ្នកទាំងឡាយ ស្ថាបស្ថីមិលកុំដ្ឋានព្រះសូត្រ ប្រើបធ្វើបមិលកុំដ្ឋានព្រះ
រីនីយនៅហើយ កំប្រជុំបុំកុំដ្ឋានព្រះសូត្រ ប្រាកដកុំដ្ឋានព្រះរីនីយដែន ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណារាំ ចាតុមួយបទសកម្ម

និងមេត្ត កណ្តាលំ អធ្យា តាំ តស្ស កកវតោ វចនំ តមស្ស
ច កិច្ចុះ សុភូហិតនិ តាំ កិច្ចុះ ធមជ មហាយ-
ដសំ ជាយកច ។

[១០២] តុ បន កិច្ចុះ កិច្ចុះ ឯវ រដយ អមុគ-
បី ឆាម អភាស សដ្ឋូ វិយារតិ សត្វែង សចាមេ-
ឡា តស្ស ម សដ្ឋូស្ស សម្បុា សុតំ សម្បុា
បដិត្តូហិតំ អយំ ធម្យា អយំ វិនយោ តាំ សត្វែ សា-
លនិ តស្ស កិច្ចុះ កិច្ចុះ កាសិតំ ឈរ អកិននិ-
តុំ ធម្បជិត្យាសិតុំ ។ អនកិននិត្រា ធម្បជិត្យាសិត្រា
តានិ បនព្យញ្ញតានិ សងុកំ ឧត្តមេត្រា សុត្រ ឱសា-
រត្យានិ វិនយោ សណ្ឌស្សត្យានិ ។ តានិ ច សុត្រ
ឱសាទិយមានិ វិនយោ សណ្ឌស្សិយមានិ ន ច រ
សុត្រ ឱសរនិ ន ច វិនយោ សណ្ឌស្សនិ ។ និងមេត្ត
កណ្តាលំ អធ្យា តាំ ន ច ឈរ តស្ស កកវតោ វចនំ តស្ស
ច កិច្ចុះសដ្ឋូស្ស^(១) ឌុភូហិតនិ តតិ ហោតំ កិច្ចុះ

១ និ. ម. សដ្ឋូស្ស ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលការ: ពោលអំពីមហាបទេសទាំង ៤

អូកទាំងឡាយ គប្បិដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកួនពាក្យនេះថា នេះជាង្លោះ
ពុទ្ធផីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលកិត្តិធម៌នេះរៀនត្រូវលើហើយដោយ
ពិត ម្នាលកិត្តិធម៌ទាំងឡាយ អូកទាំងឡាយ គប្បិចាំទុកនូវមហាបទេស
ជាបច្ចុប្បន្ននេះបុះ ។

[១១៤] ម្នាលកិត្តិធម៌ទាំងឡាយ កិត្តិធម៌សាសនានេះ គប្បិពោលយ៉ាង
នេះថា ព្រះសង្ឃឹមនៅកួនអាករសង្គមណ៍ មានទាំងកិត្តិជាប់រោះ មានទាំងកិត្តិ
ជាប្រធាន ខ្ពស់បំបានទួលបំពេះមុខព្រះសង្ឃឹមនោះថា នេះជាគិច្ច
នេះជាថីរីយ នេះជាទាក្យរៀនបរបស់ព្រះសាស្ត្រ ម្នាលកិត្តិធម៌-
ឡាយ អូកទាំងឡាយ កំអាលត្រួកអរ កំអាលយាត់នូវភាសាសិតរបស់
កិត្តិនោះឡើយ ។ លើអូកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រួកអរ មិនទាន់យាត់
ហើយ ត្រូវរៀននូវបទនិធីព្យញ្ជាន់ទាំងនោះឡើង ហើយស្អែកមិនកួន
ព្រះសូត្រ ប្រុបធ័បមិនកួនព្រះនីរីយ ។ បទនិធីព្យញ្ជាន់ទាំងនោះ
កាលបីអូកទាំងឡាយ ស្អែកមិនកួនព្រះសូត្រ ប្រុបធ័បមិនកួនព្រះនីរីយ
ឡើង មិនប្រជុំបុះកួនព្រះសូត្រដែន មិនប្រាកដកួនព្រះនីរីយដែន ។
អូកទាំងឡាយ គប្បិដល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកួនពាក្យនេះថា នេះមិនមែន
ជាង្លោះពុទ្ធផីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគទេ ជាទាក្យដែលកិត្តិសង្ឃឹមនោះ
រៀនខុសដោយពិត ម្នាលកិត្តិធម៌ទាំងឡាយ ព្រះហេតុនោះ អូកទាំងឡាយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

នឡូយ្រាង ។ តានិ ចេ សុត្តេ ខិសារិយមាលានិ វិន-
យ សណ្ឌស្សិយមាលានិ សុត្តេ ចេ ខិសរណិ វិនយេ ចេ
សនិស្សនិ ។ ជិដ្ឋមេត្ត កត្តិត្តំ អត្តា សំ តស្ស កករ-
តោ វចនំ តស្ស ច សដ្ឋិស្ស សុកហិតនិ សំ កិត្តុរៀ-
បុតិយំ មហាបន្ទំ ធារយ្រាង ។

[១១៥] សំ បន កិត្តុរៀ កិត្តុ ធមំ វនយុ អម-
កស្សិ នាយ អាកសេ សម្បហុលា ចេក កិត្តុ វិយារណិ
ពហុស្សុតា អភតតាកមា ធម្មុងក វិនយុក មាតិកា-
កក តែសំ មេ ចេកនំ សម្បុទា សុតំ សម្បុទា បដិត្តិហិ-
តំ អយំ នឡូ អយំ វិនយោ សំ សត្តុ សាសននិ
តស្ស កិត្តុរៀ កិត្តុនោ កាសិតំ ឈរ អកិននិត្តំ ។ ចេ ។
ន វិនយោ សនិស្សនិ ។ ជិដ្ឋមេត្ត កត្តិត្តំ អត្តា
សំ ន ចេ ឈរ តស្ស កករតោ វចនំ តែសញ្ញា ចេកនំ
បុត្តិហិតនិ តតិ យោតំ កិត្តុរៀ នឡូយ្រាង ។ តានិ ចេ

សុតន្លូបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

គប្បីពោលពាក្យនៃបច្ចោ ។ បទនិធព្យញ្ញនេះទាំងនេះ កាលបើអ្នកទាំង-
ឡាយ ស្ម័ន់មិលកុងព្រះសុត្រ ប្រុបដ្ឋីបមិលកុងព្រះវិនីយទោហើយ
កំប្រជុំបុំកុងព្រះសុត្រធម៌ ប្រាកដកុងព្រះវិនីយធម៌ អ្នកទាំងឡាយ គប្បី
ដល់នូវសេបភីបូលបិត្តកុងពាក្យនេះថា នេះជាទ្រះពុទ្ធផីកា របស់ព្រះមាន
ព្រះភាគនេះ ដែលព្រះសង្គមនេះរួមច្បាស់ជាប្រជុំពីរនេះបុំ ។
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបទេសជាគម្រប់ពីរនេះបុំ ។

[១១៥] ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ កិត្តិកុងសាសនានេះ គប្បីពោល
យ៉ាងនេះថា កិត្តិជាបេរះប្រើនអង្គ នោកុងអារាសជាមេរោះ សុខទៀតជាប
ពហុស្សុត បែបៗកុងគម្ពីរនិកាយ ទ្រូវឱ្យជម៉ែ ទ្រូវឱ្យវិនីយ ទ្រ-
ូវឱ្យមាតិកា ខ្ញុំបានស្វាប់ បានទទួលបំពោះមុខព្រះបេរះទាំងនេះថា នេះ
ជាគម៉ែ នេះជារិនីយ នេះជាទាក្យប្រុបដ្ឋីបស់ព្រះសាស្ត្រ ម្នាល
កិត្តិទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយ កុំអាលត្រិកអនីន័យកាសិត របស់កិត្តិ
នោះឡើយ ។ ហេ ។ បទនិធព្យញ្ញនេះ មិនប្រាកដកុងព្រះវិនីយ ។
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេបភីបូលបិត្តកុងពាក្យនេះថា នេះមិនមែន
ជាទ្រះពុទ្ធផីកា របស់ព្រះមានព្រះភាគនេះទេ ជាទាក្យដែលព្រះបេរះ
ទាំងនេះ រួមទាំងសេដាយពិត ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ
អ្នកទាំងឡាយ គប្បីពោលពាក្យនៃបច្ចោ ។ បទនិធព្យញ្ញនេះទាំងនេះ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាលវារំ ចគ្គមុហាបទេសកថា

សុត្រ ីសារិយមាលានិ ។ ឃ ។ វិនិយោ សណ្ឌិស្សណិ ។
 និផ្ទះមេត្ត កត្តិត្ត អធ្វា តជំ តស្ស កកវតោ រចជំ តេ-
 សញ្ញ ដេកជំ សុកហិតណិ តជំ កិត្យូរ តតិយំ មហា-
 បានសំ ធារយ្យាប ។

[១០៦] តដ បន កិត្យូរ កិត្យូ ធនំ រដយ្យ អ-
 មុកស្សី នាម អាកាស់ ដេក កិត្យូ វិយារតិ ពហុស្សតោ
 អកតាកមេ ធម្មុដោ វិនិយធមោ មាតិកាងោ តស្ស
 ម ដេរស្ស សម្ដុខ សុតំ សម្ដុខ បដិត្តិហិតំ អយំ
 ដម្នា អយំ វិនិយោ តជំ សត្ត សាសន្ទិ តស្ស
 កិត្យូរ កិត្យូនោ ភាសិតំ ឈរ អកិន្ទិត្តិត្ត នប្ប-
 ជិត្តិត្តិត្ត ។ អនកិន្ទិត្តិត្ត អប្បជិត្តិត្តិត្ត
 តានិ បណ្តុព្យានិ សាចុកំ ឧត្តិយោត្ត សុត្រ
 ីសារត្តានិ វិនិយោ សណ្ឌិស្សិត្តានិ ។ តានិ ដ
 សុត្រ ីសារិយមាលានិ វិនិយោ សណ្ឌិស្សិយមាលានិ ។
 ឈរ សុត្រ ីសរណិ ន ច វិនិយោ សណ្ឌិស្សិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីមហាបទេសទាំង ៤

កាលបើអូកទាំងឡាយ ស្ទើដែលកួន្តូន្តព្រះសូត្រ ។ ល ។ ប្រាកដកួន្តូន្តព្រះ
វិនីយ ។ អូកទាំងឡាយ គប្បិជល់នូវសេចក្តីចូលចិត្តកួន្តពាក្យនេះថា នេះ
ជាប្រះពុទ្ធដឹក របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលព្រះបេរះទាំងនោះ រៀន
ត្រូវលូហើយដោយពិត ម្មាលកិកូទាំងឡាយ អូកទាំងឡាយ គប្បិចាំ
ទុកនូវមហាបទេសភាគម្រប់ ៣ នេះចុះ ។

[១១៦] ម្មាលកិកូទាំងឡាយ កិកូទុកួន្តសាសនានេះ គប្បិពោល
យោងនេះថា កិកូជាបេរះនៅកួន្តអាកាសជាលេណារៈ ជាពហុស្សត បេះចាំកួន្ត
គម្ពិរនិកាយ ទ្រទ្រដីធម់ ទ្រទ្រវិនីយ ទ្រទ្រមាតិកា ខ្ញុំបានស្វាប់បាន
ទទួលបំពោះមុខព្រះបេរះអង្គនោះថា នេះជាគម់ នេះជារិនីយ នេះជា
ពាក្យរៀនប្រជារ របស់ព្រះសាស្តា ម្មាលកិកូទាំងឡាយ អូកទាំង-
ឡាយ កុំអាលត្រូកអរ កុំអាលយាត់នូវកាសិតរបស់កិកូនោះឡើយ ។
លុះអូកទាំងឡាយ មិនទាន់ត្រូកអរ មិនទាន់យាត់ហើយ គប្បិរៀននូវ
បទនិធីពុញ្ញនេះទាំងនោះ ឲ្យចាំលូ ហើយស្ទើដែលកួន្តព្រះសូត្រ ប្រូប
ធោរបម៉ឺនកួន្តព្រះវិនីយ ។ បទនិធីពុញ្ញនេះទាំងនោះ កាលបើអូក
ទាំងឡាយ ស្ទើដែលកួន្តព្រះសូត្រ ប្រូបធោរបម៉ឺនកួន្តព្រះវិនីយទៅ
ហើយ មិនប្រជុំចុំកួន្តព្រះសូត្រដែរ មិនប្រាកដកួន្តព្រះវិនីយដែរ ។

សុត្តនិច្ចកែ ទីយនិកាយស្ស មហាក្រោះ

និងមេត្ត តន្លំ ។ មេ ។ អធ្លា តាំ តស្ស កករតោ វចនា
 តស្ស ន ចេស្ស សុកហិតនិ តាំ កិត្យក ចតុតាំ
 មហាបាន់ ជារយក ។ តម ខោ កិត្យក ចត្តា-
 ក មហាបាន់ ជារយប្រាតិ ។ តតិបិ សុដាំ
 កកក កោតនក វិយារតិ^(១) អណ្ឌ ចេតិយ ធម៌
 ពហុលំ កិត្យកដាំ ធមិ គចំ ការេតិ តតិ សីលំ តតិ
 សមាធិ តតិ បញ្ញា សីលបិការិតោ សមាធិ មហាប្រ-
 នោ យោតិ មហាលិសំសោ សមាធិបិការិតោ បញ្ញា
 មហាប្រនោ យោតិ មហាលិសំសោ បញ្ញាបិការិតិ ចិត្តាំ
 សម៌ះ អសហិ វិមុនុតិ សេយ្យដីំ តាមាសក
 កកសក អវិជ្ជាសកតិ ។

[៩០៣]	អចខោ	កកក	កោតនក	យបាកិរដ្ឋ	
វិយារិត្តា	អយស្សដ្ឋ	អណ្ឌដ្ឋ	អមតេសិ	អយមាលន្ល	
យន	ចាក	តេនុបសណ្ឌមិស្សរមាតិ	។	ធរំ កតេតិ	
ខោ	អយស្ស	អណ្ឌ	កករតោ	បច្ចេស្សរសិ	។

១ ន. វិហារនោ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិតិ

អូកទាំងឡាយ គប្បីដល់នូវសេចក្តីបូលចិត្តកូដពាក្យនេះ ។ ល ។ ច ។ នេះ
ជាព្រះពុទ្ធដឹក របស់ព្រះមានព្រះភាគនោះ ដែលព្រះបេរោនោះ រៀនត្រូវ
លួរកើយដោយពិត ម្មាលភិកូទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ អូកទាំង-
ឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបនោសជាតម្លៃ ២ នេះចុះ ។ ម្មាលភិកូទាំង-
ឡាយ អូកទាំងឡាយ គប្បីចាំទុកនូវមហាបនោសទាំង ២ នេះជន ។
បានពួរចាត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួតតួន្ផែងអាណន្ទបេតិយ ជិតកោតនគរ
នោះជន ទ្រួតធ្វើធម្មិកបាតាប្រើន ដល់ភិកូទាំងឡាយយ៉ាងនេះបាន សិល
ផ្ទប់ៗ សមាជិកផ្ទប់ៗ បញ្ចាមផ្ទប់ៗ សមាជិដែលអប់រំដោយសិលហើយ
រៀមជនមានផលប្រើន មានអានិសុវិប្រើន បញ្ចាមផលអប់រំ ដោយ
សមាជិហើយ រៀមជនមានផលប្រើន មានអានិសុវិប្រើន ចិត្តផែលអប់រំ
ដោយបញ្ចាមហើយ រៀមជនរបស្បែកឡើងដោយប្រិទ ចាកអាសវ់ទាំងឡាយ
គីកមាសវ់ កវាសវ់ អវិជ្ជាសវ់ ។

[១១៧] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួតតួន្ផែងកោតនគរ
តាមសមត្ថរដល់ពុទ្ធគង្ហារស្រែយ ហើយត្រាស់ហេក ព្រះអាណន្ទមានអាយុ
មកបាន ម្មាលអាណន្ទ មក យើងនឹងទោកន់ក្រុងបាត ។ ព្រះអាណន្ទ
មានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគបាន ព្រះករុណាប្រះអណ្ឌ ។

មហាបនិព្យានសុត្រ ឬទូរាងវារាំ ឬនូកម្មារបុត្តិវត្ថុ

អចលោ	កកវ	មហាតា	កិត្យុសដ្ឋែន	សន្ទិ	យន		
ចាក	តជរសិ	។	តតិ	សុដំ	កកវ	ចាកយំ	វិហារតិ
ចុឆ្លស្ស	គម្មារបុត្តិស្ស		អម្ចរនេ	។	អស៊ូសិ	ខោ	
ចុឆ្ល	គម្មារបុត្តិ		កកវ	គិរ	ចាកំ	អណុប្បរត្តិ	
ចាកយំ	វិហារតិ	មយំ	អម្ចរនេតិ	។	អចលោ	ចុឆ្ល	
គម្មារបុត្តិ	យន		កកវ	តេណុបសណ្ឌិមិ	ឧប-		
បណ្ឌិមិត្តា	កកវដំ		អកិវត្តិ	ធភកម្មដំ	និសិទិ	។	
ធភកម្មដំ	និសិទិដំ	ខោ	ចុឆ្ល	គម្មារបុត្តិ	កកវ	ធម្ពិយា	
គចាយ	សណ្ឌស្សិ		សមានយេសិ		សមុត្តូនេសិ		
សម្បហំសេសិ	។	អចលោ	ចុឆ្ល	គម្មារបុត្តិ			
កកវតា	ធម្ពិយា		គចាយ	សណ្ឌស្សិតោ	សមាន-		
ិតោ	សមុត្តូនិតោ		សម្បហំសិតោ	កកវដំ	ធភ-		
នង់	អធិវសេតុ	មេ	កត្វ	កកវ	ស្អាតនាយ		
កត្តិ	សន្ទិ	កិត្យុសដ្ឋែនតិ	។	អធិវសេសិ	កកវ		

មហាបរិនិត្យនស្ថ្រត ពុទ្ធកាណាករៈ ដើងនាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ

ទីបញ្ជានំបានព្រះមាតា ទ្វេជំពឺរទៅដល់ក្រុងបាត ព្រមដោយ
កិភុសស្ស្រជាប្រើន ។ បានទូបាត ព្រះមានព្រះមាតា ទ្វេជំនោក្រុងអម្ចវេន
(ព្រស្តាយ) របស់នាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ (ក្រុងជាតិមាស) ទ្វៀបក្រុងបាត
នៅ៖ ។ នាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ បានទូជំណើនជាត ព្រះមានព្រះមាតា ល្អបិមក
ដល់ក្រុងបាត តួន្យរនេះ ទ្វេជំនោក្រុងអម្ចវេនរបស់អាត្រាគញ្ញ ទ្វៀបក្រុង
បាត ។ គ្រាន់ នាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ កំចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះមាតា
លុំចូលទៅដល់ហើយ កំចូលបង្កិតព្រះមានព្រះមាតា ហើយអង្គិយក្តី
ទីជំសមគ្គរ ។ លុំនាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ អង្គិយក្តីទីជំសមគ្គរហើយ ព្រះមាន
ព្រះមាតា កំទ្វេជំឡើងច្បាស់ ឡើកាន់យក ឡើអាចហាន ឡើវិករាយ
ដោយជម្លើកបាត ។ លំដាប់នោះ នាយចុន្ទកម្មារបុត្តិ កាលដែលព្រះមាន
ព្រះមាតា ទ្វេជំឡើងច្បាស់ ឡើកាន់យក ឡើអាចហាន ឡើវិករាយ
ដោយជម្លើកបាតហើយ កំក្រាបបង្កិតូលព្រះមានព្រះមាតាគួចដៃខែៗបាត បពិត្ត
ព្រះអង្គិយប្រើន សូមព្រះមានព្រះមាតា ព្រមទាំងកិភុសស្ស្រ ទួលកតុតរបស់
ខ្លឹមព្រះអង្គិយ ដើម្បីនាន់ក្តីជំប្រើស្ថុក ។ ព្រះមានព្រះមាតា កំទ្វេជំទួល

សុភន្ធលិដ្ឋកេ ទីយនិកាយសួរ មហារត្ត

តុល្លើការេន ។ អចឡាច ធម្មបុត្រា កកវត្ត
 អធិរសនំ វិធីត្រា ឧផ្សាយសនា កកវណ្ណ អភិរដ្ឋ
 បនក្តិងា កត្រា បញ្ហាមិ ។ អចឡាច ធម្មបុត្រា
 របុត្រា តស្ស រត្តឃុយ អច្ចួយន សកែ និះសនេ
 បជ្កេតំ ខាងនីយំ កោដនីយំ បជិយាងាបត្រា ប-
 ហូតញ្ញ សុគរម្ពារំ កកវត្ត កាលំ អារេជាប-
 សិ ការេ កណ្ត និដ្ឋិតំ កត្តិនិ ។ អចឡាច កកវ
 បុព្ទុណ្ឌសមយំ និរសេត្រា បត្តិរមាងាយ សទ្ធ កិត្តុ-
 សដ្ឋុន យន ធម្មស្ស កម្មបុត្រស្ស និះសនំ តេណុ-
 បសណ្តិមិ ឧបសណ្តិមិត្រា បញ្ហាតាសនេ និសិទិ ។ និសណ្ត
 ទេ កកវ ធម្មំ កម្មបុត្តំ អមណ្តសិ យណ្ត ធម្ម
 សុគរម្ពារំ បជិយត្តំ តេណុ មំ បរិស យំ បនញ្ញ ខាង-
 នីយំ កោដនីយំ បជិយត្តំ កិត្តុសង្ឃំ បរិសតិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

និមន្តដោយពុណ្ឌភាព ។ លុះនាយបុន្តកម្មារបុត្ត បានដឹងច្បាស់បា ព្រះ
មានព្រះភាគ គ្រឿងទួលនិមន្តហើយ ក៍ក្រាកចាកទិអន្តូយ ថ្វាយបង្ដី
ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណាកេយបេញទៅ ។ លុះកន្លជកត្តិនោះ
ទៅកេយ ទិបនាយបុន្តកម្មារបុត្ត ក៍ឡុតេចាត់បែងខានីយកោដនីយា-
ហារមានរសជិសា ព្រមទាំងសុករមទ្ធេរ់^(១)ដីប្រើន កុងផ្ទះរបស់ខ្លួនកេយ
ឡុតេទោក្រាបទូលកត្តកាល ចំពោះព្រះមានព្រះភាគបា បពិត្រព្រះអន្តីជ
ចម្រើន កាលត្តរកេយ កត្តិសម្របកេយ ។ ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ
គ្រឿងស្ថ្រៀបប៉ះប្រាតិនិជិវិរ កុងបុព្ទណាសម៉ែយ កេយស្តីបច្ចុលទៅ
កាន់លំនៅរបស់នាយបុន្តកម្មារបុត្ត ជាមួយនឹងកិត្តិសង្គ លុះចូលទោដល់
កេយ ក៍គឺជំលើអាសន់ដែលគេក្រាលថ្វាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ
គ្រឿងគីរីចក្ខែងកេយ ក៍ត្រាស់នីជនាយបុន្តកម្មារបុត្តបា ម្នាលនាយបុន្តី សុក-
រមទ្ធេរ់ណា ដែលអ្នកតាក់តែងកេយ ចូរអ្នកអន្តីសតបាតត ដោយសុក-
រមទ្ធេរ់នោះចុះ ឯខានីយកោដនីយការដែលការ ដែលអ្នកតាក់តែង
កេយ ចូរអ្នកអន្តីសកិតុសង្គ ដោយខានីយកោដនីយការនោះចុះ ។

១ ពាក្យម៉ា សុករមទ្ធេរ់ បានដល់សាច់ផ្លូវដែលគេចិត្តច្បាប់ឡើងដោយល្អ ។
មួយឡើក សុករមទ្ធេរ់នេះ ជាមួយកោដនដែលតាក់តែងត្រូវតាមតម្លៃនៅម្នាបមានរស
ឆ្លាយ ។ អន្តីកម្រា ។

មហាបនិព្យានសុត្រ ពុទ្ធភាមភាពវាំ ឬនូកម្មារបុត្តិវត្ថុ

ឯំ កណ្តាគិ ខោ ចុង គម្ពារបុត្តិ កករតោ បដិស្សត្រ
 ឯំ អយោសិ សុករម្បុរំ បដិយត្តំ តេន កករតំ បរិសិ
 ឯំ បន្ទំ នាងនីយំ កោជនីយំ បដិយត្តំ តេន
 កិត្តុសង្ឃំ បរិសិ ។ អចខោ កកវ ចុង គម្ពារ-
 បុត្តិ អម្លេសិ យន្ត ចុង សុករម្បុរំ អរសិដ្ឋំ តំ
 សោព្ទ និទ្ធភាពិ នាងនី ចុង បស្សរិ សដោរកោ
 លោកោ សមារកោ សព្វុកោ សស្សមនាប្រាយ-
 ជាយ បជាយ សដោមនុស្សយ យស្ស តំ បរិកុត្តំ
 សម្ប បរិណាចំ កដ្ឋួយ អញ្ញតិ តថាកតស្សតិ ។
 ឯំ កណ្តាគិ ខោ ចុង គម្ពារបុត្តិ កករតោ បដិស្សត្រ
 ឯំ អយោសិ សុករម្បុរំ អរសិដ្ឋំ តំ សោព្ទ និទ្ធដាត្តា

មហាបរិនិត្យនស្ថ្រត ពុទ្ធកាណាករៈ រឿងនាយចុនកម្មារបុត្តិ

នាយចុនកម្មារបុត្តិ ទទួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគ ដោយពាក្យជា
 ព្រះករុណាប្រៃស្ថ្តិ ហើយក៏អង្គាសព្រះមានព្រះភាគ ដោយសូករមទ្វោះ
 ដែលខ្លួនតាក់តែងហើយ អង្គាសកិត្តិសង្គម ដោយខាងនីយកោដនីយាបារ
 ដើម្បី ដែលខ្លួនតាក់តែងហើយ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ គ្រឹងត្រាស់
 និងនាយចុនកម្មារបុត្តិជា ម្នាច់នាយចុន សូករមទ្វោះណារបស់អ្នក ដែល
 នៅសល់ អ្នកចូរកប់នូវសូករមទ្វោះនោះ កូដ្ឋរណែរទេ ម្នាច់នាយចុន កូដ្ឋ
 រណែរ (នៅ៖) ព្រមទាំងទេរណែរ មានរណែរ ព្រហ្មរណែរ កូដ្ឋរណែរសត្វ
 ព្រមទាំងសមណាប្រាប្អូណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បតិទេ និងមនុស្សដែសស
 តបាតតមិនយើព្យូបុត្តិលណាម្បយ ដែលបរិភោគនូវសូករមទ្វោះនោះ ហើយ
 សូករមទ្វោះនោះ គប្បិដលូវកិរិយាល្អយទេដោយល្អទឹក រៀរលូនតែ
 តបាតតប៉ែ ។ នាយចុនកម្មារបុត្តិ ទទួលព្រះបន្ទលព្រះមានព្រះភាគជា
 ព្រះករុណាប្រៃស្ថ្តិ ហើយក៏សូករមទ្វោះដែលនោះសល់នោះ កូដ្ឋរណែរ

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

យេន	កកវ	តេជុបសណ្ឌិមិ	ឧបសណ្ឌិមិត្រា	កកវណ៍
អភិវឌ្ឍន៍	ធម៌មណ្ឌល	និសិទិ	។	ធម៌មណ្ឌល
ខោ	ចុណ្ឌ	គម្ពារបុត្រា	កកវ	ធមិយា
សេវត្រា	សមាជិកបេត្រា	សមុត្រែដ្ឋាន	សម្រៀបំសេត្រា	សណ្ឌ-
ឧផ្ទាយសនា	បញ្ញាមិ	។	អចខោ	កកវតោ
គម្ពារបុត្រាស្សឹ	កត្តា	កុត្តាវិស្សឹ	ទោ	អាពោធោ
លោយវិតបក្តុងធនា	សពណ្ឌរ	មេនា	វត្ថុណិ	មរណាលិ-
ធនា	។	តាបិ ^(១)	សុចា	សម្រជាមោ
រោសសិ	អវិយាយក្រុមានោ	។	អចខោ	កកវ
អាណណ៍	អាមឡើសិ	អាយាមានុ	យេន	គុសិនាក
តេជុបសណ្ឌិមិស្សរមាតិ	។	ធរំ	កត្ថិតិ	ខោ
អាណឡោ	កកវតោ	បច្ចុសេវត្រិ	។	អាយស្ស

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ហើយចូលទៅភាគលំព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដ្ឋាយ
 បង្កំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអគ្គិយក្នុងទីផើសមគ្គរ ។ លុះនាយចុន្ទកម្មារ-
 បុត្រ អគ្គិយក្នុងទីផើសមគ្គរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ក៏ឡើងឲ្យយើងឲ្យច្បាស់
 ឲ្យកាន់យក ឲ្យអាបហាន ឲ្យវិករយដោយជម្លើកបា ហើយក៏ក្រាកចាក
 អាសន់ ស្អែបចេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ឡើងឲ្យកាន់កត្តរបស់
 នាយចុន្ទកម្មារបុត្រចូលហើយ ព្រះអាពធដីខាងក្រោម ក៏កើតឡើង នៅនា-
 ដីក្រោរក្រោ កើតអំពីលោបិតប្បញ្ញត្តិកាពធ (អាពធចុះព្រះលោបិត)
 ជិតនឹងដល់នូវមរណ៍: ក៏ប្រព្រឹត្តទៅ ។ បានឈ្មោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 មានព្រះសតិនិងសម្បជញ្ញា: មិនបានលំបាក ឡើងអត់សង្ឃត់នូវនៅនៅៗ
 បាន ។ ទីប្រព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រូវបាននឹងមានអាយុ
 មកបា ម្នាលមាននឹង មក យើងនឹងទៅកាន់ក្រុងកុសិនាក ។ ព្រះអ-
 នឹងមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទូល នៃព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណា
 ព្រះអគ្គ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួក្យភាគភាគាំ លោបិតប្បញ្ញនិភាពោះ

[១១៥] ចុណ្ឌស្ស កត្តិ កុពិទ្ធ
 គម្លាស្សវតិ មេ សុតំ
 អាពដំ សម្បសិ^(១) ធម៌
 សពណ៍ន្ទ មរណានិកំ ។
 កត្តិស្ស ម^(២) សុករមទូបេន
 ព្យាចី សពណ៍ន្ទ^(៣) ឧណទានី សត្វ^(៤)
 វិរចមានោ កកវ អរេច
 ឥឡមហំ គុសិនាំ នករនិ ។
 (ធមា គាថាយោ សង្កែតិភាល់ សង្កែតិភារ-
 តេរិ វត្ថា^(៥))

[១១៥] អចខោ កកវ មត្ត ីត្តិម យេន អញ្ហ-
 តរ^(៦) រូត្តិមួលំ តេជុបសង្កែមិ ឧបសង្កែមិទ្ធ អ-
 យស្សនំ អនន្តំ អមន្តោសិ តង្វើ មេ ត្តិ អនន្ត
 ចតុកុលោ សង្កែរធមី បញ្ហបេរិ គិលន្តោសិ អនន្ត

១ និ. សម្បសិ ។ ម. សំដុសិ ។ ២ និ. ម. ច ។ ៣ និ. ក្រិចប្បញ្ញពេឡា ។ ម.
 បពាណុក ។ ៤ និ. ម. សត្វនោ ។ ៥ និ. ម. ពោត្តិកេសុ ធមា គាថាយោ វត្ថាតិ ន
 ទិស្សិនិ ។ ៦ និ. យេនញ្ហតំ ។

មហាបរិនិត្យនស្ថត្រ ពុទ្ធកាណករ: លោហិតយុត្តិធម៌ភាព

[១១៨] ខ្ញុំបានទូចា ព្រះពុទ្ធដាម្ពកប្រាប្បុ ទ្រជ់សោយកត្ត
របស់នាយចុនកម្មារបុត្ត ហើយមានព្រះអាពធជាទម្លៃន់ ដីត
នីជមរណក: ។ ព្រាណិជ្ជការកើតដល់ព្រះសាស្ត្រ ដែលសោយ
កត្ត ដោយសូករមទ្ធេ: ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រជ់មានអាពធ
ចុំព្រះលោហិតរីយ ។ ទីបមានព្រះពុទ្ធតែម្រាស់បា តិបាតតិ
នីជមេកាន់ក្រុងកុសិនាក ។
(គាថាចាំងនេះ ព្រះសង្កែតិកាតារុចាំងទ្វាយ សម្បូនហើយ
ក្នុងកាលធ្វើសង្កែតិ) ។

[១១៩] គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រជ់ចេះសប្តា អំពីផ្លូវ
ហើយទ្រជ់ចូលទោកាន់មួប់លើ ១ ដើម លុំចូលដល់ហើយ ទ្រជ់
គ្រាស់ នីជមេកាននឹមានអាយុបា ម្នាលអាននឹ ចូរអុកក្រាលសង្កាត់
មានជាន់ ២ ឡ្វតបាតតិដោយចាប់ ម្នាលអាននឹ តិបាតតិលិតលូណាស់

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

និសិទិស្សមីតិ ។ ឯវំ កញ្ជីតិ ។ ខោ អាយស្បា អាលេង
 កករោគ បជិស្សុទ្ទា ចតុកុណា សង្កាតិ បញ្ញូបេសិ ។
 និសិទិ កកវ បញ្ញូឡេ អាសលេ ។ និសង្គ ខោ កកវ
 អាយស្បែតិ អាលេង អាមេន្តសិ តង្វ មេ ត្តំ អាលេង
 ទានីយំ អាយវ បិទាសិតោស្បិ អាលេង បិរិស្សមីតិ ។
 ឯវំ រុតេ អាយស្បា អាលេង កករោតិ ធនុលេកេរោ តណានិ
 កញ្ជី បញ្ញូមត្តានិ សកដសតានិ អភិត្ថានិ^(១) តំ
 ចត្តិថ្លិនិ ឧណកំ បរិតំ លុណិតំ អវិសំ សង្គតិ អយំ
 កញ្ជី គគុណនិ^(២) អវិទុរ អញ្ចាងកា សាកោនកា សី-
 តោនកា សេតោនកា សុបតិត្តា រមណីយា ធបតិ កកវ
 ទានីយញ្ញ បិរិស្សតិ កត្តានិ ច សីតិករិស្សតិ^(៣) ។
 ឌុតិយម្បិ ខោ កកវ អាយស្បែតិ អាលេង អាមេន្តសិ ។
 តង្វ មេ ត្តំ អាលេង ទានីយំ អាយវ បិទាសិតោស្បិ

១ និ. ម. អតិក្តានិ ។ ២ និ. កកត្តា នទី ។ ម. កកធ នទី ។ ៣ និ. ម. សីតិករិស្សតិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានិតិ

តិចាតតអគ្គិយសិន ។ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទល នៃ
 ព្រះមានព្រះភាគចា ព្រះករុណា ព្រះអគ្គ ហើយកំក្រាលសង្កាត់
 មានជាន់ ២ ប្រាយ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងតីវិអាសន់
 ដែលព្រះអាណន្ទក្រាលប្រាយ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ គីរីរបហើយ
 ឡើងត្រាស់នឹងព្រះអាណន្ទ មានអាយុចា ម្នាលអាណន្ទ បូរីអុកទោដងទីក
 មកទ្វាតបាតតដោយបាប់ ម្នាលអាណន្ទ តិចាតត ស្រកទីកណាស់
 តិចាតតនឹងធាន់ទីកបន្ទិប ។ កាលហើព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រាស់
 យ៉ាងនេះហើយ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ កំក្រាបបង្កិតូលព្រះមានព្រះភាគ
 ផ្លូវបែងប្រាយ បពិត្រព្រះអគ្គិយបម្រើន អម្ពាភ្វំមិញនេះ វឡេះបំនុន ៥០០
 គេបរទ្ធសោរហើយ ទីកនោះតិប កន្លែនេះកំកិន លួកវីកវ ហូរមក
 បពិត្រព្រះអគ្គិយបម្រើន សីវិគុដែជិតនោនេះ មានទីកប្រា មានទីក
 មានរសជាតិស្សល មានទីកត្រូវជាក់ មានទីកវិជ មានកំពង់កំស្សល
 ជាទីត្រូវត្រូវការ កុងសីវិគុនេះ ព្រះមានព្រះភាគនឹងសោយទីកប្រាន នឹង
 ស្រីព្រះភាយ ឲ្យត្រូវជាក់ស្សលកំប្រាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រាស់
 នឹងព្រះអាណន្ទមានអាយុ ជាតម្រប់ពីរដងទៀតបាប់ ម្នាលអាណន្ទ បូរីអុកទោ
 ដងទីកមកទ្វាតបាតតដោយបាប់ ម្នាលអាណន្ទ តិចាតតស្រកទីកណាស់

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ឬទូរាងវារាំ អច្ចរិយពុតកថា

អាល្មូ បិរិស្ស្រមីតិ ។ ឯតិយម្លី ខោ អាយស្តា
 អាល្មោ កករណ៍ ឯតនលេង តណានិ កណ្ត បញ្ច-
 មត្តានិ សកដសតានិ អភិត្វត្តានិ តំ ចត្វធិន៍
 ឧណកំ បរិតំ លុណិតំ អវិលំ សណ្តិតិ អយំ កណ្ត ក-
 កុដនី អវិទីរ អញ្ជាគកា សាកោដកា សីតោដកា
 សេតោដកា សុបតិត្តា រមណីយា ឯត្ត កកវ ទានី-
 យព្យ បិរិស្ស្រិ កត្តានិធមិ សីតិកវិស្ស្រិតិ ។ តតិ-
 យម្លី ខោ កកវ អាយស្តណ៍ អាល្មូ អាមល្មោសិ សង្ឃ
 មេ ទី អាល្មូ ទានីយំ អាយវ ិចាសិតោស្តិ អាល្មូ
 បិរិស្ស្រមីតិ ។ ឯវំ កណ្តិតិ ខោ អាយស្តា អាល្មោ
 កកវតោ បដិស្ស្រត្តា បតំ កហោត្តា យេន សា និតិកា
 តេនុបសត្វិមិ ។ អចខោ សា និតិកា ចត្វធិន្ទា ប-
 រិត្តា លុណិតា អវិលា សណ្តមាងា អាយស្តលេ អាល្មោ
 ឧបសត្វិមលេ អញ្ហា វិប្បសញ្ហា អនវិលា សណ្ត-
 ិតិ^(១) អចខោ អាយស្តតោ អាល្មូស្ស ឯតនលេងបោរសិ

មហាបរិនិញ្ញានស្សត្រ ពុទ្ធកាលាការ៖ ពោលអំពីហេតុអស្សាយចំណែក

តបាតតនឹងនាន់ទីកបនិច ។ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ កំក្រាបបង្កំខ្ពលព្រះ
មានព្រះភាគ ជាតម្រប់ពីរដែនឡើតបា បពិត្រព្រះអន្តីដែលមើន អម្ចាត់
មិញ្ញនេះ វឌ៍នៃចំណួន ៥០០ គឺបរឡើនឡើងឱយ ទីកនោះតិច កិច្ចនេះ
កំកិន លូកវិកវារ ហូរមក បពិត្រព្រះអន្តីដែលមើន ស្ថិជកកុដែនិតនេះនេះ
មានទីក្រុា មានទីកមានរសជាតិស្សល មានទីកត្រូជាក់ មានទីករដ់
មានកំពង់កំស្សល ជាទីត្រូវត្រូកអរ កូនស្ថិជនុះ ព្រះមានព្រះភាគ នឹង
សោយទីកកំបាន នឹងស្រួលព្រះភាយ ឲ្យត្រូជាក់ស្សលកំបាន ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ថ្វីជាសំនើនឹងព្រះអាណន្ទមានអាយុ ជាតម្រប់បិដែនឡើតបា
ម្នាលមាននូ បូរុអូកឡើដែនទីកមក ឲ្យតបាតតដោយចាប់ ម្នាលមាននូ
តបាតតស្រកទីកណាស់ តបាតតនឹងនាន់ទីកបនិច ។ ព្រះអាណន្ទ
មានអាយុ កំខ្ពលព្រះបនិល នៃព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករណា
ព្រះអន្តី ហើយកំកាន់បានត្រូដើរតម្រង់ឡើស្ថិជនោះ ។ លំដាប់នោះ
ស្ថិជតូចដែលកិន លូកវិកវារ ហូរមកនោះ កាលដែលព្រះអាណន្ទ
មានអាយុ ចូលឡើដល់ហើយ កំត្រូខ្សែប់ឡើជាន់បា មិនលូក
ហូរមកវិញ ។ ទីបព្រះអាណន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រីវិស្សោប្រែះបា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

អច្ចិយំ វត កោ អពុតំ វត កោ តចាកតស្ស មហិធិកតា
 មហាថ្មីការតា អយំ ហិ សា និគា ចល្លងិខ្ង បរិត្តា
 លុជ្និតា អវិលា សណ្ឌមាងា មយិ ឧបសណ្ឌមឡូ អច្ងា
 វិយសង្ងា អធិរិលា សណ្ឌតិតិ ។ បត្វុន ចានីយំ អារ-
 ជាយ យេន កកក តេនុបសណ្ឌមិ ឧបសណ្ឌមិត្តា កក-
 រដំ ធនុហោច អច្ចិយំ កឡូ អពុតំ កឡូ តចាកតស្ស
 मហិធិកតា មហាថ្មីការតា តណាន សា កឡូ និគា
 ចល្លងិខ្ង បរិត្តា លុជ្និតា អវិលា សណ្ឌមាងា មយិ
 ឧបសណ្ឌមឡូ អច្ងា វិយសង្ងា អធិរិលា សណ្ឌតិតិ ិរិតុ
 កកក ចានីយំ ិរិតុ សុកតោ ចានីយនូ ។ អចហោ
 កកក ចានីយំ អចាយិ ។

[១២០] តេន ខោ បន សមយេន ឬក្រ-
 សា មលួយត្តា អជ្ជរស្ស គាលមស្ស សារគោោ
 គុសិនាកយ ចាំ អច្ងានមត្តប្បដិបឡោ យេកតិ ។

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហានិត្ត

ឯឬ ហេតុនេះ ជាមស្សារូពេកណាស់ ឯឬ ហេតុនេះ បម្រើកពេកណាស់
ស្តីធួចបនេះឯង ដែលកដ់កិនលួកវិករប្បរមក កាលបឹងត្រាមព្រោះ ចូលមក
ដល់ កំត្រួចប់ទៅជាទីករដ្ឋប្រាសាត មិនលួកប្បរមកវិញ ព្រោះព្រោះតាតតែ
មានប្រុទ្ធឌា មានអានុភាពា ។ ព្រោះអាននឹង កំដងទីកដោយបាត្រ ចូល
ទៅគាល់ព្រោះមានព្រោះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ កំក្រាបបង្កិចូល
ព្រោះមានព្រោះភាគដូចខ្លះ បពិត្រព្រោះអនុដៃបម្រើន ហេតុនេះ ជាមស្សារូ
ពេកណាស់ បពិត្រព្រោះអនុដៃបម្រើន ហេតុនេះ បម្រើកពេកណាស់
បពិត្រព្រោះអនុដៃបម្រើន តម្រូវនេះ ស្តីធួចដែលកដ់កិនលួកវិករកំពុងប្បរ
មកនោះ កាលដែលខ្លឹមព្រោះអនុចូលទៅដល់ហើយ កំត្រួចប់ទៅជាទីក
រដ្ឋប្រាសាត មិនលួកប្បរមកវិញ ព្រោះព្រោះអនុមានប្រុទ្ធឌា មានអានុភាពា
ស្ថមព្រោះមានព្រោះភាគ ទ្រួស់សោរព្រោះសុខ្នរស ស្ថមព្រោះសុគត់ ទ្រួស់
សោរព្រោះសុខ្នរស ។ លំដាប់នោះ ព្រោះមានព្រោះភាគ កំទ្រួស់សោរ
ព្រោះសុខ្នរស ។

[១២០] សម្ដ័យនោះឯង មលូបុត្ត (ព្រោះរាជបុត្រិន៍មលូក្សរត្តិយ៍)
ព្រោះនាមបុក្សេះ ជាសាក់របស់អាជ្ញរតាបស កាលមតោត្ត ចំព្រោះ
អំពីក្រួសកុសិនាក ដើរទៅមធ្យរថ្ងាយ សំដោទៅកាន់ក្រួសបាត់ ។

មហាបនិព្យានសុត្រ ឬទូរាងវារាំ អច្ចិយពុតកម្រា

អនុសា មេ បុគ្គលូសោ មល្អបុត្រា កករណ៍ អញ្ជាសរសី
 រួច្បាមួល និសិដ្ឋា ឯិស្សាល^(១) យេន កកវ តេជុបសណ្ឌិ
 ឧបសណ្ឌិត្តា កករណ៍ អភិវឌ្ឍន៍ ធភកម្មណ៍ និសិទិ ។
 ធភកម្មណ៍ និសិទ្ធា មេ បុគ្គលូសោ មល្អបុត្រា កករណ៍
 ធមេនេរ អច្ចិយំ កណ្ត អព្យតំ កណ្ត សណ្តើន វត
 កណ្ត បញ្ញិតា វិបារេន វិបារនិ ក្នុតបុព្វំ កណ្ត អាណ្យារេ
 គាលាមេ អន្ទាហមក្តុប្បជិបខ្សោ មក្តា ឱិក្តាម អវិជ្ជេ
 អញ្ជាសរសី រួច្បាមួល ឯិវិបារាំ និសិទិ អចមេ កណ្ត
 បញ្ញមត្តានិ សកាងសតានិ អាណ្យរាំ គាលាមំ និស្សាយ
 និស្សាយ អតិក្តាមិសុ អចមេ កណ្ត អញ្ជាសរេ បុរិ
 សោ តស្ស សកាងសត្តស្ស ិធិតោ ិធិតោ អ-
 កច្ចន្តា យេន អាណ្យារេ គាលាមេ តេជុបសណ្ឌិ

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ ពុទ្ធកាលភាព៖ ពោលអំពីហេតុអស្តាយូចខ្វែក

បុកសមលបុត្តិ បានយើញ្ញូនេះមានព្រះភាគ គឺត្រូវក្រាមម្បប់លើ ១ ដើម
 លុះយើញ្ញូហើយ កំចូលទៅតាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ កំក្រាបច្បាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ ហើយគឺត្រូវក្រើដែលមក្ខុរ ៤
 បុកសមលបុត្តិ លុះគឺត្រូវក្រើដែលមក្ខុរហើយ កំក្រាបបង្កំទូល ព្រះមាន
 ព្រះភាគដូចខ្លះថា បពិត្រព្រះអណ្តិ៍បម្រើន ហេតុនេះ អស្តាយូចកណ្តាស៊ែ
 បពិត្រព្រះអណ្តិ៍បម្រើន ហេតុនេះ ចម្លកពេកណ្តាស៊ែ បពិត្រព្រះអណ្តិ៍
 បម្រើន ពួកបញ្ជីតតើនៅដោយវិបាទធ័រ ដីសុប់រម្ងាប់ បពិត្រព្រះអណ្តិ៍
 បម្រើន មានរឿងពីដើមថា អាណារតាបស កាលមកោត្តិ ដើរទៅ
 កាន់ផ្លូវទ្វាយ ហើយចេញសំពីផ្លូវ ចូលទៅអណ្តិ៍យសម្រាក នៅក្នុង
 នៅថ្ងៃ ក្រាមម្បប់លើ ១ ដើម នៅជិតផ្លូវ បពិត្រព្រះអណ្តិ៍បម្រើន កាល
 នោះ មានរទេះបំន្លែន ៥០០ កន្លឹនហ្មតុសទោក្ខ្យរ ៧ និងអាណារតាបស
 កាលមកោត្តិ បពិត្រព្រះអណ្តិ៍បម្រើន គ្រានោះ មានបុរសម្ងាត់ដើរមក
 តាមក្រាយពួករទេះនោះ ចូលសំដែរកអាណារតាបស កាលមកោត្តិ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្តា

ឧបសណ្ឌមិត្តា អាព្យារំ គាលម៉ែ ធនធានហេច អិ កញ្ចោះ
 បញ្ចូមត្សាណិ សកដសតាណិ អតិថត្សាណិ អន្ត់សាតិ
 ន ខោ អហំ អរុសោ អន្ត់សណ្ឌិ កី បន កញ្ចោះ
 សង់ អស្សុសីតិ ន ខោ អហំ អរុសោ សង់
 អស្សុសីតិ កី បន កញ្ចោះ សុត្រា អយកសីតិ ន
 ខោ អហំ អរុសោ សុត្រា អយកសីតិ កី បន
 កញ្ចោះ សព្វី អយកសីតិ ធមរារុសោតិ សោ ទ្វិ
 កញ្ចោះ សព្វី សមាងោ ជាកេហេ បញ្ចូមត្សាណិ សកដ-
 សតាណិ និស្សាយ និស្សាយ អតិថត្សាណិ នេវ អន្ត់ស
 ន បន សង់ អស្សុសិ អិ ហិ តេ កញ្ចោះ សង្ក្រាធិ
 រដន ឌិតិថត្សាតិ ធមរារុសោតិ អចខោ កញ្ចោះ តស្ស
 បុរិសស្ស ធនធានយកសិ អន្តរិយំ វត កោ អព្វតំ វត
 កោ សញ្ញន វត កោ បញ្ចិតា វិយកនន វិយារណិ យតិ ហិ
 នាម សព្វី សមាងោ ជាកេហេ បញ្ចូមត្សាណិ សកដ-
 សតាណិ និស្សាយ និស្សាយ អតិថត្សាណិ នេវ ធនក្រុតិ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

លុះចូលទៅដល់ហើយ បានពេលពាក្យនេះ នឹងអាចធ្វានតាបស កាលម-
គាត្រូចា បពិត្រតាបសដៃប្រឈឺន លោកម្នាស់បានយើព្យរឡេខែៗបំផុន ៥០០
កន្លែងហ្មសទៅហើយដែរបុ អាចធ្វានតាបសទ្រីយចា ម្នាលអារុសោ
យើដីមិនបានយើព្យរឡេ បុរសនោះស្ថារឡើតចា បពិត្រតាបសដៃប្រឈឺន
ឬ៖លោកម្នាស់បានឲ្យសូរសម្រួលដែរបុ ម្នាលអារុសោ យើដីមិនបាន
ឲ្យសូរសម្រួលឡេ បពិត្រតាបសដៃប្រឈឺន ឬ៖លោកម្នាស់ សិវលក់បុគ្គិ
ម្នាលអារុសោ យើដីមិនបានដោកលក់ឡេ បពិត្រតាបសដៃប្រឈឺន ឬ៖
លោកម្នាស់មានសញ្ញាដែរបុ ម្នាលអារុសោ អើ យើដីមានសញ្ញាដែរ
បពិត្រតាបសដៃប្រឈឺន លោកម្នាស់មានសញ្ញានៅក្នុងរលីក មិនបាន
យើព្យរឡេខែៗបំផុន ៥០០ កន្លែងហ្មសទៅក្នុងវិញ ១ ខ្សែ ទាំងមិនបានឲ្យសូរ
បពិត្រលោកម្នាស់ដៃប្រឈឺន ឬ៖សង្កាត់បស់លោកម្នាស់ ប្រឡាក់ដោយ
ជូលីដែរបុ ម្នាលអារុសោ ប្រឡាក់ដែរ បពិត្រព្រះអណ្ឌដៃប្រឈឺន គ្រានោះ
បុរសនោះ មានសេចក្តីព្រឹះវិះ ជូលីចេះចា ឱធម្ម់ ហេតុនោះ អស្សារយ
ពេកណាល់ ឱធម្ម់ ហេតុនោះ បម្រួកពេកណាល់ ឲ្យកបញ្ជិតតែដែននៅ
ដោយវិហារដម្លៃសុបំម្នាប់ ព្រោះចា តាបសមានសញ្ញានៅក្នុងរលីក
តែមិនបានយើព្យរឡេខែៗបំផុន ៥០០ កន្លែងហ្មសទៅក្នុងវិញ ១ ខ្សែ ១

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ឬទូរាងវាកាំ អច្ចិយពុតកថា

ន បន សទ្ធម៌ សោស្សនីតិ អាជ្ញាប គាលាម ឧន្ទរំ
 បសាគំ បរេដ្ឋាត បញ្ហាមីតិ ។ តំ កី មញ្ញសិ បុគ្គុស
 គតមំ ឯ ខោ ឬក្រុរតាំ រ ឬកិសម្បរតាំ រ យោ រ^(១)
 សព្វី សមាងោ ជាកេហ បញ្ញមត្តានិ សកដសតានិ
 និស្សាយ និស្សាយ អតិក្រឡានិ នេវ បស្សាយ ន បន
 សទ្ធម៌ សុណោយ យោ រ សព្វី សមាងោ ជាកេហ នេវ
 រស្សន៍ នេវ កណ្តុកណ្តុយន៍ វិធុតាសុ និច្ចរន្ទិសុ អ-
 សនិយ ដលន្ទិយ នេវ បស្សាយ ន បន សទ្ធម៌ ស-
 នោយរាតិ ។ កី ហិ រន្ទ គិស្សនិ បញ្ញ រ សកដស-
 តានិ ន រ សកដសតានិ សត្ត រ សកដសតានិ

១ និ. កសទ្ទា នគិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធការណារេ: ពោលអំពីហេតុអស្សាយចម្លេក

ទាំងមិនបានទូស្សា ហើយបុរសនោះ ក៏កើតសែលភីដែលបាន ក្នុង
អាណារតាបស ការមានគោត្ត ហើយចៀវសម្រោះ ។ ព្រះអង្គត្រជ័ៃ
ត្រាស់បាន មានបុរីស៊ែន អ្នកសមាត់ហេតុនោះដូចមេបាន បុគ្គលិណា
ម្មយ មានសញ្ញានៅក្នុងកំលើក មិនបានយើញនៅទេះដីនេះ ៥០០ ដែល
ក្នុងហ្មសទោះក្នុង ។ ខ្លួន ទាំងមិនបានទូស្សា បុគ្គលិណាម្មយ
មានសញ្ញានៅក្នុងកំលើក កាលដែលក្រៀងកំពុងបង្កុរបុរី កាលដែល
ក្រៀងកំពុងធ្វើសំឡេងឱ្យទេ កាលដែលធ្វើការកំពុងក្នុងប្រភាព កាល
ដែលនេះ៖^(១) កំពុងបាន ក៏មិនបានយើញ ទាំងមិនបានទូស្សា (បណ្តាឃ
ហេតុរបស់បុគ្គលិណាទាំងពីរនោះ) ហេតុណាប្រុំ ដែលធ្វើបានដោយកម្រ
ប្រុំដែលមានដោយកម្រជាថុះគេ ។ បុរីសមលូបត ក្រាបបង្កិចូលបាន
បាន ព្រះអង្គត្រជ័ៃម្រឿន រទេៗ ៥០០ ក្នុង រទេៗ ៦០០ ក្នុង រទេៗ ៧០០ ក្នុង

១ នេះមាន ៩ យ៉ាង គឺ អសញ្ញា នេះធ្វើស្តីដែលត្រូវសំឡេងនេះនោះគ្របសង្គត់ចូរបាត់
សញ្ញា ១ វិចក្តា នេះដែលមានសណ្ឌានមូលដ្ឋានជាកន្លែងទេៗ ១ សតោរ នេះដែលមានសណ្ឌាន
ជូចជាសាបគ្រាងទូក ១ គុត្តុក នេះដែលធ្វើសំឡេងគ្រឹកគ្រុង ១ កិចិសិលា នេះដែលមាន
អាការេដ្ឋានស្សាយ្យាក់ចិត្តឱម ១ មផ្លូវលោលិក នេះដែលមានអាការេដ្ឋានត្រីត្រូវក ១ កក្កដកា
នេះដែលមានអាការេដ្ឋានមានទទេស្សាប ១ ទណ្ឌមណិក នេះដែលមានអាការេដ្ឋានផ្សេងនៅលើ ១
សុភាសនី នេះស្តីតែធ្វើកនេះដែលផ្តាក់ចុះឡើយបើកចេញទេៗ ១ (អង្គកចាត់ប្រមទាំងដីកា) ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

អង្គ វ សកដសត្វិ នវ វ សកដសត្វិ នស
 វ សកដសត្វិ ។ ហិ ។ សហស្ស វ សកដ-
 សត្វិ អចហោ ធនលេវ ឯក្សារតរព្រោ ឯក្សារតរព្រោ
 យោ សត្វិ សមាថោ ជាកេវ ឈេវ វស្សូន្ទោ ឈេវ
 កណ្តុកណ្តុយន្ទោ វិធីតាមុ^(១) និងរវិសុ អសនិយា ដ-
 លនិយា ឈេវ បស្សួយ្យ ន បន សទ្ធ សុណោយរតិ ។
 [៩២០] ធនកមិតាយំ បុគ្គុស សមយំ អតុមាយំ
 វិយាយិ កូសាការ ។ តែន ខោ បន សមយេន ឈេវ
 វស្សូន្ទោ ឈេវ កណ្តុកណ្តុយន្ទោ វិធីតាមុ និងរវិសុ អ-
 សនិយា ដលនិយា អវិទ្ធិ^(២) កូសាការស្ស ទ្រ កស្ស-
 កា ភាគេវ ហតា ចត្តេវ ច ពលិព្ទា ។ អចហោ
 បុគ្គុស អតុមាយំ មហាផនកាយោ និត្តិមិត្តា យេន
 តែ ទ្រ កស្សកា ភាគេវ ហតា ចត្តេវ ច ពលិព្ទា
 តេនុបសត្វិ ។ តែន ខោ បនាយំ បុគ្គុស សមយេន

១ ម. វិធីលតាមុ ។ ២ និ. អវិទ្ធិតិ ន ទិស្សិ ។

សុត្រនូបិធី ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

[១២១] ម្នាលបុក្ខស់ សមីយម្បយ តចាតតនោក្និះរោងលានស្រី
ទេរបស្ថិកអាតុមាងលេក៖ ។ ក៏សមីយនោះជន ក្រឹងកំពុងបង្កុរបុះ
ក្រឹងកំពុងធ្វើសំឡេដូយុទ្ធទា ធ្វើកបន្ទារកំពុងក្នុំប្រវាត់ ននៃ៖កំពុងបាយៗ
មានអ្នកផ្លូវជាបងប្រននីជំនួយតីរនាក់ និងគោ ២ ត្រូវននៃបាយៗស្តាប់ ជិត
រោងលានស្រី ។ ម្នាលបុក្ខស់ កាលនោះជន ពួកមហាផនបេញអំពី
ស្ថិកអាតុមាងបូលទេរកាន់ទី នៃបុរសអ្នកផ្លូវតីរនាក់បងប្រន និងគោទាំង
២ ដែលននៃបាយៗស្តាប់នោះ ។ ម្នាលបុក្ខស់ សមីយនោះជន តចាតត

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកវាណាពកាំ អង្វីយពុតកថា

ភូសាការ	និគ្គិមិត្តា	ភូសាការទ្វារ	អព្វាកាសេ				
ចត្តិមាចិ	។	អចទោ	បុគ្គុស	អញ្ជូតហោ	បុរីសោ		
តម្លា	មហាជនកាយ	យេជាបាំ	តេដុបសត្តិមិ	ឧប-			
សត្តិមិត្តា	មំ	អកិវាទេត្តា	ធភកម្មណ៍	អដ្ឋាសិ	។		
ធភកម្មណ៍	បិតំ	ខោ	អបាំ	បុគ្គុស	តំ	បុរីសំ	ធម៌
គិត្យ	ខោ	សោ	អរីសោ	មហាជនកាយ	សន្តិបតិ-		
តោតិ	។	តណានិ	កណ្តុ	ឈើរ	រស្សូណ្តុ	ឈើរ	តណ្ហុតុជ្រ-
យណ្តុ	វិធុតាសុ	និច្ចរន្តិសុ	អសនិយា	ធមលន្តិយា	ទ្រ		
កស្សុកា	កាតហោ	ហតា	ចត្តាបោ	ច	ពលិព្យាតា	ធម្ម	
សោ ^(១)	មហាជនកាយ	សន្តិបតិតោ	ត្តិំ	បន	កណ្តុ		
ត្តិំ	អបោរសិតិ	។	តោរ	ខោ	អបាំ	អ-	
យោរសិន្តិ	។	គី	បន	កណ្តុ	អដ្ឋាសិ	។	
អបាំ ^(២)	អរីសោ	អដ្ឋាសន្តិ	។	គី	បន	កណ្តុ	
អស៊ូសិតិ	។	ន	ខោ	អបាំ	អរីសោ	សន្តិំ	អស៊ូ-
សិន្តិ	។	គី	បន	កណ្តុ	សុត្រា	អបោរសិតិ	។
ន	ខោ	អបាំ	អរីសោ	សុត្រា	អបោរសិន្តិ	។	

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណារេ: ពោលអំពីហោតុអណ្ឌយចិន្ទក

បេញអំពីលានស្ថ្ទះ ដើរប្រើមទោកុធនឹវាល ជិត្យារារេនាលានស្ថ្ទះ ។
 ម្នាលបុកសេ: កាលនោះ មានបុរសម្នាក់ បេញអំពីពួកមហាគននោះ ចូល^១
 មករកតបាតត លុះចូលមកដល់ហើយ ក៏ច្បាយបង្កែតបាតត រួចបិតនោ
 កុធនឹធិផែសមគ្គរ ។ ម្នាលបុកសេ: លុះបុរសនោះ បិតនោកុធនឹធិផែសមគ្គរហើយ
 តបាតត ក៏និយាយដូចខ្លះថា ម្នាលអារុសេ ពួកមហាគននោះ ប្រជុំត្រូវអំពី
 រឿងអ្នី ។ បុរសនោះធ្វើយបោ បពិត្រព្រះអង្គិចមេីន អម្ពាវ្យែមិញ្ញនេះ
 កាលដែលក្រៀង កំពុងបង្កុរបុះ កាលដែលក្រៀង កំពុងធ្វើសំឡេងឈូន
 កាលដែលធ្វើកបន្ទារ កំពុងភីប្រាកត់ កាលដែលន្លែះ កំពុងបាត់ ក៏បាត់
 ត្រូវអ្នកត្រូវពីរនាក់ ជាបន្ទូន និងគោទាំង ២ ស្មាប់ទោ ពួកមហាគន
 នោះប្រជុំត្រូវ ព្រោះហោតុនេះជន បពិត្រព្រះអង្គិចមេីន ចុះព្រះអង្គិចនៅ
 គុណិតនោកុធនឹណា ។ តបាតតធ្វើយបោ ម្នាលអារុសេ តបាតតនោកុធនឹ
 រេនាលានស្ថ្ទះនេះ ។ បុរសនោះ ក្រាបបង្កិច្ចូលស្សារបោ ចុះព្រះអង្គិចនាន
 ប្រជុំទៅយើញ្ញបុះ ។ តបាតតធ្វើយបោ ម្នាលអារុសេ តបាតតមិនបាន
 យើញ្ញបុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គិចមេីន ចុះព្រះអង្គិចបានទូស្សាសំឡេងបុះ ។
 ម្នាលអារុសេ តបាតតមិនបានទូស្សាសំឡេងបុះ ។ បពិត្រព្រះអង្គិច
 មេីន ចុះព្រះអង្គិចលក់បុអ្នី ។ ម្នាលអារុសេ តបាតតមិនបានលក់បុះ ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

តី បន កណ្ត សព្វ៌ អបោរសិតិ ។ ធមារុសោតិ ។
 សោ ត្តិ កណ្ត សព្វ៌ សមានោ ជាកេហេ ឈោ រស្សនោ
 ឈោ តុល្យកុណ្យាយនោ វិធីតាសុ និច្ចរនីសុ អសនិយា
 ដលនិយា ឈោ អទូស ន បន សទាំ អស់រសិតិ ។
 ធមារុសោតិ ។ អចឡាខ បុគ្គុស តស្ស បុរីសស្ស
 ធនុបោសិ អច្ចិយំ វត កោ អពុតំ វត កោ សញ្ញុន
 វត កោ បញ្ញិតា វិបារេន វិហារនិ យត ហិ នាម
 សព្វ៌ សមានោ ជាកេហេ ឈោ រស្សនោ ឈោ តុល្យកុណ្យា-
 យនោ វិធីតាសុ និច្ចរនីសុ អសនិយា ដលនិយា ឈោ
 ធនិតិស្សតិ^(១) ន បន សទាំ សុណិស្សតិតិ^(២) ។ មយិ
 ឧណ្យារំ បសាគំ បងេទ្ទា^(៣) បនុក្តិលំ កទ្ទា បញ្ញា-
 មិតិ ។ ធរំ រុត្តិ បុគ្គុសោ មលួបុត្តិ កតរនំ ធនុបោកេ
 ធនុបោ កណ្ត យោ^(៤) អណ្យារេ គាលោមេ បសានោ

១ និ. ទីតិ ។ ម. ទីតិ ។ ២ និ. ម. សោស្សតិតិ ។ ៣ និ. ម. បងេទ្ទា មំ
 អភិវឌ្ឍតា ។ ៤ និ. ម. យោ មេ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាកែវ

បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រីន ចុះព្រះអង្គមានសញ្ញាដែរបុ ។ ម្នាលអារុសា
តបាតត មានសញ្ញាដែរ ។ បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រីន ព្រះអង្គមាន
សញ្ញាណោភ្លាក់រលឹក កាលដែលក្រោះ កំពុងបង្កុរបុ ។ កាលដែលក្រោះ
កំពុងធ្វើសំឡេងឈូទៅ កាលដែលធ្វើកបន្ទារកំពុងភ្លើប្រវត្ត់ កាលដែល
នួនកំពុងបាត់ ទ្រួសមិនបានយើង ទាំងមិនបានទូស្សាសំឡេងទេបុ ។
អើអារុសា ។ ម្នាលបុកុស៖ ត្រានោះ បុរសនោះ មានសេចក្តីត្រីធម៌
យ៉ាងនេះថា ឱ្យ ហេតុនេះ ជាមស្សាយពេកណាស់ ឱ្យ ហេតុនេះ
ចម្លកពេកណាស់ ឱ្យ ពួកបញ្ចិតតែនៅនោះដោយវិបារជម់ ដ៏ស្បែប់
រមាប់មែន ព្រោះថា បុគ្គលដែលមានសញ្ញាណោភ្លាក់រលឹក កាលដែល
ក្រោះកំពុងបង្កុរបុ ។ កាលដែលក្រោះ កំពុងធ្វើសំឡេងឈូទៅ កាលដែល
ធ្វើកបន្ទារកំពុងភ្លើប្រវត្ត់ កាលដែលនួនកំពុងបាត់ តតបានយើង ទាំង
មិនបានទូស្សាសោះ ។ បុរសនោះ ក៏កើតសេចក្តីផ្លែងៗ ដោយក្រុលដែល
ចំពោះតបាតត ហើយធ្វើប្រឡូវិណា ដើរបេញទៅ ។ លុះព្រះមានព្រះ
ភាគ ទ្រួសមានព្រះពុទ្ធផីកាយយ៉ាងនេះហើយ បុកុសមលូបុគ្គ ក៏ក្រាបបង្កែ
ខ្លួនព្រះមានព្រះភាគ ដួងចេះថា បពិត្រព្រះអង្គដៃបម្រីន សេចក្តីផ្លែងៗ
របស់ខ្លួនព្រះអង្គ ដែលកើតឡើងភ្លើងអាចឃរតាបសកាលមគោត្ត ខ្លួនព្រះអង្គ

មហाबरिसिन्हासुत्ते ពुत्रपापागर्व បុគ្គលិសស្ស ឧបាសកត्तិទេសនា

តា មហागते វ ឱដ្ឋាមិ សីយសោតាយ វ
 និធិយ បរាយេមិ អភិគ្លោនំ វត្ថុ អភិគ្លោនំ វត្ថុ
 សេយ្យចាបិ វត្ថុ និគ្លូនិតំ វ ឧគ្លានិយ បជិច្ចនំ វ
 វិរេយ្យ មួនុស្ស វ មត្តំ អចិត្តិយ អច្ចការ វ តេ-
 លប្បដ្ឋាតំ ធារើយ ចក្ខុមត្រូវ រួចនិ ចក្ខុនិតិ ធរ-
 មេ វត្ថុ អនេកបរិយាយន ធម្មោ បកាសិតោ
 ឯសាយា វត្ថុ វត្ថុនំ សរណា ត្រូវិ ធម្មោ វិគ្លូ-
 សង្ឃឹម ឧចាសកំ ម វត្ថុ ធម្មោ អច្ចតត្រូវ ចាបុ-
 បេតំ សរណាត្វិត្វិ ។ អចេខ បុគ្លាសោ មលួយុត្តោ
 អត្វតំ បុរិសំ អាមត្វិសិ តង្វ ម ត្តំ វត្ថុ សិត្វ-
 រន្ធន យុកមន្ធន ធារណីយំ អាយកតិ ។ ធរ វត្ថុតិ
 ខ សោ បុរិសោ បុគ្លុសស្ស មលួយុត្វស្ស បជិស្ស-
 ត្រា តា សិត្វរន្ធន យុកមន្ធន ធារណីយំ អាយករ^(១) ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធភាពវារៈ ការសែម្រួលខ្លួនជាទាសកនៃបុគ្គលមនុបុត្តិ

នេះរាយចោលនូវសេចក្តីផ្តែង់ប្រានោះ ក្នុងទីមានខ្សែលំប្រើនធនៅ បណ្តាត់
ថាលក្ខុដស្តីដែលមានខ្សែលំប្រើនធនៅ ដែលមានខ្សែលំប្រើនធនៅ ហួរហ៊ុសដែល
កាសិតរបស់ព្រះអង្គ ចូរស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដែលប្រើនធនៅ កាសិត
របស់ព្រះអង្គ ចូរស់ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដែលប្រើនធនៅ បុគ្គលដ្ឋានឡើង
នូវរបស់ដែលគេដាក់ប៉ុក្តិ៍ ហើយឡើងនូវរបស់ដែលគេគ្របទុក្តិ៍ ចង្វុលប្រាប់
ផ្ទុរដល់បុរសដែលរឡើងផ្ទុរក្តិ៍ ក្រោលប្រទិបបំក្តីក្នុងទីនឹងនៅតាំង ដោយគិតថា
អ្នកមានចក្ខុនីជីជានយើង្ហោបក្តិ៍ យ៉ាងណាមិញ្ញ ធម៌ដែលព្រះមានព្រះ
ភាគី ព្រះប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ គឺយ៉ាងនោះជន បពិត្រព្រះអង្គ
ដែលប្រើនធនៅ ខ្ពស់ព្រះអង្គ សូមដល់នូវព្រះមានព្រះភាគីដែល ព្រះជម័ធនៅ ព្រះ
ភីក្តុសង្គមដែល បានដោរណ៍របស់បាន ចាប់ដើមអំពីត្រូវនេះតទៅ សូមព្រះមានព្រះ
ភាគី ព្រះប្រាបនូវខ្ពស់ព្រះអង្គ បានខ្សោយបាន ដល់នូវសរណ៍ភាគី ស្រី
ដោយជីវិត ឬ គ្រានោះ បុគ្គលមនុបុត្តិ ហេរបុរសម្នាក់បាន ម្នាលនាយ
ចូរអ្នកទោយកសំព័ត៌ ដែលមានសាប់ម៉ែង ១ គីឡូ មានសម្បរធ្វើបិមាសសិត្តិ
ដែលខ្ពស់ប្រើប្រាស់ (ម៉ោង ៧) មកដោយចាប់ ឬ បុរសនោះ ទួលបន្ទល់
បុគ្គលមនុបុត្តិបាន ព្រះក្រុណាម្នាស់ ហើយគឺទោយកសំព័ត៌ ដែលមាន
សាប់ម៉ែង ១ គីឡូ មានសម្បរធ្វើបិមាសសិត្តិ ដែលគូរប្រើប្រាស់ (ម៉ោង ៧) នោះ ឬ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារគ្គា

អចលោ	បុគ្គុសោ	មល្វបុត្រា	តាំ	សិត្ថីរណ្ឌា	យុកមង្គ់	
ជាងីយំ	កកវត្តា	ឧបនាមសិ	សាំ	កញ្ច	សិត្ថីរណ្ឌា	
យុកមង្គ់	ជាងីយំ	តាំ	មេ	កញ្ច	កកវ	បដិត្តន្លាកតុ
អនុកម៉ា	ឧចាងយាតិ	។	តេនហិ	បុគ្គុស	ធនកេន	
ម៉ា	អច្ចាជុំហិ	ធនកេន	អាលន្ទិតិ	។	កញ្ចតិ	ខោ
បុគ្គុសោ	មល្វបុត្រា	កកវត្តា	បដិស្សុត្រា	ធនកេន		
កកវណ្ឌ់	អច្ចាជុំសិ	ធនកេន	អាយស្សណ្ឌ់	អាលន្ទ់	។	
អចលោ	កកវ	បុគ្គុសំ	មល្វបុត្ត់	ធនិយា	គចាយ	
បន្ទស្សសិ	សមាជិយសិ	សមុត្រិដៃសិ	សម្បយំ-			
សិសិ	។	អចលោ	បុគ្គុសោ	មល្វបុត្រា	កកវតា	
ធនិយា	គចាយ	សន្ទស្សិត្តា	សមាជិយត្តា	សមុត្រៃ-		
ដិត្តា	សម្បយំសិត្តា	ឧផ្សាយសន្តា	កកវណ្ឌ់	អភិវ-		
ធ្ងត្តា	បដិត្តិធម៌	គត្តា	បញ្ហាមិ	។		

សុគ្គនាយកដី ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ទីបុរិសមលូបុត្ត បធ្កាននូវសំព័ត៌ ដែលមានសាប់ម៉ង់ ១ គី មាន
សម្បរជូចមាសសិន្តី ដែលគួរប្រើប្រាស់ (ម៉ង់ ៧) នោះ ចំពោះព្រះមាន
ព្រះភាគ បពិត្រព្រះអង្គីជំប្រើប្រាស់ សំព័ត៌ដែលមានសាប់ម៉ង់ ១ គី មាន
សម្បរជូចមាសសិន្តីនេះ ជាសំព័ត៌ដែលខ្ចោះអង្គីប្រើប្រាស់ (ម៉ង់ ៧)
បពិត្រព្រះអង្គីជំប្រើប្រាស់ សូមព្រះមានព្រះភាគ ទទួលនូវសំព័ត៌នោះ ដោយ
អាស្រែយនូវសេចក្តីអនុញ្ញារ៉ាំ ដល់ខ្ចោះអង្គីបុះ ។ ព្រះអង្គីប្រើប្រាស់បាន
មានបុរិស៊ែន: ហើយខ្លោះ អ្នកចូរទ្រួសំព័ត៌ ១ មកតិចាតត ទ្រួសំព័ត៌ ១
ទៅអាននូបុះ ។ បុរិសមលូបុត្ត ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគ
បាន ព្រះករណាប្រះអង្គី ហើយកំប្រាយសំព័ត៌ ១ ទៅព្រះមានព្រះភាគ
ប្រគេនសំព័ត៌ ១ ទៅព្រះអាននូមានអាយុ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ប្រើប្រាស់បុរិសមលូបុត្ត ទ្រួយឱ្យចូចរាស់ ទ្រួរកាន់យក ទ្រួរអាច
ហាន ទ្រួរករកយ ដោយជម្លើកបាន ។ គ្រានោះ បុរិសមលូបុត្ត កាល
ដែលព្រះមានព្រះភាគ ប្រើប្រាស់ឱ្យចូចរាស់ ទ្រួរកាន់យក ទ្រួរអាចហាន
ទ្រួរករកយ ដោយជម្លើកបានហើយ កំក្រាកសំពីអាសន៍: ប្រាយបង្កិំ
ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើប្រទក្សិណាបេញទោ ។

មហាបនិព្យានសុត្រ តុទ្ទភាសាករំ អច្ចិយត្តិតកចា

[១២២]	អចលោ	អាយស្តា	អាលន្លោ	អចិរប្បញ្ញត្តិ
បុគ្គលូស់	មលូបុត្រិ	តំ	សិដ្ឋីរណ្ឌា	យុត្តមផ្តា
កកវត្ថោ	កាយំ	ឧបនាមសិ	។	តំ កកវត្ថោ កាយំ
ឧបនាមតំ	ហត្ថិកំ ^(១)	វិយ	ខាយតិ	។ អចលោ
អាយស្តា	អាលន្លោ	កកវណ្ឌា	ធនធារេច	អច្ចិយំ
កត្តិ	អពុតំ	កត្តិ	យារ	បិសុប្រោ
តស្សុ	ធិរិល្ខា	បរិយោជាតោ	នាំ	កត្តិ សិដ្ឋីរណ្ឌា
យុត្តមផ្តា	ជារជាយំ	កកវត្ថោ	កាយំ	ឧបនាមតំ
ហត្ថិកំ	វិយ	ខាយតិតិ	។ ធនមតំ	អាលន្លិ ទិសុ ។
អាលន្លិ ^(២)	កាលេសុ	អតិវិយ	តចាកតស្សុ	កាយោ ^(៣)
បិសុប្រោ	ហេរាតិ	ធិរិល្ខា	បរិយោជាតោ	កតមេសុ
ទិសុ	យញ្ញ	អាលន្លិ	រតិ	តចាកតកោ អណុត្តរំ សម្ប-
សម្បាគី	អភិសម្បិស្សតិ	យញ្ញ	រតិ	អណុចាជិសេសាយ

១ និ. វិតិឬកំ ។ ម. ហត្ថិកំ ។ ២ ម. អាលន្លាតិ ន ទិសុតិ ។ ៣ និ. កាយោតិ ន ទិសុតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលណារ៍ ពោលអំពីហេតុអស្សាយចំផ្លើក

[១២៨] លុះបុកសមលបុត្តិ បេញចេចិនទាន់យុរិន្ទាន ព្រះអាណន្ទ
មានអាយុ កើយកសំពត់ដែលមានសាប់ម៉ង់ ១ គី មានសម្បរដួចមាស
សិន្នី ដែលគ្មានប្រើប្រាស់ (ម្នែល ៧) នៅ៖ ទោបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមាន
ព្រះកាត់ ។ ជំពឺត់ដែលព្រះអាណន្ទ យកទោបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមាន
ព្រះកាត់នោះ (កើអាប់សម្បរ) ប្រាកដដួចជារដើរក្រើនី ដែលប្រាស
ចាកអណ្តាតក្រើនី ។ គ្រានោះ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ក្រាបបង្កើល
ព្រះមានព្រះកាត់ដួចខ្លះថា បពិត្រព្រះអណ្តិចបម្រិន ហេតុនេះ ជាមស្សារ៍
ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអណ្តិចបម្រិន ហេតុនេះ ចម្លៀកពេកណាស់ បពិត្រ
ព្រះអណ្តិចបម្រិន ព្រះទវិណ្ឌរបស់ព្រះបាត់តស្តាតបរិសុទ្ធ ធ្វើដួង់ដល់
ម្នោះ បពិត្រព្រះអណ្តិចបម្រិន សំពត់ដែលមានសាប់ម៉ង់ ១ គី មានសម្បរ
ដួចមាសសិន្នី ដែលគ្មានប្រើប្រាស់ (ម្នែល ៧) នេះ ដែលខ្ញុំព្រះអណ្តិ យក
ទោបំពាក់ព្រះកាយនៃព្រះមានព្រះកាត់ (កើអាប់សម្បរ) ប្រាកដដួចជា
រដើរក្រើនី ដែលប្រាសចាកអណ្តាតក្រើនី ។ ព្រះមានព្រះកាត់ ឯង្វ៊ែត្រាស់
ថា ម្នាលអាណន្ទ ហេតុនេះយើងនេះជន ម្នាលអាណន្ទ កាយតបាតតស្តាត
ទវិណ្ឌកើបរិសុទ្ធ ធ្វើដួង់ក្រុពេក ក្តុងកាលទាំងពីរ កាលទាំងពីរ តើ
ដួចមេច ម្នាលអាណន្ទ កាលតបាតតបានត្រាស់ដឹងនូវអនុត្តាសម្បាសម៉ា-
ជិញ្ញាណា ក្តុងរត្រីណា ១ កាលតបាតតបរិនិញ្ញានដោយអនុបាទិសស-

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហាផ្ទៃ

និញ្ញានាតុយា បរិនិញ្ញាយតិ តមេសុ ទៅ អាងឆ្លើ ទីសុ
 គាល់សុ អតិវិយ តងាតតសួរ គាយោ បរិសុឡ្ខា
 ហេតិ ដីរិល្ខ្យា បរិយាតាគោ អដ្ឋ ទៅ បណ្តាងឆ្លើ
 រត្តិយា បច្ចិម យាម កុសិនាករយំ ឧបរត្តុនេ មន្តានំ
 សាលរេន អន្តរេ^(១) យមគសាលានំ តងាតតសួរ បរិ-
 និញ្ញានំ កិស្សិតិ អាយាមាងឆ្លើ យេន កកុងនឹតិ តេ-
 នុបសត្វិមិស្សរាតិ ។ ឯ ឯ កឡូតិ ទៅ អាយស្សា
 អាងឡ្ខា កកវតោ បច្ចុលេស្សសិ ។

[១២៣] សិត្វរណ្ឌា យុកមដ្ឋ
 បុគ្គោះ អកិលារយិ
 តេន អច្ចាណិតោ សត្តា
 សេមរិល្ខ្យា^(២) អសោកចាតិ ។

[១២៤] អចទោ កកវ មហាតា កិត្តុសធ្វើន
 សន្តិ យេន កកុងនឹតិ តេនុបសត្វិមិត្តា
 កកុងនឹតិ អាង្វាកាយត្តា នហាត្តា ច បិរត្តា ច
 បច្ចុនិត្តា យេន អម្ពរំ តេនុបសត្វិមិត្តា

១ និ. ម. អនុនេន ។ ២ និ. ម. ហេមរិល្ខ្យា ។

សុត្តនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

និព្ទានជាតិកូដ្ឋារត្រីធម៌ ១ ម្នាលអាណន្ទ កាយតបាតតស្តាត នឹវិណ្ឌ
កើបរិសុទ្ធ ផ្លូវធីត្រូវធម៌ កូដ្ឋារតាមទាំងពីរនេះនៅ ម្នាលអាណន្ទ កូដ្ឋារ
យាមជាតិបំផុតនៅរត្រីធម៌ បរិនិព្ទានរបស់តបាតតនឹងមាន កូដ្ឋារច្បាជ់
នៅដើមសាលត្រីក្សោទាំងគ្មែរ កូដ្ឋារសាលវេនរបស់ពួកមលូក្ស្រីត្រីយ៉ា ដែលជាតិ
ចូលទៅកូដ្ឋារក្រុងកុសិនាក ម្នាលអាណន្ទ មក យើងនឹងទោកាន់ស្តីធម៌កូដ្ឋារ ។
ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទូលព្រះមានព្រះភាគិជ្រ ព្រះករណា
ព្រះអង្គ ។

[១៨៣] បុកសមលបុត្រ ថ្វាយនូវសំណែនមានសាប់ម៉ែដ ១ គ្មែរ
មានសម្បរដូចមាសសិតី (បំពោះព្រះសាស្ត្រ) ព្រះសាស្ត្រ
ដែលព្រះអាណន្ទនោះ ថ្វាយឡើងត្រីសាគកហើយ កើមាន
សម្បរ ដូចព្រះបន្ទូលុនុយ្យីន ។

[១៨៤] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគិជ្រ ត្រីស្អែចចូលទោកាន់
ស្តីធម៌កូដ្ឋារ ព្រមទាំងកិត្តិសង្ឃឹមប្រើន លុះចូលទោដល់ហើយ ត្រី
ស្អែចចុះភាគិស្តីធម៌កូដ្ឋារ ស្រីដីជី(១) សោយធី ហើយស្អែចត្រួបំ
ឡើងវិញ កើចូលទោរកអម្ចាន់ លុះចូលទោដល់ហើយ ត្រីត្រាស់

(១) អដ្ឋកម្មាព កាលព្រះមានព្រះភាគិជ្រ កើមានសម្បរហាក់ដូចជាមាសទាំងអស់ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកាណាករាំ កកុដនទីតមនកថា

អាយស្សត្តាំ ចុងកំ អាមពេលសិ តង្វ ម ត្តំ ចុងកំ
 ចតុក្តុជាំ សង្កាត់ បញ្ចប់ គិលផ្លាស្តិ ចុងកំ
 និបធិស្សមីតិ ។ ឯវេ កត្រូតិ ខោ អាយស្សា ចុងកោះ
 កករតោ បដិស្សុត្រា ចតុក្តុជាំ សង្កាត់ បញ្ចប់ បន្ទូលសិ ។
 អចខោ កករ ធនក្រឹតោន បស្សន សីហាលើយំ
 កាយស្សិ ចានេះ ចាប់ អច្ចាងាយ សតោ សម្រ-
 ជានោ ឧឆ្នានសព្វាំ មនសិករុត្រា ។ អាយស្សា បន
 ចុងកោះ តត្រូវ កករតោ បុរតោ និសីជិ ។

[១២៥] គត្តុន ពុទ្ធតា និតិកំ^(១) គក្តុដំ
 អន្លាគកំ សាគោនកំ វិប្បសត្តំ^(២)
 ីកាយិ សត្តា អគិលណ្ឌរមោ
 តចាកតោ អប្បដិមោ ច លោកោ ។
 ត្តាត្រា ច បិវិត្តា ចុងការិ សត្តា^(៣)
 បុរក្តុតោ កិត្តុកណាស្ស មន្ត្រ
 សត្តា^(៤) បរត្តា កករ តង ធម្ម
 ឧចាកមិ អម្ពរំ មហោសី ។

១ ឯ. ម. នទិយំ ។ ២ ឯ. អន្លាគិសាគោនាទិកវិប្បសត្តំ ។ ៣ ឯ. នហាត្រា បិត្តា ច
 ធនការិ សត្តា ។ ៤ ម. នានា ច បិវិត្តា ចុងកោន សត្តា ។ ៥ ម. វត្តា ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សែត្រ ពុទ្ធកាលភាព៖ ពោលអំពីពុទ្ធដំណើរឡាតកាន់ស្ទឹងកកុដៈ

ហេរព្រះបុន្ទកេះមានអាយុមកបា ម្នាលបុន្ទកេះ ចូរអ្នកក្រាលសង្ឃ្រាជី មាន
ជាន់ ២ ឲ្យតបាតតដោយចាប់ ម្នាលបុន្ទកេះ តបាតតលិតល្អណាស់
តបាតតនីវិធីសិធី ។ ព្រះបុន្ទកេះមានអាយុ ទទួលព្រះបន្ទូល ព្រះមាន
ព្រះភាគបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ហើយកំក្រាលសង្ឃ្រាជី មានជាន់ ២
ច្បាយ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួសមេចសិហសេយរា ធ្វើឱ្យឡាច់
ខាងស្តាំ ទ្រួសយកព្រះបានធ្វើតម្រូវលើព្រះបានស្តាំ ទ្រួសមានព្រះសតិ
និធីសម្បជញ្ញេះ ធ្វើឱ្យកកុដ្ឋិ៍ព្រះទីយន្តវឌ្ឍនានសញ្ញា (សេចក្តីសមាតល់បា
នីធីក្រាកកឡើងវិញ) ។ ឯព្រះបុន្ទកេះមានអាយុ កិអង្គយបំពោះព្រះកក្រុ
នែព្រះមានព្រះភាគ កុដ្ឋិ៍ឱ្យនោះជន ។

[១៧៥] ព្រះពុទ្ធឌ្មីស្ទឹងកកុដៈ ដែលមាន

ទីកថ្នា មានទីកមានសេជាតិ មានទីកស្តាត ព្រះតបាតតជា
សាស្តា តតមានបុគ្គលប្រុបដីមកុដ្ឋិ៍លោក ទ្រួសមិនលាំបាក
ព្រះភាគ សេចបុះ (ភាន់ស្ទឹង) ។ ព្រះសាស្តា ទ្រួស្រែដែល
ជន ទ្រួស់សោយដែន នូវទីកនោះ ហើយគិតិកកុដ្ឋិ៍ទីកណ្តាល
នៃពួកកិត្តិ ដែលតាមព្រះមានព្រះភាគ ជាសាស្តា ជា
មហ៌សី (អ្នកស្សឹងរកគុណាជី) ព្រះអង្គញ្ញាំនិងម៉ោប្រព្រឹត្ត
ឡើកុដ្ឋិ៍សាសនានេះ ទ្រួស់សេចបុះលឡាតកាន់អម្ចរ៍ន ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

អាមណូយី ចុន្ទកាំ នាម កិត្តិ
 ចតុកុណា សន្ឋិ មេ^(១) និបដ្ឋិ
 សោ មោទិតោ^(២) ការិតត្វុល ចុញ្ញ
 ចតុកុណា សន្ឋិ ិប្បមេរ
 និបដ្ឋិ សត្តា អគិលន្លរមោ^(៣)
 ចុញ្ញបិ តត្ត បមុទ^(៤) និសិទិតិ ។

[១២៦] អចមោ កកក កាយស្សនំ អាន៉ុ អាមណូ-
 សិ សិយា មោ^(៥) បនានូ ចុន្ទស្ស គម្ពារបុត្តស្ស
 កោចិ វិប្បជិសារំ ឧប្បរឃយេ^(៦) តស្ស តែ អារុសោ
 ចុន្ទ អលកា តស្ស តែ ចុល្បនំ យស្ស តែ តចាកតោ
 បដ្ឋិមំ បិណ្ឌាចាត់ បរិកុព្វិត្តា^(៧) បរិនិពុត្តិតោ ចុន្ទស្ស
 មោ អានូ^(៨) គម្ពារបុត្តស្ស ឯវិ វិប្បជិសារេ បជិរិន-
 តោ តស្ស តែ អារុសោ ចុន្ទ ហកា^(៩) តស្ស តែ
 សុលនំ យស្ស តែ តចាកតោ បដ្ឋិមំ បិណ្ឌាចាត់ បរិ-

១ និ. បត្ររមេ ។ ម. សន្យរមេ ។ ២ និ. មោទិតោ ។ ៣ និ. សុកិលន្លរមោ ។
 ៤ ម. សមុទេ ។ ៥ ម. យោ មោ ។ ៦ និ. ឧបទរោយេ ។ ៧ និ. កុព្វិត្តា ។
 ៨ និ. ចុន្ទស្ស អានូ ។ ៩ និ. អារុសោ ហកា ។

សុគ្គនាមិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ទ្រឹងត្រាស់ហោចុន្តកកិកុមកបា អ្នកចូរក្រាលសង្ឃរាជី មាន

ជាន់ ២ ឡ្វតបាតតដោយចាប់ តបាតតនិធីសិទ្ធិ ព្រះចុន្តក-

កិកុនោះ កាលដែលព្រះសាស្ត្រ មានព្រះអង្គចម្រើនហើយ

ទ្រឹងត្រាស់បង្ហាប់ហើយ កំក្រាលសង្ឃរាជី មានជាន់ ២ ថ្ងាយ

ដោយប្រញាប់ ព្រះសាស្ត្រមិនលំបាកព្រះកាយ ទ្រឹងផ្ទាំហើយ

ឯព្រះចុន្តកកិកុ កំអង្គយតាល់ចំពោះព្រះក្រុកធនទីនោះ ។

[១២៦] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត បានត្រាស់ហោព្រះមាននេះ

មានអាយុមកបា ម្នាលមាននេះ បើមានបុគ្គលិណាមួយ ញ្ចាំនេសចកី

ក្រោក្រហាយស្តាយក្រាយ ឡ្វកើតឡើង ដល់ចុន្តកម្ពារបុត្តបា ម្នាល

អារុសោចុន្ត អ្នកពេញហោជាមនុស្ស តតលក់ អត្ថភាពជាមនុស្ស

កំអ្នកបានដោយអាភ្លិក ព្រោះព្រះតបាតត សោយបច្ចុមបិណ្ឌបាត

របស់អ្នកហើយទ្រឹងបរិញ្ញាន ម្នាលមាននេះ អ្នកគុប្បិបន្ទាបដ៏សេចក្តីក្រោ

ក្រហាយស្តាយក្រាយ របស់ចុន្តកម្ពារបុត្តយ៉ាងនេះបា ម្នាលអារុសោចុន្ត

អ្នកពេញហោជាមនុស្សមានលក់ អត្ថភាព ជាមនុស្ស អ្នកបានដោយ

ប្រចាំហើយ ព្រោះបាទព្រះតបាតត ទ្រឹងសោយបច្ចុមបិណ្ឌបាត របស់អ្នក

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកភាគាករំ មហាម្យលតរួចបិណ្ឌាតាតកកម្លា

កូត្រីត្រា បរិនិញ្ញាគោ សម្បុទ្ទា មេត្រ អារុសោ ចុង កក់-
 ត្រា សុត្រ សម្បុទ្ទា បណ្ឌិត្តិបាត់ ទ្រូមេ បិណ្ឌាចាតា
 សមសមដែរ សមសមវិជាកា អតិវិយ អញ្ញូហិ
 បិណ្ឌាចាតេហិ មហាម្យលតក ច មហានិសំសតក ច ។
 កតមេ ទ្រូ ។ យព្វ បិណ្ឌាចាត់ បរិកូត្រីត្រា តចាកតោ
 អណ្តុត្រា សម្បាសម្បាផី អកិសម្បុដ្ឋតិ យព្វ បិណ្ឌាចាត់
 បរិកូត្រីត្រា តចាកតោ អណ្តុជានិសេសាយ និញ្ញានធមតុ-
 យា បរិនិញ្ញាយតិ តមេ ទ្រូ បិណ្ឌាចាតា សមសមដែរ
 សមសមវិជាកា អតិវិយ អញ្ញូហិ បិណ្ឌាចាតេហិ ម-
 ហាម្យលតក ច មហានិសំសតក ច អាយុសំរត្តិនិកំ
 អាយសុតា ចុងន កម្បារបុត្តិន កម្បំ ឧបចិតំ រិណ្ឌ-
 សំរត្តិនិកំ អាយសុតា ចុងន កម្បារបុត្តិន កម្បំ
 ឧបចិតំ សុខសំរត្តិនិកំ អាយសុតា ។ មេ ។ យស-
 សំរត្តិនិកំ ។ មេ ។ សត្តសំរត្តិនិកំ ។ មេ ។ អដិប-
 តេយ្យសំរត្តិនិកំ អាយសុតា ចុងន កម្បារបុត្តិន

មហាបរិនិញ្ញានស្ទះត្រូវ ពុទ្ធកាលាការ៖ ពេលអំពើចង្វាន់បិណ្ឌាបាតទាំង ២ មានផលប្រើប្រាស់
 ហើយទ្រូវបរិនិញ្ញាន ម្នាលអារុសោបុណ្យ ពាក្យនេះ យើងបានស្តាប់ បាន
 ទួលបំពេះព្រះក្រុទ្រៃព្រះមានព្រះភាគ ដូចខាងក្រោម បង្ហាន់បិណ្ឌាបាតទាំង
 ពីរនេះ មានផលស្មើ ១ គ្មាន មានវិធាកស្មើ ១ គ្មាន មានផលប្រើប្រាស់
 មានអាណិសង្ឃឹមប្រើប្រាស់ ក្រុលេជ្ជជានបង្ហាន់បិណ្ឌាបាតដើម្បី ១ បង្ហាន់
 បិណ្ឌាបាតទាំងពីរ តើដូចមេប៉ុន្មាន ១ គីព្រះតាមតាម ទ្រូវសោយបង្ហាន់
 បិណ្ឌាបាតណាបេរីយ ទ្រូវបានត្រាស់ដើរ នូវអនុត្តាសម្ងាត់ម៉ាដិញ្ញាណ
 ១ ព្រះតាមតាម ទ្រូវសោយបង្ហាន់បិណ្ឌាបាតណាបេរីយ ទ្រូវបរិនិញ្ញាន
 ដោយអនុបាតិសសនិញ្ញានជាតុ ១ បង្ហាន់បិណ្ឌាបាតទាំងពីរនេះជាដែល មាន
 ផលស្មើ ១ គ្មាន មានវិធាកស្មើ ១ គ្មាន មានផលប្រើប្រាស់ មានអាណិសង្ឃឹម
 ប្រើប្រាស់ ក្រុលេជ្ជជានបង្ហាន់បិណ្ឌាបាតដើម្បី ១ បុញ្ញកម្មដែលញ្ចាំងអាយុ
 ឡើប្រព្រឹត្តិថែ បុន្ទីកម្មារបុត្តមានអាយុ កំបានសន្យាបេរីយ បុញ្ញកម្ម
 ដែលញ្ចាំងសម្បរ ឡើប្រព្រឹត្តិថែ បុន្ទីកម្មារបុត្តមានអាយុ កំបានសន្យា
 ហើយ បុញ្ញកម្មដែលញ្ចាំងសេចក្តីសុខឡើប្រព្រឹត្តិថែ ១ បេ ១ ញ្ចាំង
 យសឡើប្រព្រឹត្តិថែ ១ បេ ១ ញ្ចាំងបានស្ថិតិឡើប្រព្រឹត្តិថែ ១ បេ ១
 ញ្ចាំងការ៖ជាចំ ឡើប្រព្រឹត្តិថែ បុន្ទីកម្មារបុត្ត មានអាយុ កំបាន

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

កម្មំ ឧបចិត្តិ ចុន្ទស្ស អាល្ស កម្ពារបុត្តស្ស ឯវ
វិប្បជិសាខេ បដិរិនេតញ្ញតិ ។ អចខោ កកក ធនមត្តិ
វិធិត្រា តាយំ សេលាយំ តមំ ឧបានំ ឧបាន់សិ

[១២៧] ធនតោ បុព្វ បរិឆ្លតិ

សំយមតោ ហ៊ំ ន វិយតិ^(១)

កុសលោ វ ធមាតិ ចាយកំ

កតោសមេហាថ្មូយ និញ្ញតោតិ ។

ពុទ្ធកាលភារំ^(២) ចតុត្តិ ។

[១២៨] អចខោ កកក អាយស្សន្ត អាល្ស
អមត្តសិ អាយមាល្ស យេន ហិរញ្ញរតិយា នាតិ-
យា ចារិមត្តរំ^(៣) យេន កុសិនាកឧបរត្តនំ មល្តានំ
សាលរំ តេនុបសត្វិស្សន្មាតិ ។ ឯវ កត្តិតិ ខោ
អាយស្ស អាល្ស កកកតោ បច្ចុល្យសិ ។ អចខោ

១ ចិយតិតិបិ បាទោ អដ្ឋកបាយមិ ឯរមេ ។ ២ និ. អាណារិនុកាលភារំ និងិតំ
ចតុត្តិ ។ ៣. កាលភារំ ចតុត្តិ ។ ៤ និ. បារិមតិរំ ។ ៥. បារិមំ តិរំ ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

សន្សំហើយ មាលអាននូ អូកគុប្បីបន្ទាបជ់សេចក្តីភ្លាហយ ស្ថាយ
ក្រាយរបស់ចុន្ទកម្មារបុត្រ យ៉ាងនេះជន ។ ត្រានោះ ព្រះមានព្រះ
ភាគ ធ្វើជាបច្ចាស់នូវសេចក្តីនេះហើយ ធ្វើបន្ទីនូវខាងតាមតារៈ ក្នុង
រោលនោះបាន

[១២៧] បុណ្យ រមេដុចម្រឿនដល់អូកឡើង អរមិនបម្រឿន
ដល់បុត្រលអូកស្រួល បុត្រលអូកល្អាស (បរិបុណ្ឌ់ដោយ
ញ្ញាណ) រមេដល់បង់ នូវអំពើលាមកបាន បុត្រលនោះ
កើបវិនិញ្ញាន ព្រះអស់ភាគ៖ ទោស៖ មោហៈ ។
ចចំ ពុទ្ធកាណាករ់ទី ៥ ។

[១២៨] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ធ្វើត្រាស់ហោព្រះអាននូ
មានអាយុមកបា មាលអាននូ មក យើងនិងទោកាន់ត្រីយាន់នាយ
នៃសីវិស្សិតិរញ្ជី នឹងចូលទោកាន់សាលវេន របស់ពួកមល្បក្ស្រួច ដែលជា
ទីចូលទោក្សិតិក្ស្រួចក្នុងក្រុងក្នុងសិនាក ។ ព្រះអាននូមានអាយុ ទួន្ទុលព្រះបន្ទល
នៃព្រះមានព្រះភាគបា ព្រះករុណាប្រះអង្គ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រឹម ពុទ្ធកាណាករំ តម្រតតប្បដាកថា

កកក មហាត កិច្ចុលដ្ឋោន ស្ទី យេន បិរញ្ញរតិយា
 និជិយ ចារិមត្តីវំ យេន គុសិនាកឧបវត្ថុណំ មន្តានំ
 សាលវណំ តែនុបសត្វិមិ ឧបសត្វិមិត្រា អាយស្សណំ
 អន្លំ អាមឡិសិ តួច្បី មេ ត្រី អន្លំ អន្លេន
 យមកសាលានំ ឧត្តមសីសកំ មញ្ញកំ បញ្ញបេហិ
 គិលដ្ឋាស្តី អន្លំ និបច្ចិស្សមិតិ ។ ឬវំ កដ្ឋិតិ ទោ
 អាយស្សា អន្លោ កកវតោ បដិស្សត្រា អន្លេន យម-
 កសាលានំ ឧត្តមសីសកំ មញ្ញកំ បញ្ញបេសិ ។ អចទោ
 កកក ធនគ្មូលេន បស្សុន សីហាសេយំ គបៃសិ
 ទាន់ ទាតំ អច្ចាបាយ សតោ សម្បជាថោ ។

[១២៥] តែន ទោ បន សមយេន យមកសាលា
 បញ្ញជាលិធុល្តា ហេរណិ អគាលបុប្រហិ តែ តម្រ-
 កតស្ស សវិវំ ឱកិរណិ អផ្លៀកិរណិ អភិប្បកិរណិ
 តម្រកតស្ស បុប្រាយ ។ ឱកិរណិ មន្តារបុច្ចានិ
 អន្លលិគ្មា បបតណិ តានិ តម្រកតស្ស សវិវំ ឱកិរណិ
 អផ្លៀកិរណិ អភិប្បកិរណិ តម្រកតស្ស បុប្រាយ ។
 ឱកិរណិ ចន្ទនិចុល្យានិ អន្លលិគ្មា សម្បតណិ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាសារៈ ពោលអំពីការប្រជាម័យ៖ ពោលអំពីការប្រជាម័យ៖

ទ្រង់ស្តូចទៅកាន់ត្រីយាជននាយ នៃសីវិនិកឱ្យព្យារតី នឹងចូលទៅកាន់
សាលវេន របស់ពួកមល្វក្យត្រ ដែលជាទីចូលទៅ កុងក្រុងកុសិនាក
ព្រមទាំងកិភុសង្គ្រាល់ប្រើន លុះចូលទៅដល់ហើយ ទ្រង់ត្រាស់នឹងព្រះ
អាណន្ទុមានអាយុថា ម្នានអាណន្ទុ ចូរអ្នករៀបចំត្រូវ ឲ្យមានក្រាលដំណោក
បែរទោទិសាទនៃដើរ កុងចន្ទោះនៃដើមសាលព្រឹក្សាទាំងគ្មូ ឲ្យតាតតាត
ដោយធាប់ ម្នាលអាណន្ទុ តាតតាតមានកាយលិតខ្សោនាស់ តាតតាត
នឹងសិន ។ ព្រះអាណន្ទុមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះកាត
ថា ព្រះករុណាប្រះអន្ត់ ហើយរៀបចំត្រូវ ឲ្យមានក្រាលដំណោក បែរទោ
ទិសាទនៃដើរ កុងចន្ទោះដើមសាលព្រឹក្សាទាំងគ្មូប្រាយ ។ ត្រានោះ ព្រះមាន
ព្រះកាត មានព្រះសតិសម្បដញ្ហោះ ទ្រង់សម្រេចសីហសេយ្យា ផ្លូវទោ
ាទនៃក្នុង ទ្រង់យកព្រះបានទ្រង់ តម្រូវលើព្រះបានក្នុង ។

[១៨៤] សម្រេចនោះជន សាលព្រឹក្សាទាំងគ្មូ កំមានផ្ទាក់សុំស្តាយ
ទាំងអស់ (តាំងពីគុណភាពបុង) ដោយអកាលបុង្ញា (ផ្ទាត់ផ្ទាកាល) សាល-
ព្រឹក្សាទាំងគ្មូនោះ កំពេយកយ បាចសាប (នូវផ្ទា) លើសវិរៈព្រះតាតតាត
ដើម្បីបូជាប្រះតាតតាត សូម្បីមន្ទាររបុស្ស (ផ្ទាមន្ទារវេះ) ជាទិញ កំផ្លាក់បុះ
មកអំពីអាកាស ផ្ទាទាំងនោះ កំពេយកយ បាចសាប លើសវិរៈព្រះតាត-
តាត ដើម្បីបូជាប្រះតាតតាត ។ ទាំងលម្អិតខ្លឹមបន្ទូន៍ជាទិញ កំផ្លាក់បុះមក

សុតិនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រ

តានិ	តចាកតស្ស	សរីំ	ខិតិរណិ	អផ្លោតិរណិ	អភិប្ប-
កិរណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ	។	ិព្យានិិ	តុរិយានិ
អណុលិក្ខេ	វផ្លណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ	។	ិព្យានិិ
សដ្ឋិតានិ	អណុលិក្ខេ	វផ្លណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ	។
អចខោ	កករ	អយស្សន្ត	អនន្ត	អមធ្លើសិ	សព្វជាលិ
លិង្វុល្ងា	ខោ	អនន្ត	យមកសាលា	អគាលបុប្បយហិ ^(១)	
តចាកតស្ស	សរីំ	ខិតិរណិ	អផ្លោតិរណិ	អភិប្បកិរណិ	
តចាកតស្ស	បុជាយ	ិព្យានិិ	មន្ទារបុច្ចានិ	អណុលិក្ខា	
បបតណិ	តានិ	តចាកតស្ស	សរីំ	ខិតិរណិ	អផ្លោតិរណិ
អភិប្បកិរណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ	ិព្យានិិ	ចន្ទន-	
ចុល្យកានិ	អណុលិក្ខា	បបតណិ	តានិ	តចាកតស្ស	សរីំ
ខិតិរណិ	អផ្លោតិរណិ	អភិប្បកិរណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ	
ិព្យានិិ	តុរិយានិ	អណុលិក្ខេ	វផ្លណិ	តចាកតស្ស	បុជាយ
យ	ិព្យានិិ	សដ្ឋិតានិ	អណុលិក្ខេ	វផ្លណិ	តចាកតស្ស
បុជាយ	ន	ខោ	អនន្ត	ធម្មារតារ	តចាកតោ
					សញ្ញ-
					តោ
ក	ហោតិ	ករុកតោ	ក	មានិតោ	ក
					បុជិតោ

សុគន្លឹមក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

អំពើអាកាស លម្អិតទាំងនោះ ក៏រោយរាយ បាចសាប លើសវិរៈព្រះតថាគត ដើម្បីបុជាព្រះតថាគត ។ ទាំងត្វូរត្រីជាទិញ ក៏លាន់ពួនអាកាស ដើម្បីបុជាព្រះតថាគត ។ ទាំងចម្លើងជាទិញ ក៏លាន់ពួនអាកាស ដើម្បីបុជាព្រះតថាគត ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ត្រាស់នឹងព្រះអានន្ទមានអាយុបា ម្នាលអានន្ទ សាលត្រីក្សទាំងគុ មានផ្ទាក់ក្នុងស្ថាយទាំងអស់ (តាំងអំពីគល់ដកបដល់បុង) ដោយអកាលបុញ្ញ រោយរាយ បាចសាប លើសវិរៈតថាគត ដើម្បីបុជាតថាគត ទាំងផ្ទាមខ្លានរោងជាទិញ ធ្លាក់បុះអំពើអាកាស ផ្ទាត់ទាំងនោះ រោយរាយ បាចសាបលើសវិរៈតថាគត ដើម្បីបុជាតថាគត ទាំងលម្អិតខ្លួនបន្ទីរជាទិញ ធ្លាក់បុះអំពើអាកាស លម្អិតទាំងនោះ រោយរាយ បាចសាប លើសវិរៈតថាគត ដើម្បីបុជាតថាគត ទាំងត្វូរត្រីជាទិញ ក៏លាន់ពួនអាកាស ដើម្បីបុជាតថាគត ទាំងចម្លើងជាទិញ ក៏លាន់ពួនអាកាស ដើម្បីបុជាតថាគត មិនបានលួយបា បរិស៊ិទធ្វើសការកើ គោរពកើ របៀបនកើ បុជកើ និងកោត

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកាលវារាំ ខបវណាព្យុ

វ អបចិតោ វ យោ ខោ អនួន កិត្តុ វ កិត្តុនី
 វ ឧចាសកោ វ ឧចាសិកា វ ធម្មានុធម្មប្បដិ-
 បញ្ចា វិយារតិ សាមិចិប្បដិបញ្ចា អនុធម្មទានី សោ
 តចាកតំ សត្វាខោតិ ក្រុកាខោតិ មានេតិ បុដែតិ^(១) បរ-
 មាយ បុជាយ តស្សាតិបានួន ធម្មានុធម្មប្បដិបញ្ចា
 វិយារិស្សាម សាមិចិប្បដិបញ្ចា អនុធម្មទានីរោតិ ធរពិ
 វ អនួន សិត្តិតញ្ជូនិ ។

[០៣០] តេន ខោ បន សមយេន អយស្ស
 ធម្មលោក កករតោ បុរតោ ិតោ យោតិ កករនំ វិដ-
 មានោ ។ អចខោ កករ អយស្សនំ ធម្មលោក
 អបសាថែតិ^(២) អបិហិ កិត្តុ ម ម បុរតោ អង្វាសី-
 តិ ។ អចខោ អយស្សតោ អនួនស្ស ធផលយោសិ
 អយ ខោ អយស្ស ធម្មលោក ិយរតិ កករតោ
 ធម្មញ្ញាខោ សត្វិការចោ សមិបចានី អច ច បន
 កករ បច្ចិម គានោ អយស្សនំ ធម្មលោក អបសា-

១ ម. បុដែតិ អបចិយតិ ។ ២ ម. អបសាថែតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធភាសាតាំង ពើងខបកណាកិត្យុ

ក្រុងកី ដោយហេតុមានប្រមាណកូរិំណែក៖ ឡើយ ម្នាលអានន្ទ បុគ្គល
ឈាមយ ទោះកិត្យុកី កិត្យិកី ឧបាសកី ឧបាសិកាកី ជាមួកប្រតិបត្តិ
នូវធំ សមត្ថរដល់ធំ ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រុង ប្រព្រឹត្តតាមធំ
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា ធ្វើសការ៖ គោរព របៀបន បុជាតបាតត ដោយ
ក្រុងបុជាចំខត្តម ម្នាលអានន្ទ ព្រោះហេតុនោះ បរិស៊ទក្តុងសាសនា
នេះ គប្បីសិក្សាបា យើងទាំងឡាយ និងប្រតិបត្តិនូវធំ សមត្ថរដល់ធំ
ប្រតិបត្តិដោយសេចក្តីកោតក្រុង ប្រព្រឹត្តតាមធំ ម្នាលអានន្ទ អ្នក
ទាំងឡាយ គប្បីសិក្សាយ៉ានេះជន ។

[១៣០] សម្រេចនោះជន ឧបកណកិត្យុមានអាយុ បិតនោះ
ចំពោះព្រះក្រុងព្រះមានព្រះភាគ កំពុងបក់ថ្នាយ ព្រះមានព្រះភាគ ។
គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តាល្អូខបកណោះមានអាយុបា ម្នាល
កិត្យុ អ្នកចូរបៀរសបេរ អ្នកកុំបិតនោះខ្លួន តបាតតឡើយ ។
គ្រានោះ ព្រះអានន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រីវិវិំដៃបេះបា ព្រះខបកណោះ
មានអាយុនេះ ជាបង្គាកជ្លាប់នោបិត ដើរជិតព្រះមានព្រះភាគ ជាយុរ
ហើយ ទីបត្រិក្តុងបច្ចុមកាល (នេះ) ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់បណ្តាល្អូ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាគ្រោះ

នៅ អប់រំ កិច្ចុ មា មេ បុរតោ អង្វាសីតិ កោ នូ
 ខោ ហោតុ កោ បច្ចុយោ យំ កកវ អាយស្សនំ
 ឧបវណា អបសាណេតិ អប់រំ កិច្ចុ មា មេ បុរតោ
 អង្វាសីតិ ។ អចខោ អាយស្ស អានឆ្លោ កកវនំ
 ឯតនោះ អយំ កឆ្លោ អាយស្ស ឧបវណោ ឯធមរតំ
 កកវតោ ឧបង្វាកោ សន្តិការចោ សមិបចាបី អច ច
 បន កកវ បច្ចិម គាល់ អាយស្សនំ ឧបវណា
 អបសាណេតិ អប់រំ កិច្ចុ មា មេ បុរតោ អង្វាសីតិ
 កោ នូ ខោ កឆ្លោ ហោតុ កោ បច្ចុយោ យំ កកវ
 អាយស្សនំ ឧបវណា អបសាណេតិ អប់រំ កិច្ចុ មា
 មេ បុរតោ អង្វាសីតិ ។ យកុយ្យោ អានឆ្លោ ធសស្ស
 លោកធាតុសុ ដោតា សន្តិបតិតា តចាកតំ ធស្ស-
 នាយ យារតា អានឆ្លោ គុសិនាកឧបរត្តនំ មន្ទានំ
 សាលរំ សមឆ្លោតោ ឆ្ងាតស យោជនោ ធនិតិ
 សោ បណ្តោសោ រាលក្តុកោដិនិតុធនមតោ^(១) មហោ-
 សក្តាបី ដោតាយិ អបុដោ ដោតា អានឆ្លោ ឧផ្សាយនិ

^(១) និ. ម. រាលក្តុកោដិនិតុធនមតោបិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ឧបវណៈមានអាយុថា ម្នាលកិកុ អូកចូរចេរសបោ អូកកំបិតនៅ
 ខាងមុខតាគតែងទ្វីយ ដូច្បះ មានហេតុដូចម៉ែប មានបច្ចុប័យដូចម៉ែប
 បានជាង់មានព្រះភាគ ឡើងបណ្តាលោខបវណៈមានអាយុថា ម្នាលកិកុ
 អូកចូរចេរសបោ អូកកំបិតនៅ ខាងមុខតាគតែងទ្វីយ ។ ទីប្រពេះ
 អានន្ទមានអាយុ ក្រាបបង្កំឡូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្បះថា បពិត្រព្រេះ
 អង្គីជ័បម្រីន ព្រះឧបវណៈមានអាយុនេះ ជាមុនកន្លែងដីត ដើរិតព្រេះ
 មានព្រះភាគជាយុរហើយ ទីបតេក្តុងបច្ចិមកាល (នេះ) ព្រះមានព្រេះ
 ភាគ ឡើងបណ្តាលោខបវណៈមានអាយុថា ម្នាលកិកុ អូកចូរចេរសបោ
 អូកកំបិតនៅ ខាងមុខតាគតែងទ្វីយ ដូច្បះ បពិត្រព្រេះអង្គីជ័បម្រីន មាន
 ហេតុដូចម៉ែប មានបច្ចុប័យដូចម៉ែប បានជាង់មានព្រះភាគ ឡើងបណ្តាលោ
 ឧបវណៈមានអាយុថា ម្នាលកិកុ អូកចូរចេរសបោ អូកកំបិតនៅ ខាង
 មុខតាគតែងទ្វីយ ដូច្បះ ។ ព្រះអង្គីឡើងត្រាស់ថា ម្នាលអានន្ទ ទេរតា
 ក្តុងលោកជាតុទាំង ១០ ប្រជុំគ្រាស ដើម្បីមើលតាគតែងដោយប្រើន ម្នាល
 អានន្ទ សាលវេនរបស់ពួកមល្ខក្សព្រឹយ៍ ដែលជាទីចូលទៅក្នុងក្រុងក្រុងកុសិនាក
 មានចំនួន ១២ យោជន៍ដោយជុំវិញ មានកំណត់ត្រីមណា ប្រទេសនោះ
 សូម្បីគ្រាន់តែលូមចាក់ដោយចុំជុំនៅសក់ ដែលទេរតាមានស៊ីកិដិំ មិន
 បានពាល់ត្រូវ មិនមានទ្វីយ ម្នាលអានន្ទ ពួកទេរតាពោលទោសបា

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រឹម ពុទ្ធកាលភាព ទេវតាកន្ទនកថា

ទូរ	តម្លៃ	អាកតា	តចាកតា	ធម្មជាយ	កាតិ
ការហាតិ	តចាកតោ	លោកែ	ឧប្បឆ្និតិ	អរហា	សម្បាត-
សម្បុទ្ទា	អដ្ឋីរ	រតិយា	បច្ចិមយាមេ	តចាកតស្សុ	
បរិនិញ្ញានំ	កិរិស្សតិ	អយញ្ញ	មហោសក្រោ	កិច្ចុ	
កកវតោ	ឲ្យរតោ	ិតោ	ឱ្យករោច្ងោ	ន មយំ	លកាយ
បច្ចិមេ	គាលេ	តចាកតា	ធម្មជាយតិ ^(១)	។	គច-
កុតា	បន	កណ្តើ	កកវ	លោកា	មនសិគោនិតិ ។
សង្កាលន្ទូ	លោកា	អគគាសេ	បបរីសព្វិនិយោ	គោសេ	
បកិរិយ	គណ្តិតិ	ពាយា	បកុយ្យ	គណ្តិតិ	និន្ទ័យ
បបតន្ទិ ^(២)	អារិត្តនិ	វិន្ទនិ	អតិធម៌	កកវ	បរិនិញ្ញ-
យិស្សតិ	អតិធម៌	សុកតោ	បរិនិញ្ញយិស្សតិ	អតិធម៌	
ចក្ខុមា	លោកែ	អន្តរជាយិស្សតិតិ	សង្កាលន្ទូ	លោកា	
បបរីយា	បបរីសព្វិនិយោ	គោសេ	បកិរិយ	គណ្តិតិ	
ពាយា	បកុយ្យ	គណ្តិតិ	និន្ទ័យ	បបតន្ទិ	អារិត្តនិ
វិន្ទនិ	អតិធម៌	កកវ	បរិនិញ្ញយិស្សតិ	អតិធម៌	
សុកតោ	បរិនិញ្ញយិស្សតិ	អតិធម៌	ចក្ខុមា	លោកែ	

១ និ. តតោ បា នេគោ អនន្ទ ឧផ្សាយនិតិ បាបា ទិស្សនិ ។ ២ និ. សិន្ទបបាតំ បបតន្ទិ ។
ម. សិន្ទបបាតំ បបតន្ទិ ។

មហាបរិនិត្តនស్వត្រ ពួកភាគរោះ ពោលអំពីសេចក្តីកន្លែកនៃខ្លួនបស់ទេគា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្គា

អន្តរជាយិស្សតិតិ យា បន តា នេតា វីតភពា តា
 សតា សម្បជាតា អធិភេស្សិ អនិច្ចា សង្កាត់ តា
 គុតេត្តិ លព្វាតិ ។

[១៣១] បុព្យ កណ្តុ ធនិសាសុ រសំ វត្ថា កិច្ចូ
 អភិប្លឹង តថាកតាំ ធនស្សជាយ តេ មយំ លភាម
 មនោការនឹយេ កិច្ចូ ធនស្សជាយ លភាម បយុទ្ធស-
 ជាយ កករតោ បន មយំ កណ្តុ អច្ចួយន ន លកិ-
 ស្សុម មនោការនឹយេ កិច្ចូ ធនស្សជាយ ន លកិស្សុម
 បយុទ្ធសជាយតិ ។ ចត្តារិមានិ អាណន្ទ សង្កែស្ស
 គុលបុត្តស្ស ធនស្សនឹយានិ សំរែនឹយានិ ហាងានិ ។
 កតមានិ ចត្តារិ ។ ឥណ តថាកតោ ជាតោតិ អាណន្ទ
 សង្កែស្ស គុលបុត្តស្ស ធនស្សនឹយំ សំរែនឹយំ ហាង

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

នីធនសូន្យបាត់ទោលប់ពេកណាស់ ឯព្យកទោតាមា ដែលមិនមានរត់
 ព្យកទោតាមោះ មានសតិនីធនសម្បជញ្ញា៖ អត់សង្កត់សេចក្តីសោកបាន
 ដោយគិតថា សង្ការទាំងឡាយ មិនទ្រូវឱ្យ ព្រោះហេតុមោះ បុគ្គល
 គប្បិជានន្ទរសេចក្តីទ្រូវឱ្យទាត់ (ភូជិខ្លួនប្រវត្តិ) នេះ អំពើណា ។

[១៣១] ព្រោះអាណន្ទ ក្រាបបង្កិតូលបា បពិត្រព្រោះអង្គដ៏បម្រើន
 កាលពីដើម ព្យកកិភូមោចាំស្បោ ភូជិសទាំងឡាយ រូបរឹងដែលមក
 ដើម្បីគាល់ព្រោះតបាតត យើងខ្ញុំព្រោះអង្គ តែងបានដ្ឋបនីធនព្យកកិភូអកបម្រើន
 ដោយចិត្ត ធ្វាប់បានចូលទៅអង្គយដិត្តា បពិត្រព្រោះអង្គដ៏បម្រើន លុះ
 អំណោះតតនីធនព្រោះមានព្រោះកាតទោ យើងខ្ញុំព្រោះអង្គ នីធនលើដ្ឋបានដ្ឋប
 លើដ្ឋបានចូលទៅអង្គយដិត្តព្យកកិភូ អកបម្រើនដោយចិត្តរឹង ។ ព្រោះ
 អង្គប្រើប្រាស់បា ម្នាលអាណន្ទ សំផែនីយដ្ឋាន (ទីដែលគ្នារកីតសញ្ញុគ)

ដែលគ្នាយើញ របស់កុលបុត្រ អកមានសទ្ងាមោះ ២ កន្លែង ។ សំផែ-
 នីយដ្ឋាន ២ កន្លែង តើដូចមេប ។ ម្នាលអាណន្ទ សំផែនីយដ្ឋានដែល
 គ្នាយើញ របស់កុលបុត្រ អកមានសទ្ងា ដោយរលីកយើញបា ព្រោះតបាតត

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណកវាំ ចតុស្សំដេនីយដ្ឋានកថា

ឥណ	តចាកតោ	អណុត្តាំ	សម្បាសមោដី	អភិសម្បុទ្ទាតិ		
អណ្ឌូ	សធ្លុស្ស	គុលបុត្តិស្ស	ឯស្សីនីយំ	សំរែនីយំ		
ហានំ	ឥណ	តចាកតោន	អណុត្តាំ	ធម្មចកំ	បរតិតណិ	អ-
អណ្ឌូ	សធ្លុស្ស	គុលបុត្តិស្ស	ឯស្សីនីយំ	សំរែនីយំ		
ហានំ	ឥណ	តចាកតោ	អណុជាតិសេសាយ	និញ្ញានជាតុយា		
បរិនិញ្ញាតិ	អណ្ឌូ	សធ្លុស្ស	គុលបុត្តិស្ស	ឯស្សីនីយំ		
សំរែនីយំ	ហានំ	សមានិ	ខោ	អណ្ឌូ	ចត្តារិ	សធ្លុស្ស
គុលបុត្តិស្ស	ឯស្សីយានិ		សំរែនីយានិ		ហានានិ	
អភិសម្បុណិ	ខោ	អណ្ឌូ	សធ្លា	កិច្ចិ	កិច្ចិនិយោ	
ឧចាសកា	ឧចាសិកាយោ					
ឥណ	តចាកតោ		តចាកតោ	ជាតោតិបិ		
ឥណ	តចាកតោ	អណុត្តាំ	សម្បាសមោដី	អភិសម្បុទ្ទាតិបិ		
ឥណ	តចាកតោន	អណុត្តាំ	ធម្មចកំ	បរតិតណិបិ	ឥណ	
តចាកតោ	អណុជាតិសេសាយ	និញ្ញានជាតុយា		បរិនិញ្ញ-		
តចាកតិបិ	យោ	ហិ	កេចិ	អណ្ឌូ	បេតិយចារិកំ	
អបិណ្ឌាល្អា	បសម្លិត្តា	ការំ	កិរិស្សិណិ	សព្វោ	តេ	
កាយស្ស	កេណា	បរម្បរណា	សុកតិ	សកំ	លោកំ	
ឧបបណ្ឌិស្សិតិ	។					

មហាបរិនិញ្ញស្សត្រ ពុទ្ធកាណការ៖ ពោលអំពីសំដែននឹយដ្ឋាន នៅក្នុង

ប្រសុត ភូជិឃិឈេះដ្ឋបេះ ឬ ម្នាលអានន្ទ សំដែននឹយដ្ឋាន ដែលគួរយើង
របស់កូលបុត្ត អ្នកមានស្វា ដោយរព្យកយើង ព្រះតាតតាត្រាសំដី
នូវអនុត្រសម្ងាត់មេដូរណី ភូជិឃិឈេះ ឬ ម្នាលអានន្ទ សំដែននឹយដ្ឋាន
ដែលគួរយើង របស់កូលបុត្ត អ្នកមានស្វា ដោយរព្យកយើង ព្រះ
តាតតាត្រ បានសម្រួលនូវអនុត្រដម្មបក ភូជិឃិឈេះ ឬ ម្នាលអានន្ទ
សំដែននឹយដ្ឋាន ដែលគួរយើង របស់កូលបុត្ត អ្នកមានស្វា ដោយ
រព្យកយើង ព្រះតាតតាត្របរិនិញ្ញ ដោយអនុបាទិសសនិញ្ញនាគាត់
ភូជិឃិឈេះ ឬ ម្នាលអានន្ទ នេះជន សំដែននឹយដ្ឋាន ដែលគួរយើង
នៅក្នុង របស់កូលបុត្ត អ្នកមានស្វា ម្នាលអានន្ទ ពួកភីភី ភីភីនី
ឱបាសក ឱបាសិក អ្នកមានស្វា នីជមក ដោយរព្យកយើង ព្រះ
តាតតាត្រ ប្រសុតភូជិឃិឈេះ ដ្ឋបេះភី ព្រះតាតតាត្រាសំដី នូវអនុត្រ-
សម្ងាត់មេដូរណីភូជិឃិឈេះ ដ្ឋបេះភី ព្រះតាតតាត្រ សម្រួលនូវអនុត្រដម្ម-
បកភូជិឃិឈេះ ដ្ឋបេះភី ព្រះតាតតាត្រ បរិនិញ្ញនាគាទិសសនិញ្ញ-
នាគាត់ភូជិឃិឈេះ ដ្ឋបេះភី ម្នាលអានន្ទ ពួកដនណាមួយ នីជបានដើរមក
កាន់ទិបារិកនៅបេតិយ ក៍មានបិត្តដ្ឋបេះប្រាក បើប្រសិនជាថ្មីមរណកាលទៅ
ពួកដនទាំងអស់នោះ លុះមានកន្លែកាយបេក្ខ្តាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពី
សេចក្តីស្មាប់ នីជបូលទៅកាន់លោក គីមនុស្សសុគត្តិ និជបានសុគត្ត ។

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្គា

[១៣២]	កចំ	មយំ	កណ្តើ	មាតុភាម	បដិ-
បង្កាមាតិ	។	អណស្សែនំ	អាល្វាតិ	។	ធនស្សែនៅ
កកក	សតិ	កចំ	បដិបង្កិតព្រឹនិ	។	អនាលាថា
អាល្វាតិ	។	អាលបញ្ញេ ^(១)	កណ្តើ	កចំ	បដិបង្កិ-
ព្រឹនិ	។	សតិ	អាល្វូ	ឧបង្កាប់ព្រឹនិ	។
[១៣៣]	កចំ	មយំ	កណ្តើ	តចាកតស្សុ	សវិរ
បដិបង្កាមាតិ	។	អព្រារជា ^(២)	តុឡេ	អាល្វូ	ហេរាជ
តចាកតស្សុ	សវិរ	បុជាយ	តង្វិ	តុឡេ	សុណត្តិ ^(៣)
ឃុំ	សុណត្តិ	អនុយុព្វុច	សុណត្តិ	អប្បមត្តា	អាពា-
ិធោ	បយិតត្តា	វិហារ	សត្វាល្វុ	ឧត្តិយបណ្ឌិតាបិ	
ព្រោះលាបណ្ឌិតាបិ		កហាបតិបណ្ឌិតាបិ		តចាកតិ	
អកិប្បស្វា	តិ	តចាកតស្សុ	សវិរបុំដំ	ករិស្សនិតិ	។
កចំ	បន	កណ្តើ	តចាកតស្សុ	សវិរ	បដិបង្កិតព្រឹនិ

១ និ. ម. អាលបញ្ញន បន ។ ២ និ. អព្រារជា ។ ៣ ម. សវត្ថ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាកំតុ

[១៣២] ព្រះអាណន្ទ ក្រាបបង្កេចូលស្ថរថា បពិត្រព្រះអណ្តុដែលមេន
ឬ៖ ខ្ញុំព្រះអណ្តុទាំងឡាយ ត្រូវប្រតិបត្តិក្នុងមាតុគ្រាមដួចមេច ។ ព្រះអណ្តុ
ត្រាស់ថា ម្នាលអាណន្ទ ត្រូវកំមើល ។ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ កាលបី
មើលហើយ គប្បីប្រតិបត្តិដួចមេច ។ ម្នាលអាណន្ទ ត្រូវកំនិយាយរក ។
បពិត្រព្រះអណ្តុដែលមេន កាលបីនិយាយរកហើយ គប្បីប្រតិបត្តិ ដួចមេច
ឡើត ។ ម្នាលអាណន្ទ គប្បីតាំងសតិឡោមាំ ។

[១៣៣] បពិត្រព្រះអណ្តុដែលមេន ឬ៖ ខ្ញុំព្រះអណ្តុទាំងឡាយ ត្រូវ
ប្រតិបត្តិ ក្នុងសវវេះព្រះតបាតត ដួចមេច ។ ម្នាលអាណន្ទ អ្នកទាំងឡាយ
កំខុល់ខាយ ដើម្បីបូជាសវវេះតបាតតឡើយ ម្នាលអាណន្ទ អ្នកទាំងឡាយ
ចូរខំព្យាយាម កុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ^(១) ចូរខូយ្យត សង្កាតកុង
ប្រយោជន៍របស់ខ្លួនចុះ កុងប្រមាខកុងប្រយោជន៍របស់ខ្លួន ចូរមានព្យាយាម
មានបិត្តបញ្ចានទោ (កាន់ព្រះនិញ្ចាន) ឬ៖ ម្នាលអាណន្ទ គីត់តែមាន
ខត្តិយបណ្តិតកី ព្រាប្រុណាបណ្តិតកី គឺបាបតិបណ្តិតកី ធរៈប្រាកុង
តបាតត គេនឹងធ្វើការបូជាសវវេះតបាតត មិនាន ។ បពិត្រព្រះអណ្តុដែលមេន
ឬ៖ ដនទាំងឡាយនោះ គប្បីប្រតិបត្តិក្នុងសវវេះ ព្រះតបាតត ដួចមេច ។

១ អ្នកថា ម៉ា សំដែយកអរហត្ថផល ។

មហាបនិព្យានសុត្រ ពុទ្ធកាលវរា ចក្ខវតិសវិបជ្ជនកម្ម

យថា	ខោ	អាលួន	រព្យា	ចក្ខវតិស្ស	សវិរ	បជិ-
បធ្លឹន	ឯរំ	តចាកតស្ស	សវិរ	បជិបធ្លឹនពួនិ	។	កចំ
បន	កត្តិ	រព្យា	ចក្ខវតិស្ស	សវិរ	បជិបធ្លឹនីតិ	។
រព្យា	អាលួន	ចក្ខវតិស្ស	សវិរំ	អហាគេន	រត្តុន	រប់នឹង
អហាគេន	រត្តុន	រប់នឹង	វិយាគេន	គប្បាយេន	រប់នឹង	រប់នឹង
វិយាគេន	គប្បាយេន	រប់នឹង	អហាគេន	រត្តុន	រប់នឹង	រប់នឹង
ឯតេន	ឧចាយេន	បញ្ញិយិ	យុតសតេយិ	រព្យា	ចក្ខ-	
វតិស្ស	សវិរ	រប់នឹង	អយសាយ	តេលោនិយា		
បគ្គិច្ចា	អត្ថិស្ស	អយសាយ	នោនិយា	បជិគ្គិច្ចា		
បព្យកត្តានំ	ចិតកំ	កវិទ្ទា	រព្យា	ចក្ខវតិស្ស	សវិរ	
ឃុំបេនិ	ចាតុមុបាយដេ	រព្យា	ចក្ខវតិស្ស	ធមំ	គកេនិ	
ឯរំ	ខោ	អាលួន	រព្យា	ចក្ខវតិសុស	សវិរំ	បជិបធ្លឹនិ
ខោ						

មហាបរិនិញ្ញានស្ថ្រី ពុទ្ធកាលាការ៖ ពោលអំពីការប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា
 មានអាណន្ទ ដនទាំងខ្សោយ តែងប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា យ៉ាង
 ណាមិញ្ញ ដនទាំងនោះ គឺប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈតាមតួ យ៉ាងនោះដែរ ។
 បពិត្រព្រះអង្គភ័បម្រីន ឬ៖ដនទាំងនោះ ប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា-
 កដ ដូចមេច ។ មានអាណន្ទ ដនទាំងខ្សោយ វិសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា
 ដោយសំព័ត៌មី លុំវិជ្ជោយសំព័ត៌មីរបេរិយ ទីបុរិជ្ជោយសំឡើ លុំ
 វិជ្ជោយសំឡើរបេរិយ កើវិជ្ជោយសំព័ត៌មី (បែមទេរិត) វិសវេរៈនៃចក្រ-
 កម្ពុជា ដោយសំព័ត៌ ៥០០ គី ដោយទំនួននោះ ហើយតម្លៃក្នុងមណ្ឌល
 មាស^(១) ដែលដាក់ប្រជ ហើយត្រូវបានដោយមណ្ឌលមាសដទៃ^(២) របៀប
 ធិនប្រជ ហើយថ្មាយព្រះក្រឹង ចំពោះសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា ដោយក្រឹង
 ក្រុមប្រគល់យ៉ាង ហើយត្រូវដោលប្រជ នៃព្រះចក្រកម្ពុជាក្នុងផ្ទះដីបេកជា ។
 មានអាណន្ទ ដនទាំងខ្សោយ ប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈព្រះរាជប្រតិ យ៉ាងនោះ
 នៅ មានអាណន្ទ ដនទាំងខ្សោយ ប្រតិបត្តិក្នុងសវេរៈព្រះចក្រកម្ពុជា

១ ពាក្យមេ មណ្ឌល ប្រចេញពីបានឱ្យ ទោនិ ដែលត្រូវបែបប្រជ ស្អែក តែដែលប្រជ
 មណ្ឌល ដូចេះ តាមលំនៅសេចក្តីជាដើរ ។ ពាក្យមេ មាស ប្រចេញពីបានឱ្យ អយស៊
 ដែលក្នុងទីនេរិត តែងប្រជ ដែក តែក្នុងទីនេរិត អង្គកម្មប្រាប់ច្បែកប្រជ មាស ។ ២ គ្រឿប
 មណ្ឌល ប្រគល់ភាសា ។

សុគ្គនាមិជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាកោត្តា

ឯរ តងកតស្ស សវិរ បដិបង្រិតព្រ ចាតុម្ពបាបចេ
 តងកតស្ស ចូចោ គាត់ញោ តតុ យេ តេ មានំ វ
 កន្ល់ វ ចុណ្យាកំ វ អារេយស្សនិ វ អភិវឌិស្សនិ
 វ ចិត្តំ វ បសាជិស្សនិ តេសន្លំ កវិស្សតិ ធនីយរតំ
 ហិតាយ សុខាយតិ ។

[១៣៤] ចត្តាភេម អនន្ទ ចូចាបក ។ កាលមេ
 ចត្តាភេ ។ តងកតោ អរយំ សម្បាសម្បុទោ ចូចាបេក
 បច្ចុកសម្បុទោ ចូចាបេក តងកតស្ស សារគោ^(១)
 ចូចាបេក រដ្ឋា ចល្ឃរតិ ចូចាបេក ។ គិញ្ញាលន្ទ^(២)
 អន្តរសំ បដិច្ច តងកតោ អរយំ សម្បាសម្បុទោ ចូចា-
 រេក ។ អយំ តស្ស កកវតោ អរយតោ សម្បាសម្បុទ្ទ-
 ស្ស ចូចោតិ អនន្ទ ពយ្យ ធនា ចិត្តំ បសាជិស្ស^(៣) តេ
 តតុ ចិត្តំ បសាជិត្តា គាយសុស កេជ្ង បរម្បរ-
 ុក សុកតិ សកំ លោកំ ឧបបង្រិតិ តំ ខោ

១ និ. តងកតស្សរោកោ ។ ២ និ. កតមញ្ញនន្ទ ។ ៣ និ. ពហុជនោ ចិត្តំ បសាជិតិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាកំពើ

យោងណាមិញ ជនទាំងនេះ គប្បីប្រពិបត្តិកើនសរវៈតាគតត គប្បីធ្វើ
សូបរបស់តាគតត កើនផ្ទរដំបែកជាន ២ យោងនោះចុះ ពួកជនណានីន
លើកឡើងនូវកម្រិសផ្សាក់ ត្រូវឃ្លាមុបកើ ត្រូវឃ្លាមុតកើ ប្រើនីងថាយ
បង់ ប្រធើបិត្តឡើងដោះប្រាក កើនសូបនោះ អំពើនោះ របស់ជនទាំងនោះ
នឹងនាំមកនូវប្រយោជន៍ និងសេបកើសុខអស់កាលយុរ ។

[១៣៤] ម្នាលអាននូ ចូបារហបុគ្គល (បុគ្គលដែលគ្មានជល់
សូប) នេះ មាន ២ ពួក ។ ចូបារហបុគ្គល ២ ពួក តើជូចម៉ែចូខេះ ។ គឺ
ព្រះតាគតត អរហន្ទសម្ងាសមួន ជាចូបារហបុគ្គល ១ ព្រះបច្ចេកទូទៅ ជាចូបារហបុគ្គល ១
សារកូរបស់ព្រះតាគតត ជាចូបារហបុគ្គល ១ ព្រះចក្រ-
ពត្តិភាគ ជាចូបារហបុគ្គល ១ ។ ម្នាលអាននូ ព្រះតាគតត អរហន្ទសម្ងា-
សមួន ជាចូបារហបុគ្គល ព្រះអាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍ជូចម៉ែប ។
ម្នាលអាននូ ពួកជនជាប្រើន ធ្វើបិត្តឡើងដោះប្រាក ដោយសម្ងាត់បាត នេះ
ជាសូបរបស់ព្រះមានព្រះភាគ អរហន្ទសម្ងាសមួនអើនោះ ពួកជនទាំង
នោះ លុះធ្វើបិត្តឡើងដោះប្រាក កើនសូបនោះ លុះបែកជ្លាយការិកាយទោខាង
មុខបន្ទាប់អំពើសេបកើស្អាប់ រើមធនចូលទៅកាន់លោក គីសុគត្តិ^(១) ហានស្ថី

១ អដ្ឋកបា សង្កោះយកទាំងមនុស្សសុគត្តិចូលដង ។

មហាបរិនិញ្ញនសុគ្រ ឯក្សាកាលវារំ ចតុត្តូបារហកមា

អនុន្ទ អត្ថរសំ បដិច្ច តថាគតោ អរយំ សម្រាសម្ពុជ្រា
 ចូចារបោ ។ គិញ្ញានុន្ទ អត្ថរសំ បដិច្ច បច្ចុកសម្ពុជ្រា
 ចូចារបោ ។ អយំ តស្ស បច្ចុកពុទ្ធស្ស ចូចាតី
 អនុន្ទ ពយុ ជនា ចិត្តំ បសាជិតិ តេ តត្ត ចិត្តំ
 បសាជិត្តា គាយស្ស កេណា បរម្បរុណា សុកតី សកំ
 លោកំ ឧបបង្វិតិ សាំ ខោ អនុន្ទ អត្ថរសំ បដិច្ច
 បច្ចុកសម្ពុជ្រា ចូចារបោ ។ គិញ្ញានុន្ទ អត្ថរសំ ប-
 ដិច្ច តថាគតស្ស សារកោ ចូចារបោ ។ អយំ
 តស្ស កករតោ អរយាតោ សម្រាសម្ពុទ្ធស្ស សារកច្ច-
 មោតី អនុន្ទ ពយុ ជនា ចិត្តំ បសាជិតិ តេ
 តត្ត ចិត្តំ បសាជិត្តា គាយស្ស កេណា បរម្បរុណា
 សុកតី សកំ លោកំ ឧបបង្វិតិ សាំ ខោ អនុន្ទ
 អត្ថរសំ បដិច្ច តថាគតស្ស សារកោ ចូចារបោ ។

មហាយនិក្សនៃព្រះ ពុទ្ធកាម្មារ៉ាវេ ពោលអំពីចូរហាបុត្តិល ឬ ពួក

ម្នាលអាណន្ទ ព្រះតាតតអរហន្ទសម្ងាសមួន្ទ ជាថូចូរហាបុត្តិល ព្រះ
អាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍នេះជន ឬ ម្នាលអាណន្ទ ព្រះបច្ចុកសមួន្ទ
ជាថូចូរហាបុត្តិល ព្រះអាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍ដូចមេច ឬ ម្នាល
អាណន្ទ ពួកជនជាប្រើន ធ្វើបិត្តឲ្យធ្លេង ដោយសម្ងាត់បាន នេះជាសូបរបស់ព្រះបច្ចុកពុទ្ធគឺនៅ៖ ពួកជនទាំងនេះ លុះធ្វើបិត្តឲ្យធ្លេងបាន
គឺនៅឱ្យបាន លុះបេកដ្ឋាយរាយកាយឡើ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់
រមេដូចូលឡើកាន់លោក គីសុគតិ ហានស្តុគ់ ម្នាលអាណន្ទ ព្រះបច្ចុក-
សមួន្ទ ជាថូចូរហាបុត្តិល ព្រះអាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍នេះជន ឬ
ម្នាលអាណន្ទ សារ៉ែករបស់ព្រះតាតត ជាថូចូរហាបុត្តិល ព្រះអាស្រែយ
អំណាចប្រយោជន៍ដូចមេច ឬ ម្នាលអាណន្ទ ពួកជនជាប្រើន ធ្វើបិត្តឲ្យ
ធ្លេងបាន ដោយសម្ងាត់បាន នេះជាសូបនៃសារ៉ែក របស់ព្រះមានព្រះភាគ
អរហន្ទសម្ងាសមួន្ទគឺនៅ៖ ពួកជនទាំងនេះ លុះធ្វើបិត្តឲ្យធ្លេងបាន គឺនៅ
សូបនោះ លុះបេកដ្ឋាយរាយកាយឡើ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្តាប់
រមេដូចូលឡើកាន់លោក គីសុគតិ ហានស្តុគ់ ម្នាលអាណន្ទ សារ៉ែករបស់
ព្រះតាតត ជាថូចូរហាបុត្តិល ព្រះអាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍នេះជន ឬ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

គិញ្ញាណណ្ឌ អត្ថរសំ បជិច្ច រដ្ឋ ចក្ខវតិ ចូចារបោ ។
 អយំ តស្ស ធម្ពិកស្ស ធម្ពរព្រោ ចូចាតិ អណ្ឌ
 ពយុ ធនា ចិត្ត បសាជន្តិ តេ តត្ត ចិត្ត បសាជត្តា
 កាយស្ស កេដា បរម្បរុណា សុកតិ សត្តំ លោកំ
 ឧបបធ្លនិ សងំ ទោ អណ្ឌ អត្ថរសំ បជិច្ច រដ្ឋ
 ចក្ខវតិ ចូចារបោ តមេ ទោ អណ្ឌ ចត្តាកេ ចូចារ-
 បាតិ ។

[១៣៨] អចទោ អាយស្ស អណ្ឌ ិបារំ បិសិ-
 ត្តា គិសិសំ អាលម្ពិត្តា ពេជមាគោ អដ្ឋាសិ អហញ្ញ
 រត្តិ សេឡា សការជើយោ សត្ត ច មេ បរិនិញ្ញាឃំ
 កិស្សិតិ យោ មម^(១) អណុគម្យកោតិ ។ អចទោ
 កកក កិញ្ញ អាមណ្ឌសិ គិបំ ឯ ទោ កិញ្ញបេ អណ្ឌ-
 តិ ។ ធនោ កណ្ឌ អាយស្ស អណ្ឌ ិបារំ បិសិត្តា
 គិសិសំ អាលម្ពិត្តា ពេជមាគោ បិតោ អហញ្ញ រត្តិ

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហានិតិ

មាលអាននឹង ព្រះបក្រពតតិកដ ជាថ្មុបារហបុគ្គល ព្រោះអាស្រែយអំណាច
ប្រយោជន៍ដួចចម្លេច ។ មាលអាននឹង ពួកដនជាប្រើន ធ្វើបិត្តឲ្យដៃះប្រា
ដោយសមាច់បាន នេះជាសុបរបស់ព្រះជម្លូយដ ដែលទ្រួតដឹងនៅ៖
ពួកដនទាំងនេះ លុះធ្វើបិត្តឲ្យដៃះប្រា កុងសុបនោះ លុះបែកដ្ឋាយ
កន្លែកាយទៅ ខាងមុខបន្ទាប់អំពីសេចក្តីស្អាប់ រមេដួលទៅកាន់លោក គឺ
សុគតិ ហានស្អែក មាលអាននឹង ព្រះបក្រពតតិកដ ជាថ្មុបារហបុគ្គល ព្រោះ
អាស្រែយអំណាចប្រយោជន៍នេះជន ។ មាលអាននឹង ចូលទៅកាន់វិបារ
មាន ២ ពួក នេះជន ។

[១៣៥] គ្រានោះ ព្រះអាននឹងមានអាយុ ចូលទៅកាន់វិបារ
ក៏តោធ្លូរឈើមានសណ្ឌានដួចក្បាលស្អា ត្រូវដោកទ្វារ ឈរយំរៀប-
រប់បាន ឱធម្មាមព្រោះ ជាសេភូបុគ្គល មានកិច្ចិត្តរធ្វើតែទៀតនោះទីយ
ក៏ព្រះសាស្ត្របស់អាត្រា ដែលជាអ្នកអនុគ្រោះ ដល់អាត្រាមព្រោះ នឹងទ្រួត
បរិនិញ្ញាន ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះកាត ទ្រួតហេកិកុំទាំងឡាយមកបាន
មាលកិកុំទាំងឡាយ អាននឹងមែន ។ ពួកកិកុំប្រាបបជីទូលបាន
បាតិត្រូវព្រះអង្គីជ័បម្រើន ព្រះអាននឹងមានអាយុ ចូលទៅកាន់រោងសម្រាប់
សម្រាកកាយ តោធ្លូត្រូវដោកទ្វារ ឈរយំរៀបរប់ឯណោះបាន ឱធម្មាមព្រោះ

មហាបរិនិញ្ញានសុទ្ធឌ ពុទ្ធការណារំ អានន្ទូត្រកម្មនាប់

សេត្តា សការណីយោ សត្វ ច ម បរិនិញ្ញានំ ភវ-
 ស្សតិ យោ មម អនុគម្យកោតិ ។ អចលោ កកវ
 អញ្ជតំ កិច្ចុ អាមឡើសិ ធមិ ត្តំ កិច្ចុ មម វចនេន
 អនុនំ អាមឡើហិ សត្វា តំ អរុសោ អនុនំ អាមឡើ-
 តិតិ ។ ធម៌ កឡើតិ ខោ សោ កិច្ចុ កកវតោ បដិស្សត្រា
 យនាយស្តា អនុនោ តេជុបសណ្តិមិ ឧបសណ្តិមិត្រា
 អយស្តែនំ អនុនំ ធមិជនោ សត្វា តំ អរុសោ
 អនុនំ អាមឡើតិតិ ។ ធម៌មារុសោតិ ខោ អយស្តា
 អនុនោ តស្ស កិច្ចុខោ បដិស្សត្រា យោន កកវ
 តេជុបសណ្តិមិ ឧបសណ្តិមិត្រា កកវនំ អភិវឌ្ឍត្រា ធម-
 នំ និសិទិ ។ ធមិកមនំ និសិនំ ខោ អយស្តែនំ
 អនុនំ កកវ ធមិជនោ អលំ អនុនោ ម សោចិ
 ម បរិនិទិ នុ ធម៌(១) អនុនោ មយា បដិកច្រៃ
 អត្ថានំ សព្វយោរ ិយោហិ មនាយោហិ នាយការោ
 វិនាការោ អញ្ជចាការោ តំ គុត្រត្រ(២) លព្វា យនំ

១ និ. នតំ ។ ២ និ. ម. កុត្រត្រ អានន្ទូត្រ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពុទ្ធកាណាករោះ ឡើងត្រាស់ឡើយ ព្រះអាណន្តែវ
 នៅជាសេក្តុប្លុណល មានកិច្ចគួរដើរឡើតឡាតេរ ព្រះអាណន្តែវ
 អាទ្យា ដែលជាអ្នកអនុត្រាងោះ ដល់អាទ្យាមញ្ញ នឹងឡើងបន្ថីប្រិនិញ្ញាន ។ លំដាប់
 នៅ៖ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងបេកកិត្តិ ១ រូបមកថា ម្នាលកិត្តិ អ្នកបូរឡេ
 បេកអាណន្តែ តាមពាក្យតបាតតបា ម្នាលអារុសោអាណន្តែ ព្រះសាស្ត្រឡើង
 ត្រាស់ឡើយអ្នក ។ កិត្តិនោះ ទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 ករុណាប្រះអង្គ ហើយកិច្ចលេឡើកព្រះអាណន្តែមានអាយុ លុះចូលឡើដល់
 ហើយ កិនិយាយឡើនឹងព្រះអាណន្តែមានអាយុ ដូចខោះថា ម្នាលអារុសោ
 អាណន្តែ ព្រះសាស្ត្រឡើងត្រាស់ឡើយអ្នក ។ ព្រះអាណន្តែមានអាយុ ទួល
 ពាក្យរបស់កិត្តិនោះថា អើអារុសោ ហើយកិច្ចលេឡាគាល់ នូវព្រះមាន
 ព្រះភាគ លុះចូលឡើដល់ហើយ កិត្រាបច្ចាយបង្កែ ព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយអង្គយក្តុជីជឺសមគ្គរ ។ លុះព្រះអាណន្តែមានអាយុ អង្គយក្តុជី
 ជីជឺសមគ្គរហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងត្រាស់ដូចខោះថា ម្នាលអាណន្តែ
 ឈ្មោយ អ្នកកុំសោយសោក កុំខ្លួនខ្លួលឡើយ ម្នាលអាណន្តែ តបាតត
 បានប្រាប់អ្នកជាមុនហើយ យ៉ាងនេះថា សេចក្តីព្រោត្តប្រាស វិនាស
 ប្រប្បុល បាកសត្វនិងសង្ការ ជាទីស្រុងញាប់ ជាទីគាប់ចិត្តទាំងអស់
 តែងមានជាចម្លោះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាននូវសេចក្តីមិនប្រាត់
 ប្រាសនោះ ក្តុជី (ឧទួប្បរត្តិ) នេះមកអំពីណា ជម្លោះជាគាដែលកែតែហើយ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

ជាតំ	ភូតំ	សង្កែតំ	បលោកចងម្នំ	តំ	វត	មា	បលុជ្ជីតិ
នៅតំ	បានំ	វិធីតិ	ធមីយរតំ	ខោ	តេ	អាណន្ទុ	តចាកតោ
បច្ចុបង្វីតោ		មេត្តុន	គាយកម្មុន		ហិតុន		សុខុន
អច្ចូយុន	អប្បមាខោុន		មេត្តុន	រដីកម្មុន		ហិតុន	
សុខុន	អច្ចូយុន	អប្បមាខោុន	មេត្តុន	មណោកម្មុន			
ហិតុន	សុខុន	អច្ចូយុន	អប្បមាខោុន	កតិបុញ្ញ-			
សិ	តុំ	អាណន្ទុ	បានមនុយុញ្ញ		ិបំ	យកាបិ	
អនាសកេតិ	។	អចខោ	កតក	កិត្យុ	អាមឡើសិ		
យិបិ	តេ	កិត្យុរេ	អហោសុំ	អតិតម្យានំ	អរហាន្តា		
សម្ពាសម្ពុទ្ទា		តេសម្បិ	កតរត្តានំ	ធនបរមាយេរ			
ឧបង្ហាកា	អហោសុំ	សេយ្យចាបិ	មយំ	អាណន្ទា			

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

ដែលមានហើយ ដែលបច្ចូលភាក់ពើនៅហើយ មានសេចក្តីព្រោមព្រឹង
 ទៅជាជម្ញាតា ធម្មជាតល់នោះ បុគ្គលនឹងពោលយាត់បាន កំព្រោមព្រឹងទៅ
 ផ្លូវ (ដោយហេតុណា) ហេតុនីមួយៗ មិនមានឡើយ ម្នាលអាណន្ទ ឱនអ្នក
 បានបម្រើតបាតត មកជាយុរអធូនៃហើយ ដោយកាយកម្មប្រកបដោយ
 មេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ មិនមានចំណោកពីៗ^(១) ជាកម្ពុ
 ប្រមាណាមិនបាន ដោយវិកម្មប្រកបដោយមេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍
 និងសេចក្តីសុខ មិនមានចំណោកពីៗ ជាកម្ពុប្រមាណាមិនបាន ដោយ
 មនោកម្មប្រកបដោយមេត្តា នាំមកនូវប្រយោជន៍និងសេចក្តីសុខ មិនមាន
 ចំណោកពីៗ ជាកម្ពុប្រមាណាមិនបាន ម្នាលអាណន្ទ ឱនអ្នកជាបុគ្គលបានធ្វើ
 បុណ្យទុកហើយ ចូរប្រកបព្យាយាមឡើង ។ ឬ៖ នឹងបានជាបុគ្គល
 មិនមានអាសវ់ ដោយលាប់ ។ ទីប្រព័ន្ធមានព្រះភាគ ព្រៃន្ទត្តាស៊ីនីស៊ីត្រក
 កិត្តិបាន ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគទាំងឡាយណា ជា
 អរបញ្ញសម្បាសម្បញ្ញ ដែលមានកុំនុំអតិថិជន ព្រៃន្ទកិត្តិជាទុបង្ហាករបស់ព្រះ
 មានព្រះភាគទាំងនោះ មានកំណត់ផ្លូវជាន់ ដូចមាននូវបស់តបាតតដែរ

១ អដ្ឋកម្រា បាន បុគ្គលពួកម្មយ ធ្វើការបម្រើតក្នុងទីចំពោះមុខ មិនបានធ្វើក្នុងទីកំណែមុខ
 បុគ្គលពួកម្មយឡើត ធ្វើការបម្រើតក្នុងទីកំណែមុខ មិនបានធ្វើក្នុងទីចំពោះមុខ ឯកាយកម្មរបស់
 ព្រះអាណន្ទមិនធ្វើឡានេះទេ ទីបណ្តុះបាន មិនមានចំណោកពីៗ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពុទ្ធការណារាំ ភាននឹង ចតុរច្បូរយពុកដម្ភកថា

យើហិ	តេ	កិត្យូវេ	កិស្សុណិ	អនាគតមន្ត្រានំ	អរបាល្វា
លម្អាសម្អុទ្ទា		តេសម្បិ		កករន្តានំ	ធនបរមាយេរ
ឧបធ្លាកា		កិស្សុណិ	សេយ្យចាបិ	មយំ	អាងល្វា
បណ្ឌីតោ ^(១)	កិត្យូវេ	អាងល្វា	ជាងតិ	អយំ	គារេរា
តចាកតាំ		ធនស្សុនាយ	ឧបសណ្ឌិមិតាំ	អយំ	គារេរា
កិត្យូវេ ^(២)	អយំ	គារេរា	កិត្យូវិនំ	អយំ	គារេរា
ឧចាសកានំ	អយំ	គារេរា	ឧចាសិកានំ	អយំ	
គារេរា	រព្រោះ		រដមហាមន្ត្រានំ	អយំ	គារេរា
តិត្តិយានំ	អយំ	គារេរា	តិត្តិយស្សារការណ្តិ ^(៣)		។
[៩៣៦]		ចន្តាកេមេ	កិត្យូវេ	អច្ចិយា	អព្យុតដម្អា
អាងល្វា	។	គតេមេ	ចន្តាកេ	។	សចេ
បរិសា		កិត្យូវេ	កិត្យូ-		
អាងល្វា					
សា					
អត្ថមនា					
យកតិ					
តត្រិ					
ចម្លេ					
សារ					
កាស៊ិតេលិ					
សា					
អត្ថមនា					
យកតិ					
អតិន្តា					
រ					
កិត្យូវេ					

១ និ. បណ្ឌីតោ ខោ ។ ២ និ. ម. ឧបសណ្ឌិមិតាំ កិត្យូវេ ។ ៣ និ. ម. រដមហាមន្ត្រានំ តិត្តិយានំ តិត្តិយស្សារការណ្តិ ។

មហាថ្រីនិញ្ញានស្ត្រី ពុទ្ធកាណារេះ ពោលអំពើអច្ចិយពុតិធិ និងយ៉ាងក្នុងព្រះរាជន្ទេរ
 ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ម្បយឡើត ព្រះមានព្រះភាគទាំងខ្សោយណា ជា
 អរបានសម្រាលម្បទូ នឹងមានមក កុំដែននាគតតាមល ពួកកិត្តិជាទុបង្គក
 របស់ព្រះមានព្រះភាគទាំងនេះ មានកំណត់ដូចខេះនេះ ដូចមានន្ទេរបស់
 តាមគត់ដែរ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ អានន្ទេដាបណ្ឌិតត្រួសដីជីថិជីដូចខេះបាន កាល
 នេះ ជាកាលគ្រឿងចូលទៅគាល់ព្រះតាមគត់ កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់
 ពួកកិត្តិ កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់ពួកកិត្តិនឹង កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់
 ពួកខ្សាសក កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់ពួកខ្សាសិក កាលនេះ ជាកាល
 គ្រឿរបស់ព្រះរាជនិងរាជមហាមាត្រ កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់ពួកតិវិយ
 កាលនេះ ជាកាលគ្រឿរបស់ពួកតិត្តិយស្សវិក ។

[១៣៦] ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ អច្ចិយពុតិធិ (ជម់ជាមស្សារ្យ
 ចម្បក) ទាំងខ្សោយ និងនេះ មាននោកុំដែនន្ទេ ជម់ទាំង និង
 ម៉ែបខ្លះ ។ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ បើបិស់ចូលទៅ ដើម្បីដូចនឹងអានន្ទេ
 កិត្តិបិស់ទេនោះ រម៉ែមានសេចក្តីព្រៃកអរ ដោយការបានដូប បើអានន្ទេ
 និយាយជម់កុំដែនទីនោះ កិត្តិបិស់ទេនោះ កុំមានសេចក្តីព្រៃកអរ ដោយ
 កាសិត ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ កិត្តិបិស់ទេ មិនទាន់ផ្លូតនោះឡើយ កី

សុភន្ធបិធីកែ ទីយនិកាយស្ស មហាផ្ទៃ

កិត្យាបរិសា	យោតិ	អច ^(១)	អានឆ្លា	តុល្យា	យោតិ
សច	កិត្យាបេរិសា	អានឆ្លំ	ធម្មជាយ	ឧប-	
សណ្ឌមតិ	ធម្មឈន	សា	អត្ថមនា	យោតិ	តតិ
អានឆ្លា	ធម្មំ	ភាសតិ	ភាសិតេលិ	សា	អត្ថមនា
យោតិ	អតិត្តា	វ	កិត្យាបេរិសា	យោតិ	អច ^(២)
អានឆ្លា	តុល្យា	យោតិ	សច	កិត្យាបេរិសា	ឧចាសកបរិសា
អានឆ្លំ	ធម្មជាយ	ឧបសណ្ឌមតិ	ធម្មឈន	សា	
អត្ថមនា	យោតិ	តតិ	ច	អានឆ្លា	ធម្មំ
ភាសិតេលិ	សា	អត្ថមនា	យោតិ	អតិត្តា	វ
ឧចាសកបរិសា	យោតិ	អច ^(៣)	អានឆ្លា	តុល្យា	
យោតិ	សច	កិត្យាបេរិសា	អានឆ្លំ		
ធម្មជាយ	ឧបសណ្ឌមតិ	ធម្មឈន	សា	អត្ថមនា	
យោតិ	តតិ	ច	អានឆ្លា	ធម្មំ	ភាសតិ
អតិត្តា	អច ^(៤)	ភាសតិ	ភាសិតេ-		
ភាសិតេលិ	សា	អត្ថមនា	ភាសតិ	ភាសិតេ-	
អត្ថមនា	យោតិ	អតិត្តា	វ	កិត្យាបេរិសា	ឧច-
យោតិ	អច ^(៥)	អច ^(៥)	អានឆ្លា	តុល្យា	សមេ
ខោ	កិត្យាបេរិសា	ចត្តារេ	អច្ចរិយា	អព្យុតងម្មា	អានឆ្លា ។

សុគ្គនាមិជក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ស្រាប់តែអាននូស្សូមទោ ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ បើកិត្តិនឹបរិស៊ុទ ចូល
 ទោដើម្បីដួបនឹងអាននូ កិត្តិនឹបរិស៊ុទនោះ រមេដមានសេចក្តីព្រៃកអរ
 ដោយការបានដួប បើអាននូនិយាយធម៉ឺនិទ្ទេ កិត្តិនឹបរិស៊ុទនោះ
 កំមានសេចក្តីព្រៃកអរដោយភាសិត ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ កិត្តិនឹបរិស៊ុទ
 មិនទាន់ថ្លែកនោះឡើយ កំស្រាប់តែអាននូស្សូមទោ ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ
 បើខ្មោះសកបរិស៊ុទ ចូលទោដើម្បីដួបនឹងអាននូ ខ្មោះសកបរិស៊ុទនោះ
 រមេដមានសេចក្តីព្រៃកអរ ដោយការបានដួប បើអាននូនិយាយធម៉ឺនិទ្ទេ
 នោះ ខ្មោះសកបរិស៊ុទនោះ កំមានសេចក្តីព្រៃកអរដោយភាសិត ម្ចាល
 កិត្តិទាំងឡាយ ខ្មោះសកបរិស៊ុទ មិនទាន់ថ្លែកនោះឡើយ កំស្រាប់តែអាននូ
 ស្សូមទោ ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ បើខ្មោះសកបរិស៊ុទ ចូលទោដើម្បីដួប
 នឹងអាននូ ខ្មោះសកបរិស៊ុទនោះ រមេដមានសេចក្តីព្រៃកអរ ដោយការ
 បានដួប បើអាននូនិយាយធម៉ឺនិទ្ទេ ខ្មោះសកបរិស៊ុទនោះ កំមាន
 សេចក្តីព្រៃកអរដោយភាសិត ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ ខ្មោះសកបរិស៊ុទ
 មិនទាន់ថ្លែកនោះឡើយ កំស្រាប់តែអាននូស្សូមទោ ម្ចាលកិត្តិទាំងឡាយ
 អប្បរិយពុតធម៉ឺនិទ្ទេ ២ យោងនេះជន មាននោះក្នុងអាននូ ៤

មហាបរិនិញ្ញនសុគ្រ ពុទ្ធកាណារាំ ចក្ខវតិមិ ចត្តរថ្មីយពុតជម្យកថា

ចត្តាគោម កិត្យាបេ អប្បរិយា អពុតដម្ពា រញ្ជ ចក្ខវ-
 តិមិ^(១) សម កិត្យាបេ ទត្តិយបិសា កធាន់ ចក្ខវតិ
 ធម្មាយ ឧបសណ្ឌមិ ធម្មាលេ សា អត្ថមន
 យកតិ ត្រួត ចេ កធា ចក្ខវតិ កាសតិ កាសិតេលិ
 សា អត្ថមន យកតិ អតិត្តា វ កិត្យាបេ ទត្តិយបិសា
 យកតិ អច កធា ចក្ខវតិ តុណ្ឌី យកតិ ។ សម
 កិត្យាបេ ព្រាយុណាយបិសា ។ កហាបតិបិសា ។ សម-
 ណាយបិសា កធាន់ ចក្ខវតិ ធម្មាយ ឧបសណ្ឌមតិ
 ធម្មាលេ សា អត្ថមន យកតិ ត្រួត ចេ កធា
 ចក្ខវតិ កាសតិ កាសិតេលិ សា អត្ថមន យកតិ
 អតិត្តា វ កិត្យាបេ សមណាយបិសា យកតិ អច កធា
 ចក្ខវតិ តុណ្ឌី យកតិតិ ធរមេរ ខោ កិត្យាបេ ចត្តាគោម^(២)
 អប្បរិយា អពុតដម្ពា អណ្ឌញ្ច សម កិត្យាបេ កិត្យាបិសា
 អណ្ឌញ្ច ធម្មាយ ឧបសណ្ឌមតិ ធម្មាលេ សា
 អត្ថមន យកតិ ត្រួត ចេ អណ្ឌញ្ច ចម្បំ កាសតិ

១ ម. ចក្ខវតិមិ ។ កតមេ ចត្តាគោម ។ ២ ម. ចត្តាគោម ។

មហាបរិនិញ្ញានស្អែក ពុទ្ធកាលការ៖ ពោលអំពើអច្ចិយពុតិធី និង យ៉ាងក្នុងប្រះចក្ខុណិកដ
ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ អច្ចិយពុតិធីទាំងខ្សោយ ២ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុង
ព្រះចក្ខុណិកដ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ហើយតិចបរិស៊ិទ ចូលទោដើម្បីគាល់
ព្រះចក្ខុណិកដ ឧត្តិយបរិស៊ិទនោះ វិម័ន្ធមានសេចក្តីផ្តើមអរ ដោយ
ការប្ដានដូប ហើយព្រះចក្ខុណិកដ មានព្រះបន្ទូលក្នុងទីនោះ ឧត្តិយបរិស៊ិទ
នោះ ក៏មានសេចក្តីផ្តើមអរដោយភាសិត ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ឧត្តិយ-
បរិស៊ិទ មិនទាន់ត្រួតនោរឡើយ ស្រាប់តែព្រះចក្ខុណិកដស្រីមទេ ។
ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ ហើយព្រោះបន្ទូលបរិស៊ិទ ១ គឺបាបតិបរិស៊ិទ ១ សមណ-
បរិស៊ិទ ចូលទោដើម្បីគាល់ព្រះចក្ខុណិកដ សមណបរិស៊ិទនោះ
វិម័ន្ធមានសេចក្តីផ្តើមអរ ដោយការប្ដានគាល់ ហើយព្រះចក្ខុណិកដ មាន
ព្រះបន្ទូលក្នុងទីនោះ សមណបរិស៊ិទនោះ មានសេចក្តីផ្តើមអរ ដោយ
ភាសិត ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ សមណបរិស៊ិទ មិនទាន់ត្រួតនោរឡើយ
ក៏ស្រាប់តែព្រះចក្ខុណិកដស្រីមទេ ម្នាលកិត្តិទាំងខ្សោយ អច្ចិយពុតិ-
ធីទាំងខ្សោយ ២ យ៉ាងនេះ មាននៅក្នុងអាណន្ទដ្ឋានជោះជី ម្នាលកិត្តិទាំង-
ខ្សោយ ហើយកិត្តិបរិស៊ិទ ចូលទោដើម្បីដឹងបន្ទីជីអាណន្ទ កិត្តិបរិស៊ិទនោះវិម័ន្ធ
មានសេចក្តីផ្តើមអរ ដោយការប្ដានដូប ហើយអាណន្ទនិយាយជម្រើនិកដីនោះ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

ភាសិតែលបិ សា អត្ថមនា យោតិ អតិត្តា វ កិច្ចាំ
 កិច្ចាបិសា យោតិ អច អានឆ្លា តុណ្ឌា យោតិ សមេ
 កិច្ចាំ កិច្ចាបិសា ។ ឧចាលកបិសា ។ ឧចាសិ-
 គាបិសា អាលំ ធម្មនាយ ឧបសណ្ឌមតិ ធម្មនេន
 សា អត្ថមនា យោតិ តតិ ម អានឆ្លា ធមំ ភាសតិ
 ភាសិតែលបិ សា អត្ថមនា យោតិ អតិត្តា វ កិច្ចាំ
 ឧចាសិគាបិសា យោតិ អច អានឆ្លា តុណ្ឌា យោតិ
 សមេ ខោ កិច្ចាំ ចត្តាខោ អច្ចិយា អពុតចម្លា អានឆ្លំតិ ។

[១៣៧] ធមំ រត្ត អាយស្តា អានឆ្លា កកវត្ថំ ធមំ
 តុណ្ឌេរោច ម កត្ត កកវ តមសី ទុន្ទកនលករកេ^(១)
 ឧផ្តុង្វែលនករកេ សាខាលករកេ បរិនិញ្ញយិ សណ្ឌិ កត្ត
 អញ្ញានិ មហាលកកណិ សេយ្យថីជំ ចម្លា កដកហា
 សារត្តិ សាកេតំ កោសម្ដិ ពាកលាសី ធមោ កត្ត កកវ
 បរិនិញ្ញយុ ធមោ ពម្ង ទត្តិយមបាសាលា ព្រាយុណា-

១ និ. ទុន្ទនករកេ ។

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

កិត្តិបរិស៊ែនោះ ក៍មានសេចក្តីព្រៀកអរដោយភាសិត ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ
 កិត្តិបរិស៊ែន មិនទាន់ធ្វើតែនៅឡើយ ក៍ស្រាប់តែអាណន្ទស្សែមទោ ម្នាល
 កិត្តិទាំងឡាយ ហើកិត្តិនឹបរិស៊ែន ។ ឧបាសកបរិស៊ែន ។ ឧបាសិក-
 បរិស៊ែន ចូលទោដើម្បីដួបនីជំនាញ ឧបាសិកបរិស៊ែនោះ វមេដមាន
 សេចក្តីព្រៀកអរ ដោយភាពាណដ្ឋប ហើអាណន្ទនិយាយជម័ កុងទីនោះ
 ឧបាសិកបរិស៊ែនោះ ក៍មានសេចក្តីព្រៀកអរ ដោយភាសិត ម្នាលកិត្តិ
 ទាំងឡាយ ឧបាសិកបរិស៊ែន មិនទាន់ធ្វើតែនៅឡើយ ក៍ស្រាប់តែអាណន្ទ
 ស្សែមទោ ម្នាលកិត្តិទាំងឡាយ អច្ចិនិយញុតជម័ ២ យ៉ាងនេះជន
 មាននៅកុងអាណន្ទ ។

[១៣៧] លុះព្រះមានព្រះភាគ ឡ្វ៉ែត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 អាណន្ទមានអាយុ ក៍ក្រាបបង្គំទូល ព្រះមានព្រះភាគជួចខ្មែះថា បពិត្រព្រះអណ្ឌ
 ដ៏បម្រើន សូមព្រះមានព្រះភាគ កុងបនិព្យាន (កុងនគរកុសិនាក) ជានគរតូប
 ជានគរទូល ជាសាទានគរនេះឡើយ បពិត្រព្រះអណ្ឌដ៏បម្រើន មានមហ-
 នគរដ៏ទឹក នគរបម្បរ រដ្ឋត្រី៖ សារត្តិ សាកេត កោសម្បី ពាកណាសី
 សូមព្រះមានព្រះភាគ បនិព្យានកុងនគរទាំងនេះ ឧត្តិយមហាសាល^(១)

១ កុងត្រីយដែលមានឡ្វ៉ែត្រាស់ឡើងន ១ រយកោដី ឬ ១ ពាន់កោដីឡើងទៅ ឈលាថ្ម
 ចំណាយកហាបណា៖ចំនួន ១ នេះ ឈលាល្មាចមានកហាបណា៖ចំនួន ២ នេះ ចូលមកវិញ
 ហើថា ឧត្តិយមហាសាល ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាលវរាំ កុសាតីភជានីកថា

មहासाला	क्यायबतिमहासाला	तचाकतें	अपीभृ-
चन्द्रा तें	तचाकतस्युं	सरीरयुद्धं	कारिस्यन्नान्ति ।
षा येरा॑ ॥ अद्व॒	अरच॑	षा येरा॑ ॥ अद्व॒	अरच॑
थृद्विक्षयकर्त्तम्	इष्टद्विलवकर्त्तम्	साधयकर्त्तव्ये	साधयकर्त्तव्ये
कृत्पुर्त्तम्	अद्व॒	गच्छा	मयासुनस्युंदेवा
अयेगस्मि॑	पल्लवस्ति॑	जम्भुंगेवा	जम्भुगच्छा
रिदिलार्वि॑	जनयन्दारियय्वदेवा	सत्त्वरत्वसम्भागता	
रत्त्वा॑	अद्व॒	मयासुनस्युंस्युं	अयं
ग कुसार्ति॑	प्राप्ति॑	गच्छान्ति॑	कुसीना-
ः ॒	अरुद्विष्ट॑	अयेगस्मि॑	भुरुद्विष्ट॑
ः ॒	भद्रिष्ट॑	द्वादसयेष्टान्ति॑	मयामेव
ः ॒	दक्षिष्ट॑	सत्त्वयेष्टान्ति॑	विक्षिष्ट॑

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលណារ៍ ពោលអំពីភាពធានីយេហ៊ះកុសារ៉ី

ព្រាថ្មុណមហាសាល^(១) គុណបតិមហាសាល^(២)ជាគ្រឹះន ក្នុងនគរទាំង
នៅ៖ មានសេចក្តីផ្តៃៗប្រាកុងព្រះតាមតាត គេនើងធ្វើការបួជា ព្រះសវនា៖ព្រះ
តាមតាត ។ ម្នាលអាណន្ទ អ្នកកំនិយាយយ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអាណន្ទ អ្នក
កំនិយាយបា នគរកុសិនាការនេះ ជានគរត្បូច ជានគរទូល ជាសាធារណៈ
យ៉ាងនេះឡើយ ម្នាលអាណន្ទ កាលពីដើមមានព្រះប្រព័ន្ធទិន្នន័យ ព្រះនាម
មហាសុទស្សន៍: ជាជម្យរាជ ទ្រង់ជម់ ជាតស្សរះលើផែនដី មានសម្បទ្រ
ទាំង ២ ជាទីបំផុត មានជនបទមាំម្បន ប្រកបដោយរតនៈទាំង ៧ ប្រការ
ម្នាលអាណន្ទ ទីក្រុងកុសិនាការនេះ ជាករដានីយេហ៊ះកុសារ៉ី របស់ព្រះ
មហាសុទស្សនរាជ មានបណ្តាញ ១៨ យោជន៍ អំពីទិសាធារណ៍កែវតម្រោះ
ទិសាធារណលិច មានទទួល ៧ យោជន៍ អំពីទិសាធារណ៍ដើម្បី ទៅទិសាធារណ៍ត្បូង

១ ព្រាថ្មុណដែលមានច្រព្យកប់ទុកចំនួន ៥០ កោដិឡើងទៅ ឈលាថ្មូចំណាយកហាបណៈ
ចំនួន ១ កុម៉: ឈលាម្មាចមានកហាបណៈចំនួន ១ នទេ:ច្បូលមកវិញ ហោថា ព្រាថ្មុណមហាសាល ។ ២ គុណបតិដែលមានច្រព្យកប់ទុកចំនួន ៥០ កោដិឡើងទៅ ឈលាថ្មូចំណាយកហាបណៈចំនួន ៥ អម្មណៈ: ឈលាម្មាចមានកហាបណៈ: ១ កុម៉:ច្បូលមកវិញ ហោថា
គុណបតិមហាសាល ។ សំឡូនឡើងរដ្ឋាភ័ប់ថា ៥ តាប់ ត្រូវជា ១ កុខេះ: ៥ កុខេះ: ត្រូវជា
១ បត្តិ: ៥ បត្តិ: ត្រូវជា ១ អាណ្យកេ: ៥ អាណ្យកេ: ត្រូវជា ១ ទោណា: ៥ ទោណា: ត្រូវជា ១ មាតិកា
៥ មាតិកា ត្រូវជា ១ ខាង (អំព្រៃក) ៥០ ខាង ត្រូវជា ១ សកដែ: គី ១ នទេ: ។ ម្បយឡេតុជា
១ ទុកដែ ហោថា ១ កុខេះ: ៥ កុខេះ: ត្រូវជា ១ បត្តិ: ៥ បត្តិ: ត្រូវជា ១ អាណ្យកេ: ៥ អាណ្យកេ:
ត្រូវជា ១ ទោណា: ១១ ទោណា:ត្រូវជា ១១ អម្មណៈ: ៥០ អម្មណៈ: ត្រូវជា ១ កុម៉: គីជាយេហ៊ះ
រដ្ឋាភ័ប់ក្នុម ។

សុភន្ធបិដក់ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្គា

កុសាតី អាល្ម កដណី ត្នា ឬ អបេរសិ^(១)
 ឯតា ឬ ពហុជនា ឬ អតិថ្មូមនុស្ស ឬ សុភិត្យា ឬ
 សេយ្យចាបិ អាល្ម នៅលំ អាលកម្ព្ម នាម
 កដណី ត្នា ឬ អបេរសិ ឯតា ឬ ពហុជនា
 ឬ អតិថ្មូមយត្តា ឬ សុភិត្យា ឬ ធរមេ ឬ អាល្ម
 កុសាតី កដណី ត្នា ឬ អបេរសិ ឯតា ឬ
 ពហុជនា ឬ អតិថ្មូមនុស្ស ឬ សុភិត្យា ឬ
 កុសាតី អាល្ម កដណី ធនសហិ សឡើហិ អវិត្តា
 អបេរសិ ធនក ឬ រត្តិញ្ញ សេយ្យចិំ ហត្ថិសឡើន
 អស្សសឡើន រចសឡើន កេរិសឡើន មុនិដ្ឋិសឡើន
 វិលាសឡើន កីតសឡើន សម្បសឡើន តាលសឡើន
 អសច^(២) ិរិច បានចាតិ ធនមេន សឡើន កច្ច ត្រូ
 អាល្ម កុសិនាកាយ បរិសិត្តា កោសិនាកានំ មល្អានំ
 អារេមេហិ អច្ច ឬ រត្តិយា^(៣) បច្ចិម យាមេ
 តចាកតស្ស បរិនិញ្ញានំ កវិស្សុតិ អភិគ្គមច រសិដ្ឋា
 អភិគ្គមច រសិដ្ឋា មា បច្ច វិប្បជិសរិនោ អបុវត្ថុ

១ ម. ហោតិ ។ ឯ. អបេរសិតិ ន ទិសួគិ ។ ២ ឯ. ម. អស្សាច ។ ៣ ឯ.
 រសិដ្ឋា ។

សុគ្គនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ម្នាលអាណន្ទ កុសារតិកដាកី ជាក្រុងសុកស្អែម សម្បរណ៍ពោរពាស
 (ដោយទំនិញ) មានដន្តប្រើន មានមនុស្សដោរដាស ទាំងបរិបុណ្ឌដោយ
 កិត្តិការ ម្នាលអាណន្ទ រាជធានីលេខាមេះ អាចូកមន្ទា របស់ពួកទេរតាតាកដ-
 ដាកីសុកស្អែម សម្បរណ៍ពោរពាស មានដន្តប្រើន មានយក្ខដោរដាស ទាំង
 បរិបុណ្ឌដោយកិត្តិការ យ៉ាវណាមិញ ម្នាលអាណន្ទ កុសារតិកដាកី
 កិច្ចក្រុងសុកស្អែម សម្បរណ៍ពោរពាស (ដោយទំនិញ) មានដន្តប្រើន
 មានមនុស្សដោរដាស ទាំងបរិបុណ្ឌដោយកិត្តិការ យ៉ាវនោះដែរ ម្នាល
 អាណន្ទ កុសារតិកដាកី មិនដែលស្ថាត់ ដោយសូរសំឡែង ១០ យ៉ាវ
 ទាំងប្រឈប់ ទាំងយប់ គីសូរសំឡែងដីវី សូរសំឡែងសេះ សូរសំឡែងរប់ សូរ
 សំឡែងស្អារ សូរសំឡែងសំការ សូរសំឡែងពិណា សូរសំឡែងចម្លើង
 សូរសំឡែងគាំនី សូរសំឡែងនាគ និងសូរសំឡែងជាតម្លៃប៊ែរ ១០ បា
 អូកទាំងឡាយ ចូរសី ចូរធីក ចូរទំពា ម្នាលអាណន្ទ អូកចូរទៅកុងក្រុង
 កុសិនាក ហើយច្បាយដំណឹងដល់ពួកមលូក្ស្រ ដែលនៅកុងក្រុងកុសិ-
 នាកបា បពិត្ររសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ កុងបច្ចិមយាមនៅកត្រីប្រឈនេះ ព្រះ
 ពាគតាគនឹងបរិនិញន បពិត្ររសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ សូមអូកទាំងឡាយ
 អពេះពួកទេ បពិត្ររសិដ្ឋគោត្រទាំងឡាយ សូមអូកទាំងឡាយអពេះពួក
 ទេ កំឡុងមានសេចក្តីក្រោកបាយ ស្តាយកុងកាលជាតានក្រាយ បា

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពុទ្ធកាណាកវាំ កោសិនាកែវមណ្ឌលាភចនា

អន្តាគត្យា	នោ	កាមត្រូត្រូត	តចាកតស្ស	បរិនិញ្ញានំ		
អប់រំ	ន	មយំ	លកិម្តា	បច្ចិមេ	គាល់	
កត់		ឯស្សាយាតិ	។ ធនំ	កត្វិតិ	ខោ	អាយស្សា
អន្តោ		កតវត្ថា	បដិស្សុត្រា	និភោស្សុត្រា	បត្វិរំ	
អាងាយ	អណុតិយោ ^(១)		គុសិនាកយំ	ទានិសិ	។ តេន	
ខោ	បន	សមយេន	កោសិនាកាតា	មល្ងា	សណ្តាក-	
ការ		សន្ទិបតិតា	យោន្តិ	កោនចិនេរ	ការជើយេន	។
អចខោ	អាយស្សា	អន្តោ	យេន	កោសិនាកានំ		
មល្ងានំ		សណ្តាការំ	តេនុបសណ្តិជិ	ឧបសណ្តិជិត្រា		
កោសិនាកានំ	មល្ងានំ	អាគេដេសិ	អណ្តិ	ខោ	វ-	
សិផ្តា	រត្តិយា	បច្ចិមេ	យាមេ	តចាកតស្ស	បរិនិញ្ញានំ	
កិស្សិតិ	អកិល្បមច		រសិផ្តា	អកិល្បមច	រសិផ្តា	
មា	បច្ចា	វិប្បជិសារិនោ	អហុវត្ថុ	អន្តាគត្យា	នោ	
កាមត្រូត្រូត		តចាកតស្ស	បរិនិញ្ញានំ	អប់រំ	ន មយំ	

១ និ. ម. អណុទុតិយោ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្អប្រើ ពុទ្ធកាលវារៈ ការច្បាយដំណឹងដល់ពួកមល្វក្សព្រឹមេនៅក្នុងកុសិនាក
 ព្រះតថាគតគ្រែងបរិនិញ្ញានក្នុងគាមភ័ត្តិ របស់យើងទាំងខ្លាយហើយ យើង
 ទាំងខ្លាយ មិនបានយើញព្រះតថាគត ក្នុងកាលជាទីបំផុតដូចខ្លះឡើយ ។
 ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទល នៃព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះ
 ក្នុងព្រះអង្គ ហើយក៏ប្រែងស្ថាប់ប្រជាប់បានតិចនឹងបីន មិនមានកិត្តិភាព
 គ្រប់ពីរ ចូលទៅក្នុងក្រុងកុសិនាក ។ សម្រេចនោះជន ពួកមល្វក្សព្រឹមេ
 ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនាក កំពុងប្រជុំត្រូវក្នុងសណ្ឌាគារដ្ឋាន (សាលា
 សម្រាប់បង្កើនវិធានក្នុងរាជការដែលបានបង្កើន) ដោយកិច្ចិនិម្ពយ ។ ។ ព្រះអាណន្ទ
 មានអាយុ កំចូលទៅកាន់សណ្ឌាគារដ្ឋាន របស់ពួកមល្វក្សព្រឹមេដែលនៅ
 ក្នុងក្រុងកុសិនាកនោះ លូនេះចូលទៅដល់ហើយ កំច្បាយដំណឹងដល់ពួក
 មល្វក្សព្រឹមេ ដែលនៅក្នុងក្រុងកុសិនាកថា បពិត្ររាសិដ្ឋគោត្រទាំងខ្លាយ
 ក្នុងបច្ចិយាមនៃរាជត្រីប្រើប្រាស់ ព្រះតថាគតនឹងបរិនិញ្ញាន បពិត្ររាសិដ្ឋ-
 គោត្រទាំងខ្លាយ សូមអ្នកទាំងខ្លាយអពេញព្រះពេញ បពិត្ររាសិដ្ឋគោត្រ
 ទាំងខ្លាយ សូមអ្នកទាំងខ្លាយអពេញព្រះពេញ កំឡូមានសេចក្តីកោក្រ-
 ហាយ ស្នាយក្នុងកាលជាទាងក្រាយថា ព្រះតថាគតគ្រែងបរិនិញ្ញានក្នុង
 គាមភ័ត្តិ របស់យើងទាំងខ្លាយហើយ យើងទាំងខ្លាយមិនបានយើញ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយស្ស មហាគោត្តា

លកិឡា	បច្ចិម	ការេ	តថាកតស្ស	ធនស្សនាយ-	
តិ ។	ឥណមាយស្សតោ	អាលន្ទស្ស	សុត្តា	មល្ងា ច	
មល្ងបុត្តា	ច	មល្ងសុជិសា	ច	មល្ងបជាបតិយោ	ច
អយារិោោ	ឯម្ពនា	ចោតោឯក្តុសមប្បិតា		អប្បរកចេះ	
គោស់	បតិវិយ	គត្ថន្ទិ	ពាយា	បត្ថយុ	គិន្ទ-
ចាតំ	វិយ	បបតត្ទិ ^(១)	អរដ្ឋន្ទិ ^(២)	អតិិប្បំ	កកក
បរិនិញ្ញាយិស្សតិ	អតិិប្បំ		សុកតោ	បរិនិញ្ញាយិស្សតិ	
អតិិប្បំ	ចក្តុមា	លោកោ	អន្ទរជាយិស្សតិតិ		។
អចខោ	មល្ងា	ច	មល្ងបុជិសា	ច	
មល្ងបជាបតិយោ	ច	អយារិោោ	ឯម្ពនា	ចោតោឯក្តុ-	
សមប្បិតា	យេន	ឧបវត្ថុនំ	មល្ងានំ	សាលរំ	យោ-
យស្តា	អាលច្ងា	តេនុបសត្វិមិសុ		អចខោ	អយ-
ស្សតោ	អាលន្ទស្ស	ធនតនយោសិ	សចេ	ខោ	អហំ
គោសិនាកោក	មល្ងេ	ធនកមេកំ	កករំនំ	វត្ថាយេស្សរិ	
អវិតោ	ច	កកក	គោសិនាកោយិ	មល្ងេយិ	កវិស្សតិ
អចាយំ	រតិ	វិកាយិស្សតិ	យន្ទនាយំ	គោសិនាកោ	

១ និ. សិន្ទបាតិ បបតតិ ។ ២. សិន្ទបាតិ បបតតិ ។ ៣ និ. ម. អរដ្ឋន្ទិ វិន្ទនិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

ព្រះតាតិត កូដកាលជាបំផុតដៃខែ៖ទី២ ។ ព្រកមលូក្ស្រួត និងព្រកបុត្រិ
របស់មលូក្ស្រួត និងសុណិសារបស់មលូក្ស្រួត និងកវិយារបស់មលូក្ស្រួត
លុំព្យូរក្រុងនេះ របស់ព្រះអាណន្ទមានអាយុហើយ ក៏កើតឡើងព្រះទីយ
ពោរពោញដោយសេចក្តីឡើងក្នុងព្រះទីយ ឧ៖ក៏សាយកេសាកន្ទក៏កន្លែញ
ដឹងកំភូនដែកន្ទក៏កន្លែញ ដឹលខ្ទនបុះបម្រៈននៅលទោមកដ្ឋបជាមានដើស
ជាប់ហើយម៉ា ព្រះមានព្រះភាគនិងបរិនិញ្ញាន បាប់ពេកណាស់ ព្រះ
សុគត្តនិងបរិនិញ្ញាន បាប់ពេកណាស់ ព្រះសម្បទមានចក្ខុទុក្ខុណីលោក និង
បាត់ទោបាប់ពេកណាស់ ។ លំជាប់នោះ ព្រកមលូក្ស្រួត និងព្រកបុត្រិ
របស់មលូក្ស្រួត និងសុណិសារ របស់មលូក្ស្រួត និងកវិយារបស់មលូក្ស្រួត
កើតឡើងព្រះទីយ ពោរពោញដោយសេចក្តីឡើងក្នុងព្រះទីយ ក៏នាំត្រូចបាល
ទៅរកព្រះអាណន្ទមានអាយុ កូដសាលវេន របស់ព្រកមលូក្ស្រួត ដែលជាទី
ចូលទៅក្នុងក្រុង ។ ទីបព្រះអាណន្ទមានអាយុ មានសេចក្តីត្រីវិវាទ៖ដូចខាងក្រោម
បើអាទ្មាមព្រះនិងឲ្យព្រកមលូក្ស្រួត ដែលនៅក្នុងក្រុងក្តុសិនាក ថ្មាយបង្កំ
ព្រះមានព្រះភាគម្នាក់ម្នាក់ ។ ព្រកមលូក្ស្រួត ដែលនៅក្នុងក្រុងក្តុសិនាក និង
ថ្មាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់ហើយស្រប រត្នីនេះ ក៏និងក្នុងទី២
មិនខាង បើដូចខាងក្រោមនៅអាទ្មាមព្រះ ដាក់ឲ្យព្រកមលូក្ស្រួត ដែលនៅក្នុងក្រុង

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ ពួកាណាពកវាំ សុក្រូបិញ្ញាចកវត្ថុ

មល្ម	គុលបរិត្តសោ	គុលបរិត្តសោ	បបេត្តា	កក-	
វត្ថុ	វត្ថាយេយំ	តត្តុត្តាមោ	កត្តុ	មល្ម	សបុត្តា
សករិយោ	សបរិសោ	សមទ្រា	កកវត្រោ	ចាន់	
សិរសា	វត្ថុតីតិ	។	អចខោ	អយស្សា	អនទ្រា
គោសិនាកោ	មល្ម	គុលបរិត្តសោ	គុលបរិត្តសោ		
បបេត្តា	កកវត្ថុ	វត្ថាយេសិ	តត្តុត្តាមោ	កត្តុ	មល្ម
សបុត្តា	សករិយោ	សបរិសោ	សមទ្រា	កកវត្រោ	
ចាន់	សិរសា	វត្ថុតីតិ	។	អចខោ	អយស្សា
ឯតែន	ឧចាយេន	បបមេនេរ	យាមេន	គោសិនាកោ	
មល្ម	កកវត្ថុ	វត្ថាយេសិ	។		

[០៣៤]	តេន	ខោ	បន	សមយេន	សុក្រទ្រា	នាម
បិញ្ញាចកោ	គុសិនាកយំ	បជិរសតិ	។	អស៊ូសិ	ខោ	
សុក្រទ្រា	បិញ្ញាចកោ	អង្វេរ	រត្តិយា ^(១)	បច្ចិមេ	យាមេ	
បមណាស្សី	គោតមស្សី	បរិនិញ្ញាបំ	កវិស្សិតិតិ	។	អចខោ	

^(១) ឯ. អង្វេរ កិរ គិតិយា ។ ម. អង្វេរ កិរ គិតិយា ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាលាភាហេ: ផ្កែងសុកខ្ពស់បរិញ្ញាជក

កុសិនាក ប្រាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ តាមវិធីនៃត្រួតពិនិត្យ ១ ដោយពាក្យ
 ចា បពិត្រព្រះអគ្គិជ្រមីន មលូក្សិត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រិករិយា
 បរិស៊ិនិជ្រមាត្រី សូមបង្កើនសិរី: ប្រាយបង្កំព្រះបាទ នៃព្រះមាន
 ព្រះភាគ ៤ លំដាប់នោះ ព្រះអាណន្ទមានអាយុ ក៏ដាក់ឡើងមលូក្សិត្រិ
 អ្នកក្រុងកុសិនាក ប្រាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ តាមវិធីនៃត្រួតពិនិត្យ ១ ដោយ
 ពាក្យចា បពិត្រព្រះអគ្គិជ្រមីន មលូក្សិត្រឈ្មោះនេះ ព្រមទាំងបុត្រិ
 ករិយា បរិស៊ិនិជ្រមាត្រី សូមបង្កើនសិរី: ប្រាយបង្កំព្រះបាទ នៃ
 ព្រះមានព្រះភាគ ៤ ទីប្រះអាណន្ទមានអាយុ ឡើងមលូក្សិត្រិ អ្នក
 ក្រុងកុសិនាក ប្រាយបង្កំព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងបបមយាមតាមទិន្នន័យ: ៤

[១៣៨] សម្រែយនោះជន មានបរិញ្ញាជកឈ្មោះសុកខ្ពស់ នៅក្នុង^៩
 ក្រុងកុសិនាក ៤ សុកខ្ពស់បរិញ្ញាជក បានឲ្យដំណឹងចា ព្រះសមណាគោ-
 តម នឹងបរិនិញ្ញានក្នុងបច្ចិមយាម នៃរាជ្យត្រីប្រចាំនេះ ៤ គ្រាល់នោះ សុកខ្ព-

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារត្តា

សុភន្ធសួរ បរិញ្ញាជកសួរ ធនធានយោសិ សុតា ខោ
 បន មេតា បរិញ្ញាជកាណា វិន្ទាណា មហាលុកាណា
 អចិយចាចិយាណា ភាសមាតាណា គណិតិ គរហាតិ
 តថាកតា លោកេ ឧប្បជ្ជនិ អរហត្ថា សម្បាសម្បុទ្ទា
 អធ្វើ^(១) រត្តិយា បច្ចិមេ យាមេ សមណាសួរ កោត-
 មសួរ បរិនិញ្ញាណា កិសួគិតិ អតិ ច មេ អយំ គត្តាជម្ពោ
 ឧប្បទ្ទា ធនម្បសទ្ទា អយំ សមណោ កោតមេ បយោតិ
 មេ សមណោ កោតមេ តថា ធម្មោ ឈែសតុ យថា
 អបំ ឥម៊ែ គត្តាជម្ពោ បជ្ជយោយ្យនិ ។ អចខោ សុភន្ទា
 បរិញ្ញាជកោ យេន ឧបរត្តាណា មល្ងាណា សាលរាំ យោ-
 នាយស្តា អនន្តោ តេជូបសត្វិមិ ឧបសត្វិមិត្រា អ-
 យស្តោ អនន្តោ ធនធានរោ សុតា មេតា កោ អនន្តោ

១ និ. សម្បាសម្បុទ្ទាតិ អធ្វើ ច ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

បរិញ្ញាជក មានសេបក្តីត្រីវិវេស៊យោងនេះថា ពាក្យនេះ អាត្រាមញ្ញ បានទូមក
អំពើពួកបរិញ្ញាជក ជាមនុស្សចាស់ខ្លួន ជាអាចរាយត ។ ត្រូមក តែងនិយាយថា
ព្រះតាមគត់ អរហន្តសម្បាសមុខទាំងឡាយ តែងកៅតឡើងក្នុងលោកមួយ
ដងមួយកាល កំក្នុងបច្ចុមយាមនៃកាត្រីថ្វីនេះ ព្រះសមណាគោតម និង
បរិនិញ្ញាន មួយឡើត សេបក្តីសង្ឃឹមនេះ កៅតឡើងដល់អាត្រាមញ្ញ
ទាំងអាត្រាក៏មានសេបក្តីផ្សេងៗ ក្នុងព្រះសមណាគោតមដែរ អាត្រាមញ្ញត្រូវ
លេបដ៏ នូវសេបក្តីសង្ឃឹមនេះបានយោងណា ព្រះសមណាគោតម អាប
និងសម្រេចដល់អាត្រាយោងនោះបាន ។ ត្រានេះ សុភន្ធបរិញ្ញាជក ក៏
ចូលទៅរកព្រះអាណន្ទមានអាយុ ក្នុងសាលវន្ទរបស់ពួកមល្វក្សត្រូវ ដែល
ជាថីចូលទៅក្នុងក្រុង លុំចូលទៅដល់ហើយ ក៏និយាយនិងព្រះអាណន្ទ
មានអាយុដែះថា បពិត្រព្រះអាណន្ទដ៏បម្រើន ពាក្យនេះ ខ្ញុំបានទូមក

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ ពួកាណាកវាំ សុកទូបិញ្ញជកវត្ថុ

បរិញ្ញជកានំ វិនិញ្ញានំ មហាលុកានំ អចិយចាថិយានំ
 ភាសមានានំ គណាចិ គរហាចិ តថាគតា លោកេ
 ឧប្បជ្ជនិ អរហាល្វា សម្បាសម្បុទ្ទា អធ្វីរ វត្ថិយា បច្ចិម
 យាមេ សមណាស្ស កោតមស្ស បរិនិញ្ញានំ កិស្សិតិ អតិ
 ច មេ អយំ គត្តាងម្យា ឧប្បជ្ជា ធម្បស្ស ធម្បស្ស អបំ
 សមណោ កោតមេ បមេកតិ មេ សមណោ កោ-
 តមេ តថា ធម៉ុំ ឈុំសំ យថា អបំ តម៉ុំ គត្តាងម្យំ
 បជយោយំ សាងយាបំ^(១) កោ អនុន្ត លកេយំ សម-
 ងា កោតម៉ុំ ធស្សិយាតិ ធម៉ុំ វត្ថុ អយស្សា អនុល្វា
 សុកទិ បរិញ្ញជកំ ធផនកោះ អលំ អរុសោ សុកទិ
 មា តថាគតំ វិយោប់សិ គិលល្វា កកវតិ ។ ឯ ឌុតិយ-
 ម្បិ ខោ សុកល្វា បរិញ្ញជកោ ។ ឱ ឱ ១ តតិយម្បិ ខោ
 សុកល្វា បរិញ្ញជកោ អយស្សុំ អនុន្ត ធផនកោះ
 សុតំ មេតំ កោ អនុន្ត បរិញ្ញជកានំ វិនិញ្ញានំ មហាលុកា-
 នំ អចិយចាថិយានំ ភាសមានានំ គណាចិ គរហាចិ
 តថាគតា លោកេ ឧប្បជ្ជនិ អរហាល្វា សម្បាសម្បុទ្ទា

មហាបរិនិញ្ញានស្សព្វ ពុទ្ធកាលវារៈ ដើម្បីសុកទួបិញ្ញាជក

អំពើពួកបរិញ្ញាជកជាមនុស្សបាស់ខ្លួន ជាអាពាយត ឬ គ្មាមក តែងនិយាយថា
 ព្រះតាតិត អរហត្ថសម្ងាត់មួចទាំងឡាយ តែងកៅតិតឡើងក្នុងលោកមួយ-
 ដងមួយកាល ក្នុងបច្ចុមយាមនៃកាត្រីថ្វីនេះ ព្រះសមណាគោតម និង
 បរិនិញ្ញាន មួយឡើត សេបភីសង្ស័យនេះ កៅតិតឡើងដល់ខ្លួន ឧប់ក្តី
 ផ្លែងប្រើប្រាស់បង្កើនូវសេបភីសង្ស័យនេះ
 បានយ៉ាងណា ព្រះសមណាគោតម អាបនឹងសម្រេចដល់ខ្លួនយ៉ាងនោះ
 បាន បពិត្រព្រះអាណន្ទីចម្រិន ខ្លួនមួយបានតាមលោកព្រះសមណាគោតម
 ដង ឬ លុះសុកទួបិញ្ញាជក និយាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះអាណន្ទមាន
 អាយុ កំបានពេលឡើងសុកទួបិញ្ញាជកដូចខ្លះបាន ម្នាលអារុសោសុកទួបិញ្ញាយ
 អ្នកកំប្រើតបៀនព្រះតាតិត ព្រះមានព្រះភាគទ្រន់លំបាកព្រះ
 អង្គណាស់ ឬ សុកទួបិញ្ញាជក បាននិយាយជាតិម្រប់ពីរដងដង ឬ បេ ឬ
 សុកទួបិញ្ញាជក បាននិយាយនឹងព្រះអាណន្ទមានអាយុ ជាតិម្រប់បិដងដង
 ដូចខ្លះបាន បពិត្រព្រះអាណន្ទីចម្រិន ពាក្យនេះខ្លួនពួមកអំពើពួកបរិញ្ញាជក
 ជាមនុស្សបាស់ខ្លួន ជាអាពាយត ឬ គ្មាមក តែងនិយាយថា ព្រះតាតិត
 អរហត្ថសម្ងាត់មួចទាំងឡាយ តែងកៅតិតឡើងក្នុងលោកមួយដងមួយកាល

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

អធ្លេរ រត្តិយា បច្ចិមេ យាមេ សមណាស្ស កោតមស្ស
 បវិនិញ្ញាបំ កិស្សិតិ អត្តិ ច មេ អយំ គត្តាងមោ
 ឧប្បជ្ជា ធរម្បសង្គ្រា អយំ សមណោ កោតមេ បមោភាទិ
 មេ សមណោក កោតមោ តថា ចម្បំ ឈេសតុ យថា
 អយំ តមំ គត្តាងម្បំ បដោយឃំ សាធាបំ កោ
 អាងឆ្ន លកេយឃំ សមណា កោតមំ ធនស្សនាយាទិ ។
 តតិយម្បិ ខោ អាយស្ស អាងឆ្ន សុកន្នំ បវិញ្ញ-
 ជកំ ធបតណ្ឌកេច អលំ អរុសោ សុកន្ន មា តថា-
 តតិ វិយាយសិ គិលឆ្នា កកកាទិ ។ អស្សូសិ ខោ
 កកក អាយស្សតោ អាងឆ្នស្ស សុកន្នុន បវិញ្ញាងកេន
 សត្វិ តមំ គចាតាសល្អាបំ ។ អចខោ កកក អាយស្សនំ
 អាងឆ្នំ អាមឆ្នោសិ អលំ អាងឆ្ន មា សុកន្នំ រាសិ
 លកតុ^(១) អាងឆ្ន សុកឆ្នា តថាកតិ ធនស្សនាយ
 យំគិតិ មំ សុកឆ្នា បុច្ចិស្សិតិ សព្វនំ អញ្ញាយោគ្រា
 រ មំ^(២) បុច្ចិស្សិតិ នោ វិយាសាយោគ្រា យញ្ញាស្សរំ
 បុឆ្នា ព្យាករិស្សមិ តំ ិិប្បមេរ អាងនិស្សិតិ ។

សុគ្គនាយកដៃយោង មហាក្សត្រ

ក៏កើងបច្ចុមយាមនៃការព្រឹងថ្ងៃនេះ ព្រះសមណាគោតមនីជបរិញ្ញាន មួយ
 ទេរីត សេចក្តីសង្ឃឹមយោង កើតឡើងដល់ខ្លួន ខ្លួនមានសេចក្តីដែលបាន ក្នុង
 ព្រះសមណាគោតម ខ្លួនរំបៀនសង្ឃឹមយោងនេះបាន យ៉ាងណា
 ព្រះសមណាគោតម អាបនីជសម្រួលិជិជម៉ែ ដល់ខ្លួនយ៉ាងនេះបាន បពិត្រ
 ព្រះអាណន្ទីបម្រើន ខ្លួនមានបានគាល់ចំពោះព្រះសមណាគោតមដែន ។
 ព្រះអាណន្ទីមានអាយុ បានពោលឡើនីជសុក្រួនបរិញ្ញាជក ជាគម្រប់បីជន
 ទេរីត ដូច្នេះបាន ម្នាលអារុសេសុក្រួន កំឡើយ អ្នកកំបៀតបៀន
 ព្រះតាតិត ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវលំបាកព្រះអង្គុណាស់ ។ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រូវព្រះសណ្តាប់ កបាសល្អាបៈនេះ របស់ព្រះអាណន្ទី
 មានអាយុ ជាមួយនីជសុក្រួនបរិញ្ញាជក ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវ
 ត្រាស់ហេ ព្រះអាណន្ទីមានអាយុមកបាន ម្នាលអាណន្ទី កំឡើយ អ្នកកំ
 យាត់សុក្រួន ម្នាលអាណន្ទី សុក្រួនចូរបានយើង្វាត់បាត់បុំ សុក្រួនីជ
 ស្ថា នូវសេចក្តីណាមួយ នីជតាតិត គាត់ចង់ដីជននូវសេចក្តីនោះមែន
 ទីបគាត់មកស្ថាតាតិត មិនមែនគាត់ស្ថាបង់បៀតបៀនទេ បើសុក្រួននេះ
 ស្ថាបៀយ តាតិតសម្រួលិជិជម៉ែណា គាត់នីជបានដីជនជម៉ែនោះបាប់ក្នុង ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពួកាណាកវាំ ដតិត្យករកម្មា

អចលោ	អាយស្សា	អាលឆ្នា	សុភត្តា	បរិញ្ញាជកំ	ធនជ-
ហេង	គថ្នារុសោ	សុភត្តា	គហែតិ	តេ	កកក
សន្តិ	។	អចលោ	សុភត្តា	បរិញ្ញាជកោ	យេន
កកក	តេធបសណ្តិចិ	ឧបសណ្តិចិត្តា	កកវតា	សណ្តិ	
សម្រាងិ	សម្រាងនឹយំ	គចំ	សាកជីយំ	វិតិសា-	
មេត្តា	ធនមណ្តិ	និសិទិ	។	ធនមណ្តិ	និសិឆ្នា
សុភត្តា	បរិញ្ញាជកោ	កកវណ្តា	ធនជហេង	យេមេ	កោ
កោតម	សមណាព្យាយុណា		សណ្តិឆ្នា	គណិឆ្នា	
កណ្ឌរបិយា	ព្រោតា	យសស្សិឆ្នា	តិត្យុគរ	សាច-	
សម្រតា ^(១)	ពហុជនស្ស	សេយ្យគិន	បូរោះ	គស្សជោ	
មក្នុលិ	កោសាទោ	អធិតោ	កោសកម្ពលោ ^(២)	ប-	
គុណា	គថ្នាយឆ្នា	សព្វយោ	លេដ្ឋុបុត្រា ^(៣)	និកឆ្នោះ	
ជាងបុត្រា	សព្វ	តេ	សកាយ	បដិព្យាយ	អព្យពិសុ ^(៤)

១ និ. សាចសម្រតា ច ។ ២ និ. កោសកម្ពលិ ។ ៣ និ. ម. ពេលដ្ឋុបុត្រា ។ ម. ពេលដ្ឋុបុត្រា ។ ៤ និ. អព្យពិសុ ។

មហាបរិនិញ្ញនស្សត្រ ពុទ្ធកាណាការ៖ ពោលអំពីគ្រួងក្រឹងដែលកំណើន នៅក្នុង
 ទីប្រព័ន្ធឌានខ្លួនអាយុ ពោលនឹងសុភុទ្ធបរិញ្ញជក ដូចខាងក្រោម
 អារ៉ែសាសុភុទ្ធ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវបែកទិន្នន័យដល់អ្នកហើយ អ្នក
 ចូរឡើបុះ ។ ត្រានេះ សុភុទ្ធបរិញ្ញជក កំចូលឡើរក្រោមព្រះមានព្រះភាគ
 លុះចូលឡើដល់ហើយ កំពោលពាក្យរកតែកំណើន សំណែរោងសំណាល ជា
 ម្មយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលគួរកើតឡើយ និងពាក្យ
 ដែលគួរលើកហើយ កំអង្វិយក្នុងទីផែនមួយ ។ លុះសុភុទ្ធបរិញ្ញជក អង្វិយ
 ក្នុងទីផែនមួយហើយ កំក្រាបបង្ហែលព្រះមានព្រះភាគ ដូចខាងក្រោម
 ព្រះគោរមដ៏ចម្លើន សមណាព្រាប្រុណុណា ជាពួកគំណោះ ជាគំណោះ-
 ពាក្យ ល្អិល្អាង្មោ មានយស អ្នកធ្វើលទ្ធផិធីកំណើន ដែលដន្លប្រើនគ្នា
 គេសន្តិតបា លូ ដូចយ៉ាងគ្រឿបឈ្មោះ បុរិណកសូប មក្ខុលិគោសាល
 អដិតកេសកម្មល បក្ខុជកប្រាយនេះ សញ្ញាយផែលដូចបុត្រ និតិណ្ឌនាជបុត្រ
 ពួកដន្លទាំងនោះ សុទ្ធដែត្រាស់ដីន ដូចជាទាក្យបេង្រ របស់ខ្លួនមែន

សុវត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួរ មហារោគ្តា

សព្វ បន^(១) ន អណ្ឌពីសុ ឧជាយុ ធគត់ចេ អណ្ឌពីសុ
 ធគត់ចេ ន អណ្ឌពីសុតិ ។ អលំ សុក្នុ តិដ្ឋតែតំ សព្វ
 តែ សកាយ បដិត្យាយ អណ្ឌពីសុ សព្វ បន ន អណ្ឌ-
 ពីសុ ឧជាយុ ធគត់ចេ អណ្ឌពីសុ ធគត់ចេ ន អណ្ឌពី-
 សុតិ ធម្ពលេ សុក្នុ ឈើសិស្សមិ តំ សុណារិ សា-
 ងុកំ មនសិការិ ភាសិស្សមិតិ ។ ឯវា កត្តិតិ ខោ
 សុក្នុ បរិញ្ញាជកោ កករតោ បច្ចុលេសិ ។ កករ
 ធគត់ចេ យសិ ខោ សុក្នុ ធម្ពវិនយេ អរិយោ អ-
 ន្ទិតិកោ មតោ ន ឧបលពុតិ សមឱរាបិ តតុ ន ឧបល-
 ពុតិ ធនិយាបិ តតុ សមឱរាបិ ន ឧបលពុតិ តតិយាបិ
 តតុ សមឱរាបិ ន ឧបលពុតិ ធម្ពត្រូវិនយេ អរិយោ
 អន្ទិតិកោ មតោ ឧបលពុតិ សមឱរាបិ តតុ ឧបល-
 ពុតិ ធនិយាបិ តតុ សមឱរាបិ ឧបលពុតិ តតិយាបិ
 តតុ សមឱរាបិ ឧបលពុតិ ធម្ពត្រូវិនយេ តតុ សម-
 ឱរាបិ ឧបលពុតិ តមសិ ខោ សុក្នុ ធម្ពវិនយេ
 អរិយោ អន្ទិតិកោ មតោ ឧបលពុតិ តដោ សុក្នុ

សុគ្គនាយកដ្ឋាន ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

បុសុខ្សែតែមិនបានត្រាស់ដើរទេ បុរីត្រាស់ដើរទេ មិនបានត្រាស់ដើរទេ ។
 ព្រះអង្គគ្រែត្រាស់បាន ម្ចាលសុក្សខ្សែ ល្អាចូលបាន ពាក្យដែលអ្នកនិយាយបាន
 ពួកដនទាំងនេះ សុខ្សែតែត្រាស់ដើរចូលជាទាក្យបេដ្ឋារបស់ខ្ពស់ មិនបានត្រាស់ដើរទេ បុសុខ្សែ
 តែមិនបានត្រាស់ដើរទេ បុរីត្រាស់ដើរទេ មិនបានត្រាស់ដើរទេ ជូនប៉ុំ
 នេះចូរបារីកទុកសិនប៉ុំ ម្ចាលសុក្សខ្សែ តិបាតតិនីជសម្រួលជល់អ្នក អ្នក
 ចូរស្ថាប់ជម្លៃនេះ ចូរតាំងចិត្តដោយប្រើពេច្ឆេទ តិបាតតិនីជសម្រួល ។
 សុក្សខ្សែបរិញ្ញាធមក ទទួលព្រះបន្ទូលនៃព្រះមានព្រះភាគបាន ព្រះករុណាប្រះ
 អង្គ ។ ទីបព្រះមានព្រះភាគ គ្រែត្រាស់ជូនប៉ុំបាន ម្ចាលសុក្សខ្សែ អវិយ-
 មត្ត មានអង្គ ៤ មិនមានកុងជម្រួនយណា សមណោះ^(១) ទី ១ កី មិន
 មានកុងជម្រួនយនោះ សមណោះ^(២) ទី ២ កី^(៣) មិនមានកុងជម្រួនយនោះ
 សមណោះ^(៤) ទី ៣ កី^(៥) មិនមានកុងជម្រួនយនោះ សមណោះ^(៦) ទី ៤ កី^(៧) កីមិន
 មានកុងជម្រួនយនោះដែរ ម្ចាលសុក្សខ្សែ លុំតែអវិយមត្តប្រកបដោយអង្គ ៤
 មានកុងជម្រួនយណា សមណោះ^(៧) ទី ១ កី ទីបមានកុងជម្រួនយនោះ
 សមណោះ^(៨) ទី ២ កី មានកុងជម្រួនយនោះ សមណោះ^(៩) ទី ៣ កី មានកុងជម្រួនយនោះ
 សមណោះ^(១០) ទី ៤ កី កីមានកុងជម្រួនយនោះដែរ ម្ចាលសុក្សខ្សែ
 អវិយមត្តប្រកបដោយអង្គ ៤ មានតែកុងជម្រួនយនោះដែរ ម្ចាលសុក្សខ្សែ

^(១) សំដេយកសោតាបន្ទូសមណោះ ។ ^(២) សកទាតមិសមណោះ ។ ^(៣) អនាតាមិសមណោះ ។
^(៤) អរហានសមណោះ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពួកាណាករំ សុកទូស្សី ចម្លេសនា

សមេរាង	នៅ	ជុតិយោ	សមេរាង	នៅ	តតិយោ
សមេរាង	នៅ	ចតុត្រា	សមេរាង	សុព្រា	បរប្បវាង
សមេរាកិ	អព្រៃយិ	នមេ	ច	សុកទូ	កិត្យុ
វិហារយំ	អសុព្រា	លោកោ	អរហាថ្វិយិ	អស្សុតិ ^(១)	។
[៩៣៥] ឯក្សុនតីស ^(២) រយសា សុកទូ					
យំ បព្វដី តីកុសលាតុធមី					
រស្សានិ បព្រាំសសមាជិកានិ					
យតោ អហំ បព្វដីតោ សុកទូ					
ព្រាយស្ស ធម្មស្ស បនេសវត្ថិ					
តតោ ពយិត្យា សមេរាកិ នត្តិ ។					
ជុតិយោបិ សមេរាង នត្តិ តតិយោបិ សមេរាង					
នត្តិ ចតុត្រាបិ សមេរាង នត្តិ សុព្រា បរប្បវាង					
សមេរាកិ អព្រៃយិ នមេ ច សុកទូ កិត្យុ សុម្រា វិហ-					
រយំ អសុព្រា លោកោ អរហាថ្វិយិ អស្សុតិ ។					

^(១) និ. អស្សី ។ ^(២) ឯក្សុនតីសាតិ បកតិចាបោ ឯមិច នន្ទានុរក្សុនត្តិ លិខិតោ ។ និ. ម. ឯក្សុនតីសោ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណករៈ ការច្រឡ់សម្រាងមិជល់សុភុទ្ធបរិញ្ញាចក
 សមណ៍: (ទី ១) ក៏មានតែកួដសាសនានេះ សមណ៍:ទី ២ ក៏មានតែ
 កួដសាសនានេះ សមណ៍:ទី ៣ ក៏មានតែកួដសាសនានេះ សម-
 ណ៍:ទី ៤ ក៏មានតែកួដសាសនានេះ បរបុរាណ (វឌ៍ន់គ្រួងផែ) អំពី-
 សម្ងាត់នៃបុគ្គលិជ្ជ រមេដសូន្យបាកោតសមណ៍: (នេះ) ម្នាលសុភុទ្ធ
 ម្មយទ្រូត កិភុទាំងនេះ គប្បែនខោយប្រព័ន្ធទោកនឹងមិនបានសូន្យ
 បាកោតអរហក្សទ្រូយ ។

[១៣៩] ម្នាលសុភុទ្ធ កាលតិចតមានវិយ ២៨ ឆ្នាំ បាន

បួសហើយ ជាអ្នកស្រួលរកនួវកុសល (សព្វព្យាពល)

ម្នាលសុភុទ្ធ កាលណាបែតបាតត បួសបានជាន ៥០ ឆ្នាំ

ហើយ ព្យារំដ្ឋប្រទេស គីវិបស្សាមត្ត ព្យប្រព័ន្ធដោជា

ប្រក្រតិ ដើម្បីធិជ្ជដែលគ្មានាសំដើមតិអិយមត្ត ព្យោះហេតុ

នោះ សមណ៍: (ទី ១) ខាងក្រោមតិសាសនានៃតិចតមាននេះ

មិនមានទ្រូយ ។

សមណ៍:ទី ២ ភី មិនមាន សមណ៍:ទី ៣ ភី មិនមាន សមណ៍:

ទី ៤ ភី ក៏មិនមានដែរ បរបុរាណអំពីសម្ងាត់នៃបុគ្គលិជ្ជ រមេដសូន្យ
 បាកោតសមណ៍: (នេះ) ម្នាលសុភុទ្ធ ម្មយទ្រូត កិភុទាំងនេះ គប្បែនខោយប្រព័ន្ធទោកនឹងមិនបានសូន្យបាកោតអរហក្សទ្រូយ ។

សុគន្លឹមបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

[៨៤០]	ធនា	រូត្រូ	សុភាគ្វា	បរិព្រាងកោ	កកវណ្ណៈ
ធម៌នកោ	អភិត្សាន់	កណ្តុ	អភិត្សាន់	កណ្តុ	សេយ្យ-
ចាបិ	កណ្តុ	និត្សាជិត់	រ	ឧត្តមិយ្យ	បជិន្ទាំ
វិរិយ្យ	មុន្តូស្សុ	រ	មកំ	អាចិញ្ញិយ្យ	អន្តការ
រ	តេលប្បុដ្ឋាន់	ធម៌យ្យ	ចក្ខុមង្វា	រួចាពិ	ធម៌និ
ធម៌រ	កកវតា	អនេកបរិយាយន	ធម៌	បការ-	
សិតោ	ធម៌រំ	កណ្តុ	កកវណ្ណៈ	សរណ៍	កត្តាមិ
ធម៌ព្យ	កិត្តុសធ្វុព្យ	លកេយ្យរាយហា ^(១)	កណ្តុ	កក-	
រតោ	សណ្តិកោ	បព្យដំ	លកេយំ	ឱសម្បជនិ	។
យោ	ខោ	សុភុទ្ធ	អព្យិតិតិយបុព្យ	តមស្តី	ធម៌រិ-
នយោ	អាកច្ចុតិ	បព្យដំ	អាកច្ចុតិ	ឱសម្បដំ	សោ
ចត្តារោ	មាសោ	បរិសតិ	ចតុណ៍	មាសណ៍	អច្ចូយន

១ និ. ម. លកេយ្យរាយហា ។

សុត្តនិបិដក ទីយនិកាយ មហារ៉ត្ត

[១២០] លុះព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធព្រោស់ យ៉ាងនេះ
 ហើយ សុភុទ្ធបរិញ្ញាជក កំក្រាបបង្កំទូល ព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា
 បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គ ប្រាស់ពេកណាស់ បពិត្រ
 ព្រះអង្គដ៏បម្រើន កាសិតរបស់ព្រះអង្គពីរោះណាស់ បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន
 បុគ្គល ធ្វារឡើនីនូវរបស់ដែលគេផ្តាប់ចុះភី បើកនូវរបស់ដែលគេត្រួតកី
 ចង្ចូលប្រាប់ផ្ទាល់បុរស ដែលរឡើនីផ្តើរភី ព្រោលប្រិចបំភី ភីជី
 ទិន្នន័យគឺតិចបាន អ្នកមានចក្ខុ និងបានយើក្រុបភី យ៉ាងណាមិញ
 ធម៌ដែលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួតប្រកាសដោយអនេកបរិយាយ កំយ៉ាង
 នោះជន បពិត្រព្រះអង្គដ៏បម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូមដល់នូវព្រះមាន
 ព្រះភាគធម៌ ព្រះជម៌ធម៌ ព្រះភីភីសិស្សធម៌ បានសរណៈ បពិត្រព្រះ
 អង្គដ៏បម្រើន ខ្ញុំព្រះអង្គគួរបានបញ្ជាត គួរបានខុបសម្បទា ភីជីសម្ងាក់
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រះអង្គទ្រួតត្រោស់បាន មានសុភុទ្ធ បុគ្គលណា
 ផ្តាប់ជាសន្យតិវិយ ហើយប្រាប់បញ្ជាត ប្រាប់បញ្ជាតសម្បទាកីជម្រើន៍យនេះ
 បុគ្គលនោះរម៉ែននៅបរិភេសអស់កំណត់ ២ ខែសីន លុះកន្លឹង ២ ខែហើយ

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រឹ ពុទ្ធកាលណាកាំ សុក្តុសូយ បញ្ហដូបសម្បទា

អារុច្ចិត្តា	កិច្ចុ	បញ្ចាខេត្តិ	ឧបសម្បរាយនិ	កិច្ចុ-
ការយ	អបិច	មេត្តា	បុគ្គលិមត្តត្តា	វិធីតាតិ ។
សចេ	កត្តុ	អញ្ជិត្តិយបុញ្ញា	តមស្តី	ធម្មវិនិយោ
អាកច្ចិត្តា	បញ្ចួន	អាកច្ចិត្តា	ឧបសម្បជំ	ចត្តាភោ
មាសេ	បរិសនិ	ចតុជំ	មាសានំ	អច្ចួយន កា-
រុច្ចិត្តា	កិច្ចុ	បញ្ចាខេត្តិ	ឧបសម្បរាយនិ	កិច្ចុការ-
យ អហា	ចត្តារិ	វស្សានិ	បរិសិស្សវិមិ	ចតុជំ
វស្សានំ	អច្ចួយន	អារុច្ចិត្តា	កិច្ចុ	បញ្ចាខេត្តិ ឧ-
បសម្បរាយនិ	កិច្ចុការយាតិ ។		អចខោ	កតករ
អាយស្សានំ	អាលួនំ	អមត្តុសិ	តេនបាលន្ទូ	សុក្តុជំ
បរិញ្ញាជកំ	បញ្ចាខេចាតិ ^(១)	។	ធន កត្តុតិ	ខោ
អាយស្សា	អាលួញ្ញា	កតករតោ	បច្ចុលេស្សាសិ	អច-
ខោ សុក្តុញ្ញា	បរិញ្ញាជកោ	អាយស្សានំ	អាលួនំ	ធន
តុនហោច	លកកា	តេ ^(២)	អរុសោ	អាលួនំ សុលបជំ
តេ ^(៣)	អរុសោ	អាលួនំ	ធន	សត្វាក ^(៤)
សម្រុខ	អត្ថភាសិការិសេកោន		អកិសិត្តាតិ	។

១ និ. សុក្តុជំ បញ្ចាខេចាតិ ។ ២ ម. សុក្តុជំ បញ្ចាខេហីតិ ។ ៣-៤ និ. ម. ង់ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សែត្រ ពុទ្ធកាណាពារៈ បញ្ជានិងខបសម្បទារបស់សុវត្ថូបរិញ្ញាចក

ទីបញ្ហកកិក្តុជាមានទួបិត្ត (អ្នកមានចិត្តព្រៃកអរ) ឲ្យបញ្ជា ឲ្យឧបសម្បទា
ដើម្បីក្តុការៈបាន តែបា សការៈនៃបុគ្គលិោលផ្លូវជ្រាត តិចាតត
ដើម្បីប្រាស់ហើយ ក្តុធ្វើនេះ ។ បពិត្រព្រះអណ្ឌដែលមេន បើពួកបុគ្គលិោល
ធ្លាប់ជាមន្ទីរិយហើយ ប្រាប៉ាបញ្ហា ប្រាប៉ាឧបសម្បទា ក្តុធ្វើដី-
វិនីយនេះ រមេននៅបរិវាស អស់កំណត់ ២ ខែ លុះកន្លែង ២ ខែ
ហើយ ទីបញ្ហកកិក្តុជាមានទួបិត្ត ឲ្យបញ្ហា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បី
ក្តុការៈបាន ខ្សែព្រះអណ្ឌនឹងនៅបរិវាស អស់កំណត់ ២ ឆ្នាំ លុះកន្លែង
២ ឆ្នាំហើយ សូមពួកកិក្តុជាមានទួបិត្ត ឲ្យបញ្ហា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បី
ក្តុការៈបុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ហោព្រះ
អានន្ទមានអាយុមកបា ម្នាលអានន្ទ បើដូច្នោះ ចូរអ្នកបំប្លសសុវត្ថូ-
បរិញ្ញាចកដីបុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទួលព្រះបន្ទលនៅព្រះមាន
ព្រះភាគបា ព្រះកុណាប្រះអណ្ឌ ។ ទីបសុវត្ថូបរិញ្ញាចក ពោលនឹងព្រះ
អានន្ទមានអាយុដូច្នោះបា នៅអារុសោអានន្ទ លោកម្នាស់ពោញហោជា
មានលក នៅអារុសោអានន្ទ អតិភាពជាមនុស្ស លោកម្នាស់ពោញ
ដោយលូហើយ ព្រោះបា ព្រះសាស្ត្របានអភិសោកលោកម្នាស់ ដោយ
ការអភិសោកជាមន្ទនៅសិក ក្តុម្និចិចំពោះព្រះក្រុង ក្តុម្និសាសនានេះ ។

សុត្តនិបិជកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្រ

អលត្ត ខោ សុភន្ទា បវិញ្ញាជកោ កករតោ សណិកោ
 បញ្ចដ់ អលត្ត ឧបសម្បដំ ។ អចិរុបសម្បន្ទា ខោ
 បនាយស្ស សុភន្ទា ធគកោ រូបគន្ទា អប្បមន្ទា អ-
 តាបី បហិតន្ទា វិយារន្ទា នចិរសៀវ យស្សត្តាយ
 គុលបុត្តា សម្បនោ អការស្ស អនការិយំ បញ្ចនិ
 តុនុត្តាំ ពួយុចរិយបិយោសានំ និង វ ដម្ប
 សយំ អភិញ្ញា សច្ចិកត្តា ឧបសម្បដ្ឋ វិយាសិ វិលាក
 ជាតិ វិសិតំ ពួយុចរិយំ កតំ ករណីយំ ជាបាំ
 តត្តត្តាយាតិ អណុញ្ញាសិ ។ អញ្ញតេកោ ខោ បន
 អាយស្ស សុភន្ទា អរហាតំ អបេកាសិ ។ សោ^(១)
 កករតោ បច្ចិមោ សក្តិសារកោ អបេកាសីតិ ។
 ពុទ្ធកាលវារំ បញ្ចមំ សមត្ថ^(២) ។

[៩៤១] អចខោ កករ អាយស្សដំ អនដ្ឋំ អ-
 មន្ទិសិ សិយា ខោ បនានុ គុម្មាគំ ធគមស្ស

១ អដ្ឋកចាយំ សោ ចាតិ ទិសុយតិ ។ ២ និ. ហិញ្ញរីយកាលវារំ និធិតំ បញ្ចមំ ។
 ម. កាលវារំ បញ្ចមំ ។

សុត្វនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

សុត្វបិចក បានបញ្ជាត បានខបសម្បទាកុនសម្ងាត់ នៃព្រះមានព្រះ
ភាគត្រសិរិយ ។ ឯសុត្វមានអាយុ លុំបានខបសម្បទារបញ្ចាម
កំបែងទៅតែម្ខាក់ជន មិនប្រមាណ មានព្រាយមាម ជាគ្រឹះដុតកម្ម
កិលស មានបិត្តសុវត្ថការនៃព្រះនិញ្ញន ពួកគុលបុត្រ ដែលបែងចាក
ផ្ទះមកកាន់ផ្លូវដោយប្រព័ន្ធដើម្បីអនុត្រជម់ណា កំបានធ្វើឡើដាក់ច្បាស់
ដោយបញ្ជាផីខ្លួនដោយខ្លួនជន កុងបច្ចុប្បន្ន ហើយបានដល់នូវអនុត្រ-
ជម់នោះ ជាទីបំផុតនៃមគ្គព្រហ្មចិរឃុំ ដោយមិនយុរបុន្តាន ក៏សម្រេច
សម្រាននោះ ដោយតិចបាបចាំនៃ ២ ក៏ដីជច្បាស់បាន ជាតិអស់ហើយ
មគ្គព្រហ្មចិរឃុំ កំបានអប់រំហើយ សោឡុកិច្ច កំបានធ្វើហើយ កិច្ចជីទេ
ក្រោមពីកិច្ចនោះ មិនមានឡើយ ។ បណ្តាប្រះអរហត្ថទាំងទ្វាយ សុត្វកិច្ច
មានអាយុ ក៏ជាមរហត្ថម្មយអនុដែរ ។ សុត្វកិច្ចនោះ ជាបច្ចិមសកិ-
ស្បរក់^(១) របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។

ចំ ពុទ្ធកាណាករៈទី ៥ ។

[១៧១] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្វីត្រាស់នីជំព្រះអាននូមាន
អាយុបានម្ខាលកាននូវប្រសិនបើអ្នកទាំងទ្វាយ មានសេចក្តីព្រឹះវិះយ៉ាងនេះ

១ អដ្ឋីកបាន កាលព្រះមានព្រះភាគតិចនោះ ធនដែលបានបួសជាសាមណោរហើយ ឬ៖
អំណើះតមក ទីបានខបសម្បទា បានរៀនកម្មដ្ឋាន បានសម្រេចព្រះអរហត្ថភី កាលព្រះមាន
ព្រះភាគតិចនោះ ធនដែលបានខបសម្បទាហើយ ឬ៖អំណើះតមក ទីបានរៀនកម្មដ្ឋាន បាន
សម្រេចព្រះអរហត្ថភី កាលព្រះមានព្រះភាគតិចនោះ ធនដែលបានរៀនកម្មដ្ឋានហើយ ឬ៖អំ-
ណើះតមក ទីបានសម្រេចព្រះអរហត្ថភី ធនទាំងនោះ ហោបាន បច្ចិមសកិស្បរកទាំងអស់ ។
ឯសុត្វកិច្ចនោះ កាលព្រះមានព្រះភាគតិចនោះ បានបួសដង បានខបសម្បទាចង បានរៀន
កម្មដ្ឋានដង បានសម្រេចព្រះអរហត្ថដង តែក្នុងថ្ងៃម្ខាយ (ក៏ហោបាន) បច្ចិមសកិស្បរកដែរ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រឹម បរិនិញ្ញានភាពវារំ កតវត្តា បច្ចីមវាទា

អតិថតសត្វកាំ ចារចន់ នត្តិ នៅ សត្វាតិ ន ទោ បនេតំ
 អនុន្ត ធម៌ ធម្មតំ យោ កែ អនុន្ត មយា ធម្មោ ធម
 វិនយោ ធម៌ ធមិនិត្តា ធម្មតោ សោ កែ មមច្ចូយេន
 សត្វា យចា ទោ បនាអន្ត ធមតិ កិត្យិ ធម្មមច្ចា
 អរុសោវាកណែន សមុជាថន្ទិ ន តេ មមច្ចូយេន ធម៌
 សមុជាថន្ទិតំ ធមតិ អនុន្ត កិត្យិនា ធរកតេកោ
 កិត្យិ នាមេន វ គោត្តិន វ អរុសោវាកណែន វ
 សមុជាថន្ទិពោ ធរកតេកោ កិត្យិនា ធមតិ ធមច្ចូយេន កិត្យិ
 កត្តិតិ វ អយស្តាតិ វ សមុជាថន្ទិពោ ធមតិ-
 មានោ អនុន្ត សដ្ឋូរ មមច្ចូយេន ឱ្យុនាណុនុគានិ
 សិត្យាបជានិ សមូហនតុ^(១) នួស្ស អនុន្ត កិត្យិពោ
 មមច្ចូយេន ពិប្បុជលោក ជាតពោតិ ។ គតេមោ បន
 កត្តិ ពិប្បុជលោកតិ ។ នដ្ឋា អនុន្ត កិត្យិ យំ
 តដ្ឋូយោ តំ វដ្ឋូយោ សោ កិត្យិហិ នេវ វត្ថុពោ ន
 ឱ្យុនិតពោ ន អនុសាសិតពោតិ ។

មហាបនិព្យានសូត្រ បនិព្យានភាពវារេ: ព្រះបច្ចុមរាបស់ព្រះមានព្រះភាគ

ថា ពាក្យប្រដោ ដែលមានគ្រូប្រព្រឹត្តកន្លែងទៅហើយ គ្រូរបស់យើង
ឈ្មោះថា មិនមានឡើយ ម្នាលអាណន្ទ សេចក្តីនេះ អ្នកកំចួលចិត្តយ៉ាង
នេះឡើយ ម្នាលអាណន្ទ ធម៌ណាកី វិនីយណាកី ដែលតាគតែតសម្រេង
ហើយ បញ្ជាត់ហើយ ដល់អ្នកទាំងឡាយ លុះអំណើះតតអំពីតាគតែ
ទៅ ធម៌នីជវិនីយនោះ ជាគ្រូរបស់អ្នកទាំងឡាយ ម្នាលអាណន្ទ កើតុង
កាលសព្វថ្ងៃនេះ ពួកគិតូហោត្តានិជ្ជាគារយពក្សាបា អារុសោ អំណើះ
តតពីតាគតែទៅ អ្នកទាំងឡាយ កុំហោយ៉ាងនេះទៀតឡើយ ម្នាល
អាណន្ទ កើតុងចាស់ជាន គ្រូរហោកើតុងខ្លួន ដោយនាមកើតុង ដោយគោត្រ
កើតុង ដោយពាក្យបា អារុសោ កើតុង ចំណោកកើតុងខ្លួន គ្រូរហោកើតុង
ចាស់ជានបា កន្លែ កើតុង បា អាយស្តា កើតុង ម្នាលអាណន្ទ លុះអំណើះ
តតនីជតាគតែទៅ ហើសស្បែមានប្រាថ្ញានិជដកសិក្សាបទ ប្បុរដកសិក្សាបទ
ដែលធ្លូចនិជធ្លូច ដោយលំដាប់ចុះ ម្នាលអាណន្ទ អំណើះតតពីតាគតែ
ទៅ សង្ឃគ្រូរដាក់ប្រហុទណ្ឌ ដល់ទន្លកើតុងដីចុះ ។ ព្រះអាណន្ទក្រាបបង្កំ
ទូលស្ថរបា បពិត្រព្រះអង្គដែលមើន ព្រហុទណ្ឌ តើដូចមេចុះ ។ ព្រះអង្គ
ទ្រដៀត្រាសបា ម្នាលអាណន្ទ ទន្លកើតុង ចង់ពោលនូវពាក្យណា ពោល
នូវពាក្យនោះចុះ បុន្តែពួកគិតូ មិនគ្រូនិយាយ មិនគ្រូនូនាន មិនគ្រូ
ប្រដោ ទន្លកើតុងនោះឡើយ ។

សុគន្លលបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារត្តា

[៣៧២] អចលោ^(១) កករ កិត្យ អមណ្ឌសិ សិយា
 ឡ បន កិត្យរ ធនកិត្យស្សបិ កត្តា វ វិមតិ វ ពុទ្ធប
 វ ធម្ម វ សង្កែ វ មកេ វ បជិបណាយ វ បុប្ផប
 កិត្យរ ម បញ្ច វិយ្យដិសារិនោ អបុរៈត្ត សម្ពិីក្រតោ នោ
 សត្តា អបេរាសិ ន មយំ សិត្តិម្នា កករដ្ឋ សម្ពុជា បជិ-
 បុប្ផិតុណិ ។ ឯវ វុត្ត តេ កិត្យ តុណី អបេរសុ ។ ឯតិ-
 យម្បិ ឡ កករ ។ ឱ ។ តតិយម្បិ ឡ កករ កិត្យ
 អមណ្ឌសិ សិយា ឡ បន កិត្យរ ធនកិត្យស្សបិ
 កត្តា វ វិមតិ វ ពុទ្ធប វ ធម្ម វ សង្កែ វ មកេ វ
 បជិបណាយ វ បុប្ផប កិត្យរ ម បញ្ច វិយ្យដិសា-
 រិនោ អបុរៈត្ត សម្ពិីក្រតោ នោ សត្តា អបេរាសិ
 ន មយំ សិត្តិម្នា កករដ្ឋ សម្ពុជា បជិបុប្ផិតុណិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

[១៤៨] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់បោកិកូទាំង-
ឆ្លាយមកថា មានកិកូទាំងឆ្លាយ បើសេចក្តីសង្ឃឹមឱ្យកី សេចក្តីធ្វើដែលកី កូទាំងពុទ្ធបុព្រះជម័ បុព្រះសង្ឃឹមឱ្យកី មតិ បុបជិបទា គប្បិមាន
សូម្បិដល់កិកូមួយរប មានកិកូទាំងឆ្លាយ អ្នកទាំងឆ្លាយ ចូរសាកស្បរ
(តប្រាណតបុំ) កុំទ្រូវអ្នកទាំងឆ្លាយ មានសេចក្តីត្រូវក្រុហាយ ស្ថាយកូទាំង
កាលជាមានជាមានការ ព្រះសាស្ត្រមាននៅ ចំពោះមុខនៃយើងកណៈ
ត្រូ ។ មិនបានជាយកចិត្តទុកដាក់ ដើម្បីសាកស្បរ ព្រះមានព្រះភាគ កូទាំង
ទីចំពោះព្រះក្រុសោះ ។ កាលបើព្រះមានព្រះភាគ មានព្រះពុទ្ធដីការ
យ៉ាងនេះហើយ កិកូទាំងនោះ ក៏នោះស្រួម ។ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រជែង
ត្រាស់នឹងកិកូទាំងឆ្លាយ ជាគម្រប់ពីរដង ។ ហើយ ព្រះមានព្រះភាគ ប្រជែង
ត្រាស់នឹងកិកូទាំងឆ្លាយ ជាគម្រប់បិដិជនថា មានកិកូទាំងឆ្លាយ បើ
សេចក្តីសង្ឃឹមឱ្យកី សេចក្តីធ្វើដែលកី កូទាំងពុទ្ធបុព្រះជម័ បុព្រះ
សង្ឃឹមឱ្យកី កូទាំងពុទ្ធបុបជិបទា គប្បិមាន សូម្បិដល់កិកូមួយរប មាន
កិកូទាំងឆ្លាយ អ្នកទាំងឆ្លាយ ចូរសាកស្បរ (តប្រាណតបុំ) កុំទូយ
អ្នកទាំងឆ្លាយ មានសេចក្តីត្រូវក្រុហាយ ស្ថាយកូទាំងកាលជាមានជាមានការ
ថា ព្រះសាស្ត្រមាននៅចំពោះមុខនៃយើងកណៈត្រូ ។ មិនបានជាយកចិត្ត
ទុកដាក់ ដើម្បីសាកស្បរព្រះមានព្រះភាគ កូទាំងទីចំពោះព្រះក្រុសោះ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី បរិនិញ្ញានភាគាណវាំ កគគេតោ បច្ចិមភាព

តតិយម្បី ខោ ពេ កិត្យូ គុណី អយោស៊ុ ។ អចខោ
 កកវ កិត្យូ អមឆ្លេសិ សិយា ខោ បន កិត្យូវ សត្តុ
 ការរៀនិ ន ឲ្យដួយរាជ សហរាយគោលិ កិត្យូវ ស-
 ហារយកស្ស អារោចត្តិតិ ។ ធម៌ វត្ថុ ពេ កិត្យូ គុណី
 អយោស៊ុ ។ អចខោ អយស្ស អាងឆ្លោ កករំនំ ធម-
 នេរោ អច្ចិរយំ កត្លោ អព្យុតិ កត្លោ ធម៌ បសឆ្លោ អបា
 កត្លោ តមស្បី កិត្យូសដ្ឋី នត្តិ តមស្បី កិត្យូសដ្ឋី
 ធភកកិត្យូស្សុបិ^(១) កត្យា វ ិមតិ វ ពុទ្ធវ ធម៌ វ
 សដ្ឋី វ មតេ វ បជិបធាយ វតិ ។ បសាង ខោ
 ត្តិ អាងឆ្លោ វតិសិ ញ្ចាងាមេរ ហោត្តុ អាងឆ្លោ តថាកតស្ស
 នត្តិ តមស្បី កិត្យូសដ្ឋី^(២) ធភកកិត្យូស្សុបិ កត្យា វ
 ិមតិ វ ពុទ្ធវ ធម៌ ធម៌ វ ធម៌ វ មតេ វ បជិ-
 បធាយ វ តមេសំ ហិ អាងឆ្លោ បញ្ហានំ កិត្យូសតាងំ

១ ន. នត្តិ ឯកកិត្យូស្សុបិ ។ ម. នត្តិ ឯកកិត្យូស្សុបិ ។ ២ ន. កិត្យូសដ្ឋី នត្តិ ។

មហាបរិនិញ្ញនស្សព្រះ បរិនិញ្ញនភាពវារេ: ព្រះបច្ចុមភាពរបស់ព្រះមានព្រះភាព

កិត្តិទាំងនោះ ក៏នៅតែស្ម័ម ជាតិម្របបីដៃ ។ ខិះព្រះមានព្រះភាព ឡើង
ត្រាស់នឹងកិត្តិទាំងនោយបាន ម្នាលកិត្តិទាំងនោយ ហើយមានសេចក្តីសង្ឃឹម
អ្នកទាំងនោយ មិនបានសាកស្បែរ (តូចាតត) ព្រោះសេចក្តីគោរព កួន
សាស្ត្រ ម្នាលកិត្តិទាំងនោយ កិត្តិជាសំណាងៗ ចូរប្រាប់ដល់កិត្តិជាសំណាងៗ
ដែលបីប៊ែន ។ លុះព្រះមានព្រះភាព មានព្រះពុទ្ធឌីកាយ៉ាងនេះហើយ កិត្តិ
ទាំងនោះ ក៏នៅស្ម័ម ។ ត្រានោះ ព្រះអាណាព្យាមានអាយុ ក្រាបបង្កែងទូល
ព្រះមានព្រះភាពដូចប៊ែន បពិត្រព្រះអន្តិជ័ចម្រិន ហេតុនេះ ជាអស្សារ្យ
ពេកណាស់ បពិត្រព្រះអន្តិជ័ចម្រិន ហេតុនេះ ចម្លៀកពេកណាស់ បពិត្រ
ព្រះអន្តិជ័ចម្រិន ខ្ញុំព្រះអន្តិមានសេចក្តីដៃៗប្រាយ៉ាងនេះ កួនកិត្តិសង្ឃឹមនេះ
ព្រោះបាន សេចក្តីសង្ឃឹមបាន សេចក្តីដៀរឯងច្នៃល់កួន កួនព្រះពុទ្ធបុព្រះជម់
បុព្រះសង្ឃឹម កួនមគ្គ បុបដិបាទ មិនមានដល់កិត្តិ សូមវិមាយរប កួនកិត្តិ
សង្ឃឹមនេះទៀរើយ ។ ព្រះអន្តិឡើងត្រាស់បាន ម្នាលអាណាព្យាមានអ្នកនិយាយ
ដោយសេចក្តីដៃៗប្រាយ៉ា ម្នាលអាណាព្យាមានព្រោះបាតតត កិដីជ័ពិតកួនកិត្តិសេចក្តី
នេះបាន សេចក្តីសង្ឃឹមបាន សេចក្តីដៀរឯងច្នៃល់កួន កួនព្រះពុទ្ធបុព្រះជម់
បុព្រះសង្ឃឹម កួនមគ្គ បុបដិបាទ មិនមានដល់កិត្តិ សូមវិមាយរប កួនកិត្តិ
សង្ឃឹមនេះទៀរើយ ម្នាលអាណាព្យាមានព្រោះបាន បណ្តាកិត្តិទាំង ៥០០ រូបនេះ

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

យោ បច្ចិមកោ កិត្យា សោ សោតាមខ្វា អវិជាត-
ខ្វា និយតោ សម្ងានិបកយណោតិ ។

[១៨៣] អចខោ កករ កិត្យា អមព្លឹសិ ហានុលានិ
កិត្យាប់ អមព្លឹយាមិ ហេ រយធម្មា សង្កាក អប្បមាណន
សម្ងានោចាតិ ។ អយំ តចាកតស្សូ បច្ចិមា រចា ។

[១៨៤] អចខោ កករ បបមផ្លាហំ សមាបជ្ជិ
បបមផ្លាហោ រួមហិត្តា ឯតិយផ្លាហំ សមាបជ្ជិ ឯតិ-
យផ្លាហោ រួមហិត្តា តតិយផ្លាហំ សមាបជ្ជិ តតិយផ្លាហោ
រួមហិត្តា ចតុត្រផ្លាហំ សមាបជ្ជិ ចតុត្រផ្លាហោ រួមហិត្តា
អគារសានញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិ អគារសានញ្ញាយត-
នសមាបត្តិយា រួមហិត្តា វិញ្ញាលាព្យាយតនំ សមាបជ្ជិ
វិញ្ញាលាព្យាយតនំសមាបត្តិយា រួមហិត្តា អគិព្យ-
ព្យាយតនំ សមាបជ្ជិ អគិព្យព្យាយតនំសមាបត្តិ-
យា រួមហិត្តា នេរសញ្ញាហាសញ្ញាយតនំ សមាបជ្ជិ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទុ

ភិកូណា ដែលមានគុណាចម្លៃយ៉ាងទាបបំផុត ភិកូនោះ គឺជ័យសោតារនុបុគ្គល មានសកម្មធនធ្វាក់ចុះកុងអបាយ ជានិយតបុគ្គល មានការត្រាស់ដើរ ប្រព្រឹត្តទេកុងខាងមុខ ។

[១២៣] ត្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ត្រាស់នឹងភិកូទាំងខ្លាយ ម្នាលភិកូទាំងខ្លាយ ពេញឃីយចុះ តខ្សោរនេះ តបាតតប្រាប់អ្នកទាំងខ្លាយ ព្រៃបានដើរ សង្ការទាំងខ្លាយ មានសេចក្តីសាបស្បែនីជាជម្រើន អ្នកទាំងខ្លាយ ចូរឡាតាំងកិច្ចទាំងពួនុសម្រេច ដោយសេចក្តីមិនប្រមាណចុះ ។ នេះជាបច្ចិមភាព របស់ព្រះតបាតត ។

[១២៤] លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រួស់ចូលការៗបបមផ្តាន ចែក្រែអំពីបបមផ្តាន ហើយចូលការៗទុតិយផ្តាន ចែក្រែអំពីទុតិយផ្តាន ហើយចូលការៗតតិយផ្តាន ហើយចូលការៗចតិត្យផ្តាន ហើយចូលការៗសមាបត្តិ ចែក្រែអំពីអាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចែក្រែអំពីអាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ចូលការៗវិញ្ញាណញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចែក្រែអំពីអាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិ ហើយចូលការៗអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចែក្រែអំពីអាកិញ្ញាយតនសមាបត្តិ ហើយចូលការៗនេរសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិ ចែក្រែអំពី

មហាបនិព្យានសុត្រ បនិព្យានភាពរាំ កតរតោ បនិព្យានំ

នេរសញ្ញាលាសញ្ញាយតនសមាបត្តិយា	រដ្ឋហិត្តា	សញ្ញ-				
ងេយិតនិងេ	សមាបធ្លី	អចខោ	អាយស្តា			
អានឆ្លោ	អាយស្តុណំ	អនុវត្តំ	ធនុកោះ	បរិនិព្យុតោ	កត្វោ	
អនុវត្ត	កតរតិ	។	ជារុសោ	អានឆ្លោ	កតរតិ	បរិនិព្យុតោ
សញ្ញាខេយិតនិងេ	សមាបឆ្លាតិ	។	អចខោ	កតរតិ		
សញ្ញាខេយិតនិងេ	សមាបឆ្លាតិ	រដ្ឋហិត្តា	នេរសញ្ញ-			
នាសញ្ញាយតនំ	សមាបធ្លី	នេរសញ្ញាលាសញ្ញាយតន-				
សមាបត្តិយា	រដ្ឋហិត្តា	អតិថ្នោះញាសញ្ញាយតនំ	សមាបធ្លី			
អតិថ្នោះញាសញ្ញាយតនំសមាបត្តិយា	រដ្ឋហិត្តា	វិញ្ញាណាសញ្ញ-				
យតនំ	សមាបធ្លី	វិញ្ញាណាសញ្ញាយតនំសមាបត្តិយា	រដ្ឋ-			
ហិត្តា	អគារាសានញ្ញាយតនំ	សមាបធ្លី	អគារាសា-			
នញ្ញាយតនំសមាបត្តិយា	រដ្ឋបហិត្តា	ចតុត្តិ	យានំ			
សមាបធ្លី	ចតុត្តិ	យាងា	រដ្ឋហិត្តា	តតិយំ	យានំ	
សមាបធ្លី	តតិយោ	យាងា	រដ្ឋហិត្តា	ធមិតិយំ	យានំ	
សមាបធ្លី	ធមិតិយោ	យាងា	រដ្ឋហិត្តា	បបមំ	យានំ	

មហាបរិនិញ្ញានស្អែក្រ បរិនិញ្ញានភាពវរៈ បរិនិញ្ញាននៃព្រះមានប្រោះភាគ
 នេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ចូលកាន់សញ្ញាដែលយិតនិង
 (សេចក្តីរលត់នៃសញ្ញានិធីដៃទាំ) ។ គ្រាល់៖ ព្រះអាណាព្យាមានភាយ
 ពោលទៅនឹងព្រះអនុវត្តមានភាយ ដួរដៃះថា បពិត្រព្រះអនុវត្តដើរម្រីន ព្រះ
 មានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយបុ ។ ព្រះអនុវត្តតបថា មានអារ៉ែសារណូន
 ព្រះមានព្រះភាគ មិនទាន់បរិនិញ្ញានទេ ព្រះអណ្ឌប្រជែងចូលកាន់សញ្ញាដែ-
 លយិតនិង ។ គ្រាល់៖ ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងចែងបំពីសញ្ញា-
 នេវយិតនិងសមាបត្តិហើយ ចយមកចូលកាន់នេវសញ្ញានាសញ្ញាយត-
 នសមាបត្តិវិញ្ញ ចែងបំពីនេវសញ្ញានាសញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ចយ
 មកចូលកាន់អាកិញ្ញញាយតនសមាបត្តិវិញ្ញ ចែងបំពីអាកិញ្ញញាយតន-
 សមាបត្តិហើយ ចយមកចូលកាន់វិញ្ញណាទាយតនសមាបត្តិវិញ្ញ ចែង
 បំពីវិញ្ញណាទាយតនសមាបត្តិហើយ ចយមកចូលកាន់អាកាសានញ្ញា-
 យតនសមាបត្តិវិញ្ញ ចែងបំពីអាកាសានញ្ញាយតនសមាបត្តិហើយ ចយ
 មកចូលកាន់ចតុត្បូដ្ឋានវិញ្ញ ចែងបំពីចតុត្បូដ្ឋានហើយ ចយមកចូលកាន់
 តតិយដ្ឋានវិញ្ញ ចែងបំពីតតិយដ្ឋានហើយ ចយមកចូលកាន់ទុតិ-
 យដ្ឋានវិញ្ញ ចែងបំពីទុតិយដ្ឋានហើយ ចយមកចូលកាន់បបមដ្ឋានវិញ្ញ

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួរ មហាកោត្តា

សមាបធ្លី	បបមា	យាងា	វុដ្ឋហិត្តា	ធមិយំ	យានំ
សមាបធ្លី	ធមិយា	យាងា	វុដ្ឋហិត្តា	តតិយំ	យានំ
សមាបធ្លី	តតិយា	យាងា	វុដ្ឋហិត្តា	ចតុត្តិ	យានំ
សមាបធ្លី	។	ចតុត្តា	យាងា	វុដ្ឋហិត្តា	សមណន្តក
កកក	បរិនិញ្ញាយិ	។			

[១៤៥] បរិនិញ្ញាគេ កកវតិ សហ បរិនិញ្ញាងា

មហាកូមិចាងោ	អយោសិ	កីសនកោ	លោមហំសោ
ឈរុន្ទុកិយោ ^(១)	ច	ផលិសុ	។

[១៤៦] បរិនិញ្ញាគេ កកវតិ សហ បរិនិញ្ញាងា ពហ្ម
សហម្បតិ តមំ តាគំ អភាសិ

សព្វ	វ	និគិតិបិស្សិតិ
ក្នតា	លោកេ	សមុស្សយំ
យត្ត	ធនាគិសោ	សត្តា
លោកេ	អប្បដិបុគ្គលោ	

តចាកតោ	ពលម្បញ្ញត្តា	
សមុទ្រា	បរិនិញ្ញាគេតិ	។

១ និ. ឈរុន្ទុកិយោ ។ ម. ឈរុន្ទុកិយោ ។

សុត្តនិចិដក ទីយនិកាយ មហារិត្ត

បេញអំពីបមផ្លានហើយ ក៏ចូលកាន់ទុតិយផ្លានទៅតែ បេញអំពីទុតិ-
យផ្លានហើយ ក៏ចូលកាន់តិយផ្លានទៅតែ បេញអំពីតិយផ្លានហើយ
ក៏ចូលកាន់ចតុត្តិផ្លានទៅតែ ។ លុះព្រះមានព្រះភាគ ទ្វេង់បេញចាក
ចតុត្តិផ្លានហើយ ក៏ទ្វេង់បរិនិញ្ញានក្នុងបញ្ហោះនោះ^(១) ។

[១២៥] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ ការក្រីក
នៃផែនដីដំ គួរស្សីម គួរព្រឹកម ក៏កើតមាន ទាំងផ្លែ^(២) ក៏លាន់ពុ
តគ្រីកគគ្រីន ព្រមនឹងការបរិនិញ្ញាន ។

[១២៦] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ សហម្បតិប្រហុ
ក៏ពោលនូវគារបាន៖ ព្រមនឹងការបរិនិញ្ញានថា
ព្រះសាស្ត្រ ដែលតតបុគ្គលប្រុបស្មើ ប្រាកដផ្ទុច្ចោះ ព្រះ
ព្រះគគ្រីនជាសម្ពទូបរិបុណ្ណោះហើយដោយកម្មាធិនិយោគ ទ្វេង់បរិនិញ្ញាន
ហើយ ក្នុងលោកណា ពួកសាថ្តទាំងអស់ មុខជានឹងជាក់
បុះនូវការកាយ ក្នុងលោក (នោះ) មិនមានទូរឱយ ។

១ អដ្ឋកម្ម ថាព្វេង់បេញចាកចតុត្តិផ្លានហើយ ពិចារណាអដ្ឋិរាយ ហើយព្វេង់បរិនិញ្ញាន
ដោយករដ្ឋចិត្ត ជាមព្យាកតុក្នុសច្បាស ។ ២ ថា ស្ថិនីនិទ្ទេតាក់បាន ។

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រ បរិនិញ្ញនភាណវាំ កតវត្ត បរិនិញ្ញនំ

- [១៧៧] បរិនិញ្ញត្រ កតវត្ត សហ បរិនិញ្ញនា
 សត្វា ឈរណិមិញ្ញ តម កាប់ អភាសិ
 អនិញ្ញ វត សច្ចាក
 ឧប្បជ្ជរយដ្ឋិជ្ជ
 ឧប្បជ្ជិទ្ទា និរផ្លូវិ
 តែសំ រួមសមោ សុខាតិ ។
- [១៧៨] បរិនិញ្ញត្រ កតវត្ត សហ បរិនិញ្ញនា អ-
 យស្តា អនុរញ្ញា តម កាប់ អភាសិ
 នាយុ អស្សុសបស្សុសោ
 បិតចិត្តស្ស តានិជ្ជ
 អនុញ្ញ សណិមារព្យ
 យំ គាលមកវី មុនិ ។
 អសល្វីនុន ចិត្តុន
 ងេណំ អផ្លូវកសិ
 បញ្ញាតស្សូវ និញ្ញនំ
 វិមាម៉ា ចេតសោ អហុតិ ។

មហាបរិនិញ្ញានស្សគ្រ បរិនិញ្ញានភាពវរោះ ការបរិនិញ្ញាននៃព្រះមានព្រះភាគ

- [១៤៧] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ ព្រះត្រដាចំ
ជាតិទេតា ក់ពោលនូវគារបាន៖ ព្រមនឹងការបរិនិញ្ញានបា
សធ្យារទាំងឡាយ មិនទៀតហូ មានកិរិយាក់តែឡើងនឹងការ
សុវត្ថធម្មជាតិ លុះក់តែឡើងហើយក់រលត់ឡើរឲ្យ កិរិ-
យារម្មាប់នូវសធ្យារទាំងនោះបាន ទីបនាំមកនូវសេចក្តីសុខ ។
- [១៤៨] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ ព្រះអនុវត្ត
មានអាយុ ក់ពោលនូវគារទាំងនេះ ព្រមនឹងការបរិនិញ្ញានបា
ព្រះមុនីនាបអនុណា ដែលមិនមានតណ្ឌា ទ្រដ់ប្រាងពួនូវ
អនុបាទិសសនិញ្ញានហើយ ទ្រដ់ធ្វើមរណកាល អស្សាស-
បស្សាសេះ នៃព្រះមុនីនាប ជាតាទិបុគ្គល ដែលមានព្រះ
ទីយុទ្ធប់ខ្ពស់នោះ មិនមានហើយ ។ ព្រះមុនីនាប ទ្រដ់អត់
សង្កត់នៃនោះបានដោយចិត្តមិន្សោញ សេចក្តីរលត់នៃចិត្តក៏
ក់តែមាន បីដូចជាការរលត់នៃប្រទិប ។

សុត្តនិបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហាកោត្រា

- [១៤៩] បរិនិពុទេ ភកវតិ សហ បរិនិញ្ញា អ-
យស្ប អនឡោ សម ការំ អភាសិ
តណាសិ យំ កិសនកំ
តណាសិ លោមហំសនំ
សញ្ញាការរ្យបេតែ
សម្បទ្ទេ បរិនិពុទេតិ ។
- [១៥០] បរិនិពុទេ ភកវតិ យេ តេត្តុ^(១) កិច្ចូ អវី-
តកកា អប្បគាថ្វ ពាយក បន្ទូយុ កញ្ជូតិ ដិច្ចាចាប់
វិយ បបតនិ អរដ្ឋនិ វិរដ្ឋនិ អតិធម៌ ភកក បរិនិពុ-
ទោ អតិធម៌ សុកតោ បរិនិពុទោ អតិធម៌ ចក្ខុមា
លោកេ អន្តរហិតោតិ ។ យេ បន តេ កិច្ចូ វិតកកា
តេ សតា សម្បជានា អធិរសេនិ អនិច្ចា វត សដ្ឋា-
រក^(២) តំ គុតេត្តុ លញ្ចាតិ ។
- [១៥១] អចខោ អយស្ប អនុរទ្ទោ កិច្ចូ អ-
មឡុសិ អលំ អរុសោ មា សោចិត្ត មា បរិនិត្ត

១ និ. គុត្តុ យេ តេ ។ ម. យេ តេ គុត្តុ ។ ២ និ. ម. អនិច្ចា សង្ការ ។

សុត្តនិចិត្ត ទីយនិកាយ មហានិត្ត

- [១៤៩] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ ព្រះអាណន្ទ
មានអាយុ ក៏ពេលនូវគារបាន៖ ព្រមទាំងការបរិនិញ្ញានបាន
កាលដែលព្រះសម្បទូ ប្រកបដោយហេតុ ប្រសើរទាំងពួន
ទ្រដៃបរិនិញ្ញានហើយ សេចក្តីញ្ចាប់ញ្ចាំងក្នុង សេចក្តីត្រីមេ
ក្នុង ក៏កែតិមានប្រាកដ ។
- [១៥០] កាលព្រះមានព្រះភាគ បរិនិញ្ញានហើយ កិច្ចិទាំងឡាយ
ណា ដែលមិនទាន់ប្រាសបាកភគៈ៖ មាននៅក្នុងទីនេះ កិច្ចិទាំងនោះ ពួកខ្លះ
ក៏ផ្លូវទៅឯណ៍ នូវកំភូនដែលហើយក្នុងកំឡើង ជួលខ្លួនបម្រះននៅលើមេក
ហាក់ដូចជាមានដើរដាច់ហើយបាន ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដៃប្រញាប់បរិនិញ្ញាន
ពេកណាស់ ព្រះសុគត្ត ទ្រដៃប្រញាប់បរិនិញ្ញានពេកណាស់ ព្រះសម្បទូ
មានចក្ខុវិក្សលោក ប្រញាប់បាត់ថ្វាបេកណាស់ ។ ធម្មកកិច្ចិណា ដែល
ប្រាសបាកភគៈហើយ កិច្ចិទាំងនោះ មានសតិនិធីសម្បជញ្ញា៖ អត់សង្កត់
ដោយគិតបាន សង្ការទាំងឡាយមិនទៀតិត ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គល
តប្បើបាននូវសេចក្តីទៀត ក្នុង (ឧន្លប្បវត្ថិ) នេះ អំពីណា ។
- [១៥១] លំដាប់នោះ ព្រះអនុវត្តមានអាយុ ប្រាប់ពួកកិច្ចិបាន
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ណែនឹងអ្នកទាំងឡាយ កំសោយសោក កំខ្សោក

មហាបនិព្យានសុត្រ បនិព្យានភាគរាជ ភគរតា បនិព្យានំ

នុ ធម៌ អរុសោ ភគរតា បដិកាថ្វេវ អញ្ជាត់ សព្វ-
 យោវ ិឃុយហិ មណាបិ នាលាការោ វិនាការោ អញ្ច-
 ចាការោ តំ គុត្រូ អរុសោ លព្យ យន្ត ជាត់ ក្នុតំ
 សង្កែតំ បខោកដម្នំ តំ វត មា បលុដ្ឋីតិ នេតំ ហានំ
 វិន្ទីតិ ឈរតា អរុសោ ឧផ្សាយនីតិ ។ កចំកុតា បន
 កត្វ អនុវត្ត ឈរតា មនសិការណីតិ ។ សត្តារុសោ
 អនុ ឈរតា អកាសោ បបីសព្វិនិយោ គោសោ
 បគិរិយ គុណនិ ពាយា បក្សយុ គុណនិ ធម្ពុជាតំ វិយ
 បបតនិ អរុណិ វិន្ទិ អតិធម្បំ ភគរ បរិពិធុតា

មហាបរិនិត្យនស្សព្វ បរិនិត្យនភាពវរៈ ការបរិនិត្យននៃព្រះមានព្រះភាត

ខ្សែលខ្សែឃើយ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ សេចក្តីនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
ទ្រដៃបានសម្រេចមកពីមុនហើយបាន សេចក្តីព្រាត់ប្រាស វិនាសប្រឈប់ប្រឈប់
បាកសត្វនិធីសង្ការ ដែលជាទីប្រជាប្រឈប់ ជាទីគាប់បិត្តិទាំងអស់ តើដឹង
មានជាជម្រើន ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគប្បីបាន
នូវសេចក្តីមិនព្រាត់ប្រាសនោះ កូន្ត (ឧន្ទប្បរតិ) នេះ អំពីណាង ធម្មជាតណាង
ដែលកើតហើយ ដែលមានហើយ ដែលបច្ចុប្បន្នតាក់តើដឹងហើយ មាន
សេចក្តីប្រឈប់ប្រាមជាជម្រើន ធម្មជាតនោះជន បុគ្គលនឹងពោលយាត់បាត់
កំប្រឈប់ប្រាមដួរដួរ៖ (ដោយហេតុណាង) ហេតុនុំ៖ មិនមានខ្សែឃើយ ម្នាល
អារុសោទាំងឡាយ ទេតាមឡាយ នឹងពោលទោស^(១) មិនមាន ។ ព្រះ
ភាគនឹន្យស្ថាបា បពិត្ធិអនុវត្តដីបម្រើន ឬ៖ ពួកទេតាងីទុកកូន្តបិត្តិដួរបញ្ចប់ ។
ព្រះអនុវត្តមានបេររាបាបា ម្នាលអារុសោភាពនឹន្យ មានពួកទេតា ។ (ខែ៩)
ដែលសមាប់ នូវនិមិត គឺដែនដី កូន្តអាកាស វែសាយសក់កន្លក់កន្លក់នៅល្អឥត្តិថ្លែង
ខ្សែឃើយនឹងកូន្តដែកន្លក់កន្លក់នៅល្អ ផ្ទុលខ្លួនចុះបម្រេននៅលទ្ធមក បីដួរបានមាន
ដើសជាប់ហើយបាត់ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដៃប្រជាប្រឈប់បន្ទិញពោលយាត់បាត់

១ អង្គភាព ថា ពួកទេគាត់ពាល់ទោសថា លោកម្នាស់ទាំងឡាយ មិនអាចអត់សង្កត់សេចក្តីសោកចំពោះខ្លួនឯងទៅហើយ ដូចមេចនឹងច្បាសនីស៊ិស ដកដុំមស្របបាន ។

សុភន្ធបិជ្ជកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្តា

អតិធម៌ សុកតោ បរិនិពុត្តោ អតិធម៌ ចក្ខុមា លោ-
 កោ អន្តរហិតោតិ សត្វារែសា អាល្លូ ដោតោ បបិយ
 បបីសត្វិនិយោ គោសោ បកិរិយ គិន្ទិនិ ។ បើ ។
 អន្តរហិតោតិ ។ យា បន ដោតោ វិតកតា តា សតា
 សម្បជាសា អធិកសេនិនិ អនិញ្ញា សង្កាត តំ គុតេត្តុ
 លព្យាតិ ។ អចខោ អាយស្តា ច អន្តរឡាតា អាយស្តា
 ច អាល្លោ តំ រត្តារសេសំ ធមិយោ គង់យ វិតិជារ-
 មសំ ។ អចខោ អាយស្តា អន្តរឡាតា អាយស្តនំ អ-
 ន្លែ អមឡើសិ កច្ច អរែសា អាល្លូ គុសិជារំ បរិ-
 សិត្តា គោសិជារកានំ មល្អានំ អារេឡិយិ បរិនិពុត្តោ
 កសិច្ចា កកក យស្បជានិ គានំ មព្យាតិតិ ។ ឯាំ
 កឡើតិ ខោ អាយស្តា អាល្លោ អាយស្តោតោ អន្ត-
 ន្ទិស្តុ បដិស្តុត្តា ឬពុព្យាលាសមិយោ និកសេត្តា បត្ត-
 តិរំ អាពាយ អណ្តិយោ^(១) គុសិជារំ ចាវិសិ ។

១ និ. ម. អតុទុគិយោ ។

សុត្តនិច្ចិដក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

ព្រះសុតត ទ្វេប្រញាប់បនិព្ទានពេកណាស់ ព្រះសម្បទ្វានចក្ខុក្ខុជ
លោក ទ្វេប្រញាប់បាត់បង់ពេកណាស់ ម្នាលអារុសោរានន្ទ មាន
ពួកទេរតា (ខ្លះ) ដែលសម្ងាត់ នូវនិមិត គីផនដី លើផនដី រំសាយ
សក់កន្លក់កន្លេញ ។ បេ ។ បាត់ទេ ។ ពួកទេរតាណាព ដែលប្រាស
បាកកតែៗ ទេរតាចាំនេះ មានសតិសម្បដញ្ញា៖ អត់សង្គត់ដោយគិត
ថា សង្គារចាំនេះធ្លាយមិនទូទៅ ព្រោះហេតុនេះ បុគ្គលគប្បីបាននូវ
សេចក្តីទូទៅទាត់ ក្ខុជ (ឈនប្បរតិ) នេះ អំពីណារ ។ គ្រានេះ ព្រះអនុវត្ត
មានអាយុ និងព្រះអានន្ទមានអាយុ ធ្វើធម្មិកថា អស់រតិ ដែលនៅ
សល់នេះ ។ ទីបព្រះអនុវត្តមានអាយុ ពោលនឹងព្រះអានន្ទមាន
អាយុថា ម្នាលអារុសោរានន្ទ អ្នកចូរចូលទៅកាន់ក្រុងកុសិនាក ហើយ
ថ្នាយដំណឹងដល់ពួកមលូក្សិត្រិយ័យ អ្នកក្រុងកុសិនាកថា បពិត្តរសិដ្ឋគោត្រ
ចាំនេះធ្លាយ ព្រះមានព្រះភាគ បនិព្ទានហើយ តុង្យរអ្នកចាំនេះធ្លាយ ចូរ
សម្ងាត់នូវកាលគ្គរបុះ ។ ព្រះអានន្ទមានអាយុ ទទួលរាល់ព្រះអនុវត្ត
មានអាយុថា អើលោកម្នាស់ ហើយក៏ស្ម័គ្គស្ថាដែលបាត់យកបាត់និង
ចិនក្ខុជបុព្ទណ្ឌសម័យ មិនមានកិត្តិជាគម្រប់ពិរឡេយ ចូលទៅកាន់
ក្រុងកុសិនាក ។

មហាបរិសិទ្ធនសុត្រេ បរិសិទ្ធនភាពវាំ បរិសិទ្ធនអចនា

[០៥៦]	តើល	ខោ	បន	សមយេន	គោសិ-
នាកា	មល្ងា	សណ្ឌភាគ	សង្វិបតិតា	យកត្តិ	
កោដ (១)	ការជីយេន	។	អចខោ	អាយស្តា	អ-
នត្រោ	យេន	គោសិនាកានំ	មល្ងានំ	សណ្ឌភាគាំ	
តេនុបសត្ថិមិ	ឧបសត្ថិមិត្តា	គោសិនាកានំ	មល្ងានំ		
អាគេឡេសិ	បរិនិពុត្ត់តោ	រសិទ្ធា	កករ	យស្សូនានិ	
កានំ	មញ្ញចាតិ	។	តុនមាយស្តោតោ	អនុន្តែស្ស	
សុត្តា	មល្ងា	ច	មល្ងបុត្តា	ច	មល្ងសុជាសា
ច	មល្ងបជាបតិយោ	ច	អបារិតោ	ឯម្មនា	ច-
តោដុក្តុសមប្រិតា	អយ្យកាថ្វេ	គោស់	បកិរិយ		
គ្មានិ	ពាយក	បកុយ្យ	គ្មានិ	ធិនុចានំ	វិយ
តិនិ	អរិនិ	វិនិនិ	អតិិប្បៃ	កករ	បរិនិពុត្ត់តោ
អតិិប្បៃ	សុកតោ	បរិនិពុត្ត់តោ	អតិិប្បៃ	ចក្ខុមា	
លោកោ	អនុរហិតោតិ	។	អចខោ	គោសិនាកា	
មល្ងា	បុរិស់	អាណាយេសំ	តើលហិ	កតោ	

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាគាហ៍: ការថ្វាយដំណើងបរិនិញ្ញាន

[១៥៨] កុដីសម្ដីយនោះជន ពួកមលុក្ស្រីឃីយ័ អ្នកក្រុងកុសិនាក
កំពុងប្រជុំឆ្លា កុដីសណ្ឌាការដ្ឋាន ដោយកិច្ចិនីម្បយ ។ ទីប្រពេះអាណន្ទ
មានអាយុ ចូលទៅកាន់សណ្ឌាការដ្ឋាន របស់ពួកមលុក្ស្រីឃីយ័ អ្នកក្រុង
កុសិនាកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ ថ្វាយដំណើងដល់ពួកមលុក្ស្រីឃីយ័
អ្នកក្រុងកុសិនាកម្ម បពិត្រវសិដ្ឋទាំងឡាយ ព្រះមានព្រះភាគបរិនិញ្ញាន
ហើយ តម្លៃនេះ សូមច្រេងទាំងឡាយ សម្ងាត់នូវកាលគ្គរបុះ ។ ពួកមលុ
ក្ស្រីឃីយ័ ពួកបុត្ររបស់មលុក្ស្រីឃីយ័ ព្រះសុណិសារបស់មលុក្ស្រីឃីយ័
និងកិរិយា របស់មលុក្ស្រីឃីយ័ ពួករីនេះ របស់ព្រះអាណន្ទមានអាយុ
ហើយ ក៏កើតឡើងឡើប្រេះទៀយ នឹងការដោយសេចក្តីឡើក្នុងបិត្ត ឱ្យរំសាយសក់
កន្លែក៏កន្លែ ផ្លូវកំភ្លុនដែកន្លែក៏កន្លែ ផ្លូវខ្ពស់បម្រះននៃលទោះមក
បិជ្ជបាមានដើរដាច់ហើយម្ម ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះបរិនិញ្ញានបាប់ពេក
ណាស់ ព្រះសុគត្ត ព្រះបរិនិញ្ញានបាប់ពេកណាស់ ព្រះសម្រួលានបក្សុទិន
លោក បាត់បង់ទៅបាប់ពេកណាស់ ។ គ្រាល់នោះ ពួកមលុក្ស្រីឃីយ័ អ្នកក្រុង
កុសិនាក បង្កាប់ពួករាជបុរសម្រាប់ ម្នាលនាយ បិជ្ជប្រោះ ចូរអ្នកទាំងឡាយ

សុភន្ធបិជេក ទីយនិកាយស្ស មហារត្ត

កុសិនាកាយ	កណ្ឌមាលព្យ	សព្វព្យ	តាងវរចាំ	បណ្ឌិ-
ទាន់ថាតិ	។	អចលោ	គោសិនាការកា	មណ្ឌ
មាលព្យ	សព្វព្យ	តាងវរចាំ	បព្យ	បុស្សូយុតសតានិ
អាងយ	យេន	ឧបរត្តនំ	មណ្ឌនំ	សាលរំ
កករតោ	សវ៉ាំ	តេដុបសណ្ឌិមិសុ	ឧបសណ្ឌិមិត្រា	កករតោ
សវ៉ាំ	នច្ចោហិ	កីតេហិ	រាជតេហិ	កណ្ឌិហិ
សក្តារព្យ	ក្រុករព្យ	មាលេព្យ	បួនេព្យ	ចេលវិតានិ
ករព្យ	ករព្យ	មណ្ឌលមានិ ^(១)	បដិយាទេព្យ	ឯរំ
តំ	ិរសំ ^(២)	វិតិនាមេសុ	។	អចលោ
មណ្ឌនំ	ធនុបោហិ	អតិវិការោ	ខោ	អង្គ
រតោ	សវ៉ាំ	ឲ្យបោតុ	មេ	កក-
សវ៉ាំ	ឲ្យបោស្សុមាតិ	។	អចលោ	រតោ
មណ្ឌ	កករតោ	សវ៉ាំ	កីតេហិ	សវ៉ាំ
សវ៉ាំ	នច្ចោហិ	ក្រុករព្យ	រាជតេហិ	មាលេហិ
មាលេហិ	កណ្ឌិហិ	សក្តារព្យ	ក្រុករព្យ	មា-
ឃេន្យ	បួនេព្យ	ចេលវិតានិ	ករព្យ	មណ្ឌលមានិ
ឃេន្យ	បដិយាទេព្យ	បុតិយម្បិ	ិរសំ	វិតិនាមេសុ

សុត្តនលិចកក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ប្រមូលគ្រឹះស្រីប្រអូប និងកម្រោងផ្ទា និងគ្រឹះត្បូរត្រីទាំងអស់ ដែល
មានភ្លើងក្រុងកុសិនាក ។ ទីបញ្ញកមលូក្សរិត្រី អ្នកក្រុងកុសិនាក នាំយក
គ្រឹះស្រីប្រអូបនិងកម្រោងផ្ទា និងគ្រឹះត្បូរត្រីនិងសំពាត់ ៥០០ គី ចូលទៅ
តាល់ព្រះសវិនេះ នៃព្រះមានព្រះភាគ ភ្លើងសាលវេន របស់ពួកមលូក្សរិត្រី
ដែលជាទីចូលទៅភ្លើងក្រុង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ដើរីសការ៖ គោរព
រប់អាណបុជាទ្រះសវិនេះ នៃព្រះមានព្រះភាគដោយរាជា ចម្លៀន ក្រុង ប្រាំ
ភ្លើងកម្រោង និងគ្រឹះស្រីប្រអូបទាំងឡាយ ហើយធ្វើពិតានសំពាត់ តាក់តែង
ពេជ្ជបាកំយ៉ាងនេះ ពេញអស់ ១ ថ្ងៃនោះ ។ លំដាប់នោះ ពួកមលូក្សរិត្រី
អ្នកក្រុងកុសិនាក មានសេចក្តីព្រឹត្តិះវិះដូចខ្លះបាន កាលនេះជ្រូលរៀលហើយ
និងប្រាយព្រះក្រុងព្រះសវិនេះ នៃព្រះមានព្រះភាគ ភ្លើងថ្ងៃនេះ មិនទាន់ទេ
ចាំថ្ងៃស្អើ សិមយេីននិងប្រាយព្រះក្រុងព្រះសវិនេះ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
លំដាប់នោះ ពួកមលូក្សរិត្រី អ្នកក្រុងកុសិនាក នាំត្រូវធ្វើសការ៖ គោរព
រប់អាណបុជាទ្រះសវិនេះ នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយរាជា ចម្លៀន ក្រុង
ប្រាំ ភ្លើងកម្រោង និងគ្រឹះស្រីប្រអូបទាំងឡាយ ហើយធ្វើពិតានសំពាត់ តាក់
តែងពេជ្ជបាកំទាំងឡាយ ហើយព្យាគំនៃថ្ងៃដាកម្រប់ ២ ឬកន្លែងទៅឡើត

មហាបរិនិត្យនស្តេច បនិត្យនភាពវាំ អដ មលដាមេក្រ

តតិយម្បី	ធនសំ	វីតិនាមេសំ	ចតុត្ថម្បី	ធនសំ	វីតិនា-
មេសំ	បញ្ចម្បី	ធនសំ	វីតិនាមេសំ	ដង្គម្បី	ធនសំ
វីតិនាមេសំ	។	អចលោ	សត្វុមម្បី	ធនសំ	កោសិន-
រគានំ	មល្អានំ	ធនធនយោសិ	មយំ	កករតោ	សរៀំ
នធ្វើហិ	កីតេហិ	រាជីតេហិ	មាលេហិ	តធ្វើហិ	សត្វ៊-
ហេត្តា	ករុកហេត្តា	មាលេត្តា	ឬដេត្តា	ធនក្តូធនោន	ធនក្តូធនោន
ជំ	នករស្សឹ	ហិត្តា	ពាយិនេ	ពាយិរំ	ធនក្តូធនាតោ
នករស្សឹ	កករតោ	សរៀំ	ឲ្យបេស្សាមាតិ	។	

[១៨៣] តើន ខោ បន សមយន អង្គ មល្ងា
 ចាមេក្តា សីសន្ទុបាតា អហាលានិ វត្ថានិ និរត្រា មយំ
 កករតោ សវិរ ឧច្ចាស្សមាតិ ន សត្វានិ ឧច្ចាស្សតុ ។
 អចខោ តោសិនាកា មល្ងា អយស្សន្ទំ អណ្តូន្ទំ ធន-
 ធនហេច្ចុ តោ ឬ ខោ កត្តិ អណ្តូន្ទិ យោតុ តោ បច្ចុយោ
 យេនិម អង្គ មល្ងា ចាមេក្តា សីសន្ទុបាតា អហ-
 លានិ វត្ថានិ និរត្រា មយំ កករតោ សវិរ ឧច្ចាស្សមាតិ
 ន សត្វានិ ឧច្ចាស្សតុ ។ អញ្ញថា ខោ កសិន្ទា តុនាកំ
 អធិប្បាយោ អញ្ញថា ដោតានិ អធិប្បាយោតិ ។ គេ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាពវារេះ មណ្ឌក្សព្រឹយជាប្រជាន ឬ អង្គ

ព្រំដែកម្រប់ ៣ ឡើកនួនខោទៅទៀត ព្រំដែកម្រប់ ៤ ឡើកនួនខោទៅទៀត
ព្រំដែកម្រប់ ៥ ឡើកនួនខោទៅទៀត ព្រំដែកម្រប់ ៦ ឡើកនួនខោ
ទៀត លុះដែកម្រប់ ៧ ទីបញ្ហកមលុក្សព្រឹយ អ្នកក្រុងកុសិនាក មាន
សេចក្តីព្រឹត្តិនិងសេចក្តីព្រឹត្តិ យើងរាល់ត្រូវឱ្យដើរការ រាល់អាណបុជា
ព្រះសវន់នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយរាប់ ចម្លើន ក្រោន ប្រគល់ ផ្ទាកម្រោននិង
ក្រុងក្រអូបទាំងឡាយ ហើយហោទោតាមទិសាងត្បូនក្រោក្រុង ហើយថាយ
ព្រះក្រើងព្រះសវន់ នៃព្រះមានព្រះភាគ អំពីខាងត្បូននៃក្រុង ។

[១៥៣] កុងសម័យនោះជន មលុក្សព្រឹយ ឬ អង្គ ដែលជាប្រជាន
ជម្រះសិស់ហើយ ទ្វេសំព័ត៌មី គិតត្រូវបាន យើងនឹងលើកព្រះសវន់ នៃ
ព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះ តែមិនអាបនឹងលើក្រុចបាន ។ ទីបញ្ហកមលុក្សព្រឹយ
អ្នកក្រុងកុសិនាក ពោលនឹងព្រះអនុវត្តមានអាយុ ដូចខ្លះបាន បពិត្រព្រះ
អនុវត្តដែលមិន មានហោតុដូចមេប៉ុប៉ុ មានបច្ចុប្បន្នដូចមេប៉ុប៉ុ បានជាមលុ-
ក្សព្រឹយជាប្រជានទាំង ឬ អង្គនេះ ជម្រះសិស់ហើយ ទ្វេសំព័ត៌មី គិតត្រូវ
បាន យើងនឹងលើកព្រះសវន់ នៃព្រះមានព្រះភាគដូចខ្លះ តែមិនអាបនឹង
លើក្រុចបាន ។ ព្រះអនុវត្តតាបាន បពិត្ររាសិដ្ឋៈទាំងឡាយ បំណងរបស់
ទ្វេសំព័ត៌មីឡាយធ្លី បំណងរបស់ញូកខោតាមធម្មី ។ ញូកមលុក្សព្រឹយ

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

បន កញ្ច លេរតានំ អធិប្បាយតិ ។ តុមាតំ ខេ
 រសិច្ចា អធិប្បាយេ មយំ កករតោ សវិំ នច្ចូហិ
 កីតេហិ កិតិតេហិ មាលេហិ កញ្ចូហិ សត្វេហ្ម
 គុគេហ្ម មាលេហ្ម បួនេហ្ម ធនកូណែន ធនកូណា
 នករស្ស ហិត្តា ពាយិន ពាយិវិំ ធនកូណាតោ នក-
 រស្ស កករតោ សវិំ ឃាយេស្សុមាតិ លេរតានំ ខេ
 រសិច្ចា អធិប្បាយេ មយំ កករតោ សវិំ ធនច្ចូហិ
 នច្ចូហិ កីតេហិ កិតិតេហិ មាលេហិ កញ្ចូហិ សត្វេ-
 ហ្ម គុគេហ្ម មាលេហ្ម បួនេហ្ម ឧត្ថុន ឧត្ថុវិំ
 នករស្ស ហិត្តា ឧត្ថុន ទ្វាន នករស្ស ហិត្តិត្តា^(១) មផ្លូន
 មផ្លូវ នករស្ស ហិត្តា បុរតិមេន ទ្វាន ធនកូមិត្តា
 បុរតិមតោ នករស្ស មគុចពញ្ញនំ នាម មល្អានំ
 ចេតិយំ ធនុ កករតោ សវិំ ឃាយេស្សុមាតិ ។
 យថា កញ្ច លេរតានំ អធិប្បាយេ តថា យោត្តិ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

ស្វរឡើតបា បពិត្រិលោកម្ពាស់ដែលម្រីន ចុះបំណងរបស់ពួកខោតា តើ
ដូចមេប ។ ព្រះអនុវត្តតបបា បពិត្រិវសិដ្ឋ៖ ទាំងឡាយ បំណងរបស់ទ្រដៃ
ទាំងឡាយបា យើងរាល់ត្រានីជ័យើសការ៖ គោរពរប់អានបួជាឌ្លោះសវិរ៖ នៅ
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំ ចម្លឹង ក្រុង ប្រាំ ផ្តកម្រិនិជ្ជគ្រឿង
ក្រុមបទាំងឡាយ ហើយហោញាមទិសាជត្បូន្តែក្រុងក្រុង ហើយថ្មាយ
ព្រះគ្រឿងព្រះសវិរ៖ នៅព្រះមានព្រះភាគ អំពីឈានត្បូន្តែក្រុង បពិត្រិវសិដ្ឋ៖
ទាំងឡាយ ឯបំណងរបស់ពួកខោតាបា យើងរាល់ត្រានីជ័យើសការ៖ គោរ
ពរប់អានបួជាឌ្លោះសវិរ៖ នៅព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំ ចម្លឹង ក្រុង ប្រាំ
ផ្តកម្រិនិជ្ជគ្រឿងក្រុមបទាំងឡាយ ដែលជាទិញ ហើយហោញាជីជ័យ
តាមទិសាជដីជ័យនៅក្រុង ហើយចូលទោកន់ក្រុងតាមទ្វារាជីជ័យ ហើយ
ហោញាក្រឿងកណ្តាលតាមទីកណ្តាលនៅក្រុង ហើយចេញទោតាមទ្វារាជី
កើត ហើយថ្មាយព្រះគ្រឿងព្រះសវិរ៖ នៅព្រះមានព្រះភាគ ក្តីជមកុដណ្ឌន-
បេតិយ^(១) របស់មល្វក្សត្រិយ៍ ខាងកើតនៅក្រុង ឬ ពួកមល្វក្សត្រិយ៍ ទូល
បា បពិត្រិលោកម្ពាស់ដែលម្រីន បំណងរបស់ពួកខោតាយ៉ាងណា ការថ្មាយ
ព្រះគ្រឿងព្រះសវិរ៖ នៅព្រះមានព្រះភាគ ក៏សូមឡើសមេចយ៉ាងនោះចុះ ឬ

១ អដ្ឋកម្រាប់ សាលាដាមដូល សម្រាប់តែងព្រះអង្គរបស់ពួកមល្វក្សត្រិយ៍ ហើយ មកុដណ្ឌន់
ហោញាប់ ចេតិយ ព្រោះគេធ្វើវិចិត្រចោនាក្សោចវិសេសណាស់ ។

មហាបនិព្យានសុគ្រឹ បនិព្យានតាមរាជា តម្លៃកតសវៀជ្រាបនំ

តើន ទោ បន សមយេន តោសិរាក យារ ស្រី-
 សមលសកដីក^(១) ធម្មមត្តុន ឌីជិន មជ្ឈរូបុបេហិ
 សណ្ឋាតា^(២) យោតិ ។ អចទោ នៅ ច តោសិន-
 រកា ច មល្ងា កករតោ សវ៉ា ធនិព្យីហិ ច មានុស-
 តោហិ^(៣) នបេហិ តីតោហិ ភាគិតោហិ មាលេហិ
 តតោហិ សត្វាកោត្តា កុកាកោត្តា មានោត្តា ឬដោត្តា
 ឧត្តុន ឧត្តុំ នករស្ស ហារិត្តា ឧត្តុន ទ្វាន នកំ
 បរិសិត្តា មផ្លេន មផ្លៀំ នករស្ស ហារិត្តា ឬរត្តិមេន
 ទ្វាន ធនិត្វិមិត្តា ឬរត្តិមតោ នករស្ស មកុដ-
 ពន្លេំ នាម មល្ងាបេំ ចេតិយំ ធភុ កករតោ
 សវ៉ា ធនិត្វិបិសុ ។ អចទោ តោសិនរកា មល្ងា
 អយស្ពេំ អនុន្លេំ ធភុនោំ កចំ មយំ កតោ
 អនុន្លេំ តចាកតស្ស សវ៉ិរ បដិបង្លាមាតិ ។ យចា
 ទោ រសិដ្ឋា រព្យា ចត្វារត្តិស្ស សវ៉ិរ បដិបង្លិនិ
 ឯរំ តចាកតស្ស សវ៉ិរ បដិបង្លិតព្យិនិ ។ កចំ
 បន កតោ អនុន្លេំ រព្យា ចត្វារត្តិស្ស សវ៉ិរ បដិបង្លិនិតិ ។

១ និ. សន្តិសមលសកដីក ។ ២ និ. ម. សណ្ឋាតា ។ ៣ និ. ម. មានុសកោហិ ច ។

មហាបរិនិញ្ញនសូត្រ បរិនិញ្ញនភាពវារេះ ការថ្វាយព្រះឡើងសិរីរបស់ព្រះព័ជាតត
 សម័យនោះដែល ក្រុងកុសិនាក ពាសពេញដោយផ្លាមទ្វានេះ ដោយគំនៈ
 ប្រមាណក្រឹមដួនដែលទិន្នន័យនៃខ្លះ និង-ទស្សន៍បច្ចុប្បន្នរគ្គុប
 និងកន្លែងសម្រាប់ពេលទ្វាន់សំរាម ។ ត្រានោះ ពួកខេរតានិងពួកមលូ-
 កូត្រីយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាក នាំត្រាផើសការ៖ គោរពរបៀបនុប្រាងព្រះសិរី៖
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំ ចម្លើន ក្រុង ប្រាំ ផ្តាកម្រួលនិងក្រុង
 ក្រុងបទាំងឡាយ ជារបស់ទិញខ្លះ របស់មនុស្សខ្លះ ហើយហេងទោខាងដើម
 តាមទិសខាងដើមនៃក្រុង ហើយចូលទៅកាន់ក្រុង តាមខ្លារាងដើម
 ហើយហេងក្រុងកណ្តាល តាមទិកណ្តាលនៃក្រុង ហើយចេញទៅតាម
 ខ្លារាងកែតែ ហើយចូយព្រះគីនព្រះសិរី៖ នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមក-
 ធមនបេតិយ របស់ពួកមលូកូត្រីយ៍ ខាងកែតែនៃក្រុង ។ លំដាប់នោះ
 ពួកមលូកូត្រីយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាក ពេលនឹងព្រះអាណន្ទមានអាយុ ធ្វើដែល
 បាន បពិត្រព្រះអាណន្ទដែលម្រីន យើងទាំងឡាយ នឹងប្រតិបត្តិកុងព្រះសិរី៖
 នៃព្រះតាមដើម្បីបាន ។ ព្រះអាណន្ទតាមបាន បពិត្ររាសិដ្ឋែះទាំងឡាយ ពួក
 តស្សន៍ ប្រតិបត្តិកុងសិរី៖ នៃព្រះបក្រពិត្តិការយ៉ាងណារ ពួកមហាបពិត្រ
 គឺប្រតិបត្តិ កុងព្រះសិរី៖ នៃព្រះតាមដើម្បីបាន យើងនោះចុះ ។ បពិត្រព្រះអាណន្ទ
 ដែលម្រីន ចុះពួកតស្សន៍ប្រតិបត្តិកុងសិរី៖ នៃព្រះបក្រពិត្តិការយ៉ាងដើម្បី ។

សុគតនបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្រ

រព្យា	វសិដ្ឋា	ចល្អវត្ថិស្ស	សវិរំ	អហាគេន	រត្តុន
រហូតិ	អហាគេន	រត្តុន	រហូតា	វិហាគេន	គប្ប-
សេន	រហូតិ	វិហាគេន	គប្បសេន	រហូតា	អហ-
គេន	រត្តុន	រហូតិ	ធមេន	ឧទាយន	បញ្ចាបិ
យុតសតេហិ	រព្យា	ចល្អវត្ថិស្ស	សវិរំ	រហូតា	
អយសាយ		តេលធោណើយា		បត្តិធមិត្តា	អត្តិស្ស
អយសាយ		ធោណើយា		បជិត្យុនិត្តា	សព្វកត្តានំ
ិតកំ	គរូតា	រព្យា	ចល្អវត្ថិស្ស	សវិរំ	ឃាយបន្ទិ
ចាតុម្ពហាយដេ	រព្យា	ចល្អវត្ថិស្ស	ចុបំ	គកេតិ	
ឯវំ	ខោ	វសិដ្ឋា	រព្យា	ចល្អវត្ថិស្ស	សវិរំ
បជិបង្វិតិ	យចា	ខោ	វសិដ្ឋា	រព្យា	ចល្អវត្ថិស្ស
សវិរំ	បជិបង្វិតិ	ឯវំ	តថាកតស្ស	សវិរំ	បជិបង្វិ-
តព្វំ	ចាតុម្ពហាយដេ	តថាកតស្ស	ចុបំ	គារេតព្យោ ^(១)	
តតុ	យោ	មានំ	វ	ក	ធម្មុកំ
វ	អភិវឌ្ឍស្ស	វ	ិត្តំ	វ	អកេយស្ស
ក	អភិវឌ្ឍស្ស	វ	ិត្តំ	វ	បសាន់
ក	ិយរត្តិ	ិយរត្តិ	ហិតាយ	សុខាយតិ	។
ក					អចខោ

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

បពិត្រវាសិដ្ឋេះទាំងឡាយ ព្យកតសូរជន វេសវិរៈនៃព្រះបក្រាច្និភាគ ដោយ
សំពាត់បី លុះវិដោយសំពាត់បីរបេរីយ ទីបរិដោយសំឡើ លុះវិដោយ
សំឡើរបេរីយ កិវិដោយសំពាត់បី (បែមទៀត) វេសវិរៈនៃព្រះបក្រាច្និភាគ
ដោយសំពាត់ ៥០០ គូ ដោយទំនួន៖ ហើយតម្លៃកុងព្រះមណ្ឌលមាស
ដែលជាក់ប្រជ ហើយគ្របដោយមណ្ឌលមាសដើម្បី ហើយធ្វើដើម្បី ទីប
ច្បាយព្រះគីនីនូវសវិរៈ នៃព្រះបក្រាច្និភាគ ដោយគ្រឿងក្រអូបក្រប់យ៉ាវ
ហើយគេធ្វើព្រះសូបនៃព្រះបក្រាច្និភាគកុងផ្ទុរដី បែកជា ២ បពិត្រវាសិដ្ឋេះ
ទាំងឡាយ ព្យកតសូរជនប្រតិបត្តិកុងសវិរៈនៃព្រះបក្រាច្និភាគ យ៉ាវនេះជាន់
បពិត្រវាសិដ្ឋេះទាំងឡាយ ព្យកតសូរជន ប្រតិបត្តិកុងសវិរៈនៃព្រះបក្រាច្និ-
ភាគ យ៉ាវណាមិញ ព្យកមហាបពិត្រគីប្រីប្រតិបត្តិ កុងព្រះសវិរៈនៃព្រះត-
ថាគត់ គីប្រីធ្វើព្រះសូបរបស់ព្រះតថាគត់ កុងផ្ទុរបែកជា ២ យ៉ាវនោះបុំ
ព្យកជនណាណីនីលីកឡើកឡីនីនូវអាកម្មជកី គ្រឿងក្រអូបកី គ្រឿងលម្អិតកី ឬ
នីធនប្រាយបន្ទី ឬឡីបិត្តិទួរដ្ឋាក់ប្រាកុងព្រះសូបនោះ អំពើនោះនីធនទាំងកន្លែរប្រ-
យាជនីធនសេបកីសុខជល់ជនទាំងនោះ អស់កាលយុរអធ្វើ ។ ត្រានោះ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ បរិនិញ្ញានភាណភារំ មហាកសួបត្វូរត្តុ

កោសិនាកា	មល្ងា	បុរីសេ	អាណាមេស៊ុំ	តែនហិ	
កណៈ	មល្ងានំ	វិហាលកប្បាសំ ^(១)	សង្កិចាថេចាតិ	។	
អចឡោ	កោសិនាកា	មល្ងា	កករតោ	សរីរំ	
អយាពេន	វត្ថុន	រប់ស៊ុំ	អយាពេន	វត្ថុន	
វិហាពេន	គប្បាសេន	រប់ស៊ុំ	វិហាពេន	គប្បាសេន	
រប់ត្រា	អយាពេន	វត្ថុន	រប់ស៊ុំ	ធនតេន	ឧចាយេន
បញ្ចឹង	យុតសតេហិ	កករតោ	សរីរំ	រប់ត្រា	អយ-
សាយ	តេលដោជាយ	បក្សិទ្ធិត្រា	អញ្ជីស្អាត	អយ-	
សាយ	ធោជាយ	បដិត្យិទ្ធិត្រា	សព្វកញ្ចានំ	ចិតកាំ	
ករិត្រា	កករតោ	សរីរំ	ចិតកាំ	អារេស៊ុំ	។

[០៨៤]	តេន	ខោ	បន	សមយេន	អយស្អាត	ម-
បាកកស្អាតេ	ចាកយ	គុសិនាំ	អញ្ជានមក្ខប្បដិបញ្ញា			
យកតិ	មហាតា	កិច្ចុសដ្ឋែន	សង្កិ	បញ្ចមត្តុហិ		
កិច្ចុសតេហិ	។	អចឡោ	អយស្អាត	មបាកកស្អាតេ		

^១ និ. ម. វិហាតំ កប្បាសំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាពវារេះ ពើងព្រះមហាកស្សបត្រោ

ព្យីកមលុក្ស្រួច អ្នកក្រឹងកុសិនាក បង្ហាប់កដបុរសថា ម្នាលនាយ ហើយដ្ឋាន៖
 ចូរអ្នកទាំងទ្រាយ ប្រមូលសំឡើរបស់ព្យីកមលុជនមក ។ លំដាប់នោះ ព្យីក
 មលុក្ស្រួច អ្នកក្រឹងកុសិនាក នាំខ្លាំងព្រះសវិរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយ
 សំពតត្រូវ លុំវិដោយសំពតត្រូវបារើយ ទីបុរិដោយសំឡើ លុំវិដោយ
 សំឡើបារើយ កុំវិដោយសំពតត្រូវ (បើមទ្រូវ) វំព្រះសវិរៈនៃព្រះមានព្រះ
 ភាគ ដោយសំពត ៥០០ គ្មោះ ដោយទំនន័យ៖ ហើយតមល់ក្នុងព្រះមលុ-
 សមាស ដែលជាក់ប្រែង ហើយត្រូវបារើយមលុសមាសដៃ ហើយធ្វើ
 ដើម្បី នូវព្រះសវិរៈនៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយត្រូវ ក្រុមប្រចាំប៊ែង ។

[១៥៨] សម្ដូលនោះជន ព្រះមហាកស្សបេះមានអាយុ និមន្តតាម
 ផ្ទុរាទ្រាយ មកអំពីក្រុងបាត់ ទៅកាន់ក្រុងកុសិនាក ជាមួយនឹងកិត្តិសង្ឃឹម
 ក្រុម ប្រមាណ ៥០០ រូប ។ លំដាប់នោះ ព្រះមហាកស្សបេះមានអាយុ

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារោគ្តា

មត្តា ីត្តម្ន អញ្ជតរម្លិ^(១) រូច្ចម្បល និសិទិ ។ នេន
ទោ បន សមយន អញ្ជតកេ អជីវកោ កុសិនាកយំ
មធ្យារុបុប្បែ កហោត្រា ថាំ អធ្យានមក្តប្បជិបញ្ញា យោតិ ។
អន្តសា ទោ អយស្ប មហាកស្សមោ តំ^(២) អជីវកំ
ឲ្យកោ វ អកច្បន្ត និស្ប តំ អជីវកំ ឯតណកោប
អចារុសោ^(៣) អម្យាកំ សត្តារំ ជាងសិតិ ។ អមារ-
រុសោ ជាងមិ អណ្ត សត្តាបំ បរិនិពុតោ សមលោរ
កោតមោ តោ ម សំ មធ្យារុបុប្បែ កហិត្តិ ។ តត្ត
យ តេ កិត្តិ អវិតកក អប្បគាថ ពាយក បន្តួល
គន្តិ ដិន្ទុជាតំ វិយ បបតិ អវិតិ វិវិតិ អតិ-
ិប្បំ កកក បរិនិពុតោ អតិិប្បំ សុកតោ បរិនិពុតោ
អតិិប្បំ ចត្តុមា លោកោ អណ្តរហិតោតិ ។ យ
បន តេ កិត្តិ វិតកក តេ សត្តា សម្បជាង
អជីវកោប្បិ អនិច្ច សត្តាក តំ កុតេត្តិ លព្យាតិ ។

១ និ. ម. អញ្ជតរស្ស ។ ២ និ. តនិ បទំ នតិ ។ ៣ ម. អចារុសោ ។

សុត្រនបិជក ទីយនិកាយ មហារេគ្រ

ពេជ្ជសអតិថិជ្រ ទៅគីឡូក្រាមម្នប់លើ ១ ។ ក៏សម្បែយនោះដែល មានអាជី-
វកម្មភ័ត៌ កាន់ផ្ទាមន្ទារៈអំពីក្រុងកុសិនាក់ ដើរតាមផ្ទុវត្តាយ ទៅកាន់ក្រុង
ច្បាប់ ។ ព្រះមហាកស្សបៈមានអាយុ ច្បានយើញអាជីវកន្លោះ ដើរមក
អំពីចម្លាយ លុះយើញហើយ កីពោលទោនីជ័អាជីវកន្លោះ ផ្ទុច្បៃ៖ថា ម្នាល
អារ៉ែសា អ្នកច្បានដឹងដំណើន៍ ព្រះសាស្ត្របស់យើងខ្លះដែរ ។ អាជីវក
តប័រ អើអារ៉ែសា ខ្ញុំដឹងដែរ ព្រះសមណាគោតម បរិនិញ្ញានទៅ ៧ ថ្ងៃ
គ្រប់នឹងថ្ងៃនេះហើយ ផ្ទាមន្ទារៈនេះ ខ្ញុំយកមកអំពីទីបរិនិញ្ញាន របស់
ព្រះសមណាគោតមនោះ ។ បណ្តាកិត្តិទាំងនោះ ពួកកិត្តិណា ដែល
មិនទាន់ប្រាសចាកកភ័ត៌ ពួកកិត្តិទាំងនោះ ឱ្យក៏ដួងកំភួនដោ កន្លែក់កន្លែញ្ចា
ផ្តលបម្រះននេះលទោមក បីផ្ទុចជាមានដឹងដាច់ហើយប៉ា ព្រះមានព្រះ
ភាគ គ្រឿងបរិនិញ្ញានចាប់ពេកណាស់ ព្រះសុគត់ គ្រឿងបរិនិញ្ញានចាប់ពេក
ណាស់ ព្រះសម្បួនមានចក្ខុវិក្សលោក គ្រឿងចាត់ទៅចាប់ពេកណាស់ ។
ឯពួកកិត្តិណា ដែលប្រាសចាកកភ័ត៌ហើយ ពួកកិត្តិនោះ ក៏មានសតិសម្ប-
ជញ្ជាំ អតិស្សតែប៉ា សង្ការទាំងឡាយមិនទៀត ព្រះហេតុនោះ បុគ្គលិកប្បីប្រានន្ទូវសេចក្តីទៀត
ភួនិន្ទុ កិត្តិទាំងនេះ មកអំពីណា ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ បរិនិញ្ញានភាណវារំ មហាកសួបត្វូរត្តូ

[១៨៨] តែន ទោ បន សមយន សុកញ្ចា នាម
 វិនិញ្ញាបញ្ញិតោ តស្សំ បិសាយំ និសិញ្ចា យោតិ ។
 អចទោ សុកញ្ចា វិនិញ្ញាបញ្ញិតោ ពើ កិត្តិ ធបតុណកេច
 អលំ អរុសោ មា សោចិត្ត មា បិធិវិត្ត សុមុត្តា មយំ
 តែន មហាសមឈោន ឧបទូតា ច យោម តាំ ពើ^(១)
 គប្បតិ តាំ ពើ^(២) ន គប្បតិតិ តានិ បន មយំ
 យំ តង្វិស្សាម តំ គិស្សាម យំ ន តង្វិស្សាម តំ ន
 គិស្សាមាតិ ។ អចទោ មហាកសួបត្វា^(៣) កិត្តិ
 អមញ្ញសិ អលំ អរុសោ មា សោចិត្ត មា បិធិវិត្ត
 និនិ ធបំ^(៤) អរុសោ កករតា បដិកច្ចោរ អត្ថាតំ
 សព្វយោរ ិយោហិ មនាយោហិ នាលាការោ វិនាការោ
 អព្វិចាការោ តំ គុតោត្តូ អរុសោ លព្វ យត្តំ
 ជាតំ ក្នុតំ សច្ចិតំ បលោកចច្ចុ តំ វត មា
 បលុជ្ជិតិ នេតំ បានំ វិច្ចិតិតិ ។

១-៤ ភោគិបិ ទិស្សិតិ ។ ៣ និ. ម. អាយស្តា មហាកសួបត្វា ។ ៥ និ. ម. ឯតំ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បន្ទិនិញ្ញានភាគជារៈ ពីដៃព្រះមហាកសុយបត្ថុវ

[១៥៥] សម័យនោះជន កិច្ចុបសចាស់លេខា៖សុកទូ អង្វីយកុង
កណ្តាលបរិស៊ុទនោះ ។ លំដាប់នោះ កិច្ចុបសចាស់លេខា៖សុកទូ ពោល
ទៅនឹងពួកកិច្ចុទាំងនោះដូចខ្លះថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ណ៍ីយអូក
ទាំងឡាយ កំសោកសោ កំឱវីកខ្សោលឡើយ ពួកយើងនឹងបានរួចប្រុង៖
ហើយ ព្រោះថា ពួកយើង មហាសមណោះនោះ តើដីបៀវតបៀវជា អំពើ
នេះ គួរដល់អូក អំពើនេះ មិនគួរដល់អូក កំតុងនេះ ពួកយើងនឹង
ប្រាថ្ឌាជើនីនូវអំពើណា នឹងធ្វើអំពើនោះបាន មិនប្រាថ្ឌាជើនីនូវអំពើណា នឹង
មិនធ្វើអំពើនោះបាន ។ ត្រានោះ ព្រះមហាកសុយប៊ែ ហោកិច្ចុទាំងឡាយ
មកថា ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ណ៍ីយអូករាល់គ្មាន កំសោកសោ កំ
ឱវីកខ្សោលឡើយ ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ពាក្យនេះ ព្រះមានព្រះភាគ
បានសម្រួលជាមុនហើយថា សេចក្តីព្រាត់ប្រាសវិនាសប្រើប្រាស់បានកសិត្ត
និងសង្ការជាតិស្រឡាត្រំ ជាតិពេញចិត្តទាំងអស់ តើដីមានជាចម្លាត
ម្នាលអារុសោទាំងឡាយ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគុប្បិនូវសេចក្តី
មិនព្រាត់ប្រាសនោះ កុងខ្លួនប្រព័ន្ធនេះ មកអំពើណា ធម្មជាតណា ដែល
កើតហើយ មានហើយ ដែលបច្ចុះយតាក់តើដីហើយ សិទ្ធិមានសេចក្តីប្រុង
ប្រាមទៅជាចម្លាត ធម្មជាតនោះ បុគ្គលនិងពោលយាត់ថា កំប្រុងប្រាម
ដូចខ្លះ (ដោយហេតុណា) ហេតុនេះ មិនមានឡើយ ។

សូត្តនូបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្រា

[១៨៦]	តើន	ខោ	បន	សមយេន	ចត្តាបោ
មល្វាមេឡា	សីសន្ទុបាតា	អហតានិ	វត្ថានិ		
និរត្រា	មយំ	កករតោ	ចិតកំ	អណ្តិម្រស្សមាតិ	
ន	សត្វានិ	អណ្តិម្រតុ	។	អចខោ	គោសិនាកា
មល្វា	អាយស្សន្ទំ	អនុរំន្ទំ	ធនធានហ៊ងំ	គោ	និ
កត្តុ	អនុរំន្ទំ	ហោតុ	គោ	បច្ចុយោ	យេនិមេ
មល្វាមេឡា	សីសន្ទុបាតា	អហតានិ	វត្ថានិ	និរត្រា	
មយំ	កករតោ	ចិតកំ	អណ្តិម្រស្សមាតិ	ន	សត្វានិ
អណ្តិម្រតុនិ	។	អញ្ញថា	ខោ	វសិដ្ឋា	នេរតានំ
អធិប្បាយេតិ	។	គចំ	បន	កត្តុ	នេរតានំ
យេតិ	។	នេរតានំ	ខោ	វសិដ្ឋា	អធិប្បាយ
អាយស្សា	មហាគស្សជោ	ចាកយ	គុសិនានំ	អន្តាន-	
មត្តិប្បជិបញ្ញា	មហាតា	កិត្តុសដ្ឋែន	សន្ទិ	បញ្ញមត្តុហិ	
កិត្តុសតេហិ	ន	តារ	កករតោ	ចិតកោ	បញ្ញលិស្សតិ
យាកយស្សា	មហាគស្សជោ	កករតោ	ចាន់	សហត្តា	
រន្ទិស្សតិតិ	។	យថា	កត្តុ	នេរតានំ	អធិប្បាយ

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហាផ្ទិ

[១៥៦] សម្រេចនោះដែល ពួកមលូក្ស្រួច ទៅអង្គភាព ដែលជាប្រធាន
ទ្រឹះដម្រេសីស់ ហើយទ្រឹះសំពតបីគិតគ្មាន យើងនឹងឈ្មោលនូវដើរដ្ឋាន
នៃព្រះមានព្រះភាគ ដូចខាងក្រោម តើមិនអារិនីធមួយល្អប៉ុណ្ណោះបាន ។ ទីបពួក
មលូក្ស្រួចីយ៍ អ្នកក្រុងកុសិនាក បានពេលទៅនឹងព្រះអនុរទមានអាយុ
ដូចខាងក្រោម បពិត្តព្រះអនុរទដែលមេន មានហេតុដូចមេប មានបច្ចុះយ
ដូចមេប បានជាបពួកមលូក្ស្រួចីយ៍ ជាប្រធានទាំង ទៅអង្គភាព ដម្រេសីស់
ហើយទ្រឹះសំពតបីគិតគ្មាន យើងនឹងឈ្មោលដើរដ្ឋាន នៃព្រះមានព្រះភាគ
ដូចខាងក្រោម តើមិនអារិនីធមួយល្អប៉ុណ្ណោះបាន ។ ព្រះអនុរទតបបាន បពិត្តរាសិដ្ឋែ
ទាំងឡាយ បំណានរបស់ពួកទេរតាមឈ្មោះគ្មាន ។ បពិត្តលោកម្នាស់ដែលមេន
ឱ្យបំណានរបស់ពួកទេរតាបាន ព្រះមហាកស្សប៊មានអាយុនេះ កំពុងនិមន្តតាមដ្ឋាន
បែក្រែកំពើក្រុងបាន មកការនៃក្រុងកុសិនាក ជាមួយនឹងកិកុសដ្ឋានប្រើប្រាស់
ប្រមាណ ៥០០ រូប ព្រះមហាកស្សប៊មានអាយុ មិនទាន់បានប្រាយបង្កំ
នូវព្រះបាន នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយដែរបស់ខ្លួនដាបណា ដើរដ្ឋាន
ព្រះមានព្រះភាគ កំមិនទាន់នេះដកបនោះ ។ ពួកមលូក្ស្រួចីយ៍ តិប
បាន បពិត្តលោកម្នាស់ដែលមេន បំណានរបស់ពួកទេរតាមឈ្មោះគ្មាន

មហាបរិនិញ្ញនសុត្រី បរិនិញ្ញនភាគវាំ មហាកសូបត្តិរត្តិ

តថា យោត្តិតិ ។ អចលោ អាយស្សា មហាកស្សូជោ
 យន កុសិនាកាយ^(១) មគុដពន្លនំ^(២) មន្ទានំ ចេតិយំ
 យន កករតោ ចិត្រកោ តេណុបសណ្ឌិទិ ឧបសណ្ឌិទិត្រ
 ឯកំសំ ចិរំ កត្តា អញ្ចលី បណ្តាមេត្តា តិត្តិត្តិ ចិត្រកំ
 បណ្តិត្តិណា កត្តា ចាណតោ វិវិត្តា កករតោ ចាណ សិរសា
 ន្ទិ ។ តានិចិ លោ បញ្ញ កិត្តិសតានិ ឯកំសំ ចិរំ
 កត្តា អញ្ចលី បណ្តាមេត្តា តិត្តិត្តិ បណ្តិត្តិណា កត្តា
 កករតោ ចាណ សិរសា រន្ទិសុ ។ រន្ទិតេ^(៣) បណ្តាយស្សតា
 មហាកស្សូបេន តេហិ ច បញ្ញហិ កិត្តិសតេហិ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាពវារេ: ផ្តើមព្រះមហាកសុយបត្រូវ

ការចាយព្រះក្រីនធនូវព្រះសវវិរេ: នៃព្រះមានព្រះភាគ កំសុមទ្វោសមេចយ៉ាង
នៅៗចុះ ។ គ្រាល់នៅ: ព្រះមហាកសុយបេ:មានអាយុ ចូលទៅកាន់ដើម្បីជួយ
នៃព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងមកុដពន្លនបេតិយ របស់ពួកមលុក្ស្រួច ឡើបក្រីន
កុសិនាកនោះ លុះចូលទៅដល់ហើយ កំដើរីវរថ្មីស្ថាម៉ាង ប្រណាមួ
អព្ទូលី ផ្តើប្រទក្សិណាដើម្បីជួយ ៣ ជុំហើយ បើកសំពីខាងព្រះបាន^(១) ប្រាយ
បង្កំព្រះបាន នៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរី: ។ ឯណុកកិត្តិទាំង ៥០០
រូបនោះ កំដើរីវរថ្មីស្ថាម៉ាងហើយ ប្រណាមួអព្ទូលី ផ្តើប្រទក្សិណា
៣ ជុំហើយ ប្រាយបង្កំព្រះបាននៃព្រះមានព្រះភាគ ដោយសិរី: ។ កាល
ដែលព្រះមហាកសុយបេ:មានអាយុ និងពួកកិត្តិទាំង ៥០០ រូបនោះ ប្រាយបង្កំ
១ អធូកចាថា ព្រះមហាកសុយបេ:ចូលចិត្តផ្តាន ចេញចាកចិត្តផ្តានហើយអធូកចាថា សូមទ្វោ
ព្រះបានទាំងគូ ទម្ងាយសំព័ត៌ទាំង ៥០០ គូ ព្រមទាំងសំឡើនិងព្រះមណ្ឌលមាស និងដើងផ្លូវផ្តើ
ដោយខ្លឹមចន្ទន៍ហើយលើពីរចេញចាកចិត្តផ្តានលើក្បាលរបស់ខ្ញុំ ។ គ្រាល់នៅ: ព្រះបានទាំងគូកំ
ទម្ងាយសំព័ត៌ទាំង ៥០០ គូដាកេម លើពីរចេញចាក ជំណាលគ្មានិងការអធូកចាថាបិត្តរបស់ព្រះ
មហាកសុយបេ: ប្រើបង្កើចព្រះចន្ទន៍ ចេញចាកអំពីចន្ទន៍ពេក ។ ព្រះមហាកសុយបេ:កំលា
ដើឡើង ចាប់ព្រះបានលើកដាក់លើសិរី:របស់លោក ។

សុត្តនិបិដកេ ទីយនិកាយស្ស មហារត្តា

បយមេរ កករតោ ចិតកោ បណ្តលិ ។ ឃាយមានស្ស
 ខោ^(១) បន កករតោ សវិស្ស យំ អបោសិ ផវិតិ រ
 ចម្លនិ រ មំសនិ រ ឆ្លាតិ រ លសិកាតិ រ តស្ស នៅ
 ធានាការ បញ្ញាយិត្ត ន មសិ សវិកនៅ អរសិស្សិសុ ។
 សេយ្យជាបិ នាម សប្បិស្ស រ តែលស្ស រ ឃាយ-
 មានស្ស នៅ ធានាការ បញ្ញាយតិ ន មសិ ធនមេរ
 កករតោ សវិស្ស ឃាយមានស្ស យំ អបោសិ ផវិតិ
 រ ចម្លនិ រ មំសនិ រ ឆ្លាតិ រ លសិកាតិ រ តស្ស
 នៅ ធានាការ បញ្ញាយិត្ត ន មសិ សវិកនៅ អរសិស្សិសុ ។
 តែសញ្ញ បញ្ញាច្នំ ឯស្សយុកសតានំ ទួ រ ឯស្សុនិ
 ឱយិសុ យញ្ញ សញ្ញអព្យនិម័ យញ្ញ ពាយិរ ។ ឯឡើ
 ខោ បន កករតោ សវិរ អណ្តលិក្តា ឧណគារ ចាតុ-
 កវិត្តា កករតោ ចិតកំ និញ្ញាយសិ ។ ឧណកំ សាល-
 តោបិ អព្យុនុមិត្តា កករតោ ចិតកំ និញ្ញាយសិ ។
 កោសិនាការការ^(២) មល្តា សញ្ញកញ្ចាងកោន កករតោ
 ចិតកំ និញ្ញាយសុ ។ អចខោ កោសិនាការការ មល្តា

១ និ. ខោសញ្ញ នតិ ។ ២ និ. ម. កោសិនាការបិ ។

សុត្តនិមិត្ត ទីយនិកាយ មហាផ្ទៃ

ព្រះបាទ នៃព្រះមានព្រះភាគរចហើយ ដើម្បីរព្រះមានព្រះភាគ ក៏ដែល
ឯង^(១) ។ ព្រះសវិរៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលក្រើនធេះហើយ អាការ៖
ណា ទោះព្រះថ្វីកី ព្រះចម្លេកី ព្រះមំសេកី ព្រះនារូកី ព្រះលសិកាកី
អាការ៖នោះ ក៏ដែលអស់ មិនមានធេះ និងកំពូមជ្រួញឡើយ សល់នោះ
តែព្រះសវិរជាតុសុខ^(២) ។ សប្បិ បុប្រជ ដែលក្រើនធេះ ក៏មិនមាន
ធេះកំពូមយ៉ាងណាមិញ ព្រះសវិរៈរបស់ព្រះមានព្រះភាគ ដែលក្រើន
ធេះហើយ អាការ៖ណា ទោះព្រះថ្វីកី ព្រះចម្លេកី ព្រះមំសេកី ព្រះនារូកី
ព្រះលសិកាកី អាការ៖នោះ ក៏ដែលអស់ មិនមានធេះនិងកំពូមឡើយ
សល់នោះតែព្រះសវិរជាតុសុខ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។ បណ្តាសំព័ត៌មាន
៥០០ គូនោះ សំព័ត៌ពី គីសំព័ត៌ជាន់កូនបំផុត ១ សំព័ត៌ជាន់ក្រោបំផុត ១
ក៏ដែលអស់ ។ លុះសវិរៈព្រះមានព្រះភាគ ដែលត្រូវក្រើនធេះហើយ
ជាចិកកំបង្គរសំពីអាកាស រំលត់ដើម្បី នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ទាំងមាន
ចិកខ្ពស់បញ្ជាក់ សំពីដើមសាលព្រឹក្ស រំលត់ដើម្បី នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
ទីបញ្ហកមលូក្ស្រួច អ្នកក្រុងកុសិនាការំលត់ដើម្បី នៃព្រះមានព្រះភាគ ។
ដោយចិកក្រុងក្រុមបញ្ហូនឹង ។ គ្រានោះ ញូកមលូក្ស្រួច អ្នកក្រុងកុសិនាការ

១ អដ្ឋកម្រា ហា ដើម្បីរនោះធេះឡើងដោយអាណុភាពនៃទេរតា ។ ២ អដ្ឋកម្រា នោះសល់
តែព្រះអដ្ឋិជាតុ ប្រៀបដូចឆ្នាមិះក្រាំខ្លះ ដូចកែវមុគ្តាដែន្នាតខ្លះ ដូចកម្រៀបមាសខ្លះ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រោះ បរិនិញ្ញានភាគាណាំ អជាតសត្វាដាចិត្ត

កករតោ	សវិកណិ	សត្វាបាំ	សល្អភាគរោ	សត្វិបញ្ចាំ
កត្តា ^(១)	ដុណិទាការាំ	បរិគ្តិបិត្តា	នច្ចោហិ	តីតេហិ
កាតិតេហិ	មាលេហិ	កច្ចោហិ	សត្វិសុ	ក្រកីសុ
មានសំ	ឬដៃសំ	។		

[១៨៧]	អស់ឆ្នុសិ	ខោ	រដ្ឋា	មាត់ដោ	អជាត-
សត្វិ	រេដោហីបុត្រោ	កករ	គិរ	គុសិនាកយំ	បរិនិពុ-
តោតិ	។	អចខោ	រដ្ឋា	មាត់ដោ	អជាតសត្វិ
បុត្រោ	កោសិនាការការាំ	មល្អាតាំ	ឯកតាំ	ចាយេសិ	កករបិ
ទត្តិយោ	អបាំបិ	ទត្តិយោ	អបាំបិ	អរបាទិ	កករតោ
សវិកណាំ	ភាគាំ	អបាំបិ	កករតោ	សវិកណាំ	ឯកបញ្ចាំ
កករតោ	។	អស់ឆ្នុសុ	ខោ	រេសាលិកា	លិច្ឆូវី
កករ	គិរ	គុសិនាកយំ	បរិនិពុតោតិ	។	អចខោ
រេសាលិកា	លិច្ឆូវី	កោសិនាការការាំ	មល្អាតាំ	ឯកតាំ	ឯកតាំ
ចាយេសុ	កករបិ	ទត្តិយោ	មយម្បិ	ទត្តិយោ	មយម្បិ

មហាបរិនិត្យនស្សត្រ បរិនិត្យនភាពវារេ: ព្រៀងព្រះបានអជាតសត្វជាមើល

ក៏ដើម្បីនូវការបញ្ចរលំពេដ^(១) ផ្លចពិទ្ធដោយកំពេដផ្ទុក^(២) ហើយដើរសក្តារេ: គោរព របៀបន បួជាព្រះសវិវធាតុ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ដោយរបាំបម្រូង ត្រូវ ប្រាំ ផ្សាកម្រួននិងគ្រឿងក្រសួងបចាំនូយ អស់ ៧ ត្រូវកើតសណ្ឌាការដ្ឋាន ។

[១៥៧] ព្រះបានមាតិជាតសត្វនៃទេហីបុត្រ ទ្រដៃបានពួជំណើន ថា ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រដៃបរិនិត្យនហើយ កូនក្រុងកុសិនាក ។ ទីប ព្រះបានមាតិជាតសត្វនៃទេហីបុត្រ បញ្ហានរាជទួត ទោកាន់សម្ងាក់នៃ ពួកមល្អក្រុង អ្នកក្រុងកុសិនាក ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្រុង យើងក៏ ជាក្រុង យើងគ្មានចំណោកនៃព្រះសវិវធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគនៃ យើងនឹងដើរព្រះសុបធុណ៍ ការបួជាផង ចំពោះព្រះសវិវធាតុ នៃព្រះមានព្រះ ភាគ ។ ពួកក្រុងត្រួតពិច្ចវិថី អ្នកក្រុងនៅលើ ទ្រដៃបានពួជា ព្រះមានព្រះ ភាគ ទ្រដៃបរិនិត្យនហើយ កូនក្រុងកុសិនាក ។ ទីបពួកក្រុងត្រួតពិច្ចវិថី អ្នកក្រុងនៅលើ បញ្ហានរាជទួតទោកាន់សម្ងាក់ នៃពួកមល្អក្រុង អ្នក ក្រុងកុសិនាក ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្រុង យើងក៏ជាក្រុង យើង

១ អដ្ឋកម្រា ថា ព្រះបានអ្នកកាន់លំពេដឲ្យលើពួកគ្នា ព្រះសវិវធាតុ ។ ២ ព្រះបានអ្នកសេះ ពួករច ពួកយោធ ឲ្យលើពួកគ្នា ព្រះសវិវធាតុ ផ្លូវប្រឈរពួកគ្នា បង្កើត ។

ធម្មតាឌីដែក ទីយនិកាយស្ស មហារត្តា

អរបាល ភតវត្ត សវិកណ៍ ភតំ មយម្បី ភតវត្ត
 សវិកណ៍ ចូបញ្ញ មហាថ្ត គិស្សុមាតិ ។ អស្សុសំ
 ខោ កាបិលរត្តក សក្រ ភតវ គិរ កុសិនាកយំ
 បរិនិពុត្តេតាតិ ។ អចខោ កាបិលរត្តក សក្រ តោ-
 សិនាកានំ មណ្ឌលំ ឬតំ ចាយេសំ ភតវ អន្តកំ
 ព្រាតិសេដ្ឋា មយម្បី អរបាល ភតវត្ត សវិកណ៍ ភតំ
 មយម្បី ភតវត្ត សវិកណ៍ ចូបញ្ញ មហាថ្ត គិស្សុមាត-
 ិតិ ។ អស្សុសំ ខោ អលុកប្បគា ចូលយោ^(១) ភត-
 វ គិរ កុសិនាកយំ បរិនិពុត្តេតាតិ ។ អចខោ អលុ-
 កប្បគា ចូលយោ^(២) តោសិនាកានំ មណ្ឌលំ ឬតំ
 ចាយេសំ ភតវិធមិ ឧត្តិយោ មយម្បី ឧត្តិយោ មយម្បី
 អរបាល ភតវត្ត សវិកណ៍ ភតំ មយម្បី ភតវត្ត
 សវិកណ៍ ចូបញ្ញ មហាថ្ត គិស្សុមាតិ ។ អស្សុសំ
 ខោ រមកាមគា តោជ្រើយោ ភតវ គិរ កុសិនាកយំ
 បរិនិពុត្តេតាតិ ។ អចខោ រមកាមគា តោជ្រើយោ

សុត្តនិច្ចិដក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

គ្មានចំណោកព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគធោះ យើងនឹងធ្វើព្រះសូប
ផែង ការបួជាផង ចំពោះព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្យកក្សត្រ
សក្បែ: អ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ឡើងបានពុងជីវិត ព្រះមានព្រះភាគ ឡើង
បរិនិញ្ញានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនាក ។ ទីបញ្ហកក្សត្រសក្បែ: អ្នកក្រុង
កបិលវត្ថុ បញ្ហានរាលីទូទៅកាន់សម្ងាត់ នៃព្យកមលក្សត្រ អ្នកក្រុងកុ-
សិនាកជា ព្រះមានព្រះភាគ ជាព្យាតិផ្ទាល់របស់យើង យើងគ្មាន
ចំណោកព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគធោះ យើងនឹងធ្វើព្រះសូបផែង
ការបួជាផង ចំពោះព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្យកក្សត្រ
មួល អ្នកក្រុងអលកប្បែ: ឡើងបានពុងជីវិត ព្រះមានព្រះភាគ ឡើង
បរិនិញ្ញានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនាក ។ ទីបញ្ហកក្សត្រមួល អ្នកក្រុងអល-
កប្បែ: បញ្ហានរាលីទូទៅកាន់សម្ងាត់ នៃព្យកមលក្សត្រ អ្នកនៅក្នុងក្រុង
កុសិនាកជា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគ្មាន
ចំណោកព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគធោះ យើងនឹងធ្វើព្រះសូបផែង
ការបួជាផង ចំពោះព្រះសវរជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្យកក្សត្រកោ-
ខ្លីយេ: អ្នកក្រុងរាយគ្រាម ឡើងបានពុងជីវិត ព្រះមានព្រះភាគ ឡើងបរិ-
និញ្ញានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនាក ។ ទីបញ្ហកក្សត្រកោខ្លីយេ: អ្នករាយគ្រាម

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ បរិនិញ្ញានភាណវាំ អជាតសត្វាដាចិវត្ថុ

កោសិនាការការណ៍ មល្អានំ ទួតំ ចាយេសំ កករបិ
 ទត្តិយោ មយម្បី ទត្តិយា មយម្បី អរបាម កករតោ
 សវិកណ៍ ភកំ មយម្បី កករតោ សវិកណ៍ ចូបញ្ញ ម-
 ហាង្ស គិស្សុមាតិ ។ អស់នឹង ខោ ផ្លូវឱ្យកោ
 ព្រហ្មឈោរ កករ គិរ គុសិនាកាយំ បិនិពុត្តុតោតិ ។
 អចខោ ផ្លូវឱ្យកោ ព្រហ្មឈោរ កោសិនាការការណ៍
 មល្អានំ ទួតំ ចាយេសិ កករបិ ទត្តិយោ អហម្បី
 ព្រហ្មឈោរ អហម្បី អរបាទិ កករតោ សវិកណ៍ ភកំ
 អហម្បី កករតោ សវិកណ៍ ចូបញ្ញ មហាង្ស គិស្សុមិ-
 តិ ។ អស់នឹង ខោ ចាយេយ្យកា មល្អា កករ គិរ
 គុសិនាកាយំ បិនិពុត្តុតោតិ ។ អចខោ ចាយេយ្យកា
 មល្អា កោសិនាការការណ៍ មល្អានំ ទួតំ ចាយេសំ កក-
 របិ ទត្តិយោ មយម្បី ទត្តិយា មយម្បី អរបាម ក-
 ករតោ សវិកណ៍ ភកំ មយម្បី កករតោ សវិកណ៍ ចូប-
 ញ្ញ មហាង្ស គិស្សុមាតិ ។ ធនំ រុត្ត់ កោសិន-
 រកា មល្អា តែ សដ្ឋី កឈោ ធនុណែងចាំ កករ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាពវារេ: ពីងព្រះបានអជាតសត្វជានឹម

បញ្ហានកដទ្ធិតឡាកាន់សម្ងាក់ នៃពួកមលុក្សត្រ អ្នកក្រុងកុសិនាកថា
 ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើងគ្មានចំណោកព្រះ
 សវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះសូបដង ការបួជាចង់
 ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ព្រោហ្មណ៍ដែលនៅក្នុងដែន
 អង្គទិបេ: បានពួកមលុក្សត្រ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវបរិនិញ្ញានហើយ ក្នុងក្រុង
 កុសិនាក ។ ទីប្រោហ្មណ៍ដែលនៅក្នុងដែនអង្គទិបេ: បញ្ហានទួតឡាកាន់
 សម្ងាក់ នៃពួកមលុក្សត្រអ្នកក្រុងកុសិនាកថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ
 យើងក៏ជាអ្រប្រាលណ៍ យើងគ្មានចំណោកព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះ
 ភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះសូបដង ការបួជាចង់ ចំពោះព្រះសវិធាតុ
 នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ ពួកមលុក្សត្រអ្នកក្រុងបាត់ ទ្រូវបានពួកមលុក្សត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រូវបរិនិញ្ញានហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនាក ។ ទីបញ្ហក
 មលុក្សត្រអ្នកក្រុងបាត់ បញ្ហានកដទ្ធិតឡាកាន់សម្ងាក់ នៃពួកមលុក្សត្រ
 អ្នកក្រុងកុសិនាកថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្សត្រ យើងក៏ជាក្សត្រ យើង
 គ្មានចំណោកព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគដែរ យើងនឹងធ្វើព្រះសូប
 ដង ការបួជាចង់ ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុំពួក
 ក្សត្រនិងព្រោហ្មណ៍ទាំងនេះ ពោលពាក្យយ៉ាងនេះហើយ ពួកមលុក្សត្រ
 អ្នកក្រុងកុសិនាក បានពោលឡើងពួកគឺណែះទួតទាំងនេះ ដូចខ្លះបា

សុត្តនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្រា

អន្តាកំ តាមត្រូវត្រូ បរិនិពុលោ ន មយំ នស្សុម
 កកវត្វ សវិភាគ ភាគត្តិ ។
 [១៨៥] ធន រត្រូ ធោោោ ពាយុោោ តេ
 សដ្ឋី តោោ ធននៅហេច
 សុណាទុ កោត្រា មម ធនការកំ
 អន្តាកំ ពុទ្ធតា អហុ ឧត្តិវត្ថា
 ន ហិ សង្គយំ ឧត្តិមបុត្តិលស្ស
 សវិភាគកេ^(១) សិយ សម្បុបាកេ^(២) ។
 សព្វ វ កោត្រា សហិតា សមត្តា
 សម្រោនមាន តកេមដ្ឋ ភកេ
 វិត្តារិកា យោធុ ឯិសាសុ ចុង
 ពយុ ជន ចក្ខុមត្រ បសន្ទាតិ^(៣) ។

១ និ. សវិភកេ ។ ២ ម. សិយា សំបហារ ។ ៣ និ. ពហុដ្ឋនោ ចក្ខុមត្រ
 បសន្ទាតិ ។

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ មហារត្ត

ព្រះមានព្រះភាគ ឯង់បរិនិញ្ញានហើយ កុងគាមក្រោតរបស់យើង យើង

នឹងមិនឡើងរចាំណែកព្រះសវិជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគឡើយ ។

[១៥៥] កាលបឹងកក្ស្រួច និងព្រាប្យុណ៍ទាំងនេះ ពោយយោង
នេះហើយ ទីបទណាប្រាប្យុណ៍ និយាយទៅនឹងព្យកតិណាគេទ្ធិត ទាំង
នោះដូចខាងក្រោម

លោកទាំងឡាយដែលមេន សូមស្វាប់ពាក្យរបស់ខ្លឹមយ៉ាត់សិន

ព្រះពុទ្ធដាម្ពាស់នៃយើង ព្រះអធិជាទន្លិកទ ឬកពោល

សរសើរគុណវឌ្ឍន៍ មេនពិត ការប្រហារត្តា (ប្រាំនាម្ហ)

ព្រោះតើបំណោកនៃព្រះសវិជាតុ របស់ខ្លឹមបុគ្គលនេះ មិន

ប្រព័ឡើយ ។ បពិត្រលោកទាំងឡាយដែលមេន យើងទាំង

អស់ត្តា (ត្តរតែ) ស្រុះស្រុលត្តា ព្រមព្រៃំនឹងត្តា វិករយ

រកត្តា ថែកព្រះសវិជាតុឡើង ។ បំណោក ព្រះស្តីបទាំង-

ឡាយ សូមផ្សាយទៅកុងទិសទាំងឡាយបុះ ព្យកជនប្រើន

គឺដៃបានបំពេះព្រះសម្បទមានបក្ខ មិនលើដ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុគ្រូ បរិនិញ្ញានភាពវារំ កតវត្តា សវិវិភាគៗ

[១៨៥]	ពេលហិ	ព្រាយ្យុលោ	ត្បូញ្ញរ ^(១)	កតវត្តា
សវិភាគិ	អង្វិជា	សមំ	សុវិភ័ត្ធិ	វិភាគិភ័ត្ធិ
កតវត្តា	ធម៌	កតវត្តា	ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ
សដ្ឋការណ៍	កតវត្តា	បដិស្សុជាទ្វា ^(២)	កតវត្តា	សវិភាគិ
អង្វិជា	សមំ	សុវិភ័ត្ធិ	វិភាគិភ័ត្ធិ	ត្បូញ្ញរ
ធម៌	ធម៌	កតវត្តា	ត្បូញ្ញរ	អយប៊ិ
ធម៌ស្ស	ធម៌	មយញ្ញ	ការិស្សុមីតិ	អណែសុ
ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ	ធម៌
ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរស្ស	ត្បូញ្ញរ	ត្បូញ្ញរ
[១៩០]	អស្សុសំ	ធម៌	បិច្ចលិនិយា	មេរិយា
កតវត្តា	កតវត្តា	កតវត្តាករយំ	បរិនិញ្ញត្រតោតិ	អចិខោ
បិច្ចលិនិយា	មេរិយា	កោសិនាការការណ៍	មល្អាកំ	
ឯតំ	ឯតំ	កតវត្តិ	ឯតិយោ	មយម្បិ
មយម្បិ	មយម្បិ	កតវត្តា	សវិភាគិ	ឯតិយោ
កតវត្តា	សវិភាគិ	ធម៌	កតវត្តា	មយម្បិ

១ និ. ត្រូវ យេរោ ។ ម. ត្បូញ្ញរ ។ ២ បដិស្សុជាទិ កតិចិ ញាញកេ ទិស្សិតិ ។
៣ និ. ទទួល ។

មហាបរិនិញ្ញនស្សត្រ បរិនិញ្ញនភាពវារេ: ការថែកព្រះសវនីធាតុរបស់ព្រះមានព្រះភាគ

[១៥៩] ពួកគ្យប្រពិនិជ្ជព្រោហ្មណ៍ទាំងនេះ ទួលិបពក្យម៉ាល
ព្រោហ្មណ៍ យើដូឡាឃោះ អ្នកចូរថែកព្រះសវនីធាតុនៅព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ឬ
ចំណែកស្រីត្រូវឱ្យ: ។ ទោណព្រោហ្មណ៍ កំទួលិបក្របស់ពួកគឺណាគួត
ទាំងនេះ ដោយពក្យម៉ាល អើអ្នកដៀបម្រីន អើអ្នកដៀបម្រីន ហើយកំថែក
ព្រះសវនីធាតុនៅព្រះមានព្រះភាគ ឲ្យជា ឬ ចំណែកស្រីភាគត្រូវ ហើយ
និយាយនឹងពួកគឺណាគួតទាំងនេះ ដូឡាឃោះម៉ាល លោកទាំងឡាយដៀបម្រីន
សូមលោកទាំងឡាយដៀបម្រីន ឲ្យតូម^(១)នេះ ដល់ខ្ញុំឱ្យ: ខ្ញុំនឹងធ្វើព្រះស្ថិតិ
ការបុជាផង់ ចំពោះគូម ឬ ពួកគ្យប្រពិនិជ្ជព្រោហ្មណ៍ទាំងនេះ កំបាន
ឲ្យតូម ដល់ទោណព្រោហ្មណ៍ ។

[១៦០] ឯពួកគ្យប្រពិនិមោរិយេ: អ្នកក្រុងបិបូលីវេន ទ្រឹងបានពួ
ដំណើនម៉ាល ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រឹងបរិនិញ្ញនហើយ ក្នុងក្រុងកុសិនាកេ ឬ
ទីបពួកគ្យប្រពិនិមោរិយេ: អ្នកក្រុងបិបូលីវេន កំបញ្ចនរាជទួតទោកន់សម្រាក់នៅ
ពួកមល្វក្រុត្រ អ្នកក្រុងកុសិនាកេម៉ាល ព្រះមានព្រះភាគ ជាក្យប្រពិនិជ្ជក៏ដោ
ក្យប្រពិនិជ្ជ យើងគ្មានចំណែកព្រះសវនីធាតុ នៅព្រះមានព្រះភាគដើរ យើង
នឹងធ្វើព្រះស្ថិតិការបុជាផង់ ចំពោះព្រះសវនីធាតុនៅព្រះមានព្រះភាគ ។

១ ជាមួយនេះមានចំណែកព្រះសវនីធាតុនៅព្រះមានព្រះភាគ ។

សុត្ថនបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

នត្តិ កករតោ សវិភាគ កាកោ វិភត្តាទិ កករតោ សវិភ-
និ តោ អង្គារំ ហារចាតិ ។ តែ តោ អង្គារំ អារី-
ហារីសុ ។

[១៦១] អចខោ រជ្ជ មានដោ អជាតសត្វ
ហេដីបុត្រោ រជកយោ កករតោ សវិភាគ ចូលព្យ
មហព្យ អគាសិ ។ ហេសាលិកាយិ លិច្ឆី ហេសាលិយំ
កករតោ សវិភាគ ចូលព្យ មហព្យ អគំសុ ។ កាយិ-
លរត្តិកាយិ សគ្គ គិលរត្តិសិ កករតោ សវិភាគ
ចូលព្យ មហព្យ អគំសុ ។ អលូគប្បកាយិ ចូលយោ
អលូគប្ប កករតោ សវិភាគ ចូលព្យ មហព្យ អគំសុ ។
រមត្តាមកាយិ គោច្ចិយា រមត្តាម កករតោ សវិភាគ
ចូលព្យ មហព្យ អគំសុ ។ ហេដីបគោយិ ពាយូលេរោ
ហេដីប កករតោ សវិភាគ ចូលព្យ មហព្យ អគាសិ ។

សុត្តនិបិជក ទីយនិកាយ មហានគ្គ

ព្រកមលូក្សរត្រព្រតបថា ចំណោកព្រះសវិធាតុរបស់ព្រះមានព្រះភាគ មិន
មានទេ ព្រះសវិធាតុទាំងឡាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ យើដីបេកក
ត្រាមស់ហើយ ចូរអុកទាំងឡាយ នាំយកព្រះអង្គារ (ធម្ម) អំពីកន្លែង
ដែលប្រាយព្រះគីន់នេះទៅបុះ ។ ព្រកក្សរត្រមោរិយៈទាំងនោះ ក៏នាំយក
ព្រះអង្គារអំពីកន្លែង ដែលប្រាយព្រះគីន់នោះទៅ ។

[១៦១] ត្រានោះ ព្រះបាទមាតិជាជាតសត្វនៃទេបិបុត្ត ព្រះបានធ្វើ
ព្រះសូបធ័ន ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ កុង
ក្រុងរាជធី៖ ។ ឯព្រកក្សរត្រលិច្ឆីវិ អ្នកក្រុងនៃសាលី ក៏បានធ្វើព្រះសូបធ័ន
ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ កុងក្រុងនៃសាលី ។
ព្រកក្សរត្រអ្នកក្រុងកបិលវត្ថុ ក៏បានធ្វើព្រះសូបធ័ន ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះ
សវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ កុងក្រុងកបិលវត្ថុ ។ ព្រកក្សរត្រចូលិ អ្នក
ក្រុងអលូកប្បែះ ក៏បានធ្វើព្រះសូបធ័ន ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃ
ព្រះមានព្រះភាគ កុងក្រុងអលូកប្បែះ ។ ព្រកក្សរត្រកោឡើយ៖ អ្នករាយត្រាម
ក៏បានធ្វើព្រះសូបធ័ន ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមាន
ព្រះភាគ កុងរាយត្រាម ។ ព្រោហ្មណ៍អ្នកនៃដួចិបេះ ក៏បានធ្វើព្រះសូបធ័ន
ការបួបធ័ន ចំពោះព្រះសវិធាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ កុងដែននៃដួចិបេះ ។

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ បរិនិញ្ញានភាណភាគាំ ពុទ្ធសារីកគាថា

ចារើយ្យកាបិ មល្ងាច ចាករយំ កកវត្វេ សវិកណំ
 ចួបញ្ញ មហញ្ញ អកំសុ ។ គោសិនាកាបិ មល្ងាច
 គុសិនាករយំ កកវត្វេ សវិកណំ ចួបញ្ញ មហញ្ញ
 អកំសុ ។ ធោលេយ្យ ព្រាយ្យុលេយ្យ តុមស្បូ ចួបញ្ញ
 មហញ្ញ អគាសិ ។ ិច្ចិលិនិយាយិ មោរិយា ិច្ច-
 សិរិនេ អដ្ឋាកណំ ចួបញ្ញ មហញ្ញ អកំសុ ។ តតិ
 អដ្ឋ សវិត្វុជា^(១) នរមោ តុមត្វុជា ធនសមោ អដ្ឋ-
 រត្វុជា ធរមេតំ កុតុមុព្វនិ ។

[១៦២] អដ្ឋោលាំ ចក្ខុមត្វេ សវិរ
 សត្វោលាំ ធម្ពុណីបី មហោន្តិ
 ធគកញ្ញ ោលាំ ឬុសរុត្វមស្បូ
 កមត្តាម នាករជា មហោន្តិ^(២) ។
 ធគកា ហិ^(៣) នាបា តិនិរោងិ បុជិតា
 ធគកា បន កត្តាបុរ មហិយ្យតិ

^(១) និ. អដ្ឋស្បូ សវិចួបញ្ញ ។ ម. សវិចួបញ្ញ ។ ២ ម. មហោន្តិ ។ ៣ និ. ឯកាបិ ។

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ បរិនិញ្ញានភាគាណារេ: ពួកសារីកចាថា

ពួកមល្វក្យត្រួតក្រុងបាន ក៏បានធ្វើព្រះសូបដៃនៅ ការបូជាចន្ទឹង ចំពោះ
 ព្រះសវិជាតុ នៃព្រះមានព្រះភាគ កុងត្រូវបាន ។ ពួកមល្វក្យត្រួត អ្នក
 ក្រុងកុសិនាក ក៏បានធ្វើព្រះសូបដៃនៅ ការបូជាចន្ទឹង ចំពោះព្រះសវិជាតុ
 នៃព្រះមានព្រះភាគ កុងត្រូវកុសិនាក ។ ទោណប្រព័ន្ធលើ ក៏បានធ្វើ
 ព្រះសូបដៃនៅ ការបូជាចន្ទឹង ចំពោះព្រះគុណ ។ ពួកក្យត្រូវមេរិយៈ អ្នកក្រុង
 បិបុលិវ៍ ក៏បានធ្វើព្រះសូបដៃនៅ ការបូជាចន្ទឹង ចំពោះព្រះអង្គរ កុងត្រូវ
 បិបុលិវ៍ ។ រួមព្រះសូបតម្លៃព្រះសវិជាតុទាំងអស់មាន ៥ ជាតម្លៃ ៩
 និងព្រះសូបដែលតម្លៃព្រះគុណ ជាតម្លៃ ១០ និងព្រះសូបដែលតម្លៃព្រះ
 អង្គរ ជាតុនិជាន (ទីបញ្ជាព្រះជាតុ) នេះ ធ្វាប់មានមកហើយយ៉ាងនេះ ។
 [១៦២] ព្រះសវិជាតុ របស់ព្រះសម្បទ្វាមានចក្ខុ មានចំនួន
 ៥ ទោណការ: ^(១) ព្រះសវិជាតុ ៥ ទោណការ: ដនទាំងខ្សោយធ្វើ
 សការបូជាកុងដម្លឹកចិប ព្រះសវិជាតុរបស់ព្រះសម្បទ្វាបុរស
 ប្រសើរឡើងខ្លួន ១ ទោណការ: ទ្វីត ពួកនាគកដធ្វើសការបូជា
 កុងរមត្រាម ។ ព្រះទាហោ (ចិន) ១ ពួកទោនយកទោ
 បូជា ព្រះទាហោ ១ ទ្វីត ពួកដនទាំងខ្សោយកុងត្រូវបានបុរី

^(១) ឬនគាប់ ត្រូវដោ ១ កុខវេ: ៥ កុខវេ: ត្រូវដោ ១ បត្រេ: (នាងី) ៥ បត្រេ: ត្រូវដោ ១
 អាណ្យកេ: ៥ អាណ្យកេ: ត្រូវដោ ១ ទោណការ: គីទោណការ: ១ ត្រូវដោ ១៦ នាងីត្រូច ១

សុភន្ធបិដកេ ទីយនិកាយសួយ មហារោគ្គា

គាលិត្តរព្រោ វិធីតេ បុណ្ណំ
 ធម៌ បុណ្ណ នាករជា មហោន្ទិ ។
 តល្លៃ តេដោន អយំ រសុច្ចរ
 អាយាកសេដ្ឋហិ មហី អលត្តតា
 ធរំ តមំ ចក្ខុមតោ សរ៉ែ
 សុសញ្ញតំ សញ្ញតសញ្ញតេហិ ។
 នឹវិច្ចនាកិច្ចនឹវិច្ចបុជិតោ
 មុនុស្សិច្ចសេដ្ឋហិ^(១) តមោរ បុជិតោ
 តំ តំ រច្ចច បញ្ចលិតា កវិត្តា
 ពុទ្ធតែ^(២) ហារ គប្បសតេហិ ឯុល្វកាតិ^(៣) ។
 ចត្តាគ្មីសសមា ឯត្តា
 តោសា លោមា ច សព្វសោ
 នោរ ហើសុ ធម៌តោ
 ចញ្ចក្ខាគ្មបរម្យកាតិ^(៤) ។
 មហាបរិនិញ្ញានសុត្តំ តតិយំ និងិត្តំ^(៥) ។

១ និ. មនុស្សសេដ្ឋហិ ។ ២ និ. ម. ពុទ្ធតែ ។ ៣ និ. ម. ឯុល្វកាតិ ។ ៤ និ.
 អយំ គាថា ន ទិស្សិតិ ។ ៥ និ. មហាបរិនិញ្ញានសុត្តំ និងិត្តំ ។

សុត្តនិចក ទីយនិកាយ មហាក្សត្រ

ព្រះទាហោ ១ ឡើត ពួកជនដើរសការបូជា ក្នុងដែនរបស់
ស្អែចកាលិន្ទៈ ព្រះទាហោ ១ ឡើត ពួកនាគារជនាំយកទៅដើរ
សការបូជា ។ ហេតុតែតែដែល នៅព្រះសវនាគាតុរបស់ព្រះមាន
ព្រះភាគនោះជន មហាប្រើប្រាប់ពីនេះ កំបានប្រជាប់ដោយគ្រឿង
បូជាកិស់ស ជាប្រះសវនាគាតុ របស់ព្រះសម្បទេ មានចក្ខុនេះ
គឺពួកសត្វ ដែលធ្លាប់ដើរគ្រឿងសការ៖ ដីលើសលុបទាំង-
ឡាយ បានដើរសការ៖ ដោយលូហីយយ៉ាងនេះ ។ ស្អែចឡេ-
តា ស្អែចនាគ និងស្អែចមនុស្ស បានបូជាកិយ ចំពោះព្រះ
សម្បទេជាមាស់ ទាំងពួកមនុស្សអ្នកប្រសើរ កំបានដើរបូជាប្រះ
អង្គកិយដូច្នោះដែរ ព្រះហេតុនោះ អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹង
អណ្ឌលីឡើង ថ្នាយបង្ដែ ព្រះពុទ្ធភាមាស់នោះបុះ ព្រះបា
ព្រះពុទ្ធភាមាស់ទាំងឡាយ ជាបុត្តិលរកបានក្រ ដោយរយ
នៅកប្បៃទាំងឡាយ ។ ព្រះទន្លេទាំង ២០ គត់ក្តី កេសាក្តី ព្រះ
ហេមាក្តីទាំងអស់ ពួកខេត្តនៅដែលនៅក្នុងបក្រាសន៍ ។ គ្នា
នាំយកទោម្យយ ។ ម្នាក់ ។
ចប់ មហាបនិព្ទានសូត្រទី ៣ ។

ମଧ୍ୟ

ମନ୍ତ୍ର

សុត្តនិបិជ្ជក៍ ទីយនិកាយសូវ

តតិយោ ភាគេជ្រ

មហាវគ្គា

មហាបទានសុត្ត បប់មកាលការាំ សត្វសម្បាសមទ្ធប្រវត្តិ

មាតិកា

អង្គ

មហាបទានសុត្ត បប់មកាលការាំ សត្វសម្បាសមទ្ធប្រវត្តិ	៣
កគ់រោះ បុព្យិនិភាពុស្សត្តិកបា	១៥
ពោធិសត្វសូវ ធម្មតាកបា	២៣
ទួតិសមហាបុរិសលក្តិណកបា	៣៣
វិបស្សិប្រវត្តិកបា	៤១
ទុតិយកាលការាំ វិបស្សិស្ស ឧយកនត្តមិតមនំ	៥៥
បប់មទេទ្ទុតទស្សនកបា	៥៧
ទុតិយទេទ្ទុតទស្សនកបា	៥៩
ពន្លមបវិតកកបា	៥៣
តតិយទេទ្ទុតទស្សនកបា	៥៥

សុត្តនបិដក ទីយនិកាយ

តាតិយភាគ

មហារត្ស

មហាបទានសូត្រទី ១

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបទានសូត្រ កាណាករ៍ទី ១ ប្រភពិន្ទោះសម្រាមុខទី ៣ ព្រះអង្គ	៣
ពោលសំពើបុញ្ញនិវាសណីសួគ់បស់ព្រះមានព្រះភាគ	១៥
ពោលសំពើជម្លារបស់ព្រះពោធិ៍សិទ្ធិ	២៣
ពោលសំពើមហាបុរិសលក្ខណៈ ៣៨ ប្រការ	៣៣
ពោលសំពើប្រភពិរបស់ព្រះវិបស្សីកុមារ	៤១
កាណាករ៍ទី ២ ព្រះវិបស្សីកុមារស្វែបឡៅកាន់ខ្យាន	៤៥
ពោលសំពើការទទួលយើព្យូទ័រទី ១	៤៧
ពោលសំពើការទទួលយើព្យូទ័រទី ២	៥៩
ពោលសំពើព្រះតម្លៃរបស់ព្រះបានពន្លឺមេ:	៥៣
ពោលសំពើការទទួលយើព្យូទ័រទី ៣	៥៥

មាតិគាយត្រវិ

	អង្គ
មហាបទានសុត្រ ទុតិយកាណករំ ពន្លមបវិតកកកបា	៥៥
បញ្ជីតទស្សនកបា	៦១
វិបស្សិស្ស បញ្ជា	៦៣
វិបស្សិស្ស បវិតកោ	៦៥
សមុទ្ធយករប្បច្ចូលកុណា	៦៧
និពេជករប្បច្ចូលកុណា	៧១
បញ្ហាទានក្នុងខ្លួសុ ទទយពុយយានិ-	
បស្សនា	៧៥
តតិយកាណករំ វិបស្សិទ្ធបវិតកកបា	៧៧
មហាព្យាប្បុយាបនកបា	៧៥
លោកំ នោលោកនិ	៨១
ព្យាប្បុយាបនគបា	៨៣
ឧណ្ឌតិស្សវត្ថុ	៨៥
ឧណ្ឌតិស្សវត្ថុ ដម្មបក្តុ	៨៧
មហាដនកាយបវិតកកបា	៨៥
មហាដនកាយសុ បញ្ជីបសម្បទា	៩១

ស្តីកចច្ចូលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបទនស្អត្រ កាណាករ:ទី ២ ពោលអំពីព្រះតម្លៃបស់ព្រះបាទពន្លម:	៥៩
ពោលអំពីការទេតយើញ្ញកប្បស	៦១
ការប្រជែងព្រះផ្លូវនៃព្រះវិបស្សីកុមារ	៦៣
ព្រះតម្លៃបស់ព្រះវិបស្សីពោធិ៍សតិ	៦៥
ការប្រជែងពិចារណាសមុទ្ធយករ:	៦៧
ការប្រជែងពិចារណាភាពិរោជករ:	៧១
ការប្រជែងពិចារណាការកែតិនិធការលត់កិដ្ឋិចប្រ- ចានកិន្ន ៥	៧៥
កាណាករ:ទី ៣ ពោលអំពីការប្រជែងព្រះតម្លៃបស់ព្រះពួនិវិបស្សី	៧៧
ពោលអំពីការអាកដនានៃមហាប្រហុ	៧៩
ការប្រជែងប្រមើលមេីលនូវសតិលោក	៨១
គារប្រជែងពាក្យអាកដនានៃព្រហុ	៨៣
រឿងព្រះឧណ្ឌកដកុមារនិធតិស្សកុមារ	៨៥
រឿងព្រះឧណ្ឌកដកុមារនិធតិស្សកុមារ ធម្មបក្ខុ	៨៧
ពោលអំពីសេចក្តីពិនិត្យបស់ពួកមហាផន	៨៩
បញ្ជាដ ឱបសម្បទារបស់ពួកមហាផន	៩១

មាតិភាពត្វានិ

មាតិភាព	អង្គ
មហាបទានសុព្រៃត្តិ តតិយភាពរារាំ បតុកសិតិបញ្ជីតសហស្សន៍ ធម្មបច្ចុប្បន្ន	៤៣
វិបស្សិត្យបរិតេក្រ	៤៤
សារការាំ បារិកចរណកបា	៤៥
ទេរតានាំ សម្ងាត់ស្សន៍ស្សន៍	១០១
បាតិមោក្នូនិសនិ	១០៣
ទេរតាបជិនិផែនកបា	១០៥
ធម្មធាតុ សុប្បជិទា	១១៥

មហានិទានសុព្រៃត្តិ ទុក្រិយ

មហាបទានសុព្រៃត្តិ ពុទ្ធពាពរារាំ បដិច្ចសម្បប្រទកបា	១១៥
អកុសលើធម្មានាំ ហេតុប្បច្ចិយកបា	១២៥
ធ្លួរគាតិនាំ ហេតុប្បច្ចិយកបា	១២៥
ផែនាយ ហេតុប្បច្ចិយកបា	១៣១
ធម្មទិនាំ ហេតុប្បច្ចិយកបា	១៣៣

សន្លឹកចប្បដ្ឋាលប្រាប់មាតិកា

ມາດີກ

លេខទី៩

មហាបធានសូត្រ កាលពេរ៖ ៣ ធម្មបក្ខុបស់បញ្ជីតទាំង ៨ ហើយ

២ ពាន់	៥៣
ព្រះតម្លៃបស់ព្រះពុទ្ធផិបស្សី	៥៥
ពោលអំពើការត្រាប់ឡាកាន់បារិកនៃពួកសាធិក	៥៧
ការបន្ទីសូរសព្វនៃពួកខេវតា	១០១
ការបន្ទីសម្រួលដាតិមោក	១០៣
ពោលអំពើការក្រាបបង្កិចូលនៃខេវតា	១០៥
ជម្រើនដែលត្រូវបានធ្វើបញ្ចប់	១១៥

មហាផ្ទៃទានសុគ្រែខេះ ២

មហាផីទានស្រី ពួករាយការណ៍: ពោលអំពីបដិច្ចសម្បប្រទ. ១១៩

ជាគើម	១២៨
ពោលអំពីហេតុបច្ចូលយកនៃនៅទន្លា	១៣១
ពោលអំពីហេតុបច្ចូលយកនៃដម្លះទាំងគ្រាយមានផស្សែរ:	
ជាគើម	១៣៣

មាតិកាបញ្ជានិ

មាតិកា

អង្គ

មហាឌីទានសុត្រូ ពួនកាលការវាំ អត្ថប្បញ្ញតិកបា.....	១៣៥
អត្ថប្បញ្ញតិកបា.....	១៣៥
អត្ថសមនុបស្សុនាកបា	១៤១
ផែនត្រាសមនុបស្សុនាកបា.....	១៤៥
សត្វវិញ្ញាណណដ្ឋិតិកបា	១៤៧
អដ្ឋរិមោភិកបា	១៥១
ឧកតែកគគិមុត្តិ.....	១៥៣

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ តតិយំ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ វដ្ឋិកាលការវាំ និទានកបា	១៥៥
វដ្ឋិនិំ សត្វអបរិបានិយធម្យកបា	១៥៧
កិកិកាលការវាំ កិកិនិំ សន្តិចាតាបនិំ	១៦៣
កិកិនិំ សត្វអបរិបានិយធម្យ	១៦៥
កិកិនិំ ធមបរិបានិយធម្យ	១៧៣
ពួនកាលការវាំ កគគេ អមដិកាយ ឧបសជ្ជមនិំ	១៧៥

សន្តិភាពជាលម្អាប់មាតិកា

ମାତ୍ରିକ

លេខទាំងពីរ

មហាបរិនិត្យនសុគ្រឹក ៣

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ វដ្ឋិកាណាករៈ និទានកូបា	១៥៥
ពោលអំពីអបរិបានិយធុម៉ែទាំង ៣ របស់ពួកវដ្ឋិកូវត្រិយ៍	១៥៧
កិច្ចការណ៍រៀបចំកិច្ចទាំងឡាយ អបរិបានិយធុម៉ែទាំង ៣ របស់ពួកភីកិច្ច	១៦៣ ១៦៥
អបរិបានិយធុម៉ែទាំង ៦ របស់ពួកភីកិច្ច	១៧៣
ពួកាណាករៈ ព្រះមានព្រះកាតស្វេបថោកនៃអម្ចលជីកាមុខ្សាន	១៧៥

មាតិកាយត្រានិ

មាតិកា	អង្គ
មហាបរិនិញ្ញានសុត្រ ពួកណាណការ ពួកគុណានុយោគកបា	១៧៧
សិក្សាត្រូយានិសំសកបា	១៨១
កគវត្តោ អវសបាតាកាយបសដ្ឋមនិ	១៨៣
បញ្ជាសីលវនិសំសកបា	១៨៥
បាចលិត្តាម នគរមាបនកបា	១៨៧
សុខិជ្ជស្សុករវត្ត	១៨៩
អនុមេទនាគារបា	១៩១
កគវត្តោ ឧទានិ	១៩៣
ចតុកវិយសច្ចាវិសនា	១៩៥
សារកានិ គតិបុច្ចា	១៩៧
សារកានិ គតិព្យាករណ៍	១៩៩
ធម្ងាបាសធម្ងបរិយាយទិសនា	២០១
ចតុស្សិប្បដ្ឋានទិសនា	២០៣
អម្ងាបាលិគិការត្តិ	២០៥
លិច្ចវិត្តិ	២០៧

សន្លឹកចង្វុលប្រាយ់មាតិកា

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពួកគាលការ: ពោលអំពីការសាកស្អរព្រះពួកគុណា	១៧៧
ពោលអំពីអាជីសង្ស័នៃត្រួតសិក្សា	១៨១
ព្រះមានព្រះភាគ ស្អែចចូលទៅការសម្រាក់	១៨៣
ពោលអំពីអាជីសង្ស័នៃបុគ្គលមានសិលមាន ៥ ប្រការ..	១៨៥
ពោលអំពីការសារក្រុងក្នុងធានិត្រាម	១៨៧
រឿងសុនិជ៍និជ៍រស្សការព្រាប្បណ្ឌ់	១៨៩
អនុមោទនាគារ	១៩១
ព្រះឧទានរបស់ព្រះមានព្រះភាគ	១៩៣
ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់បញ្ជីការិយស្មួ	១៩៥
ការក្រាបបង្កិតុលស្អែគតិរបស់ពួកសារក់	១៩៧
ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់បញ្ជីការិយស្មួ	១៩៩
ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់បញ្ជីការិយស្មួ	២០១
ការប្រើប្រាស់ផ្ទាល់បញ្ជីការិយស្មួ	២០៣
រឿងក្រិត្យាមាសលេខាងមុខបាលី	២០៥
រឿងស្អែចលិច្ឆី	២០៧

មាតិតាបត្តានី

មាតិកា

អង់

មហាថ្រឹនិញ្ញានសុទ្ធទុកដាក់ ពួករាជរាជការ អម្ចបាយិកាយ បរិសនគមន៍	២០៥
ភគ្គវត្ថោ ឧរណិជ្ជក្រឹតិ	២១១
អាណន្លើត្រូវរព្យកចំ	២១៣
ភគ្គវត្ថោ បាកែលចេតិយបសង្គមន៍	២១៥
ចតុវិទ្យាបាទុករកបា	២១៧
ភគ្គវត្ថោ បរិញ្ញានយាបនកបា	២១៩
អាយុសង្គារិស្សបង្គកខ្លួន	២២៥
កុមិចាលហេតុកបា	២២៧
អដ្ឋបិសកបា	២២៩
អដ្ឋកិកាយតនកបា	២៣១
អដ្ឋវិមាកា មារវត្ថុ	២៣៣
ចតុឲ្យិច្ចបិសកបា	២៣៥
តទិបាទុករកបា	២៤៥

សន្លឹកចច្ចុលបាប់មាតិកា

មាតិកា	លេខទំព័រ
មហាបរិនិត្យនស្សត្រ ពួកាណាករៈ ការស្អបឡកនទឹងដីអង្គសរស់នានអម្ចបាលី	៨០៥
ព្រះមានព្រះភាគច្រើនមានអាពធិ៍ក្រុវ្យាន	៨១១
ច្រើនមានព្រះពួកដីការប្រាងពីនីព្រះអានន្ទេត្រ	៨១៣
ព្រះមានព្រះភាគ ស្អបចូលឡកនទឹងបាកលបេតិយ	៨១៥
ពោលអំពីអានគាតនៃតួចិបានទាំង ២	៨១៧
ពោលអំពីការក្រាបចូលអាភិនាទ្វព្រះមានព្រះភាគ	
បរិនិត្យន	៨១៩
ការច្រើនជាក់អាយុសង្គរ	៨២៥
ពោលអំពីហេតុនៃការក្រើកដែនដី	៨២៧
ពោលអំពីបរិស៊ិទ ៤ ពួក	៨២៩
ពោលអំពីអភិកាយតនះទាំង ៤	៨៣១
វិមាក្យ ៤ រឿងក្រុងមារ	៨៣៣
ពោលអំពីពួកបរិស៊ិទ ៤ ពួក	៨៣៥
ពោលអំពីអានគាតបស់តួចិបាន	៨៤៥

មាតិតាយត្តានិ

មាតិកា	អង្គ
មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពួកាណាករំ សំដែនីយកបា	២៥១
កិច្ចសង្ឃសន្តិបាលាបនិ	២៥៣
អគិញ្ញាខេសិតិជម្យកបា	២៥៥
ផសាលិយា បុច្ចិមទស្សនិ	២៥៧
ចតុរិយជម្យកបា	២៥៩
ចាតុមហាខេសកបា	២៦១
បុន្ទកម្មារបុត្រវត្ថុ	២៦៣
លោហិតប្បញ្ញត្តិការណោះ	២៧១
អច្ចិនិយពុតកបា	២៧៣
បុកសស្ស ខ្មែសកត្តិទេសនា	២៧៥
អច្ចិនិយពុតកបា	២៧៧
កកិដនិគិជមនកបា	២៧៩
មហាបុលតរទ្វិបិណ្ឌបាតកបា	២៨៣
តបាតតបុជកបា	២៨៥

សន្លឹកចង្វុលប្រាយមាតិកា

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពួកគាលការ: ពោលអំពើសំដែនីយដម្លៃ.....	២៥១
ការប្រើប្រាស់កិត្តិសង្គ្រ.....	២៥៣
ពោលអំពើអភិញ្ញាទេសិតិជម្លៃ	២៥៥
ការប្រើប្រាស់ក្រុងផែលី ជាបច្ចុមទស្សន៍:	២៥៧
ពោលអំពើអវយដម្លៃ ៤	២៥៩
ពោលអំពើមហាបនេសទាំង ៤	២៦១
រឿងនាយចុនកម្មារបុត្រ	២៦៣
ព្រះលោហិតប្បញ្ញនិកាពាណ	២៧១
ពោលអំពើហេតុជាមស្សារូរម៉ែក	២៧៣
ការសម្រេចខ្លួនជាទាមសក នៃបុរិកសមលូបុត្រ	២៨១
ពោលអំពើហេតុជាមស្សារូរម៉ែក	២៨៣
ពោលអំពើពួកដំណើរទៅកាន់ស្តីវិកកុដ:	២៨៥
ពោលអំពើបង្កាន់បិណ្ឌាបាតទាំង ២ ដែលមានដល-	
ក្រើនដាច់	២៨៧
ពោលអំពើការបុងបាបំពេះតប្រគត់	២៨៩

មាតិតាបញ្ជានិ

មាតិកា	អង្គ
មហាបរិនិញ្ញានសុត្រី ពួកាណាករំ ឧបវណារត្តិ	២៨១
ទទេតាកន្ទនកបា	២៨៣
ចតុស្សីផែនីយដ្ឋានកបា	២៨៥
ចក្ខវត្តិសវិប្បជិបដ្ឋានកបា	២៨៧
ចតុត្រូច្ចារហកបា	២៨៩
អានន្ទៃត្តិកម្មនាបនិ	៣០១
អានន្ទៃ ចតុរច្ចិយពុតធផ្លកបា	៣០៣
ចក្ខវត្តិមិ ចតុរច្ចិយពុតធផ្លកបា	៣០៥
កុសារតិកដានីកបា	៣០៧
កោសិនាកមល្យាភេបនកបា	៣០៩
សុក្រុបវិញ្ញាជកត្តិ	៣១១
ធតិត្តករកបា	៣១៥
សុក្រុស្សី ធម្មទេសនា	៣១៧
សុក្រុស្សី បញ្ចូបសម្រោច	៣១៩

សន្លឹកចង្វួលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបរិនិញ្ញានសូត្រ ពុទ្ធកាណាករៈ អ្វីជីខបវណ្ណកិភិ	២៩១
ពោលអំពីសេចក្តីកន្លែកនៃព្យារបស់ទេរតា	២៩៣
ពោលអំពីសំដែនីយដ្ឋាន ២ កន្លែង	២៩៥
ពោលអំពីការប្រតិបត្តិកិដ្ឋិត្រះសវវៈ របស់ព្រះ-	
ប្រព័ន្ធផ្លូវការ	២៩៧
ពោលអំពីចូលរាបបុគ្គល ២ ពួក	២៩៨
ទ្រួស់ឲ្យត្រូវការព្រមទាំងនិងព្រះសាធារណ៍	៣០១
ពោលអំពីអច្ចិន្ភយពិធីម៉ែន ២ យ៉ាង កិដ្ឋិត្រះអាណន្ទត្រោ	៣០៣
ពោលអំពីអច្ចិន្ភយពិធីម៉ែន ២ យ៉ាង កិដ្ឋិត្រះប្រព័ន្ធផ្លូវការ	៣០៥
ពោលអំពីការប្រាយដំណើន ដល់មល្អក្សត្រិយ៍ នៅ-	
ក្រុងកុសិនាក	៣០៨
អ្វីជីសុកទូបរិញ្ញាផក	៣១១
ពោលអំពីគ្រួងកដ្ឋិលទិដ្ឋបង្កាក់ពាណិជ្ជកម្ម ៦ នាក់	៣១៤
ការទ្រួស់សម្រួលិនិជ្ជកម្ម ដល់សុកទូបរិញ្ញាផក	៣១៧
បញ្ជាផិនិជ្ជធបសម្រទា របស់សុកទូបរិញ្ញាផក	៣១៩

មាតិកាបត្រានិ

មាតិកា

អង្គ

មហាបរិនិញ្ញានសុត្រូ បរិនិញ្ញានកាលការ កគរតោ បច្ចិមវាទា ៣២១

កគរតោ បរិនិញ្ញានំ ៣២៥

បរិនិញ្ញានារោចនា ៣៣១

អដ្ឋ មលួយបាមេកា ៣៣៣

តីបាតតីសវិរិជ្ជាបនំ ៣៣៥

មហាកស្សូបត្រូវត្រូ ៣៣៧

អជាតសតិកជាថិវត្តុ ៣៤៣

កគរតោ សវិរិភាគតោ ៣៤៧

ពុទ្ធសារិកគាថា ៣៤៩

សន្លឹកចង្វុលប្រាប់មាតិកា

មាតិកា

លេខទំព័រ

មហាបរិនិត្យនសូត្រ បរិនិត្យនកាណាករ: ព្រះបច្ចុមភាគរបស់ព្រះមានព្រះការ ៣២១

ការបរិនិត្យននៃព្រះមានព្រះការ ៣២៥

ការថ្លាយដំណើនបរិនិត្យន ៣៣១

មល្វក្យត្រីយ៉ាប្រជាន ន អង្គ ៣៣៣

ការថ្លាយព្រះគីនព្រះសវវេ: របស់ព្រះតម្លៃត ៣៣៥

រឿងព្រះមហាកស្សបត្រូវ ៣៣៧

រឿងព្រះបាទអជាតសត្វជាមើម ៣៤៣

ការថែកព្រះសវធាតុ របស់ព្រះមានព្រះការ ៣៤៥

ពួកសារវិកគម្រោះ ៣៤៥